Elektronsko podpisan dokument

Podpisnik:Luka Mesec
Izdajatelj certifikata:Republika Slovenija
Serijska št. certifikata:fc 96 12 e3 00 00 00 00
Datum poteka certifikata:02.06.2027
Datum in čas podpisa:08:50, 08.05.2025
Referenčna številka:0070-4/2025/107

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI
Štukljeva cesta 44, 1000 Ljubljana

T: 01 369 77 00
F: 01 369 78 32
E: gp.mddsz@gov.si www.mddsz.gov.si

Številka: 0070-4/2025
Ljubljana, 8. maj 2025
EVA 2025-2611-0024
GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE Gp.gs@gov.si

ZADEVA: Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju – predlog za obravnavo – Novo gradivo št. 1

1. Predlog sklepov vlade:

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17 in 163/22) je Vlada Republike Slovenije na …… seji dne……sprejela naslednji

SKLEP:

Vlada Republike Slovenije je določila besedilo Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ter ga posreduje v obravnavo Državnemu zboru po rednem postopku.

Barbara Kolenko Helbl
GENERALNA SEKRETARKA

Priloga:
− Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju

Sklep prejmejo:
- Državni zbor Republike Slovenije,
- Ministrstvo za obrambo,
- Ministrstvo za notranje zadeve,
- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Ministrstvo za finance,
- Ministrstvo za javno upravo,
- Ministrstvo za pravosodje,
- Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije,
- Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje,
- Ministrstvo za digitalno preobrazbo,
- Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport,
- Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano,
- Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj,
- Ministrstvo za zdravje,
- Ministrstvo za zunanje zadeve in evropske zadeve,
- Ministrstvo za solidarno prihodnost,
- Ministrstvo za infrastrukturo,
- Ministrstvo za kulturo,
- Ministrstvo za naravne vire in prostor,
- Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo,

- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo.

-

2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:

/

3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:

- Lidija Šubelj, generalna direktorica Direktorata za delovna razmerja in pravice iz dela, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Danijel Kovač, vodja Sektorja za pokojnine in pravice iz dela, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:

Pri pripravi gradiva zunanji strokovnjaki niso sodelovali.

4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:

- Luka Mesec, minister, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Igor Feketija, državni sekretar, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Dan Juvan, državni sekretar, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Lidija Šubelj, generalna direktorica Direktorata za delovna razmerja in pravice iz dela, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Danijel Kovač, vodja Sektorja za pokojnine in pravice iz dela, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

5. Kratek povzetek gradiva:

Novo gradivo je pripravljeno na podlagi redakcijskih popravkov Službe Vlade Republike Slovenije za zakonodajo ter na podlagi pripomb Ministrstva za finance.

Spremembe obstoječega sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja v Republiki Sloveniji so potrebne predvsem zaradi prilagoditev sistema staranju prebivalstva, reforma pa je tudi del zavez Republike Slovenije v okviru Načrta za okrevanje in odpornost (NOO).

V okviru prenove sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja so predlagane celovite rešitve, ki bodo v luči široke družbene razprave in socialnega dialoga pripeljale do pravičnega pokojninskega sistema, pri katerem ne bo potrebe po nenehnih izrednih in pogosto arbitrarnih posegih v sistem.
Temeljna cilja predlaganih sprememb sta pripraviti sistem na demografski prehod in izboljšati blaginjo obstoječih in prihodnjih upokojencev. Z zagotovitvijo javnofinančne vzdržnosti sistema in večje preglednosti ter razumljivosti posameznih parametrov (in celotnega pokojninskega sistema) se bo povečalo tudi zaupanje v sistem. Cilj predlaganih sprememb na področju prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja je zvišanje števila vključenih v kolektivno dodatno pokojninsko zavarovanje, ki ga za svoje zaposlene oblikuje delodajalec. Ob tem je cilj tudi izboljšanje delovanja sistema dodatnega pokojninskega zavarovanja. V fazi varčevanja je cilj, da se zavarovancem omogoči, da prevzamejo večje tveganje, kot je to glede na njihovo starost primerno. Na področju pravic iz dodatnega pokojninskega zavarovanja pa je cilj, da se zavarovancem omogoči več možnosti glede izplačevanja privarčevanih sredstev.

Dogovorjene spremembe ne bodo uvedene na hitro, temveč bodo začele veljati po ustreznem prehodnem obdobju, kar bo omogočilo prilagoditev načrtov posameznikov in prilagoditev dela pri izvajalcih sistemov ter preprečilo nenadne spremembe v dinamiki upokojevanja.

6. Presoja posledic za:

a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	DA

b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	NE
c)	administrativne posledice	DA
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	DA
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	NE
e)	socialno področje	DA
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij	NE
7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR: (Samo če izberete DA pod točko 6.a.)		

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna	87,5 mio EUR	109 mio EUR	98,8 mio EUR	83.4 mio EUR
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				

II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1

SKUPAJ		

II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:		
Novi prihodki	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ		

OBRAZLOŽITEV:

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu

SKUPNI FINANČNI UČINEK VSEH UKREPOV

V zvezi s predlogom sprememb in dopolnitev zakona glede vseh ukrepov skupaj se ocenjuje, da bo predlog imel finančne učinke na državni proračun na način, da se bodo povečale tekoče obveznosti do Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Zavod). Državni proračun bo moral zaradi navedenih ukrepov vsako leto zagotoviti več sredstev v pokojninsko blagajno, in sicer v letu 2025 za 87. 453.593,34 eurov, v letu 2026 za 109.032.734,57 eurov, v letu 2027 za 98.788.078,55 eurov ter v letu 2028 za 83.371.969,97 eurov. Manjkajoče pravice porabe se bodo zagotovile v skladu z javnofinančnimi predpisi.

1. Zvišanje odmernih odstotkov (za starostno, invalidsko, družinsko in vdovsko pokojnino, nadomestil za invalidnost), zvišanje najnižje pokojnine in zneskov zagotovljenih pokojnin ter odstotka odmere invalidske, vdovske in družinske pokojnine

LETO	**SKUPAJ (eurov)**
FINANČNI UČINEK leta 2026	**28.756.184,71**
FINANČNI UČINEK leta 2027	**32.325.096,40**
FINANČNI UČINEK leta 2028	**38.030.138,49**

a) Dvig odmernih odstotkov

LETO	**SKUPAJ (eurov)**
FINANČNI UČINEK leta 2028	4.375.758,00

b) Najnižji znesek invalidske pokojnine

LETO	**SKUPAJ (eurov)**
FINANČNI UČINEK leta 2026	22.770.559,00
FINANČNI UČINEK leta 2027	23.657.714,00
FINANČNI UČINEK leta 2028	24.510.364,00

c) Najnižji znesek invalidske pokojnine (novi uživalci)

LETO	**SKUPAJ (eurov)**
FINANČNI UČINEK leta 2026	152.317,00
FINANČNI UČINEK leta 2027	294.458,00
FINANČNI UČINEK leta 2028	469.668,00

d) Najnižji znesek invalidske pokojnine (uživalci starostne pokojnine)

LETO	SKUPAJ (eurov)
FINANČNI UČINEK leta 2026	167.758,00
FINANČNI UČINEK leta 2027	174.301,00
FINANČNI UČINEK leta 2028	180.575,00

e) Dvig odmere vdovskih in družinskih pokojnin

LETO	SKUPAJ (eurov)
FINANČNI UČINEK leta 2026	2.225.328,00
FINANČNI UČINEK leta 2027	4.624.232,00
FINANČNI UČINEK leta 2028	4.790.704,00

f) Zagotovljena pokojnina

LETO	SKUPAJ (eurov)
FINANČNI UČINEK leta 2026	3.440.222,71
FINANČNI UČINEK leta 2027	3.574.391,40
FINANČNI UČINEK leta 2028	3.703.069,49

2. Pokojninska osnova, ki se upošteva za odmero pokojnine

LETO	SKUPAJ (eurov)
FINANČNI UČINEK leta 2028	-5.306.570,70

3. Dodatni odmerni odstotek zaradi skrbi za otroka in zaradi služenja obveznega vojaškega roka

LETO	SKUPAJ (eurov)
FINANČNI UČINEK leta 2026	4.320.314,53
FINANČNI UČINEK leta 2027	4.393.213,73
FINANČNI UČINEK leta 2028	4.466.598,61

4. Zimski dodatek

LETO	SKUPAJ (eurov)
FINANČNI UČINEK leta 2025	87.453.593,34
FINANČNI UČINEK leta 2026	100.356.235,33
FINANČNI UČINEK leta 2027	113.569.768,42
FINANČNI UČINEK leta 2028	126.981.803,57

5. Letni dodatek (ni vštet v skupno oceno finančnih posledic, saj se je do sedaj zagotavljal vsakoletno na podlagi zakonov, ki so določali izvrševanje proračuna)

LETO	SKUPAJ (eurov)

FINANČNI UČINEK leta 2026	185.000.000,00
FINANČNI UČINEK leta 2027	191.527.910,00
FINANČNI UČINEK leta 2028	198.092.146,06

6. Uskladitev pokojnin

LETO	SKUPAJ (eurov)
FINANČNI UČINEK leta 2026	-24.400.000,00
FINANČNI UČINEK leta 2027	-51.500.000,00
FINANČNI UČINEK leta 2028	-81.300.000,00

7. Posebna pokojnina za zavarovance poklicnega zavarovanja

V letu 2028 se bo zaradi neuskladitve pogojev za uveljavitev pravice do poklicne pokojnine z dvigom pogojev za uveljavitev pravice do starostne pokojnine iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja podaljšalo obdobje prejemanja pokojnine iz drugega odstavka 204. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 48/22 – uradno prečiščeno besedilo, 40/23 – ZČmIS-1, 78/23 – ZORR, 84/23 – ZDOsk-1, 125/23 – odl. US, 133/23 in 109/24 – ZMEPIZ-1B), ki jo izplačuje Zavod, kar bo pomenilo dodatni finančni učinek v višini 500.000,00 eurov.

II. Finančne posledice za državni proračun

II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:

II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:

II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:

7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:
(Samo če izberete NE pod točko 6.a.)

Kratka obrazložitev

8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:

Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na: 1. pristojnosti občin, 2. delovanje občin, 3. financiranje občin.	NE

Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje:

1. Skupnosti občin Slovenije SOS: NE
2. Združenju občin Slovenije ZOS: NE
3. Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: NE

Predlogi in pripombe združenj so bili upoštevani:

- v celoti,
- večinoma,
- delno,

– niso bili upoštevani.

Obrazložitev: /

9. Predstavitev sodelovanja javnosti:

Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:	DA

(Če je odgovor NE, navedite, zakaj ni bilo objavljeno.)

Gradivo je bilo pred posredovanjem v javno razpravo obravnavano na 22 sejah pogajalske skupine Ekonomsko-socialnega sveta za pripravo sprememb na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja in usklajeno s socialnimi partnerji.

Datum objave na portalu e-Demokracija:

Gradivo je bilo na portalu e-Demokracija objavljeno dne 2. 4. 2025. Rok za oddajo mnenj in pripomb je bil 20 dni.

Predlog zakona je bil za namen javne predstavitve dne 3. 4. 2025 objavljen tudi na spletni strani Vlade RS.

Javnost je bila o vsebini predloga zakona obveščena tudi preko spletne strani ministrstva in preko javnih medijev.

V razpravo so bili vključeni:
- predstavniki zainteresirane javnosti,
- predstavniki strokovne javnosti.

Mnenja, predlogi in pripombe z navedbo predlagateljev (imen in priimkov fizičnih oseb, ki niso poslovni subjekti, ne navajajte):

V okviru javne razprave so svoja mnenja in pripombe poleg fizičnih oseb podali: Varuh človekovih pravic, Pokojninska družba A, d.d., Ljubljanska borza, Zveza društev upokojencev Slovenije, Slovensko zavarovalno združenje, Agencija za zavarovalni nadzor, Zveza delovnih invalidov Slovenije, Britansko slovenska gospodarska zbornica, Kapitalska družba, d.d., PRVA pokojninska družba, d.d., Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij, Mreža e-seniorji 55+, Zveza paraplegikov Slovenije, Center za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij (v okviru Ministrstva za javno upravo), Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, Glas upokojencev in Društvo 1. oktober, Delavska svetovalnica, Društvo Asociacija.

Bistvena mnenja, pripombe in predlogi iz javne razprave so se nanašali na:

- upokojitvene pogoje,
- možnosti zniževanja upokojitvene starosti,
- odmerne odstotke,
- ugodnejše vrednotenje dobe,
- usklajevanje pokojnin,
- podaljšanje obračunskega obdobja,
- izračun pokojninske osnove,
- ureditev letnega in zimskega dodatka,
- predloge za upoštevanje določenih dob v pokojninsko dobo,
- ureditev dvojnega statusa zavarovancev,
- ureditev domnevnih krivic za nazaj (odmerni odstotki, dokup dobe),
- izločitev izplačil iz pokojninske blagajne, ki niso vezana na vplačane prispevke,

- oprostitev plačila prispevkov za določene kategorije zavarovancev,
- določitev najvišje pokojninske osnove,
- višino prispevne stopnje,
- ureditev dodatnega pokojninskega zavarovanja,
- ureditev invalidskega zavarovanja,
- ureditev poklicnega zavarovanja.

Upoštevani so bili:
- v celoti,
- večinoma,
- **delno,**
- niso bili upoštevani.

Bistvena mnenja, predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani, ter razlogi za neupoštevanje:

Pripravljavec zakona je temeljito proučil vse pripombe in predloge tako fizičnih oseb kot predstavnikov strokovne javnosti ter nekatere od njih tudi upošteval. Ni pa bilo mogoče upoštevati vseh pripomb in predlogov, ki so bili posredovani v okviru javne razprave na predlog zakona, saj so se nekateri predlogi nanašali na vsebine, ki niso predmet predvidenih sprememb, nekateri predlogi pa so se zaradi same narave problematike med sabo izključevali (zlasti v okviru zaostrovanja upokojitvenih pogojev, podaljševanja obračunskega obdobja, možnosti dela upokojencev, odmere pokojnin, zniževanja upokojitvene starosti itd.).

10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:	DA
11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:	DA

Luka MESEC
MINISTER

Priloga:
- predlog sklepa Vlade RS,
- predlog zakona.

PREDLOG

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17 in 163/22) je Vlada Republike Slovenije na …… seji dne……sprejela naslednji

SKLEP:

Vlada Republike Slovenije je določila besedilo Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ter ga posreduje v obravnavo Državnemu zboru po rednem postopku.

Barbara Kolenko Helbl
GENERALNA SEKRETARKA

Priloga:
− Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju

Sklep prejmejo:
- Državni zbor Republike Slovenije,
- Ministrstvo za obrambo,
- Ministrstvo za notranje zadeve,
- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Ministrstvo za finance,
- Ministrstvo za javno upravo,
- Ministrstvo za pravosodje,
- Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije,
- Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje,
- Ministrstvo za digitalno preobrazbo,
- Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport,
- Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano,
- Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj,
- Ministrstvo za zdravje,
- Ministrstvo za zunanje zadeve in evropske zadeve,
- Ministrstvo za solidarno prihodnost,
- Ministrstvo za infrastrukturo,
- Ministrstvo za kulturo,
- Ministrstvo za naravne vire in prostor,
- Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo,
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo.

PREDLOG
2025-2611-0024

ZAKON

O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

A) OBVEZNO POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE

Obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje v Republiki Sloveniji (v nadaljnjem besedilu: RS) je za razliko od številnih obveznih zavarovanj v drugih državah enotno. V njem so pri istem nosilcu zavarovanja in po načelu enakosti obvezno zavarovani vsi delavci v delovnem razmerju (med njimi zaposleni v tujini), samozaposlene osebe, brezposelne osebe, ki so prejemniki denarnega nadomestila pri Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje (v nadaljnjem besedilu: ZRSZ) ali jim ZRSZ plačuje prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, zavarovani starši, osebe, ki so se prostovoljno vključile v obvezno zavarovanje, osebe, zavarovane po 18. členu Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 48/22 – uradno prečiščeno besedilo, 40/23 – ZČmIS-1, 78/23 – ZORR, 84/23 – ZDOsk-1, 125/23 – odl. US, 133/23 in 109/24 – ZMEPIZ-1B; v nadaljnjem besedilu: ZPIZ-2) v okviru drugega pravnega razmerja (med njimi študentje in dijaki) in ostale kategorije zavarovancev.

Obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje v RS se na podlagi medgeneracijske solidarnosti financira po dokladnem načelu (t. i. sistem *pay as you go*), kar pomeni, da je finančna vzdržnost te vrste zavarovanja, ki posledično pogojuje tudi primernost pokojnin, precej odvisna od demografskih trendov. Na zagotavljanje ustrezne višine pokojnin in dolgoročno javnofinančno vzdržnost sistema pokojninskega zavarovanja ima torej velik vpliv razmerje med delovno aktivnim prebivalstvom in upokojenci.

Zadnja celovita prenova sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja leta 2012 je v pokojninski sistem prinesla korenite spremembe, ki so bile potrebne, če je RS želela tudi ob upadanju rodnosti, podaljšanju življenjske dobe posameznika, staranju prebivalstva in spreminjanju razmerja med aktivnim in neaktivnim prebivalstvom omogočati pokojnine, ki bi starejšim zagotavljale varno starost, izvajalcem pokojninskega zavarovanja pa nemoteno izplačevanje pokojnin tudi v prihodnje.

Ne glede na to, da zadnja celovita prenova sistema iz leta 2012 še vedno daje pozitivne učinke z vidika dvigovanja dejanske upokojitvene starosti in daljšanja dopolnjene pokojninske dobe, kar sicer pozitivno vpliva na srednjeročno javnofinančno vzdržnost pokojninske blagajne, se v RS nahajamo pred nadaljnjimi izzivi, ki jih pred nas postavljajo staranje prebivalstva, daljšanje življenjske dobe, zmanjševanje števila rojstev ter drugi neugodni demografski trendi, ki bodo vplivali na zmanjševanje števila delovno aktivnega prebivalstva. Kljub morebitnim ugodnim gibanjem rodnosti in migracij bo v Sloveniji vse bolj v središču problem močnejšega staranja prebivalstva. Delež starejših od 65 let se bo v naslednjih 25 letih povečal z 20 na 30 % v celotni populaciji. To pomeni 50 % večji delež upokojencev. Negativne demografske napovedi pomenijo tveganja za javnofinančno vzdržnost pokojninskega sistema in višino pokojnin ter stanja na trgu dela, za katerega sta značilna nizka delovna aktivnost starejših in pozen vstop mladih na trg dela. Pritisk na javnofinančni sistem je z migracijami in višjo rodnostjo mogoče zgolj ublažiti, ne bo ga pa mogoče zaustaviti oziroma rešiti.

Vse te nove družbene okoliščine med drugim zahtevajo tudi prilagoditve pokojninskega sistema, ki je v neposredni povezavi z demografsko strukturo prebivalstva in na dolgi rok odraža število potencialnih vplačnikov v sistem, po drugi strani pa število potencialnih prejemnikov. V luči obstoječih demografskih trendov in z vidika zmožnosti zagotavljanja vzdržnega pokojninskega sistema in primernih pokojnin tudi

v prihodnje, bodo tako ukrepi za podaljševanje delovne aktivnosti in posledično za dvig dejanske upokojitvene starosti ključnega pomena.

Na izpostavljene izzive je sicer delno poskušal odgovoriti že Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 75/19; v nadaljnjem besedilu: ZPIZ-2G), ki je imel predvsem dva cilja. Prvi cilj je bil podaljševanje delovne aktivnosti starejših in posledično dvig dejanske upokojitvene starosti, drugi pa zagotovitev primernejšega dohodka za varno starost. Nadalje se je z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 133/23 in 109/24 – ZMEPIZ-1B v nadaljnjem besedilu: ZPIZ-2N) z namenom izboljšanja socialno ekonomskega položaja določenih najranljivejših kategorij upokojencev (samski upokojenci in delovni invalidi) uvedel institut zagotovljene vdovske pokojnine ter spremenil način izračuna pokojninske osnove ob upokojitvi delovnega invalida.

Ne glede na navedene spremembe in pozitivne učinke le-teh pa je glede na demografske napovedi potrebno za ohranitev ravnovesja med vzdržnostjo sistema in zagotavljanjem primerne višine pokojnin sprejeti še dodatne ukrepe, ki bodo uvedeni postopno z daljšimi prehodnimi obdobji, kar bo omogočilo prilagoditev načrtov posameznikov in prilagoditev dela pri izvajalcih sistemov ter preprečilo šoke oziroma nenadne spremembe v dinamiki upokojevanja.

Pogosto spreminjanje zakonodaje, ki smo je bili deležni v zadnjih letih, ne pripomore k pravni varnosti posameznikov, ki so vključeni v sistem, saj te spremembe niso vsebovale parametrov vzdržnosti. Pokojninski sistem mora zagotavljati socialno in materialno varnost, vseskozi pa je tudi neposredno povezan z demografsko strukturo prebivalstva. Na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja je treba izhajati predvsem iz izzivov na področju vzdržnosti sistema (upokojitveni pogoji, usklajevanje pokojnin, prispevki, povezanost vplačil in izplačil ipd.), primernosti pokojnin (višina pokojnin in odvisnost od vplačanih prispevkov) in zagotavljanja transparentnosti (informiranje in osveščanje) sistema. Vodilo pri snovanju sprememb sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja pa mora biti tudi pregleden in zaupanja vreden sistem za vse generacije – od starejših (upokojenci) do mlajših generacij (zavarovanci) in za generacije, ki se bodo šele vključevale v sistem. Samo pregleden in pravičen sistem namreč zagotavlja zaupanje vanj, s čimer se poveča tudi motivacija za plačevanje prispevkov.

Spremembe sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja narekuje tudi Načrt za okrevanje in odpornost (v nadaljnjem besedilu: NOO) iz leta 2021. Le-ta predstavlja enega od temeljev za uspešno okrevanje in dolgoročni razvoj države, saj se je Slovenija že pred pandemijo Covid-19 soočala z določenimi razvojnimi tveganji, saj so na nekaterih področjih gibanja odstopala od usmeritev Strategije razvoja Slovenije 2030, ki je krovni razvojni načrt države, med odstopanji pa je poleg nekaterih drugih področij posebej izstopalo tudi počasno odzivanje na demografske spremembe. V okviru NOO se je Slovenija tako z vidika ustreznega odzivanja na prihodnje demografske izzive zavezala k spremembam sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja, in sicer z namenom zagotavljanja javnofinančne vzdržnosti sistema ter primernih pokojnin. Opredelitev reforme je izhajala iz premise, da je slovenski pokojninski sistem visoko tvegan, vendar je ta premisa temeljila na napačnih predpostavkah in posledično napačnih projekcijah. Ne glede na to zahteva NOO in pogojevanje črpanja finančnih sredstev iz tega naslova ostaja in tudi pri tem mora Slovenija izpolniti dva kriterija: zagotovitev primernih pokojnin in javnofinančne vzdržnosti sistema.

Evropska komisija je v Poročilu o staranju 2021 za Slovenijo ocenila, da se bodo izdatki za pokojnine kot delež BDP do leta 2050 povišali iz 10,8 % na več kot 16 %. V skladu z zadnjimi projekcijami iz Poročila o staranju 2024 bodo izdatki za pokojnine narasli za nižjo vrednost, kot je bila predvidena prvotno, in sicer iz 9,8 % BDP v letu 2022 na 13, 7 % v letu 2070.

Slika 1: Primerjava deleža izdatkov za pokojnine po Poročilu o staranju 2021 in Poročilu o staranju 2024

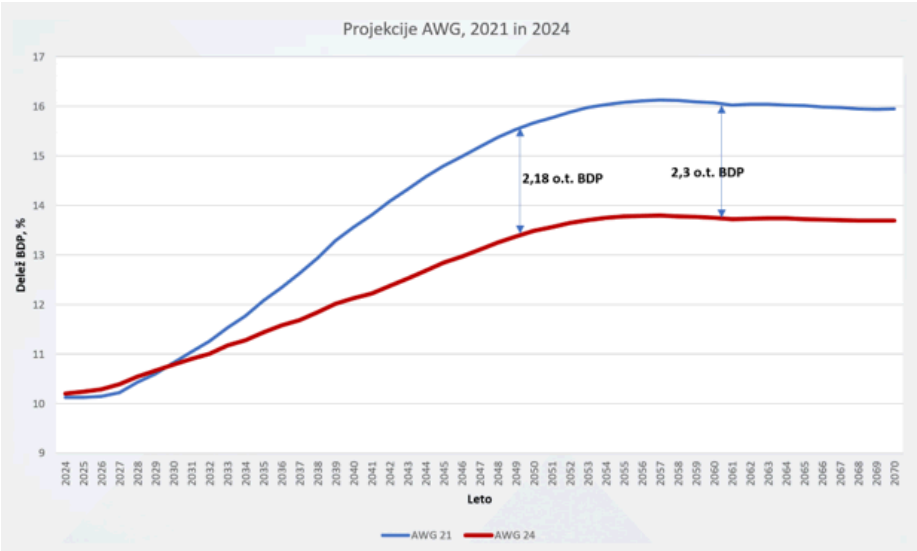

Vir: Delovna skupina za staranje pri Evropski komisiji

Tabela 1: Višina in sprememba izdatkov za pokojnine po Poročilu o staranju 2024

Table I.1.6: **Level and change in gross public pension expenditure (baseline, %/pps of GDP)**

	2022	change 2022-2045	2045	change 2045-2070	2070	change 2022-2070	
BE	12.7	1.9	14.6	1.6	16.2	3.5	BE
BG	9.5	-0.1	9.3	0.3	9.6	0.1	BG
CZ	8.7	1.3	10.0	0.4	10.4	1.7	CZ
DK	8.3	0.0	8.3	-1.5	6.8	-1.4	DK
DE	10.2	0.8	11.0	0.4	11.4	1.2	DE
EE	7.4	0.1	7.5	-0.8	6.7	-0.7	EE
IE	3.8	1.7	5.5	1.1	6.6	2.8	IE
EL	14.5	-0.5	14.0	-2.0	12.0	-2.5	EL
ES	13.1	3.8	16.9	-0.2	16.7	3.6	ES
FR	14.4	-0.5	13.9	-0.3	13.6	-0.9	FR
HR	9.0	0.3	9.3	-0.5	8.8	-0.2	HR
IT	15.6	0.9	16.5	-2.8	13.7	-1.9	IT
CY	8.2	2.7	10.9	1.0	11.8	3.6	CY
LV	7.2	-0.8	6.3	-0.9	5.4	-1.7	LV
LT	6.4	3.1	9.6	0.1	9.7	3.2	LT
LU	9.2	2.6	11.8	5.7	17.5	8.3	LU
HU	7.7	2.4	10.2	1.8	12.0	4.3	HU
MT	6.2	-0.5	5.6	4.9	10.5	4.4	MT
NL	6.5	1.4	7.9	0.6	8.5	2.0	NL
AT	13.7	0.5	14.2	-0.1	14.0	0.4	AT
PL	10.2	0.4	10.6	-0.5	10.1	-0.2	PL
PT	12.2	2.9	15.1	-4.7	10.4	-1.8	PT
RO	8.5	2.1	10.6	-3.0	7.6	-0.9	RO
SI	9.8	3.0	12.8	0.9	13.7	3.8	SI
SK	8.5	2.7	11.2	0.1	11.3	2.8	SK
FI	12.8	-0.4	12.3	1.8	14.1	1.4	FI
SE	7.4	-0.4	7.0	0.2	7.2	-0.2	SE
NO	10.8	1.2	12.0	0.5	12.5	1.7	NO
EA	11.9	0.9	12.7	-0.2	12.5	0.6	EA
EU	11.4	0.7	12.1	-0.3	11.8	0.4	EU

AT: figures include the Ausgleichszulage and Rehabilitationsgeld.
Source: European Commission, EPC.

Vir: EK, Poročilo o staranju za leto 2024

V naslednjih desetletjih naj bi se starostna struktura prebivalstva Slovenije bistveno spremenila. Po EUROSTAT-ovih napovedih prebivalstva naj bi se število prebivalcev Slovenije nekoliko povečevalo še do leta 2026, nato pa bo začelo, sicer najprej počasi, upadati. Do leta 2070 naj bi se v primerjavi z letom 2022 število otrok in mladih (0–19 let) ter delovno sposobnih prebivalcev (20–64 let) zmanjšalo za 16 %. Delež delovno sposobnih naj bi se v tem obdobju zmanjšal z 59,3 % na 52,4 %. Število starih 65 let ali več naj bi se povečalo za 35,8 %.

Slika 2: Starostna struktura prebivalcev Slovenije v obdobju 2010–2070

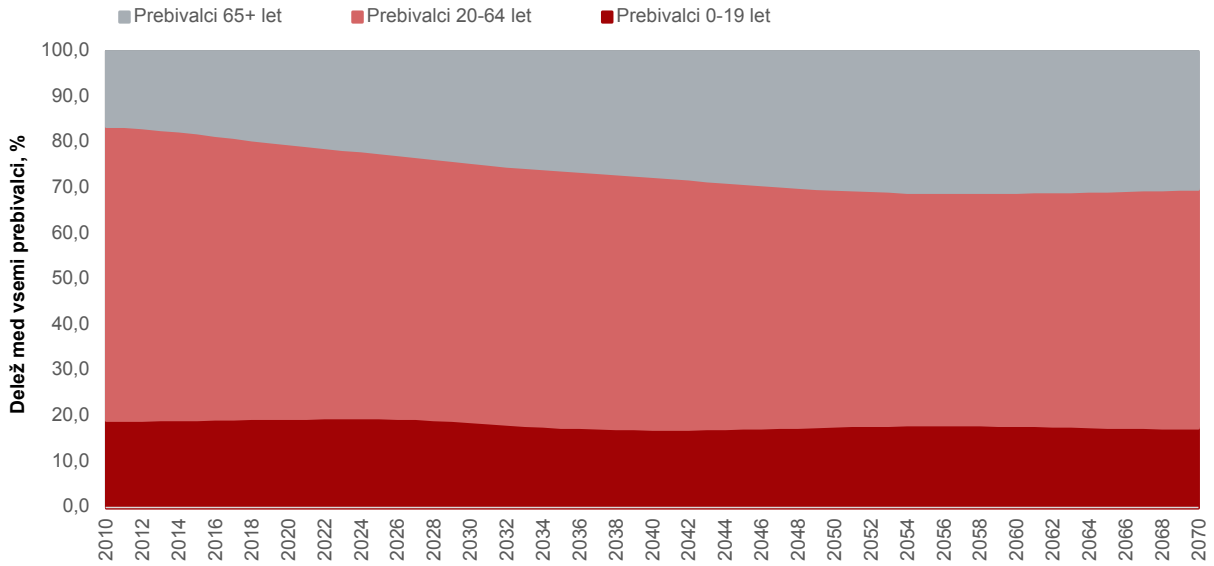

Vir: SURS, EUROSTAT

Slovenija dosega visoke stopnje delovne aktivnosti v mlajših starostnih skupinah. V Akcijskem načrtu za izvajanje evropskega stebra socialnih pravic je Slovenija določila cilj, da do leta 2030 doseže 79,5-% stopnjo delovne aktivnosti v starosti med 20 in 64 letom. Po podatkih EUROSTAT-a je Slovenija to mejo dosegla že v letu 2018, vendar pa so stopnje v starejših skupinah še vedno nižje od evropskega povprečja. Kljub pozitivnim spremembam v obdobju zadnjih deset let v vsaki od spodaj opazovanih starostnih kohort (razen v skupini 65-69 let), je stopnja delovne aktivnosti v skupini 55-59 let še vedno malenkost pod povprečjem EU, v skupinah 60 do 64 let in 65-69 let pa glede delovne aktivnosti precej zaostaja.

Tabela 2: Stopnje delovne aktivnosti v Sloveniji v primerjavi s povprečjem v EU po posameznih starostnih skupinah

Starostna skupina	Slovenija Q4/2014	Slovenija Q4/2024	EU Q4/2014	EU Q4/2024
25–54	81,7%	90,2 %	77,0%	82,6 %
25–64	70,3%	80,5 %	70,9%	78,2 %
55–59	51,8%	75,4 %	65,4%	76,7 %
60–64	17,7%	37,2 %	36,0%	53,9 %
65–69	9,3%	9,3 %	10,3%	16,3 %

Vir: Eurostat Q4/2014, Q4/2024

Negativne demografske napovedi pomenijo tveganja za javnofinančno vzdržnost pokojninskega sistema, za višino pokojnin ter za stanje na trgu dela, za katerega sta značilna nizka delovna aktivnost starejših in pozen vstop mladih na trg dela. Z izzivi, ki jih prinašajo staranje prebivalstva, zmanjševanje

števila delovno aktivnega prebivalstva in tudi sodobne nestandardne oblike dela (nižja vplačila prispevkov v sistem socialne zaščite), se sooča tudi Slovenija. Ker ljudje živijo dlje, se povprečna starost celotnega prebivalstva hitro zvišuje, kar pa vpliva na vse sisteme socialnih zavarovanj, torej tako na zdravstveno zavarovanje in dolgotrajno oskrbo kot tudi na pokojninski sistem, ki temelji na medgeneracijski solidarnosti in dokladnem principu financiranja. Poleg tega se rodi tudi manj otrok, zato se delež starejših povečuje. Manj aktivnih zavarovancev pomeni, da se bo povečalo število upokojencev na zavarovanca, kar finančno obremenjuje pokojninski sistem. Zato je potrebno ustrezno prilagajanje sistema in s tem tudi ustrezno prilagajanje stopenj zaposlenosti v višjih starostnih skupinah ter sprejemanje tudi drugih ukrepov, npr. na področju trga dela, ukrepov vseživljenjskega učenja in aktivacijskih ukrepov, vključno z izboljšanjem digitalne pismenosti.

Finančno vzdržnost sistema obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, upoštevajoč napovedi glede prihodnje starostne strukture prebivalstva, je tako mogoče zagotavljati le s primerno porazdelitvijo bremen med uživalci pravic (prejemniki dajatev) in zavezanci za plačilo prispevkov. Na strani uživalcev pravic (prejemnikov dajatev) je to mogoče doseči s spremembo obsega pravic, pogojev za pridobitev pravic ter ravnijo pokojnin, na strani zavezancev za plačilo prispevkov pa s prilagoditvijo obremenitev, ki bistveno ne poslabša njihovega materialnega položaja in konkurenčnosti.

Spremenjene družbene okoliščine med drugim torej zahtevajo tudi prilagoditve pokojninskega sistema, ki je v neposredni povezavi z demografsko strukturo prebivalstva in na dolgi rok odraža število potencialnih vplačnikov v sistem, po drugi strani pa število potencialnih prejemnikov. V letu 2015 je bilo v obvezno zavarovanje vključenih povprečno 875.414 zavarovancev, v letu 2024 pa 998.892, kar pomeni zvišanje za 14,1 %. Povprečno število uživalcev pokojnin se je v tem obdobju povečalo iz 612.018 (od tega je bilo uživalcev starostne pokojnine 431.745) na 643.310 (od tega je bilo uživalcev starostne pokojnine 489.486), kar pomeni porast za 5,1 % (pri starostnih pokojninah za 13,4 %). V obdobju od leta 2015 do 2022 se je stopnja rasti novih upokojencev gibala od 0 do 0,7 (pri starostnih upokojencih od 0,8 do 1,5), medtem ko je v letu 2023 in 2024 že presegala 1 % (pri starostnih upokojencih je v letih 2023 in 2024 rast znašala 2 %). Nižje stopnje rasti v letih od 2015 do 2022 so (še) kazale učinke ZPIZ-2 pri prilivu novih uživalcev starostne pokojnine zaradi strožjih pogojev za pridobitev te pravice in zaradi možnosti izplačevanja dela starostne pokojnine, če posameznik po izpolnitvi pogojev za pridobitev pravice do starostne pokojnine ostane v zavarovanju s polnim delovnim ali zavarovalnim časom. Trend stopnje rasti zavarovancev je bil v letih do 2022 precej ugoden (izjemi sta leto 2020 in 2021 zaradi posledic pandemije Covid-19), v letu 2023 je stopnja rasti števila zavarovancev znašala 1 %, v letu 2024 pa je skupno povprečno število zavarovancev ostalo na enaki ravni kot v letu 2023. Razmerje med zavarovanci in uživalci pokojnin iz obveznega zavarovanja se je v obdobju zadnjih desetih let (2015-2024) konstantno izboljševalo (z izjemo leta 2020, kar gre pripisati stanju na trgu dela zaradi posledic pandemije Covid-19) in tako postopoma naraščalo. V letu 2024 je razmerje znašalo 1,55 in se je v primerjavi z letom 2022 in 2023, ko je znašalo 1,57, zmanjšalo.

Tabela 3: Povprečno število zavarovancev in uživalcev pokojnin iz obveznega zavarovanja ter razmerje, 2015 – 2024

POVPREČNO ŠTEVILO ZAVAROVANCEV IN UŽIVALCEV POKOJNIN IZ OBVEZNEGA ZAVAROVANJA TER RAZMERJE, 2015–2024			
LETO	ZAVAROVANCI	UŽIVALCI POKOJNIN - OBVEZNO ZAVAROVANJE	ŠTEVILO ZAVAROVANCEV NA ENEGA UŽIVALCA POKOJNINE
1	2	3	4=2/3
2015	875.414	612.018	1,43
2016	891.002	613.683	1,45
2017	914.313	615.681	1,49
2018	939.149	617.299	1,52
2019	960.755	620.459	1,55
2020	958.148	624.735	1,53
2021	965.002	624.768	1,54
2022	989.063	628.082	1,57
2023	999.043	635.012	1,57
2024	998.892	643.310	1,55

Vir: Letno poročilo ZPIZ 2024

Dopolnjena pokojninska doba ob upokojitvi

Povprečna dopolnjena pokojninska doba novih uživalcev starostne pokojnine iz posameznega koledarskega leta je odvisna pretežno od njihove strukture. Če je bilo več starostnih pokojnin uveljavljenih z enako ali daljšo pokojninsko dobo, kot se zahteva za upokojitev pri najnižji starosti, je povprečna pokojninska doba višja, če pa se viša delež upokojenih pri višjih starostih s krajšo pokojninsko dobo, v katero je bila šteta tudi dodana doba, se povprečna dopolnjena pokojninska doba niža.

V letu 2024 so ženske uveljavile starostno pokojnino (vključno z delnimi) v povprečju z 39 leti, moški pa z 38 leti in 1 mesecem pokojninske dobe, kar predstavlja v primerjavi z letom 2023 pri ženskah povečanje za 5 mesecev, pri moških pa povečanje za 2 meseca. V obdobju zadnjih desetih let (2015-2024) se je povprečna dopolnjena doba pri ženskah, ki so uveljavljale starostno pokojnino v letu 2015 iz 36 let in 11 mesecev zvišala na 39 let v letu 2024, kar pomeni podaljšanje dobe za 2 leti in 1 mesec, pri moških zavarovancih pa se je v tem obdobju dopolnjena doba za starostno pokojnino podaljšala za 4 mesece (v letu 2015 je dosežena doba v povprečju znašala 37 let in 9 mesecev, v letu 2024 pa 38 let in 1 mesec). Z dopolnjenimi 40 ali več leti pokojninske dobe je uveljavilo pokojnino 81,2 % žensk (79,2 % v letu 2023) in 74,5 % moških (74 % v letu 2023). Povprečna dopolnjena pokojninska doba novih uživalcev invalidske pokojnine iz leta v leto niha, saj je odvisna od strukture prejemnikov. V letu 2024 so ženske, ki so uveljavile pravico do invalidske pokojnine, dopolnile v povprečju 29 let in 3 mesece, moški pa 27 let in 6 mesecev pokojninske dobe. Ob uveljavitvi invalidske pokojnine so zavarovanke v letu 2015 v povprečju dopolnile 27 let in 6 mesecev, v letu 2024 pa 29 let in 3 mesece, kar pomeni povečanje za 1 leto in 9 mesecev, pri zavarovancih pa se je doba v desetletnem obdobju zvišala za 3 mesece (v letu 2015 je znašala 27 let in 3 mesece, v letu 2024 pa 27 in 6 mesecev).

Tabela 4: Povprečna dopolnjena pokojninska doba novih uživalcev pokojnin, po letih

POVPREČNA DOPOLNJENA POKOJNINSKA DOBA NOVIH UŽIVALCEV POKOJNIN IZ OBVEZNEGA ZAVAROVANJA (brez uživalcev predčasne pokojnine in uživalcev z zavarovalno dobo s povečanjem) po letih								
LETO	STAROSTNA (Z DELNO)				INVALIDSKA			
	ŽENSKE		MOŠKI		ŽENSKE		MOŠKI	
	LET	MES	LET	MES	LET	MES	LET	MES
2015	36	11	37	9	27	6	27	3
2016	37	2	37	6	27	6	27	9
2017	37	3	36	7	29	3	27	6
2018	38	9	37	1	28	11	27	7
2019	39	0	36	10	28	11	27	8
2020	38	10	36	10	28	7	27	5
2021	38	5	36	11	29	7	27	1
2022	38	3	37	0	28	10	27	0
2023	38	7	37	11	28	6	26	10
2024*	39	0	38	1	29	3	27	6
% STAROSTNIH POKOJNIN Z DOPOLNJENIMI 40 ALI VEČ LETI POKOJNINSKE DOBE V 2024*					ženske: 81,2		moški: 74,5	

Opomba: *Začasni podatki

Vir: Letno poročilo ZPIZ 2024

Dosežena starost ob upokojitvi

Povprečna dosežena starost novih uživalcev starostne pokojnine iz posameznega koledarskega leta je pretežno odvisna od njihove strukture. Če je bilo več starostnih pokojnin uveljavljenih pri najnižji starosti z enako ali daljšo pokojninsko dobo, kot se zahteva za upokojitev pri tej starosti, je povprečna starost nižja, če pa se viša delež upokojenih pri višjih starostih s krajšo pokojninsko dobo, se povprečna starost viša.

Tabela 5: Povprečna starost novih uživalcev pokojnin, po letih

POVPREČNA STAROST NOVIH UŽIVALCEV POKOJNIN IZ OBVEZNEGA ZAVAROVANJA (brez uživalcev predčasne pokojnine in uživalcev z zavarovalno dobo s povečanjem) po letih								
LETO	STAROSTNA (Z DELNO)				INVALIDSKA			
	ŽENSKE		MOŠKI		ŽENSKE		MOŠKI	
	LET	MES	LET	MES	LET	MES	LET	MES
2015	59	2	61	4	52	0	54	5
2016	60	0	61	9	52	4	55	0
2017	60	4	62	3	53	7	55	4
2018	60	6	62	4	54	6	55	9
2019	60	8	62	6	54	10	55	7
2020	60	11	62	8	54	11	55	6
2021	61	6	62	8	55	4	56	0
2022	61	8	62	10	55	2	55	9
2023	61	9	62	10	55	1	56	0
2024*	61	8	62	9	55	6	56	4

Opomba: *Začasni podatki

Vir: Letno poročilo ZPIZ 2024

Predpisana starost za pridobitev pravice do starostne pokojnine se je za ženske od uveljavitve Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 109/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 10/08 – ZVarDod, 98/09 – ZIUZGK, 38/10 – ZUKN, 61/10 – ZSVarPre, 79/10 – ZPKDPIZ, 94/10 – ZIU, 94/11 – odl. US, 105/11 – odl. US, 110/11 – ZDIU12, 40/12 – ZUJF, 96/12 – ZPIZ-2, 9/17 – odl. US in 171/21 – odl. US; v nadaljnjem besedilu: ZPIZ-1) začela postopno višati vsako leto za 4 mesece. Na začetku je pri 35 letih pokojninske dobe predpisana starost znašala 53 let, pri 20 letih pokojninske dobe 58 let in pri 15 letih zavarovalne dobe 60 let. Tudi po ZPIZ-2 se je zviševanje predpisane starosti nadaljevalo. Najnižja možna starost je bila v letu 2024 60 let, enako kot od leta 2019

naprej, ko je bilo konec prehodnega obdobja, sočasno z zahtevano pokojninsko dobo brez dokupa, ki je znašala, enako kot od leta 2018 naprej, 40 let. Od leta 2020 upokojitev s pokojninsko dobo najmanj 20 let ni več mogoča. Pri 15 letih zavarovalne dobe od leta 2016 predpisana starost znaša 65 let.

Dejanske povprečne upokojitvene starosti žensk niso v celoti sledile dinamiki predpisanega zviševanja zahtevane starosti za pridobitev pravice do starostne pokojnine. Tako se je v obdobju 2015–2024 povprečna upokojitvena starost žensk zvišala za 2 leti in 6 mesecev z 59 let in 2 meseca na 61 let in 8 mesecev. Povprečna upokojitvena starost se je v letu 2024 v primerjavi z letom 2023 znižala za 1 mesec.

Predpisane starosti in dolžine pokojninske oziroma zavarovalne dobe za pridobitev pravice do starostne pokojnine za moške se v obdobju veljavnosti ZPIZ-1 niso spreminjale. Z ZPIZ-2 pa se je postopno povečevala minimalna starost. V letu 2024 je bila enaka kot od leta 2018 naprej, in sicer 60 let ob 40 letih pokojninske dobe brez dokupa. Pri 15 letih zavarovalne dobe je tako kot v letih od 2013 do 2023 zahtevana starost znašala 65 let. Po ZPIZ-2 je bila postopno ukinjena možnost starostne upokojitve pri 63 letih starosti in 20 letih dopolnjene pokojninske dobe.

V letih od 2015 do 2020 se je dejanska povprečna upokojitvena starost moških povečevala od 61 let in 4 mesece na 62 let in 8 mesecev, nato je v letu 2021 ostala enaka, v letu 2022 se je povečala na 62 let in 10 mesecev in nato ostala enaka v letu 2023, v letu 2024 pa se je znižala za 1 mesec, na 62 let in 9 mesecev.

V letu 2024 je bilo 986 novih uživalcev invalidske pokojnine (921 brez uživalcev z zavarovalno dobo s povečanjem). Povprečna starost prejemnikov invalidske pokojnine je v manjši meri pogojena s predpisi, ki omogočajo pridobitev te pravice. Nanjo lahko vpliva le starost, do katere so zavarovancem s preostalo delovno zmožnostjo zagotovljene pravice na tej podlagi. Ta pa se je tako z ZPIZ-1 kakor tudi z ZPIZ-2 zvišala.

Povprečna starost žensk, ki so pridobile pravico do invalidske pokojnine, je v letu 2024 znašala 55 let in 6 mesecev, moških pa 56 let in 4 mesece. Pri ženskah so povprečne upokojitvene starosti, dosežene v posameznih koledarskih letih, naraščale od leta 2015 do 2021, v letih 2022 in 2023 sta se starosti nekoliko znižali (za 2 in 1 mesec), v letu 2024 se ponovno zvišali. Pri moških povprečna starost niha, trend je pozitiven.

V letu 2024 je bilo 11.365 novih uživalcev družinske, vdovske in dela vdovske pokojnine, med njimi je bilo 4287 uživalcev dela vdovske pokojnine. V letu 2023 je bilo po končnih podatkih 9964 novih uživalcev družinske, vdovske in dela vdovske pokojnine, med njimi je bilo 5547 uživalcev dela vdovske pokojnine (po začasnih podatkih 8461 novih uživalcev družinske, vdovske in dela vdovske pokojnine, med njimi 5157 uživalcev dela vdovske pokojnine).

Na dejansko upokojitveno starost uživalcev starostne pokojnine vplivajo v zakonu določeni bonusi in malusi. Bonusi jo zvišujejo, saj jih upravičenec pridobi, če odloži upokojitev na čas po izpolnitvi pogojev. V letu 2024 je bilo do povečanja starostne pokojnine upravičenih 2528 žensk in 4000 moških (po začasnih podatkih za leto 2023 2193 žensk in 4466 moških). Malusi se odražajo v trajnem zmanjšanju starostne pokojnine, ker je bila ta po ZPIZ-1 uveljavljena pred dopolnitvijo polne starosti z doseženo pokojninsko dobo in ne delovno dobo, po ZPIZ-2 pa v trajnem zmanjšanju predčasne pokojnine. V letu 2024 je starostno pokojnino s trajnim znižanjem ter predčasno pokojnino uveljavilo 79 žensk in 62 moških (po začasnih podatkih za leto 2023 74 žensk in 52 moških).

Tabela 6: Število starostnih pokojnin, uveljavljenih s povečanjem oziroma trajnim zmanjšanjem, po spolu, 2015 – 2024

ŠTEVILO STAROSTNIH POKOJNIN, UVELJAVLJENIH S POVEČANJEM OZIROMA TRAJNIM ZMANJŠANJEM (BONUSI, MALUSI), PO SPOLU, 2015–2024						
LETO	POVEČANJE (BONUSI)			ZMANJŠANJE (MALUSI)		
	ŽENSKE	MOŠKI	SKUPAJ	ŽENSKE	MOŠKI	SKUPAJ
2015	1.111	2.213	3.324	302	303	605
2016	1.360	2.256	3.616	376	267	643
2017	1.501	2.347	3.848	302	197	499
2018	1.756	2.809	4.565	193	143	336
2019	1.918	2.702	4.620	213	142	355
2020	1.367	2.890	4.257	161	109	270
2021	1.665	3.156	4.821	96	44	140
2022	1.903	3.117	5.020	91	54	145
2023	2.288	4.822	7.110	85	60	145
2024*	2.528	4.000	6.528	79	62	141

Opomba: *Začasni podatki

Vir: Letno poročilo ZPIZ 2024

Trajanje prejemanja pokojnine

Na povprečno dobo prejemanja pokojnine vplivajo zakonski razlogi (milejši pogoji upokojitve v preteklosti) in daljšanje življenjske dobe uživalcev, v letih 2020 in 2021 tudi posledice bolezni Covid-19 in v letu 2024 tudi pravica do izplačila zagotovljene vdovske pokojnine.

Pri uživalkah starostne pokojnine se je v obdobju 2015–2024 doba prejemanja pokojnine podaljšala od 23 let in 6 mesecev leta 2015 na 25 let in 11 mesecev leta 2023, v letu 2024 je bila nato krajša za 1 leto in 9 mesecev (24 let in 2 meseca). Krajše trajanje prejemanja pokojnine je posledica prehodov na vdovsko pokojnino (med njimi tudi na zagotovljeno vdovsko). Brez upoštevanja prehodov bi bilo povprečno trajanje v letu 2024 26 let in 4 mesece in primerljiv podatek za leto 2023 bi bil 26 let in 5 mesecev. V zadnjih desetih letih se je doba prejemanja skrajšala v letih 2021 in 2024. Pri uživalcih starostne pokojnine se je v obdobju 2015–2024 doba prejemanja pokojnine podaljšala od 17 na 18 let. V letu 2024 je bila od dobe prejemanja v letu 2023 daljša za 2 meseca. Brez upoštevanja prehodov na vdovsko pokojnino bi bilo povprečno trajanje v letu 2024 18 let in 3 mesece in primerljiv podatek za leto 2023 bi bil 17 let in 11 mesecev. V zadnjih desetih letih se je doba prejemanja skrajšala v letih 2019 in 2021. Podaljševala se je povprečna doba prejemanja invalidske pokojnine, in sicer pri ženskah od 25 let in 4 mesece v letu 2015 na 28 let in 9 mesecev v letu 2024, pri moških od 19 let in 5 mesecev v letu 2015 na 23 let v letu 2024. V primerjavi s preteklim letom se je povprečna doba prejemanja invalidske pokojnine pri ženskah podaljšala za 1 mesec, pri moških za 3 mesece. Pri družinskih in vdovskih pokojninah se je povprečna doba prejemanja pokojnine podaljšala od 12 let in 10 mesecev v letu 2015 na 15 let in 2 meseca v letu 2024 (15 let je bila v letu 2023).

Tabela 7: Povprečna doba prejemanja pokojnine uživalcev, ki jim je prenehala pravica do pokojnine, po letih

POVPREČNA DOBA PREJEMANJA POKOJNINE UŽIVALCEV, KI JIM JE PRENEHALA PRAVICA DO POKOJNINE po letih, stanje december										
LETO	STAROSTNA (Z DELNO)				INVALIDSKA				DRUŽINSKA/VDOVSKA	
	ŽENSKE		MOŠKI		ŽENSKE		MOŠKI		SKUPAJ	
	LET	MES	LET	MES	LET	MES	LET	MES	LET	MES
2015	23	6	17	0	25	4	19	5	12	10
2016	24	1	17	7	26	0	19	11	13	0
2017	24	5	17	8	26	2	20	8	13	2
2018	24	9	18	0	26	10	20	10	13	3
2019	24	11	17	7	27	1	21	3	13	8
2020	25	6	18	2	27	11	21	9	14	0
2021	24	9	17	7	28	0	21	9	14	0
2022	25	3	17	8	28	3	21	9	14	4
2023	25	11	17	10	28	8	22	9	15	0
2024	24	2	18	0	28	9	23	0	15	2

Vir: Letno poročilo ZPIZ 2024

V letu 2024 je prenehala pravica do pokojnine 19.571 uživalcem starostne in delne pokojnine, kar je 20,1 % več kot v letu 2023 (16.290). Brez upoštevanja prenehanj zaradi prehodov na vdovsko pokojnino (med njimi tudi na zagotovljeno vdovsko) je v letu 2024 prenehala pravica 15.747 uživalcem. Ob upoštevanju primerljivega podatka za leto 2023 (15.576 uživalcev) je bilo prenehanj brez prehodov v letu 2024 za 1,1 % več kot v letu 2023. Leta 2015 je bilo prenehanj 12.277. Pravica do invalidske pokojnine je prenehala 4315 uživalcem, kar je 21 % več kot v letu 2023 (3565 uživalcev). Brez upoštevanja prenehanj zaradi prehodov na vdovsko pokojnino, je v letu 2024 prenehala pravica 3457 uživalcem. Ob upoštevanju primerljivega podatka za leto 2023 (3451 uživalcev) je bilo prenehanj brez prehodov v letu 2024 za 0,2 % več kot v letu 2023. Leta 2015 je bilo prenehanj 3811. Povprečna doba prejemanja starostne in delne pokojnine vseh uživalcev je konec leta 2024 pri ženskah znašala 15 let in 7 mesecev, pri moških pa 12 let (konec leta 2023 pri ženskah 15 let in 9 mesecev ter pri moških enako kot v letu 2024). Povprečna doba prejemanja invalidske pokojnine je konec leta 2024 pri ženskah znašala 21 let in 9 mesecev, pri moških pa 18 let in 8 mesecev (konec leta 2023 21 let in 8 mesecev pri ženskah ter 18 let in 5 mesecev pri moških). Pri uživalcih družinske in vdovske pokojnine je konec leta 2024 povprečna doba prejemanja znašala 12 let (12 let in 10 mesecev konec leta 2023). Nižje povprečje je posledica priznanja pravice do izplačila zagotovljene vdovske pokojnine v letu 2024.

Gmotni položaj prejemnikov pokojnin in uživalcev nadomestil iz invalidskega zavarovanja
Pravice iz obveznega zavarovanja, ki so izrazito socialne narave in pomembno vplivajo na gmotni položaj uživalcev najnižjih pokojnin, so odmera pokojnine od najnižje pokojninske osnove, najnižja starostna, predčasna ali invalidska pokojnina, zagotovljena pokojnina, najnižji znesek invalidske pokojnine in najnižji znesek pokojnine uživalcev, ki so opravljali kmetijsko dejavnost in izpolnjujejo predpisani pogoj pokojninske dobe.

Najnižja pokojnina v letu 2025 znaša 352,58 eura, najnižji znesek invalidske pokojnine in najnižji znesek pokojnine uživalcev, ki so opravljali kmetijsko dejavnost in izpolnjujejo predpisani pogoj pokojninske dobe, znašata 490,03 eura, zagotovljena pokojnina pa znaša 781,94 eura. V funkciji zagotavljanja solidarnosti v sistemu je tudi odmera pokojnine od najvišje pokojninske osnove (v letu 2025 4.879,80 eura), pri čemer pa je njen vpliv bistveno manjši od vpliva odmere pokojnine od najnižje pokojninske osnove (v letu 2025 1.219,95 eura).

Glede na vrsto izplačane pokojnine je bila povprečna mesečna bruto **starostna** pokojnina, izplačana v obdobju januar–december 2024, od primerljive v enakem obdobju leta 2023 višja za 9 % in je znašala 901,51 eura, **invalidska** pokojnina višja za 8,4 % in je znašala 689,61 eura, **vdovska in družinska**

pokojnina pa višja za 8,5 % in je znašala 545,33 eura. V letu 2024 je bila ugotovljena povprečna letna 2-odstotna inflacija, zato so se pokojnine v primerjavi s predhodnim letom realno povečale, in sicer starostne pokojnine za 6,9 %, invalidske pokojnine za 6,3 % ter vdovske in družinske pokojnine za 6,4 %.

Povprečna bruto starostna pokojnina z dopolnjenimi 40 ali več leti pokojninske dobe (brez sorazmernih delov pokojnin in delnih pokojnin) je v letu 2024 znašala 1.120,72 eura in je bila v primerjavi s predhodnim koledarskim letom za 8,6 % višja.

Povprečna neto starostna pokojnina novih upokojencev brez sorazmernih delov in delnih pokojnin je pri moških v letu 2024 znašala 1.097,39 eura (oziroma 1.012,18 eura v letu 2023), pri ženskah pa 1.064,03 eura (oziroma 954,15 eura v letu 2023). Pokojnine moških so višje od pokojnin žensk za 3,1 %(v letu 2023 so bile pokojnine moških višje za 6,1 %). Delež zagotovljenih pokojnin in odmer od najnižjih pokojninskih osnov je v letu 2024 znašal 35 % (34,7 % v letu 2023). Od najnižje pokojninske osnove je bilo odmerjenih 35 % starostnih pokojnin (22,9 % v letu 2023), od tega 60,2 % ženskam (62,6 % v letu 2023) in 39,8 % moškim (37,4 % v letu 2023). Delež zagotovljenih pokojnin je znašal 0,03 %, v letu 2023 pa 11,8 %. Tako majhen delež zagotovljenih pokojnin je zaradi tega, ker je bila pokojnina, odmerjena od najnižje pokojninske osnove za 40 let pokojninske dobe, višja.

Povprečna neto starostna pokojnina vseh uživalcev brez sorazmernih delov pokojnin in delnih pokojnin je v decembru 2024 znašala 1.017,64 eura, na letnem nivoju 1.013,10 eura. Povprečna neto starostna pokojnina novih uživalcev brez sorazmernih delov in delnih pokojnin je v letu 2024 znašala 1.080,36 eura in je bila višja za 6,6 % od povprečne starostne pokojnine vseh uživalcev. Povprečna neto starostna pokojnina vseh uživalcev brez sorazmernih delov in delnih pokojnin je pri moških v decembru 2024 znašala 1.059,87 eura (na letnem nivoju 1.058,15 eura) in je bila za 8,1 % višja kot pri ženskah, kjer je znašala 980,65 eura (na letnem nivoju 973,84 eura).

V zadnjih letih je bila povprečna starostna pokojnina brez sorazmernih delov in delnih pokojnin po ZPIZ-2 pri novih uživalkah višja kot pri novih uživalcih, vendar se je razlika zaradi postopnega izenačevanja odmernih odstotkov med spoloma zmanjševala. Leto 2022 je bilo zadnje, v katerem je še obstajala razlika po spolu pri odmerni lestvici. Na višino starostne pokojnine novih uživalcev v letu 2023 je vplivala tudi dosežena višja pokojninska doba. Pri uživalcih starostne pokojnine v vseh preteklih letih skupaj pa imajo moški v povprečju višjo pokojnino kot ženske. Povprečna neto invalidska pokojnina brez sorazmernih delov pokojnin je v decembru 2024 znašala 758,03 eura (756,69 eura na letnem nivoju). Pri moških je znašala 767,34 eura (na letnem nivoju 767,77 eura) in je bila za 2,8 % višja kot pri ženskah, kjer je znašala 746,61 eura (na letnem nivoju 743,20 eura).

Zavarovanci s preostalo delovno zmožnostjo so po ZPIZ-2 upravičeni do več vrst nadomestil, ki se usklajujejo tako kot pokojnine, in sicer do:
- nadomestila za čas poklicne rehabilitacije, ki je v letu 2024 znašalo v povprečju 902,65 eura, to je 12,1 % več od povprečja predhodnega leta,
- začasnega nadomestila, ki je v letu 2024 znašalo povprečno 185,43 eura ali 6,9 % več kot leto prej,
- nadomestila za invalidnost, ki je znašalo v povprečju 277,73 eura, kar je za 9,5 % več kot v letu 2023,
- delnega nadomestila (delne invalidske pokojnine po ZPIZ-1) za delo s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno, ki je v letu 2024 znašalo v povprečju 425,13 eura ali 9,1 % več od povprečja tega nadomestila v letu 2023.

Povprečni zneski nadomestil iz invalidskega zavarovanja po ZPIZ/92 so v letu 2024 znašali:
- za skrajšan delovni čas 437,04 eura,
- zaradi manjše plače 218,23 eura,
- za čas čakanja na zaposlitev 595,52 eura.

Tabela 8: Povprečni zneski nadomestil iz invalidskega zavarovanja po ZPIZ-1 in ZPIZ-2

POVPREČNI ZNESKI NADOMESTIL IZ INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA PO ZPIZ-1 IN ZPIZ-2, 2024	
VRSTA	POVPREČNI ZNESEK V EUR
Delna invalidska pokojnina / Delno nadomestilo	425,13
Za čas poklicne rehabilitacije	902,65
Začasno nadomestilo	185,43
Nadomestilo za invalidnost	277,73

Vir: Letno poročilo ZPIZ 2024

Tabela 9: Povprečni zneski nadomestil iz invalidskega zavarovanja po ZPIZ

POVPREČNI ZNESKI NADOMESTIL IZ INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA PO ZPIZ, 2024	
VRSTA	POVPREČNI ZNESEK V EUR
Za skrajšan delovni čas*	437,04
Zaradi manjše plače	218,23
Za čas čakanja na zaposlitev	595,52

Opomba: *Povprečni znesek nadomestila za skrajšan delovni čas je izračunan za povprečno 94 zasebnikov in kmetov po ZPIZ.

Vir: Letno poročilo ZPIZ 2024

Iz Poročila o raziskavi socialnega oziroma ekonomskega položaja upokojencev, delovnih invalidov in starejšega prebivalstva (Inštitut za ekonomska raziskovanja, 2022) je mogoče razbrati, da med skupinami upokojencev obstajajo izrazite razlike. Krivulja tveganja revščine za starostne upokojence se je v obdobju 2010−2020 gibala približno vzporedno s tisto za vse upokojence, saj so starostni upokojenci daleč najštevilčnejša skupina upokojencev, le da so bile stopnje tveganja revščine za približno 4 odstotne točke nižje. V letih 2012−2017 je bila njihova stopnja tveganja revščine nižja kot za vse osebe, celo za 3,8 odstotne točke leta 2013.

Stopnja tveganja revščine za invalidske upokojence je precej višja in je po letu 2017 močno porastla, v letu 2020 na kar 28,8 %. Za invalidske upokojence v upokojenskih gospodinjstvih je stopnja tveganja revščine še višja in je leta 2020 znašala 37,5 %. Stopnja za delovne invalide se je gibala obratno od tiste za upokojence: do leta 2014 se je zviševala, nato pa do leta 2019 zniževala. Od leta 2019 do leta 2020 se je zvišala za 4,9 odstotne točke (na 18,1 %).

Do leta 2016 je bila zaposlenih manj kot polovica vseh delovnih invalidov. Leta 2012, ko je bila ekonomska kriza v polnem razmahu, je bilo brezposelnih kar 32,5 % delovnih invalidov, skoraj 19 % pa neaktivnih. Od leta 2017 naprej je delež delovnih invalidov v delovnem razmerju naraščal in leta 2020 dosegel 55,4 %. Leta 2020 je bila še vedno brezposelnih skoraj petina vseh delovnih invalidov (18,7 %), kar je veliko v primerjavi s 5,0 % brezposelnih v celotni populaciji.

Slika 3: Stopnje tveganja revščine pri upokojencih, delovnih invalidih in pri starejšemu prebivalstvu

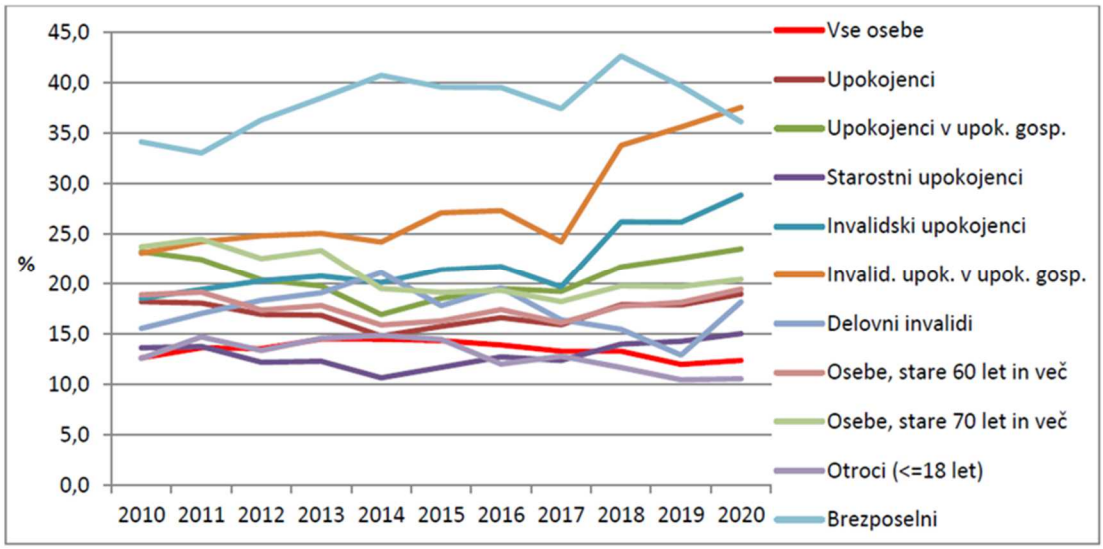

Vir: Inštitut za ekonomska raziskovanja; Poročilo o raziskavi socialno - ekonomskega položaja upokojencev, delovnih invalidov in starejšega prebivalstva, 2022

Novela ZPIZ-2N predstavlja enega od ukrepov, s katerim se uresničuje cilj izboljšanja socialne varnosti delovnih invalidov. S spremembo upoštevanja pokojninske osnove pri upokojitvi pri prejemnikih delnega nadomestila po ZPIZ-2 in prejemnikih delne invalidske pokojnine po ZPIZ-1, ki ostanejo vključeni v zavarovanje za krajši delovni čas, se namreč od 1. 1. 2024 dalje zagotavljajo pravice na način, ki je stimulativen do ohranjanja zaposlitve delovnih invalidov in zaposlovanja le-teh, brez negativnega vpliva na odmero pokojnine, saj se bo ob upokojitvi delovnega invalida pokojninska osnova izračunavala na podlagi plače, ki bi jo le-ta prejemal, če bi delal za polni delovni čas, kar pomeni višjo osnovo in posledično višjo pokojnino.

Socialni partnerji so v Usklajenih izhodiščih iz leta 2017 soglašali, da mora na področju invalidskega zavarovanja, ob vzpostavitvi ustreznega stanja na trgu dela, poklicna rehabilitacija postati temeljna pravica iz invalidskega zavarovanja, pri čemer je treba vzporedno prilagajati tudi sistem zdravstvenega zavarovanja ter varnosti in zdravja pri delu ter drugih sistemov, povezanih z invalidskim zavarovanjem.

Zadnje obsežnejše spremembe invalidskega zavarovanja je prinesla reforma sistema v letu 2000 (ZPIZ-1). Invalidsko zavarovanje je pridobilo novo širino v pokrivanju zavarovalnega rizika invalidnosti, saj je postal temeljni namen invalidskega zavarovanja zagotavljanje in varovanje zaposlitve delovnega invalida ob hkratni spodbudi delovnega invalida k aktiviranju njegove preostale delovne zmožnosti, in sicer z instituti, kot so pravica do poklicne rehabilitacije, zaposlitev na drugem delovnem mestu in delo s krajšim delovnim časom od polnega. ZPIZ-2 na področju invalidskega zavarovanja ni prinesel bistvenih vsebinskih novosti, so se pa upoštevali osnovni cilji sprememb iz ZPIZ-1.

Po trenutno veljavni ureditvi invalidskega zavarovanja je zavarovanec, pri katerem je nastala invalidnost, najprej razvrščen v eno izmed treh kategorij invalidnosti, skladno z zakonsko določenimi pogoji pa se mu prizna pravica do invalidske pokojnine ali do invalidskega nadomestila. Zavarovancu se lahko priznajo pravica do nadomestila za poklicno rehabilitacijo (za čas poklicne rehabilitacije), pravica do začasnega nadomestila (po končani poklicni rehabilitaciji), pravica do nadomestila za invalidnost (delo na drugem delovnem mestu – premestitev) ali pravica do delnega nadomestila (delo s krajšim delovnim časom od polnega).

Iz razpoložljivih podatkov Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Zavod) izhaja, da se število invalidskih upokojencev v razmerju do skupnega števila upokojencev konstantno znižuje, kar je deloma posledica spremenjene zakonodaje in večje enotnosti dela izvedenskih organov, deloma pa drugih razlogov, kot so velikost in gibanje populacije zaposlenih

delavcev, stopnja organiziranosti in razvitosti zdravstva, raven varstva pri delu v najširšem smislu ter vrste in števila bolezni in poškodb; v letih 2020 in 2021 so na to vplivale tudi bolezni, povezane s Covid-19, in vse njihove posledice. Prav tako se znižuje število prejemnikov nadomestil iz invalidskega zavarovanja (delovni invalidi). Vzroki nastanka invalidnosti so predvsem bolezni in poškodbe zunaj dela, poškodbe pri delu in poklicne bolezni pa imajo na invalidsko upokojevanje manjši vpliv.

Tabela 10: Število uživalcev pokojnin iz obveznega zavarovanja, 2015-2024

ŠTEVILO UŽIVALCEV POKOJNIN IZ OBVEZNEGA ZAVAROVANJA, DECEMBER 2015–2024

LETO	STAROSTNA	DELNA	INVALIDSKA	DRUŽINSKA IN VDOVSKA SKUPAJ			SKUPAJ
				SKUPAJ	DRUŽINSKA	VDOVSKA	
1	2	3	4	5=6+7	6	7	8 = 2+3+4+5
2015	434.498	841	85.057	93.162	43.562	49.600	613.558
2016	437.728	2.033	83.364	92.026	40.797	51.229	615.151
2017	443.183	2.431	81.145	90.441	37.771	52.670	617.200
2018	448.773	2.811	79.187	88.585	35.027	53.558	619.356
2019	454.937	3.416	77.560	86.886	32.714	54.172	622.799
2020	460.370	3.741	75.149	84.599	30.109	54.490	623.859
2021	466.432	4.013	72.687	82.977	27.826	55.151	626.109
2022	473.610	4.398	70.574	81.481	25.877	55.604	630.063
2023	484.383	5.003	69.122	80.294	24.422	55.872	638.802
2024	493.095	5.512	66.417	82.630	22.438	60.192	647.654

Opomba: Med uživalci starostne pokojnine so zajeti tudi uživalci predčasne pokojnine. V decembru 2024 jih je bilo 2575, 3,2 odstotka več kot v decembru 2023.

Vir: Letno poročilo ZPIZ 2024

Spodnja preglednica prikazuje povprečno število uživalcev nadomestil po ZPIZ, ZPIZ-1 in ZPIZ-2. Razvidno je, da se število uživalcev po ZPIZ iz leta v leto zmanjšuje, po ZPIZ-1 in ZPIZ-2 pa v skupnem številu narašča. Povprečno število uživalcev vseh vrst nadomestil iz invalidskega zavarovanja je bilo v letu 2024 42.296. V primerjavi z letom 2023 jih je bilo 1,9 % manj, glede na leto 2015 pa za 6,4 % manj, predvsem zaradi zmanjšanja števila uživalcev nadomestil po ZPIZ. Po letu 2008 in do leta 2018 se je število uživalcev nadomestil zmanjševalo, v letih 2019 in 2020 se je povečalo, v letih od 2021 do 2024 pa ponovno zmanjšalo.

Poklicna rehabilitacija ima v okviru urejanja invalidskega zavarovanja poseben status in pomen, saj ji je zaradi zagotavljanja in varovanja zaposlitve delovnih invalidov ter njihove socialne vključenosti namenjena osrednja vloga. Poklicna rehabilitacija je celosten proces, v katerem se zavarovanec (delovni invalid) strokovno, fizično in psihosocialno usposobi za drug poklic ali delo, tako da se lahko ustrezno zaposli in ponovno vključi v delovno okolje za opravljanje istega poklica ali da se usposobi za opravljanje istega poklica ali dela, tako da se mu prilagodi delovno mesto z ustreznimi tehničnimi pripomočki. Na pomen poklicne rehabilitacije je opozarjala že vsebina Bele knjige o pokojninah iz leta 2016, ki je kot enega od ukrepov na področju invalidskega zavarovanja predlagala, da naj bo pravica do poklicne rehabilitacije v prihodnjem sistemu tudi z vidika izvajanja temeljna pravica iz invalidskega zavarovanja, čemur so pritrdili tudi socialni partnerji v Usklajenih izhodiščih iz leta 2017.

Praksa kaže, da ureditev poklicne rehabilitacije ni ustrezna, saj ni dosegla zastavljenega cilja, torej večjega zanimanja za poklicno rehabilitacijo in večjega uveljavljanja te pravice ter posledično večjega nadaljnjega vključevanja na trg dela, na podlagi česar bi tudi v praksi zaživela kot temeljna pravica iz invalidskega zavarovanja.

Iz spodnje preglednice je razvidno, da se je število prejemnikov nadomesti za čas poklicne rehabilitacije od leta 2015 do 2024 praktično razpolovilo (upad za 47 %), to nadomestilo pa v masi vseh nadomestil iz invalidskega zavarovanja predstavlja samo 0,4 % delež.

Tabela 11: Povprečno število uživalcev nadomestil, 2015-2024

POVPREČNO ŠTEVILO UŽIVALCEV NADOMESTIL, 2015–2024								
LETO	PO ZPIZ (DO 31. 12. 2002)			PO ZPIZ-1 IN ZPIZ-2 (OD 1. 1. 2003)				SKUPAJ
	ZA ČAS ČAKANJA NA DRUGO USTREZNO ZAPOSLITEV	ZARADI DELA S SKRAJŠANIM DELOVNIM ČASOM	ZARADI MANJŠE PLAČE NA DRUGEM USTREZNEM DELU	DELNA INVALIDSKA POKOJNINA/ DELNO NADOMESTILO	ZA ČAS POKLICNE REHABILITACIJE	ZAČASNO NADOMESTILO	NADOMESTILO ZA INVALIDNOST	
2015	8.664	1.990	3.634	13.781	312	609	16.200	45.190
2016	7.655	1.772	3.295	14.330	292	657	16.653	44.654
2017	6.681	1.652	3.081	14.730	250	674	17.228	44.296
2018	6.087	1.530	2.864	14.906	207	653	17.886	44.133
2019	5.842	1.392	2.615	15.307	195	644	18.723	44.718
2020	5.477	1.243	2.338	15.813	201	629	19.137	44.838
2021	5.002	1.107	2.059	16.247	205	607	19.123	44.350
2022	4.502	1.019	1.857	16.591	183	588	18.893	43.633
2023	3.978	906	1.672	17.143	172	566	18.662	43.099
2024	3.471	759	1.469	17.326	165	558	18.548	42.296

Opomba: Od leta 2020 so dodatno zajeti uživalci, ki še niso imeli rednega nakazila.

Vir: Letno poročilo ZPIZ 2024

Nizko število vključenih v poklicno rehabilitacijo (primerjalno glede na število drugih uveljavljenih pravic), in upadanje števila udeleženih v tem procesu, kar je razvidno iz preglednice, izhaja tako iz veljavne definicije invalidnosti kot tudi postopka uveljavljanja pravic iz invalidskega zavarovanja, saj uveljavljanje te pravice v praksi predstavlja še vedno zgolj možnost zavarovanca, ki se za to pravico lahko odloči ali pa ne, pri čemer posledic za nevključitev v ta proces takšna odločitev s seboj ne prinese, na drugi strani pa je pridobitev pravice do poklicne rehabilitacije vezana na izpolnjevanje določenih pogojev.

Temeljni parametri obstoječega sistema obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja

- Pogoji za pridobitev pravice do starostne pokojnine

Pravica do starostne pokojnine je odvisna od dopolnjene starosti zavarovanca ali zavarovanke in pokojninske dobe, ki sta dva parametra, ki morata biti kumulativno izpolnjena, da se oseba lahko starostno upokoji. Pogoji za pridobitev starostne pokojnine za moške in ženske so izenačeni.

Upokojitvena starost za oba spola znaša 65 let, pravico do starostne pokojnine pa posamezniki pridobijo, če dopolnijo najmanj 15 let zavarovalne dobe. Zavarovanke in zavarovanci, ki so začeli delati zgodaj, pa lahko pridobijo pravico do starostne pokojnine tudi pri nižji starosti na račun daljše dopolnjene pokojninske dobe, in sicer se lahko upokojijo pri starosti 60 let, če dopolnijo 40 let pokojninske dobe brez dokupa, pri čemer se v pokojninsko dobo brez dokupa štejejo obdobja obvezne vključitve v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, obdobje prostovoljne vključitve v obvezno zavarovanje do 31. decembra 2012, če so bili za to obdobje plačani prispevki, obdobje prostovoljne vključitve v obvezno zavarovanje po 1. januarju 2013, če se je oseba prostovoljno vključila v obvezno zavarovanje pred 31. decembrom 2012, vendar zgolj do prve prekinitve zavarovanja in pod pogojem, da so bili za to obdobje plačani prispevki, dokupljena zavarovalna doba do 31. decembra 2012, če so bili za to obdobje plačani prispevki, obdobja opravljanja kmetijske dejavnosti ter obdobja delovnega razmerja v tujini. Ob sprejemu ZPIZ-2 je bil to dokaj restriktiven pogoj, saj se je v pokojninsko dobo brez dokupa vštevala zgolj čista delovna aktivnost ter obdobja, za katera so bili plačani prispevki za čas materinstva in čas brezposelnosti, kasneje pa je na podlagi številnih novel ZPIZ-2 ta termin zajel tudi več drugih obdobij.

- Možnosti zniževanja upokojitvene starosti

Upokojitveno starost za pridobitev starostne pokojnine je po ZPIZ-2 mogoče zniževati zaradi skrbi za otroke, zaradi obveznega služenja vojaškega roka ter zaradi vključitve v zavarovanje pred 18. letom starosti, vendar le v izjemnih primerih:

1. *znižanje pogoja starosti zaradi skrbi za otroke v prvem letu njihove starosti.* ZPIZ-2 določa, da si lahko zavarovanec, ki je skrbel za otroka v prvem letu njegove starosti, zniža upokojitveno starost za 6 mesecev za enega otroka, za 16 mesecev za dva otroka, za 26 mesecev za tri otroke, za 36 mesecev za štiri otroke ter za 48 mesecev za pet ali več otrok). Omenjena določba velja za zavarovance (moški in ženske), ki so dopolnili 40 let pokojninske dobe brez dokupa, starost pa se znižuje od 60. leta starosti, vendar največ do 56. leta (ženske) oziroma 58. leta (moški) ter za zavarovance (moški in ženske), ki so dopolnili 38 let pokojninske dobe brez dokupa, pri čemer se starost znižuje od 65. leta starosti do največ 61. leta. Do znižanja starostne meje zaradi skrbi za otroke je upravičena ženska, razen če je pravico do nadomestila iz naslova starševstva užival moški.
2. *znižanje pogoja starosti zaradi obveznega služenja vojaškega roka.* Zavarovanec (moški) si lahko zniža starost za 2/3 obdobja služenja vojaškega roka od 60. leta do največ 58. leta starosti ter za 2/3 obdobja služenja vojaškega roka od 65. leta do največ 63. leta starosti.
3. *znižanje pogoja starosti zaradi vključitve v zavarovanje pred 18. letom starosti.* Omenjeno znižanje starosti lahko uveljavljajo zavarovanci (moški in ženske), ki so dopolnili 40 let pokojninske dobe brez dokupa, in sicer od 60 leta starosti za ves čas dela pred 18. letom starosti, vendar ne več kot do 57 let – ženske in do 58 let - moški.

- Odmerni odstotek

V slovenskem pokojninskem sistemu, ki temelji na dokladnem načinu financiranja, na odmero starostne pokojnine vplivajo zavarovančeva starost in dopolnjena pokojninska doba. Višina pokojnine je praviloma odvisna od višine pokojninske osnove, od katere so bili plačani prispevki, in od višine odstotka, uporabljenega za njeno odmero.

Veljavna ureditev, na podlagi katere se določi višina odmernega odstotka, enako obravnava ženske in moške. Za oba spola je tako za enako dopolnjeno pokojninsko dobo določen enak odmerni odstotek. Ta za 15 let zavarovalne dobe znaša 29,5 %, za 40 let pokojninske dobe pa 63,5 %, pri čemer se vsako vmesno leto pokojninske dobe vrednoti v višini 1,36 %.

ZPIZ-2 je sicer zaustavil padanje vrednotenja pokojninske dobe, ki smo mu bili priča od uveljavitve ZPIZ-1 leta 2000 dalje. Do uveljavitve ZPIZ-2 se je namreč odmerni odstotek za 40 let pokojninske dobe za moškega znižal iz 85 % na 78 %. Če ZPIZ-2 tega padanja ne bi ustavil, bi se odmerni odstotek za moškega za 40 let pokojninske dobe do leta 2024 znižal na 72,5 %, enako tudi za ženske za 38 let pokojninske dobe.

Z ZPIZ-2 se je vzpostavil drugačen način določanja valorizacijskih količnikov, ki sedaj za leto pred uveljavitvijo pokojnine vedno znaša 1. Pred uveljavitvijo ZPIZ-2 je znašal 0,732 in se je pred tem vsako leto nižal. Zaradi zvišanja valorizacijskega količnika z 0,732 na 1,000 so se morali posledično preračunati tudi odmerni odstotki, ki so tako za moške znašali 57,25 % za 40 let pokojninske dobe. Šlo je za matematični preračun, kar pomeni, da je 78 % po ZPIZ-1 pomenilo enako kot 57,25 % po ZPIZ-2, pri čemer ni šlo za znižanje pokojnin, saj je bil odmerni odstotek 57,25 % po ZPIZ-2 enak 78 % po ZPIZ-1 in odmerni odstotek 63,5 % po ZPIZ-2 enak 86,7 % po ZPIZ-1.

Z novelo ZPIZ-2G iz leta 2019 so se za nove upokojence, predvsem moške, začeli odmerni odstotki povečevati do leta 2025, Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 51/21; v nadaljnjem besedilu: ZPIZ-2I) pa je prehodno obdobje za dvig še skrajšal, in sicer do leta 2023. Z ZPIZ-2 je bilo uvedeno tudi ugodnejše vrednotenje pokojninske dobe brez dokupa, ki je pomeni največji bonus za zvišanje odmernega odstotka, z ZPIZ-2G pa je bil uveden še odmerni odstotek iz naslova skrbi za otroke.

Od leta 2023 dalje imata oba spola za 40 let pokojninske dobe odmerni odstotek določen v višini 63,5 %, kar preračunano z 0,732 pomeni odmerni odstotek v višini 86,7 %, česar moški za 40 let pokojninske dobe še nikoli niso imeli.

- Zakonska ureditev najnižje pokojnine, zagotovljene pokojnine, najnižjega zneska invalidske pokojnine in zagotovljene vdovske pokojnine ter ureditev najnižjih osnov za odmero invalidskih, vdovskih in družinskih pokojnin ter nadomestil iz invalidskega zavarovanja

Sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja v RS je v osnovi zavarovalni sistem, kar pomeni, da se pravice iz sistema priznavajo na podlagi predhodnega dela in posledično zavarovanja ter plačila prispevkov. Pri priznavanju pravic mora tako obstajati sorazmernost med vplačanimi prispevki in prejemki iz sistema, saj pokojnina predstavlja nadaljevanje oziroma nadomeščanje dohodka, ki ga je zavarovanec prejemal tekom aktivne dobe. Vendar pa pokojninski sistem v RS kljub temu ni čisti »zavarovalniški« sistem, temveč gre za sistem, ki temelji tudi na načelih vzajemnosti in solidarnosti. Ti dve načeli se odražata tudi preko institutov odmere najnižje pokojnine, zagotovljene pokojnine za 40 let pokojninske dobe brez dokupa, najnižjega zneska invalidske pokojnine in zagotovljene vdovske pokojnine.

Najnižja pokojnina

Institut najnižje pokojnine, odmerjene od najnižje pokojninske osnove, pri posameznikih nastopa v funkciji socialnega korektiva. Vsakemu zavarovancu, ki v RS izpolni pogoje za priznanje pravice do predčasne, starostne ali invalidske pokojnine, je zagotovljena najnižja pokojnina najmanj v tej višini, tudi če je pokojnina, odmerjena od dejanske pokojninske osnove, nižja od tega zneska. Z ZPIZ-2 je bila zavarovancu, ki je pridobil pravico do predčasne, starostne ali invalidske pokojnine zagotovljena najnižja pokojnina v višini 26 % najnižje pokojninske osnove.

Nova višina najnižje pokojnine je bila določena z novelo ZPIZ-2I, in sicer od 1. maja 2021 dalje v višini 29,5 % najnižje pokojninske osnove. Ta pokojnina se od določitve usklajuje v višinah in rokih, v katerih se izvajajo uskladitve pokojnin. Njena višina trenutno znaša 352,58 eurov, Pravico do najnižje pokojnine v tej višini imajo tudi uživalci predčasne, starostne ali invalidske pokojnine, ki so uveljavili pravico do pokojnine po prej veljavnih predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Namen navedene spremembe je v tem, da je višina najnižje pokojnine za vse upravičence enaka, njena višina pa ni več odvisna od koledarskega leta uveljavitve pravice.

Zagotovljena pokojnina

Zakon o spremembi in dopolnitvah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 23/17 - ZPIZ-2C), ki je začel veljati s 1. 10. 2017, je uvedel nov institut zagotovljene najnižje starostne ali invalidske pokojnine v višini 500 eurov za zavarovance, ki so pridobili pravico do starostne ali invalidske pokojnine in so dopolnil pokojninsko dobo v enaki višini, kot je predpisana višina pokojninske dobe brez dokupa za pridobitev pravice do starostne pokojnine pri najnižji starosti. Pravico do zagotovljene pokojnine imajo tudi uživalci starostne in invalidske pokojnine, ki so uveljavili pravico do starostne ali invalidske pokojnine po prej veljavnih predpisih in so izpolnili pogoj pokojninske dobe, kot je bil po takrat veljavnem predpisu določen za pridobitev pravice do starostne pokojnine pri najnižji starosti ali brez pogoja starosti, če ta ni bil predpisan. Znesek zagotovljene pokojnine se je v skladu z ZPIZ-2C spreminjal v višini in rokih, v katerih se izvajajo uskladitve pokojnin in je v januarju 2021 (po redni uskladitvi pokojnin) znašal 581,05 eurov.

ZPIZ-2I, ki se uporablja od 1. 5. 2021, je nato določil dvig zagotovljene pokojnine na 620 eurov, Zagotovljena pokojnina se od te določitve dalje usklajuje v višinah in rokih, v katerih se izvajajo uskladitve pokojnin, trenutno pa znaša 781,94 eurov.

Zagotovljeni znesek invalidske pokojnine

ZPIZ-2I je na novo uvedel tudi institut najnižjega zneska invalidske pokojnine. Zavarovancu, ki je pridobil pravico do invalidske pokojnine, se le-ta v skladu z ZPIZ-2I od 1. maja 2021 zagotavlja v znesku, ki je bil v letu 2021 določen v višini 41 % najnižje pokojninske osnove. Pravico do najnižjega zneska invalidske pokojnine v tej višini imajo tudi uživalci invalidske pokojnine, ki so uveljavili pravico do pokojnine po prej veljavnih predpisih o PIZ. Po noveli ZPIZ-2M imajo pravico do pokojnine v višini najnižjega zneska invalidske pokojnine tudi uživalci starostne ali invalidske pokojnine, ki so imeli pokojnino odmerjeno z upoštevanjem pretežnosti zavarovanja za ožji obseg pravic iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti in so dopolnili pokojninsko dobo v enaki višini, kot je predpisana za pridobitev pravice do starostne pokojnine pri najnižji starosti ali brez pogoja starosti, če ta ni bil predpisan. Ta znesek se od določitve usklajuje v višinah in rokih, v katerih se izvajajo uskladitve pokojnin. Trenutna višina najnižjega zneska invalidske pokojnine znaša 490,03 eura.

Zagotovljena vdovska pokojnina

Institut zagotovljene vdovske pokojnine, ki je namenjen izboljšanju socialnega položaja vdov in vdovcev, ki prejemajo nizke pokojnine, je bil uveden z novelo ZPIZ-2N, ki se uporablja od 1. 1. 2024 dalje. Institut je namenjen vsem vdovam ali vdovcem, ki imajo poleg pravice do vdovske pokojnine tudi pravico do svoje predčasne, starostne ali invalidske pokojnine. Zagotovljena vdovska pokojnina se navedenim upravičencem od 1. januarja 2024 dalje zagotavlja v višini seštevka zneska lastne starostne, predčasne ali invalidske pokojnine ter zneska osnove za odmero vdovske pokojnine, vendar največ do višine zagotovljene pokojnine, ki trenutno znaša 781,94 eurov.

Najnižje osnove za odmero invalidskih, vdovskih in družinskih pokojnin in nadomestil iz invalidskega zavarovanja

Veljavna ureditev določa, da je najnižja osnova za odmero vdovske oziroma družinske pokojnine pokojnina, odmerjena najmanj v višini 38 % pokojninske osnove.

Invalidska pokojnina za primer invalidnosti, ki je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, se po ZPIZ-2 odmeri v višini odmernega odstotka za moškega za 40 let pokojninske dobe (63,5 % od pokojninske osnove), in to ne glede na doseženo pokojninsko dobo zavarovanca, ki je invalidsko pokojnino uveljavil.

Invalidska pokojnina v primeru poškodbe zunaj dela ali bolezni se zavarovancu, ki je postal invalid, preden je dopolnil starost 65 let, odmeri najmanj v višini 41 % (dejanske) pokojninske osnove.

Najnižja osnova za odmero nadomestil iz invalidskega zavarovanja je vezana na odstotek najnižje pokojninske osnove za moškega za 40 let pokojninske dobe. Nadomestilo za čas poklicne rehabilitacije, začasno nadomestilo, nadomestilo za invalidnost in delno nadomestilo se tako odmerijo od osnove najmanj v višini 63,5 % najnižje pokojninske osnove.

Osebam, ki niso vključene v obvezno zavarovanje, se najnižje nadomestilo iz invalidskega zavarovanja določi najmanj v višini najnižje pokojnine.

- Dodatno vrednotenje dobe zaradi skrbi za otroke

Z novelo ZPIZ-2G je bil uveden odmerni odstotek iz naslova skrbi za otroke. Zavarovancu, ki je izpolnil pogoje za pridobitev pravice do predčasne, starostne ali invalidske pokojnine, se tako zaradi skrbi za vsakega rojenega ali posvojenega otroka, ki je državljan EU in za katerega je skrbel v prvem letu njegove starosti, odstotek odmere poveča za 1,36 %, vendar največ do višine 4,08 % za tri otroke. Do dodatnega odmernega odstotka je praviloma upravičena ženska, razen če je pravico do nadomestila iz naslova starševstva v trajanju vsaj 120 dni užival moški, o čemer se za vsakega posameznega otroka sporazumno dogovorita. Če ni sporazumne odločitve, je do dodatnega odmernega odstotka upravičen tisti od staršev, ki je v pretežnem delu uveljavil pravico do starševskega dopusta. Če nobeden od staršev ni bil na starševskem dopustu ali sta uveljavila pravico do starševskega dopusta v enakem delu, je do

dodatnega odmernega odstotka upravičena ženska. Če ženska še ni uveljavila pravice do predčasne, starostne ali invalidske pokojnine, ob sporazumnem dogovoru dodatni odmerni odstotek zaradi skrbi za otroke uveljavi moški, brez pogoja uživanja nadomestila iz naslova starševstva. Enako pravico lahko uveljavi moški v primeru smrti ženske, ki ni uveljavila pravice do predčasne, starostne ali invalidske pokojnine. Kombiniranje otrok pri zniževanju starostne meje za starostno upokojitev ter priznavanje dodatnih odmernih odstotkov za otroke torej ni mogoče. Prav tako istega otroka ne moreta uveljavljati oba starša.

- Pokojninska osnova

V skladu z ZPIZ-2 se za izračun pokojninske osnove starostne pokojnine upošteva obdobje najugodnejših zaporednih 24 let zavarovanja od 1.1.1970 dalje, ki so za zavarovanca najugodnejša. V prehodnem obdobju se je obračunsko obdobje za izračun pokojninske osnove podaljševalo postopoma za eno leto na leto (iz 19 let v letu 2013 na 24 let v letu 2018).

Zaradi težnje po bolj preglednem sistemu valorizacije preteklih pokojninskih osnov in s tem preglednejšim načinom ugotavljanja višine pokojnine je ZPIZ-2 na nov način določil valorizacijske količnike za preračun osnov iz prejšnjih let zavarovanja na primerljivo vrednost v letu, ko se posameznik upokoji. Pri izračunu pokojninske osnove se osnove iz prejšnjih let zavarovanja preračunajo z valorizacijskimi količniki, ki se vsako leto določijo na novo. Valorizacijske količnike vsako leto objavi minister, pristojen za delo, v soglasju z ministrom, pristojnim za finance.

Z novim načinom določanja valorizacijskega količnika, ki upošteva izključno rast povprečne plače v RS (kar pomeni, da je valorizacijski količnik za preračun osnov iz zadnjega leta dela vedno enak 1), zaradi česar je ugodnejši od valorizacijskih količnikov po ZPIZ-1 (kjer so se količniki preračunavali na podlagi rasti povprečne plače v RS, povečane na uskladitev vseh pokojnin od 1.1.1991 dalje), je ZPIZ-2 odpravil nesorazmerne posege v višino začetnih pokojnin novih upokojencev in določil ustreznejši način izračuna valorizacijskih količnikov. To izhaja predvsem iz dejstva, da so plače v preteklih letih rasle hitreje kot pokojnine in tudi kot rast cen življenjskih stroškov, kar pri preračunavanju valorizacijskih količnikov pomeni tudi višje vrednosti le-teh v primerjavi z načinom izračuna po ZPIZ-1 in kot končni rezultat prinese tudi višje pokojnine. Poleg navedenega se je z novim načinom določanja valorizacijskih količnikov odpravila horizontalna enakost med upokojenci, ki so se oziroma se bodo upokojili.

ZPIZ-2 je vzpostavil nov način odmere pokojnine, in sicer z uvedbo novih »čistih« neto odmernih odstotkov, v katerih je že upoštevana prilagoditev s količnikom v višini 0,732, ki je fiksiran na raven iz leta 2011 in se ne spreminja (tako kot se je v skladu z ZPIZ-1).

- Bonusi za podaljševanje aktivnosti

ZPIZ-2 je z namenom prostovoljnega podaljševanja delovne aktivnosti v obliki spodbude za ostajanje v zavarovanju uvedel institut izplačila dela pokojnine. Prvotno je bila višina izplačila določena v višini 20 % pokojnine, možnost uveljavljanja tega instituta pa so imeli zavarovanci, ki so izpolnili pogoje za uveljavitev starostne ali predčasne pokojnine in so ostali v zavarovanju v nespremenjenem obsegu, pri čemer je bilo prejemanje omejeno do 65. leta starosti. Nadalje je Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 102/15: v nadaljnjem besedilu: ZPIZ-2B) razširil možnost uveljavljanja instituta tudi na upokojene, ki so ponovno vstopili v zavarovanje (reaktiviranci), hkrati pa tudi na zavarovance in upokojence, ki so izpolnili pogoje za upokojitev tudi po ZPIZ-1 oziroma predhodno veljavnih predpisih. Časovna omejitev možnosti prejemanja do 65. leta starosti je bila z novelo ZPIZ-2B črtana. Novela ZPIZ-2G je omogočila izplačilo dela pokojnine zavarovancem, ki izpolnijo pogoje za uveljavitev pravice do starostne pokojnine, ki ostanejo v zavarovanju s polnim delovnim časom oziroma zavarovalnim časom, ter višino izplačila dela pokojnine povišala na 40 % starostne pokojnine za prva tri leta podaljšanja zavarovanja, po preteku triletnega obdobja pa je možno prejemati 20 % starostne pokojnine.

V veljavni ureditvi je kot poseben bonus za podaljševanje aktivnosti urejeno ugodnejše vrednotenje dobe. Zavarovancem, ki izpolnijo pogoje za starostno upokojitev (60 let starosti in 40 let pokojninske dobe brez dokupa) in ostanejo vključeni v obvezno zavarovanje, se vsako nadaljnje leto pokojninske dobe brez dokupa, dopolnjene v obveznem zavarovanju po izpolnitvi pogojev, vendar največ do treh zaporednih let zavarovanja, vrednoti ugodneje, kot znašajo redni odmerni odstotki in sicer na način, da se pol leta pokojninske dobe brez dokupa vrednoti v višini 1,5 % oziroma 3 % na leto. Skupaj lahko odstotek ugodnejšega vrednotenja pokojninske dobe brez dokupa za tri leta zavarovanja znaša največ 9 %. Dodatni odmerni odstotek lahko pridobijo tudi posamezniki, ki so se že upokojili, pa kasneje ponovno vstopijo v zavarovanje (reaktiviranci).

Delna pokojnina je po ZPIZ-2 namenjena postopnemu (fleksibilnemu) prehodu iz aktivnega statusa v status uživalca pokojnine, pri čemer se lahko delovno aktivni zavarovanci, ki sicer izpolnijo pogoje za starostno ali predčasno pokojnino, zaradi različnih razlogov odločijo, da zapustijo trg dela le delno in se upokojijo zgolj v določenem delu (upokojitev za 1 do 6 ur, delo za 2 do 7 ur / obvezna vključitev v zavarovanje za najmanj 2 uri dnevno ali 10 ur tedensko). Delni upokojenci se tako le delno umaknejo s trga dela in ne prenehajo v celoti s svojo aktivnostjo. V času uživanja delne pokojnine ima njen upravičenec sočasno dva statusa: status zavarovanca ter uživalca pokojnine, ki vsak zase zagotavljata ustrezne pravice in zahtevata izpolnjevanje z njima pogojenih obveznosti. Tako je zavarovancu še vedno omogočena ohranitev dela delovne aktivnosti, hkrati pa je že omogočeno črpanje manjšega (delovni aktivnosti sorazmernega) dela pokojnine iz pokojninskega sistema. Ob tem pa so zavarovanci deležni tudi sorazmernega deleža izplačila 40 % oziroma 20 % dela starostne pokojnine.

- Malusi (predčasna upokojitev)

Daljše ostajanje v aktivnosti se med drugim spodbuja tudi s prilagoditvijo (zniževanjem) višine pokojnine v primeru predčasnega odhoda s trga dela (t.i. malusi). ZPIZ-2 namreč omogoča tudi predčasno upokojitev pred dopolnjenim starostnim pogojem 65 let, ko zavarovanec oziroma zavarovanka lahko pridobita pravico do predčasne pokojnine pri starosti 60 let, če dopolnita najmanj 40 let pokojninske dobe, vendar pa zaradi sistema malusov, ki so trajni, predčasen odhod v pokoj vpliva na višino pokojnine. Za vsak mesec razlike do izpolnitve pogojev za starostno upokojitev se pokojnina, odmerjena glede na dopolnjeno pokojninsko dobo, zniža za 0,3 % (moški in ženske).

- Vdovska in družinska pokojnina

Vdovska in družinska pokojnina sta v funkciji zagotavljanja materialne in socialne varnosti v zakonu določenim družinskim članom umrlega zavarovanca, uživalca pokojnine ali določenih pravic na podlagi invalidnosti. Po veljavni ureditvi je vdova ali vdovec upravičen do vdovske pokojnine ne glede na starost, če je v času smrti zakonca oziroma zunajzakonskega partnerja popolnoma nezmožen za delo, ali je to postal v enem letu po smrti zakonca, ter v primeru, da mu po smrti zakonca ostane eden ali več otrok, ki jih je bil umrli do svoje smrti dolžan preživljati. Če nobeden od navedenih pogojev ni izpolnjen, je pravico mogoče pridobiti, če je vdova ali vdovec ob smrti zakonca star vsaj 53 let (t. i. čakalna doba), vendar pa pravico uveljavi lahko šele, ko dopolni 58 let. Vdovska pokojnina se odmeri v višini 70 % od osnove, ki jo predstavlja pokojnina, do katere je bil uživalec upravičen ob smrti ali pokojnina ali sorazmerni del pokojnine, odmerjene po mednarodnih pogodbah, do katere je bil upravičen uživalec pokojnine ob smrti ali starostna ali invalidska pokojnina, ki bi jo imel glede na vzrok smrti zavarovanec, uživalec delne pokojnine in pravic na podlagi invalidnosti iz obveznega zavarovanja. Družinska pokojnina pa se za enega družinskega člana odmeri v višini 70 %, za dva v višini 80 %, za tri v višini 90 % ter za štiri ali več v višini 100 % osnove.

- Usklajevanje pokojnin

Redna letna uskladitev pokojnin se v skladu z ZPIZ-2 opravi ob izplačilu pokojnin za mesec februar tekočega leta. Pokojnine se uskladijo za 60 % rasti povprečne bruto plače, izplačane za obdobje januar – december preteklega leta, v primerjavi s povprečno bruto plačo, izplačano za enako obdobje leto pred tem, in za 40 % povprečne rasti cen življenjskih stroškov v obdobju januar – december preteklega leta

v primerjavi z enakim obdobjem leto pred tem. Uskladitev pokojnin ne more biti nižja od ugotovljene polovične rasti cen življenjskih potrebščin.

ZPIZ-2 vsebuje tudi pravno podlago za izredno uskladitev pokojnin, ki je vzpostavljena v osmem odstavku 430. člena. V skladu s to določbo se lahko v letu, ki sledi letu, v katerem je ugotovljena pozitivna gospodarska rast bruto domačega proizvoda ali v letu, ko je rast najnižje pokojninske osnove dve leti zaporedoma nižja od rasti cen življenjskih potrebščin v obdobju januar – december preteklega leta v primerjavi z enakim obdobjem pred tem, opravi izredna uskladitev pokojnin. Izredna uskladitev ni obvezna, temveč fakultativna, izvede pa se lahko na predlog sveta Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (v nadaljnjem besedilu: svet Zavoda) s soglasjem Vlade RS v roku in na način, kot je določen za redno uskladitev pokojnin.

- Dokup dobe

Zavarovanec ali uživalec pokojnine lahko za izpolnitev pogojev ali za ugodnejšo odmero pokojnine po veljavni zakonodaji dokupi do pet let zavarovalne dobe.

- Letni dodatek

Letni dodatek je specifična pravica iz obveznega pokojninskega zavarovanja, katere namen je predvsem zagotavljanje boljšega materialnega položaja prejemnikom nizkih pokojnin in nadomestil iz invalidskega zavarovanja ter s tem njihove večje socialne varnosti. Pravice do letnega dodatka ne moremo dosledno povezati z vplačevanjem prispevkov.

Letni dodatek se v skladu z ZPIZ-2 sicer določi v dveh višinah, in sicer tako, da prejmejo:
- višji znesek uživalci pokojnin, katerih pokojnina z upoštevanjem dela vdovske pokojnine oziroma z upoštevanjem družinske pokojnine po drugem roditelju je v mesecu izplačila letnega dodatka enaka ali nižja od zneska 55,63 % najnižje pokojninske osnove;
- nižji znesek uživalci pokojnin, katerih pokojnina z upoštevanjem dela vdovske pokojnine oziroma z upoštevanjem družinske pokojnine po drugem roditelju v mesecu izplačila letnega dodatka presega znesek 55,63 % najnižje pokojninske osnove, uživalci delnih pokojnin in uživalci sorazmernih delov pokojnin, ki ponovno vstopijo v zavarovanje.

Do nižjega zneska letnega dodatka so upravičeni tudi uživalci nadomestil iz invalidskega zavarovanja po Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 12/92, 56/92 – odl. US, 43/93 – odl. US, 67/93 – odl. US, 5/94, 7/96, 29/97 – odl. US, 54/98 in 106/99 – ZPIZ-1), uživalci delne invalidske pokojnine po ZPIZ-1, uživalci nadomestila za čas poklicne rehabilitacije, začasnega nadomestila in nadomestila za invalidnost po ZPIZ-1 in po ZPIZ-2 ter uživalci delnega nadomestila po ZPIZ-2, vendar le v primeru, če ne prejemajo plače niti niso vključeni v obvezno zavarovanje ali pa so vključeni v obvezno zavarovanje in so zdravstveno zavarovani kot uživalci pravice iz invalidskega zavarovanja. Zakon določa, da se zneski višin letnih dodatkov določajo v zakonu, ki ureja izvrševanje proračunov.

Ne glede na določbe sistemskega ZPIZ-2 pa je izplačevanje letnega dodatka urejeno v vsakokratnem predpisu, ki ureja izvrševanje proračuna (t.i. ZIPRS), tako da so tam določeni zneski letnega dodatka in lestvica razredov oziroma cenzusov za upravičenje do posameznih višin zneskov letnega dodatka. Letni dodatek se tako po zakonu, ki ureja izvrševanje proračuna, uživalcem pokojnin izplačuje v petih razredih in uživalcem nadomestil iz invalidskega zavarovanja v treh razredih. Z razdelitvijo na pet razredov se v večji meri upošteva solidarnostna nota in socialni položaj prejemnikov pokojnin, pri čemer pa je razkorak med posameznimi razredi manjši, kot bi bil v primeru, da bi se letni dodatek izplačal v skladu s sistemskim ZPIZ-2, ki predvideva dve višini letnega dodatka. Vlada RS si ves čas prizadeva, da se zneski višine za izplačilo letnega dodatka po posameznih letih ne zmanjšujejo v primerjavi s preteklim letom. Vsakokratni na novo določeni razredi so določeni na način, da se le-ti prilagodijo izvedenim in predvidenim uskladitvam pokojnin, zaradi česar upokojenci zaradi uskladitve pokojnin ne padejo v drug, višji razred, kar bi posledično pomenilo, da bi bili upravičeni do nižjega letnega dodatka zaradi uskladitve

pokojnine, prav tako pa se tudi skupni znesek izplačila letnega dodatka iz pokojninske blagajne glede na konstantno rast uživalcev pokojnin in nadomestil vsako leto povišuje.

- Pogoji za pridobitev pravice do invalidske pokojnine

Pravico do invalidske pokojnine pridobi: zavarovanec, pri katerem je nastala invalidnost I. kategorije (zavarovanec ni več zmožen opravljati organiziranega pridobitnega dela ali ni zmožen opravljati svojega poklica in nima več preostale delovne zmožnosti); zavarovanec, pri katerem je nastala invalidnost II. kategorije in ni zmožen za drugo delo s polnim delovnim časom brez poklicne rehabilitacije, ta pa mu ni zagotovljena, ker je star nad 55 let; zavarovanec, pri katerem je nastala invalidnost II. kategorije in ni zmožen za drugo delo s krajšim delovnim časom od polnega najmanj štiri ure dnevno brez poklicne rehabilitacije, ta pa mu ni zagotovljena, ker je star nad 50 let; zavarovanec, pri katerem je nastala invalidnost II. ali III. kategorije in mu ni zagotovljena ustrezna zaposlitev, ker je dopolnil 65 let starosti.

Večina invalidskih upokojencev pridobi pravico do invalidske pokojnine na podlagi ugotovljene I. kategorije invalidnosti. Izredno malo je priznanih pravic do invalidske pokojnine na podlagi preostalih treh možnosti, v primeru katerih ima zavarovanec (za razliko od podane I. kategorije invalidnosti) še preostalo delovno zmožnost. Pridobitev invalidske pokojnine po drugi in tretji opisani možnosti je vezana na poklicno rehabilitacijo, ki bi bila potrebna, da bi se zavarovanec lahko usposobil za drugo delo s polnim ali krajšim delovnim časom od polnega najmanj štiri ure dnevno, vendar mu ta zaradi preseganja določene starosti ni več zagotovljena. V skladu s četrto možnostjo zavarovanec pridobi pravico do invalidske pokojnine, če je pri njem nastala invalidnost II. ali III. kategorije in mu ni zagotovljena ustrezna zaposlitev, ker je dopolnil 65 let starosti, ne glede na to, da ima preostalo delovno zmožnost.

- Pogoji za pridobitev pravice do poklicne rehabilitacije

Pravico do poklicne rehabilitacije pridobi zavarovanec, pri katerem je nastala II. kategorija invalidnosti in na dan nastanka invalidnosti še ni dopolnil 55 let starosti, in se glede na preostalo delovno zmožnost lahko usposobi za drugo delo, ki ga bo opravljal s polnim delovnim časom oziroma zavarovanec, pri katerem je nastala II. kategorija invalidnosti in na dan nastanka invalidnosti še ni dopolnil 50 let starosti, in se glede na preostalo delovno zmožnost lahko usposobi za drugo delo, ki ga bo opravljal s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno.

Delovnemu invalidu se lahko namesto pravice do premestitve ali pravice do dela s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno, prizna pravica do poklicne rehabilitacije, če tako zahtevo poda najkasneje na dan obravnave na invalidski komisiji I. stopnje.

- Prišteta doba

Prišteta doba je posebni institut v okviru invalidskega zavarovanja, ki predstavlja del obdobja med nastankom invalidnosti in določeno starostjo, ki se upošteva pri odmeri invalidske pokojnine kot navidezna pokojninska doba. Poleg dejansko dosežene pokojninske dobe se tako pri višini odstotka za odmero invalidske pokojnine upošteva tudi prišteta pokojninska doba, izračunana po 137. členu ZPIZ-2. Prišteta doba je fiktivna pokojninska doba, ki se upošteva zavarovancu pri odmeri pravic, če na dan invalidnosti še ni dopolnil 65 let. Odvisna je od starosti zavarovanca ob nastanku invalidnosti in jo v primeru nastanka invalidnosti pred dopolnjenim 60-im letom predstavlja dve tretjini obdobja med datumom nastanka invalidnosti in datumom, pri katerem je zavarovanec dopolnil 60 let starosti in ena polovica obdobja med datumom, pri katerem bi zavarovanec dopolnil 65 let starosti, in datumom, pri kateri bi dopolnil 60 let starosti. Če je invalidnost nastopila po 60. letu starosti, predstavlja prišteta doba eno polovico obdobja med datumom, pri katerem bi zavarovanec dopolnil 65 let starosti in datumom nastanka invalidnosti. Dolžina obdobja, ki služi za določitev prištete dobe, se računa v letih in mesecih, pri čemer obdobje daljše kot 15 dni šteje za en mesec. Namen te dobe je v tem, da se delovnemu invalidu nadomesti del pokojninske dobe, ki je zaradi invalidnosti ni mogel doseči.

Razlogi za nujnost prilagoditev sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja

Sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja zahteva določene prilagoditve iz več razlogov, in sicer:

- Sistem je treba pripraviti na demografski prehod. Staranje prebivalstva in daljšanje življenjske dobe vplivata na pokojninski sistem in pomembno je, da ta ostane robusten. Pri tem mora sistem zagotavljati ustrezne pokojnine in nadomestila iz invalidskega zavarovanja, ob tem pa mora ostati vzdržen z vidika javnih financ.
- Nekatere vidike zakonodaje je treba izboljšati tako, da bo preglednejša in enostavnejša, kar bo skupaj z omenjeno robustnostjo sistema prispevalo k zaupanju vanj. Pokojninski sistem je namreč dokaj zapleten, kar slabša zaupanje ljudi vanj. Zavarovanci si tako ne znajo vnaprej ustrezno ter jasno predstavljati pravic, do katerih bodo upravičeni v času upokojitve. Prav tako ne znajo predvideti, kdaj in v kakšni višini bodo do njih upravičeni. Izračun pokojnine je dokaj zapleten. Pomanjkanje razumevanja povzroča pomanjkanje zaupanja v sistem. Vodilo pri snovanju sprememb sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja mora tako biti vzpostavitev preglednega, vzdržnega in zaupanja vrednega sistema za vse generacije – od starejših generacij do mlajših generacij in tudi za generacije, ki šele vstopajo na trg dela. Samo pregleden in pravičen sistem namreč zagotavlja zaupanje v sistem, s čimer se poveča tudi motivacija za plačevanje prispevkov. Ob pripravi sprememb sistema je ključno zavedanje, da je treba breme staranja pravično prerazporediti med vse generacije ter zagotoviti dolgoročno vzdržnost pokojninskega sistema na način, da se bo na eni strani zagotavljala ustrezna raven prejemkov v starosti, na drugi strani pa, da bodo tudi generacije posameznikov, ki na trg dela šele vstopajo, iz sistema lahko črpale primerljive pravice.
- Na invalidskem delu je smiselno prilagoditi institut poklicne rehabilitacije na način, da bo omogočal večjo fleksibilnost pri ustrezni zaposlitvi in ponovni vključitvi delovnega invalida v delovno okolje oziroma da se bo delovni invalid usposobil za opravljanje istega poklica ali dela s prilagoditvijo delovnega mesta z ustreznimi tehničnimi pripomočki. Pravočasnost in ustrezna odzivnost na spremenjeno/zmanjšano delovno zmožnost posameznika zaradi posledice bolezni ali poškodb sta ključni predpostavki za to, da se zagotovi ohranitev zaposlitve oziroma ustvarijo možnosti za izboljšanje možnosti za nadaljnje delo, saj se le tako lahko kontinuirano zagotavlja tudi socialna vključenost in socialna varnost delovnih invalidov.
- Spremembe sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja narekuje tudi NOO, v katerem je bila leta 2021 predvidena izvedba pokojninske reforme.

- B) POKLICNO ZAVAROVANJE

Obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje (poklicno zavarovanje) predstavlja obvezno vključitev v poklicno zavarovanje, z zbiranjem prispevkov delodajalcev na osebnih računih zavarovancev, na podlagi katerih zavarovanci, pridobijo pravico do poklicne pokojnine ter druge pravice iz ZPIZ-2.

Poklicno zavarovanje je namenjeno zavarovancem, ki opravljajo posebno težka in zdravju škodljiva dela, in zavarovancem, ki opravljajo dela, ki jih po določeni starosti ni moč uspešno poklicno opravljati. Gre za delovna mesta, ki so imela v preteklosti pravico do štetja zavarovalne dobe s povečanjem (beneficirane delovne dobe), ki jo je to zavarovanje (obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje) nadomestilo leta 2001. V skladu s prvim odstavkom 413. člena ZPIZ-2 so delovna mesta, za katera so delodajalci dolžni plačevati prispevke za poklicno zavarovanje, vsa tista, za katera se je ob uveljavitvi ZPIZ-1 štela zavarovalna doba s povečanjem (beneficirana delovna doba).

Poklicno zavarovanje se izvaja v okviru Sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja (SODPZ), ki ga upravlja Kapitalska družba pokojninskega in invalidskega zavarovanja, d. d., Ljubljana. Poklicno zavarovanje se izvaja na podlagi Pokojninskega načrta poklicnega zavarovanja. Gre za obliko naložbenega dodatnega pokojninskega zavarovanja, ki vsebuje kombinacijo elementov sistema vnaprej določenih pravic *(defined benefit* – »določena najnižja višina poklicne pokojnine«) in vnaprej določenih prispevkov (*defined contribution* – poklicna pokojnina odvisna od obsega privarčevanih sredstev).

V poklicno zavarovanje je bilo konec leta 2023 vključenih 50.622 zavarovancev, pri čemer pri 25.742 zavarovancih poklicno zavarovanje miruje ali pa je v zadržanju. Število zaposlenih, ki torej delajo na delovnih mestih poklicnega zavarovanja in zanje delodajalci plačujejo prispevke poklicnega zavarovanja, tako znaša okrog 25.000 zaposlenih. Čista vrednost sredstev SODPZ znaša 1.010,3 mio eurov.

V poklicno zavarovanje se pod pogoji iz ZPIZ-2 vključijo zavarovanci, ki opravljajo posebno težka in zdravju škodljiva dela, in zavarovanci, ki opravljajo dela, ki jih po določeni starosti ni moč uspešno poklicno opravljati.

Delovna mesta, na katerih se zavarovanci vključijo v poklicno zavarovanje zaradi težavnosti ali škodljivosti dela, je možno določiti v primerih, ko so izpolnjeni naslednji pogoji:

- da obstajajo v zvezi z opravljanjem del znatnejši škodljivi vplivi na zdravstveno stanje in delovno zmožnost delavcev, kljub temu da so bili uporabljeni vsi splošni in posebni varstveni ukrepi, določeni s predpisi, ki urejajo varnost in zdravje pri delu, in drugi ukrepi, s katerimi jih je mogoče odpraviti ali zmanjšati;
- da opravljajo delavci dela v težkih in zdravju škodljivih razmerah neposredno ob virih škodljivih vplivov v nepretrganem delovnem procesu;
- da se opravlja delo v okoliščinah iz prve in druge alineje tega odstavka polni delovni čas, pri tem pa se za polni delovni čas šteje tudi delovni čas, krajši kot polni delovni čas, določen z zakonom in kolektivnimi pogodbami, če je tako določeno zaradi posebnih delovnih pogojev.

Delovna mesta poklicnega zavarovanja so določena z Zakonom o delovnih mestih, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem (Uradni list SFRJ, št. 17/68, 20/69 in 29/71), z nekaj zakoni, ki določajo ta delovna mesta v državni upravi, ter številnimi sklepi Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja od 1975 do 1991. Gre za delovna mesta, za katera se je ob uveljavitvi ZPIZ-1 štela zavarovalna doba s povečanjem (beneficirana delovna doba).

Z ZPIZ-2 je določeno, da mora Vlada RS v soglasju s socialnimi partnerji določiti merila in kriterije poklicnega zavarovanja ter izdati uredbo, s katero se določijo merila in kriteriji ter način in financiranje ugotavljanja delovnih mest, za katera so delodajalci dolžni plačevati prispevke za poklicno zavarovanje. Na podlagi te uredbe bo minister, pristojen za delo, imenoval komisiji za določanje delovnih mest poklicnega zavarovanja in za ugotavljanje obveznosti poklicnega zavarovanja pri posameznem delodajalcu.

Obveznost vključitve v poklicno zavarovanje in plačila prispevkov za poklicno zavarovanje je na strani delodajalcev in zavarovancev, ki opravljajo pridobitno ali drugo samostojno dejavnost, če njihovi zaposleni delajo na delovnih mestih, na katerih je obvezna vključitev v poklicno zavarovanje.

Višina prispevkov za poklicno zavarovanje je določena v pokojninskem načrtu poklicnega zavarovanja na podlagi mnenja predstavnikov delodajalcev in zavarovancev.

V veljavnem pokojninskem načrtu poklicnega zavarovanja je določena enotna prispevna stopnja za vsa delovna mesta in znaša 9,25 % osnove za poklicno zavarovanje. Ob tem je za prehodno obdobje od 1. januarja 2024 do 31. decembra 2025 določeno, da znaša enotna prispevna stopnja za vsa delovna mesta 8,6 % od osnove za poklicno zavarovanje, razen za zavarovance, ki se jim do 31. decembra 2000 ni štela zavarovalna doba s povečanjem. Za slednje znaša prispevna stopnja:

- na delovnem mestu iz 1. in 2. skupine: 8,8 % od osnove za poklicno zavarovanje;
- na delovnem mestu iz 3. skupine: 9,0 % od osnove za poklicno zavarovanje;
- na delovnem mestu iz 4. in 5. skupine: 9,4 % od osnove za poklicno zavarovanje.

Prispevke za poklicno zavarovanje plačuje zavezanec (delodajalec ali zavarovanec, ki opravlja pridobitno ali drugo samostojno dejavnost). Osnova za plačilo prispevkov za poklicno zavarovanje je plača zavarovanca oziroma nadomestilo plače ter zavarovalna osnova pri samozaposlenih. Prispevki se plačujejo mesečno.

Temeljna pravica iz poklicnega zavarovanja je pravica do poklicne pokojnine, ki se izplačuje upravičencu v mesečnih zneskih od pridobitve poklicne pokojnine do izpolnitve pogojev za pridobitev predčasne pokojnine ali starostne pokojnine v obveznem zavarovanju, glede na odločitev upravičenca. Obdobje prejemanja poklicne pokojnine traja največ toliko časa, kolikor je zavarovanec dopolnil dodane dobe.

Pogoji za pridobitev poklicne pokojnine:
1. dopolnitev 42 let in šest mesecev pokojninske dobe, skupaj z dodano dobo in zadostnost sredstev, zbranih na osebnem računu, za izplačevanje poklicne pokojnine (prvi in drugi odstavek 204. člena ZPIZ-2)
Obdobje prejemanja poklicne pokojnine po tem pogoju je enako kot znaša razlika med 40 leti pokojninske dobe in dejansko dopolnjeno pokojninsko dobo brez dodane dobe iz naslova vključenosti v poklicno zavarovanje, vendar ne dlje, kot do izpolnitve pogojev za pridobitev starostne pokojnine v obveznem zavarovanju.

Zavarovanec, ki je bil v poklicno zavarovanje vključen najmanj 17 let, po izteku obdobja, določenega za prejemanje poklicne pokojnine, lahko ne glede na upokojitvene pogoje uveljavi pravico do pokojnine, ki se odmeri v višini njegove starostne pokojnine, če bi izpolnjeval pogoje za priznanje pravice do starostne pokojnine.

ali

2. dopolnitev 40 let pokojninske dobe, skupaj z dodano dobo, zadostnost sredstev, zbranih na osebnem računu, za izplačevanje poklicne pokojnine ter dopolnjena starost glede na skupino delovnega mesta (tretji odstavek 204. člena ZPIZ-2):
- za obdobja, ko zavarovanec-član ni upravičen do poklicnega zavarovanja, starost 60 let ali starost iz četrtega ali petega odstavka 27. člena ZPIZ-2,
- delovno mesto iz 1. skupine, starost 56 let;
- delovno mesto iz 2. skupine, starost 55 let;
- delovno mesto iz 3. skupine, starost 54 let;
- delovno mesto iz 4. skupine, starost 53 let;
- delovno mesto iz 5. skupine, starost 52 let.

Poklicna pokojnina se odmeri glede na višino zbranih sredstev na osebnem računu zavarovanca-člana in sicer najmanj v višini starostne pokojnine, ki bi jo zavarovanec-član prejel v obveznem pokojninskem in invalidskem zavarovanju za 40 let pokojninske dobe, povečane za sredstva prispevka za zdravstveno zavarovanje in stroške upravljavca sklada (najnižja višina poklicne pokojnine), vendar največ v višini starostne pokojnine, odmerjene od najvišje pokojninske osnove, povečane za sredstva prispevka za zdravstveno zavarovanje in stroške upravljavca sklada (najvišja višina poklicne pokojnine), če za to zadoščajo sredstva na osebnem računu zavarovanca-člana. Zavarovanec lahko izbere poklicno pokojnino v višini med zanj najnižjo poklicno pokojnino ter najvišjo poklicno pokojnino, če je za izbrano poklicno pokojnino vrednost sredstev na njegovem osebnem računu zadostna.

Zavarovanec-član, ki izpolnjuje pogoje za pridobitev pravice do poklicne pokojnine iz prvega ali tretjega odstavka 204. člena ZPIZ-2, razen pogoja zadostnosti sredstev na osebnem računu, in je bil vključen v poklicno zavarovanje ali v obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje po ZPIZ-1 najmanj 17 let, je upravičen do sofinanciranja poklicne pokojnine iz solidarnostnih rezerv v takšni višini, da se mu skupaj s sredstvi na njegovem osebnem računu zagotovi najnižja poklicna pokojnina.

V določenih primerih imajo zavarovanci pravico do izplačila odkupne vrednosti zbranih sredstev na osebnem računu poklicnega zavarovanja v enkratnem znesku:
- zavarovanec-član, ki ne uveljavi pravice do poklicne pokojnine in izpolnjuje pogoje za pridobitev pravice do starostne, predčasne ali invalidske pokojnine ali je uveljavil vdovsko pokojnino, ima ob upokojitvi v obveznem zavarovanju pravico do enkratnega izplačila odkupne vrednosti enot premoženja na osebnem računu, če sredstva na njegovem osebnem računu poklicnega zavarovanja ob vložitvi popolnega zahtevka ne presegajo 5.000 eurov;

- zavarovanec-član, ki je najmanj 10 let opravljal vojaško službo v Slovenski vojski, pa mu pogodba o zaposlitvi, sklenjena za določen čas z ministrstvom, pristojnim za obrambo, ni podaljšana ter poklicni vojak, ki se mu odpove pogodba o zaposlitvi na obrambnem področju zaradi starostne omejitve opravljanja vojaške službe ali zaradi drugih nekrivdnih razlogov;
- zavarovanec-član-policist, ki je sklenil pogodbo o zaposlitvi za določen čas do 5 let, za opravljanje nalog varovanja zunanje meje EU in varovanja objektov, ki jih v skladu s predpisi varuje policija in ki po šestih mesecih od prenehanja pogodbe o zaposlitvi, ni sklenil nove pogodbe o zaposlitvi na delovnem mestu, na katerem je obvezna vključitev v poklicno zavarovanje;
- dedič zavarovanca-člana ali upravičenec za primer smrti, vendar le v primeru, če zavarovanec-član umre, preden se je poklicno upokojil.

Pri izvajanju poklicnega zavarovanja ni vidnih večjih težav. Sredstva zavarovancev se nalagajo zelo varno v skladu z naložbeno politiko minimalne zajamčene donosnosti ter se izplačujejo ob uveljavitvi pravic iz tega zavarovanja. Sistem možnosti zgodnejšega upokojevanja na podlagi poklicnega zavarovanja po nekaj prilagoditvah v preteklosti v praksi deluje. Na večini računov poklicnega zavarovanja zavarovancev je zbranih dovolj sredstev, ki zavarovancem omogočajo zgodnejšo upokojitev v primerjavi s splošnimi pogoji za upokojitev v obveznem pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Z uvedbo solidarnostnih rezerv leta 2015 je vsem zavarovancem poklicnega zavarovanja, ki so vsaj 17 let delali na takih delovnih mestih, omogočena poklicna upokojitev, če izpolnjujejo pogoje za poklicno upokojitev. Glede na statistične podatke se velika večina zavarovancev poklicnega zavarovanja poklicno ne upokoji ali pa zamakne začetek uveljavitve poklicne upokojitve. Trenutno je 364 poklicnih upokojencev, pri čemer v zadnjih 5 letih ni prišlo do bistvene spremembe v številu prejemnikov poklicne pokojnine. Zbrana sredstva na računih poklicnega zavarovanja se tako v veliki meri prenašajo v dodatno pokojninsko zavarovanje, kjer se jim na podlagi teh sredstev izplačuje dodatna starostna pokojnina (približno tretjina sredstev največjega kritnega sklad za izplačevanje pokojninskih rent izhaja iz sredstev poklicnega zavarovanja). Ob teh podatkih se postavlja vprašanje o potrebnosti poklicnega zavarovanja za takšen obseg zavarovancev kot je trenutno določen.

Povsem drugačno pa je stanje na drugem pomembnem delu poklicnega zavarovanja - ureditev delovnih mest, ki morajo biti vključena v poklicno zavarovanje. Kljub številnim aktivnostim na področju določanja delovnih mest poklicnega zavarovanja so še vedno v veljavi delovna mesta, ki so bila večinoma določena že pred več kot 50. leti. Glede na velik napredek na področju lažjega, varnejšega in zdravju neškodljivega delovnega procesa na praktično vseh področjih, je potrebno temu slediti tudi pri določanju delovnih mest poklicnega zavarovanja. Tako je temeljni izziv na področju poklicnega zavarovanja izgradnja delujočega sistema določanja delovnih mest poklicnega zavarovanja. Ob preteklih spremembah sistema poklicnega zavarovanja (2001, 2013) temu področju ni bilo posvečeno dovolj pozornosti, saj je bila prioritetna naloga zagotovitev delujočega sistema poklicnega zavarovanja, ki bo zavarovancem zagotavljal socialno varnost ob predčasni zapustitvi trga dela. Na ta način so se v sistemu poklicnega zavarovanja ohranila delovna mesta, ki so bila določena že pred več kot pol stoletja.

- C) PROSTOVOLJNO DODATNO POKOJNINSKO ZAVAROVANJE

V Sloveniji v sistem dodatnih pokojninskih zavarovanj spada poklicno zavarovanje, kolektivno dodatno pokojninsko zavarovanje za javne uslužbence (KDPZJU) in prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje (dodatno pokojninsko zavarovanje). Skupna lastnost vseh treh zavarovanj je, da gre za naložbena pokojninska zavarovanja, ki v pretežni meri delujejo po sistemu vnaprej določenih prispevkov *(»defined contribution«)*.

KDPZJU predstavlja obvezno vključitev in vplačila delodajalcev za zavarovance zaposlene pri delodajalcih javnega sektorja. To dodatno zavarovanje je bilo ustanovljeno na podlagi dogovora socialnih partnerjev leta 2003, zanj pa so značilna relativno nizka vplačila.

Prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje predstavlja temeljno obliko varčevanja za starost v Sloveniji, ki jo država spodbuja z davčnimi olajšavami. Predstavlja zbiranje denarnih sredstev na osebnih računih zavarovancev, vključenih v to obliko zavarovanja, z namenom, da se jim ob dopolnitvi

določene starosti ali v drugih primerih, določenih s pokojninskim načrtom ali z ZPIZ-2, zagotovi pravica do dodatne pokojnine ali druge pravice. Kolektivno dodatno pokojninsko zavarovanje je zavarovanje, v katero se vključijo posamezniki preko svojega delodajalca, ki delno ali v celoti financira pokojninski načrt v breme lastnih sredstev. Individualno dodatno pokojninsko zavarovanje je zavarovanje, v katero se lahko vključi samostojno vsak posameznik, ki v celoti z lastnimi sredstvi financira vplačila premije. Dodatno pokojninsko zavarovanje se vzpostavi na podlagi odobrenega pokojninskega načrta. Pokojninski načrt določa pogoje za pridobitev pravic iz dodatnega zavarovanja, vrsto in obseg teh pravic ter postopek za njihovo uveljavitev. Pokojninski načrt odobri minister, pristojen za delo, ko ugotovi, da vsebuje vse obvezne sestavine in je v skladu z ZPIZ-2. Davčne olajšave za plačane premije se lahko uveljavljajo le, če je pokojninski načrt odobril minister, pristojen za delo, in je vpisan v poseben register, ki ga vodi pristojni davčni organ. Dodatno pokojninsko zavarovanje se izvaja v okviru pokojninskih skladov (vzajemni pokojninski skladi, krovni pokojninski skladi, kritni skladi), ki jih upravljajo pokojninske družbe, zavarovalnice in banke.

Sredstva v dodatnem pokojninskem zavarovanju v Sloveniji so obdavčeni v skladu z načelom oproščeno, oproščeno, obdavčeno (EET), v katerem so prispevki in donosi iz naložb pod določenimi pogoji oproščeni davka, prejemki pa obdavčeni. Delodajalci in zaposleni imajo skupno davčno olajšavo v višini 24 % obveznih prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za zavarovanca oziroma 5,844 % pokojnine zavarovanca in ne več kot 3.054,65 eurov letno (izjema je kolektivno dodatno pokojninsko zavarovanje za javne uslužbence, v okviru katerega lahko davčno olajšavo v celoti koristijo javni uslužbenci). Prispevki delodajalca so davčno priznani odhodek, ki se ne upošteva pri davku od dohodkov pravnih oseb in ni vključen v obdavčljivi dohodek zaposlenega do višine 5,844 % bruto plače zaposlenega oziroma 3.054,65 eurov na leto. Od prispevkov delodajalcev, ki ne presegajo zgornje meje, se ne plačujejo socialni prispevki. Za pokojninske rente veljajo običajna pravila o davku od dohodka, čeprav je le 50 % plačil rente vključenih v dohodek za namene izračuna davka. Pri izplačilu v enkratnem znesku se ob izplačilu obračuna 25 % akontacija dohodnine, izplačan znesek pa se nato vključi v letno davčno osnovo za odmero dohodnine, ki se plača v skladu s progresivnimi davčnimi stopnjami.

V poklicno zavarovanje je bilo konec leta 2023 vključenih 50.622 zavarovancev, pri čemer je za 25.742 zavarovancev bilo poklicno zavarovanje v mirovanju ali v zadržanju.

V KDPZJU je bilo konec leta 2023 vključenih 256.965 zavarovancev, pri čemer je za 62.953 zavarovancev bilo KDPZJU v mirovanju ali v zadržanju.

V prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje je bilo konec leta 2023 vključenih 356.718 zavarovancev, pri čemer je za 147.194 zavarovancev bilo prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje v mirovanju ali v zadržanju.

Tabela 12: Pregled poklicnega zavarovanja in dodatnega pokojninskega zavarovanja

	Poklicno zavarovanje	**Kolektivno dodatno pokojninsko zavarovanje za javne uslužbence**	**Prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje (kolektivno in individualno)**	**Skupaj**
Število članov	50.622 oseb konec leta 2023	256.965 oseb konec leta 2023	356.718 pogodb o pokojninskem zavarovanju konec leta 2023	66,3% zavarovancev obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja*
Odstotek aktivnih članov/pogodb (niso v mirovanja ali zadržanju)	49,1 % (24.880 oseb)	75,5 % (194.012 oseb)	58,7 % pogodb (209.524 pogodb)	64,5% aktivnih članov/pogodb (428.416 članov/pogodb kar predstavlja 42,8% zavarovancev obveznega

				pokojninskega in invalidskega zavarovanja)
Vplačila v letu 2023	68,4 mio EUR	92,3 mio EUR	200,6 mio EUR	361,3 mio EUR
Povprečni prispevek delodajalca	9,25 % bruto plače (v veljavi prehodno obdobje do 31. 12. 2025 – 8,6 % (oz. 8,8, 9,0 ali 9,4 %)	Je določen v nominalnem znesku in ni odvisen od višine plače, temveč od let delovne dobe na dan 1. 8. 2003. Za veliko večino v letu 2025 znaša 41,14 EUR/mesec (1,67 % povprečne bruto plače).	Odvisno od zaveze delodajalca (% bruto plače, nominalni znesek…), vendar z najnižjim letnim prispevkom, ki trenutno znaša 404,31 EUR (1,36 % povprečne bruto plače oz. 2,63 % minimalne plače v RS).	
Obseg sredstev v letu 2023	923,2 mio EUR	1.109,1 mio EUR	2.212,9 mio EUR	4.245,2 mio EUR

*Pri deležu zavarovancev je potrebno upoštevati, da je veliko primerov, ko so osebe vključene v več pokojninskih skladov (veliko zavarovancev se ne odloča za prenos sredstev ob menjavi delodajalca, ki dodatno pokojninsko zavarovanje ponuja pri drugem izvajalcu dodatnega pokojninskega zavarovanja).

Vir: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

Delež vključenih v sistem dodatnih pokojninskih zavarovanj v mednarodnem merilu Slovenijo uvršča v spodnji del lestvice držav OECD.

Skupna sredstva, ki so se v letu 2023 upravljala v okviru sistema dodatnih pokojninskih zavarovanj, znašajo 4,24 milijarde eurov oziroma 6,6 % slovenskega BDP. Višina sredstev v okviru sistema dodatnih pokojninskih zavarovanj v Sloveniji je v mednarodni primerjavi še vedno nizka.

Obseg dodatnega pokojninskega zavarovanja v Sloveniji je v mednarodni primerjavi razmeroma skromen. Tako so potrebne izboljšave za okrepitev tega dela pokojninskega sistema, da bi se lahko večjemu delu zavarovancem zagotovil ustrezen dohodek v starosti. Potrebna je odločitev o vlogi dodatnega pokojninskega zavarovanja v slovenskem pokojninskem sistemu in temu ustrezno prilagoditi sistem dodatnega pokojninskega zavarovanja. V zvezi s tem je treba ustrezno prilagoditi pogoje glede obsega vključenosti zavarovancev v dodatno pokojninsko zavarovanje ter glede višine vplačil v dodatno pokojninsko zavarovanje.

– navedba predpisov, ki urejajo to področje,

Področje pokojninskega in invalidskega zavarovanja v RS ureja ZPIZ-2, ki je bil sprejet konec leta 2012 kot rezultat intenzivnih razprav in usklajevanj s socialnimi partnerji in drugimi skupinami prebivalstva, veljati pa je začel 1. 1. 2013. Zakon je bil do sedaj večkrat spremenjen in dopolnjen, spreminjal pa se je tudi z drugimi zakoni.

Ob tem se na področju prostovoljnega dodatnega zavarovanja v določeni meri smiselno uporabljajo tudi določbe Zakona o zavarovalništvu (Uradni list RS, št. 93/15, 9/19, 102/20, 48/23, 78/23 – ZZVZZ-T in 84/24 – odl. US) in Zakona o investicijskih skladih in družbah za upravljanje (Uradni list RS, št. 31/15, 81/15, 77/16, 77/18 161/21 in 101/22 – ZOAIS).

– predpisi Evropske unije, ki vplivajo na področje urejanja,

/

– mednarodni sporazumi, ki vplivajo na področje urejanja,

/

– odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije, ki obravnavajo področje urejanja oziroma primerljivo ureditev,

S predlogom zakona se implementira odločba Ustavnega sodišča RS, št. U-I-62/21-10 z dne 23. 11. 2023.

– odločbe Sodišča Evropske unije, ki obravnavajo področje urejanja oziroma primerljivo ureditev,

/

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

V okviru prenove sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja so predlagane celovite rešitve, ki bodo v luči široke družbene razprave in socialnega dialoga pripeljale do pravičnega pokojninskega sistema, pri katerem ne bo potrebe po nenehnih izrednih in pogosto arbitrarnih posegih v sistem. Prioritetni cilj prenove sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja je v vzpostavitvi pravičnega, solidarnega, transparentnega in zaupanja vrednega sistema, ki bo omogočal zagotavljanje primerljivih pravic, dostojne pokojnine za sedanje in prihodnje generacije ter varno starost, obenem pa tudi v zagotavljanju finančne vzdržnosti pokojninskega sistema. Tako je v predlogu nove pokojninske zakonodaje pravičnost zagotovljena s tem, ko je višina pokojnine v čim večji meri odvisna od višine vplačanih prispevkov, preglednost sistema pa je v tem, da posameznik skozi svoje aktivno obdobje lahko natančno spremlja višino vplačanih prispevkov ter tako je tako seznanjen tudi o višini pokojnine, ki jo lahko pričakuje iz obveznega pokojninskega zavarovanja. Pravičen in pregleden sistem z vidika posameznika krepi zaupanje v sistem, s čimer se poveča tudi motivacija za vplačevanje prispevkov, saj posameznik ve, da je njegova socialna varnost v starosti odvisna predvsem od plačevanja prispevkov v pokojninski sistem v času, ko je delovno aktiven. Predlog temelji tudi na načelih vzajemnosti in solidarnosti, saj ohranja intrageneracijsko in medgeneracijsko solidarnost.

Dogovorjene spremembe ne bodo uvedene na hitro, temveč bodo začele veljati po ustreznem prehodnem obdobju, kar bo omogočilo prilagoditev načrtov posameznikov in prilagoditev dela pri izvajalcih sistemov ter preprečilo nenadne spremembe v dinamiki upokojevanja.

Kot že navedeno, spremembe sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja narekuje tudi NOO, v katerem je bila leta 2021 predvidena izvedba pokojninske reforme. Temeljna cilja v skladu z NOO sta naslednja:

1. Javnofinančna vzdržnost
   Predlog zakona bo zagotovil javnofinančno vzdržnost pokojninskega sistema (tj. tveganja, ki izhajajo iz odhodkov, povezanih s staranjem prebivalstva, se bodo znatno zmanjšala iz sedanje kategorije z visokim tveganjem).

2. Blaginja upokojencev
- Zagotovi se ustreznost pokojnin.

Dostojnost pokojnin in blaginjo tako sedanjih upokojencev kot tudi pokojnin prihodnjih upokojencev je treba obravnavati in reševati celostno in tudi z vidika medgeneracijske primerljivosti. Posamični instituti in parametri se zaradi doseganja navedenih ciljev prilagajajo novim družbeno-ekonomskim razmerjem oziroma zahtevam, vendar pa se bodo v sistemu tudi nadalje ohranili sedanji socialni korektivi, kot so npr. odmera pokojnine od najnižje pokojninske osnove, zagotavljanje minimalnih zneskov pokojnin itd., ki na določen način zagotavljajo dostojnost pokojnin ne glede na vplačane prispevke.

Na področju prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja je cilj predlaganih sprememb v zvišanju števila vključenih v kolektivno dodatno pokojninsko zavarovanje, ki ga za svoje zaposlene oblikuje delodajalec. Ob tem je cilj tudi izboljšanje delovanja sistema dodatnega pokojninskega zavarovanja. V fazi varčevanja je cilj, da se zavarovancem omogoči, da prevzamejo večje tveganje, kot je to glede na njihovo starost primerno. Na področju pravic iz dodatnega pokojninskega zavarovanja pa je cilj, da se zavarovancem omogoči več možnosti glede izplačevanja privarčevanih sredstev.

2.2 Načela

Načela tega zakona v splošnem ne odstopajo od temeljnih načel veljavnega zakona.

NAČELO SOCIALNE VARNOSTI

Predlog zakona izhaja iz načela socialne varnosti. Cilja zvišanja odmernega odstotka sta namreč v tem, da se zagotovi primernost dohodka za varno starost ter posledično boljša socialna varnost. Predvidene spremembe tako med drugim vključujejo zvišanje odmernega odstotka za moške in ženske na 70%, ohranja se dodatni odmerni odstotek za skrb za otroke, na novo pa je predvidena tudi možnost pridobitve dodatnega odmernega odstotka za čas služenja vojaškega roka tako za ženske kot za moške. Dviguje se tudi odmera najnižje pokojnine za 15 let ter se zvišuje najnižja osnova za odmero vdovske, družinske in invalidske pokojnine ter nadomestil iz invalidskega zavarovanja.

Obenem se socialna varnost izboljšuje tudi s podaljševanjem ostajanja v delovni aktivnosti, saj si posamezniki z možnostjo pridobitve dodatnega odmernega odstotka za vztrajanje v obveznem zavarovanju po izpolnitvi pogojev za starostno upokojitev oziroma po dopolnjenih 40. letih pokojninske dobe, pri čemer ni treba doseči pogoja starosti, zvišajo pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

NAČELO ENAKOSTI

S predlogom zakona se sledi načelu enakosti, saj bodo vsi ukrepi urejeni sistemsko na način, ki bo enak za vse kategorije zavarovancev, ki so v enakem ali primerljivem položaju, in ne bo vzpostavljal neenakosti med njimi ali povzročal anomalij na trgu dela.

Med drugim v okviru določitve višjih odmernih odstotkov predlagane rešitve določajo enak odmerni odstotek v višini 70% za zavarovance obeh spolov, ki dopolnijo 40 let pokojninske dobe in 30% za tiste zavarovance, ki dopolnijo 15 let zavarovalne dobe. Oba spola sta enako obravnavana tudi pri vseh treh možnih olajšavah za znižanje starostne meje za pridobitev pravice do starostne pokojnine ter pri uveljavljanju odmernega odstotka za otroke in vojsko.

NAČELO SOLIDARNOSTI

Nekatere pokojnine niso samo odraz vplačanih prispevkov, ampak vsebujejo tudi elemente solidarnosti. Najpomembnejši so: odmera pokojnine od najnižje pokojninske osnove, zagotovljena pokojnina, dvig najnižje pokojnine, odmera od najvišje pokojninske osnove, varovalke pri odmeri vdovske, družinske in invalidske pokojnine ter nadomestil iz invalidskega zavarovanja. Vsi elementi solidarnosti se v sistemu še naprej ohranjajo, vrednosti nekaterih med njimi pa se povečujejo. Med elemente solidarnosti spada tudi pravica do letnega dodatka, saj višjega prejmejo tisti posamezniki, ki so manj vplačevali v sistem, po novem pa tudi pravica do zimskega dodatka.

NAČELO REDISTRIBUCIJE

Načelo prerazdelitve oziroma redistribucije je še vedno temeljno načelo pokojninskega in invalidskega zavarovanja in je po svoji pomembnosti enakovredno načelu solidarnosti in vzajemnosti. Zagotavlja, da so nekateri zavarovanci ob uveljavljanju pravic upravičeni do višjih pravic, kot bi jim pripadale, če bi bile odmerjene izključno na podlagi vplačanih prispevkov. Načelo ima pomembno socialnovarstveno vlogo,

saj se tako preprečuje revščina pri tistih upokojencih, ki niso imeli možnosti za zadostno varčevanje, s katerim bi si lahko zagotovili dostojen dohodek ob upokojitvi. Gre za upokojence, ki so že tekom svoje aktivne dobe prejemali nizke dohodke in imajo zato posledično starostno ali invalidsko pokojnino odmerjeno od najnižje pokojninske osnove.

NAČELO POSTOPNOSTI

V predlogu je upoštevano tudi načelo postopnosti, saj so predvidena daljša prehodna obdobja pri vpeljavi vseh predlaganih ukrepov, in sicer tako pri zvišanju upokojitvene starosti pri vseh pokojninah in invalidskih nadomestilih kot pri dvigu odmernih odstotkov, pa tudi pri novi ureditvi obračunskega obdobja za izračun pokojninske osnove ter pri spremembi načina usklajevanja.

Uveljavljanje sprememb postopoma in po ustreznem prehodnem obdobju bo omogočilo prilagoditev načrtov posameznikov in prilagoditev dela pri izvajalcih sistemov ter preprečilo šoke oziroma nenadne spremembe v dinamiki upokojevanja.

Za dvig pogoja upokojitvene starosti je tako predvideno 8 - letno prehodno obdobje, v katerem se bo upokojitvena starost povišala s starosti 60 let na starost 62 let oziroma s starosti 65 let na starost 67 let. Postopno se bo dvignila tudi starostna meja za pridobitev pravice do vdovske pokojnine iz 58 na 60 let z 8 – letnim prehodnim obdobjem, tako da bo v letu 2035 znašala 60 let.

Prav tako je prehodno obdobje določeno za dvig pogoja starosti za uveljavitev pravice do invalidske pokojnine ter drugih pravic iz invalidskega zavarovanja (pri pravicah do poklicne rehabilitacije, premestitve, dela s krajšim delovnim časom od polnega), kjer se starostni pogoji dvigujejo za dve leti s postopnim prehodom po tri mesece na leto, in sicer v obdobju od leta 2028 do 2034. Dvig starosti je posledica uskladitve z na novo določenimi starostnimi pogoji za pridobitev pravice do starostne pokojnine.

Za dvig odmernih odstotkov je predvideno 8 – letno prehodno obdobje, v katerem se bodo odmerni odstotki postopno zviševali. Nova odmerna lestvica bo tako v celoti začela veljati s 1. 1. 2035. Postopnost zvišanja odmernih odstotkov je pomembna zato, da se ne bi ustvarila prevelika neenakost med zavarovanci, ki se upokojujejo v različnih časovnih obdobjih.

Prehodna obdobja so določena tudi za zvišanje najnižje osnove za odmero vdovske in družinske pokojnine s krajšim enoletnim prehodnim obdobjem. In sicer se vdovska pokojnina v obdobju od 1. 1. 2026 do 31. 12. 2026 odmeri v višini 75 % od osnove, v letu 2027 pa bo odmerjena v višini 80 % od osnove. Odmera družinske pokojnine se bo v letu 2027 postopno dvignila iz 70 % na 80 % za enega družinskega člana, iz 80 % na 90 % za dva družinska člana in iz 90 % na 100 % za tri ali več družinskih članov. V prehodnem obdobju v letu 2026 se bo odmerila v višini 75 % za enega družinskega člana, v višini 85 % za dva družinska člana in v višini 95 % za tri ali več družinskih članov.

Prav tako so prehodna obdobja določena za zvišanje najnižje osnove za odmero invalidske pokojnine v primerih, ko je invalidnost nastala pred dopolnitvijo starosti 67 let. Odstotek odmere invalidske pokojnine se v tem primeru spreminja iz 41 % na 50 %, prehod do končne višine odmere pa se bo izvedel postopoma v obdobju od 1. 1. 2026 do 31. 12. 2028.

Postopni prehod na novo ureditev je predviden tudi za podaljšanje referenčnega obdobja za izračun pokojninske osnov iz 24 zaporednih let na 40 najboljših let, z izločitvijo 5 katerihkoli najslabših let. Podaljšanje se bo tako izvedlo s postopnim prehodom od leta 2028 do leta 2035 na način, da se bo pokojninska osnova od leta 2028 dalje podaljševala vsako leto za dve leti, dokler leta 2035 ne bo znašala 40 let.

Tudi sprememba formule usklajevanja pokojnin iz obstoječega razmerja 60 % rasti plač in 40 % rasti cen (inflacija) se bo izvedla postopoma v daljšem prehodnem obdobju in bo šele v letu 2040 dosegla razmerje 20 % rasti plač in 80 % rasti cen.

ZAVAROVALNO NAČELO

Podaljšanje obračunskega obdobja za izračun pokojninske osnove v večji meri odraža zavarovalni princip, ki v osnovi pomeni, da pravica do pokojnine izhaja iz minulega dela in temelji na prispevkih, plačanih v času aktivne dobe zavarovanca. Zato mora obstajati sorazmernost med vplačanimi prispevki in prejemki iz sistema, pokojnina pa naj bi predstavljala nadaljevanje oziroma nadomeščanje dohodka, ki ga je zavarovanec prejemal tekom aktivne dobe. Upoštevanje samo dela aktivne dobe ustvarja neenakosti, saj imajo zavarovanci z enakimi dohodki v aktivni dobi in enakimi skupnimi prispevki lahko zelo različne pokojnine. Krajše zaporedje koledarskih let, iz katerega se upošteva mesečno povprečje osnov za izračun pokojnine, predstavlja tudi možnost izigravanja določenih kategorij zavarovancev, saj jih neposredno spodbuja k plačilu prispevkov od višjih osnov le toliko časa, da zadovoljijo predpisano zahtevo o dolžini obdobja, plačilo prispevkov izven tega obdobja pa omejijo na najnižje možne zneske in s tem odločilno vplivajo na višino pokojnine. Daljšanje referenčnega obdobja za izračun pokojninske osnove zasleduje temeljni cilj višje korelacije med plačanimi prispevki zavarovanca v aktivni dobi in osnovo za odmero pokojnine, kar vodi tudi v večjo transparentnost in pravičnost sistema.

Uvedba enotnega pojma pokojninske dobe po končanem prehodnem obdobju bo vplivalo tudi na odpravo nejasnosti z vidika uveljavljanja pravic, predvsem s strani zavarovancev. Ureditev bo pomenila zagotavljanje transparentnosti ter poenostavitve sistema. Zasleduje se zavarovalno načelo, na podlagi katerega se bodo enotno priznavala prispevna obdobja, ne glede na to, na kateri podlagi so bila priznana ter zgolj v odvisnosti od višine plačila prispevkov.

2.3. Poglavitne rešitve

Predlagane rešitve v splošnem sledijo Usklajenim izhodiščem za prenovo sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja v Republiki Sloveniji (v nadaljevanju: Usklajena izhodišča), ki so jih dne 7. 7. 2017 podpisali socialni partnerji ter Dogovoru Vlade RS in socialnih partnerjev k predlogu Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ki je bil podpisan dne 2. 4. 2025. Spremembe sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja narekuje tudi NOO, ki črpanje sredstev pogojuje z izpolnitvijo dveh kriterijev, to sta primernost pokojnin in vzdržnost sistema.

Predlogi ukrepov so rezultat socialnega dialoga in razprave med ključnimi deležniki glede nadaljnjega razvoja pokojninskega in invalidskega zavarovanja v Sloveniji, ki je eden ključnih mehanizmov za zagotavljanje blaginje upokojencev in invalidov.

Sprejeti predlogi ukrepov bodo zagotovili javnofinančno vzdržnost pokojninskega sistema in ustreznost pokojnin. Z ukrepi se bo podaljšalo obdobje zaposlenosti, zmanjšala vrzel med zakonsko določeno in dejansko upokojitveno starostjo, povečalo vključevanje starejših delavcev na trg dela ter zagotovilo ustreznost pokojnin in javnofinančna vzdržnost pokojninskega sistema. Poleg tega bodo predlagani ukrepi v sistemu invalidskega zavarovanja omogočili čim večje vključevanje posameznikov z zmanjšano delovno sposobnostjo na trg dela, s čimer bi se izboljšala njihova socialna varnost.

A) OBVEZNO POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE

a) Postopen dvig starostne meje za pridobitev pravice do starostne pokojnine s starosti 60 let na starost 62 let oziroma s starosti 65 let na starost 67 let od leta 2028 naprej, za 3 mesece na leto

Pravica do starostne pokojnine je odvisna od dopolnjene starosti zavarovanca ali zavarovanke in od dopolnjene pokojninske dobe, ki sta dva parametra, ki morata biti kumulativno izpolnjena, da se oseba lahko starostno upokoji.

S predlogom zakona se spreminja temeljni upokojitveni pogoj starosti. Za uveljavitev novih starostnih pogojev je predvideno daljše časovno obdobje. Zvišanje starosti se bo tako začelo postopoma uvajati šele od leta 2028 dalje, pri čemer se bo starost poviševala za 3 mesece na leto, prehodno obdobje pa

se bo izteklo leta 2035. Daljše prehodno obdobje bo pripomoglo k lažjemu sprejetju sprememb s strani predvsem tistih oseb, ki so v obdobju pred upokojitvijo.

Zavarovancem, ki so zgodaj vstopili na trg dela, se še naprej dopušča možnost, da pridobijo pravico do starostne pokojnine pri nižji starosti na račun daljše dopolnjene pokojninske dobe, pri čemer se upokojitvena starost iz sedanjih 60 dviguje na 62 let. Zavarovanke in zavarovanci se bodo lahko po koncu prehodnih obdobij upokojili pri starosti 62 let, če bodo dopolnili 40 let pokojninske dobe.

Predlog določa zvišanje upokojitvene starosti iz 65 na 67 let za tiste, ki niso dopolnili 40 let pokojninske dobe, so pa dopolnili najmanj 15 let zavarovalne dobe. Za dvig tega pogoja je določeno prehodno obdobje, ki bo trajalo od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2034, pri čemer se bo starostni pogoj začel zviševati šele leta 2028, in sicer za tri mesece na leto.

Določeno je tudi prehodno obdobje od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2034, v katerem se bo starost 60 let, kot je določena v obstoječem ZPIZ-2, postopoma za oba spola dvignila na 62 let, pri čemer pa se bo kot dodatni pogoj upoštevala izpolnitev 40 let pokojninske dobe brez dokupa.

b) Zvišanje upokojitvene starosti za pridobitev vdovske pokojnine

Upokojitvena starost za pridobitev pravice do vdovske pokojnine se zvišuje iz 58 na 60 let. Zvišanje starosti se bo začelo uvajati postopoma od leta 2028 dalje, in sicer se bo starost poviševala za 3 mesece na leto, dokler po koncu prehodnega obdobja leta 2035 ne bo dosegla 60 let, t. i. čakalna doba ostaja nespremenjena in znaša 53 let starosti.

c) Znižanje starostne meje

Pri znižanju starostne meje zaradi otrok odpade dosedanji pogoj skrbi za otroka v prvem letu njegove starosti. To pomeni, da bo po tej spremembi možno znižanje za vsakega živorojenega otroka. Prav tako znižanja starostne meje zaradi otrok v primeru posvojitve biološki starši ne morejo uveljavljati.

Zgodnji vstop v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje pred 18. letom se postopno spreminja v vstop pred 20. letom starosti (zvišanje starostne meje iz 18. leta na 20. leto, in sicer starost v letu 2026 in 2027 ostane nespremenjena, nato pa se zvišuje za tri mesece na leto).

Pravica do znižanja starostne meje za otroke je vezana na izplačilo nadomestila in na čas koriščenja nadomestila, pridobljenega na podlagi koriščenja starševskega dopusta oziroma dopusta za nego in varstvo otroka. V primeru posvojitve otroka so do znižanja starosti upravičeni posvojitelji. Do znižanja je upravičena ženska, razen če je moški dlje časa koristil pravico do starševskega nadomestila oziroma posvojiteljica, razen če je posvojitelj dlje časa koristil nadomestila iz naslova starševstva.

Isti otrok ne more biti ponovno upoštevan pri uveljavljenju druge pravice, kot je na primer pri uveljavljanju dela pokojnine ali delne pokojnine.

Pomembna novost je, da so do znižanja starostne meje zaradi služenja obveznega vojaškega roka, upravičene tudi ženske. Na obvezno služenje vojaškega roka so bile namreč napotene vse ženske, ki so študirale t.i. Splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, ki je bila kasneje preimenovana v obramboslovje.

d) Dodatni odmerni odstotki

Višina dodatnih odmernih odstotkov za otroke se zvišuje iz obstoječih 1,36 % na 1,6 % za vsakega rojenega ali posvojenega otroka oziroma največ za 4,8 %. Do dodatnega odmernega odstotka je upravičena ženska ali posvojiteljica, razen če je moški ali posvojitelj užival nadomestila iz naslova starševstva dlje kot ženska oziroma posvojiteljica.

Popolna novost je dodatni odmerni odstotki zaradi služenja obveznega vojaškega roka, in sicer se bo iz tega naslova odstotek odmere pokojnine lahko povečal za 0,8 % v primeru služenja vojaškega roka v trajanju najmanj 5 do 9 mesecev, za 1,2 %, če je služenje obveznega vojaškega roka trajalo 9 do 12 mesecev, za 1,6 %, če je služenje obveznega vojaškega roka trajalo od 12 do 15 mesecev ter za 2 %, če je služenje obveznega vojaškega roka trajalo 15 mesecev ali več.

Pomembna novost in ugodnost je, da zavarovanec, ki ima več otrok, lahko za posameznega otroka uveljavi pravico do dodatnega odmernega odstotka ali pa znižanje starostne meje, kar po obstoječi zakonodaji ni možno. Enako velja za služenje obveznega vojaškega roka, če ga je namreč zavarovanec uporabil za dodatni odmerni odstotek, le-tega ne more več uveljaviti za znižanje starostne meje za pridobitev pravice do starostne pokojnine.

Posamezni otroci ali obvezno služenje vojaškega roka se upoštevajo zgolj za enak namen, kot ga je zavarovanec uveljavil ob prvem priznanju pravice iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki jo je uveljavil po 1. 1. 2026.

e) Podaljšanje referenčnega obdobja za izračun pokojninske osnove

S ciljem, da bo pokojnina v večji meri odraz plačanih prispevkov, se podaljšuje obdobje za izračun pokojninske osnove s 24 zaporednih let na 40 najboljših let, z izločitvijo 5 (oziroma ene osmine) katerihkoli najslabših let. Podaljšanje se bo izvedlo s postopnim prehodom od leta 2028 do leta 2035. Daljšanje referenčnega obdobja za izračun pokojninske osnove zasleduje temeljni cilj višje koleracije med plačanimi prispevki zavarovanca v aktivni dobi in osnovo za odmero pokojnine, potekati pa mora hkrati z drugimi ukrepi, predvsem z zviševanjem odmernega odstotka.

Predlog določa postopni prehod na novo ureditev v obdobju od 1. 1. 2026 do 31. 12. 2034 na način, da se pokojninska osnova od leta 2028 dalje vsako leto podaljšuje za dve leti (2028 bo znašala 26 let, 2029 28 let in tako naprej do leta 2035, ko bo znašala 40 let). V primeru, ko se za izračun pokojninske osnove upošteva manj kot 40 let zavarovanja, se za izračun najugodnejše pokojninske osnove izloči manj let, in sicer se pri dopolnjenih 28 do vključno 30 letih zavarovanja izloči eno leto najmanj ugodnih osnov zavarovanca; pri dopolnjenih 31 do vključno 33 letih zavarovanja dve leti, pri dopolnjenih 34 do vključno 36 letih zavarovanja tri leta, pri dopolnjenih 37 do vključno 39 letih zavarovanja štiri leta in pri dopolnjenih 40 letih in več zavarovanja pet let najmanj ugodnih osnov zavarovanca. V primeru, ko zavarovanec dopolni več kot 40 let zavarovanja, ki se upoštevajo za izračun pokojninske osnove, se upošteva 40 najugodnejših let, ki se lahko nato znižajo v skladu z navedenimi možnimi izločitvami najmanj ugodnih let. Vse navedeno se upošteva tudi v času prehodnega obdobja.

Za izračun pokojninske osnove se ne upoštevajo osnove iz naslova opravljanja začasnega in občasnega dela dijakov in študentov.

Pri izračunu pokojninske osnove se pri nadomestilih, izplačanih po predpisih o urejanju trga dela, ne bo upošteval znesek nadomestila, ampak se bo upoštevala plača ali osnova, od katere so bili plačani prispevki iz koledarskega leta pred začetkom prejemanja nadomestila.

f) Zvišanje odmernih odstotkov

Višji odmerni odstotek kompenzira upoštevanje daljšega referenčnega obdobja pri izračunu pokojninske osnove in posledično nižanje odmerjene pokojnine. Stopnja kompenzacije je odvisna od višine dohodka v aktivni dobi in njegove distribucije v času pokojninske dobe. Odmerni odstotek za 40 let pokojninske dobe se bo med letoma 2028 in 2035 zvišal iz 63,5 % na 70 %. Za 15 let dobe bo znašal 30 % (zdaj 29,5 %), za vsako nadaljnje leto vključitve v zavarovanje pa se bo prištelo dodatnih 1,6 %. S tem se bo zagotovilo višje pokojnine in nadomestila iz invalidskega zavarovanja.

g) Dvig odstotka za odmero vdovske pokojnine

Vdove in vdovci sodijo med najranljivejšo skupino upokojencev z vidika tveganja revščine, zato je predviden dvig vdovskih in družinskih pokojnin s 70 % na 80 %. Določa se kratko enoletno prehodno obdobje zvišanja vdovske pokojnine, in sicer se vdovska pokojnina v obdobju od 1. 1. 2026 do 31. 12. 2026 odmeri v višini 75 % od osnove, v letu 2027 pa bo odmerjena v višini 80 % od osnove.

h) Dvig odstotka za odmero družinske pokojnine

Odmera družinskih pokojnin se bo v dveh letih postopno dvignila iz 70 % na 80 % za enega družinskega člana, iz 80 % na 90 % za dva družinska člana in iz 90 % na 100 % za tri ali več družinskih članov. Določeno je kratko enoletno prehodno obdobje zvišanja družinske pokojnine, in sicer se le-ta v obdobju v letu 2026 odmeri v višini 75 % za enega družinskega člana, v višini 85 % za dva družinska člana in v višini 95 % za tri ali več družinskih članov.

i) Ugodnejše vrednotenje dobe ob dopolnitvi 40 let pokojninske dobe, ne glede na starost

Po novi ureditvi za ugodnejše vrednotenje dobe ne bo treba izpolniti pogoja starosti, temveč le pogoj dopolnjene pokojninske dobe.

j) Uvedba enotnega termina »pokojninska doba« po končanem prehodnem obdobju

Po prehodnem obdobju se predlaga vzpostavitev enotnega termina "pokojninske dobe", v okviru katerega bi se upoštevala vsa prispevna obdobja (obvezno zavarovanje, prostovoljna vključitev v obvezno zavarovanje, dokup). S poenotenjem dob bi se odpravila tudi obstoječa pravica do predčasne pokojnine ter malusi iz tega naslova, s čimer bi se zagotovile višje pokojnine, hkrati pa bi se omejila tudi možnost dokupa dobe na največ tri leta (trenutno 5 let).

Predlog postopno ukinja pravico do predčasne pokojnine, ki je bila sicer uvedena z ZPIZ-2. Ker bo ukinitev tega instituta veljala šele po koncu prehodnih obdobij skupaj s poenotenjem različnih dob, se do konca prehodnega obdobja postopno iz 60 na 62 let zvišuje tudi starost za pridobitev pravice do predčasne pokojnine. Določeno je prehodno obdobje za zvišanje starosti za pridobitev pravice do predčasne pokojnine, in sicer za tri mesece na vsako koledarsko leto, pri čemer se bo starostni pogoj začel dvigovati s 1. januarjem 2028, prehod pa bo trajal do 31. decembra 2034, v letu 2026 in 2027 pa ostane nespremenjen. Tako se predvideva, da se po koncu prehodnega obdobja, to je od 1. januarja 2035 dalje, pravica do predčasne pokojnine ukine, do takrat pa v zvezi z znižanjem starostne meje po različnih podlagah velja enako kot do sedaj, to je, da se starostna meja za pridobitev pravice do predčasne pokojnine ne more znižati po nobeni podlagi. Prav tako do konca prehodnega obdobja ostaja v veljavi trajen odbitek.

Odstotek zmanjšanja pri predčasni pokojnini je odvisen od števila manjkajočih mesecev starosti zavarovanca od dneva uveljavitve pravice do predčasne pokojnine pa do dopolnitve 67 let starosti (v povezavi s prehodnim obdobjem dviga starosti v četrtem odstavku novega 27. člena ZPIZ-2). Če v letu 2026 in 2027 pri predčasni pokojnini še vedno velja največje možno zmanjšanje 18 %, pa se od 1. 1. 2028 do 31. 12. 2034 začne prehodno obdobje s postopnim zmanjšanjem odstotka za vsak mesec manjkajoče starosti z namenom, da se zagotovi postopen prehod do ukinitve pravice do predčasne pokojnine. V letu 2034 bo največje možno znižanje pri predčasni pokojnini samo še 1,2 % (0,1 % za manjkajoči mesec starosti). Od 1. januarja 2035 dalje se predčasna pokojnina ukine.

k) Usklajevanje pokojnin

Trenutno veljavna formula usklajevanja pokojnin se s predlogom zakona spreminja na način, da se iz razmerja 60 % rasti plač in 40 % rasti cen (inflacija) postopoma spremeni na razmerje 20 % rasti plač in 80 % rasti cen. Sprememba se uvaja postopno na način, da se v obdobju od 1. 1. 2026 do 31. 12. 2030 pokojnine uskladijo za 50 % rasti plač in 50 % rasti cen, nato pa se v obdobju od 1. 1. 2031 do 31. 12. 2039 vsako leto delež rasti plač v formuli usklajevanja zniža za 3 odstotne točke, dokler v letu 2040 ne doseže razmerja 20 % rasti plač in 80 % rasti cen.

V predlogu zakona je podana tudi podlaga socialnim partnerjem, da v okviru Ekonomsko-socialnega sveta najmanj na vsakih pet let na podlagi objektivnih meril vzdržnosti sistema (Jesenske napovedi gospodarskih gibanj Urada za makroekonomske analize in razvoj, gibanje deleža izdatkov za pokojnine v BDP v posameznih letih, transfer iz državnega proračuna, realna rast pokojnin, razmerje med neto pokojninami in neto plačami) opravijo razpravo o primernosti in utemeljenosti nadaljnjega zniževanja deleža rasti plač v formuli za redno usklajevanje pokojnin.

Pri izračunu uskladitve se ne upošteva morebitna negativna rast povprečne bruto plače ali negativna povprečna rast cen življenjskih potrebščin. V primeru, da je kateri od posamičnih faktorjev za izračun negativen, se torej ta ne upošteva in se upošteva le pozitivnega.

Nova ureditev poleg rednega usklajevanja pokojnin daje možnost izvedbe izrednih uskladitev. Predlog za izredno uskladitev poda Svet Zavoda, le-temu pa mora podati soglasje še Vlada RS.

l) Možnosti dokupa zavarovalne dobe

V kontekstu poenotenja dob se določa omejitev možnosti dokupa zavarovalne dobe v skupnem trajanju maksimalno treh let. Posamezniki, ki si dokupijo dobo, za to obdobje namreč niso vključeni v obvezno zavarovanje in ne plačujejo redno prispevkov, kar pomeni, da za izpolnitev pogojev ali za boljšo odmero določeno število let dokupijo za nazaj.

m) Letni dodatek

Letni dodatek se bo izplačeval uživalcem pokojnin in nadomestil iz invalidskega zavarovanja, h katerim sodijo tudi uživalci nadomestil iz invalidskega zavarovanja po Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 12/92, 5/94, 7/96 in 54/98), uživalci delne invalidske pokojnine po ZPIZ-1, uživalci nadomestila za čas poklicne rehabilitacije, začasnega nadomestila in nadomestila za invalidnost po ZPIZ-1 in po tem zakonu ter uživalci delnega nadomestila po tem zakonu. Po vzoru ureditve v zadnjih letih bo letni dodatek določen v sistemskem zakonu, in sicer v petih razredih za uživalce pokojnin oziroma treh razredih za prejemnike nadomestil iz invalidskega zavarovanja, pri čemer bodo višje zneske letnega dodatka prejeli uživalci nižjih pokojnin oziroma nadomestil, in obratno, s čimer se bo zagotavljal boljši materialni položaj prejemnikov nizkih pokojnin in nadomestil ter s tem njihova večja socialna varnost. Novost je ureditev usklajevanja letnega dodatka, pri čemer se bodo višine mejnih zneskov in letnega dodatka usklajevale z inflacijo po zakonu, ki ureja usklajevanje socialnih transferjev. Pravica se bo zagotavljala iz državnega proračuna.

n) Uvedba novega instituta zimskega dodatka

S predlogom se uvaja nov institut zimskega dodatka, ki se bo izplačal vsem, ki bodo v tekočem letu prejeli letni dodatek, z namenom dodatnega zagotavljanja boljšega materialnega položaja prejemnikov nizkih pokojnin in nadomestil iz invalidskega zavarovanja in njihove večje socialne varnosti. Dodatek bo izplačan vsem prejemnikom, ki bodo v tekočem letu prejeli letni dodatek oziroma ki se jim bo za tekoče leto priznal letni dodatek. Za vse upravičence je določena enaka višina zimskega dodatka in znaša 250 eurov, bo pa v prehodnem obdobju od uveljavitve zakona višina dodatka naraščala postopoma. Zaradi socialno varstvene funkcije se bo višina dodatka usklajevala v skladu z zakonom, ki ureja usklajevanje transferjev posameznikom in gospodinjstvom v RS. Pravica se bo zagotavljala iz državnega proračuna.

o) Prenova sistema invalidskega zavarovanja

- Na področju invalidskega zavarovanja se za dve leti dvigujejo zakonsko določene starosti tudi za uveljavljanje posamičnih pravic iz tega naslova, in sicer zaradi dviga starostnih pogojev za pridobitev pravice do starostne pokojnine, s čimer se zagotavlja konsistentnost celotnega sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Novi starostni pogoji se bodo uvajali postopoma, in sicer od 1. januarja 2028 do 31. decembra 2034. Vrednotenje prištete dobe se upošteva na nov, ugodnejši

način, in sicer v dolžini dveh tretjin obdobja med datumom nastanka invalidnosti in datumom, pri katerem bi zavarovanec dopolnil 67 let starosti, s čimer se zagotavljajo višje pokojnine in nadomestila iz invalidskega zavarovanja. Ukrep bo veljal za naprej in za odmere pri invalidskih pokojninah ter odmere pri nadomestilih iz invalidskega zavarovanja.

- Ker se invalidska pokojnina odmeri od pokojninske osnove v odstotku, določenem glede na dopolnjeno pokojninsko dobo na enak način kot za odmero starostne pokojnine, bo dvig odmernih odstotkov vplival tudi na višino invalidske pokojnine in višino nadomestil iz invalidskega zavarovanja (nadomestilo za invalidnost, začasno nadomestilo, nadomestilo za čas poklicne rehabilitacije ter delno nadomestilo). Ukrep bo veljal za naprej.

- Dodaja se nova kategorija zavarovancev (gre za zavarovance, pri katerih ni pričakovati, da bi glede na dolgotrajno brezposelnost, ki izvira iz zmanjšane delovne zmožnosti zaradi invalidnosti ter tudi glede na starost, še dobili ustrezno zaposlitev), ki bodo ob izpolnjevanju določenih pogojev pridobili pravico do invalidske pokojnine. Zavarovanec, pri katerem je bila ugotovljena invalidnost II. ali III. kategorije in ni vključen v obvezno zavarovanje, vendar je bil v zadnjih desetih letih vsaj osem let uživalec nadomestila iz invalidskega zavarovanja kot brezposelna oseba, bo pridobil pravico do invalidske pokojnine, ko bo dopolnil starost 62 let.

- Dodaja se možnost pridobitve pravice do poklicne rehabilitacije tudi za zavarovanca, pri katerem je nastala III. kategorija invalidnosti, ki se glede na preostalo delovno zmožnost lahko usposobi v okviru svojega poklica za drugo delo, ki ga bo opravljal s polnim delovnim časom ali s krajšim delovnim časom od polnega najmanj štiri ure dnevno oziroma 20 ur tedensko.

- Zagotavlja se nova višina zagotovljenega zneska invalidske pokojne, in sicer na način, da se zavarovancu, ki je pridobil pravico do invalidske pokojnine, zagotavlja invalidska pokojnina v znesku, ki se v letu 2026 določi v višini 50 % najnižje pokojninske osnove.

- Invalidska pokojnina se zavarovancu, ki je postal invalid pred dopolnitvijo starosti 67 let, odmeri najmanj v višini 50 % pokojninske osnove. Sprememba odstotka odmere invalidske pokojnine iz 41 % na 50 % se bo uvedla postopoma v obdobju od 1. 1. 2026 do 31. 12. 2028.

- Zagotavljanje dostojnejše invalidske pokojnine se omogoča na način, da se za izračun pokojninske osnove ne upoštevajo obdobja, krajša od šestih mesecev, v katerih ponavadi zavarovanec prejme nizek dohodek (zaradi daljšanja referenčnega obdobja). V primeru, da zavarovanec zaradi neupoštevanja osnov, doseženih za obdobja, krajša od šestih mesecev, ne bo imel niti enega leta zavarovanja, se bo odmera opravila od najnižje pokojninske osnove.

- Za podajo izvedenskega mnenja o ugotavljanju invalidnosti, lahko navedeno izvedensko mnenje poda zdravnik posameznik, na drugi stopnji pa senat v sestavi najmanj dveh izvedencev.

- Zavod lahko na kontrolni pregled pozove tudi osebo, pri kateri je bila ugotovljena telesna okvara.

- Spreminja se gostota obveznih kontrolnih pregledov za zavarovance, ki so že pridobili pravico na podlagi invalidnosti, in sicer se bo invalidnost ponovno ugotavljala na vsaka štiri leta. Ob tem se viša tudi starost zavarovanca, po kateri se morajo ti pregledi opravljati, in sicer pred dopolnjenim 50. letom.

- Iz navedenega izhaja, da bo za uspešno izvedbo predlaganih ukrepov na področju invalidskega zavarovanja nujno potrebna tudi prilagoditev sistema zdravstvenega zavarovanja in varnosti in zdravja pri delu ter drugih sistemov, ki so povezani z invalidskim zavarovanjem. V ta namen je v sodelovanju z Ministrstvom za zdravje predvidena vzpostavitev enotnega izvedenskega organa ter uvedba osnovne delovne dokumentacije.

B) POKLICNO ZAVAROVANJE

Na področju poklicnega zavarovanja se s predlogom zakona določa ukinitev mirovanja poklicnega zavarovanja v času prejemanja nadomestila plače v breme zavarovanja za starševsko varstvo v skladu s predpisi o starševskem varstvu in plačevanje prispevkov v tem času v breme delodajalca. Ob tem se ureja tudi možnost izplačila sredstev poklicnega zavarovanja, za primer prejemnika družinske pokojnine, za osebe, ki ne bodo izpolnile pogojev za upokojitev v obveznem pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

C) PROSTOVOLJNO DODATNO POKOJNINSKO ZAVAROVANJE

Na področju prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja se bistvene rešitve nanašajo na obveznost kolektivnega dogovarjanja glede vzpostavitve kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja za delodajalce, ki na dan 1. januarja 2026 še nimajo vzpostavljenega dodatnega pokojninskega zavarovanja za svoje zaposlene in imajo več kot 10 delavcev.

Predlagan je dvig mejnega zneska za izplačilo sredstev kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja v enkratnem znesku na 12.000 eurov. Ob tem se omogoča enkratno izplačilo sredstev tudi v primeru, če je član uveljavil invalidsko pokojnino ali če je zbolel za hudo boleznijo, ki je neozdravljiva, in zdravniki članu napovedujejo le še kratko obdobje življenja.

S predlogom zakona se ureja tudi možnost prenosa zapustnikovih sredstev dodatnega pokojninskega zavarovanja na račun upravičenca za primer smrti ali dediča umrlega člana ter možnost, da član pokojninskega sklada, ki izvaja naložbeno politiko življenjskega cikla, izbere bolj tvegano naložbeno politiko, kot glede na njegovo starost predvidevajo pravila pokojninskega sklada. V zvezi s tem je dodana omejitev, da takšne izbire nimajo člani v najstarejši starostni skupini, ki ne morejo izbrati bolj tveganega podsklada ali kritnega sklada, ampak morajo biti vključeni v podsklad ali kritni sklad, za katerega upravljavec zagotavlja minimalno zajamčeno donosnost.

Predlagano je znižanje upravljavske provizije iz 1 % čiste vrednosti sklada na 0,8 % čiste vrednosti sklada, ki bo pozitivno vplival na obseg privarčevanih sredstev zavarovancev dodatnega pokojninskega zavarovanja.

Predlagane so tudi manjše spremembe na področju nalaganja sredstev pokojninskih skladov in glede poslovanja upravljavcev pokojninskih skladov.

S predlogom zakona se ureja tudi možnost preoblikovanja pokojninskih skladov, ki so oblikovani kot kritni skladi, kar doslej z ZPIZ-2 ni bilo urejeno.

Predlagano pa je tudi črtanje zakonske omejitve, da morajo biti pokojninske rente iz dodatnega pokojninskega zavarovanja doživljenjske, s čimer se bodo po spremembi podzakonskega akta določili novi pogoji za izplačevanje pokojninskih rent, ki bodo zavarovancem omogočili večjo izbiro pokojninskih rent.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona ima finančne posledice za državni proračun in za druga javna finančna sredstva.

SKUPNI FINANČNI UČINEK VSEH UKREPOV IZ OBVEZNEGA POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA

V zvezi s predlogom sprememb in dopolnitev zakona glede vseh ukrepov skupaj se ocenjuje, da bo imel finančne učinke na državni proračun na način, da se bodo povečale tekoče obveznosti do Zavoda.

Državni proračun bo moral zaradi navedenih ukrepov vsako leto zagotoviti več sredstev v pokojninsko blagajno, in sicer v letu 2025 za 87.453.593,34 eurov, v letu 2026 za 109.032.734,57 eurov, v letu 2027 za 98.788.078,55 eurov ter v letu 2028 za 83.371.969,97 eurov. Manjkajoče pravice porabe se bodo zagotovile v skladu z javnofinančnimi predpisi.

1. Zvišanje odmernih odstotkov (za starostno, invalidsko, družinsko in vdovsko pokojnino, nadomestil za invalidnost), zvišanje najnižje pokojnine in zneskov zagotovljenih pokojnin ter odstotka odmere invalidske, vdovske in družinske pokojnine

LETO	SKUPAJ (eurov)
FINANČNI UČINEK leta 2026	**28.756.184,71**
FINANČNI UČINEK leta 2027	**32.325.096,40**
FINANČNI UČINEK leta 2028	**37.357.449,98**

a) Dvig odmernih odstotkov

LETO	SKUPAJ (eurov)
FINANČNI UČINEK leta 2028	4.375.758,00

b) Najnižji znesek invalidske pokojnine

LETO	SKUPAJ (eurov)
FINANČNI UČINEK leta 2026	22.770.559,00
FINANČNI UČINEK leta 2027	23.657.714,00
FINANČNI UČINEK leta 2028	24.510.364,00

c) Najnižji znesek invalidske pokojnine (novi uživalci)

LETO	SKUPAJ (eurov)
FINANČNI UČINEK leta 2026	152.317,00
FINANČNI UČINEK leta 2027	294.458,00
FINANČNI UČINEK leta 2028	469.668,00

d) Najnižji znesek invalidske pokojnine (uživalci starostne pokojnine)

LETO	SKUPAJ (eurov)
FINANČNI UČINEK leta 2026	167.758,00
FINANČNI UČINEK leta 2027	174.301,00
FINANČNI UČINEK leta 2028	180.575,00

e) Dvig odmere vdovskih in družinskih pokojnin

LETO	SKUPAJ (eurov)
FINANČNI UČINEK leta 2026	2.225.328,00
FINANČNI UČINEK leta 2027	4.624.232,00

FINANČNI UČINEK leta 2028	4.790.704,00

f) Zagotovljena pokojnina

LETO	SKUPAJ (eurov)
FINANČNI UČINEK leta 2026	3.440.222,71
FINANČNI UČINEK leta 2027	3.574.391,40
FINANČNI UČINEK leta 2028	3.703.069,49

2. Pokojninska osnova, ki se upošteva za odmero pokojnine

LETO	SKUPAJ (eurov)
FINANČNI UČINEK leta 2028	-5.306.570,70

3. Dodatni odmerni odstotek zaradi skrbi za otroka in zaradi služenja obveznega vojaškega roka

LETO	SKUPAJ (eurov)
FINANČNI UČINEK leta 2026	4.320.314,53
FINANČNI UČINEK leta 2027	4.393.213,73
FINANČNI UČINEK leta 2028	4.466.598,61

4. Zimski dodatek

LETO	SKUPAJ (eurov)
FINANČNI UČINEK leta 2025	87.453.593,34
FINANČNI UČINEK leta 2026	100.356.235,33
FINANČNI UČINEK leta 2027	113.569.768,42
FINANČNI UČINEK leta 2028	126.981.803,57

5. Letni dodatek (ni vštet v skupno oceno finančnih posledic, saj se je do sedaj zagotavljal vsakoletno na podlagi zakonov, ki so določali izvrševanje proračuna)

LETO	SKUPAJ (eurov)
FINANČNI UČINEK leta 2026	185.000.000,00
FINANČNI UČINEK leta 2027	191.527.910,00
FINANČNI UČINEK leta 2028	198.092.146,06

6. Uskladitev pokojnin

LETO	SKUPAJ (eurov)
FINANČNI UČINEK leta 2026	-24.400.000,00
FINANČNI UČINEK leta 2027	-51.500.000,00
FINANČNI UČINEK leta 2028	-81.300.000,00

7. Posebna pokojnina za zavarovance poklicnega zavarovanja

V letu 2028 bo sprememba določbe prve alineje tretjega odstavka 204. člena ZPIZ-2 pomenila dodatni finančni učinek v višini 500.000,00 eurov.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Za leto 2025 in za leto 2026 se bodo sredstva zagotovila s prerazporeditvijo znotraj proračunskih postavk Ministrstva za finance oziroma s spremembo proračuna.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Predlog zakona ni predmet usklajevanja s pravom EU.

5.1 Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih

ŠVICA

Švicarski sistem pokojninskega zavarovanja temelji na treh stebrih: obveznem državnem pokojninskem zavarovanju, poklicnem pokojninskem zavarovanju in zasebnem zavarovanju.

Tako prvi kot drugi steber sta v osnovi obvezna. Tretji steber, ki je prostovoljen, omogoča oblikovanje zasebnega pokojninskega zavarovanja. Država ga spodbuja z davčnimi ukrepi.

Prvi steber vključuje starostno, družinsko in vdovsko, invalidsko pokojnino ter dodatne prejemke iz naslova pokojninskega zavarovanja. Namen državnih pokojnin je zagotoviti osnovni življenjski standard v starosti in v primeru invalidnosti, ter zagotoviti sredstva za preživele vzdrževane osebe (vdove, vdovce in za vzdrževane otroke umrlega) z družinskimi pokojninami. Dodatni prejemki pa se zagotavljajo, če pokojnine skupaj z morebitnimi dohodki ne zadoščajo za kritje življenjskih stroškov.

Pokojnine se financirajo po načelu dokladnega oziroma *"pay-as-you-go"* (PAYG) sistema. To pomeni, da se prispevki iz plač zaposlenih in njihovih delodajalcev neposredno namenijo za kritje pokojnin sedanjim upokojencem. Dodatni prejemki se financirajo neposredno iz sredstev zveznih in kantonskih davkoplačevalcev.

Vključitev v prvi steber je obvezna za vse, ki so v Švici zaposleni ali imajo tam stalno prebivališče. Obveznost plačevanja prispevkov običajno nastopi po 20. letu in traja do zakonsko določene upokojitvene starosti. Če se je oseba zaposlila pred svojim 20. letom, se obveznost plačevanja začne prej. Ta obveznost običajno preneha, ko je dosežena referenčna upokojitvena starost, vendar ostane v veljavi, če oseba z delom nadaljuje po upokojitveni starosti.

Referenčna starost za upokojitev iz prvega stebra je trenutno 64 let za ženske in 65 let starosti za moške. Od leta 2025 se referenčna upokojitvena starost za ženske zvišuje za 3 mesece na leto, tako da bo leta 2028 dosegla 65 let.

Pravica do pokojnine iz prvega stebra se izračuna na podlagi posameznikovega individualnega računa. Ta račun se uporablja za izračun in evidentiranje osebnega dohodka, ki ga posameznik zasluži. Pokojnine se znižajo za vsako leto, v katerem niso bili plačani prispevki. Celotno obdobje plačevanja prispevkov traja 44 let. Upravičenci lahko v petletnem obdobju po letu izpada prispevkov le-te naknadno vplačajo v pokojninski sklad. Samske osebe prejemajo individualno pokojnino, ki po zakonu ne sme biti višja od dvakratnika najnižje starostne/invalidske pokojnine na leto. Znesek pokojnine za poročene pare se izračuna kot polovica vsote obeh njunih dohodkov. Če skupna izplačana pokojnina za 150 % presega najvišjo pokojnino, ki jo dovoljuje zakon, se individualne pokojnine zmanjšajo.

Pravica do predčasne pokojnine se lahko uveljavlja od 63. leta za moške in od 62. leta starosti za ženske v prehodnem obdobju, višina predčasne pokojnine pa znaša od 20 % do 80 % starostne pokojnine.

Namen pokojnin za preživele družinske člane je preprečiti finančno stisko zaradi izgube dohodka ob smrti zakonskega partnerja ali staršev. Zakonski partnerji in razvezane osebe so upravičeni do vdovske pokojnine, vendar se pogoji upravičenosti razlikujejo. Višina družinske oziroma vdovske pokojnine je odvisna od števila let plačevanja prispevkov umrlega in višine prejetega dohodka. Pravica do družinske pokojnine otrokom preneha z dopolnitvijo 18. leta starosti, v primeru šolanja pa preneha najkasneje ob dopolnitvi 25. leta starosti.

Invalidsko zavarovanje je bilo uvedeno leta 1960 in je sestavni del prvega stebra švicarskega pokojninskega sistema. Osebe, ki se zaradi zdravstvenih razlogov ne morejo ponovno vključiti v delovni proces v obsegu vsaj 40 %, so upravičene do pokojnine iz invalidskega zavarovanja. Poleg izplačevanja pokojnin se iz tega zavarovanja financirajo različni ukrepi za ponovno vključitev v okviru poklicne rehabilitacije, ki vključujejo tudi zdravstvene, izobraževalne in poklicne ukrepe, zagotavljanje medicinskih pripomočkov in drugo.

Vsakdo, ki prejema starostno, družinsko/vdovsko ali invalidsko pokojnino, vendar višina pokojnine ne pokriva minimalnih življenjskih stroškov, je upravičen do dodatnih prejemkov. Pogoji za upravičenost vključujejo obveznost stalnega prebivališča, vključno z dejanskim bivanjem v Švici in dodatne zahteve, ki jih je treba izpolniti. Dodatni prejemki se ne financirajo iz PAYG sistema, temveč iz vira zveznih in kantonskih davkov.

Drugi steber švicarskega tristebrnega sistema je sestavljen iz obveznega poklicnega zavarovanja. Njegov namen je zagotoviti ohranjanje standarda, saj pokojnina iz prvega stebra pokriva le minimalne življenjske stroške. Obvezno poklicno zavarovanje je zato namenjeno dopolnjevanju prvega stebra. Delodajalec in delavec vplačujeta vsak polovico prispevkov, delodajalec pa se lahko odloči, da plačuje več, kot je zakonsko določeno. Znesek, ki se vplačuje, je odvisen od plače, starosti zavarovanca in pokojninskega načrta delodajalca. Iz pokojninskega sklada je sredstva možno izplačevati kot dosmrtno rento, kot izplačilo v enkratnem znesku ali kot kombinacijo obojega. Do sredstev, ki so jih privarčevali, lahko upokojenci dostopajo po dopolnitvi referenčne upokojitvene starosti 65 let, v primeru predčasne upokojitve pa že od 58. leta dalje.

Tretji steber švicarskega tristebrnega sistema je prostovoljen in predstavlja dodatek k obveznemu pokojninskemu zavarovanju iz prvega in drugega stebra. Gre za prihranke, ki jih zavarovanci v času aktivnega obdobja zbirajo na banki ali pri zavarovalnici. Cilj tretjega stebra je zapolniti pokojninske vrzeli, ki jih ne pokrivajo pokojnine iz prvega in drugega.

5.2 Prikaz ureditve v pravnem redu EU

ITALIJA

Sistem obveznega pokojninskega zavarovanja v Italiji (*Assicurazione Generale Obbligatoria*) temelji na dokladnem oziroma *»pay as you go«* (PAYG) sistemu. Sredstva za izplačilo pokojnin se zagotavljajo s prispevki in transferji iz proračuna, s katerimi se tudi sicer zagotavljajo izdatki za socialno varnost. Prispevne stopnje se razlikujejo po sektorjih, in sicer zasebni in javni uslužbenci prispevajo 33 %, (od tega tretjino plača zaposleni in dve tretjini delodajalec); samozaposleni (obrtniki, trgovci in kmetje) 24 %; netipične zaposlitve 33 %, vendar se delež lahko zniža na 24 %, če je oseba upokojena ali je vključena v katerikoli drug javni pokojninski sistem.

Splošni obvezni pokojninski sistem zajema zaposlene v zasebnem sektorju in zagotavlja dajatve glede na starost in višino vplačanih prispevkov. Drugi obvezni sistemi so predvideni za samozaposlene in za določeno število posebnih kategorij delavcev, kot so javni uslužbenci, strokovnjaki in atipični delavci.
Sredstva se upravljajo na podlagi principa PAYG. Pokojninski sistem temelji na sistemu fiktivno določenih prispevkov *(Notional Defined Contribution*, v nadaljnjem besedilu: NDC) za tiste, ki so vstopili

na trg dela po 1. 1. 1996. Za tiste, ki so vstopili na trg dela pred tem datumom, pa velja hibridni sistem kot kombinacija sistema določenih prejemkov (*Defined Benefit*) in sistema NDC.

Z zakonom je določen tudi minimalni prejemek, ki ne temelji na prispevkih in na podlagi katerega se starejšim osebam brez lastnih sredstev zagotavlja socialna varnost. Zavarovanec mora dopolniti najmanj 5 let prispevne in nadomestne dobe (t. i. splošna kvalifikacijska doba) za priznanje pravice. Poleg zaposlenih v zasebnem sektorju so zajeti tudi standardni samozaposleni (tj. kmetje, najemniki, obrtniki in trgovci), javni uslužbenci, strokovnjaki in netipični delavci. Obvezno so zavarovani tudi samozaposleni v okviru ločenega pokojninskega sistema. Prostovoljna vključitev v zavarovanje je mogoče le kot nadaljevanje prejšnjih obdobij plačevanja prispevkov, in sicer pod pogojem, da je bilo v celotni delovni dobi plačanih 5 let veljavnih prispevkov za delo ali pa so bili v petih letih pred vložitvijo zahtevka plačani triletni prispevki.

Italijanski pokojninski sistem predvideva dve vrsti upokojitve, in sicer starostno in predčasno upokojitev.

Za starostno upokojitev je treba dopolniti zakonsko določeno upokojitveno starost z najmanj 20 leti vplačevanja prispevkov. Trenutno zakonsko določena upokojitvena starost je 67 let za moške in ženske v vseh sektorjih. Postopno zviševanje upokojitvene starosti se posodobi vsaki dve leti, in sicer tako, da se upoštevajo spremembe pričakovane življenjske dobe pri 65-ih letih, ki jo izmeri Nacionalni statistični inštitut (trenutno je zamrznjeno do decembra 2025).

Za predčasno upokojitev velja upokojitev pri starosti, ki je nižja od zakonsko določene starostne meje in ki običajno zahteva daljšo dobo plačevanja prispevkov.

V skladu z zakonom Zavod za socialno varnost (*Istituto Nazionale di Previdenza Sociale* - INPS) upravlja vse javne pokojninske sisteme za zasebni in javni sektor, razen poklicnih skladov. Manjši pokojninski sistemi, ki lahko odstopajo od splošnih pravil, se večinoma nanašajo na poklicne sklade.

Sistem pokojninskega zavarovanja v Italiji je bil od leta 1992 dalje z uvedbo vrste dolgoročnih ukrepov temeljito reformiran. Ukrepi, ki so najbolj prispevali k izboljšanju finančne vzdržnosti pokojninskega sistema, so: odprava indeksacije glede na rast realnih plač; uvedba sistema fiktivno določenih prispevkov (NDC) in redno posodabljanje t. i. transformacijskega koeficienta glede na spremembe stopnje umrljivosti; zaostrovanje pogojev upravičenosti do starostnih in predčasnih pokojnin glede na pričakovano življenjsko dobo, poenotenje zakonsko določene upokojitvene starosti za ženske z upokojitveno starostjo za moške, s čimer se je odpravila prejšnja petletna vrzel.

Predčasna upokojitev je mogoča ne glede na starost zavarovanca in temelji izključno na daljšem obdobju plačevanja prispevkov ob upoštevanju pričakovane življenjske dobe. Obveznost plačevanja prispevkov trenutno znaša 42 let in 10 mesecev za moške ter 41 let in 10 mesecev za ženske. Osebe, ki so se prvič zavarovale po 1. 1. 1996 in imajo najmanj 20 let delovne dobe, se lahko upokojijo pri starosti 64 let pod pogojem, da je znesek pokojnine, do katere bi bile upravičene, najmanj enak 3-kratniku mesečnega zneska minimalnega socialnega prejemka za moške in ženske brez otrok; 2,8-kratniku navedenega zneska za matere z enim otrokom; 2,6-kratniku za matere z dvema ali več otroci. Znesek predčasne pokojnine pod zgoraj navedenimi pogoji ne sme presegati 5-kratnega zneska zakonsko določene najnižje pokojnine.

Do invalidske pokojnine so upravičene osebe, ki so izgubile vsaj dve tretjini delovne zmožnosti in so prispevke plačevale vsaj pet let (vključno s tremi od zadnjih petih let pred vložitvijo zahtevka). V primeru popolne in trajne izgube delovne zmožnosti se prizna prišteta doba do zakonsko določene upokojitvene starosti, vendar največ do 40 let pokojninske dobe. V vseh ostalih primerih se upravičenost ponovno oceni na vsake tri leta, po dveh podaljšanjih pa postane trajna.

Vdovske in družinske pokojnine se dodelijo zakoncu in/ali vzdrževanim otrokom umrlega, ne glede na to, ali imajo status upokojenca ali status zavarovanca. Pogoji morajo biti izpolnjeni tako na strani preživelega kot tudi na strani umrlega. Na strani umrlega se zahteva najmanj 5-letno vplačilo prispevkov

v zavarovanje, od tega najmanj 3 leta v zadnjih 5 letih ali 15-letno vplačevanje prispevkov v katerem koli obdobju zavarovanja. Če je smrt posledica nesreče pri delu in preživeli niso upravičeni do druge pokojnine, so upravičeni do t. i. privilegirane pokojnine, ki se izplačuje ne glede na dopolnjeno pokojninsko dobo. Hkratno prejemanje lastne in vdovske pokojnine je mogoče le, če je skupni znesek pokojnin nižji od trikratne najnižje pokojnine. Za višje dohodke se uporablja 25-odstotno, 40-odstotno in 50-odstotno znižanje za dohodke, ki so tri- do štirikrat, štiri- do petkrat oziroma več kot petkrat višji od najnižje pokojnine.

Pokojnine se usklajujejo glede na inflacijo (rast cen), za razliko od sistema, ki je veljal pred letom 1992, in je za upokojence iz zasebnega sektorja predvideval tudi delno indeksacijo glede na rast plač. Odstotek indeksacije cen se spreminja glede na višino pokojnine. Za pokojnine do 4-kratnika minimalne pokojnine je indeksacija 100 %; za pokojnine med 4- in 5-kratnikom minimalne pokojnine 85 %, za pokojnine med 5- in 6-kratnikom minimalne pokojnine 53 %, za pokojnine med 6- in 8-kratnikom minimalne pokojnine 47 %, za pokojnine med 8- in 10-kratnikom minimalne pokojnine 37 %, za pokojnine nad 10-kratnikom minimalne pokojnine 32 %.

V italijanskem sistemu sta v veljavi dve glavni kategoriji poklicnih pokojnin. Prva je povezana z zaposlitvami pod težkimi delovnimi pogoji, druga pa z zaposlitvami na področju varnosti in oboroženih sil. Ti dve kategoriji zaposlenih izpolnjujeta pogoje, ki se zahtevajo za status posebne pokojnine, in sicer se te dodelijo na podlagi poklicne dejavnosti ali posebnega statusa, financirajo se iz javnih sredstev in za te kategorije veljajo ugodnejši pogoji za upokojevanje.

Dodatno pokojninsko zavarovanje v Italiji predstavlja drugi steber pokojninskega sistema, katerega cilj je dopolniti obvezno javno pokojninsko zavarovanje. Dodatno pokojninsko zavarovanje temelji na zbiranju pokojninskih prihrankov prek različnih pokojninskih skladov, ki jih sestavljajo prispevki delavcev, delodajalcev in v nekaterih primerih tudi sredstva iz odpravninskega sklada.

NEMČIJA

Sistem pokojninskega zavarovanja v Nemčiji temelji na treh stebrih. Prvi steber zajema obvezno pokojninsko zavarovanje za vse zaposlene (vključno z javnimi uslužbenci), drugi steber poklicno zavarovanje, tretji pa zasebno pokojninsko zavarovanje. Drugi in tretji steber sicer nista obvezna, vendar bosta, glede na predvideno zniževanje pokojnin v prihodnosti, postala pomembna dopolnitev obveznega zavarovanja. Država pomaga pri vzpostavitvi dodatnega pokojninskega sklada s polnim financiranjem z nadomestili, davčnimi olajšavami in zmanjšanjem prispevkov za socialno varnost.

Sistem obveznega pokojninskega zavarovanja temelji na dokladnem principu (»*pay as you go*« sistem), vodi in upravlja pa ga Nemški zvezni zavarovalni sklad (t. i. *Deutsche Rentenversicherung*). Pokojninski sistem za javne uslužbence na zvezni ravni upravlja Zvezno ministrstvo za notranje zadeve, za javne uslužbence na deželni ravni pa pristojna dežela.

Obvezno pokojninsko zavarovanje temelji na točkovnem sistemu in obsega starostne, vdovske, družinske in invalidske pokojnine ter zagotavlja nadomestila za čas poklicne rehabilitacije.

Letni obseg proračuna za obvezni pokojninski sistem temelji na dveh glavnih virih: prispevkih zavarovancev in sofinanciranju iz državnega proračuna. V obvezni pokojninski sistem zavarovanci in njihovi delodajalci prispevajo vsak po 9,3 % bruto plače zaposlenih.

Sistem obveznega pokojninskega zavarovanja temelji na načelu ekvivalentnosti, kar pomeni, da so pokojnine odraz vplačanih prispevkov. Minimalni obseg zavarovanja za pridobitev pravice do pokojnine je 5 let.

V Nemčiji so bile od leta 1992 izvedene številne reforme s področja pokojninskega sistema, predvsem zaradi vedno večjih stroškov proračuna, demografskih sprememb in podaljševanja življenjske dobe ter

s tem daljšega prejemanja pokojnin. Prav tako se Nemčija sooča s padcem natalitete, kar močno vpliva na razmerje v številu zavarovancev in upokojencev.

Višina starostne pokojnine je odvisna od višine vplačanih prispevkov (% od dohodka) ter trajanja vključenosti v obvezno zavarovanje, znesek se določi na podlagi točkovnega sistema.

Leta 2007 je bila izvedena obsežnejša reforma, s katero se je začelo izvajati postopno zviševanje zakonske upokojitvene starosti s 65 na 67 let, postopen prehod pa bo trajal do leta 2031. Prvo povišanje znaša en mesec na leto (od 65. do 66. leta starosti), od leta 2024 dalje pa dva meseca na leto (od 66. do 67. leta starosti). Za vse rojene pred letom 1947 velja standardna upokojitvena starost 65 let. Za zavarovance, ki so se rodili od leta 1958, se je starostna meja leta 2024 dvignila na 66 let.

Hkrati je z reformo prenehalo veljati več pravic, ki so dopuščale upokojitev pred dopolnjeno polno starostjo, zato upokojitev od leta 2011 dalje pred 63. letom starosti ni več mogoča, razen v primerih težje invalidnosti.

Kljub temu je predčasna upokojitev možna pod določenimi pogoji pri starosti 63 let za osebe z najmanj 35 leti zavarovalne dobe, kar pa posamezniku pokojnino trajno zmanjša v višini 0,3 % za vsak mesec do dopolnjene polne starosti. Najvišji trajni odbitek bo po koncu prehodnega obdobja znašal 14,4 %. Po drugi strani pa podaljšanje delovne aktivnosti po izpolnitvi pogojev oziroma odložitev upokojitve pomeni višjo pokojnino, kar pomeni 0,5 % za vsak mesec dela po doseženi zakonsko določeni upokojitveni starosti.

Predčasna starostna pokojnina brez odbitkov velja le za izjemno dolgotrajno zavarovane osebe (pogoji zanjo so vsaj 45 let obveznih prispevkov iz zaposlitve, samozaposlitve in skrbništva ter časa vzgoje otrok, mlajših od 10 let, vključena pa so tudi obdobja prejemanja nadomestil za brezposelnost). Upokojitvena starost za predčasne pokojnine se bo postopoma zvišala s 63 na 65 let v skladu z zakonsko določeno upokojitveno starostjo. Zvišanje se je začelo leta 2016, in sicer za 2 meseca na leto, postopno pa se bo upokojitvena starost zviševala še do leta 2029, ko bo dosegla 65 let.

Osebe z več kot petimi leti vplačevanja pokojninskih prispevkov so upravičene do invalidske pokojnine, če so delno ali v celoti, začasno ali trajno nezmožne za delo. Oseba, ki je zmožna delati manj kot tri ure na dan, je upravičena do polne invalidske pokojnine, oseba, ki je zmožna delati od tri do šest ur, pa je upravičena do delne invalidske pokojnine.

Posamezniki, ki zaprosijo za invalidsko pokojnino pred polno upokojitveno starostjo, imajo pri pokojnini odbitek, ko pa oseba doseže zakonsko določeno upokojitveno starost, se invalidska pokojnina pretvori v starostno pokojnino.

Preživeli zakonec je upravičen do vdovske pokojnine, če je pokojnik izpolnjeval minimalni pogoj petih let plačevanja prispevkov v obvezni pokojninski sistem. Pogoji za priznanje pravice so izpolnjeni tudi, če je zavarovanec umrl zaradi poškodbe pri delu (ali kratek čas po izobraževanju/usposabljanju). Zakonska zveza mora trajati vsaj eno leto. Vdove oziroma vdovci (zakonec, partner registrirane istospolne skupnosti, razvezani zakonec), stari 47 let ali več, osebe z zmanjšano delovno zmožnostjo in osebe, ki skrbijo za otroka do 18. leta starosti (brez omejitve v primeru invalidnih otrok, ki se ne morejo sami preživljati), so upravičene do t. i. »velike« vdovske pokojnine. V nasprotnem primeru so upravičeni do t. i. »manjše« vdovske pokojnine. Od leta 2012 se starost za pridobitev pravice do »velike« vdovske pokojnine v primeru smrti zavarovanca postopoma zvišuje s prejšnje starosti upravičenca 45 na 47 let starosti. Konec prehodnega obdobja bo leta 2029, ko bo starost za pridobitev vdovske pokojnine 47 let.

HRVAŠKA

Sistem pokojninskega zavarovanja Hrvaške temelji na treh stebrih, od katerih prvi in drugi steber temeljita na obveznem pokojninskem zavarovanju, tretji pa je prostovoljen.

Obvezno pokojninsko zavarovanje v okviru prvega stebra, ki je v pristojnosti Hrvaškega zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (v nadaljnjem besedilu: HZMO), temelji na dokladnem principu (»*pay as you go*« sistem). Gre za t. i. točkovni sistem, v katerem se zavarovancu pripišejo točke sorazmerno njegovemu dohodku za vsako leto plačanih prispevkov. Zavod se financira iz prispevkov delojemalcev in delodajalcev ter transferjev državnega proračuna (kot so enkratna nakazila za določene namene: dodatek k pokojnini; izdatki za pokojnine, uresničene po posebnih zakonih itn.).

Pokojninsko zavarovanje v prvem stebru, ki temelji na medgeneracijski solidarnosti, zagotavlja pravice za primer starosti, zmanjšane delovne zmožnosti, delne ali popolne izgube dela in telesne okvare, njihovim družinskim članom pa pravice za primer smrti zavarovanca oziroma uživalca pravic. Poleg pokojnin, izplačanih po Zakonu o pokojninskem zavarovanju, prvi steber zagotavlja tudi pokojnine po posebnih zakonih.

Osebam, zavarovanim samo v prvem stebru (osebe, ki so bile v letu 2002, ob uvedbi drugega stebra, stare več kot 50 let, oziroma osebe, stare manj kot 50 in več kot 40 let, ki se niso prostovoljno vključile v drugi steber), se od plače obračuna prispevna stopnja za pokojninsko zavarovanje v višini 20 %. Plačani prispevki so prihodek HZMO, ki je del državne zakladnice, torej so namenski prihodek državnega proračuna.

Drugi steber je prav tako obvezno pokojninsko zavarovanje in ga urejata Zakon o obveznih pokojninskih skladih in Zakon o pokojninskih zavarovalnicah. Upravljajo jih posebne pokojninske družbe, ki so v zasebni lasti in jih nadzoruje Hrvaška agencija za nadzor finančnih storitev (Hanfa). Prispevna stopnja za zavarovance je določena v dveh višinah. Prispevna stopnja za prvi steber znaša 15 %, prispevna stopnja za drugi steber (obvezno pokojninsko zavarovanje iz naslova individualnega kapitaliziranega varčevanja) pa 5 % od bruto plače (vplačan v pokojninski sklad po izbiri zavarovanca). Zavarovanec lahko stanje na svojem osebnem računu spremlja na spletni strani Centralnega registra zavarovancev (Regos).

Zavarovanci, vključeni v prvi in drugi steber, imajo pravico do izbire ugodnejše pokojnine, in sicer lahko izberejo pokojnino, ki ustreza zavarovanju samo v prvem stebru, ali pokojnino na podlagi dejanskega zavarovanja v obeh stebrih.

Tretji pokojninski steber je prostovoljen in je v pristojnosti družb za upravljanje prostovoljnih pokojninskih skladov. Ta steber je podoben investicijskemu skladu, saj se denar vlaga v delnice, obveznice in denarne depozite, vendar z določenimi zakonskimi omejitvami. Vključitev v tretji steber je deležna državnih spodbud v višini 15 % vplačanega prispevka v preteklem koledarskem letu. Privarčevana sredstva iz sklada je mogoče pridobiti po dopolnjenem 55. letu starosti, ne glede na zaposlitveni status zavarovanca oziroma po 50. letu starosti za osebe, ki so se v sklad vključile pred 31. 12. 2018.

Zavarovanci obveznega pokojninskega zavarovanja v okviru prvega stebra so vsi zaposleni in osebe, ki opravljajo samostojno ali poklicno dejavnost. Za primer zmanjšane delovne zmožnosti in telesne okvare zaradi poškodbe pri delu ali poklicne bolezni so zavarovani tudi dijaki in študenti pri praktičnem pouku, osebe na prestajanju kazni med delom, osebe, ki sodelujejo pri reševanju ob naravnih nesrečah ipd.

Zakonska upokojitvena starost je trenutno za moške 65 let, za ženske 63 let in 9 mesecev in se zvišuje za 3 mesece na leto do izenačitve starosti 65 let za oba spola v letu 2030. Minimalna doba plačevanja prispevkov za starostno pokojnino za oba spola je 15 let. V primeru zavarovalne dobe 41 let in več je možna upokojitev pri starosti 60 let za oba spola brez znižanja pokojnine.

Zavarovanec ima pravico do predčasne pokojnine največ 5 let pred zakonsko določeno upokojitveno starostjo, če ima dopolnjene najmanj 35 let pokojninske dobe (za ženske 33 let in 9 mesecev v letu 2025). Leta 2030 bo doba izenačena za oba spola. Pokojnina se v primeru predčasne upokojitve zmanjša za 0,2 % za manjkajoči mesec oziroma 2,4 % na leto in torej največ za 12 % za 5 let.

Po drugi strani pa je možno odložiti upokojitev nad zakonsko določeno upokojitveno starostjo. Za vsak mesec odloga se upošteva bonus v višini 0,45 % oziroma 5,4 % letno do največ 27 % za 5 let odloga. Invalidske pokojnine se zagotavljajo iz prvega stebra pod pogojem, da je zavarovalna doba enaka tretjini delovne dobe. Delovna doba je polno število let od 20. leta starosti (23 za osebe z višjo izobrazbo in 26 za osebe z univerzitetno izobrazbo) do dneva nastanka invalidnosti. Osebe, mlajše od 30 let, so upravičene do invalidske pokojnine, če imajo dopolnjeno najmanj eno leto zavarovalne dobe, medtem ko je za osebe, stare od 30 do 35 let, zahtevan pogoj vsaj dveh let zavarovalne dobe (1 leto, če imajo visokošolsko izobrazbo). Če je invalidnost posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, se invalidska pokojnina izračuna, kot če bi oseba dopolnila polno zavarovalno dobo. Pravico do invalidske pokojnine je možno uveljaviti, če so zdravstvene spremembe nastale pred 65. letom starosti.

Družinsko pokojnino prejmejo družinski člani (tudi preživeli partner) umrle osebe, če je umrla oseba bila uživalec pokojnine, upravičenec do zaposlitvene rehabilitacije ali zavarovanec, ki je imel dopolnjeno petletno zavarovalno dobo ali desetletno pokojninsko dobo.

Družinska pokojnina se odmeri v odstotku od starostne ali invalidske pokojnine umrlega (če je bil umrli uživalec pravice) oziroma od pokojnine, do katere bi bila oseba upravičena na dan smrti. V slednjem primeru se za pokojninsko osnovo vzame obdobje 21 let zavarovanja, če pa je smrt posledica bolezni ali poškodbe pri delu, pa 40 let zavarovanja. Pokojnina znaša od 77 % do 110 % pokojnine, odvisno od števila družinskih članov (77 % za enega, 88 % za dva, 100 % za tri in 110 % za štiri ali več članov). Preživeli partner, ki ima tudi pravico do lastne pokojnine, lahko izbere tisto, ki je zanj ugodnejša. Otroci umrlega so upravičeni do družinske pokojnine do 15. oziroma 18. leta starosti (brez zaposlitve ali se redno šolajo), vendar največ do dopolnjenega 26. leta starosti.

Minimalna pokojnina se zagotavlja upravičencem do starostne, predčasne, invalidske in družinske pokojnine, če njihova pokojnina ne dosega minimalnega zneska pokojnine.

Najvišja pokojnina je določena na podlagi splošne pokojninske formule, vendar omejena na 3,8-kratnik povprečja vrednostne točke pri izračunu osebnih točk upravičenca.

AVSTRIJA

Avstrijski pokojninski sistem temelji na treh stebrih (javni pokojninski sistem, poklicno pokojninsko zavarovanje in zasebno pokojninsko zavarovanje).

Javni pokojninski sistem, ki v Avstriji predstavlja prvi steber, temelji na dokladnem principu *(»pay as you go«* sistem), pri čemer javne pokojnine predstavljajo najpomembnejši vir dohodka upokojencev. Da bi uskladili različne pokojninske sheme za delavce (t.i. modre in bele ovratnike), kmete, samozaposlene in javne uslužbence ter odpravili vse posebne pokojninske sisteme, je bil leta 2005 za vse zaposlene, rojene od leta 1955 dalje, uveden standardiziran, bolj aktuarsko usmerjen sistem pokojninskih računov. Ta je bil urejen z Zakonom o uskladitvi avstrijskih pokojninskih sistemov. Javni pokojninski sistem se v osnovi financira z obveznimi prispevki do enotne prispevne stopnje 22,8 % (delodajalci 12,55 % in delavci 10,25 %), pri čemer je določen najvišji znesek osnove za plačilo prispevkov. Razlike do enotne prispevne stopnje 22,8 % za kmete, samozaposlene in samozaposlene v svobodnih poklicih se krijejo z državnimi transferji (gre za t. i. *Partnerleistung*). Državni proračun krije tudi morebitni primanjkljaj v javnem pokojninskem sistemu (t. i. *Ausfallhaftung*).

Novi pokojninski sistem bo tako dolgoročno ter postopoma nadomestil različne pokojninske sisteme, pri čemer bodo skoraj vsi novi upokojenci vključeni v usklajeni javni sistem. Pomembna prednost sistema pokojninskih računov je v tem, da prispeva k večji preglednosti sistema, saj imajo bodoči upokojenci jasen pregled nad svojo prihodnjo pokojnino. Reforma iz leta 2005 je prinesla tudi nove predpise, ki so bili manj ugodni od starih in katerih cilj je bil okrepiti fiskalno vzdržnost pokojninskega sistema. Pokojninska osnova za izračun pokojnine je bila podaljšana z najboljših 15 let zavarovanja na celotno pokojninsko osnovo. Odmerni odstotek za eno leto se je znižal z 2 % na 1,78 %. Malusi v primeru predčasne upokojitve so se povečali.

Pokojnine in drugi prejemki iz obveznega pokojninskega zavarovanja se obravnavajo kot dohodek iz zaposlitve in so obdavčeni z dohodnino. Davki se odštejejo od bruto pokojnine, zmanjšane za prispevke za zdravstveno zavarovanje. Pokojnine usklajujejo z inflacijo cen življenjskih potrebščin.

Pravico do starostne pokojnine prejmejo upravičenci z najmanj 15 let dopolnjene zavarovalne dobe (od tega minimalno 7 let s plačanimi prispevki) in ob dopolnitvi zakonsko določene upokojitvene starosti. Zakonsko določena upokojitvena starost je 65 let za moške in vse (moške in ženske) javne uslužbence ter 60 let za ženske. Upokojitvena starost za ženske se bo do leta 2033 postopoma zvišala na 65 let (za 6 mesecev na leto). Zavarovanci, ki po izpolnitvi zakonsko določenih upokojitvenih pogojev nadaljujejo z delom, so upravičeni do bonusov.

Javni pokojninski sistem zagotavlja pravice tudi do predčasne pokojnine, invalidske in poklicne invalidske pokojnine ter vdovske in družinske pokojnine.

Predčasna pokojnina se izračuna v skladu s splošno pokojninsko formulo in se zniža za vsako manjkajoče leto pred zakonsko določeno upokojitveno starostjo, in sicer se pokojnina zmanjša za 4,2 %, največ pa za 12,6 %. Znižanje pokojnine je trajno.

Osebe, ki so vstopile na trg dela vsaj eno leto pred dopolnjenim 20. letom starosti, in so dopolnile skupno 25 let pokojninske dobe, so upravičene do dodatka (»zgodnji začetniki« - t. i *Frühstarterbonus*).

V kolikor zavarovanec po izpolnitvi pogojev nadaljuje z delom, se mu pokojnina poveča za 5,1 % na leto oziroma največ za 15,3 %. Za pokojninsko zavarovanje rudarjev veljajo posebni predpisi.

V Avstriji se je v zadnjih desetletjih obseg pokojnin iz drugega (poklicne pokojnine) in tretjega stebra (pokojnine iz zasebnega zavarovanja) hitro povečal.

Poklicne pokojnine so urejene v zakonu o poklicnih pokojninah (*»Betriebspensionsgesetz«*), ki vsebuje predpise o poklicnem pokojninskem zavarovanju, ki ga omogočajo delodajalci (drugi steber): pokojninski skladi *(»Pensionskassen«*), poklicna kolektivna zavarovanja (*»Betriebliche Kollektivversicherung«*), zaveza neposredne koristi (*»Direkte Leistungszusage«*), življenjska zavarovanja.

Od leta 2002 morajo delodajalci 1,53 % mesečne plače svojih zaposlenih prenesti v poseben odpravninski sklad (t.i. *»Mitarbeitervorsorgekasse«*), ustanovljen za namene izplačevanja odpravnin. V primeru prenehanja delovnega razmerja s strani delodajalca in po najmanj 36 mesecih delovne dobe je delavec upravičen do izplačila odpravnine, lahko pa sredstva tudi pusti v tem skladu. Ko se zaposleni, upokojijo, lahko izberejo izplačilo v obliki enkratnega izplačila sredstev (obdavčenega s 6 %) ali v obliki dodatne mesečne pokojnine (neobdavčena).

Tretji steber avstrijskega pokojninskega sistema predstavljajo zasebna pokojninska zavarovanja, v katera vplačujejo posamezniki. Podobno kot pri poklicnih pokojninah lahko posamezniki izbirajo med več naložbenimi produkti, ki neposredno ali posredno izpolnjujejo namen pokojninskega zavarovanja. Tako lahko v zasebnem pokojninskem zavarovanju na splošno razlikujemo med konkretnimi pokojninsko usmerjenimi rezervacijami in splošnim kopičenjem prihrankov v življenjskem ciklu.

Priljubljeno zasebno pokojninsko zavarovanje je sistem pokojninskega varčevanja s premijami (t.i *»Prämienbegünstigte Zukunftsvorsorge«*). Ta je bil uveden leta 2003 kot vrsta življenjskega zavarovanja (vključno s kapitalskim jamstvom), ki ga država subvencionira z davčno premijo. Davčni zavezanec lahko s temi pravicami razpolaga po poteku minimalne naložbene dobe, ki je 10 let.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

- Zaradi postopnega zvišanja upokojitvene starosti iz sedanjih 65 let na 67 let (ob dopolnjenih najmanj 15 letih zavarovalne dobe) in kasnejšega vstopa v zavarovanje bodočih upokojencev, bo v skladu s spremenjenim šestim in novim sedmim odstavkom 140. člena zakona Zavod informacijo o pričakovanem datumu in/ali višini starostne oziroma predčasne pokojnine posredoval dvakrat, in sicer v koledarskem letu, ko zavarovanci dopolnijo 58 let, in ko dopolnijo 62 let starosti, če še ne bodo upokojeni.

Na ta način se bo tistim zavarovancem, ki ne bodo že sami vložili zahteve za izračun oziroma ne bodo tega storili preko spletne aplikacije »Osebni informativni pokojninski kalkulator«, omogočilo, da bodo ponovno seznanjeni o predvidenem datumu upokojitve in predvideni višini pokojnine. Hkrati pa bodo ponovno seznanjeni z mogočimi ugodnostmi, če ostanejo v zavarovanju tudi po izpolnitvi pogojev za upokojitev.

Ker nekateri zavarovanci letno ali celo na pol leta vlagajo zahteve za predhodni variantni izračun, kar zelo obremenjuje ažurno izvajanje temeljne dejavnosti Zavoda, ki je v priznavanju pravic, je pomembno, da se to področje uredi na način, da se omeji pretirano vlaganje tovrstnih zahtevkov, zlasti pri starosti, ko je upokojitev oddaljena tudi do deset let in več. Tudi določitev roka za rešitev zahtevka je pomembna, saj veliko zavarovancev pričakuje, da bodo ne glede na to, da je upokojitev oddaljena še več let, dobili informacijo zelo hitro oziroma celo v nekaj dneh. Na ta način se obremenjujejo postopki priznavanja pravic, zlasti tistih, kjer je pomembno, da so le te priznane ažurno in da so čim prej izplačane prejemnikom. Preko spletne aplikacije »Osebni informativni pokojninski kalkulator« si lahko zavarovanci sami kadarkoli izračunajo pogoje in predvideno višino pokojnine na podlagi svojih podatkov, kar po 131. členu ZPIZ-2G nadomešča informativne izračune.

- S predlogom se spreminja 181. člen zakona, ki ureja postopek imenovanja in izbire izvedencev. Potrebe po medicinskih izvedencih so na Zavodu precejšnje (trenutno preko 200 izvedencev), saj je potrebno upoštevati zahteve ZPIZ-2 po dveh izvedencih v senatu invalidskih komisij, zahteve zakona, ki ureja upravni postopek, po izločanju izvedencev, ki so sodelovali v procesu zdravljenja zavarovancev, in naraščajoči trend potreb po obiskih na domu zavarovancev in v domovih starejših občanov. Vsebina nabora specialnosti medicinskih izvedencev je pomembna tudi zaradi potrebe po predsedovanju senatu invalidske komisije s strani izvedenca specialista za glavno bolezen ali poškodbo zavarovanca (takšne so tudi zahteve sodišč).

Uvedba možnosti, da na I. stopnji pri ugotavljanju invalidnosti poda izvedensko mnenje tudi zdravnik posameznik, pomeni, da se bodo postopki izvajali bolj ažurno (skrajšal se bo čas trajanja postopkov), kar posledično pomeni, da se bo skrajšal tudi čas bolniškega staleža. Zagotovljeno bo večje poenotenje dela izvedenskega organa, ker bo potrebno manjše število izvedencev.

Uvedba možnosti, da lahko invalidska komisija tudi sama brez mnenja strokovne institucije poda izvedensko mnenje o obliki poklicne rehabilitacije, pomeni, da se bodo nekateri tovrstni postopki skrajšali. Na ta način bo hitreje prišlo do realizacije pravice do poklicne rehabilitacije, kar pa je tudi osnovni namen predloga sprememb na področju invalidskega zavarovanja, ki je v tem, da se delovni invalid čim prej usposobi za opravljanje ustreznega dela in se vrne v delovni proces.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona nima posledic pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:

Predlog zakona nima posledic za okolje.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo, in sicer za:

Predlog zakona ima manjše posledice na gospodarstvo, saj se z zakonom določa plačilo prispevkov za poklicno zavarovanje v času prejemanja nadomestila plače v breme zavarovanja za starševsko varstvo. Doslej se je v teh primerih lahko uvedlo mirovanje poklicnega zavarovanja, s predlogom zakona pa to več ne bo možno in bo potrebno plačilo prispevkov za poklicno zavarovanje s strani delodajalca.

6.4 Presoja posledic za socialno področje, in sicer za:

Upokojenci spadajo med najranljivejše skupine prebivalstva z vidika tveganja revščine, saj zajemajo velik delež posameznikov s tem tveganjem. Razlog za to so predvsem nizki prejemki iz naslova pokojninskega zavarovanja, ki so posledica prekratke dosežene pokojninske dobe ob upokojitvi in nizkih osnov, od katerih so bili plačani prispevki.

Z zvišanjem odmernega odstotka za moške in ženske na 70 %, z novo možnostjo upoštevanja višjega odmernega odstotka iz naslova služenja obveznega vojaškega roka tako za moške kot tudi za ženske (poleg že obstoječega višjega odstotka zaradi skrbi za otroke), z ugodnejšim vrednotenjem dobe po dopolnjenih 40 letih pokojninske dobe, z zvišanjem najnižje pokojnine za 15 let, zvišanjem zagotovljenih zneskov pokojnin (starostna invalidska in vdovska) ter z zvišanjem najnižje osnove za odmero vdovske, družinske in invalidske pokojnine ter nadomestil iz invalidskega zavarovanja se zagotavlja primernost dohodka za varno starost in posledično izboljšanje socialne varnosti navedenih kategorij.

Pri odmeri pravic na podlagi invalidnosti se s prišteto dobo nadomešča del pokojninske dobe, ki je delovni invalid zaradi invalidnosti ni mogel doseči, če na dan nastanka invalidnosti še ni dopolnil 67 let starosti. S predlogom se določa nov, ugodnejši način vrednotenja prištete dobe, s čimer se bodo zagotovile višje pokojnine in nadomestila iz invalidskega zavarovanja.

6.5. Presoja posledic glede na dokumente razvojnega načrtovanja, in sicer za:

Predlog zakona nima posledic za dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Predlog zakona nima posledic za druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

a) Predstavitev sprejetega zakona:

Zakon bo predstavljen na spletni strani Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter na spletni strani Vlade RS.

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa:

Izvajanje tega zakona bo spremljalo Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

/

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PREDLOGU ZAKONA

– spletni naslov, na katerem je bil predpis objavljen,

Predlog zakona je bil objavljen na portalu e-Demokracija:

eUprava - Predlog predpisa

Predlog zakona je bil z namenom javne predstavitve objavljen tudi na spletni strani Vlade RS: Pokojninska reforma | GOV.SI

– čas trajanja javne predstavitve, v katerem je bilo mogoče sporočiti mnenja, predloge in pripombe,

Predlog zakona je bil na spletnem portalu e-Demokracija objavljen od 2. 4. 2025 do 21. 4. 2025.

Rok, v katerem je bilo mogoče sporočiti pripombe, mnenja in predloge, je bil 20 dni.

Predlog zakona je bil na spletni strani Vlade RS objavljen od 3. 4. 2025 dalje.

Javnost je bila o vsebini predloga zakona obveščena tudi preko spletne strani ministrstva in preko javnih medijev.

– seznam subjektov, ki so sodelovali (imen in priimkov fizičnih oseb, ki niso poslovni subjekti, ne navajajte),

Gradivo je bilo pred posredovanjem v javno razpravo obravnavano na 22 sejah pogajalske skupine Ekonomsko-socialnega sveta za pripravo sprememb na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja in usklajeno s socialnimi partnerji.

V javno razpravo, ki se je začela dne 2. 4. 2025 in trajala do 21. 4. 2025, so bili vključeni:

– predstavniki zainteresirane javnosti,
– predstavniki strokovne javnosti.

Mnenja, predlogi in pripombe z navedbo predlagateljev (imen in priimkov fizičnih oseb, ki niso poslovni subjekti, ne navajajte):

V okviru javne razprave so svoja mnenja in pripombe poleg fizičnih oseb podali: Varuh človekovih pravic, Pokojninska družba A, d.d., Ljubljanska borza, Zveza društev upokojencev Slovenije, Slovensko zavarovalno združenje, Agencija za zavarovalni nadzor, Zveza delovnih invalidov Slovenije, Britansko slovenska gospodarska zbornica, Kapitalska družba, d.d., PRVA pokojninska družba, d.d., Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij, Mreža e-seniorji 55+, Zveza paraplegikov Slovenije, Center za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij (v okviru Ministrstva za javno upravo), Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, Glas upokojencev in Društvo 1. oktober, Delavska svetovalnica, Društvo Asociacija.

– bistvena mnenja, predloge in pripombe javnosti,

Bistvena mnenja, pripombe in predlogi iz javne razprave so se nanašali na:

- upokojitvene pogoje,
- možnosti zniževanja upokojitvene starosti,
- odmerne odstotke,
- ugodnejše vrednotenje dobe,
- usklajevanje pokojnin,
- podaljšanje obračunskega obdobja,
- izračun pokojninske osnove,
- ureditev letnega in zimskega dodatka,
- predloge za upoštevanje določenih dob v pokojninsko dobo,
- ureditev dvojnega statusa zavarovancev,
- ureditev domnevnih krivic za nazaj (odmerni odstotki, dokup dobe),
- izločitev izplačil iz pokojninske blagajne, ki niso vezana na vplačane prispevke,

- oprostitev plačila prispevkov za določene kategorije zavarovancev,
- določitev najvišje pokojninske osnove,
- višino prispevne stopnje,
- ureditev dodatnega pokojninskega zavarovanja,
- ureditev invalidskega zavarovanja,
- ureditev poklicnega zavarovanja.

Upoštevani so bili:
- v celoti,
- večinoma,
- **delno,**
- niso bili upoštevani.

- bistvena mnenja, predloge in pripombe javnosti, ki niso bili upoštevani, in razlogi za neupoštevanje.

Pripravljavec zakona je temeljito proučil vse pripombe in predloge tako fizičnih oseb kot predstavnikov strokovne javnosti ter nekatere od njih tudi upošteval. Ni pa bilo mogoče upoštevati vseh pripomb in predlogov, ki so bili posredovani v okviru javne razprave na predlog zakona, saj so se nekateri predlogi nanašali na vsebine, ki niso predmet predvidenih sprememb, nekateri predlogi pa so se zaradi same narave problematike med sabo izključevali (zlasti v okviru zaostrovanja upokojitvenih pogojev, podaljševanja obračunskega obdobja, možnosti dela upokojencev, odmere pokojnin, zniževanja upokojitvene starosti itd.).

8. PODATEK O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OSEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA, IN ZNESKU PLAČILA ZA TA NAMEN:

Pri pripravi predloga zakona zunanji strokovnjaki in pravne osebe niso sodelovali.

9. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

- Luka Mesec, minister, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Igor Feketija, državni sekretar, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Dan Juvan, državni sekretar, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Lidija Šubelj, generalna direktorica Direktorata za delovna razmerja in pravice iz dela, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Danijel Kovač, vodja Sektorja za pokojnine in pravice iz dela, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 48/22 – uradno prečiščeno besedilo, 40/23 – ZČmIS-1, 78/23 – ZORR, 84/23 – ZDOsk-1, 125/23 – odl. US in 133/23) se v 3. členu v prvem odstavku za besedilom »pravica do letnega dodatka« dodata vejica in besedilo »pravica do zimskega dodatka«.

2. člen

V 7. členu se črta 15. točka.

40. točka se spremeni tako, da se glasi:

»40. vdovska pokojnina: pokojninski prejemek, ki pripada preživeli zakonski partnerici ali partnerju (v nadaljnjem besedilu: partner) po umrlem zavarovancu ali uživalcu pokojnine, ob izpolnjevanju določenih pogojev pa tudi razvezanemu zakoncu ali partnerju v zunajzakonski skupnosti, če izpolnjuje pogoje, ki jih določa ta zakon;«.

3. člen

V 12. členu se v prvem odstavku:

– sedma alineja spremeni tako, da se glasi:

»– Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJPES) – podatke, ki jih vodi v skladu z zakonom, ki ureja poslovni register in zakonom, ki ureja register fizičnih oseb, ki opravljajo dejavnost proizvodnje električne energije;«;

– sedemnajsta alineja spremeni tako, da se glasi:

»– ministrstva, pristojnega za upravljanje informacijskega sistema za podporo poslovnim subjektom po zakonu, ki ureja poslovni register – podatke v zvezi s prijavami, odjavami in spremembami prijav za pokojninsko in invalidsko zavarovanje in v zvezi s potrdili, izdanimi po predpisih o čezmejnem izvajanju storitev, ter podatke in dokumente, ki se v zvezi z navedenimi prijavami in potrdili po določbah zakona, ki ureja vodenje in vzdrževanje Poslovnega registra Slovenije, hranijo v centralni elektronski hrambi tega sistema.«.

4. člen

V 12.a členu se v prvem odstavku druga alineja spremeni tako, da se glasi:

»– pripravlja izračune in analize, kot podporo za oblikovanje politik na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja.«.

5. člen

V 13. členu se v drugem odstavku za besedo »drugimi« doda besedilo »(prednostna zavarovalna podlaga)«.

6. člen

V 14. členu se za šestim odstavkom dodajo novi, sedmi, osmi in deveti odstavek, ki se glasijo:

»(7) Obvezno se zavarujejo tudi osebe, ki so zaposlene pri mednarodnih organizacijah s sedežem v državi, ki ni članica EU ali Evropskega gospodarskega prostora (v nadaljnjem besedilu: EGP), in nimajo sedeža v Švicarski konfederaciji (v nadaljnjem besedilu: Švica), ki delo za to mednarodno organizacijo opravljajo v Republiki Sloveniji, če mednarodna pogodba ne določa drugače.

(8) Obvezno se zavarujejo tudi osebe, ki so zaposlene pri delodajalcu s sedežem v državi, ki ni članica EU ali EGP in nima sedeža v Švici, in delo za tega delodajalca opravljajo v Republiki Sloveniji, če mednarodna pogodba ne določa drugače.

(9) Obvezno se zavarujejo osebe, ki so vključene v obvezno zavarovanje po določbah tega člena in so sklenile pogodbo o zaposlitvi za dopolnilno delo, če so za veljavnost pogodbe o zaposlitvi za dopolnilno delo izpolnjeni pogoji v skladu s predpisi, ki urejajo delovna razmerja.«.

7. člen

16. člen se spremeni tako, da se glasi:

»16. člen
(družbeniki)

(1) Obvezno se zavarujejo osebe, ki so družbenice ali družbeniki (v nadaljnjem besedilu: družbenik) gospodarskih družb, ustanovljenih v skladu s predpisi v Republiki Sloveniji, oziroma ustanoviteljice ali ustanovitelji zavodov in so poslovodne osebe, če niso zavarovane na drugi podlagi.

(2) Kot osebe iz prejšnjega odstavka se štejejo tudi osebe, ki so družbeniki oziroma poslovodne osebe gospodarskih družb preko obvladujočih gospodarskih družb po zakonu, ki ureja gospodarske družbe, pri čemer tudi obvladujoča gospodarska družba izpolnjuje pogoje iz četrtega odstavka tega člena.

(3) Obvezno se zavarujejo osebe, ki so družbeniki in poslovodne osebe gospodarskih družb, ustanovljenih v skladu s predpisi v drugi državi članici EU, EGP ali Švici in so v tujini vpisane v ustrezni register gospodarskih družb ter se zanje v skladu s predpisi EU uporablja zakonodaja Republike Slovenije.

(4) Osebe se po tem členu zavarujejo za polni zavarovalni čas oziroma do polnega zavarovalnega časa, če so na drugi podlagi zavarovane za manj kot polni delovni čas oziroma zavarovalni čas, če ni z zakonom drugače določeno.«.

8. člen

17. člen se spremeni tako, da se glasi:

»17. člen
(kmetje)

(1) Obvezno se zavarujejo kmetje, če imajo zdravstveno sposobnost za opravljanje kmetijske dejavnosti, ki jo ugotavlja služba medicine dele, če se ne šolajo, če niso uživalci predčasne, starostne, vdovske ali invalidske pokojnine, če ob vložitvi prijave v zavarovanje dohodek kmetije iz kmetijske dejavnosti na zavarovanega člana dosega najmanj znesek, ki je primerljiv z zneskom 60 % povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec, in ga določi ministrica ali minister (v nadaljnjem besedilu: minister), pristojen za kmetijstvo.

(2) Kot dohodek iz kmetijske dejavnosti se šteje dohodek, ugotovljen po predpisih, ki urejajo dohodnino, in sicer kot seštevek dohodka osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, dohodka druge kmetijske dejavnosti in dohodka dopolnilne dejavnosti na kmetiji.

(3) Pod pogoji, ki so določeni s predpisi o morskem ribištvu, se za osebo iz prvega odstavka tega člena šteje tudi oseba, ki je vpisana v evidenco ribičev-fizičnih oseb in opravlja dejavnost gospodarskega ribolova, pri čemer se za dohodek iz kmetijske dejavnosti šteje dohodek, dosežen z gospodarskim ribolovom.

(4) Ne glede na prvi in tretji odstavek tega člena se lahko vključijo v obvezno zavarovanje tudi osebe, ki izpolnjujejo pogoje iz prvega in tretjega odstavka tega člena, razen pogoja dohodka iz prvega odstavka tega člena. Ne glede na tretji odstavek 13. člena tega zakona in tretji odstavek 25. člena tega zakona se osebe iz tega odstavka lahko zavarujejo tudi do polnega zavarovalnega časa, če so v delovnem razmerju z manj kot polnim delovnim časom.

(5) Ne glede na prvi odstavek tega člena se šteje, da oseba iz prvega, tretjega in četrtega odstavka tega člena izpolnjuje pogoj zdravstvene sposobnosti, če je z mnenjem, ki ga izda služba medicine dela, izkazana zdravstvena sposobnost za opravljanje kmetijske dejavnosti z omejitvami. Če je oseba iz prvega, tretjega in četrtega odstavka tega člena delovni invalid, se šteje, da izpolnjuje pogoj zdravstvene sposobnosti, če je z mnenjem, ki ga izda izvedenski organ iz 181. člena tega zakona, izkazana zdravstvena sposobnost za opravljanje kmetijske dejavnosti z omejitvami.

(6) Osebe iz prvega, tretjega in četrtega odstavka tega člena se zavarujejo za polni zavarovalni čas, če ni z zakonom drugače določeno.«.

9. člen

18. člen se spremeni tako, da se glasi:

»18. člen
(drugo pravno razmerje)

(1) Obvezno se zavarujejo osebe, ki v okviru kakšnega drugega pravnega razmerja opravljajo delo, razen, če so uživalci pokojnine.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek se obvezno zavarujejo prejemniki družinske pokojnine, ki opravljajo delo iz prejšnjega odstavka.

(3) Kot delo iz drugega pravnega razmerja iz prvega odstavka tega člena se šteje delo oziroma storitev, kadar se plačilo, prejeto na podlagi tega pravnega razmerja, po zakonu, ki ureja dohodnino, šteje za dohodek in ni oproščen plačila dohodnine ali ni drug dohodek po zakonu, ki ureja dohodnino.

(4) Ne glede na določbo drugega odstavka 13. člena tega zakona se oseba zavaruje na podlagi tega člena, če ni zavarovana oziroma ne izpolnjuje pogojev za zavarovanje po določbah 14. do 17. člena oziroma 19. ali 25. člena tega zakona.«.

10. člen

V 19. členu se drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(2) Obvezno se zavarujejo osebe, ki pridobijo pravico po zakonu, ki ureja starševsko varstvo, in sicer upravičenci:
– do starševskega dodatka, če niso obvezno zavarovani na drugi podlagi;
– do delnega plačila za izgubljeni dohodek;
– do starševskega nadomestila, ki nimajo pravice do starševskega dopusta in niso obvezno zavarovani na drugi podlagi;
– do starševskega nadomestila, ki jim je delovno razmerje prenehalo med trajanjem pravice do starševskega dopusta;
– do plačila sorazmernega dela prispevkov za razliko do polnega delovnega časa in pravice do dela s krajšim delovnim časom zaradi varstva in nege otroka;
– do plačila prispevkov za socialno varnost v primeru zapustitve trga dela zaradi nege in varstva štirih ali več otrok.«.

Četrti odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(4) Obvezno se zavarujejo oskrbovalci družinskega člana v skladu s predpisi, ki urejajo dolgotrajno oskrbo.«.

11. člen

V 20. členu se v tretjem odstavku osma alineja spremeni tako, da se glasi:

»– osebe, ki ne glede na določbo prvega odstavka 15. člena tega zakona niso zavarovane po 15. členu tega zakona, in v skladu z zakonom, ki ureja gostinstvo, kot sobodajalci – fizične osebe nudijo gostom nastanitev ali oddajajo stanovanjske prostore v kratkotrajni najem, v obsegu, kot ga določa zakon, ki ureja gostinstvo oziroma z osebnim delom in brez zaposlenih opravljajo rokodelstvo po predpisih, ki urejajo to dejavnost;«.

12. člen

22. člen se spremeni tako, da se glasi:

»22. člen
(trajanje zavarovanja)

(1) Če ta zakon ne določa drugače, traja zavarovanje od začetka pravnega razmerja, ki je podlaga za obvezno zavarovanje, do prenehanja takšnega razmerja.

(2) Obvezno zavarovanje oseb iz 15. člena tega zakona traja od:
– dneva vpisa v poslovni register ali v drug register oziroma evidenco, ki je predpisana za določeno dejavnost, ali
– dneva izdaje dovoljenja za opravljanje samostojne dejavnosti.

(3) Obvezno zavarovanje oseb iz 15. člena tega zakona preneha:
– v primeru izbrisa iz registra oziroma evidence – z dnem izbrisa;
– v primeru začetka postopka osebnega stečaja – z dnem pred dnem objave oklica o začetku tega postopka po zakonu, ki ureja postopek zaradi insolventnosti nad pravnimi in fizičnimi osebami oziroma postopek prisilnega prenehanja pravnih oseb;
– v primeru odvzema dovoljenja za opravljanje samostojne dejavnosti – z dnem pravnomočnosti odvzema;
– v primeru vrnitve dovoljenja za opravljanje samostojne dejavnosti – z dnem vrnitve dovoljenja;
– v primeru prepovedi opravljanja dejavnosti – z dnem pravnomočnosti prepovedi.

(4) Obvezno zavarovanje oseb iz 16. člena tega zakona traja od dneva vpisa v poslovni register ali v drug register kot družbenik in poslovodna oseba do vključno dneva izbrisa iz takšnega registra ali v

primeru začetka stečajnega postopka do dneva pred dnem objave oklica o začetku tega postopka po zakonu, ki ureja postopek zaradi insolventnosti oziroma postopek prisilnega prenehanja pravnih oseb.

(5) Obvezno zavarovanje oseb iz prvega in tretjega odstavka 17. člena tega zakona se začne z dnem izpolnitve pogojev po tem zakonu in lahko preneha z dnem prenehanja pogojev ali z uveljavitvijo pravice do pokojnine.

(6) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka lahko zavarovanci iz prvega in tretjega odstavka 17. člena tega zakona ostanejo v zavarovanju, če med zavarovanjem prenehajo izpolnjevati pogoj dohodka iz prvega odstavka 17. člena tega zakona.

(7) Obvezno zavarovanje oseb iz četrtega odstavka 17. člena tega zakona se začne z dnem pridobitve lastnosti zavarovanca in preneha z dnem prenehanja lastnosti zavarovanca, kot je s predpisi o matični evidenci zavarovancev in uživalcev pravic iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja določeno za osebe iz 25. člena tega zakona, ali z dnem izpolnitve pogojev za obvezno zavarovanje po prvem ali tretjem odstavku 17. člena tega zakona.

(8) Obvezno zavarovanje se za osebe iz 18. člena tega zakona vzpostavi po preteku koledarskega leta, ko se na podlagi podatkov finančne uprave ugotovi skupni letni znesek vseh prejemkov iz drugih pravnih razmerij in se na njegovi podlagi ter z upoštevanjem drugih obveznih zavarovanj izračuna trajanje zavarovalne dobe.«.

13. člen

23. člen se spremeni tako, da se glasi:

»**23. člen**
(prekinitev obveznega zavarovanja)

(1) Obvezno zavarovanje se za zavarovance iz 14. člena tega zakona prekine v obdobju suspenza pogodbe o zaposlitvi.

(2) Obvezno zavarovanje se za zavarovance iz 15., 16. in 17. člena ter šestega odstavka 19. člena tega zakona prekine:
– v času, ko prejemajo nadomestilo zaradi poklicne rehabilitacije in so zavarovani na podlagi osmega odstavka 19. člena tega zakona;
– v obdobju prostovoljnega služenja vojaškega roka ali prostovoljnega usposabljanja za zaščito in reševanje, ko so obvezno zavarovani na podlagi sedmega odstavka 19. člena tega zakona;
– v obdobju pripora, prestajanja zaporne kazni ali izrečenega vzgojnega, varnostnega ali varstvenega ukrepa, zaradi katerega ne morejo opravljati dejavnosti ali dela.«.

14. člen

24. člen se spremeni tako, da se glasi:

»24. člen
(obdobja zunaj dela, ko se obvezno zavarovanje ne prekine)

Zavarovanje zaposlenih v Republiki Sloveniji, državljanov Republike Slovenije, zaposlenih v tujini, samozaposlenih, družbenikov, ki so poslovodne osebe, kmetov, rejnikov in verskih uslužbencev se ne prekine v obdobjih, ko:
– prejemajo nadomestilo plače za čas bolezni ali nadomestilo plače zaradi nege družinskega člana;
– prejemajo starševsko nadomestilo ali starševski dodatek;

– so na vojaških vajah ali na obrambnem usposabljanju oziroma na usposabljanju za delo v rezervni sestavi vojske ali policije ali delovanju v silah za zaščito, reševanje in pomoč oziroma so vpoklicani v Civilno zaščito do 14 dni ali s soglasjem delodajalca do 30 dni;
– so med trajanjem delovnega razmerja brez pravice do nadomestila plače odsotni z dela ali udeleženi v stavki v skladu s predpisi, ki urejajo stavko, in ne gre za suspenz pogodbe o zaposlitvi ali za prekinitev oziroma prenehanje delovnega razmerja.«.

15. člen

V 25. členu se četrti odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(4) Prostovoljno se lahko vključijo v obvezno zavarovanje tudi prejemnice ali prejemniki (v nadaljnjem besedilu: prejemniki) poklicne pokojnine do uveljavitve pravice do pokojnine iz obveznega zavarovanja oziroma pokojnine iz drugega odstavka 204. člena tega zakona.«.

Peti odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(5) Prostovoljno se lahko vključijo v obvezno zavarovanje tudi uživalci družinske oziroma vdovske pokojnine s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji.«.

Sedmi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(7) Osebe iz prvega, drugega, četrtega in petega odstavka tega člena se zavarujejo za polni zavarovalni čas, če ni z zakonom drugače določeno.«.

Osmi odstavek se črta.

16. člen

V 26. členu se tretji odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(3) Z obveznim zavarovanjem se zagotavljajo še pravica do letnega dodatka, pravica do zimskega dodatka in pravica do dodatka za pomoč in postrežbo.«.

17. člen

27. člen se spremeni tako, da se glasi:

»27. člen
(pogoji za pridobitev pravice do starostne pokojnine)

(1) Zavarovanec (moški in ženska) pridobi pravico do starostne pokojnine pri starosti 67 let, če je dopolnil najmanj 15 let zavarovalne dobe.

(2) Ne glede na starost, določeno v prejšnjem odstavku, pridobi zavarovanec (moški in ženska) v obdobju od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2034 pravico do starostne pokojnine, ko dopolni starost:

Leto	Starost
2026	65 let
2027	65 let

Leto	Starost
2028	65 let in 3 mesece
2029	65 let in 6 mesecev
2030	65 let in 9 mesecev
2031	66 let
2032	66 let in 3 mesece
2033	66 let in 6 mesecev
2034	66 let in 9 mesecev

(3) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena pridobi pravico do starostne pokojnine tudi zavarovanec (moški in ženska), ki je dopolnil 62 let starosti in 40 let pokojninske dobe.

(4) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka ob dopolnitvi 40 let pokojninske dobe brez dokupa starost za pridobitev pravice do starostne pokojnine zavarovanca (moški in ženska) v obdobju od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2034 znaša:

Leto	Starost
2026	60 let
2027	60 let
2028	60 let in 3 mesece
2029	60 let in 6 mesecev
2030	60 let in 9 mesecev
2031	61 let
2032	61 let in 3 mesece
2033	61 let in 6 mesecev
2034	61 let in 9 mesecev«.

18. člen

28. člen se spremeni tako, da se glasi:

»28. člen
(znižanje starostne meje za pridobitev pravice do starostne pokojnine)

(1) Starostne meje za pridobitev pravice do starostne pokojnine, določene v prejšnjem členu, se lahko znižajo zaradi:
– skrbi za vsakega rojenega ali posvojenega otroka, ki ima državljanstvo EU, če ni z mednarodnim sporazumom drugače določeno, in sicer se starostna meja zniža za šest mesecev za enega otroka, za 16 mesecev za dva otroka, za 26 mesecev za tri otroke, za 36 mesecev za štiri otroke in za 48 mesecev za pet ali več otrok,
– služenja obveznega vojaškega roka za dve tretjini njegovega dejanskega trajanja in
– vstopa v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje pred dopolnjenim 20. letom starosti za ves čas trajanja obveznega zavarovanja do dopolnjenega 20. leta starosti.

(2) Do znižanja starostne meje po prvi alineji prejšnjega odstavka je upravičena ženska, razen če je moški dlje časa koristil nadomestila iz naslova starševstva. Če sta oba starša izrabila enako število dni odsotnosti, znižanje starosti uveljavlja ženska. V primeru posvojitve otroka je do znižanja starosti upravičena posvojiteljica, razen če je posvojitelj dlje časa koristil nadomestila iz naslova starševstva. Če sta oba posvojitelja izrabila enako število dni odsotnosti, znižanje starosti uveljavlja posvojiteljica. Na tej podlagi se ženski oziroma moškemu, če je dopolnil 38 let pokojninske dobe, lahko zniža starostna meja, določena v prvem odstavku prejšnjega člena, največ do dopolnjenega 63. leta starosti. Če sta ženska oziroma moški dopolnila 40 let pokojninske dobe, se lahko zniža starostna meja, določena v tretjem odstavku prejšnjega člena, največ do dopolnjenega 58. leta starosti.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek se v obdobju od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2034 namesto pogoja pokojninske dobe upošteva pogoj 38 let pokojninske dobe brez dokupa, pri čemer se starostna meja po prvi alineji prvega odstavka tega člena v prehodnem obdobju lahko zniža od starosti, določene v drugem odstavku prejšnjega člena, in sicer največ do:

Leto	Starost
	moški / ženska
2026	61 let
2027	61 let
2028	61 let in 3 mesece
2029	61 let in 6 mesecev
2030	61 let in 9 mesecev
2031	62 let
2032	62 let in 3 mesece
2033	62 let in 6 mesecev
2034	62 let in 9 mesecev

(4) Ne glede na drugi odstavek tega člena se v obdobju od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2034 namesto pogoja pokojninske dobe upošteva pogoj 40 let pokojninske dobe brez dokupa, pri čemer se starostna meja po prvi alineji prvega odstavka tega člena v prehodnem obdobju lahko zniža od starosti, določene v četrtem odstavku prejšnjega člena, in sicer največ do:

Leto	Starost	
	Moški	Ženske
2026	58 let	56 let
2027	58 let	56 let
2028	58 let	56 let in 3 meseca
2029	58 let	56 let in 6 mesece
2030	58 let	56 let in 9 mesecev
2031	58 let	57 let
2032	58 let	57 let in 3 mesece
2033	58 let	57 let in 6 mesecev
2034	58 let	57 let in 9 mesecev

(5) Do znižanja starostne meje po drugi alineji prvega odstavka tega člena sta upravičena ženska in moški, ki sta opravila služenje obveznega vojaškega roka. Če sta dopolnila 38 let pokojninske dobe, se jima lahko zniža starostna meja, določena v prvem odstavku prejšnjega člena, največ do dopolnjenega 65. leta starosti. Če sta dopolnila 40 let pokojninske dobe, se jima lahko zniža starostna meja, določena v tretjem odstavku prejšnjega člena, največ do dopolnjenega 60. leta starosti.

(6) Ne glede na prejšnji odstavek se v obdobju od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2034 namesto pogoja pokojninske dobe upošteva pogoj 38 let pokojninske dobe brez dokupa, pri čemer se starostna meja po drugi alineji prvega odstavka tega člena lahko zniža od starosti, določene v drugem odstavku prejšnjega člena, in sicer največ do:

Leto	Starost
2026	63 let
2027	63 let
2028	63 let in 3 mesece
2029	63 let in 6 mesecev
2030	63 let in 9 mesecev
2031	64 let
2032	64 let in 3 mesece
2033	64 let in 6 mesecev
2034	64 let in 9 mesecev

(7) Ne glede na peti odstavek tega člena se v obdobju od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2034 namesto pogoja 40 let pokojninske dobe upošteva pogoj pokojninske dobe brez dokupa, pri čemer se starostna meja po drugi alineji prvega odstavka tega člena lahko zniža od starosti, določene v četrtem odstavku prejšnjega člena, in sicer največ do:

Leto	Starost
2026	58 let
2027	58 let
2028	58 let in 3 mesece
2029	58 let in 6 mesecev
2030	58 let in 9 mesecev
2031	59 let
2032	59 let in 3 mesece
2033	59 let in 6 mesecev
2034	59 let in 9 mesecev

(8) Do znižanja starostne meje po tretji alineji prvega odstavka tega člena sta upravičena ženska in moški. Če sta dopolnila 40 let pokojninske dobe, se jima zniža starostna meja, določena v tretjem odstavku prejšnjega člena, največ do starosti 57 let (ženska) oziroma 58 let (moški).

(9) Ne glede na prejšnji odstavek se v obdobju od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2034 namesto pogoja pokojninske dobe upošteva pogoj 40 let pokojninske dobe brez dokupa, pri čemer se starostna meja po tretji alineji prvega odstavka tega člena zniža od starosti, določene v četrtem odstavku prejšnjega člena, in sicer največ do starosti 57 let (ženska) oziroma 58 let (moški).

(10) Ne glede na starost, določeno v tretji alineji prvega odstavka tega člena, se v obdobju od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2034 ta dviguje na naslednji način:

Leto	Starost
2026	18 let
2027	18 let
2028	18 let in 3 mesece
2029	18 let in 6 mesecev
2030	18 let in 9 mesecev
2031	19 let
2032	19 let in 3 mesece
2033	19 let in 6 mesecev
2034	19 let in 9 mesecev

(11) Če sta moški in ženska upravičena do znižanja starostne meje 62 let po več podlagah iz prvega odstavka tega člena, se jima starostna meja lahko zniža največ do dopolnjenih 57 let starosti (ženska) in 58 let starosti (moški).

(12) Ne glede na prejšnji odstavek se ob upoštevanju desetega odstavka tega člena v obdobju od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2034 namesto pogoja pokojninske dobe upošteva pogoj 40 let pokojninske dobe brez dokupa, pri čemer se starostna meja, določena v četrtem odstavku prejšnjega člena, lahko zniža, in sicer največ do starosti 57 let (ženska) in 58 let (moški).

(13) Če sta moški in ženska upravičena do znižanja starostne meje 67 let po prvi in drugi alineji prvega odstavka tega člena, se jima starostna meja lahko zniža največ do 63. leta starosti.

(14) Ne glede na prejšnji odstavek se v obdobju od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2034 namesto pogoja pokojninske dobe upošteva pogoj 38 let pokojninske dobe brez dokupa, pri čemer se starostna meja, določena v drugem odstavku prejšnjega člena, lahko zniža največ do 63. leta starosti.«.

19. člen

29. člen se spremeni tako, da se glasi:

»29. člen
(pogoji za pridobitev pravice do predčasne pokojnine)

V obdobju od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2034 pridobi zavarovanec pravico do predčasne pokojnine, če je dopolnil 40 let pokojninske dobe in naslednjo starost:

Leto	Starost
2026	60 let
2027	60 let
2028	60 let in 3 mesece
2029	60 let in 6 mesecev
2030	60 let in 9 mesecev
2031	61 let
2032	61 let in 3 mesece
2033	61 let in 6 mesecev
2034	61 let in 9 mesecev

20. člen

30. člen se spremeni tako, da se glasi:

»30. člen
(pokojninska osnova)

(1) Starostna pokojnina se odmeri od pokojninske osnove, ki jo tvori mesečno povprečje osnov zavarovanca za posamezno leto zavarovanja, od katerih so bili plačani prispevki za obvezno zavarovanje (v nadaljnjem besedilu: pokojninska osnova).

(2) Zavarovancem, ki so prijavljeni v zavarovanje s krajšim zavarovalnim časom od polnega, se mesečno povprečje osnov izračuna z upoštevanjem dopolnjene zavarovalne dobe v posameznem letu zavarovanja.

(3) Za izračun pokojninske osnove se upoštevajo osnove iz prvega in drugega odstavka tega člena, zmanjšane za davke in prispevke, ki se plačujejo od plače po povprečni stopnji v Republiki Sloveniji, iz najugodnejših zaporednih 40 let zavarovanja od 1. januarja 1970. Povprečno stopnjo davkov in prispevkov iz tega odstavka določi minister, pristojen za finance.

(4) Za leto zavarovanja se pri izračunu pokojninske osnove upošteva koledarsko leto, v katerem so bili za najmanj šest mesecev zavarovanja plačani prispevki od osnove, zavarovanec pa je dopolnil najmanj šest mesecev zavarovalne dobe.

(5) Če so bili v posameznem koledarskem letu prispevki od osnov plačani za krajše obdobje, kot je določeno v prejšnjem odstavku, ali če obvezno zavarovanje sploh ni obstajalo oziroma če podatkov o osnovah ni mogoče pridobiti, se to leto pri izračunu pokojninske osnove preskoči. V tem primeru se pri določitvi obdobja upošteva prvo naslednje koledarsko leto, za katero obstajajo podatki o osnovah, od katerih so bili plačani prispevki.

(6) Ne glede na tretji odstavek tega člena se za izračun pokojninske osnove v obdobju od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2034 upošteva naslednje obračunsko obdobje:

Leto	Obračunsko obdobje
2026	24
2027	24
2028	26
2029	28
2030	30
2031	32
2032	34
2033	36
2034	38

(7) Ne glede na tretji in šesti odstavek tega člena se za izračun pokojninske osnove:

– pri dopolnjenih 28. do vključno 30. letih zavarovanja, ki se upoštevajo za izračun pokojninske osnove, izloči eno leto najmanj ugodnih osnov zavarovanca, ki se upoštevajo za izračun pokojninske osnove;

– pri dopolnjenih 31. do vključno 33. letih zavarovanja, ki se upoštevajo za izračun pokojninske osnove, izločita dve leti najmanj ugodnih osnov zavarovanca, ki se upoštevajo za izračun pokojninske osnove;

– pri dopolnjenih 34. do vključno 36. letih zavarovanja, ki se upoštevajo za izračun pokojninske osnove, izločijo tri leta najmanj ugodnih osnov zavarovanca, ki se upoštevajo za izračun pokojninske osnove;

– pri dopolnjenih 37. do vključno 39. letih zavarovanja, ki se upoštevajo za izračun pokojninske osnove, izločijo štiri leta najmanj ugodnih osnov zavarovanca, ki se upoštevajo za izračun pokojninske osnove;

– pri dopolnjenih 40. letih in več zavarovanja, ki se upoštevajo za izračun pokojninske osnove, se izloči pet let najmanj ugodnih osnov zavarovanca, ki se upoštevajo za izračun pokojninske osnove.

(8) Za izračun pokojninske osnove se ne glede na plačilo prispevkov ne upoštevajo osnove iz koledarskega leta, v katerem zavarovanec uveljavlja pravico do pokojnine.

(9) Ne glede na tretji odstavek tega člena se za izračun pokojninske osnove ne upoštevajo osnove iz naslova opravljanja začasnega in občasnega dela dijakov in študentov iz 18. člena tega zakona, če je zavarovanec v koledarskem letu dopolnil pokojninsko dobo samo na podlagi navedenega zavarovanja, ter iz 148. in 151. člena tega zakona.«.

21. člen

V 32. členu se v prvem odstavku v drugi alineji za besedo »zavarovan« doda besedilo »in ima za obdobje prejemanja nadomestila plače iz invalidskega zavarovanja plačane prispevke za obvezno zavarovanje«.

V drugem odstavku se za besedilom »Zavarovancem iz« doda besedilo »prve alineje prejšnjega odstavka za izplačana nadomestila po predpisih o urejanju trga dela in zavarovancem iz«.

V četrtem odstavku se beseda »prvega« nadomesti z besedo »drugega«.

22. člen

33. člen se spremeni tako, da se glasi:

»33. člen
(preračun plač oziroma osnov na polni delovni čas)

(1) Zavarovancu, ki je pravico do dela s krajšim delovnim časom pridobil zaradi varstva in nege svojega otroka po predpisih o delovnih razmerjih, veljavnih do 31. decembra 2002, se plača, ki jo prejme v posameznem letu zavarovanja z delom v času, krajšem od polnega delovnega časa, za ugotovitev pokojninske osnove preračuna na povprečni znesek, ki ustreza plači za polni delovni čas.

(2) Znesek iz prejšnjega odstavka, ki ustreza plači za polni delovni čas za posamezno leto zavarovanja, se izračuna tako, da se skupni znesek plače, ki se upošteva za izračun pokojninske osnove in ga je zavarovanec prejel za leto zavarovanja, deli s številom ur, ki jih je prebil na delu s časom, krajšim od polnega delovnega časa. Tako dobljeni znesek se pomnoži s številom ur, ki ustreza številu ur polnega

delovnega oziroma zavarovalnega časa za dopolnjeno zavarovalno dobo s polnim delovnim oziroma zavarovalnim časom. Preračunani znesek se za izračun pokojninske osnove upošteva kot plača, dosežena v koledarskem letu s polnim delovnim oziroma zavarovalnim časom.

(3) Zavarovancu, ki ima na podlagi zakona, ki ureja starševsko varstvo, pravico do plačila sorazmernega dela prispevkov za razliko do polnega delovnega časa in pravico do dela s krajšim delovnim časom zaradi varstva in nege otrok, se osnova za čas, ko je delal s krajšim delovnim časom, za ugotovitev pokojninske osnove preračuna na povprečni znesek, ki ustreza osnovi za polni delovni čas.

(4) Preračun osnove na povprečni znesek iz prejšnjega odstavka se izračuna tako, da se znesek plače, ki jo je zavarovanec prejel za delo s krajšim delovnim časom zaradi varstva in nege otrok, deli s številom ur na delu. Tako dobljeni znesek se pomnoži s številom ur zavarovanja za razliko do polnega delovnega oziroma zavarovalnega časa in se upošteva kot znesek osnove, od katere so bili obračunani in plačani prispevki.«.

23. člen

34. člen se spremeni tako, da se glasi:

»34. člen
(vštevanje plače za dopolnilno delo in drugih plačil iz pravnih razmerij, ki presegajo polni delovni oziroma zavarovalni čas)

(1) V pokojninsko osnovo se pod pogojem, da so od njih plačani prispevki, upoštevajo v celoti tudi:
– plača, ki jo je delavec prejel za dopolnilno delo, opravljeno v skladu s predpisi, ki urejajo delovna razmerja;
– plača in drugi prejemki iz delovnega razmerja, priznani v delovnem sporu ali izplačani po prenehanju tega delovnega razmerja, ki se nanašajo na obdobje, ko je bil zavarovanec zavarovan s polnim delovnim oziroma zavarovalnim časom na drugi zavarovalni podlagi;
– nadomestilo zaradi spoštovanja konkurenčne klavzule, izplačano po predpisih o delovnih razmerjih za obdobje, ko je bil zavarovanec zavarovan s polnim delovnim oziroma zavarovalnim časom na drugi zavarovalni podlagi.

(2) Na podlagi zavarovanja po devetem odstavku 14. člena tega zakona in na podlagi prejemkov iz prejšnjega odstavka zavarovanec ne pridobi zavarovalne dobe nad polnim delovnim oziroma zavarovalnim časom niti zavarovalne dobe za čas, ko je uživalec pokojnine, temveč se osnove, od katerih so za zavarovanje po tem členu plačani prispevki, upoštevajo za izračun pokojninske osnove, razen za uživalca pokojnine.«.

24. člen

37. člen se spremeni tako, da se glasi:

»37. člen
(določitev odstotka za odmero starostne pokojnine)

(1) Starostna pokojnina se odmeri od pokojninske osnove v odstotku, odvisnem od dolžine pokojninske dobe. Za 15 let zavarovalne dobe se odmeri v višini 30 %. Za vsako nadaljnje leto pokojninske dobe pa se prišteje 1,6 %, brez zgornje omejitve na način:

Pokojninska doba	Odmerni odstotek	Pokojninska doba	Odmerni odstotek	Pokojninska doba	Odmerni odstotek

15	30	25	46	35	62
16	31,6	26	47,6	36	63,6
17	33,2	27	49,2	37	65,2
18	34,8	28	50,8	38	66,8
19	36,4	29	52,4	39	68,4
20	38	30	54	40	70
21	39,6	31	55,6		
22	41,2	32	57,2		
23	42,8	33	58,8		
24	44,4	34	60,4		

(2) Ne glede na prejšnji odstavek se starostna pokojnina pri dopolnjenih 40 letih pokojninske dobe za vsako nadaljnje leto dopolnjene pokojninske dobe po 1. januarju 2035, ko je zavarovanec obvezno vključen v obvezno zavarovanje, vendar največ do treh let zavarovanja, vrednoti na način, da se šest mesecev pokojninske dobe vrednoti v višini 1,5 %. Če je zavarovanec do 31. decembra 2034 upravičen do ugodnejšega vrednotenja pokojninske dobe brez dokupa, se mu skupaj z ugodnejšim vrednotenjem pokojninske dobe po prejšnjem stavku vrednotijo največ tri leta vključitve v obvezno zavarovanje.

(3) Ne glede na prvi odstavek tega člena se zavarovancem, ki starostno pokojnino uveljavijo od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2027, pokojnina za 15 let zavarovalne dobe odmeri v višini 29,5 %. Za vsako nadaljnje leto pokojninske dobe se prišteje 1,36 %, brez zgornje omejitve, na način:

Pokojninska doba	Odmerni odstotek	Pokojninska doba	Odmerni odstotek	Pokojninska doba	Odmerni odstotek
15	29,50	25	43,10	35	56,70
16	30,86	26	44,46	36	58,06
17	32,22	27	45,82	37	59,42
18	33,58	28	47,18	38	60,78
19	34,94	29	48,54	39	62,14
20	36,30	30	49,90	40	63,50
21	37,66	31	51,26		
22	39,02	32	52,62		
23	40,38	33	53,98		
24	41,74	34	55,34		

(4) Ne glede na prvi odstavek tega člena se zavarovancem, ki starostno pokojnino uveljavijo od 1. januarja 2028 do 31. decembra 2028, pokojnina za 15 let zavarovalne dobe odmeri v višini 30 %. Za vsako nadaljnje leto pokojninske dobe se prišteje 1,39 %, brez zgornje omejitve, na način:

Pokojninska doba	Odmerni odstotek	Pokojninska doba	Odmerni odstotek	Pokojninska doba	Odmerni odstotek

15	30	25	43,9	35	57,8
16	31,39	26	45,29	36	59,19
17	32,78	27	46,68	37	60,58
18	34,17	28	48,07	38	61,97
19	35,56	29	49,46	39	63,36
20	36,95	30	50,85	40	64,75
21	38,34	31	52,24		
22	39,73	32	53,63		
23	41,12	33	55,02		
24	42,51	34	56,41		

(5) Ne glede na prvi odstavek tega člena se zavarovancem, ki starostno pokojnino uveljavijo od 1. januarja 2029 do 31. decembra 2029, pokojnina za 15 let zavarovalne dobe odmeri v višini 30 %. Za vsako nadaljnje leto pokojninske dobe se prišteje 1,42 %, brez zgornje omejitve, na način:

Pokojninska doba	Odmerni odstotek	Pokojninska doba	Odmerni odstotek	Pokojninska doba	Odmerni odstotek
15	30	25	44,2	35	58,4
16	31,42	26	45,62	36	59,82
17	32,84	27	47,04	37	61,24
18	34,26	28	48,46	38	62,66
19	35,68	29	49,88	39	64,08
20	37,1	30	51,3	40	65,5
21	38,52	31	52,72		
22	39,94	32	54,14		
23	41,36	33	55,56		
24	42,78	34	56,98		

(6) Ne glede na prvi odstavek tega člena se zavarovancem, ki starostno pokojnino uveljavijo od 1. januarja 2030 do 31. decembra 2030, pokojnina za 15 let zavarovalne dobe odmeri v višini 30 %. Za vsako nadaljnje leto pokojninske dobe se prišteje 1,45 %, brez zgornje omejitve, na način:

Pokojninska doba	Odmerni odstotek	Pokojninska doba	Odmerni odstotek	Pokojninska doba	Odmerni odstotek
15	30	25	44,5	35	59
16	31,45	26	45,95	36	60,45
17	32,9	27	47,4	37	61,9
18	34,35	28	48,85	38	63,35

19	35,8	29	50,3	39	64,8
20	37,25	30	51,75	40	66,25
21	38,7	31	53,2		
22	40,15	32	54,65		
23	41,6	33	56,1		
24	43,05	34	57,55		

(7) Ne glede na prvi odstavek tega člena se zavarovancem, ki starostno pokojnino uveljavijo od 1. januarja 2031 do 31. decembra 2031, pokojnina za 15 let zavarovalne dobe odmeri v višini 30 %. Za vsako nadaljnje leto pokojninske dobe se prišteje 1,48 %, brez zgornje omejitve, na način:

Pokojninska doba	Odmerni odstotek	Pokojninska doba	Odmerni odstotek	Pokojninska doba	Odmerni odstotek
15	30	25	44,8	35	59,6
16	31,48	26	46,28	36	61,08
17	32,96	27	47,76	37	62,56
18	34,44	28	49,24	38	64,04
19	35,92	29	50,72	39	65,52
20	37,4	30	52,2	40	67
21	38,88	31	53,68		
22	40,36	32	55,16		
23	41,84	33	56,64		
24	43,32	34	58,12		

(8) Ne glede na prvi odstavek tega člena se zavarovancem, ki starostno pokojnino uveljavijo od 1. januarja 2032 do 31. decembra 2032, pokojnina za 15 let zavarovalne dobe odmeri v višini 30 %. Za vsako nadaljnje leto pokojninske dobe se prišteje 1,51 %, brez zgornje omejitve, na način:

Pokojninska doba	Odmerni odstotek	Pokojninska doba	Odmerni odstotek	Pokojninska doba	Odmerni odstotek
15	30	25	45,1	35	60,2
16	31,51	26	46,61	36	61,71
17	33,02	27	48,12	37	63,22
18	34,53	28	49,63	38	64,73
19	36,04	29	51,14	39	66,24
20	37,55	30	52,65	40	67,75
21	39,06	31	54,16		
22	40,57	32	55,67		

23	42,08	33	57,18		
24	43,59	34	58,69		

(9) Ne glede na prvi odstavek tega člena se zavarovancem, ki starostno pokojnino uveljavijo od 1. januarja 2033 do 31. decembra 2033, pokojnina za 15 let zavarovalne dobe odmeri v višini 30 %. Za vsako nadaljnje leto pokojninske dobe se prišteje 1,54 %, brez zgornje omejitve, na način:

Pokojninska doba	Odmerni odstotek	Pokojninska doba	Odmerni odstotek	Pokojninska doba	Odmerni odstotek
15	30	25	45,4	35	60,8
16	31,54	26	46,94	36	62,34
17	33,08	27	48,48	37	63,88
18	34,62	28	50,02	38	65,42
19	36,16	29	51,56	39	66,96
20	37,7	30	53,1	40	68,5
21	39,24	31	54,64		
22	40,78	32	56,18		
23	42,32	33	57,72		
24	43,86	34	59,26		

(10) Ne glede na prvi odstavek tega člena se zavarovancem, ki starostno pokojnino uveljavijo od 1. januarja 2034 do 31. decembra 2034, pokojnina za 15 let zavarovalne dobe odmeri v višini 30 %. Za vsako nadaljnje leto pokojninske dobe se prišteje 1,57 %, brez zgornje omejitve, na način:

Pokojninska doba	Odmerni odstotek	Pokojninska doba	Odmerni odstotek	Pokojninska doba	Odmerni odstotek
15	30	25	45,7	35	61,4
16	31,57	26	47,27	36	62,97
17	33,14	27	48,84	37	64,54
18	34,71	28	50,41	38	66,11
19	36,28	29	51,98	39	67,68
20	37,85	30	53,55	40	69,25
21	39,42	31	55,12		
22	40,99	32	56,69		
23	42,56	33	58,26		
24	44,13	34	59,83		

(11) Če pokojninska doba ne znaša eno leto, znaša pa vsaj šest mesecev, znaša odmera za dopolnjeno pokojninsko dobo iz prvega odstavka tega člena 0,8 %, iz tretjega odstavka 0,68 %, iz četrtega odstavka 0,7 %, iz petega odstavka 0,71 %, iz šestega odstavka 0,73 %, iz sedmega odstavka 0,74 %, iz osmega odstavka 0,76 %, iz devetega odstavka 0,77 % in iz desetega odstavka 0,79 %.

(12) Ne glede na tretji do deseti odstavek tega člena se zavarovancu, ki dopolni 40 let pokojninske dobe brez dokupa in je obvezno vključen v obvezno zavarovanje, vsako nadaljnje leto dopolnjene pokojninske dobe brez dokupa v obveznem zavarovanju v obdobju od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2034, vendar največ do treh let zavarovanja, vrednoti na način, da se šest mesecev pokojninske dobe brez dokupa vrednoti v višini 1,5 %. Če je zavarovanec do 31. decembra 2025 upravičen do ugodnejšega vrednotenja pokojninske dobe brez dokupa, se mu skupaj z ugodnejšim vrednotenjem pokojninske dobe brez dokupa po prejšnjem stavku vrednotijo največ tri leta vključitve v obvezno zavarovanje.

(13) K pokojninski dobi, dopolnjeni po prenehanju ugodnejšega vrednotenja, določenega v drugem in dvanajstem odstavku tega člena, se prišteje pokojninska doba, dopolnjena do izpolnitve pogojev iz drugega in dvanajstega odstavka tega člena, ki je ni bilo mogoče vrednotiti, ker je krajša od šestih mesecev.

(14) Zavarovancu se ob uveljavitvi pravice do predčasne, starostne ali invalidske pokojnine zaradi skrbi za vsakega rojenega ali posvojenega otroka, ki je državljan EU, odstotek odmere pokojnine poveča za 1,6, vendar največ za tri otroke. Do odmernega odstotka je upravičena ženska, razen če je moški dlje časa koristil nadomestila iz naslova starševstva. Če sta oba starša izrabila enako število dni, ugodnost uveljavlja ženska. V primeru posvojitve otroka je do dodatnega odmernega odstotka upravičena posvojiteljica, razen če je posvojitelj dlje časa koristil nadomestila iz naslova starševstva. Če sta oba posvojitelja izrabila enako število dni, ugodnost uveljavlja posvojiteljica.

(15) Zavarovancu in zavarovanki se ob uveljavitvi pravice do predčasne, starostne ali invalidske pokojnine zaradi služenja obveznega vojaškega roka, odstotek odmere pokojnine poveča za 0,8 v primeru služenja obveznega vojaškega roka v trajanju med 5 do manj kot 9 mesecev, če je služenje obveznega vojaškega roka trajalo med 9 do manj kot 12 mesecev se odstotek odmere pokojnine poveča za 1,2, če je služenje obveznega vojaškega roka trajalo med 12 do manj kot 15 mesecev se odstotek odmere pokojnine poveča 1,6, če je služenje obveznega vojaškega roka trajalo 15 mesecev ali več, pa se odstotek odmere pokojnine poveča za 2.

(16) Ne glede na štirinajsti in petnajsti odstavek tega člena dodatnega odmernega odstotka ni mogoče priznati za otroke, za katere je zavarovanec uveljavil znižanje starostne meje za pridobitev pravice do starostne pokojnine v skladu s prvo alinejo prvega odstavka 28. člena tega zakona oziroma za služenje obveznega vojaškega roka, ki ga je zavarovanec uveljavil pri znižanju starostne meje za pridobitev pravice do starostne pokojnine v skladu z drugo alinejo prvega odstavka 28. člena tega zakona. Zavarovanec, ki ima več otrok, lahko za posameznega otroka uveljavi pravico iz štirinajstega odstavka tega člena ali pa znižanje starostne meje za pridobitev pravice do starostne pokojnine v skladu s prvo alinejo prvega odstavka 28. člena tega zakona.

(17) Pri pridobivanju pravic iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja se pri zavarovancu lahko upošteva posamezne otroke ali služenje obveznega vojaškega roka le za enak namen, kot ga je zavarovanec uveljavil ob prvem priznanju pravice iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki jo je uveljavil po 1. januarju 2026.

(18) Ne glede na prejšnji odstavek, lahko zavarovanec, ki je uveljavil prvo priznanje pravice do 31. decembra 2025, upošteva posameznega otroka za znižanje starostne meja ali dodatni odmerni odstotek.«.

25. člen

38. člen se spremeni tako, da se glasi:

»38. člen
(odmera predčasne pokojnine)

Predčasna pokojnina se v obdobju od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2034 odmeri glede na dopolnjeno pokojninsko dobo od pokojninske osnove tako kot starostna pokojnina, nato pa se za vsak mesec manjkajoče starosti do dopolnitve starosti iz drugega odstavka 27. člena tega zakona trajno zmanjša na naslednji način:

Leto	Zmanjšanje (v %)
2026	0,30
2027	0,30
2028	0,25
2029	0,25
2030	0,20
2031	0,20
2032	0,15
2033	0,15
2034	0,1

«.

26. člen

V 39. členu se v prvem odstavku letnica »2021« nadomesti z letnico »2026«, odstotek »29,5 %« pa z odstotkom »30 %«.

Tretji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(3) Ne glede na določbe tega zakona, ki urejajo odmero starostne in invalidske pokojnine, je zavarovancu (moškemu in ženski), ki je pridobil pravico do starostne ali invalidske pokojnine po določbah tega zakona in je dopolnil 40 let pokojninske dobe, zagotovljena pokojnina (v nadaljnjem besedilu: zagotovljena pokojnina) v višini 785 eurov.«.

V četrtem odstavku se letnica »2021« nadomesti z letnico »2026« in število »41« s številom »50«.

Za desetim odstavkom se doda nov, enajsti odstavek, ki se glasi:

»(11) Znesek pokojnine iz tretjega in petega odstavka tega člena se ne zagotavlja zavarovancem, ki uveljavijo pravico do delne pokojnine, zavarovancem, ki uveljavljajo izplačilo dela pokojnine ali izplačilo sorazmernega dela pokojnine po 116. členu tega zakona in zavarovancem, ki po uživanju poklicne pokojnine ne izpolnjujejo pogojev za priznanje starostne pokojnine iz 27. člena tega zakona ter pridobijo pravico do pokojnine v skladu s tretjim stavkom drugega odstavka 204. člena tega zakona.«.

27. člen

V 40. členu se v prvem odstavku besedilo »16. oziroma 17.« nadomesti z besedilom »16., 17. in četrtega odstavka 19. člena«

Drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(2) Delna pokojnina se odmeri od predčasne ali starostne pokojnine, odmerjene na dan njene uveljavitve, v odstotku, ustreznem skrajšanju polnega delovnega časa, in sicer v višini:

– 75 %, ko zavarovanec dela dve uri dnevno ali znaša zavarovalni čas od 10 do 14 ur tedensko;

– 62,5 %, ko zavarovanec dela tri ure dnevno ali znaša zavarovalni čas od 15 do 19 ur tedensko;

– 50 %, ko zavarovanec dela štiri ure dnevno ali znaša zavarovalni čas od 20 do 24 ur tedensko;

– 37,5 %, ko zavarovanec dela pet ur dnevno ali znaša zavarovalni čas od 25 do 29 ur tedensko;

– 25 %, ko zavarovanec dela šest ur dnevno ali znaša zavarovalni čas od 30 do 34 tedensko in

– 12,5 %, ko zavarovanec dela sedem ur dnevno ali znaša zavarovalni čas od 35 do 39 ur tedensko.«.

V šestem odstavku se v drugem stavku črta besedilo »prvega dne naslednjega meseca po«, beseda »spremembi« pa se nadomesti z besedo »spremembe«.

28. člen

V 40.a členu se sedmi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(7) Izplačilo dela pokojnine, sorazmerni del zneska po tretjem odstavku prejšnjega člena in sorazmerni del zneska po četrtem odstavku 116. člena tega zakona se ne prizna, če zavarovanec iz šestega odstavka 14. člena ter iz 15., 16. in 17. člena tega zakona na dan uveljavitve izplačila nima v celoti poravnanih prispevkov za socialno varnost.«.

V osmem odstavku se črta drugi stavek.

29. člen

41. člen se spremeni tako, da se glasi:

»41. člen
(pogoji za pridobitev pravice do invalidske pokojnine)

(1) Pravico do invalidske pokojnine pridobi:
– zavarovanec, pri katerem je nastala invalidnost I. kategorije;
– zavarovanec, pri katerem je nastala invalidnost II. kategorije in ni zmožen za drugo delo s polnim delovnim časom brez poklicne rehabilitacije, ta pa mu ni zagotovljena, ker je star nad 57 let;
– zavarovanec, pri katerem je nastala invalidnost II. kategorije in ni zmožen za drugo delo s krajšim delovnim časom od polnega najmanj štiri ure dnevno brez poklicne rehabilitacije, ta pa mu ni zagotovljena, ker je star nad 52 let;
– zavarovanec, pri katerem je nastala invalidnost II. ali III. kategorije, ker je na dan nastanka invalidnosti že dopolnil 67 let starosti;
– zavarovanec, ki na podlagi ugotovljene invalidnosti II. ali III. kategorije uživa nadomestilo iz invalidskega zavarovanja in ni vključen v obvezno zavarovanje in je v zadnjih desetih letih vsaj osem let užival nadomestilo iz invalidskega zavarovanja kot brezposelna oseba ter dopolni starost 62 let, pri čemer se šteje starost 62 let za datum nastanka invalidnosti.

(2) Ne glede na starost iz druge alineje prejšnjega odstavka, se od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2034 za pridobitev pravice do invalidske pokojnine, upošteva starost:

Leto	Starost (leta)	Starost (meseci)
2026	55	0
2027	55	0
2028	55	3
2029	55	6
2030	55	9

Leto	Starost (leta)	Starost (meseci)
2031	56	0
2032	56	3
2033	56	6
2034	56	9

(3) Ne glede na starost iz tretje alineje prvega odstavka tega člena, se od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2034 za pridobitev pravice do invalidske pokojnine, upošteva starost:

Leto	Starost (leta)	Starost (meseci)
2026	50	0
2027	50	0
2028	50	3
2029	50	6
2030	50	9
2031	51	0
2032	51	3
2033	51	6
2034	51	9

(4) Ne glede na starost iz četrte alineje prvega odstavka tega člena, se od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2034 za pridobitev pravice do invalidske pokojnine, upošteva starost:

Leto	Starost (leta)	Starost (meseci)
2026	65	0
2027	65	0
2028	65	3
2029	65	6
2030	65	9
2031	66	0
2032	66	3
2033	66	6
2034	66	9

«.

30. člen

V 42. členu se v drugi alineji število »20« nadomesti s številom »22«.

Za besedilom člena, ki se označi kot prvi odstavek, se dodata nova drugi in tretji odstavek, ki se glasita:

»(2) Ne glede na starost iz prejšnjega odstavka, se od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2026 upošteva starost 21 let.

(3) Pri zavarovancu iz pete alineje prvega odstavka prejšnjega člena se pogoj dopolnjene pokojninske dobe za pridobitev pravice do invalidske pokojnine ne preverja.«.

31. člen

V 43. členu se v prvem odstavku število »21« nadomesti s številom »23«.

V drugem odstavku se število »21« nadomesti s številom »23«, število »30« pa s številom »32«.

Za drugim odstavkom se dodata nova, tretji in četrti odstavek, ki se glasita:

»(3) Ne glede na starost 23 let, določeno v prvem in drugem odstavku tega člena, se od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2026 upošteva starost 22 let.

(4) Ne glede na starost 32 let, določeno v drugem odstavku tega člena, se od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2026 upošteva starost 31 let.«.

32. člen

V 44.a členu se naslov člena spremeni tako, da se glasi: »(štetje delovnih let v primeru spremembe zdravstvenega stanja)«.

Za besedilom člena, ki postane prvi stavek, se doda nov, drugi stavek, ki se glasi:

»Obdobje uživanja invalidske pokojnine se ne všteva v delovna leta tudi v primeru, ko se zavarovancu, ki uživa invalidsko pokojnino, zdravstveno stanje poslabša.«.

33. člen

V 45. členu se drugi odstavek črta.

Dosedanji tretji odstavek postane drugi odstavek

34. člen

V 47. členu se v prvem odstavku besedilo »za moške« črta.

35. člen

48. člen se spremeni tako, da se glasi:

»48. člen
(odmera invalidske pokojnine v primeru poškodbe zunaj dela ali bolezni)

(1) Invalidska pokojnina za invalidnost, ki je posledica bolezni ali poškodbe zunaj dela, se odmeri od pokojninske osnove v odstotku, določenem glede na dopolnjeno pokojninsko dobo na način iz 37. člena tega zakona.

(2) Invalidska pokojnina iz prejšnjega odstavka se odmeri zavarovancu, ki je postal invalid pred dopolnitvijo starosti 67 let, najmanj v višini 50 % pokojninske osnove.

(3) Ne glede na višino pokojninske osnove iz prejšnjega odstavka, se invalidska pokojnina v obdobju od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2028 odmeri v naslednji višini:

Leto	Odmerni odstotek
2026	44
2027	46
2028	48

(4) Če je invalidnost zaradi bolezni ali poškodbe zunaj dela nastopila po dopolnitvi starosti 67 let, se invalidska pokojnina odmeri od pokojninske osnove najmanj v višini, določeni za odmero starostne pokojnine za 15 let zavarovalne dobe.

(5) Ne glede na starost, določeno v drugem in četrtem odstavku tega člena, veljajo v obdobju od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2034 naslednje starosti:

Leto	Starost (leta)	Starost (meseci)
2026	65	0
2027	65	0
2028	65	3
2029	65	6
2030	65	9
2031	66	0
2032	66	3
2033	66	6
2034	66	9

«.

36. člen

V 49. členu se v drugem odstavku črta besedilo »za moškega«.

37. člen

V 51. členu se drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(2) Od vsakega izračunanega zneska po prejšnjem odstavku se odmeri odstotek, ki ustreza vplivu posameznega vzroka invalidnosti na skupno invalidnost. Seštevek tako dobljenih zneskov ne more biti nižji od zneska najnižje pokojnine iz 39. člena tega zakona in ne more presegati zneska pokojnine, odmerjene za 40 let pokojninske dobe, kot ga določa 37. člen tega zakona.«.

Za drugim odstavkom se dodata nova, tretji in četrti odstavek, ki se glasita:

»(3) Ne glede na prejšnji odstavek se zavarovancu, katerega dopolnjena pokojninska doba brez prištete dobe presega 40 let oziroma je odmerni odstotek za dopolnjeno pokojninsko dobo višji od odmernega odstotka za 40 let pokojninske dobe, določenega v 37. členu tega zakona, seštevek dobljenega zneska določi v skladu s 37. členom tega zakona glede na dopolnjeno pokojninsko dobo.

(4) Če je invalidnost, na podlagi katere pridobi zavarovanec pravico do invalidske pokojnine, deloma posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, deloma pa posledica bolezni ali poškodbe zunaj dela, pri čemer zavarovanec ne izpolnjuje pogojev minimalne pokojninske dobe za priznanje pravice do invalidske pokojnine, ki je posledica bolezni ali poškodbe zunaj dela, se zavarovancu odmeri invalidska pokojnina le za poškodbo pri delu oziroma poklicno bolezen. Invalidska pokojnina se izračuna, kot če bi bila skupna invalidnost posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, odmeri in prizna pa se le za znesek, ki ustreza odstotku vpliva poškodbe pri delu oziroma poklicne bolezni na nastanek invalidnosti.«.

38. člen

V 53. členu se v prvem odstavku v prvi alineji število »58« nadomesti s številom »60«.

V tretjem odstavku se število »58« nadomesti s številom »60«.

V četrtem odstavku se število »58« nadomesti s številom »60«.

Peti odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(5) Ne glede na določbe prvega, tretjega in četrtega odstavka tega člena, znaša starostna meja za pridobitev pravice do vdovske pokojnine v obdobju od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2034:

Leto	Starostna meja
	prvi, tretji in četrti odstavek
2026	58 let
2027	58 let
2028	58 let in 3 mesece
2029	58 let in 6 mesecev
2030	58 let in 9 mesecev
2031	59 let
2032	59 let in 3 mesece
2033	59 let in 6 mesecev
2034	59 let in 9 mesecev

«.

Za petim odstavkom se doda nov, šesti odstavek, ki se glasi:

»(6) Če je umrli zavarovanec v času sklenitve zakonske zveze že dopolnil starost iz tretjega oziroma četrtega odstavka 27. člena tega zakona, pridobi vdova oziroma vdovec pravico do vdovske pokojnine le v primeru, če je imel(a) z umrlim zakoncem skupnega otroka ali če je zakonska zveza trajala nepretrgoma eno leto.«.

39. člen

V 54. členu se za drugim odstavkom doda nov, tretji odstavek, ki se glasi:

»(3) V primerih iz tretje alineje prvega odstavka tega člena je življenjska skupnost podana, če so izpolnjeni naslednji pogoji:
– skupno stalno ali začasno prebivališče,
– obojestranska čustvena navezanost, vzajemno spoštovanje, razumevanje, zaupanje in medsebojna pomoč,
– ekonomska skupnost,
– medsebojno dojemanje partnerjev kot zunajzakonskih partnerjev (volja obeh oseb za obstoj zunajzakonske skupnosti) ali,
– tretje osebe življenjsko skupnost prepoznajo kot zunajzakonsko skupnost.«.

40. člen

V 55. členu se v drugem odstavku za besedo »zakona« doda besedilo »ali je zoper njih sprožen postopek odvzema starševske skrbi, ki se je pred ali po smrti zavarovanca ali uživalca pravic zaključil z odvzemom starševske skrbi«.

41. člen

V 56. členu se v prvem odstavku v drugi alineji odstotek »29 %« nadomesti z odstotkom »30 %«.

V petem odstavku se odstotek »29 %« nadomesti z odstotkom »30 %«.

42. člen:

V 57. členu se za šestim odstavkom doda nov, sedmi odstavek, ki se glasi:

»(7) Uživalcu družinske pokojnine, ki dodiplomski ali podiplomski študijski program dokonča še pred koncem študijskega leta, za katerega je pridobil status študenta, se družinska pokojnina izplačuje do konca študijskega leta, vendar največ do dopolnjenega 26. leta starosti ali do obvezne vključitve v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje.«.

43. člen

V 58. členu se v prvem odstavku v prvi alineji število »60« nadomesti s številom »62«.

V drugem odstavku se število »60« nadomesti s številom »62«.

Četrti odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(4) Ne glede na prvi in drugi odstavek tega člena znaša v letu 2026 starost za pridobitev pravice do družinske pokojnine 61 let.«.

44. člen

V 61. členu se v prvem odstavku odstotek »70 %« nadomesti z odstotkom »80 %«.

Za prvim odstavkom se doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Ne glede na prejšnji odstavek se vdovska pokojnina v prehodnem obdobju od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2026 odmeri v višini 75 % od osnove iz prejšnjega člena.«.

Dosedanja drugi in tretji odstavek postaneta tretji in četrti odstavek.

V dosedanjem četrtem odstavku, ki postane peti odstavek, se črta beseda »moškega«.

Dosedanji peti odstavek postane šesti odstavek.

45. člen

V 62. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(1) Družinska pokojnina se odmeri od osnove, določene v 60. členu tega zakona, v odstotku, katerega višina je odvisna od vrste in števila družinskih članov. Za enega družinskega člana se odmeri v višini 80 %, za dva v višini 90 %, za tri ali več pa v višini 100 % osnove.«.

Za prvim odstavkom se doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Ne glede na prejšnji odstavek se družinska pokojnina v obdobju od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2026 odmeri na naslednji način:

Odmera (v %) za enega družinskega člana	Odmera (v %) za dva družinska člana	Odmera (v %) za tri ali več družinskih članov
75	85	95

V dosedanjem drugem odstavku, ki postane tretji odstavek, se v prvem stavku besedilo »prejšnjega odstavka« nadomesti z besedilom »prvega oziroma drugega odstavka tega člena«, v drugem stavku pa se besedilo »prejšnjem odstavku« nadomesti z besedilom »prvem oziroma drugem odstavku tega člena«.

Dosedanji tretji odstavek postane četrti odstavek.

Dosedanji četrti odstavek, ki postane peti odstavek, se spremeni tako, da se glasi:

»(5) Če družinski člani izpolnjujejo pogoje za priznanje vdovske in družinske pokojnine, se vdovska pokojnina odmeri:
– v sorazmernem delu družinske pokojnine, odmerjene od osnove, v odstotku, določenem glede na število družinskih članov v prvem ali drugem odstavku tega člena, med katere se šteje tudi vdova oziroma vdovec, če so do pokojnine upravičeni vdova oziroma vdovec in otroci, ali
– v višini, določeni v prvem ali drugem odstavku prejšnjega člena tega zakona, če so do pokojnine upravičeni vdova oziroma vdovec in drugi družinski člani; drugim družinskim članom pa pripada ostanek osnove za odmero družinske pokojnine ali
– v sorazmernem delu družinske pokojnine, odmerjene od osnove, v odstotku, določenem glede na število družinskih članov v prvem ali drugem odstavku tega člena, med katere se šteje tudi vdova

oziroma vdovec, če so do pokojnine upravičeni vdova oziroma vdovec in otroci; drugim družinskim članom pa pripada ostanek osnove za odmero družinske pokojnine.«.

Dosedanji peti odstavek postane šesti odstavek.

46. člen

V 68. členu se v prvem odstavku črta beseda »daljšim«, za besedilom »katere je« pa doda besedilo »ali je bil«.

47. člen

V 69. členu se v prvem odstavku v napovednem stavku število »65« nadomesti s številom »67«.

V drugem odstavku se za besedo »Zavarovanci« dodata vejica in besedilo »ki so do dneva nastanka invalidnosti dopolnili le dobo«, za besedo »zakona« pa doda vejica.

Za drugim odstavkom se dodata nova, tretji in četrti odstavek, ki se glasita:

»(3) Ne glede na starost, določeno v prvem odstavku tega člena, pridobi zavarovanec pravice na podlagi invalidnosti II. in III. kategorije v obdobju od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2034, ko dopolni starost:

Leto	Starost (leta)	Starost (meseci)
2026	65	0
2027	65	0
2028	65	3
2029	65	6
2030	65	9
2031	66	0
2032	66	3
2033	66	6
2034	66	9

(4) Zavarovanci, ki uživajo delno pokojnino po 40. členu tega zakona, pridobijo iz invalidskega zavarovanja le pravico do invalidske pokojnine.«.

48. člen

72. člen se spremeni tako, da se glasi:

»72. člen
(pogoji za pridobitev pravice do poklicne rehabilitacije)

(1) Pravico do poklicne rehabilitacije pridobi zavarovanec:
– pri katerem je nastala invalidnost II. kategorije;
– ki na dan nastanka invalidnosti še ni dopolnil 57 let starosti;
– ki se glede na preostalo delovno zmožnost lahko usposobi za drugo delo, ki ga bo opravljal s polnim delovnim časom.

(2) Ne glede na starost, določeno v prejšnjem odstavku, se v obdobju od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2034 za pridobitev pravice do poklicne rehabilitacije upošteva starost:

Leto	Starost (leta)	Starost (meseci)
2026	55	0
2027	55	0
2028	55	3
2029	55	6
2030	55	9
2031	56	0
2032	56	3
2033	56	6
2034	56	9

(3) Pravico do poklicne rehabilitacije pridobi tudi zavarovanec:
– pri katerem je nastala invalidnost II. kategorije;
– ki na dan nastanka invalidnosti še ni dopolnil 52 let starosti;
– ki se glede na preostalo delovno zmožnost lahko usposobi za drugo delo, ki ga bo opravljal s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno.

(4) Ne glede na starost, določeno v prejšnjem odstavku, se v obdobju od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2034 za pridobitev pravice do poklicne rehabilitacije upošteva starost:

Leto	Starost (leta)	Starost (meseci)
2026	50	0
2027	50	0
2028	50	3
2029	50	6
2030	50	9
2031	51	0
2032	51	3
2033	51	6
2034	51	9

(5) Pravico do poklicne rehabilitacije lahko pridobi zavarovanec, pri katerem je nastala invalidnost III. kategorije, ki se glede na preostalo delovno zmožnost lahko usposobi v okviru svojega poklica za drugo delo, ki ga bo opravljal s polnim delovnim časom ali s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno oziroma 20 ur tedensko.«.

49. člen

V 75. členu se za besedilom člena, ki se označi kot prvi odstavek, dodata nova, drugi in tretji odstavek, ki se glasita:

»(2) Poklicna rehabilitacija se opravi po vrstnem redu ukrepov iz prejšnjega odstavka, če je tako možno doseči namen poklicne rehabilitacije. Če se ugotovi, da predhodno naveden ukrep ni mogoč oziroma z njim namena poklicne rehabilitacije ni mogoče doseči, se poklicna rehabilitacija zagotavlja z ukrepom, navedenim v naslednji alineji.

(3) Poklicna rehabilitacija se lahko zagotavlja tudi s kombinacijo različnih ukrepov iz prvega odstavka tega člena.«.

50. člen

V 77. členu se v petem odstavku za besedo »mesecev« doda besedilo »oziroma kadarkoli na zahtevo zavoda.«.

51. člen

V 80. členu se v prvem odstavku besedilo »pridobitve pravice« nadomesti z besedilom »dokončnosti odločbe o priznani pravici«.

V tretjem odstavku se beseda »drugega« nadomesti z besedilom »tretjega in petega«.

52. člen

V 81. členu se v prvem odstavku v prvi alineji za besedo »prvem« doda besedilo »ali petem«, v drugi alineji pa se število »55« nadomesti s številom »57«.

Za prvim odstavkom se doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Ne glede na starost, določeno v drugi alineji prejšnjega odstavka, se v obdobju od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2034 za pridobitev pravice do premestitve upošteva starost:

Leto	Starost (leta)	Starost (meseci)
2026	55	0
2027	55	0
2028	55	3
2029	55	6
2030	55	9
2031	56	0
2032	56	3
2033	56	6
2034	56	9

Dosedanji drugi odstavek postane tretji odstavek.

53. člen

V 82. členu se v prvem odstavku število »55« nadomesti s številom »57«.

Drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(2) Pravico do dela s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno, na drugem delu pridobi zavarovanec po končani poklicni rehabilitaciji po tretjem odstavku 72. člena tega zakona in zavarovanec po končani poklicni rehabilitaciji po petem odstavku 72. člena tega zakona, pri katerem je nastala invalidnost III. kategorije, ki se glede na preostalo delovno zmožnost lahko usposobi v okviru svojega poklica za drugo delo, ki ga bo opravljal s krajšim delovnim časom od polnega najmanj štiri ure dnevno oziroma 20 ur tedensko.«.

Za tretjim odstavkom se doda nov, četrti odstavek, ki se glasi:

»(4) Ne glede na starost, določeno v prvem odstavku tega člena, se v obdobju od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2034 za pridobitev pravice do dela s krajšim delovnim časom od polnega po tem členu upošteva starost:

Leto	Starost (leta)	Starost (meseci)
2026	55	0
2027	55	0
2028	55	3
2029	55	6
2030	55	9
2031	56	0
2032	56	3
2033	56	6
2034	56	9

54. člen

85. člen se spremeni tako, da se glasi:

»85. člen
(pravica do nadomestila za invalidnost in odmera nadomestila)

Pravico do nadomestila za invalidnost ima zavarovanec s priznano pravico do premestitve po končani poklicni rehabilitaciji ter zavarovanec, pri katerem je nastala invalidnost II. kategorije ali invalidnost III. kategorije, če je zavarovančeva delovna zmožnost za njegov poklic zmanjšana za manj kot 50 % ali če zavarovanec še lahko dela v svojem poklicu s polnim delovnim časom, vendar ni zmožen za delo na delovnem mestu, na katerem dela, če:

– ob nastanku invalidnosti ni bil zaposlen, ni bil obvezno zavarovan ali mu je delovno razmerje prenehalo na podlagi pozitivnega mnenja komisije za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi ali neodvisno od njegove volje ali krivde, se mu nadomestilo odmeri v višini 80 % invalidske pokojnine, ki bi mu pripadala ob nastanku invalidnosti;
– je delovno razmerje prekinil po lastni volji ali krivdi, se mu nadomestilo odmeri v višini 40 % invalidske pokojnine, ki bi mu pripadala ob nastanku invalidnosti;
– se je zaposlil na drugem delovnem mestu, se mu nadomestilo odmeri v višini 35 % invalidske pokojnine, ki bi mu pripadala ob nastanku invalidnosti.«.

55. člen

V 86. členu se četrti odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(4) Ne glede na drugi in tretji odstavek tega člena se delno nadomestilo odmeri v višini 80 % invalidske pokojnine, ki bi zavarovancu pripadala na dan nastanka invalidnosti, če zavarovanec izgubi delo na podlagi pozitivnega mnenja komisije za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi ali neodvisno od njegove volje ali krivde, če zavarovanec ob nastanku invalidnosti ni bil zaposlen ali ni bil obvezno vključen v obvezno zavarovanje. Na enak način se delno nadomestilo odmeri za zavarovance iz prvega odstavka 19. člena tega zakona.«.

V šestem odstavku se število »25« nadomesti s številom »40«.

Sedmi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(7) Zavarovancu iz 15., 16., 17. ter drugega in četrtega do sedmega odstavka 19. člena tega zakona se delno nadomestilo odmeri v višini, določeni v drugem odstavku tega člena.«.

56. člen

V 87. členu se v prvem odstavku črta besedilo »za moške«.

V tretjem odstavku se črta besedilo »za moške«.

57. člen

V 88. členu se za besedilom člena, ki se označi kot prvi odstavek, dodata nova, drugi in tretji odstavek, ki se glasita:

»(2) Zavarovancu, uživalcu nadomestila iz invalidskega zavarovanja, ki se po prenehanju delovnega razmerja ali obveznega zavarovanja v roku 30 dni ne prijavi pri zavodu za zaposlovanje, se ustrezno nadomestilo iz invalidskega zavarovanja ne izplačuje.

(3) Če zavarovanec uveljavlja nadomestilo iz invalidskega zavarovanja po roku iz prvega ali drugega odstavka tega člena, se mu nadomestilo prizna oziroma izplačuje od dneva prijave pri zavodu za zaposlovanje.«.

58. člen

V 91. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(1) Za izplačilo nadomestila iz invalidskega zavarovanja iz 80., 84., 85. in 86. člena tega zakona se smiselno uporabljajo določbe šestega, sedmega, osmega in devetega odstavka 111. člena tega zakona.«.

V četrtem odstavku se za besedilom odstavka, ki postane prvi stavek, doda nov, drugi stavek, ki se glasi: »Bruto znesek nadomestila za obračun davčnih odtegljajev se izračuna tako, da se znesek odmerjenega in usklajenega nadomestila poveča s koeficientom davčnega odtegljaja.«.

Za četrtim odstavkom se doda nov, peti odstavek, ki se glasi:

»(5) Če zavarovanec pridobi pravico iz invalidskega zavarovanja in na tej podlagi pravico do nadomestila iz invalidskega zavarovanja po tem zakonu ter hkrati pravico iz naslova invalidnosti in na njeni podlagi pravico do nadomestila po drugih predpisih, lahko uživa le eno od nadomestil, ki si ga sam izbere.«.

59. člen

V 94. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(1) Zavarovancu, ki je pridobil pravico na podlagi invalidnosti, nastale pred dopolnjenim 50. letom starosti, se z obveznimi kontrolnimi pregledi, ki se opravijo vsaka štiri leta, ponovno ugotavlja invalidnost.«.

Drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(2) Zavarovancu se lahko določi kontrolni pregled tudi po dopolnitvi starosti iz prejšnjega odstavka ali pred ali po preteku štiriletnega roka.«.

60. člen

Za 94. členom se naslov IX. poglavja in naslov 1. oddelka tega poglavja spremenita tako, da se glasita:

»IX. POGLAVJE: LETNI IN ZIMSKI DODATEK TER DODATEK ZA POMOČ IN POSTREŽBO

1. LETNI IN ZIMSKI DODATEK.«.

61. člen

95. člen se spremeni tako, da se glasi:

»95. člen
(določitev letnega dodatka)

(1) Letni dodatek se zagotavlja uživalcem pokojnin in nadomestil iz invalidskega zavarovanja, med katere spadajo tudi uživalci nadomestil iz invalidskega zavarovanja po Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 12/92, 5/94, 7/96 in 54/98), uživalci delne invalidske pokojnine po ZPIZ-1, uživalci nadomestila za čas poklicne rehabilitacije, začasnega nadomestila in nadomestila za invalidnost po ZPIZ-1 in po tem zakonu ter uživalci delnega nadomestila po tem zakonu.

(2) Uživalcem denarnih prejemkov iz prejšnjega odstavka se letni dodatek izplača, če ne prejemajo plače ali niso vključeni v obvezno zavarovanje ali pa so vključeni v obvezno zavarovanje in so zdravstveno zavarovani kot uživalci pravice iz invalidskega zavarovanja.

(3) Letni dodatek se v letu 2026 izplača uživalcem pokojnin in uživalcem nadomestil iz invalidskega zavarovanja v naslednjih zneskih:
– uživalcem pokojnin, ki prejemajo pokojnino v znesku do 710,00 eurov, se letni dodatek izplača v višini 470,00 eurov;
– uživalcem pokojnin, ki prejemajo pokojnino v znesku od 710,01 do 850,00 eurov, se letni dodatek izplača v višini 330,00 eurov;
– uživalcem pokojnin, ki prejemajo pokojnino v znesku od 850,01 do 1.010,00 eurov, se letni dodatek izplača v višini 270,00 eurov;
– uživalcem pokojnin, ki prejemajo pokojnino v znesku od 1.010,01 do 1.210,00 eurov, se letni dodatek izplača v višini 220,00 eurov;
– uživalcem pokojnin, ki prejemajo pokojnino v znesku, višjem od 1.210,00 eurov, se letni dodatek izplača v višini 160,00 eurov;
– uživalcem nadomestil iz prvega odstavka tega člena, ki prejemajo nadomestilo v znesku do 1.010,00 eurov, se letni dodatek izplača v višini 270,00 eurov;

– uživalcem nadomestil iz prvega odstavka tega člena, ki prejemajo nadomestilo v znesku od 1.010,01 eurov do 1.210,00 eurov, se letni dodatek izplača v višini 220,00 eurov;
– uživalcem nadomestil iz prvega odstavka tega člena, ki prejemajo nadomestilo v znesku, višjem od 1.210,00 eurov, se letni dodatek izplača v višini 160,00 eurov.

(4) V znesku pokojnine se upoštevajo tudi znesek dela vdovske pokojnine oziroma družinske pokojnine po drugem roditelju, dodatki in razlike pokojnin k pokojnini po drugih predpisih ter znesek pokojnine, prejete od tujega nosilca pokojninskega oziroma invalidskega zavarovanja.

(5) Pri določitvi višine letnega dodatka iz tretjega odstavka tega člena se upošteva višina pokojnine oziroma nadomestila, ki ga uživalec prejme v mesecu izplačila letnega dodatka.

(6) Znesek pokojnine, prejete od tujega nosilca pokojninskega oziroma invalidskega zavarovanja, ki se po prejšnjem odstavku šteje v znesek pokojnine, se upošteva v višini izplačane pokojnine v januarju za mesec januar tekočega leta, preračunane v eure po tečaju Banke Slovenije na dan izplačila rednih pokojnin za januar tekočega leta.

(7) Zavod za pridobitev podatkov o znesku tuje pokojnine iz četrtega odstavka tega člena tega zakona po uradni dolžnosti obvestilo o upoštevanju tuje pokojnine pri izplačilu letnega dodatka, skupaj z obrazcem, ki se izpolnjen šteje za dokazilo o višini pokojnine, prejete od tujega nosilca pokojninskega oziroma invalidskega zavarovanja, posreduje uživalcem pokojnine, ki imajo na dan 1. januarja tekočega leta prebivališče v:
– drugi državi,
– Republiki Sloveniji in se jim pokojnina po določbah mednarodnih pogodb izplačuje v sorazmernem delu,
– Republiki Sloveniji in po podatkih finančne uprave poleg pokojnine prejemajo še pokojnino od tujega nosilca pokojninskega oziroma invalidskega zavarovanja,
zavod za pridobitev podatkov o znesku tuje pokojnine iz četrtega odstavka tega člena tega zakona po uradni dolžnosti posreduje obvestilo o upoštevanju tuje pokojnine pri izplačilu letnega dodatka, skupaj z obrazcem, ki se izpolnjen šteje za dokazilo o višini pokojnine, prejete od tujega nosilca pokojninskega oziroma invalidskega zavarovanja.

(8) Znesek pokojnine, izplačane od tujega nosilca pokojninskega oziroma invalidskega zavarovanja v januarju tekočega leta, morajo uživalci pokojnine posredovati zavodu najkasneje do 30. septembra tekočega leta.

(9) Letni dodatek se odmeri brez izdaje posamičnega akta.«.

62. člen

96. člen se spremeni tako, da se glasi:

»96. člen
(določitev sorazmernega dela letnega dodatka)

(1) Uživalcem pokojnin, ki se jim pokojnina po določbah mednarodnih pogodb izplačuje v sorazmernem delu, uživalcem družinskih ali vdovskih pokojnin, ki se jim družinska in vdovska pokojnina izplačuje ločeno, uživalcem delnih pokojnin in pokojnin iz 116. člena tega zakona, se znesek letnega dodatka izplača v sorazmernem delu.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek se uživalcem pokojnin, ki se jim pokojnina po določbah mednarodnih pogodb izplačuje v sorazmernem delu in ki prejemajo skupni znesek pokojnine, ugotovljen po četrtem odstavku prejšnjega člena, v višini do 710,00 eurov, letni dodatek izplača v višini iz prve alineje tretjega odstavka prejšnjega člena.«.

63. člen

V 97. členu se v prvem odstavku za besedo »prvega« črta besedilo »in drugega«.

64. člen

98. člen se spremeni tako, da se glasi:

»98. člen
(rok za izplačilo)

(1) Letni dodatek se izplača skupaj z izplačilom redne pokojnine oziroma nadomestila iz invalidskega zavarovanja za mesec junij tekočega leta.

(2) Če je pravica do pokojnine ali nadomestila iz invalidskega zavarovanja priznana po roku iz prejšnjega odstavka, se letni dodatek upravičencem izplača skupaj z izplačilom prve pokojnine ali prvega nadomestila.

(3) Ne glede na prvi odstavek tega člena se uživalcu pokojnine iz sedmega odstavka 95. člena tega zakona, ki dokazilo o višini pokojnine, prejete od tujega nosilca pokojninskega oziroma invalidskega zavarovanja, predloži do 30. aprila tekočega leta, letni dodatek izplača do 30. septembra, če pa ga predloži do 30. septembra tekočega leta, se mu letni dodatek izplača do konca leta. Uživalcu pokojnine iz sedmega odstavka 95. člena tega člena, ki do 30. septembra tekočega leta ne predloži dokazila o višini zneska tuje pokojnine, izplačane v januarju tekočega leta, se letni dodatek izplača v najnižji višini po peti alineji tretjega odstavka 95. člena tega zakona oziroma v sorazmernem delu ne glede na drugi odstavek 96. člena tega zakona.«.

65. člen

Za 98. členom se doda nov, 98.a člen, ki se glasi:

»98.a člen
(zimski dodatek)

(1) Uživalcem pokojnin in uživalcem nadomestil iz invalidskega zavarovanja, ki so v skladu s tem zakonom upravičeni do letnega dodatka, se izplača zimski dodatek v višini 250 eurov.

(2) Prejemnikom zimskega dodatka se dodatek izplača najkasneje z izplačilom redne pokojnine in nadomestil za mesec november tekočega leta oziroma v primeru naknadno priznane pravice do letnega dodatka za tekoče leto najkasneje z izplačilom redne pokojnine in nadomestil za mesec april naslednjega leta.

(3) Sredstva za izplačilo zimskega dodatka se zagotavljajo iz proračuna Republike Slovenije.

(4) Ne glede na višino zimskega dodatka, določeno v prvem odstavku tega člena, se dodatek za obdobja med letom 2025 in letom 2029 izplača v višini:

Leto	Zimski dodatek (eurov)
2025	150
2026	170
2027	190
2028	210
2029	230

(5) Ne glede na prvi odstavek tega člena se uživalce pokojnin, ki se jim pokojnina po določbah mednarodnih pogodb izplačuje v sorazmernem delu, izplača tudi zimski dodatek v sorazmernem delu.

(6) Zimski letni dodatek se ne šteje v dohodek pri uveljavljanju pravic po zakonu, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev.«.

66. člen

V 105. členu se za drugim odstavkom doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»(3) Na predlog sveta zavoda in ob soglasju Vlade Republike Slovenije se lahko opravi izredna uskladitev pokojnin.«.

Dosedanji tretji odstavek postane četrti odstavek.

67. člen

106. člen se spremeni tako, da se glasi:

»106. člen
(način izvedbe in določitev višine uskladitve pokojnin)

(1) Uskladitev pokojnin po drugem odstavku prejšnjega člena se opravi pri izplačilu pokojnin za mesec februar z veljavnostjo od 1. januarja tekočega leta.

(2) Pokojnine se uskladijo za 20 % rasti povprečne bruto plače, izplačane za obdobje januar–december preteklega leta, v primerjavi s povprečno bruto plačo, izplačano za enako obdobje leto pred tem, in za 80 % povprečne rasti cen življenjskih potrebščin v obdobju januar–december preteklega leta v primerjavi z enakim obdobjem leto pred tem. Uskladitev pokojnin je izražena v odstotku in je seštevek obeh ugotovljenih delnih rasti.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek se v obdobju od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2030 pokojnine uskladijo za 50 % rasti povprečne bruto plače, izplačane za obdobje januar–december preteklega leta, v primerjavi s povprečno bruto plačo, izplačano za enako obdobje leto pred tem, in za 50 % povprečne rasti cen življenjskih potrebščin v obdobju januar–december preteklega leta v primerjavi z enakim obdobjem leto pred tem. Uskladitev pokojnin je izražena v odstotku in je seštevek obeh ugotovljenih delnih rasti. Od 1. januarja 2031 do 31. decembra 2039 se pokojnine uskladijo v odstotku glede na seštevek ugotovljenih delnih rasti povprečne bruto plače, izplačane za obdobje januar–december preteklega leta, v primerjavi s povprečno bruto plačo, izplačano za enako obdobje leto pred tem ter povprečne rasti cen življenjskih potrebščin v obdobju januar–december preteklega leta v primerjavi z enakim obdobjem leto pred tem, na naslednji način:

Leto	Rast plač (v %)	Rast cen življenjskih potrebščin (v %)
2031	47	53
2032	44	56
2033	41	59
2034	38	62
2035	35	65
2036	32	68
2037	29	71

Leto	Rast plač (v %)	Rast cen življenjskih potrebščin (v %)
2038	26	74
2039	23	77

(4) Socialni partnerji v okviru Ekonomsko-socialnega sveta najmanj vsakih pet let na podlagi projekcij zavoda za posamezna leta, pripravljenih na podlagi Jesenskih napovedi gospodarskih gibanj Urada Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj, ob upoštevanju gibanja deleža izdatkov za pokojnine v BDP v posameznih letih, transferja iz proračuna v blagajno zavoda, realne rasti pokojnin, razmerja med neto pokojninami in neto plačami, opravijo razpravo o primernosti upoštevanja delnih rasti plač in rasti cen življenjskih potrebščin pri nadaljnjem usklajevanju pokojnin.

(5) Pri uskladitvi pokojni se negativna delna rast posameznega faktorja za izračun ne upošteva.«.

68. člen

V 107. členu se v drugem odstavku za besedilom »in postrežbo« dodata vejica in besedilo »mejni znesek in višina letnega dodatka iz 95. in 96. člena tega zakona ter višina zimskega dodatka iz 98.a člena tega zakona«.

69. člen

V 108. členu se v drugem odstavku za besedo »četrtega« doda besedilo »in petega«.

Za tretjim odstavkom se doda nov, četrti odstavek, ki se glasi:

»(4) Obveznost zavarovanja na podlagi drugega odstavka 18. člena tega zakona ne vpliva na priznanje in uživanje družinske pokojnine.«.

70. člen

V 109. členu se četrti odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(4) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena se zavarovancu, ki ob nastanku invalidnosti izpolnjuje pogoje za invalidsko pokojnino in pogoje za starostno pokojnino, po uradni dolžnosti prizna pravica, ki je zanj ugodnejša.«.

71. člen

V 111. členu se tretji odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(3) Delna pokojnina se izplačuje od prvega naslednjega dne po vložitvi zahteve, vendar največ od spremembe obsega zavarovanja. Zavarovancu, ki ima ob uveljavitvi pravice do delne pokojnine že spremenjen obseg zavarovanja, se delna pokojnina izplačuje od prvega dne naslednjega meseca po vložitvi zahteve in največ za šest mesecev nazaj.«.

Četrti odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(4) Družinska oziroma vdovska pokojnina se družinskemu članu izplačuje pod pogoji iz prvega in drugega odstavka tega člena od prvega dne naslednjega meseca po vložitvi zahteve in največ za šest mesecev nazaj, vendar najdlje od:
– naslednjega dne po smrti zavarovanca oziroma
– prvega naslednjega dne po prenehanju izplačevanja starostne, predčasne ali invalidske pokojnine umrlemu uživalcu pokojnine ali nadomestila iz invalidskega zavarovanja.«.

Za četrtim odstavkom se doda nov peti odstavek, ki se glasi:

»(5) Del vdovske pokojnine se uživalcu starostne, predčasne ali invalidske pokojnine izplačuje od prvega dne naslednjega meseca po vložitvi zahteve. Zavarovancu se del vdovske pokojnine izplačuje pod pogoji iz četrtega odstavka tega člena.«.

Dosedanji peti do osmi odstavek postanejo šesti do deveti odstavek.

72. člen

V 113. členu se za drugim odstavkom doda nov, tretji odstavek, ki se glasi:

»(3) Če se upravičenec do družinske pokojnine šola v tujini, mora po dopolnjenem 15. letu starosti vsako leto predložiti potrdilo o šolanju. Upravičencu do družinske pokojnine preneha pravica do družinske pokojnine, če ne predloži potrdila o šolanju.«.

73. člen

V 116. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(1) Uživalec starostne, predčasne, vdovske in družinske pokojnine, ki na območju Republike Slovenije začne ponovno delati oziroma opravljati dejavnost, znova pridobi lastnost zavarovanca iz 14., 15., 16., 17. in četrtega odstavka 19. člena tega zakona, pokojnina pa se mu v tem času ne izplačuje. Pokojnina se ne izplačuje tudi uživalcu pokojnine iz tega odstavka, ki pridobi lastnost zavarovanca po prvem odstavku 25. člena tega zakona. Pokojnina se preneha izplačevati z dnem ponovne pridobitve lastnosti zavarovanca.«.

Drugi odstavek se črta.

Za dosedanjim tretjim odstavkom, ki postane drugi odstavek, se doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»(3) Uživalcu starostne, predčasne in vdovske pokojnine, ki na območju Republike Slovenije začne ponovno opravljati naloge oskrbovalca družinskega člana za zavarovanca, ki ima dva oskrbovalca družinskega člana, ter pridobi lastnost zavarovanca iz četrtega odstavka 19. člena tega zakona za 20 ur tedensko, se izplačuje sorazmerni del pokojnine, in sicer v višini 50 odstotkov.«.

V četrtem odstavku se besedilo »prejšnjega odstavka« nadomesti z besedilom »drugega in tretjega odstavka tega člena«.

V sedmem odstavku se v prvem stavku beseda »tretjega« nadomesti z besedo »drugega«, za besedilom »četrtega odstavka« doda besedilo »tega člena«, v drugem stavku pa besedilo »prvega dne naslednjega meseca po spremembi« nadomesti z besedo »spremembe«.

V osmem odstavku se beseda »in« nadomesti z vejico, za besedilom »17. člena« pa doda besedilo »in četrtega odstavka 19. člena«.

Za enajstim odstavkom se dodata nova, dvanajsti in trinajsti odstavek, ki se glasita:

»(12) Uživalcu starostne, predčasne, vdovske in družinske pokojnine, ki se zaposli v mednarodni organizaciji s sedežem v državi, za katero veljajo predpisi EU o koordinaciji sistemov socialne varnosti, v instituciji EU, za katere se uporabljajo Evropski kadrovski predpisi, ali je poslanec v Evropskem parlamentu, se za čas opravljanja zaposlitve ali opravljanja mandata, pokojnina ne izplačuje. Uživalec invalidske pokojnine z zaposlitvijo po tem odstavku z dnem vključitve v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje izgubi pravico do pokojnine.

(13) Če za uživalca pokojnine iz drugega odstavka 204. člena tega zakona nastopi obveznost zavarovanja na podlagi 14., 15., 16., 17. in 19. člena tega zakona, se za čas obveznega zavarovanja pokojnina ne izplačuje.«.

74. člen

V 117. členu se tretji odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(3) Pri ponovni odmeri ali odstotnem povečanju predčasne pokojnine se manjkajoča starost ob prvem priznanju pravice do predčasne pokojnine zmanjša za toliko mesecev, kot znaša pokojninska doba, dopolnjena v času ponovnega zavarovanja. Če zavarovanec iz prejšnjega stavka v času ponovne vključitve v obvezno zavarovanje dopolni toliko pokojninske dobe, kot je znašala manjkajoča starost ob prvem priznanju pravice do predčasne pokojnine, se mu prizna pravica do starostne pokojnine. Če zavarovanec v času ponovne vključitve v obvezno zavarovanje dopolni 40 let pokojninske dobe brez dokupa, se mu prizna pravica do starostne pokojnine.«.

Za petim odstavkom se dodata nova, šesti in sedmi odstavek, ki se glasita:

»(6) Zavarovancu iz desetega in dvanajstega odstavka prejšnjega člena tega zakona, ki se po uveljavitvi pravice do predčasne ali starostne pokojnine znova vključi v obvezno zavarovanje pri tujem nosilcu zavarovanja, se po prenehanju obveznega zavarovanja v tujini izplačuje usklajeni znesek prej priznane pokojnine.

(7) Zavarovancu iz trinajstega odstavka prejšnjega člena se po prenehanju obveznega zavarovanja izplačuje usklajeni znesek pokojnine, priznane na podlagi drugega odstavka 204. člena tega zakona. Če zavarovanec v času ponovne vključitve v obvezno zavarovanje dopolni pogoje za starostno pokojnino, se mu prizna pravica do starostne pokojnine.«.

75. člen

V 122. členu se v drugem odstavku za besedilom »pogodbe o zaposlitvi« doda besedilo »vendar najprej z dnem dokončnosti odločbe, s katero so priznane pravice na podlagi invalidnosti II. ali III. kategorije, vse dokler zavarovanec opravlja delo z delovnim časom, ki ustreza njegovi preostali delovni zmožnosti«.

V tretjem odstavku se pred besedo »vse« doda besedilo »vendar najprej od dneva dokončnosti odločbe, s katero so priznane pravice na podlagi invalidnosti II. ali III. kategorije,«.

Za petim odstavkom se doda nov, šesti odstavek, ki se glasi:

»(6) Delno nadomestilo se zavarovancu iz sedmega odstavka 86. člena tega zakona izplačuje od dne, ko izkazuje, da je začel opravljati dejavnost, ki ustreza zavarovančevi preostali delovni zmožnosti, vendar najprej z dnem dokončnosti odločbe, s katero so priznane pravice na podlagi invalidnosti II. ali III. kategorije.«.

76. člen

V 123. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(1) Delno nadomestilo, odmerjeno po četrtem odstavku 86. člena tega zakona, in nadomestilo za invalidnost iz prve alineje 85. člena tega zakona za zavarovanca, ki ob nastanku invalidnosti ni bil zaposlen ali ni bil obvezno zavarovan, se izplačujeta:

– zavarovancu iz 19. člena tega zakona, ki je prejemnik denarnega nadomestila po predpisih, ki urejajo trg dela, od naslednjega prvega dne po prenehanju prejemanja tega nadomestila;

– zavarovancu iz 21. člena tega zakona od prvega dne naslednjega meseca po vložitvi zahteve za priznanje pravic iz invalidskega zavarovanja in še za šest mesecev nazaj, vendar največ od nastanka invalidnosti.«.

77. člen

V 124. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(1) Nadomestilo za invalidnost se zavarovancu, ki mu je delovno razmerje prenehalo na podlagi pozitivnega mnenja komisije za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi ali neodvisno od njegove volje ali krivde, izplačuje od prvega naslednjega dne po izteku pravice iz zavarovanja za primer brezposelnosti na podlagi predpisov, ki urejajo trg dela.«.

Drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(2) Nadomestilo za invalidnost se zavarovancu, ki je delovno razmerje prekinil po lastni volji ali krivdi, izplačuje od dneva prenehanja delovnega razmerja ali obveznega zavarovanja.«.

Tretji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(3) Nadomestilo za invalidnost se zavarovancu, ki se je zaposlil na drugem delovnem mestu, izplačuje v primeru iz tretje alineje prvega odstavka 85. člena tega zakona od začetka dela na drugem delovnem mestu ali od dneva nastopa dela, ki je dogovorjen v pogodbi o zaposlitvi, na delovnem mestu, ki ustreza zavarovančevi preostali delovni zmožnosti, ali če ta ni dogovorjen v pogodbi o zaposlitvi, z dnem podpisa nove pogodbe o zaposlitvi, vendar najprej od dneva dokončnosti odločbe, s katero so priznane pravice na podlagi invalidnosti II. ali III. kategorije.«.

Za tretjim odstavkom se doda nov četrti odstavek, ki se glasi:

»(4) Nadomestilo za invalidnost se zavarovancu iz 15., 16., in 17. člena tega zakona izplačuje od dneva, ko izkazuje, da je začel opravljati dejavnost, ki ustreza zavarovančevi preostali delovni zmožnosti, vendar najprej od dneva dokončnosti odločbe, s katero so priznane pravice na podlagi invalidnosti II. ali III. kategorije.«.

Dosedanji četrti odstavek postane peti odstavek.

78. člen

125. člen se spremeni tako, da se glasi:

»125. člen
(izplačevanje nadomestil iz invalidskega zavarovanja zavarovancem, ki jim je delovno razmerje prenehalo)

(1) Delno nadomestilo in nadomestilo za invalidnost se v primeru iz četrtega in petega odstavka 122. člena, 123. člena ter prvega, drugega in petega odstavka 124. člena tega zakona izplačujeta za čas, ko je zavarovanec prijavljen na zavodu za zaposlovanje in izpolnjuje obveznosti po predpisih, ki urejajo trg dela.

(2) Ne glede na četrti in peti odstavek 122. člena, 123. člen, prvi, drugi in peti odstavek 124. člena tega zakona ter ne glede na prejšnji odstavek se nadomestilo iz invalidskega zavarovanja ne preneha izplačevati upravičencu, ki pridobi lastnost zavarovanca po prvem odstavku 18. člena tega zakona.

(3) Uživalec nadomestil iz invalidskega zavarovanja, ki v tujini začne ponovno delati oziroma opravljati dejavnost in je na tej podlagi v tujini vključen v obvezno pokojninsko zavarovanje, se nadomestilo iz invalidskega zavarovanja preneha izplačevati z dnem začetka opravljanja dela oziroma dejavnosti.«.

79. člen

V 126. členu se tretji odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(3) Na podlagi spremembe pravice do dela s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno oziroma 20 ur tedensko, se nadomestilo iz invalidskega zavarovanja zaradi dela s krajšim delovnim časom od polnega še nadalje izplačuje, če delodajalec zavarovancu ne zagotovi dela s krajšim delovnim časom od polnega po odločbi o spremembi v stanju invalidnosti. Na enak način se nadalje izplačuje tudi nadomestilo za invalidnost, kadar se pri zavarovancu zaradi sprememb v stanju invalidnosti priznajo nove omejitve ali pravica do premestitve na drugo delovno mesto, pa delodajalec delovnemu invalidu ne zagotovi ustreznega delovnega mesta.«.

Za sedmim odstavkom se doda nov, osmi odstavek, ki se glasi:

»(8) S priznanjem pravice do predčasne, starostne ali invalidske pokojnine prenehajo preostale pravice iz invalidskega zavarovanja.«.

80. člen

V 130. členu se za drugim odstavkom doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»(3) Za delovnega invalida s pravico do krajšega ali skrajšanega delovnega časa iz prejšnjega odstavka se štetje zavarovalne dobe s polnim delovnim oziroma zavarovalnim časom doseže tako, da je v času, ko uživa pravico do delnega nadomestila po tem zakonu ali pravico do nadomestila plače zaradi dela s skrajšanim delovnim časom ali delne invalidske pokojnine po ZPIZ-1, vključen v obvezno zavarovanje s polnim delovnim oziroma zavarovalnim časom.«.

Dosedanji tretji do enajsti odstavek postanejo četrti do dvanajsti odstavek.

Za dvanajstim odstavkom se doda nov, trinajsti odstavek, ki se glasi:

»(13) Ne glede na določbe prejšnjih odstavkov se osebam, ki prejemajo denarno nadomestilo za spoštovanje konkurenčne klavzule v skladu z zakonom, ki ureja delovna razmerja, in niso vključene v obvezno zavarovanje, ali so vključene v obvezno zavarovanje za krajši delovni oziroma zavarovalni čas ter niso uživalci pokojnine, v zavarovalno dobo šteje obdobje, ugotovljeno na podlagi letnega zneska vseh prejetih nadomestil. Navedeno obdobje se določi na način, določen v šestem do dvanajstem odstavku, za ugotavljanje zavarovalne dobe zavarovancev iz 18. člena tega zakona.«.

81. člen

Za 130. členom se doda nov, 130.a člen, ki se glasi:

»130.a člen
(čas zaposlitve pri mednarodni organizaciji)

Ne glede na določbe 129. in 130. člena tega zakona se zavarovancu k zavarovalni dobi po tem zakonu upošteva obdobje zaposlitve pri mednarodni organizaciji s sedežem v drugi državi članici EU, EGP in Švici, če mednarodna pogodba ne določa drugače, ali obdobje, ko je poslanec v Evropskem parlamentu. Obdobje iz prejšnjega stavka se upošteva le za izpolnitev pogojev za pridobitev pravice iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja in se ne upošteva za izračun višine pravic.«.

82. člen

132. člen se črta.

83. člen

133. člen se spremeni tako, da se glasi:

»133. člen
(pogoj plačila prispevkov)

(1) V zavarovalno dobo štejejo obdobja zavarovanja, če so bili za ta obdobja plačani predpisani prispevki.

(2) V pokojninski dobi se upošteva le sorazmerni del zavarovalne dobe:

– če je bil plačan del obračunanih prispevkov;

– če so bili obračunani in plačani prispevki od osnov, ki so nižje od predpisanih.

(3) Kot obdobje iz prvega in drugega odstavka tega člena se šteje obdobje zavarovanja pri posameznem zavezancu za plačilo prispevkov v koledarskem letu.«.

84. člen

V 136. členu se besedilo »pet let« nadomesti z besedilom »tri leta«.

85. člen

V 137. členu se v prvem odstavku število »65« nadomesti s številom »67«.

Drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(2) Prišteta doba predstavlja dve tretjini obdobja med datumom nastanka invalidnosti in datumom, pri katerem bi zavarovanec dopolnil 67 let starosti.«.

Tretji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(3) Ne glede na starost, določeno v prvem in drugem odstavku tega člena, se za prišteto dobo v obdobju od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2034, razen za zavarovance iz pete alineje prvega odstavka 41. člena tega zakona, upošteva starost:

Leto	Starost (leta)	Starost (meseci)
2026	65	0
2027	65	0
2028	65	3
2029	65	6
2030	65	9
2031	66	0
2032	66	3
2033	66	6
2034	66	9

«.

86. člen

V 140. členu se šesti odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(6) Zavod zavarovancu, ki v koledarskem letu dopolni 58 in zavarovancu, ki v koledarskem letu dopolni 62 let starosti, po uradni dolžnosti posreduje informacijo o pričakovanem datumu in višini njegove predčasne oziroma starostne pokojnine, na podlagi meril, ki jih predpiše minister, pristojen za delo«.

Za šestim odstavkom se doda nov sedmi odstavek, ki se glasi:

»(7) Ne glede na prejšnji odstavek zavod zavarovancu, ki v koledarskem letu dopolni 62 let starosti, prvič po uradni dolžnosti posreduje informacijo o pričakovanem datumu in višini njegove predčasne oziroma starostne pokojnine v letu 2030.«.

Za dosedanjim sedmim odstavkom, ki postane osmi odstavek, se doda nov, deveti odstavek, ki se glasi:

»(9) Zavarovanec lahko zahtevo za informacijo o pričakovanem datumu oziroma višini starostne oziroma predčasne pokojnine do uveljavitve pravice do starostne oziroma predčasne pokojnine vloži prvič v koledarskem letu, ko dopolni starost 55 let, nato pa največ enkrat v obdobju dveh zaporednih let. Zavod informacijo iz prejšnjega stavka poda najkasneje v roku šestih mesecev od vložitve zahteve.«.

87. člen

V 143. členu se v prvem odstavku črta drugi stavek.

Za prvim odstavkom se doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Prispevki se ne plačujejo od nadomestil iz invalidskega zavarovanja, razen od nadomestila iz drugega odstavka 89. člena tega zakona, štejejo pa se kot plačani od osnove v višini nadomestila, povečanega za povprečno stopnjo davkov in prispevkov iz drugega odstavka 30. člena tega zakona.«.

Dosedanji drugi do četrti odstavek postanejo tretji do peti odstavek.

88. člen

V 144. členu se četrti odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(4) Najnižja mesečna osnova za obračun prispevkov od plače in nadomestila plače je znesek 60 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec.«.

Za četrtim odstavkom se doda nov, peti odstavek, ki se glasi:

»(5) V primerih iz četrte alineje 24. člena tega zakona se prispevek plača od plače zavarovanca, ki jo je imel v zadnjem mesecu pred nastopom teh primerov, povečane s stopnjo rasti povprečnih mesečnih plač na zaposlenega v Republiki Sloveniji na raven zadnjega meseca, za katerega je Statistični urad Republike Slovenije objavil povprečno mesečno plačo na zaposlenega v Republiki Sloveniji, in je bila znana na dan, ko je nastala obveznost obračuna prispevkov.«.

89. člen

V 149. členu se za drugim odstavkom doda nov, tretji odstavek, ki se glasi:

»(3) Ne glede na določbe 145. člena tega zakona je osnova za plačilo prispevkov za zavarovance iz četrtega odstavka 17. člena tega zakona osnova iz prvega odstavka tega člena.«.

90. člen

150. člen se črta.

91. člen

V 152. členu se v prvem odstavku v četrti alineji besedilo »132.« nadomesti z besedilom »četrte alineje 24.«.

92. člen

V 153. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(1) Zavezanci za plačilo prispevkov delodajalcev za pokojninsko in invalidsko zavarovanje so:
– delodajalci in izplačevalci nadomestil – za zavarovance iz prvega do četrtega, šestega in devetega odstavka 14. člena in četrte alineje 24. člena tega zakona;
– izplačevalci prejemkov – za zavarovance iz 18. člena tega zakona, ki ne opravljajo začasnega in občasnega dela dijakov in študentov v skladu s predpisi, ki urejajo to delo;
– zavarovanci iz petega, sedmega in osmega odstavka 14. člena, 15., 16. in 17. člena, šestega odstavka 19. člena in 25. člena tega zakona, razen v primerih prejemanja nadomestil, ko je zavezanec za plačilo prispevkov delodajalca za pokojninsko in invalidsko zavarovanje izplačevalec nadomestil;
– zavod za zaposlovanje – za zavarovance iz prvega odstavka 19. člena tega zakona;
– zavod za zdravstveno zavarovanje – za osebe iz tretjega in četrtega odstavka 19. člena tega zakona;
– Republika Slovenija – za zavarovance iz drugega, petega in sedmega odstavka 19. člena tega zakona;
– zavod za zaposlovanje in organizacije oziroma delodajalci, ki posredujejo začasna in občasna dela dijakom in študentom v skladu s predpisi, ki urejajo to delo – za zavarovance iz 18. člena tega zakona, ki opravljajo to delo.«.

Za tretjim odstavkom se doda novi, četrti odstavek, ki se glasi:

»(4) Ne glede na drugo alinejo prvega odstavka tega člena so zavezanci za plačilo prispevkov delodajalcev zavarovanci iz prvega in drugega odstavka 18. člena tega zakona sami, če pravna ali fizična oseba, ki je izplačevalec prejemka za delo v okviru drugega pravnega razmerja, ni plačnik davka v skladu z zakonom, ki ureja davčni postopek.«.

93. člen

V 161. členu se v prvem odstavku:
– črta štiriintrideseta alineja;
– štirideseta alineja spremeni tako, da se glasi:

»**–** del pokojnine v višini najnižje razlike med zneskom vdovske pokojnine, ki je bila oziroma bi bila odmerjena vdovi ali vdovcu z upoštevanjem določb o odmeri pokojnine in zneskom zagotovljene vdovske pokojnine, ali seštevkom zneska lastne pokojnine vdove ali vdovca in zneska dela vdovske pokojnine in zneskom zagotovljene pokojnine;«;
– za štirideseto alinejo dodata novi, enainštirideseta in dvainštirideseta alineja, ki se glasita:

» **–** letni dodatek;
– zimski dodatek.«.

Za prvim odstavkom se doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Republika Slovenija zagotavlja sredstva iz državnega proračuna skladu obrtnikov za upokojene člane sklada obrtnikov, ki so pridobili pravice do skladove pokojnine na podlagi obdobja zavarovanja od uvedbe skladovega zavarovanja pa do 1. januarja 1983 in še niso uveljavili pravice do starostne, predčasne ali invalidske pokojnine po tem zakonu, v višini celotnega zneska pokojnine, ki so jo pridobili pri skladu obrtnikov, vendar največ do zneska 26 % najnižje pokojninske osnove, določene po tem zakonu.«.

Dosedanji drugi odstavek postane tretji odstavek.

94. člen

Za 162. členom se doda nov, 162.a člen, ki se glasi:

»162.a člen
(spremljanje javnofinančne vzdržnosti)

Vlada Republike Slovenije bo za namene spremljanja javnofinančne vzdržnosti stroškov staranja in izdatkov za pokojnine redno, najmanj vsakih pet let, z gibanjem dejanskih prihodkov in odhodkov sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja glede na simulacijo dolgoročne projekcije seznanila socialne partnerje in z njimi opravi razpravo o morebitnih ukrepih ali spremembah.«.

95. člen

V 169. členu se za tretjim odstavkom doda nov četrti odstavek, ki se glasi:

»(4) Nove pravice za primer invalidnosti, razen pravice do invalidske pokojnine, ne more uveljavljati oseba, ki se po uveljavitvi pravice do predčasne ali starostne pokojnine znova vključi v obvezno zavarovanje.«.

Dosedanji četrti odstavek postane peti odstavek.

96. člen

V 180. členu se naslov člena spremeni tako, da se glasi: »(akontacija in začasna odločba)«.

Za drugim odstavkom se doda nov, tretji odstavek, ki se glasi:

»(3) Ne glede na določbe zakona, ki ureja splošni upravni postopek, se v obdobju, ko še niso znani valorizacijski količniki iz 35. člena tega zakona, zavarovancu, ki izpolnjuje pogoje za pridobitev pravice do pokojnine ali nadomestila iz invalidskega zavarovanja, izda začasna odločba. Po objavi valorizacijskih količnikov v Uradnem listu Republike Slovenije zavod izda odločbo, s katero se nadomesti začasna odločba in se že izplačani zneski poračunajo.«.

97. člen

V 181. členu se drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(2) Izvedenski organi zavoda delujejo v okviru invalidskih komisij I. in II. stopnje (v nadaljnjem besedilu: invalidska komisija) in podajajo mnenja kot izvedenci zdravniki posamezniki samostojno ali v senatih najmanj dveh izvedencev. Izvedence imenuje pristojni organ zavoda. Postopek imenovanja in izbira izvedencev se izvede na podlagi javnega razpisa, ne glede na zakon, ki določa pravila o postopkih javnega naročanja.«.

Tretji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(3) V primerih, ko se ugotavlja invalidnost, praviloma poda izvedensko mnenje zdravnik posameznik, na komisiji II. stopnje pa senat v sestavi najmanj dveh izvedencev. V postopku pred izdajo izvedenskega mnenja ima v teh primerih pravico in dolžnost sodelovati predstavnik delodajalca.«.

Četrti odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(4) Če se v postopku ugotavljanja invalidnosti ugotovi, da je pri zavarovancu podana invalidnost II. kategorije, ali če zavarovanec III. kategorije glede na peti odstavek 72. člena tega zakona pridobi pravico do poklicne rehabilitacije ali če delovni invalid uveljavlja izbirno pravico do poklicne rehabilitacije na podlagi 83. člena tega zakona, lahko invalidska komisija poda izvedensko mnenje o obliki poklicne rehabilitacije na podlagi mnenja strokovne institucije s področja medicine dela in poklicne rehabilitacije.«.

V sedmem odstavku se v prvem stavku za besedo »organizacijo« dodata vejica in besedilo »postopek imenovanja«.

98. člen

V 186. členu se v četrtem odstavku za osmo alinejo doda nova deveta alineja, ki se glasi:

»– sklepa kolektivno pogodbo zavoda na strani delodajalca;«.

Dosedanji deveta in deseta alineja postaneta deseta in enajsta alineja.

99. člen

V 189. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(1) Nadzor nad zakonitostjo delovanja zavoda in namembnostjo rabe sredstev izvaja ministrstvo, pristojno za delo.«.

Tretji odstavek se črta.

Dosedanji četrti odstavek postane tretji odstavek.

100. člen

V 200. členu se v enajstem odstavku v prvem stavku črta besedilo »in nadomestilo plače v breme zavarovanja za starševsko varstvo v skladu s predpisi o starševskem varstvu«.

Za sedemnajstim odstavkom se doda nov, osemnajsti odstavek, ki se glasi:

»(18) Ne glede na tretji odstavek tega člena je v času prejemanja nadomestila plače v breme zavarovanja za starševsko varstvo v skladu s predpisi o starševskem varstvu osnova za plačilo prispevkov za poklicno zavarovanje zadnja osnova za plačilo prispevkov za poklicno zavarovanje, od katere so bili za cel mesec plačani prispevki za poklicno zavarovanje, pred začetkom prejemanja nadomestila plače v breme zavarovanja za starševsko varstvo v skladu s predpisi o starševskem varstvu.«.

101. člen

V 201. členu se peti odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(5) Komisija iz prvega odstavka tega člena po uradni dolžnosti uvede postopek ugotavljanja, ali so na delovnih mestih, za katera je določena obveznost vključitve v poklicno zavarovanje, še izpolnjeni pogoji iz 199. člena tega zakona in iz prvega odstavka 413. člena tega zakona oziroma ali je prišlo do spremembe škodljivih vplivov ali drugih omejitev delovnega mesta.«.

102. člen

V 202.a členu se v drugem odstavku za besedo »zakonu« doda besedilo »oziroma po predpisih iz 399. člena tega zakona«.

103. člen

V 204. členu se v tretjem odstavku prva alineja spremeni tako, da se glasi:

»**–** za obdobja, ko zavarovanec-član ni upravičen do poklicnega zavarovanja, starost 62 let ali starost iz četrtega odstavka 27. člena tega zakona;«.

V četrtem odstavku se v tretjem stavku črta besedilo »ali petega«.

104. člen

V 206. členu se v prvem odstavku za besedo »pokojnino« doda besedilo »ali je prejemnik družinske pokojnine«, za besedilom odstavka, ki postane prvi stavek, pa se doda nov, drugi stavek, ki se glasi:

»Na ta način lahko uveljavi pravico do prenosa ali izplačila odkupne vrednosti enot premoženja na osebnem računu tudi zavarovanec-član, ki je dopolnil starost 67 let in še ne izpolnjuje pogojev za upokojitev v obveznem zavarovanju.«.

Peti odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»V primeru smrti uživalca poklicne pokojnine se dedičem ali upravičencem za primer smrti izplača odkupna vrednost preostalih enot premoženja na osebnem računu umrlega uživalca poklicne pokojnine.«.

105. člen

V 210. členu se tretji odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(3) Kapitalska družba lahko po predhodnem mnenju odbora Sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja pisno pooblasti drugo osebo, da v njenem imenu in za njen račun opravlja storitve oziroma posle iz 2. in 3. točke prejšnjega odstavka. V zvezi s prenosom opravljanja posameznih storitev oziroma poslov upravljanja iz prejšnjega stavka se smiselno uporabljajo določbe drugega in tretjega odstavka 259. člena tega zakona. «.

106. člen

V 213.b členu se tretji odstavek črta.

V osmem odstavku se za besedilom odstavka, ki postane prvi stavek, doda nov, drugi stavek, ki se glasi:

»Upravljavec lahko v primeru sprememb zakonskih predpostavk, ki vplivajo na izračun potrebnih sredstev za izplačevanje poklicne pokojnine, oblikuje dodatne razporejene solidarnostne rezerve za posameznega zavarovanca tudi po začetku izplačevanja poklicne pokojnine.«.

Za osmim odstavkom se dodata nova, deveti in deseti odstavek, ki se glasita:

»(9) Za namen oblikovanja nerazporejenih solidarnostnih rezerv se uporabijo tudi zastarana vplačila zavezancev, ki jih ni bilo mogoče razporediti in konvertirati. V tem primeru omejitev iz prvega odstavka tega člena ne velja.

(10) Za namen oblikovanja nerazporejenih solidarnostnih rezerv se uporabijo tudi zastarana sredstva na osebnem računu zavarovanca-člana, do izplačila katerih so bili upravičeni dediči ali upravičenci za primer smrti na podlagi četrtega in petega odstavka 206. člena tega zakona. V tem primeru omejitev iz prvega odstavka tega člena ne velja.«.

107. člen

V 214. členu se v drugem odstavku za drugim stavkom doda nov, tretji stavek, ki se glasi:

»Zaposleni pri delodajalcu, ki lahko v skladu s predpisi o urejanju trga dela opravlja dejavnost zagotavljanja dela delavcev drugemu delodajalcu, se lahko vključijo v kolektivno zavarovanje pri delodajalcu ali pri uporabniku.«.

V četrtem odstavku se prva alineja spremeni tako, da se glasi:

»– krovni pokojninski sklad, ustanovljen po Zakonu o kolektivnem dodatnem pokojninskem zavarovanju za javne uslužbence (Uradni list RS, št. 126/03 in 32/15; v nadaljnjem besedilu: ZKDPZ), če ni v ZKDPZ ali v Kolektivni pogodbi o oblikovanju pokojninskega načrta za javne uslužbence (Uradni list RS, št. 11/04, 43/06 – ZKolP, 66/07, 103/09, 11/12 in 18/16) določeno drugače;«.

Peti odstavek se črta.

108. člen

V 221. členu se v prvem odstavku v drugi alineji število »5.000« nadomesti s številom »12.000«.

Šesti odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(6) Znesek iz druge alineje prvega odstavka tega člena se valorizira s koeficientom rasti povprečne mesečne bruto plače zaposlenih v Republiki Sloveniji od januarja do oktobra leta pred letom, za katero se opravi valorizacija, glede na enako obdobje predhodnega leta po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije. Višina valoriziranega zneska iz prvega odstavka tega člena se objavi na spletni strani ministrstva, pristojnega za delo.«.

Za šestim odstavkom se dodata nova, sedmi in osmi odstavek, ki se glasita:

»(7) Ne glede na prvi odstavek tega člena lahko član kolektivnega zavarovanja v primeru izstopa iz zavarovanja od upravljavca zahteva izplačilo odkupne vrednosti premoženja z njegovega osebnega računa v enkratnem znesku:
– če je uveljavil invalidsko pokojnino, priznano po tem zakonu, ali
– če je zbolel za hudo boleznijo, ki je neozdravljiva, ali se huje poškodoval in zdravniki članu kolektivnega zavarovanja napovedujejo le še kratko obdobje življenja.

(8) O upravičenosti do izplačila odkupne vrednosti premoženja v enkratnem znesku iz prejšnjega odstavka odloča upravljavec pokojninskega sklada na podlagi dokončne odločbe o priznani pravici do invalidske pokojnine ali na podlagi mnenja zdravnika člana kolektivnega zavarovanja.«.

109. člen

Za 221. členom se doda nov, 221.a člen, ki se glasi:

»221.a člen
(prenos sredstev umrlega člana)

(1) Ne glede na določbe četrtega in petega odstavka prejšnjega člena tega zakona v primeru smrti člana lahko oseba, ki je vključena v dodatno zavarovanje in je upravičenec za primer smrti ali dedič umrlega člana, od upravljavca zahteva prenos pripadajočih sredstev na njen osebni račun dodatnega pokojninskega zavarovanja. Dediči so v primeru vložitve zahteve dolžni vlogi priložiti pravnomočni sklep o dedovanju.

(2) Za prenos sredstev umrlega člana se smiselno uporabljajo določbe prvega, četrtega in petega odstavka 248. člena tega zakona.«.

110. člen

V 222. členu se sedmi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(7) Spremembe pokojninskega načrta se uporabljajo za vse člane, tudi za tiste, ki so se v dodatno pokojninsko zavarovanje vključili pred temi spremembami. Spremembe pokojninskega načrta za izplačevanje pokojninske rente se uporabljajo le za tiste zavarovance, ki so se v zavarovanje vključili po teh spremembah.«.

111. člen

V 223. členu se v četrtem odstavku za besedilom odstavka, ki postane prvi stavek, doda nov, drugi stavek, ki se glasi:

»Pokojninski načrt za izplačevanje pokojninske rente določa, da so zavarovanci udeleženi pri dobičku iz poslovanja kritnega sklada, ki ga za izplačevanje pokojninskih rent oblikuje izvajalec tega pokojninskega načrta.«.

112. člen

V 224. členu se v drugem odstavku za besedilom »pokojninske rente in« beseda »ki« nadomesti z besedilom »pripis dobička ter«.

113. člen

V 232. členu se v prvem odstavku v prvi alineji besedilo »ali pokojninski načrt za izplačevanje pokojninske rente« črta.

114. člen

V 238. členu se v drugem odstavku za besedo »podatke« doda besedilo »in podatke o elektronski pošti«.

V petem odstavku se za besedilom odstavka, ki postane prvi stavek, dodata nova, drugi in tretji stavek, ki se glasita:

»Ne glede na prejšnji stavek ima član, po svetovalnem pogovoru z upravljavcem glede tveganj takšne odločitve, pravico, da enkrat letno izbere drug podsklad krovnega pokojninskega sklada ali drug kritni sklad skupine treh kritnih skladov dodatnega zavarovanja, ki je namenjen mlajši starostni skupini članov od starostne skupine, kateri član pripada. Možnost iz prejšnjega stavka ne velja za člane v najstarejši starostni skupini.«.

V šestem odstavku se za prvo alinejo doda nova, druga alineja, ki se glasi:

»– naslov elektronske pošte člana;«.

Dosedanje druga do sedma alineja postanejo tretja do osma alineja.

115. člen

Za 239. členom se doda nov, 239.a člen, ki se glasi:

»**239.a člen**
(obveznost kolektivnega dogovarjanja za delodajalce)

(1) Delodajalci, ki imajo 1. januarja 2026 zaposlenih več kot 10 delavcev in za svoje zaposlene še nimajo vzpostavljenega kolektivnega dodatnega zavarovanja, morajo najkasneje do 1. januarja 2028 opraviti kolektivno dogovarjanje glede vzpostavitve kolektivnega dodatnega zavarovanja. V primeru, da v okviru kolektivnega dogovarjanja ne pride do sklenitve pogodbe o oblikovanju pokojninskega načrta kolektivnega dodatnega zavarovanja, delodajalec in predstavniki zaposlenih pri delodajalcu, ki v skladu z 235. členom tega zakona odločajo o sklenitvi pogodbe o oblikovanju pokojninskega načrta, podpišejo izjavo, da ni prišlo do dogovora o sklenitvi pogodbe o oblikovanju pokojninskega načrta, ki jo delodajalec posreduje Inšpektoratu Republike Slovenije za delo.

(2) Delodajalci, ki izpolnijo pogoj števila zaposlenih delavcev iz prejšnjega odstavka po 1. januarju 2026, morajo obveznost kolektivnega dogovarjanja iz prejšnjega odstavka izpolniti v roku dveh let od dneva izpolnitve pogoja števila zaposlenih delavcev.«.

116. člen

V 240. členu se za sedmim odstavkom doda nov, osmi odstavek, ki se glasi:

»(8) Član ima pravico, da enkrat letno izbere drug podsklad v okviru krovnega pokojninskega sklada ali drug kritni sklad skupine treh kritnih skladov dodatnega zavarovanja, ki izvaja naložbeno politiko, ustrezno starostni skupini tega člana, ali podsklad ali kritni sklad, ki izvaja manj agresivno naložbeno

politiko kot podsklad ali kritni sklad, ki ustreza starostni skupini tega člana. Ne glede na prejšnji stavek ima član, po svetovalnem pogovoru z upravljavcem glede tveganj takšne odločitve, pravico, da enkrat letno izbere drug podsklad krovnega pokojninskega sklada ali drug kritni sklad skupine treh kritnih skladov dodatnega zavarovanja, ki je namenjen mlajši starostni skupini članov od starostne skupine, kateri član pripada. Možnost iz prejšnjega stavka ne velja za člane v najstarejši starostni skupini.«.

117. člen

V 245. členu se v prvem odstavku znesek »300 eurov« nadomesti z zneskom »404,31 eura«.

118. člen

V 250.a členu se za petim odstavkom doda nov, šesti odstavek, ki se glasi:

»(6) V primeru nepridobitve osebnih podatkov oziroma pridobitve nepopolnih osebnih podatkov članov lahko upravljavec pokojninskega sklada za namene opravljanja nalog obveščanja članov iz 251. in 252. člena tega zakona pridobi o članih pokojninskega sklada iz Centralnega registra prebivalstva naslednje podatke: enotno matično številko občana, davčno številko, kraj rojstva, osebno ime, naslov stalnega prebivališča, naslov začasnega prebivališča, stalni naslov v tujini, začasni naslov v tujini, naslov za vročanje, elektronski naslov za vročanje, državljanstvo, spol in datum rojstva. Upravljavec pokojninskega sklada lahko podatke, ki jih pridobi na podlagi prejšnjega stavka, uporablja zgolj za namen, za katerega so bili podatki pridobljeni.«.

119. člen

V 255. členu se na koncu pete alineje pika nadomesti s podpičjem in doda nova, šesta alineja, ki se glasi:

»– število članov posameznega pokojninskega sklada za katere je sklenjeno mirovanje dodatnega zavarovanja in ki uveljavljajo pravico do zadržanja pravic iz dodatnega zavarovanja.«.

120. člen

Za 255. členom se doda nov, 255.a člen, ki se glasi:

»**255.a člen**
(obveščanje Ekonomsko-socialnega sveta)

Minister, pristojen za delo, do 1. junija tekočega leta po stanju na dan 31. december prejšnjega leta pripravi poročilo o razvoju prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja v Republiki Sloveniji in ga predstavi na Ekonomsko-socialnem svetu.«.

121. člen

V 260. členu se v šestem odstavku število »1« nadomesti s številom »0,80«.

122. člen

V 272. členu se v prvem odstavku beseda »zakon« nadomesti z besedo »zakonom«.

V drugem odstavku se za besedo »depozita« doda besedilo »in odpoklic«.

123. člen

274. člen se spremeni tako, da se glasi:

»274. člen
(naložbe v enote ali delnice investicijskih skladov)

(1) Ne glede na 272. člen tega zakona ima lahko pokojninski sklad največ 10 % vrednosti sredstev naloženih v enote posameznega investicijskega sklada.

(2) Naložbe pokojninskega sklada v enote investicijskih skladov, katerih poslovanje ni usklajeno z določbami Direktive UCITS, skupaj ne smejo presegati 30 % sredstev pokojninskega sklada.

(3) Investicijski skladi, katerih poslovanje ni usklajeno z določbami Direktive UCITS so:
– specialni investicijski skladi iz zakona, ki ureja oblike alternativnih investicijskih skladov,
– alternativni investicijski skladi, ki jih upravljajo upravljavci z dovoljenjem pristojnega organa za upravljanje alternativnih investicijskih skladov na podlagi zakona ali drugega predpisa države članice, sprejetega zaradi prenosa Direktive 2011/61/EU,
– evropski dolgoročni investicijski skladi (ELTIF), evropski skladi za socialno podjetništvo (EUSef) in evropski skladi tveganega kapitala (EUVeca), in
– odprti investicijski skladi oblikovani oziroma ustanovljeni v tretji državi, ki izpolnjujejo pogoje, ki jih Agencija za trg vrednostnih papirjev določi v splošnem aktu, izdanem na podlagi dvanajstega odstavka tega člena.

(4) Ne glede na 272. člen tega zakona ima pokojninski sklad lahko naložena sredstva v enote odprtega investicijskega sklada, pod pogojem, da ima ta investicijski sklad skupno največ 10 % vrednosti sredstev naloženih v enote odprtih investicijskih skladov in ima takšno omejitev vlaganja v enote odprtih investicijskih skladov izrecno navedeno v svojih pravilih upravljanja.

(5) Pokojninski sklad ima lahko sredstva naložena v enote investicijskih skladov, ki jih upravlja neposredno ali posredno, s prenosom upravljanja na drugo osebo isti upravljavec, ali katerakoli druga pravna oseba, s katero je upravljavec povezan, kot je to določeno v zakonu, ki ureja investicijske sklade in družbe za upravljanje, pod pogojem, da za takšno nalaganje upravljavec pridobi soglasje Agencije za trg vrednostnih papirjev ali Agencije za zavarovalni nadzor.

(6) Če upravljavec pokojninskega sklada ali oseba, ki deluje v njegovem imenu, v zvezi z nalaganjem sredstev pokojninskega sklada v enote investicijskega sklada prejme provizijo ali drug denarni znesek, ga nemudoma vplača v premoženje pokojninskega sklada. Takšno vplačilo povečuje sredstva pokojninskega sklada.

(7) Za soglasje iz petega odstavka tega člena se šteje soglasje, ki ga Agencija za trg vrednostnih papirjev ali Agencija za zavarovalni nadzor izda k pravilom upravljanja pokojninskega sklada. Agencija za trg vrednostnih papirjev ali Agencija za zavarovalni nadzor izda takšno soglasje kadar pravila upravljanja pokojninskega sklada določajo, da pokojninski sklad, ki bo nalagal sredstva v enote investicijskih skladov, ki jih upravlja neposredno ali posredno, s prenosom upravljanja na tretje osebe, isti upravljavec ali katerakoli druga pravna oseba, s katero je upravljavec povezan, ne bo zavezan k plačilu nobenih vstopnih in izstopnih stroškov, povezanih s tovrstno naložbo.

(8) Ne glede na prvi odstavek tega člena lahko naložbe pokojninskega sklada v enote posameznega odprtega investicijskega sklada, katerega poslovanje je usklajeno z določbami Direktive UCITS, predstavljajo največ 50 % vrednosti sredstev pokojninskega sklada.

(9) Pravila upravljanja pokojninskega sklada iz prejšnjega odstavka vsebujejo izrecno navedbo o takšni naložbeni politiki ter v zvezi s tem število in lastnosti odprtih investicijskih skladov, v katere bodo naložena sredstva pokojninskega sklada v deležu, ki presega omejitev iz prvega odstavka tega člena ter višine upravljavske provizije posameznega tipa odprtega investicijskega sklada, v katerega bodo naložena sredstva pokojninskega sklada v povečanem obsegu.

(10) Letno poročilo pokojninskega sklada, ki ima v enote investicijskih skladov skupaj naloženih več kot 20 % svojih sredstev, vsebuje tudi informacijo o višini upravljavske provizije vsakega od investicijskih skladov, v enote katerega ima pokojninski sklad naloženih več kot 5 % svojih sredstev.

(11) Pokojninskemu skladu, katerega sredstva so naložena tudi v enote investicijskih skladov,katerih poslovanje je usklajeno z določbami Direktive UCITS, sredstev teh investicijskih skladov ni treba seštevati ali upoštevati pri izračunavanju omejitev izpostavljenosti iz naslova naložb pokojninskega sklada iz prejšnjega člena.

(12) Agencija za trg vrednostnih papirjev s podrobnejšimi pravili določi dodatne pogoje v zvezi z naložbami v enote oziroma delnice drugih investicijskih skladov.«.

124. člen

V 275. členu se tretji odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(3) Ne glede na prvi odstavek tega člena ima lahko posamezni pokojninski sklad:
– največ 1/3 vseh delnic posameznega izdajatelja brez glasovalne pravice;
– največ 1/3 vseh dolžniških vrednostnih papirjev posameznega izdajatelja;
– največ 1/3 instrumentov denarnega trga posameznega izdajatelja;
– največ 1/3 enot posameznega odprtega investicijskega sklada.«.

125. člen

V 278. členu se v tretjem odstavku v drugi alineji za besedo »prve« doda besedilo »ali nadaljnje«.

126. člen

V 311. členu se v petem odstavku za besedilom odstavka, ki postane prvi stavek, dodata nova, drugi in tretji stavek, ki se glasita:

»Ne glede na prejšnji stavek ima član po svetovalnem pogovoru z upravljavcem glede tveganj takšne odločitve pravico, da enkrat letno izbere drug podsklad krovnega pokojninskega sklada ali drug kritni sklad skupine treh kritnih skladov dodatnega zavarovanja, ki je namenjen mlajši starostni skupini članov od starostne skupine, kateri član pripada. Možnost iz prejšnjega stavka ne velja za člane v najstarejši starostni skupini.«.

127. člen

V 313. členu se za trinajstim odstavkom doda nov, štirinajsti odstavek, ki se glasi:

»(14) Pokojninska družba in zavarovalnica za pokojninske sklade, oblikovane kot vzajemni pokojninski sklad ali kot krovni pokojninski sklad, poročata o višini rezervacije za nedoseganje zajamčene vrednosti sredstev oblikovanih na podlagi tega člena tudi Agenciji za zavarovalni nadzor.«.

128. člen

321. člen se spremeni tako, da se glasi:

»321. člen
(preoblikovanje vzajemnega pokojninskega sklada s prenosom premoženja in registra osebnih računov vseh članov pokojninskega sklada)

(1) Vzajemni pokojninski sklad se preoblikuje s prenosom celotnega premoženja in registra osebnih računov vseh članov pokojninskega sklada na drug, že obstoječ pokojninski sklad.

(2) Za postopek preoblikovanja vzajemnih pokojninskih skladov iz prejšnjega odstavka na drug vzajemni pokojninski sklad se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja poslovanje investicijskih skladov in družb za upravljanje, ki veljajo za združitev vzajemnih skladov.

(3) Za postopek preoblikovanja vzajemnih pokojninskih skladov iz prvega odstavka tega člena na kritni sklad se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja zavarovalništvo, glede prenosa zavarovalnih pogodb, pri čemer naravo zavarovalne pogodbe predstavlja osebni račun člana pokojninskega sklada z naborom podatkov iz drugega odstavka 243. člena tega zakona.

(4) O izdaji dovoljenja za preoblikovanje vzajemnega pokojninskega sklada iz prvega odstavka tega člena na drug vzajemni pokojninski sklad odloča Agencija za trg vrednostnih papirjev.

(5) O izdaji dovoljenja za preoblikovanje vzajemnega pokojninskega sklada iz prvega odstavka tega člena na kritni sklad odloča Agencija za zavarovalni nadzor ob predhodnem soglasju Agencije za trg vrednostnih papirjev.«.

129. člen

V 324. členu se v petem odstavku za besedilom odstavka, ki postane prvi stavek, dodata nova, drugi in tretji stavek, ki se glasita:

»Ne glede na prejšnji stavek ima član posameznega kritnega sklada po svetovalnem pogovoru z upravljavcem glede tveganj takšne odločitve pravico, da izbere kritni sklad skupine treh kritnih skladov dodatnega zavarovanja, ki je namenjen mlajši starostni skupini članov od starostne skupine, kateri član pripada. Ta možnost ne velja za člane v najstarejši starostni skupini.«.

130. člen

Za 325. členom se doda nov, 325.a člen, ki se glasi:

»325.a člen
(preoblikovanje kritnega sklada s prenosom premoženja in registra osebnih računov vseh članov pokojninskega sklada)

(1) Kritni sklad se preoblikuje s prenosom celotnega premoženja in registra osebnih računov vseh članov pokojninskega sklada na drug, že obstoječ pokojninski sklad.

(2) Za postopek preoblikovanja kritnih skladov iz prejšnjega odstavka na drug kritni sklad se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja zavarovalništvo, glede prenosa zavarovalnih pogodb, pri čemer naravo zavarovalne pogodbe predstavlja osebni račun člana pokojninskega sklada z naborom podatkov iz drugega odstavka 243. člena tega zakona.

(3) Za postopek preoblikovanja kritnih skladov iz prvega odstavka tega člena na vzajemni pokojninski sklad se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja poslovanje investicijskih skladov in družb za upravljanje, ki veljajo za združitev vzajemnih skladov.

(4) V primeru preoblikovanje kritnega sklada iz prvega odstavka tega člena na drug obstoječi pokojninski sklad istega upravljavca pokojninskih skladov za preoblikovanje ni potreben sklep skupščine upravljavca udeleženih pokojninskih skladov.

(5) V primeru preoblikovanje kritnega sklada iz prvega odstavka tega člena na drug obstoječi pokojninski sklad istega upravljavca pokojninskih skladov pogodbo o prenosu premoženja in registra osebnih računov vseh članov pokojninskega sklada nadomesti sklep poslovodstva upravljavca.

(6) Vlogi za izdajo dovoljenja za prenos premoženja in registra osebnih računov vseh članov pokojninskega sklada upravljavec priloži tudi mnenje skrbnikov prenosnega in prevzemnega pokojninskega sklada.

(7) O izdaji dovoljenja za preoblikovanje kritnega sklada iz prvega odstavka tega člena na drug kritni sklad odloča Agencija za zavarovalni nadzor.

(8) O izdaji dovoljenja za preoblikovanje kritnega sklada iz prvega odstavka tega člena na vzajemni pokojninski sklad odloča Agencija za trg vrednostnih papirjev ob predhodnem soglasju Agencije za zavarovalni nadzor.«.

131. člen

V 329. členu se drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(2) Če ni s tem zakonom drugače določeno, se za poslovanje pokojninske družbe smiselno uporablja zakon, ki ureja zavarovalništvo, in predpisi, izdani na njegovi podlagi glede kvalificiranega deleža in udeležbe, nadrejene in podrejene družbe, obvladovanja in razmerij povezanosti, statusnih določb zavarovalnice, razen določb, ki se nanašajo na vzajemno delniško družbo, upravljanja tveganj, varovanja zaupnih podatkov, nadzora nad zavarovalnicami, postopka odločanja Agencije za zavarovalni nadzor v posamičnih zadevah in prenosa zavarovalnih pogodb.«.

132. člen

V 331.č členu se za tretjim odstavkom dodajo novi, četrti, peti, šesti in sedmi odstavek, ki se glasijo:

»(4) Agencija za zavarovalni nadzor dovoli predčasno odplačilo podrejenega dolga z določenim rokom zapadlosti, če pokojninska družba predloži vlogo za izdajo soglasja za predčasno odplačilo najmanj šest mesecev pred odplačilom dolga in če ni ogrožena kapitalska ustreznost pokojninske družbe.

(5) Za izdajo soglasja iz prejšnjega odstavka se predloži dokumentacija, ki izkazuje kapitalsko ustreznost pokojninske družbe in vsebuje izračun zagotavljanja kapitalske ustreznosti pred odplačilom in po njem.

(6) Podrejeni dolg, ki nima določenega roka zapadlosti, je lahko izplačan, če je podano petletno predhodno obvestilo Agenciji za zavarovalni nadzor in ne predstavlja več sestavine dodatnega kapitala.

(7) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka Agencija za zavarovalni nadzor dovoli predčasno odplačilo podrejenega dolga, ki nima določenega roka zapadlosti, če pokojninska družba predloži vlogo za izdajo soglasja za predčasno odplačilo, najmanj šest mesecev pred odplačilom dolga in če ni ogrožena kapitalska ustreznost pokojninske družbe pred odplačilom in po njem.«.

133. člen

V 331.e členu se besedilo člena označi kot prvi odstavek in v njem 7. točka črta.

Za prvim odstavkom se doda nov, drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Podrobnejša pravila iz 5. točke prejšnjega odstavka veljajo za izvajanje pokojninskih načrtov za izplačevanje pokojninskih rent iz četrtega odstavka 223. člena tega zakona tudi za zavarovalnice za namen izpolnjevanja obveznosti iz drugega odstavka 332.č člena tega zakona.«.

134. člen

V 332.č členu se v drugem odstavku za besedo »rezervacij« doda besedilo »iz 332. člena tega zakona«.

Sedmi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(7) Vrednost premoženja kritnega sklada mora presegati znesek izračunanih zavarovalno-tehničnih rezervacij, določenih v 332. členu tega zakona. Če vrednost premoženja kritnega sklada pade pod višino izračunanih zavarovalno-tehničnih rezervacij iz 332. člena tega zakona, mora upravljavec vzpostaviti ločeno evidenco finančnih naložb. Skupna vrednost teh naložb mora biti najmanj enaka razliki med izračunanimi zavarovalno-tehničnimi rezervacijami iz 332. člena tega zakona in vrednostjo premoženja kritnega sklada za izplačilo rent.«.

Osmi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(8) Na finančne naložbe iz prejšnjega odstavka je dovoljena izvršba samo za poplačilo obveznosti iz pogodb dodatnega pokojninskega zavarovanja.«.

Za osmim odstavkom se doda nov, deveti odstavek, ki se glasi:

»(9) Ne glede na drugi in sedmi odstavek tega člena je vrednost premoženja kritnega sklada iz prve in druge alineje petega odstavka tega člena, za katerega pokojninska družba zagotavlja zajamčeno donosnost, skupaj s premoženjem, ki ga za kritje rezervacij za nedoseganje zajamčene vrednosti sredstev navedenega kritnega sklada pokojninska družba oblikuje v skladu s 313. členom tega zakona, najmanj enaka višini zavarovalno-tehničnih rezervacij.«.

135. člen

V 332.e členu se tretji odstavek črta.

136. člen

V 333.a členu se v prvem odstavku 6. točka spremeni tako, da se glasi:

»6. ukrepe za zagotovitev rednega in stalnega poslovanja, ki so skladni z njenimi sistemi, viri in postopki, med katere spada tudi izdelava kriznega načrta ter zlasti vzpostavijo in upravljajo omrežne in informacijske sisteme v skladu z Uredbo (EU) 2022/2554 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2022 o digitalni operativni odpornosti za finančni sektor in spremembi uredb (ES) št. 1060/2009, (EU) št. 648/2012, (EU) št. 600/2014, (EU) št. 909/2014 in (EU) 2016/1011 (UL L št. 333 z dne 27. 12. 2022, str. 1), zadnjič spremenjeno z Delegirano uredbo Komisije (EU) 2025/420 z dne 16. decembra 2024 o dopolnitvi Uredbe (EU) 2022/2554 Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z regulativnimi tehničnimi standardi, v katerih se določijo merila za določitev sestave skupne pregledniške ekipe, ki zagotavljajo uravnoteženo udeležbo članov osebja iz evropskih nadzornih organov in ustreznih pristojnih organov, njihovo imenovanje, naloge in delovne dogovore (UL L št 2025/420 z dne 24. 3. 2025), kot je ustrezno.«.

137. člen

V 333.c členu se za trinajstim odstavkom dodata nova, štirinajsti in petnajsti odstavek, ki se glasita:

»(14) Nosilec aktuarske funkcije v pokojninski družbi mora izpolnjevati pogoje glede znanja in izkušenj, ki jih za nosilca aktuarske funkcije v zavarovalnicah določa zakon, ki ureja zavarovalništvo.

(15) Nosilec funkcije notranje revizije je oseba, ki ima naziv preizkušen notranji revizor v skladu z zakonom, ki ureja revidiranje, ali primerljiv strokovni naziv s področja notranjega revidiranja.«.

138. člen

V 335. členu se za prvim odstavkom doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Uprava pokojninske družbe je sestavljena tako, da je zagotovljena ustrezna raznolikost kvalifikacij, znanja in izkušenj za profesionalno upravljanje pokojninske družbe.«.

Dosedanja drugi in tretji odstavek postaneta tretji in četrti odstavek.

139. člen

V 338.a členu se za petim odstavkom doda nov, šesti odstavek, ki se glasi:

»(6) Pokojninska družba posreduje poročilo o lastni oceni tveganj iz tretjega odstavka tega člena Agenciji za zavarovalni nadzor, najkasneje v roku 14 dni po odobritvi uprave.«.

140. člen

V 340. členu se v drugem odstavku črta beseda »doživljenjske«.

141. člen

V 348. členu se v prvem odstavku črta beseda »Doživljenjsko«, beseda »pokojninsko« pa se zapiše z veliko začetnico.

V četrtem odstavku se za besedo »rente« doda besedilo »in pripis dobička«.

142. člen

V 349. členu se drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(2) Za izplačevanje pokojninske rente iz prejšnjega odstavka pokojninska družba ali zavarovalnica oblikuje in upravlja kritni sklad v skladu s 332.č in 332.d členom tega zakona.«.

Za drugim odstavkom se dodata nova, tretji in četrti odstavek, ki se glasita:

»(3) Na kritnem skladu iz prejšnjega odstavka ni dovoljeno obračunavati upravljavske provizije.

(4) Pokojninski načrt iz prvega odstavka tega člena mora določati stroške, ki jih je upravljavec iz sredstev kritnega sklada upravičen izvršiti. Pri opredelitvi vrst stroškov se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja poslovanje investicijskih skladov in družb za upravljanje v delu, ki se nanaša na vzajemne sklade.«.

143. člen

V 351. členu se peti odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(5) Za opravljanje nadzora po prvem in četrtem odstavku tega člena se uporabljajo določbe o nadzoru nad zavarovalnicami in določbe o postopku odločanja Agencije za zavarovalni nadzor po zakonu, ki ureja zavarovalništvo, če ni s tem zakonom določeno drugače, za nadzor po drugem odstavku tega člena se uporabljajo določbe o postopku nadzora po zakonu, ki ureja bančništvo, če ni s tem zakonom določeno drugače, za nadzor po tretjem odstavku tega člena pa se uporabljajo določbe o postopku nadzora po zakonu, ki ureja trg finančnih instrumentov, če ni s tem zakonom določeno drugače.«.

144. člen

V 403. členu se v četrtem odstavku za drugim stavkom doda novi stavek, ki se glasi:

»Sredstva za izplačilo invalidnine za telesno okvaro se zagotavljajo iz državnega proračuna Republike Slovenije.«.

Za osmim odstavkom se doda nov, deveti odstavek, ki se glasi:

»(9) Zavod lahko na kontrolni pregled pozove tudi osebo, pri kateri je bila ugotovljena telesna okvara.

145. člen

V 407. členu se v petem odstavku črta besedilo »petega in«.

146. člen

V 413. členu se v petem odstavku beseda »četrtega« nadomesti z besedo »tretjega« in beseda »petega« z besedo »četrtega«.

147. člen

V 430. členu se črta osmi odstavek.

148. člen

V Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 75/19; v nadaljnjem besedilu: ZPIZ-2G) se v 125. členu v prvem odstavku v prvem stavku za besedilom »v obvezno zavarovanje«, doda besedilo »pri zavodu«.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

149. člen
(uživanje pravic iz invalidskega zavarovanja, pridobljenih po predpisih, veljavnih do 31. decembra 2002)

(1) Uživalci pravic na podlagi preostale delovne zmožnosti (II. in III. kategorija invalidnosti), uveljavljenih po predpisih, ki so se uporabljali do 31. decembra 2002, obdržijo te pravice v nespremenjenem obsegu tudi po uveljavitvi tega zakona.

(2) Zavarovancu, delovnemu invalidu s pravico do premestitve ali s pravico dela s skrajšanim delovnim časom, prejemniku nadomestila plače za čas čakanja na ustrezno zaposlitev, nadomestila plače zaradi manjše plače na drugem ustreznem delu ali nadomestila plače zaradi dela s skrajšanim delovnim časom po predpisih, ki so se uporabljali do 31. decembra 2002, ki je zaradi poslabšanja že ugotovljene invalidnosti ali nastanka nove invalidnosti pridobil pravice iz invalidskega zavarovanja po ZPIZ-1 ali po Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 96/12, 39/13, 99/13 – ZSVarPre-C, 101/13 – ZIPRS1415, 44/14 – ORZPIZ206, 85/14 – ZUJF-B, 95/14 – ZUJF-C, 90/15 – ZIUPTD, 102/15, 23/17, 40/17, 65/17 in 28/19), in bi mu bilo nadomestilo iz invalidskega zavarovanja odmerjeno v nižjem znesku od zneska nadomestila iz invalidskega zavarovanja, priznanega na podlagi prej pridobljenih pravic iz invalidskega zavarovanja, je zagotovljeno izplačevanje usklajenega zneska oziroma deleža zneska nadomestila iz invalidskega zavarovanja, ki je za zavarovanca ugodnejši, če gre ob odmeri nadomestila za enakovrstno pravico in enak delovnopravni status delovnega invalida.

(3) Uživalec nadomestila iz invalidskega zavarovanja iz prejšnjega odstavka, ki mu je bilo nadomestilo iz invalidskega zavarovanja že odmerjeno v nižjem znesku, lahko poda zahtevo za razveljavitev dokončne odločbe o odmeri nadomestila iz invalidskega zavarovanja in izplačilo usklajenega zneska odmerjenega nadomestila iz invalidskega zavarovanja, priznanega na podlagi prej pridobljenih pravic iz invalidskega zavarovanja.

(4) Na podlagi zahteve iz prejšnjega odstavka lahko zavod, ne glede na določbo 183. in 183.a člena zakona, dokončno odločbo o odmeri nadomestila iz invalidskega zavarovanja razveljavi in izda novo odločbo, s katero odloči o izplačilu usklajenega zneska odmerjenega nadomestila iz invalidskega zavarovanja, priznanega na podlagi prej pridobljenih pravic iz invalidskega zavarovanja.

(5) Uživalcu nadomestila iz invalidskega zavarovanja, ki vloži zahtevo iz tretjega odstavka tega člena, se nadomestilo iz invalidskega zavarovanja, ki je zanj ugodnejše, izplačuje od prvega dne naslednjega meseca po vložitvi zahteve.

(6) Zavod za spremembo v stanju invalidnosti, nastalo od uveljavitve zakona, za zavarovanca, ki izpolnjuje pogoje iz drugega odstavka tega člena, po uradni dolžnosti ugotovi, kateri znesek nadomestila je za zavarovanca ugodnejši, in mu izplačuje znesek nadomestila, ki je zanj ugodnejši.

(7) Denarna nadomestila, ki se uživalcem izplačujejo na podlagi drugega odstavka tega člena, se usklajujejo enako, kot se usklajujejo pokojnine po zakonu.

150. člen
(obvezna socialna zavarovanja oseb, ki na območju Republike Slovenije opravljajo delo za mednarodno organizacijo ali delodajalca s sedežem zunaj EU, EGP ali v Švici)

(1) Do ureditve v zakonu, ki ureja obvezno zdravstveno zavarovanje, zakonu, ki ureja dolgotrajno oskrbo, zakonu, ki ureja trg dela, ter zakonu, ki ureja starševsko varstvo in družinske prejemke, so, če mednarodna pogodba ne določa drugače, vključene v obvezno zdravstveno zavarovanje, obvezno zavarovanje za dolgotrajno oskrbo, obvezno zavarovanje za primer brezposelnosti in obvezno zavarovanje za starševsko varstvo tudi:

– osebe, ki so zaposlene pri mednarodnih organizacijah s sedežem v državi, ki ni članica EU, EGP in nimajo sedeža v Švici, ki delo za to mednarodno organizacijo opravljajo v Republiki Sloveniji, če mednarodna pogodba ne določa drugače in
– osebe, ki so zaposlene pri delodajalcu s sedežem v državi, ki ni članica EU ali EGP, in delo za tega delodajalca opravljajo v Republiki Sloveniji.

(2) Osebe iz prejšnjega odstavka same plačujejo prispevek zavarovanca in prispevek delodajalca za obvezna socialna zavarovanja iz prejšnjega odstavka v skladu z zakonom, ki ureja posamezno področje, od osnove, določene v spremenjenem petem odstavku 144. člena zakona. Osebe iz prejšnjega odstavka so zdravstveno zavarovane za vse pravice za primer bolezni in poškodbe izven dela in za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni.

151. člen
(zavarovanje kmetov, ki so bili prostovoljno vključeni v obvezno zavarovanje)

(1) Zavarovanci, ki so bili do uveljavitve tega zakona prostovoljno vključeni v obvezno zavarovanje na podlagi petega odstavka 25. člena zakona, od uveljavitve tega zakona nadaljujejo zavarovanje po spremenjenem četrtem odstavku 17. člena zakona.

(2) Zavarovanci iz prejšnjega odstavka, ki izpolnjujejo pogoje iz tretjega odstavka 407. člena zakona in od 1. januarja 2013 neprekinjeno plačujejo prispevke od osnove iz tretjega odstavka 407. člena zakona, lahko še naprej plačujejo prispevke od te osnove.

152. člen
(nova odmera najnižje in zagotovljene pokojnine za uživalce pokojnin in nadomestil iz invalidskega zavarovanja)

(1) Uživalcem, ki so uveljavili pravico do predčasne, starostne, invalidske, vdovske ali družinske pokojnine po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ki so veljali pred uveljavitvijo tega zakona, se po uradni dolžnosti zagotavlja pokojnina iz spremenjenega prvega, tretjega in četrtega odstavka 39. člena zakona ter drugega, petega in šestega odstavka 39. člena zakona, brez izdaje posamičnega akta.

(2) Prejemnik nadomestila iz invalidskega zavarovanja, ki mu je bilo nadomestilo odmerjeno po določbah zakona, ter bi mu bilo nadomestilo, z upoštevanjem določb spremenjenega prvega, tretjega in četrtega odstavka 39. člena zakona ter drugega, petega in šestega odstavka 39. člena zakona, odmerjeno od 1. 1. 2026 v višjem znesku, se po uradni dolžnosti zagotavlja nadomestilo brez izdaje posamičnega akta.

(3) Znesek pokojnine iz spremenjenega tretjega in četrtega odstavka 39. člena zakona ter petega odstavka 39. člena zakona se ne zagotavlja zavarovancem iz prvega odstavka 401. člena zakona, zagotovljena vdovska pokojnina pa se ne zagotavlja, če je vdovi ali vdovcu, umrlemu zavarovancu ali uživalcu pravic odmerjena pokojnina z upoštevanjem 401. člena zakona ali 122. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 75/19).

(4) Zavod v šestih mesecih od začetka uporabe tega zakona po uradni dolžnosti na novo odmeri pokojnino oziroma nadomestilo iz invalidskega zavarovanja iz prvega in drugega odstavka tega člena.

153. člen
(poračunavanje obveznosti)

Ne glede na drugi odstavek 5. člena Zakona o poračunavanju finančnih obveznosti Republike Slovenije iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (Uradni list RS, št. 8/16; v nadaljnjem besedilu: ZPFOPIZ-1) se do ureditve v zakonu s področja poračunavanja finančnih obveznosti Republike Slovenije iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja določa obveznost države zavodu:
– za upravičence iz enajste alineje spremenjenega prvega odstavka 161. člena zakona za del pokojnine v višini razlike med pokojnino, ki bi bila zavarovancu odmerjena glede na dopolnjeno pokojninsko dobo od njegove dejanske pokojninske osnove in izplačanim zneskom pokojnine, obveznost iz devetintridesete alineje spremenjenega prvega odstavka 161. člena zakona za del pokojnine v višini najnižje razlike med:

– zneskom vdovske pokojnine, ki je bila oziroma bi bila odmerjena vdovi ali vdovcu z upoštevanjem določb o odmeri pokojnine in zneskom zagotovljene vdovske pokojnine ali
– seštevkom zneska lastne pokojnine vdove ali vdovca in zneska dela vdovske pokojnine in zneskom zagotovljene pokojnine;

– za obveznost iz novih štiridesete in enainštiridesete alineje spremenjenega prvega odstavka 161. člena zakona.

154. člen

(dopolnitve Zakona o socialno varstvenih prejemkih)

V Zakonu o socialno varstvenih prejemkih (Uradni list RS, št. 61/10, 40/11, 14/13, 99/13, 90/15, 88/16, 31/18, 73/18, 196/21 – ZDOsk in 84/23 – ZDOsk-1) se:

1. v 7. členu:
– v prvem odstavku v tretji alineji se pred piko dodata beseda »ali« in četrta alineja, ki se glasi:

»– uživalci starostne, predčasne, invalidske in vdovske pokojnine.«;

– za tretjim odstavkom se doda nov, četrti odstavek, ki se glasi:

»(4) Ne glede na drugi odstavek tega člena se v postopku uveljavljanja pravice do varstvenega dodatka dolžnost preživljati starše ne ugotavlja. Če se v postopku iz prejšnjega stavka ugotovi, da je oseba, katere upravičenost do pravice do varstvenega dodatka se preverja, hkrati upravičena do denarne socialne pomoči ali pravice do plačila obveznega zdravstvenega prispevka ali pravice do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje, se otrokova dolžnost preživljati starše tudi pri teh pravicah ne ugotavlja.«;

2. v 49. členu v prvem odstavku za besedilom »starejše od 63 let ženske oziroma od 65 let moški« doda besedilo »ali uživalci starostne, predčasne, invalidske in vdovske pokojnine«;

3. v 50. členu v prvem odstavku za besedilom »starejša od 63 let ženska oziroma 65 let moški« in doda besedilo »ali uživalci starostne, predčasne, invalidske in vdovske pokojnine«.

155. člen

(dopolnitve Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev)

V Zakonu o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št. 62/10, 40/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 14/13, 56/13 – ZŠtip-1, 99/13, 14/15 – ZUUJFO, 57/15, 90/15, 38/16 – odl. US, 51/16 – odl. US, 88/16, 61/17 – ZUPŠ, 75/17, 77/18, 47/19, 189/20 – ZFRO, 54/22 – ZUPŠ-1, 76/23 – ZŠolPre-1B, 122/23 – ZŠtip-1C in 22/25 – ZZZRO-1) se v 35.a členu za drugim odstavkom dodata nova, tretji in četrti odstavek, ki se glasita:

»(3) Center za socialno delo na način iz prvega in drugega odstavka tega člena preveri izpolnjevanje pogojev tudi za nadaljnje prejemanje varstvenega dodatka. Če se v postopku iz prejšnjega stavka ugotovi, da je oseba, katere upravičenost do pravice do varstvenega dodatka se preverja, upravičena do denarne socialne pomoči, pravice do plačila obveznega zdravstvenega prispevka ali pravice do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje, se preveri izpolnjevanje pogojev za nadaljnje prejemanje tudi za te pravice.

(4) Če se v postopku iz prejšnjega odstavka ugotovi, da bi bila oseba, katere upravičenost do pravice do varstvenega dodatka se preverja, lahko upravičena tudi do denarne socialne pomoči, se ji denarna socialna pomoč dodeli skupaj z varstvenim dodatkom, ne glede na to, da prej do te pravice ni bila upravičena.«.

156. člen

(prehodna določba poklicnega zavarovanja glede pokojninskih načrtov in pravil upravljanja)

Upravljavec Sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja v enem letu od začetka uporabe tega zakona uskladi pokojninski načrt in pravila upravljanja z določbami tega zakona. Do začetka uporabe novega pokojninskega načrta in novih pravil upravljanja se ne glede na ta zakon uporabljajo pokojninski načrt in pravila upravljanja, veljavna ob uveljavitvi tega zakona.

157. člen
(uskladitev podzakonskih aktov, pokojninskih načrtov in pravil upravljanja)

(1) Agencija za trg vrednostnih papirjev in Agencija za zavarovalni nadzor uskladita veljavne splošne akte, izdane na podlagi 240., 272., 274., 275. in 322. člena zakona, s tem zakonom v šestih mesecih od uveljavitve tega zakona.

(2) Do uveljavitve predpisov iz prejšnjega odstavka se uporabljajo predpisi, ki sta jih Agencija za trg vrednostnih papirjev in Agencija za zavarovalni nadzor izdali na podlagi 240., 272., 274., 275. in 322. člena zakona, razen v delu, ki je v nasprotju s tem zakonom.

(3) Upravljavci pokojninskih skladov v enem letu od začetka uporabe tega zakona uskladijo pokojninske načrte in pravila upravljanja s tem zakonom in predpisi, izdanimi na njegovi podlagi.

(4) Do uskladitve pokojninskih načrtov in pravil upravljanja s tem zakonom se uporabljajo veljavni pokojninski načrti in pravila upravljanja, razen v delu, ki je v nasprotju s tem zakonom.

158. člen
(višina upravljavske provizije v letu 2026)

Ne glede na določbe šestega odstavka 260. člena zakona letna provizija za upravljanje pokojninskega sklada od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2026 ne sme znašati več kot 0,9 % povprečne letne čiste vrednosti sredstev pokojninskega sklada v skladu z določbami 308. člena zakona.

159. člen
(nosilec funkcije notranje revizije)

Nosilec funkcije notranje revizije, ki ne izpolnjuje zahtev iz novega petnajstega odstavka 333.c člena zakona in je imel na dan uveljavitve tega zakona naziv revizor ali pooblaščeni revizor in pet let delovnih izkušenj iz opravljanja nalog notranje revizije v zavarovalnici ali pokojninski družbi, mora pridobiti naziv preizkušeni notranji revizor v skladu z zakonom, ki ureja revidiranje, ali primerljiv strokovni naziv s področja notranjega revidiranja, najkasneje v roku petih let od uveljavitve tega zakona.

160. člen
(varstvo pravic, pridobljenih po prejšnjih predpisih)

Uživalcem, ki so uveljavili pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja do uveljavitve tega zakona, se od uveljavitve tega zakona zagotavljajo pravice v obsegu, določenem s predpisi, ki so veljali do uveljavitve tega zakona, in se usklajujejo po določbah tega zakona.

161. člen
(postopki pred uveljavitvijo tega zakona)

(1) V postopku za uveljavljanje pravic iz obveznega zavarovanja ali za ugotavljanje pokojninske dobe, ki se je začel pred uveljavitvijo tega zakona, se uporabljajo predpisi, ki so veljali do uveljavitve tega zakona.

(2) V primerih iz prejšnjega odstavka se pravice na podlagi invalidnosti določijo po predpisih, veljavnih na dan nastanka invalidnosti.

162. člen
(varstvo pričakovanih pravic)

(1) Osebe, ki so do uveljavitve tega zakona izpolnile pogoje za pridobitev pravice do predčasne ali starostne pokojnine po predpisih, veljavnih do uveljavitve tega zakona, vendar še niso vložile zahtevka, lahko uveljavijo to pravico po navedenih predpisih tudi po uveljavitvi tega zakona.

(2) V primerih iz prejšnjega odstavka se za priznanje in odmero predčasne in starostne pokojnine na dan uveljavitve pravice oziroma do dneva prenehanja zavarovanja upoštevajo: pokojninska in dodana doba, osnove, starost (vključno z možnimi znižanji), način določitve pokojninske osnove (24 letno povprečje), vrednotenje pokojninske dobe ter možna zmanjšanja in povečanja te pokojnine.

(3) Pogoje za priznanje pravice do predčasne ali starostne pokojnine po predpisih, veljavnih do uveljavitve tega zakona izpolni tudi zavarovanec, ki je do uveljavitve tega zakona vložil zahtevek za dokup pokojninske dobe, s katero bi izpolnil pogoje za pridobitev te pokojnine, odločba o priznanju pokojninske dobe pa mu je bila izdana po uveljavitvi tega zakona.

163. člen
(odmera pokojnine)

(1) Uživalcu pokojnine, priznane po predpisih, veljavnih do uveljavitve tega zakona, ki se je ali se bo ponovno vključil v obvezno zavarovanje pri zavodu, se ob prenehanju ponovnega zavarovanja lahko že uveljavljena pokojnina odstotno poveča glede na pokojninsko dobo, ki jo je zavarovanec dopolnil v času ponovne vključitve v obvezno zavarovanje ali pa se mu pokojnina ponovno odmeri, pri čemer se pri ponovni odmeri upošteva odmerni odstotek, ki ga je zavarovanec pridobil na podlagi pokojninske dobe, dopolnjene do predhodne uveljavitve pravice do pokojnine, povečan za odmerni odstotek, ki ga je pridobil po spremenjenem 37. členu zakona s ponovno vključitvijo v obvezno zavarovanje, pri čemer skupno obdobje ugodnejšega vrednotenja znaša največ tri leta.

(2) Zavarovancu, ki je pred uveljavitvijo tega zakona izpolnjeval pogoje za pridobitev pravice do starostne pokojnine po četrtem oziroma petem odstavku 27. člena ZPIZ-2 in je ostal vključen v obvezno zavarovanje po uveljavitvi tega zakona, se pokojninska doba oziroma pokojninska doba brez dokupa, dopolnjenega do uveljavitve tega zakona, ugodneje vrednoti po določbi drugega odstavka 125. člena ZPIZ-2G, pokojninska doba brez dokupa oziroma pokojninska doba, dopolnjena po uveljavitvi tega zakona, se vrednoti po spremenjenem 37. členu zakona, pri čemer skupno obdobje ugodnejšega vrednotenja znaša največ tri leta.

(3) Uživalcu pokojnine, priznanem po predpisih, veljavnih do uveljavitve tega zakona, ki se je oziroma se bo znova vključil v obvezno zavarovanje, ne pripada dodatni odmerni odstotek za čas skrbi za otroke po štirinajstem odstavku spremenjenega 37. člena zakona in niti dodatni odmerni odstotek za čas obveznega služenja vojaškega roka po petnajstem odstavku spremenjenega 37. člena zakona.

164. člen
(invalidska upokojitev brezposelnih uživalcev nadomestil iz invalidskega zavarovanja)

Delovnim invalidom, ki so na dan 31. decembra 2025 uživalci nadomestil iz invalidskega zavarovanja po predpisih, ki so veljali do uveljavitve tega zakona, ki so brezposelni delovni invalidi, prijavljeni pri zavodu za zaposlovanje, in niso vključeni v obvezno zavarovanje ter so dopolnili 62 let starosti, ter so v zadnjih desetih letih vsaj osem let uživali nadomestilo iz invalidskega zavarovanja kot brezposelni

delovni invalidi, prijavljeni pri zavodu za zaposlovanje, 30. aprila 2026 prenehajo pravice iz invalidskega zavarovanja in se jim preneha izplačevati nadomestilo iz invalidskega zavarovanja. 1. maja 2026 pridobijo pravico do invalidske pokojnine, ki se izračuna na način, kot je določen za zavarovance iz pete alineje prvega odstavka spremenjenega 41. člena zakona.

165. člen
(prenehanje vštevanja časa prijave pri zavodu za zaposlovanje)

Zavarovancu iz 140. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 12/92, 56/92 – odl. US, 43/93 – odl. US, 67/93 – odl. US, 5/94, 7/96, 29/97 – odl. US, 54/98 in 106/99 – ZPIZ-1) z dnem začetka uporabe tega zakona preneha upravičenost do vštetja časa, ko je prijavljen pri zavodu za zaposlovanje, v pokojninsko dobo.

166. člen

(zavezanec za prijavo zavarovanja za kmete)

Ne glede na drugi odstavek 33. člena Zakona o matični evidenci zavarovancev in uživalcev pravic iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja (Uradni list RS, št. 111/13, 97/14, 133/23 – ZPIZ-2N in 109/24; v nadaljnjem besedilu: ZMEPIZ-1) so do ureditve v ZMEPIZ-1 zavarovanci iz četrtega odstavka spremenjenega 17. člena zakona sami zavezanci za vložitev prijave v zavarovanje, odjave iz zavarovanja in prijave sprememb med zavarovanjem.

167. člen

(zavezanec za plačilo prispevkov delodajalca za oskrbovalca družinskega člana v prehodnem obdobju)

Ne glede na peto in šesto alinejo prvega odstavka 153. člena zakona je v skladu z zakonom, ki ureja dolgotrajno oskrbo, do vzpostavitve enotnega informacijskega sistema za dolgotrajno oskrbo, zavezanec za plačilo prispevkov delodajalca za zavarovance iz četrtega odstavka 19. člena zakona Republika Slovenija.

168. člen

(začetek uporabe)

(1) Ta zakon se začne uporabljati 1. januarja 2026, razen spremenjenega 3. člena zakona, novih 60. in 98.a člena zakona ter spremenjenega 161. člena zakona, ki se začnejo uporabljati petnajsti dan po uveljavitvi tega zakona.

(2) Spremenjeni enajsti in nov osemnajsti odstavek 200. člena zakona se začneta uporabljati z dnem začetka uporabe novega pokojninskega načrta poklicnega zavarovanja.

(3) Do začetka uporabe tega zakona se uporabljajo 7., 12., 12.a, 13., 14., 16., 17., 18., 19., 20., 22., 23., 24., 25., 26., 27., 28., 29., 30., 32., 33., 34., 37., 38., 39., 40., 40.a, 41., 42., 43., 44.a, 45., 47., 48., 49., 51., 53., 54., 55., 56., 57., 58., 61., 62., 68., 69., 72., 75., 77., 80., 81., 82., 85., 86., 87., 88., 91., 94., 95., 96., 97., 98., 105., 106., 107., 108., 109., 111., 113., 116., 117., 122., 123., 124., 125., 126., 130., 132., 133., 136., 137., 140., 143., 144., 146., 150., 152., 153., 169., 180., 181., 186., 189., 200., 201., 202.a, 204., 206., 210., 213.b, 214., 221., 222., 223., 224., 232., 238., 240., 245., 250.a, 255.,

260., 272., 274., 275., 278., 311., 313., 321., 324., 329., 331.č, 331.e, 332.č, 332.e, 333.a, 333.c, 335., 338.a, 340., 348., 349. in 351. člen zakona.

169. člen
(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV ČLENOV

K 1. členu

V 3. členu se dodaja nova pravica do zimskega dodatka.

K 2. členu

V tem členu je določen pomen posameznih pojmov, ki se pojavljajo v predlogu zakona.

S tem členom se črta 15. točka 7. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 48/22 – uradno prečiščeno besedilo, 40/23 – ZČmIS-1, 78/23 – ZORR, 84/23 – ZDOsk-1, 125/23 – odl. US, 133/23 in 109/24 – ZMEPIZ-1B; v nadaljnjem besedilu: ZPIZ-2), ki definira izraz legitimacijski papir. Ta izraz se v ZPIZ-2 pojavlja le v drugem odstavku 251. člena, kjer je tudi definiran, zato tega izraza ni potrebno definirati v 7. členu ZPIZ-2. Zaradi črtanja navedene točke se ostale točke ustrezno preštevilčijo.

S členom se spreminja tudi besedilo 39. točke 7. člena ZPIZ-2, saj ga je treba uskladiti zaradi prenehanja uporabe določb Zakona o registraciji istospolne partnerske skupnosti (Uradni list RS, št. 65/05, 55/09 – odl. US, 18/16 – odl. US, 33/16 – ZPZ in 68/16 – ZPND-A; v nadaljnjem besedilu: ZRIPS) in Zakona o partnerski zvezi (Uradni list RS, št. 33/16, 94/22 – odl. US in 5/23 – DZ-B; v nadaljnjem besedilu: ZPZ) ter uveljavitve in začetka uporabe določb Zakona o spremembah družinskega zakonika (Uradni list RS, št. 5/23, v nadaljnjem besedilu: DZ-B), ki ne vsebuje več registracije partnerske zveze istospolnih partnerjev. DZ-B je sledil odločitvi Ustavnega sodišča RS št. U-I-486/20, Up-572/18, kjer je bilo ugotovljeno, da so po značilnostih partnerskega razmerja raznospolni in istospolni partnerji v bistveno enakem pravno upoštevanem dejanskem položaju, in sicer tako v primeru sklenjene zakonske zveze kot tudi v primeru zunajzakonske skupnosti, zato sta bila temu ustrezno spremenjena 3. in 4. člen Družinskega zakonika, prav tako pa je bilo urejeno preoblikovanje partnerske zveze v zakonsko zvezo in preoblikovanje nesklenjene partnerske zveze v zunajzakonsko skupnost. V besedilu sedanje 39. točke se sicer še vedno uporablja besedno zvezo »istospolna partnerska skupnost«, ki izhaja iz ZRIPS, ki pa se je prenehal uporabljati z začetkom veljavnosti ZPZ, ki je takšne zveze poimenoval kot »partnerska zveza« oziroma »nesklenjena partnerska zveza«, čemur pa se ob dosedanjih spremembah ZPIZ-2 ni sledilo.

K 3. členu

V skladu s 15. členom ZPIZ-2 se zavarujejo osebe, ki v Republiki Sloveniji (v nadaljnjem besedilu: RS) samostojno opravljajo pridobitno ali drugo dovoljeno dejavnost. V okvir drugih dovoljenih dejavnosti spada tudi dejavnost proizvodnje električne energije, ki jo izvajajo proizvajalci električne energije iz 29. člena Zakona o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 121/21 s spremembami in dopolnitvami - ZSROVE). Te osebe so vpisane v register fizičnih oseb, ki opravljajo dejavnost proizvodnje električne energije (v nadaljnjem besedilu: Register fizičnih oseb - REZ) pri Agenciji za javnopravne evidence in storitve (v nadaljnjem besedilu: AJPES). Za nadzor, ki se izvaja v okviru postopkov ugotavljanja lastnosti zavarovanca po uradni dolžnosti, ali so osebe, ki kot zasebniki opravljajo dejavnost proizvodnje električne energije, pravilno vključene v zavarovanje, Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Zavod) potrebuje podatke iz navedenega Registra fizičnih oseb (REZ). AJPES, ki vodi navedeni register, podatke registra zagotavlja osebam, ki imajo pravno podlago za pridobivanje osebnih podatkov določeno v zakonu, kar se ureja z dopolnitvijo sedme alineje prvega odstavka 12. člena zakona.

Sedemnajsta alineja se usklajuje s spremenjeno določbo 11.b člena Zakona o Poslovnem registru Slovenije (ZPRS-1), na podlagi katere od 14. 10. 2020 dalje centralna elektronska hramba poslovnim subjektom ne zagotavlja več vpogleda v elektronske dokumente več kot šest mesecev od zaključka

postopka. Ne glede na šesti in sedmi odstavek 11.b člena ZPRS-1 se Zavodu zagotavlja dostop do dokumentov, ki jih potrebuje v svojih postopkih odločanja o obveznosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja, na način, da jih pridobi v šestmesečnem roku iz šestega odstavka 11.b člena ZPRS-1 in prenese v svojo hrambo.

K 4. členu

Člen se dopolnjuje v smeri, da določa, da Inštitut za ekonomska raziskovanja pripravlja izračune in analize kot podporo za oblikovanje politik na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ne sprejema pa ukrepov, kot je bilo v tem členu določeno do sedaj.

K 5. členu

Dopolnitev drugega odstavka 13. člena zakona z izrazom "prednostna zavarovalna podlaga" se ureja zaradi uskladitve terminologije z nadaljnjim besedilom člena. Ta izraz je splošno uporabljen tudi pri izdaji odločb in pojasnjevanju pravil o prednostnem vrstnem redu zavarovalnih podlag, kadar oseba izpolnjuje pogoje po več podlagah hkrati.

K 6. členu

S spremembo se v novem sedmem in osmem odstavku 14. člena zakona ureja obvezno zavarovanje oseb, ki so zaposlene pri mednarodnih organizacijah s sedežem v državi, ki ni članica Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: EU) ali Evropskega gospodarskega prostora (v nadaljnjem besedilu: EGP) in nima sedeža v Švicarski konfederaciji (v nadaljnjem besedilu: Švica), delo za tega delodajalca pa opravljajo na ozemlju RS. Če so te osebe že vključene v sistem socialnega zavarovanja, ki ga z mednarodno pogodbo in na njej temelječimi akti zagotavlja mednarodna organizacija, je s sklicem na mednarodno pogodbo urejen izvzem iz obveznega zavarovanja v RS, da ne pride do podvojenega zavarovanja. Namen obvezne vključitve v obvezna socialna zavarovanja po predlagani določbi je, da se zagotavlja socialna varnost in vse pripadajoče storitve osebam, ki v okviru zaposlitve pri mednarodni organizaciji delajo in prebivajo v RS, ter da se njihov položaj v največji možni meri izenači s položajem delavcev, ki so zaposleni pri delodajalcih s sedežem v RS. Načelo zavarovanja po kraju dela pa ni absolutno, temveč je oseba izvzeta iz tega zavarovanja, če tako določa mednarodni sporazum ali če ima oseba po sporazumu možnost izbire med zavarovanjem v shemi mednarodne organizacije in zavarovanjem v državi, kjer opravlja delo. V predlagani določbi niso zajete osebe, ki so zaposlene pri mednarodnih organizacijah s sedežem v državah članicah EU ali EGP, saj se tem osebam zagotavlja bodisi prenos pokojninskih pravic bodisi upoštevanje obdobja zaposlitve izpolnitev pogojev za pridobitev pravice do pokojnine iz obveznega zavarovanja po tem zakonu, kot je določeno v predlaganem 130.a členu zakona.

V predlaganem osmem odstavku 14. člena zakona je na enak način kot za zaposlene osebe iz predlaganega sedmega odstavka tega člena določena obveznost zavarovanja za osebe, ki so zaposlene pri delodajalcu s sedežem v državi, ki ni članica EU ali EGP in nima sedeža v Švici, ter delo za tega delodajalca opravljajo v RS, če mednarodna pogodba ne določa drugače.

V predlaganem devetem odstavku se določa posebna ureditev obveznega zavarovanja za osebe, ki imajo sklenjeno pogodbo o zaposlitvi za dopolnilno delo v skladu s 147. členom Zakona o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 – ZPosS, 81/19, 203/20 – ZIUPOPDVE, 119/21 – ZČmIS-A, 202/21 – odl. US, 15/22, 54/22 – ZUPŠ-1, 114/23 in 136/23 – ZIUZDS; v nadaljnjem besedilu: ZDR-1), s katero je vključenost v zavarovanje pogojena z izpolnjevanjem pogojev za dopolnilno delo v vsem času, ko pogodba o dopolnilnem delu velja. V primeru, ko pogoji za dopolnilno delo niso več izpolnjeni, pogodba pa ni spremenjena, zavarovanec nima zagotovljenih vseh pravic iz delovnega razmerja in iz zavarovanja, saj mu v takem zavarovanju ne teče zavarovalna doba. V tem primeru je treba skleniti novo pogodbo o zaposlitvi za krajši delovni čas po 65. členu ZDR-1.

Delavec s polnim delovnim časom lahko sklene pogodbo o zaposlitvi za dopolnilno delo do osem ur tedensko, če dobi soglasje vseh delodajalcev in opravlja deficitarne poklice ali določena strokovna dela. Pogodba za dopolnilno delo ostane veljavna tudi, če delavec izgubi zaposlitev s polnim delovnim časom, vendar iz tega naslova ne pridobi zavarovalne dobe. Predlagana ureditev določa obveznost zavarovanja na podlagi take pogodbe in ob prenehanju redne zaposlitve spodbuja sklenitev nove pogodbe za zagotovitev ustreznega pokojninskega zavarovanja.

K 7. členu

V prvem odstavku tega člena se natančneje opredeljuje vrsta gospodarskih družb, kapitalskih in osebnih, v katerih oseba pridobi status družbenika in poslovodne osebe, s katerim izpolni pogoje za obvezno zavarovanje po tem zakonu. 16. člen zakona tako ne ureja več obveznosti zavarovanja delničarjev in ustanoviteljev zadrug, ki so poslovodne osebe. ZPIZ-2 je edini zakon, ki ureja obveznost vključitve v zavarovanje delničarjev in ustanoviteljev zadrug, te obveznosti pa ne ureja Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 91/07, 76/08, 62/10 – ZUPJS, 87/11, 40/12 – ZUJF, 21/13 – ZUTD-A, 91/13, 99/13 – ZUPJS-C, 99/13 – ZSVarPre-C, 111/13 – ZMEPIZ-1, 95/14 – ZUJF-C, 47/15 – ZZSDT, 61/17 – ZUPŠ, 64/17 – ZZDej-K, 36/19, 189/20 – ZFRO, 51/21, 159/21, 196/21 – ZDOsk, 15/22, 43/22, 100/22 – ZNUZSZS, 141/22 – ZNUNBZ, 40/23 – ZČmIS-1 in 78/23 - ZZVZZ) za vključitev v obvezno zdravstveno zavarovanje, Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Uradni list RS, št. 26/14, 90/15, 75/17 – ZUPJS-G, 14/18, 81/19, 158/20, 92/21 in 153/22, v nadaljnjem besedilu: ZSDP-1) za vključitev v obvezno zavarovanje za starševsko varstvo in Zakon o dolgotrajni oskrbi (Uradni list RS, št. 84/23 in 112/24; v nadaljnjem besedilu: ZDOsk-1) za vključitev v obvezno zavarovanja za dolgotrajno oskrbo. Prav tako pa osebe iz 16. člena sicer niso vključene v obvezno zavarovanje iz naslova brezposelnosti. Glede na navedeno obveznost vključevanja delničarjev in ustanoviteljev zadrug ne more biti urejena zgolj v enem zakonu, ki ureja zgolj obveznost vključitve v eno od socialnih zavarovanj, to je v pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Prav tako na podlagi sedanje določbe 16. člena ZPIZ-2 Zavod ne more izvajati nadzora, ali so osebe, ki so delničarji oziroma ustanovitelji zadrug in so poslovodne osebe, tudi vključeni v obvezno zavarovanja, kar pa je ključnega pomena. Njihov status družbenika, vključno z datumom pridobitve ali odsvojitve lastniškega deleža, namreč ni razviden iz poslovnega registra, to pa pomeni, da v skladu s tretjim odstavkom 22. člena ZPIZ-2 ni mogoče določiti datuma začetka in prenehanja njihovega zavarovanja. Delnice so vrednostni papirji, ki se lahko prosto prenašajo, zato je lastniško strukturo zelo težko ažurno zagotavljati v Poslovnem registru. Evidence o delničarjih javnih delniških družb se vodijo v centralnem registru vrednostnih papirjev pri Centralni klirinško depotni družbi, d.d., pri zaprtih delniških družbah, ki niso javne, pa so delničarji razvidni zgolj iz delniške knjige, ki jo vodi družba sama. Zadruge niso kapitalske družbe, temveč članska organizacija, katerih evidenco vodi zadruga sama, katere članstvo se lahko pogosto spreminja. Gre za kolektivno obliko podjetja, kjer so člani hkrati lastniki, upravljavci in uporabniki storitev zadruge, lastništvo pa ni izraženo v lastniških deležih, ampak v članskih deležih, ki omogočajo soupravljanje zadruge. Člani zadruge so lastniki v posebnem, kolektivnem smislu in s svojim članskim deležem v zadrugi ne morejo enako prosto razpolagati, kot to lahko storijo družbeniki gospodarskih družb.

V povezavi z določitvijo obdobja, v katerem je zavarovanje obvezno (to je na podlagi tretjega odstavka 22. člena zakona obdobje od dneva vpisa v poslovni register ali v drug register kot družbenik in poslovodna oseba do vključno dneva izbrisa iz takšnega registra ali v primeru začetka stečajnega postopka do dneva pred dnem objave oklica o začetku tega postopka po zakonu, ki ureja postopek zaradi insolventnosti nad pravnimi in fizičnimi osebami oziroma postopek prisilnega prenehanja pravnih oseb), so v obvezno zavarovanje vključene osebe, za katere je status družbenika in poslovodne osebe razviden iz Poslovnega registra Slovenije.

Pri ugotavljanju, ali je oseba družbenik gospodarske družbe, je iz poslovnega registra razvidno lastništvo in lastniški delež družbenika, vendar le v družbah, v katerih je lastništvo izraženo v deležu celotne vrednosti družbe. Za presojo obveznosti zavarovanja je pomembno tudi, da je v istem registru jasno evidentirano obdobje lastništva, to je datum pridobitve in datum odsvojitve lastniškega deleža v družbi.

Prav tako je iz istega registra razviden datum pridobitve in odvzema pooblastil poslovodne osebe, kar je drugi kumulativni pogoj za obveznost zavarovanja. Če je lastništvo deleža v družbi izraženo v drugačni obliki in niti dejstvo lastništva niti datum pridobitve in odsvojitve deleža ni razviden iz navedenega registra, ni mogoče izvajati nadzora nad obveznostjo zavarovanja niti preverjati dejstev, ki jih navaja oseba, ki se želi zavarovati na tej podlagi.

Novost pri določitvi kroga zavarovancev je opredelitev oseb, ki so družbeniki oziroma poslovodne osebe gospodarskih družb preko obvladujočih družb po določbah Zakona o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 65/09 – uradno prečiščeno besedilo, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13 – odl. US, 82/13, 55/15, 15/17, 22/19 – ZPosS, 158/20 – ZIntPK-C, 18/21, 18/23 – ZDU-1O, 75/23 in 102/24; v nadaljnjem besedilu: ZGD-1), vendar le pod pogojem, da obe družbi, obvladujoča in odvisna, izpolnjujeta pogoje iz četrtega odstavka tega člena, pri čemer so možnosti za nadzor nad izpolnjevanjem pogojev zelo omejene v primeru, ko je obvladujoča družba vpisana v predpisan register v drugi državi članici EU, EGP ali Švici.

Z novim tretjim odstavkom je na enak način kot pri zavarovancih iz drugega odstavka 15. člena zakona (samozaposleni, ki so svojo dejavnost registrirali v drugi državi članici EU, po pravilih Uredbe (ES) 883/2004 pa se za njihovo zavarovanje določi pristojna zakonodaja RS) urejeno obvezno zavarovanje tudi za družbenike, ki so poslovodne osebe v družbi, registrirani v drugi državi članici EU, EGP ali Švici v skladu s predpisi EU uporablja zakonodaja RS. Do takih primerov pride, kadar je kljub registraciji družbe v drugi državi članici EU center interesa dejavnosti družbe v RS, kjer je lahko tudi stalno prebivališče družbenika, ki je poslovodna oseba v tej družbi, ali pa je oseba v RS že zavarovana s krajšim delovnim časom na podlagi delovnega razmerja in se je kot družbenik in poslovodna oseba tuje družbe dolžna zavarovati do polnega zavarovalnega časa.

Prav tako kot velja za samozaposlene in kmete je tudi za osebe iz 16. člena zakona še vedno obvezno zavarovanje s polnim zavarovalnim časom, če zakon ne določa drugače, torej v primerih iz 13. člena zakona, ko niso prednostno zavarovane na drugi podlagi s polnim ali krajšim delovnim časom, niso uživalci delne pokojnine ali sorazmernega dela pokojnine ali niso uživalci pravic iz naslova starševskega varstva.

K 8. členu

Definicija kmeta in člana kmetijskega gospodarstva v 14. točki 7. člena zakona se ne spreminja, prav tako ne pogoji za obvezno zavarovanje kmetov, tudi zdravstvena sposobnost se še nadalje ob vstopu v zavarovanje izkazuje z zdravniškim potrdilom o zdravstveni sposobnosti za opravljanje kmetijske dejavnosti.

Dohodki, ki se upoštevajo za ugotovitev izpolnjevanja dohodkovnega cenzusa za vključitev v obvezno zavarovanje, so enaki kot v veljavnem zakonu, prav tako metodologija za ugotavljanje teh dohodkov, ki se veže na predpise o dohodnini in posledično na podatke iz davčnih evidenc. Določitev višine dohodkov kmetije, ki omogočajo, da se za osebe, ki so na tej kmetiji zavarovane na podlagi opravljanja kmetijske dejavnosti, izpolnjujejo vse obveznosti iz zavarovanja in so pogoj za obveznost zavarovanja, je v skladu s prvim odstavkom tega člena naložena ministrstvu, pristojnemu za kmetijstvo.

V predlaganem četrtem odstavku tega člena gre za prenos vsebine dosedanjega petega odstavka 25. člena zakona, ki s predlagano novelo dobi drugo vsebino. S spremembo se ureja možnost zavarovanja za kmete in ribiče-fizične osebe, ki ne izpolnjujejo pogoja dohodka, izpolnjujejo pa vse druge pogoje iz prvega odstavka tega člena za vključitev v obvezno zavarovanje. Ti posamezniki so bili iz razloga, ker njihovi dohodki ne dosegajo cenzusa za obvezno zavarovanje, do sedaj prostovoljno zavarovani po petem odstavku 25. člena zakona in se lahko sami odločijo, ali se bodo prostovoljno vključili v obvezno zavarovanje, pri čemer pa imajo v času zavarovanja vse obveznosti kot kmetje, za katere je vstop obvezen, Namen je poudariti, da kmetje, ki ne izpolnjujejo pogoja dohodkovnega cenzusa za vstop v obvezno zavarovanje, opravljajo kmetijsko ali kmetijsko in gozdarsko dejavnost ter so delovno aktivne osebe in se kot taki tudi obravnavajo pri uveljavljanju pravic iz obveznega zavarovanja. Dosedanje

zavarovanje v okviru 25. člena zakona jih pri uveljavljanju pravic uvršča med neaktivne osebe, zaradi česar niso v povsem enakem položaju kot druge obvezno zavarovane osebe, čeprav praviloma izpolnjujejo enake obveznosti. Dejstvo, da se lahko sami odločijo za vstop in izstop iz zavarovanja, ne sme biti razlog, da se jim odreka status delovno aktivnega zavarovanca. Gre namreč za delovno aktivne osebe, ki morajo imeti tudi druge pravice iz obveznega zavarovanja priznane kot delovno aktivne.

Obravnava ribičev – fizičnih oseb po predpisih o morskem ribištvu ostaja nespremenjena, za namen obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja se štejejo za kmete, zanje veljajo vsi pogoji, vključno s pogojem zdravstvene sposobnosti in pogojem doseženega dohodka za vstop v obvezno zavarovanje, prav tako se lahko zavarujejo tudi po predlaganem četrtem odstavku tega člena, če ne izpolnjujejo pogoja dohodka.

V predlaganem petem odstavku tega člena se izrecno opredeljuje delno zdravstveno sposobnost kot zadostno, da oseba vstopi v obvezno zavarovanje ali v njem ostane, ter si prilagodi delovno mesto svojemu zdravstvenemu stanju in sposobnostim. Do takega primera lahko pride, če že služba medicine dela ugotovi, da je oseba zmožna za delo kmeta z omejitvami, ali pa je na podlagi ocene izvedenskega organa (invalidske komisije) pri Zavodu ugotovljeno, da je oseba zmožna za delo kmeta z omejitvami oziroma je zmožna za delo kmeta s krajšim delovnim časom od polnega.

Za vse osebe iz 17. člena zakona je še vedno obvezno zavarovanje s polnim zavarovalnim časom, če zakon ne določa drugače, torej v primerih iz 13. člena zakona, ko niso prednostno zavarovane na drugi podlagi s polnim ali krajšim delovnim časom, niso uživalci delne pokojnine ali sorazmernega dela pokojnine ali niso uživalci pravic iz naslova starševskega varstva.

K 9. členu

Osnovno načelo obveznega zavarovanja na podlagi opravljanja dela v drugem pravnem razmerju ostaja v prvem odstavku tega člena enako, prav tako se ne spreminja definicija dela iz drugega pravnega razmerja v tretjem (prej drugem) odstavku tega člena.

V novem drugem odstavku pa se dodaja določba, po kateri se obvezno zavarujejo uživalci družinske pokojnine, ki opravljajo delo v drugem pravnem razmerju. S tem se izrecno ureja zavarovanje dijakov in študentov, ki so prejemniki družinske pokojnine, pri čemer se v ZPIZ-2 prenaša začasna ureditev iz prehodnih določb Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona za uravnoteženje javnih financ (Uradni list RS, št. 95/14; v nadaljnjem besedilu: ZUJF-C), kjer je določeno, da se do ustrezne ureditve v zakonu, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje, ne glede na prvi odstavek 18. člena ZPIZ-2 obvezno zavarujejo osebe iz drugega odstavka 6.b člena Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti, ki so uživalci družinske pokojnine po določbah ZPIZ-2. To so praviloma dijaki in študenti, ki opravljajo začasno in občasno delo študentov, kot je določeno v drugem odstavku 6.b člena Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti (Uradni list RS, št. 107/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 59/07 – ZŠtip, 51/10 – odl. US, 80/10 – ZUTD in 95/14 – ZUJF-C / ZZZPB). S tem se jih pri dopolnitvi dobe in osnove izenači z drugimi študenti in z drugimi osebami, ki prejemajo dohodke iz drugega pravnega razmerja. S predlagano spremembo se namreč sledi dejanskemu opravljanju dela v okviru drugega pravnega razmerja in se širi krog zavarovancev in možnosti za opravljanje različnih vrst del, saj je vsem uživalcem družinske pokojnine, ne le dijakom in študentom, temveč tudi otrokom, mlajšim od 18 let, ki so prijavljeni pri Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje (v nadaljnjem besedilu: ZRSZ), omogočeno opravljanje tudi drugih pogodbenih del, kakor velja tudi za druge študente, ki niso uživalci družinske pokojnine in lahko opravljajo vsa dela v okviru drugega pravnega razmerja iz prvega odstavka 18. člena ZPIZ-2.

V drugem odstavku 3. člena ZUJF-C je določeno, da obveznost zavarovanja na tej podlagi ne vpliva na priznanje ter uživanje pravice do družinske pokojnine po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Ta določba je prenesena v spremenjeni 108. člen ZPIZ-2.

V predlaganem četrtem odstavku tega člena se vzpostavlja pravna podlaga za pridobitev zavarovalne dobe in osnove na podlagi nadomestila zaradi spoštovanja konkurenčne klavzule za osebe, ki to nadomestilo prejemajo v času, ko niso vključene v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

K 10. členu

V drugem odstavku 19. člena zakona so kot zavarovanci navedeni upravičenci do različnih pravic po ZSDP-1, pri tem pa so bili pomanjkljivo navedeni upravičenci do starševskega nadomestila, ki jim je delovno razmerje prenehalo med trajanjem pravice do starševskega dopusta (pred tem obravnavani kot upravičenci do starševskega nadomestila, ki nimajo pravice do starševskega dopusta). S predlagano spremembo se bolj jasno in pregledno opredeljuje vse vrste upravičencev po ZSDP-1, vključno z upravičenci do starševskega nadomestila po prenehanju delovnega razmerja med starševskim dopustom, in odpravlja opisana pomanjkljivost. Hkrati je ob upoštevanju različnosti navedenih vrst upravičencev omogočena tudi njihova ustrezna različna nadaljnja obravnava, odvisna od lastnosti njihovega statusa (ali imajo prejemke ali le pravico do plačila prispevkov, ali se štejejo za delovno aktivne ali neaktivne osebe ipd.).

V spremenjenem četrtem odstavku 19. člena ZPIZ-2 je urejeno obvezno zavarovanje oskrbovalcev družinskega člana v skladu s predpisi o dolgotrajni oskrbi, s čimer se oskrbovalce družinskih članov vključuje v socialna zavarovanja pod enakimi pogoji. Na podlagi 142. člena ZDOsk-1 se do ustrezne ureditve v zakonu, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje, zakonu, ki ureja starševsko varstvo in družinske prejemke, in zakonu, ki ureja trg dela, oskrbovalca družinskega člana vključi v socialna zavarovanja, kot velja za družinskega pomočnika. V četrtem odstavku 19. člena ZPIZ-2 je bilo do uveljavitve ZDOsk-1 urejeno obvezno zavarovanje družinskih pomočnikov, ki so v skladu z Zakonom o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 23/07 – popr., 41/07 – popr., 61/10 – ZSVarPre, 62/10 – ZUPJS, 57/12, 39/16, 52/16 – ZPPreb-1, 15/17 – DZ, 29/17, 54/17, 21/18 – ZNOrg, 31/18 – ZOA-A, 28/19, 189/20 – ZFRO, 196/21 – ZDOsk, 82/23 in 84/23 – ZDOsk-1 - ZSV) nudili pomoč invalidni osebi, ki jo potrebuje. Z uveljavitvijo ZDOsk-1 je bil institut družinskega pomočnika nadomeščen z institutom oskrbovalca družinskega člana, posledično pa je bilo treba v spremenjenem četrtem odstavku 19. člena ZPIZ-2 ustrezno urediti tudi njihovo obvezno zavarovanje.

K 11. členu

Sprememba osme alineje tretjega odstavka 20. člena zakona se nanaša na spremembe pri ureditvi sobodajalcev, ki so obvezno zavarovani za invalidnost in smrt, ki je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni. Navedene spremembe so potrebne zaradi usklajenosti obeh zakonov, opis zavarovancev pa je določen s sklicem na področni zakon o gostinstvu, tako da je status zavarovanca po tej alineji ustrezen vsakokratnemu opisu statusa v navedenem področnem zakonu.

K 12. členu

Besedilo 22. člena zakona je preoblikovano zaradi večje jasnosti in preglednosti. Določbe o trajanju zavarovanja samozaposlenih so razdeljene v dva dela, ki določata primere začetka in prenehanja obveznega zavarovanja samozaposlenih oseb, pri čemer se spremeni tudi ureditev prenehanja zavarovanja v primeru stečaja.

Določba drugega odstavka 22. člena zakona se vsebinsko ne spreminja, gre za spremembo redakcijske narave. Besedilo je preoblikovano z namenom večje razumljivosti in preglednosti predpisa, in sicer je smiselno razdeljeno v dva dela, ki po alinejah določata primere začetka in prenehanja obveznega zavarovanja oseb iz 15. člena tega zakona. Druga alineja drugega odstavka bolj jasno opredeljuje datum prenehanja obveznega zavarovanja v primeru osebnega stečaja v skladu z določili Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (Uradni list RS, št. 126/07 s spremembami in dopolnitvami, v nadaljnjem besedilu:– ZFPPIPP).

Sprememba tretjega odstavka 22. člena zakona na novo ureja prenehanje zavarovanja družbenikov, ki je zdaj vezano na datum, vpisan v poslovni register, ter vključuje tudi nove določbe glede obveznega zavarovanja v primeru uvedbe stečajnega postopka. Določba upošteva, da ima podatek o trajanju pooblastila za zastopanje z vidika pravnega prometa drugačen pomen kot iz vidika presoje izpolnjevanja pogojev za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Zakon o sodnem registru (Uradni list RS, št. 54/07 – uradno prečiščeno besedilo, 65/08, 49/09, 82/13 – ZGD-1H, 17/15, 54/17, 16/19 – ZNP-1, 75/23 in 102/23 – ZViS-M, v nadaljnjem besedilu: ZSReg) v delu, ki se nanaša na vpis sprememb zastopnikov, nima določb o tem, kateri dan se šteje za datum podelitve pooblastila in kateri za datum prenehanja, po pravilih obligacijskega prava pa s sprejemom sklepa o razrešitvi prejšnjega direktorja in imenovanju novega lahko družbo veljavno zastopa samo novi direktor, in sicer že od dneva imenovanja na ta položaj. Ker zakon ne določa trenutka (ure in minute) začetka učinkovanja vpisa določenega podatka v sodni register, ima prenehanje pooblastila v pravnem prometu učinek že ob sklenitvi notarskega zapisa. Zavod ni vezan na notranja razmerja med družbeniki gospodarske družbe, niti ni vezan na učinek, ki ga ima prenehanje pooblastila v pravnem prometu. V zunanjih razmerjih, ki se tičejo vprašanja zastopanja, je Zavod vezan na vpis posameznega podatka v sodni register. Pravno razmerje, ki je podlaga za obvezno zavarovanje, nastane z vpisom v register in preneha z izbrisom iz poslovnega registra. Tretji odstavek 22. člena, ki opredeljuje trajanje obveznega zavarovanja za družbenike, se v delu, ki določa prenehanje obveznosti zavarovanja zaradi izbrisa iz registra, v izogib enačenju s trajanjem pooblastila v pravnem prometu dopolni tako, da nedvoumno veže prenehanje pravnega razmerja na datum prenehanja pooblastila, ki izhaja iz poslovnega registra. Zakonska obveznost vključitve v zavarovanje po predlagani spremembi preneha z iztekom dne, ki je v poslovnem oz. sodnem registru vpisan kot dan, na katerega je pooblastilo prenehalo veljati.

V poslovnem registru je kot datum prenehanja pooblastila za zastopanje družbe in datum podelitve pooblastil stečajnemu zastopniku praviloma naveden isti datum, t.j. datum objave oklica o začetku stečajnega postopka. V skladu z določili ZFPPIPP z začetkom stečajnega postopka prenehajo pooblastila dolžnikovih zastopnikov, prokuristov ter drugih pooblaščencev za zastopanje in pooblastila poslovodstva za vodenje poslov, stečajni upravitelj pa pridobi pooblastila za zastopanje stečajnega dolžnika in vodenje njegovih poslov, pravne posledice začetka stečajnega postopka pa nastanejo z začetkom dneva, na katerega je bil objavljen oklic o začetku stečajnega postopka. Zadnji dan veljavnosti pooblastila za zastopanje družbe je torej dejansko dan pred objavo oklica, zato v teh primerih ne glede na datum prenehanja pooblastila, naveden v poslovnem registru, obvezno zavarovanje oseb iz 16. člena tega zakona v skladu s predlagano dopolnitvijo preneha na dan pred dnem objave oklica o začetku stečaja.

S spremembo četrtega odstavka 22. člena zakona se določba usklajuje z določbo prvega odstavka 17. člena zakona, po kateri zavarovanje kmeta ni obvezno, če je upokojenec.

S spremembo šestega odstavka 22. člena zakona za zavarovance – kmete izstop iz zavarovanja ni več pogojen s starostjo 63 let in prenehanjem opravljanja dopolnilne dejavnosti na kmetiji, za kmete, ki se prostovoljno vključijo v zavarovanje po novem četrtem odstavku 17. člena zakona, pa je začetek in prenehanje zavarovanja enako, kot velja po 76. členu Zakona o matični evidenci zavarovancev in uživalcev pravic iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja (Uradni list RS, št. 111/13, 97/14, 133/23 – ZPIZ-2N in 109/24; v nadaljnjem besedilu: ZMEPIZ-1) za prostovoljne zavarovance iz 25. člena zakona.

K 13. členu

V primerjavi z dosedanjim 23. členom zakona predlagano besedilo prvega odstavka 23. člena zakona ureja le prekinitev obveznega zavarovanja za osebe v delovnem razmerju, katerim se zavarovanje prekine v primerih suspenza pogodbe o zaposlitvi, kot jih ureja 53. člen ZDR-1.

V spremenjenem drugem odstavku se kot do sedaj ureja prekinitev obveznega zavarovanja za samozaposlene, družbenike in kmete, poleg njih pa na novo tudi za verske uslužbence. Navedena razloga za prekinitev obveznega zavarovanja, to sta prejemanje nadomestila zaradi poklicne

rehabilitacije, ko so zavarovani na podlagi osmega odstavka 19. člena zakona, in prestajanje pripora, prestajanje zaporne kazni ali izrečenega vzgojnega, varnostnega ali varstvenega ukrepa, zaradi katerega ne morejo opravljati dejavnosti ali dela, sta bila urejena že do sedaj. Poleg tega se zavarovancem iz 15., 16. in 17. člena ter šestega odstavka 19. člena zakona obvezno zavarovanje s predlagano spremembo prekine tudi iz razloga prostovoljnega služenja vojaškega roka ali usposabljanja za civilno zaščito in reševanje. Namen navedene dopolnitve je, da se predvsem osebam, ki so vključene v obvezno zavarovanje po 15. ali 16. členu ZPIZ-2, pri katerih ti razlogi največkrat nastopijo, ne glede na določbo drugega odstavka 13. člena ZPIZ-2, ki ureja pravilo prednostnega vrstnega reda zavarovanja, tudi za čas prostovoljnega služenja vojaškega roka ali usposabljanja za civilno zaščito in reševanje, omogoči prekinitev tega zavarovanja in vključitev v zavarovanje po sedmem odstavku 19. člena ZPIZ-2.

K 14. členu

V prvem odstavku tega člena so s predlagano spremembo v napovednem stavku zajeti tudi rejniki in verski uslužbenci, ki se prav tako kot zaposleni, samozaposleni, družbeniki in kmetje, štejejo kot delovno aktivne osebe in med trajanjem njihovega zavarovanja lahko pride do prejemanja nadomestil iz drugih obveznih socialnih zavarovanj (bolniška odsotnost, pravice iz starševskega varstva) ali pa do usposabljanja na obrambnem področju ali na področju civilne zaščite, pri čemer se med trajanjem teh pravnih razmerij obvezno zavarovanje ne prekine.

S predlagano spremembo 24. člena, v katerem se doda nova četrta alineja, je v ta člen prenesena vsebina 132. člena zakona oziroma se ukinja pojem sedanjega podaljšanega zavarovanja, kot je določeno v veljavnem 132. členu zakona. To pomeni, da se dosedanje podaljšano zavarovanje obravnava le kot posebna oblika neplačane odsotnosti z dela, ki nastopi med neprekinjenim trajanjem delovnega razmerja, s čimer se določa obveznost plačevanja prispevkov za ves čas odsotnosti med neprekinjenim trajanjem delovnega razmerja. Namen je jasna opredelitev neprekinjenega zavarovanja in s tem tudi obveznosti plačevanja prispevkov za to obdobje. Skladno s to spremembo se predlaga tudi črtanje 132. člena zakona, ustrezna sprememba zaradi usklajene določitve zavezanca za prispevek zavarovanca v četrti alineji prvega odstavka 152. člena zakona, prenos vsebine 150. člena zakona v novi šesti odstavek 144. člena zakona ter črtanje 150. člena zakona, pri čemer pa se dejanski položaj samih zavarovancev ne spreminja. Upoštevanje obdobja odsotnosti delavca brez pravice do nadomestila za določene oblike odsotnosti tako ne bo več vprašljivo in pogojeno s plačilom prispevkov, kar je do sedaj sprožalo dvom v obveznost plačevanja prispevkov po sedanjem 150. členu zakona, temveč bo obveznost plačevanja prispevkov s strani delodajalca nesporna.

K 15. členu

S spremembo določbe tega člena se vsebina petega odstavka 25. člena zakona v celoti prenaša v predlagani novi četrti odstavek 17. člena zakona. Kot je pojasnjeno že v obrazložitvi k 17. členu zakona, je namen poudariti, da kmetje, ki ne izpolnjujejo pogoja dohodkovnega cenzusa za vstop v obvezno zavarovanje, opravljajo kmetijsko ali kmetijsko in gozdarsko dejavnost ter so delovno aktivne osebe in se kot taki tudi obravnavajo pri uveljavljanju pravic iz obveznega zavarovanja. To pomeni, da se jim ne sme odreči status delovno aktivnega zavarovanca, čeprav imajo možnost prostega vstopa in izstopa iz zavarovanja. Dosedanje zavarovanje v okviru 25. člena zakona jih pri uveljavljanju pravic uvršča med neaktivne osebe, zaradi česar niso v povsem enakem položaju kot druge obvezno zavarovane osebe, čeprav praviloma izpolnjujejo enake obveznosti kot druge obvezno zavarovane osebe. Dejstvo, da se lahko sami odločijo za vstop in izstop iz zavarovanja, ne sme biti razlog, da se jim odreka status delovno aktivnega zavarovanca.

V četrtem odstavku se ureja, da se prejemniki poklicne pokojnine, ki imajo v tem zavarovanju posebne ugodnosti (nižjo osnovo za prispevke), lahko prostovoljno vključijo v obvezno zavarovanje do uveljavitve pravice do pokojnine iz obveznega zavarovanja ali pokojnine iz drugega odstavka 204. člena zakona.

V novi peti odstavek so iz dosedanjega četrtega odstavka premeščeni uživalci družinske in vdovske pokojnine, ki jim je dovoljena prostovoljna vključitev v obvezno zavarovanje med uživanjem pravice do pokojnine.

S tem se pregledno uredijo statusi oseb, ki se lahko prostovoljno zavarujejo, imajo pa različne pogoje in obveznosti.

V sedmem odstavku se za osebe, ki se prostovoljno vključijo v obvezno zavarovanje na podlagi prvega, drugega, četrtega in petega odstavka tega člena, ureja možnost zavarovanja le za polni zavarovalni čas, če zakon ne določa drugače. Določba ima enak namen kot sedanji tretji odstavek 15. člena zakona ali peti odstavek predlaganega spremenjenega 16. člena zakona. V dosedanjem sedmem odstavku je bila do sedaj urejena možnost, da Zavod lahko osebo iz prvega odstavka tega člena pred vključitvijo v obvezno zavarovanje pošlje na predhodni zdravstveni pregled, na katerem se ugotovi, ali je zmožna za delo, ki pa je bila v praksi neizvedljiva in se s tem predlogom ukinja.

Osmi odstavek se črta, ker ga skupaj z dosedanjim sedmim odstavkom tega člena ni mogoče izvajati. Prijave za prostovoljno vključitev v obvezno zavarovanje se vlagajo pri prijavno odjavni službi Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije in Zavod v tem postopku nima možnosti, da bi zavarovancu zavrnil sprejem prijave in od njega zahteval, da opravi zdravniški pregled. Poleg tega določba ni nikoli vsebovala kriterijev, po katerih bi lahko določili, katere od zavarovancev naj bi se poslalo na zdravniški pregled, niti kakšno zdravstveno sposobnost naj bi ti zavarovanci imeli, saj je prostovoljno zavarovanje namenjeno osebam, ki niso delovno aktivne. Izjema so kmetje, ki so morali zdravstveno sposobnost izkazati ob vstopu v zavarovanje na podlagi prvega odstavka 17. člena zakona in se ti določbi zanje nista uporabljali, po predlagani noveli pa tudi ne bodo več zavarovani po 25. členu zakona, in osebe, zaposlene pri tujem delodajalcu, kjer se zdravstvena sposobnost za delo presoja po tujem pravu, po katerem imajo sklenjeno pogodbo o zaposlitvi.

K 16. členu

V 26. členu se dodaja nova pravica, ki se zagotavlja zavarovancem z obveznim zavarovanjem, in sicer pravica do zimskega dodatka.

K 17. členu

Pravica do starostne pokojnine je odvisna od dopolnjene starosti zavarovanca ali zavarovanke in od dopolnjene pokojninske dobe, ki sta dva parametra, ki morata biti kumulativno izpolnjena, da se oseba lahko starostno upokoji.

Člen spreminja temeljni upokojitveni pogoj starosti. Za uveljavitev novih starostnih pogojev je predvideno daljše časovno obdobje. Zvišanje starosti se bo tako začelo postopoma uvajati šele od leta 2028 dalje, pri čemer se starost povišuje za 3 mesece v vsakem koledarskem letu, leta 2035 pa se prehodno obdobje konča. Daljše prehodno obdobje bo pripomoglo k lažjemu sprejetju sprememb s strani predvsem tistih oseb, ki so v obdobju pred upokojitvijo.

Prvi odstavek tega člena določa zvišanje upokojitvene starosti iz 65 na 67 let za tiste, ki niso dopolnili 40 let pokojninske dobe, so pa dopolnili najmanj 15 let zavarovalne dobe.

V drugem odstavku je določeno prehodno obdobje za zvišanje pogoja starosti iz prvega odstavka tega člena. Prehodno obdobje bo tako trajalo od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2034, pri čemer se bo starostni pogoj začel zviševati šele leta 2028, in sicer za tri mesece na leto.

Z določbo tretjega odstavka se zavarovancem, ki so zgodaj vstopili na trg dela, še naprej dopušča možnost, da pridobijo pravico do starostne pokojnine pri nižji starosti na račun daljše dopolnjene pokojninske dobe, pri čemer se upokojitvena starost iz sedanjih 60 dviguje na 62 let. Zavarovanke in

zavarovanci se bodo lahko po koncu prehodnih obdobij upokojili pri starosti 62 let, če bodo dopolnili 40 let pokojninske dobe.

Četrti odstavek opredeljuje prehodno obdobje, v katerem se bo starost 60 let, kot je določena v zakonu, postopoma dvignila za oba spola na 62 let, pri čemer pa se bo kot dodatni pogoj upoštevala izpolnitev 40 let pokojninske dobe brez dokupa. Prehodno obdobje bo tako trajalo od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2034, pri čemer se bo starostni pogoj začel zviševati šele leta 2028, in sicer za tri mesece na leto.

K 18. členu

Ker gre pri obveznem pokojninskem zavarovanju za zavarovanje rizika nezmožnosti zagotavljanja dohodka zaradi nastopa starosti, je določanje pogojev v povezavi s starostjo bistven element sistema. S členom se spreminja institut možnosti znižanja starostne meje za pridobitev pravice do starostne pokojnine. To je sicer še vedno mogoče po treh podlagah, in sicer zaradi:
- skrbi za vsakega rojenega ali posvojenega otroka, ki ima državljanstvo EU, če ni z mednarodnim sporazumom drugače določeno, in sicer se starostna meja zniža za šest mesecev za enega otroka, za 16 mesecev za dva otroka, za 26 mesecev za tri otroke, za 36 mesecev za štiri otroke in za 48 mesecev za pet ali več otrok,
- služenja obveznega vojaškega roka za dve tretjini njegovega dejanskega trajanja in
- vstopa v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje pred dopolnjenim 20. letom starosti za ves čas trajanja obveznega zavarovanja do dopolnjenega 20. leta starosti.

Bistvena novost je uvedena pri znižanju starostne meje zaradi otrok, saj odpade dosedanji pogoj skrbi za otroka v prvem letu njegove starosti. To pomeni, da bo po tej spremembi možno znižanje za vsakega živorojenega otroka. Znižanja starostne meje zaradi otrok v primeru posvojitve biološki starši ne morejo uveljavljati.

Pred dopolnitvijo starosti, ki je določena v 27. členu zakona, se lahko tako pod določnimi pogoji upokojijo zgolj posamezniki, pri katerih je podana katera izmed naštetih zakonsko določenih osebnih okoliščin.
Do znižanja po prvi alineji prvega odstavka je upravičen starš, katerega otrok ima državljanstvo EU, k čemur RS zavezuje Uredba (ES) 883/04, ki ne dovoljuje diskriminacije glede na državljanstvo. Starostno mejo zaradi otrok je tako treba zniževati tudi za otroke, ki imajo državljanstvo držav članic EU.

V tretji alineji prvega odstavka se ureditev zgodnjega vstopa v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje pred 18. letom spreminja v vstop pred 20. letom starosti. Glede na to, da se dviguje starostna meja za pridobitev pravice do starostne pokojnine, se z dvigom te starostne meje sledi zviševanju starosti. Pri posameznikih, ki so začeli delati zelo zgodaj, praviloma zavarovalni riziko starosti nastopi prej, saj do iste starosti ob predpostavki, da so bili ves čas vključeni v zavarovanje, dopolnijo več pokojninske dobe kot posamezniki, ki so se v zavarovanje vključili kasneje. Na znižanje starostne meje pred 20. letom je potrebno gledati kot na ugodnost, ki jo pokojninski sistem nudi zavarovancem, ki so z delom začeli zelo zgodaj.

V drugem odstavku se spreminja najnižja starost, do katere se lahko zniža starost za otroke ob dopolnitvi 38 let pokojninske dobe, in sicer je v primeru, ko se znižuje starost iz 67 let, možno znižati starost do 63. leta, ko pa se znižuje starost iz 62. leta pri dopolnjenih 40 letih pokojninske dobe, pa se lahko le-ta zniža do 58. leta. Po tem odstavku je do znižanja starosti upravičena ženska, razen če je moški dlje časa koristil pravico do starševskega nadomestila, pri čemer ni pomembno samo poimenovanje nadomestila. Pravica do znižanja starostne meje je smiselno vezana na izplačilo nadomestila in na čas koriščenja nadomestila, pridobljenega na podlagi koriščenja starševskega dopusta oziroma dopusta za nego in varstvo otroka. V primeru posvojitve otroka so do znižanja starosti upravičeni posvojitelji. Do znižanja je upravičena posvojiteljica, razen če je posvojitelj dlje časa koristil nadomestila iz naslova starševstva. Starostna meja se zniža za šest mesecev za enega otroka, za 16 mesecev za dva otroka, za 26 mesecev za tri otroke, za 36 mesecev za štiri otroke in za 48 mesecev za pet ali več otrok. Tako

ženski kot moškemu, ki uveljavljata zniževanje starosti in sta dopolnila 40 let pokojninske dobe brez dokupa, se lahko starost zniža največ do 58. leta starosti.

Kombiniranje ugodnosti iz naslova skrbi za otroke pri zniževanju starostne meje za starostno upokojitev ter pri priznavanju dodatnih odmernih odstotkov za istega otroka ni mogoče. Do dodatnega odmernega odstotka zaradi skrbi za otroke so tako lahko upravičeni zgolj tisti posamezniki, ki se bodo starostno upokojili brez uveljavljanja zniževanja starostne meje zaradi skrbi za otroke po 28. členu ZPIZ-2, prav tako pa isti otrok ne more biti že upoštevan pri uveljavljenju druge pravice, kot je na primer pri uveljavljanju dela pokojnine v skladu z 39.a členom zakona. V primeru, da ima starš več otrok, pa lahko različne otroke uveljavlja pri različnih pravicah oziroma za različne namene.

V tretjem odstavku se ureja prehodno obdobje za zniževanje starosti zaradi otrok v prehodnem obdobju od 1. 1. 2026 do 31. 12. 2034, kadar sta ženska ali moški dopolnila 38 let pokojninske dobe. Najnižja starost se zvišuje iz 61 na 63 let, pri čemer v prvih dveh letih prehodnega obdobja ostaja nespremenjena, nato pa se od leta 2028 postopno dviguje za tri mesece na leto.

V četrtem odstavku se ureja prehodno obdobje za zniževanje starosti zaradi otrok v obdobju od 1. 1. 2026 do 31. 12. 2034, ob upoštevanju 40 let pokojninske dobe brez dokupa. Najnižja starost, pri kateri se lahko upokoji ženska, se zvišuje iz 56 na 58 let, in sicer postopno tako, da v letu 2026 in 2027 ostane nespremenjena, nato pa se zvišuje za tri mesece na leto. Za moške se najnižja upokojitvena starost ne spreminja.

Bistvena novost je uvedena tudi pri znižanju meje zaradi služenja obveznega vojaškega roka, saj se ta ugodnost po novem omogoča tudi ženskam. Na obvezno služenje vojaškega roka so bile namreč napotene tudi vse ženske, ki so študirale t.i. Splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, ki je bila kasneje preimenovana v obramboslovje. Študij je potekal na Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo (današnja Fakulteta za družbene vede) od leta 1975 dalje. Njihova študijska obveznost je bila, da tako kot moški, opravijo vsa taborjenja, ki so bila del študijskega programa, ter 4,5-mesečno stažiranje v Jugoslovanski ljudski armadi, s čimer jim je bilo priznano opravljeno obvezno služenje vojaškega roka (enako tudi moškim študentom). Ženske študentke so morale tako kot moški študenti to obveznost opraviti pred diplomo, sicer niso mogle pristopiti k zagovoru diplome. Ta režim je veljal ves čas do osamosvojitve Slovenije, pri čemer so bile prve štiri generacije napotene na služenje vojaškega roka v Sarajevo, naslednje generacije pa so služile v Sloveniji v okviru enot JLA. Ker so bile tako ženske študentke obramboslovja enakovredno z moškimi napotene na obvezno služenje vojaškega roka, bi sem jim morala tudi enakovredno priznati možnost znižanja starostne meje za pridobitev pravice do starostne pokojnine. Iz navedenih razlogov se s spremenjeno ureditvijo tudi ženskam omogoča uveljavljanje služenja obveznega vojaškega roka kot razloga za znižanje starostne meje.

V petem odstavku je določena najnižja starost za pridobitev pravice do starostne pokojnine, ki je mogoča z znižanjem starosti zaradi služenja obveznega vojaškega roka ob dopolnitvi 38 let pokojninske dobe za moškega in žensko. Znižanje starosti bo tako v primeru, ko se le-ta znižuje po prvem odstavku 27. člena od starosti 67 let, možno do starosti 65 let, ko pa se znižuje po tretjem odstavku 27. člena, bo znižanje možno do starosti 60 let.

Šesti odstavek določa prehodno obdobje za znižanje starosti za moške ali ženske zaradi služenja vojaškega roka v obdobju od 1. 1. 2026 do 31. 12. 2034, v katerem se namesto pogoja 38 let pokojninske dobe upošteva pogoj 38 let pokojninske dobe brez dokupa, najnižja starost pa se postopoma zvišuje iz 63 let na 65 let, pri čemer v letu 2026 in 2027 ostane nespremenjena, nato pa se zvišuje za tri mesece na leto.

Sedmi odstavek določa, da se za zniževanje starosti zaradi služenja vojaškega roka v prehodnem obdobju od 1. 1. 2026 do 31. 12. 2034 namesto pogoja pokojninske dobe upošteva pogoj 40 pokojninske dobe brez dokupa in zviševanje najnižje starosti iz 58 na 60 let, pri čemer v prvih dveh letih prehodnega obdobja starost ostaja nespremenjena, nato pa se od leta 2028 postopno dviguje za 3 mesece na leto.

Osmi odstavek določa, da se lahko starost za žensko in moškega zaradi vstopa v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje pred dopolnjenim 20. letom starosti zniža za ves čas trajanja obveznega zavarovanja do dopolnjenega 20. leta starosti, in sicer pod pogojem, da sta dopolnila 40 let pokojninske dobe. Starostna meja, določena v tretjem odstavku 27. člena, se lahko zniža največ do 57 let za ženske in 58 let za moške.

Deveti odstavek določa, da se v prehodnem obdobju od 1. 1. 2026 do 31. 12. 2034 pri zniževanju starosti zaradi vstopa v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje pred dopolnjenim 20. letom starosti za žensko ali moškega upošteva pogoj 40 let pokojninske dobe brez dokupa, starostna meja pa se lahko zniža največ do starosti 57 let za ženske in 58 let za moške.

Deseti odstavek določa prehodno obdobje od 1. 1. 2026 do 31. 12. 2034 za zvišanje starostne meje za upoštevanje vstopa v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje iz 18. leta na 20. leto, in sicer starost v letu 2026 in 2027 ostane nespremenjena, nato pa se zvišuje za tri mesece na leto.

V enajstem odstavku je opredeljena najnižja starostna meja za upokojitev v primeru, ko sta moški in ženska upravičena do kombinacije zniževanja starostnih mej. Ta se lahko za ženske zniža iz 62 let na 57 let, za moške pa na 58 let.

Kadar gre za kombinacije zniževanj, se v prehodnem obdobju od 1. 1. 2026 do 31. 12. 2034 upošteva pogoj 40 let pokojninske dobe brez dokupa, starost se za ženske lahko zniža največ do 57. leta, za moške pa največ do 58. leta.

Trinajsti odstavek določa najnižjo starostno mejo za upokojitev v primeru, ko sta moški ali ženska upravičena do kombinacije zniževanja starostnih mej zaradi skrbi za otroka in zaradi služenja obveznega vojaškega roka. V tem primeru se jima lahko starost 67 let zniža največ do 63. leta, to je za štiri leta, kar je ugodnejše kot je veljalo do sedaj, ko je bilo možno znižanje največ za dve leti.

Štirinajsti odstavek določa znižanje starosti za moške in ženske zaradi skrbi za otroka in zaradi obveznega služenja vojaškega roka ter določa prehodno obdobje od 1. 1. 2026 do 31. 12. 2034, ko se namesto pogoja 38 let pokojninske dobe upošteva pogoj 38 let pokojninske dobe brez dokupa, starostna meja pa se lahko zniža največ do 63. leta.

K 19. členu

Člen ukinja pravico do predčasne pokojnine, ki je bila sicer uvedena z ZPIZ-2. Ker bo ukinitev tega instituta veljala šele po koncu prehodnih obdobij skupaj s poenotenjem različnih dob, se do konca prehodnega obdobja postopno iz 60 na 62 let zvišuje tudi starost za pridobitev pravice do predčasne pokojnine. Člen določa prehodno obdobje za zvišanje starosti za pridobitev pravice do predčasne pokojnine, in sicer za tri mesece na vsako koledarsko leto, pri čemer se bo starostni pogoj začel dvigovati s 1. januarjem 2028, prehod pa bo trajal do 31. decembra 2034, v letu 2026 in 2027 pa ostane nespremenjen. Tako se predvideva, da se po koncu prehodnega obdobja, to je od 1. januarja 2035 dalje, pravica do predčasne pokojnine ukine, do takrat pa v zvezi z znižanjem starostne meje po različnih podlagah velja enako kot do sedaj, to je, da se starostna meja za pridobitev pravice do predčasne pokojnine ne more znižati po nobeni podlagi. Prav tako do konca prehodnega obdobja ostaja v veljavi trajen odbitek (glej pojasnilo k 38. členu).

K 20. členu

Pokojninska osnova je denarni znesek, od katerega Zavod zavarovancu v upokojitvenem postopku odmeri pokojnino, ki jo ta uveljavlja. Izračuna se z upoštevanjem mesečnih povprečij valoriziranih zneskov osnov zavarovanca iz določenih let zavarovanja, od katerih so bili plačani prispevki za obvezno zavarovanje. Osnove tvorijo plače, z zakonom določena nadomestila, drugi prejemki ter zavarovalne in druge osnove, od katerih so bili v obdobju trajanja obveznega zavarovanja zanj plačani predpisani prispevki.

Daljšanje referenčnega obdobja za izračun pokojninske osnove zasleduje temeljni cilj višje korelacije med plačanimi prispevki zavarovanca v aktivni dobi in osnovo za odmero pokojnine, pri čemer pa je zelo pomembno, da so spremembe referenčnega obdobja in odmernega odstotka časovno usklajene.

V drugem odstavku se ureja način upoštevanja osnov zavarovanca, ki je prijavljen v zavarovanje s krajšim delovnim časom od polnega. Zavarovancem, ki so prijavljeni v zavarovanje s krajšim delovnim časom od polnega, se mesečno povprečje osnov izračuna z upoštevanjem dopolnjene zavarovalne dobe v posameznem letu zavarovanja. Plača, ki jo doseže z delom v času, krajšem od polnega delovnega časa, se za ugotovitev pokojninske osnove upošteva v trajanju, ki ustreza krajšemu delovnem času. To pomeni, da se v primeru, če je zavarovanec vse leto delal npr. polovični delovni čas in s tem dosegel pol leta zavarovalne dobe, dosežene plače, ki služijo za izračun pokojninske osnove, delijo s šest mesecev dobe. Tako se pridobi mesečno povprečje osnove zavarovanca, za določeno leto zavarovanja.

S tretjim odstavkom se spreminja število let, ki se upoštevajo za izračun pokojninske osnove, in sicer se obdobje za izračun pokojninske osnove podaljšuje s 24 na 40 najugodnejših let zavarovanja, z možnostjo izločitve določenega števila let, glede na dopolnjeno pokojninsko dobo, kar pa ureja sedmi odstavek.

V četrtem odstavku je določeno, da se za leto zavarovanja pri izračunu osnove upošteva leto, v katerem je zavarovanec prejel plačo za najmanj šest mesecev oziroma je za to obdobje plačal prispevke od zavarovalne osnove, zavarovanec pa je dopolnil najmanj šest mesecev zavarovalne dobe. Če je šlo za krajše obdobje ali obvezno zavarovanje sploh ni obstajalo ali podatkov o osnovah ni mogoče pridobiti, se tako leto pri izračunu pokojninske osnove preskoči in se upošteva prvo naslednje koledarsko leto, za katero obstajajo podatki.

Če zavarovanec v koledarskem letu razpolaga le z osnovami iz krajšega obdobja (manj kot 6 mesecev) in če je dopolnil krajše obdobje zavarovalne dobe (manj kot 6 mesecev), se tako leto ne šteje kot leto zavarovanja in osnov iz tega koledarskega leta ni mogoče upoštevati pri izračunu pokojninske osnove. Za leta zavarovanja ni mogoče šteti koledarskega leta ali let, v katerih zavarovanec ni bil zavarovan, prav tako ne takih let, za katera podatki o osnovah niso na razpolago. Takšno koledarsko leto (ali leta, če jih je več), se v skladu s petim odstavkom tega člena pri izračunu pokojninske osnove preskočijo, vendar se predpisano zaporedje koledarskih let, zahtevanih za izračun pokojninske osnove, zato ne skrajša. Preskočeno leto ali leta nadomestijo prvo naslednje ali naslednja koledarska leta, če oziroma ko so ta na voljo. Preskoki posameznih koledarskih let vplivajo le na zmanjšanje števila mogočih pokojninskih osnov.

V šestem odstavku se določa postopni prehod na novo ureditev v obdobju od 1. 1. 2026 do 31. 12. 2034 na način, da se pokojninska osnova od leta 2028 dalje podaljšuje vsako leto za dve leti (2028 bo znašala 26 let, 2029 28 let in tako naprej do leta 2035, ko bo znašala 40 let).

V sedmem odstavku je določena izjema od tretjega in šestega odstavka, saj se v primeru, ko se za izračun pokojninske osnove upošteva manj kot 40 let zavarovanja, za izračun najugodnejše pokojninske osnove izloči določeno število let, glede na dopolnjeno pokojninsko dobo, in sicer tako, da se pri dopolnjenih 28 do vključno 30 letih zavarovanja izloči eno leto najmanj ugodnih osnov zavarovanca; pri dopolnjenih 31 do vključno 33 letih zavarovanja se izločita dve leti najmanj ugodnih osnov zavarovanca; pri dopolnjenih 34 do vključno 36 letih zavarovanja se izločijo tri leta najmanj ugodnih osnov zavarovanca; pri dopolnjenih 37 do vključno 39 letih zavarovanja se izločijo štiri leta najmanj ugodnih osnov zavarovanca, pri dopolnjenih 40 letih in več zavarovanja pa se izloči pet let najmanj ugodnih osnov zavarovanca. V primeru, ko zavarovanec dopolni več kot 40 let zavarovanja, ki se upoštevajo za izračun pokojninske osnove, se upošteva 40 najugodnejših let, ki se lahko nato znižajo v skladu z navedenimi možnimi izločitvami najmanj ugodnih let. Vse navedeno se upošteva tudi v času prehodnega obdobja.

Skladno z osmim odstavkom ni mogoče upoštevati mesečnega povprečja osnov iz koledarskega leta, v katerem zavarovanec uveljavlja pravico do pokojnine, čeprav so izpolnjeni pogoji, da se šteje za leto zavarovanja.

V devetem odstavku 30. člena zakona se dodaja določba, da se iz izračuna pokojninske osnove izloča koledarsko leto, v katerem je zavarovanec dopolnil pokojninsko dobo samo na podlagi začasnega in občasnega dela dijakov in študentov. Če zavarovanec v koledarskem letu poleg navedene dobe dopolni še dobo iz drugih podlag zavarovanj (npr. delovno razmerje, samostojna dejavnost, avtorske, podjemne pogodbe), se v pokojninsko osnovo upoštevajo osnove iz vseh podlag zavarovanj, vključno z začasnim in občasnim delom dijakov in študentov. Še nadalje pa ostaja v veljavi izločitev iz 148. (osnove za posebne primere zavarovanja) in 151. člena (osnova za dokup dobe) tega zakona.

K 21. členu

Člen ureja upoštevanje nadomestila plače iz invalidskega zavarovanja (v nadaljnjem besedilu: nadomestilo), če zavarovanec za čas prejemanja nadomestila nima v celoti plačanih prispevkov za obvezno zavarovanje. Nadomestilo se za izračun pokojninske osnove upošteva samo za obdobje, za katero ima zavarovanec za obvezno zavarovanje plačane prispevke. Če ima zavarovanec plačane prispevke za obvezno zavarovanje za krajše obdobje, se za izračun pokojninske osnove upošteva samo nadomestilo, ki ustreza obdobju poravnanih prispevkov za obvezno zavarovanje.

Pri izračunu pokojninske osnove se bodo nadomestila, izplačana po predpisih o urejanju trga dela, upoštevala na enak način kot nadomestila, navedena v tretji alineji prvega odstavka 32. člena zakona – ne upošteva se torej znesek nadomestila, ampak se upošteva plača ali osnova, od katerega so bili plačani prispevki iz koledarskega leta pred začetkom prejemanja nadomestila.

V četrtem odstavku gre za redakcijski popravek, saj je bil naveden napačen odstavek. Pravilen je sklic na drugi in ne na prvi odstavek.

K 22. členu

Določba 33. člena ZPIZ-2 se spreminja tako, da se črta prvi odstavek, saj se plača, ki jo delavec v posameznem letu zavarovanja doseže z delom v času, krajšem od polnega delovnega časa, za ugotovitev pokojninske osnove ne preračunava na povprečni znesek, ki ustreza plači za polni delovni čas. Plača, ki jo doseže z delom v času, krajšem od polnega delovnega časa, se za ugotovitev pokojninske osnove upošteva v trajanju, ki ustreza krajšemu delovnem času, kar je opredeljeno v novem drugem odstavku 30. člena zakona.

Doda se nov prvi odstavek, ki ureja, kako se upošteva plača zavarovancem, ki so po predpisih o delovnih razmerjih, veljavnih do 31. 12. 2002, imeli pravico do dela s krajšim delovnim časom. Navedenim zavarovancem se je obdobje, kljub temu da so delo opravljali s krajšim delovnim časom, štelo kot polni delovni oziroma zavarovalni čas (navedeno je urejeno tudi v drugem odstavku 130. člena zakona), plačilo pa so prejeli le za čas, ko so dejansko delali. Navedena plača se pri ugotavljanju pokojninske osnove upošteva tako, da se jo preračuna na povprečni znesek, ki ustreza plači za polni delovni čas. Način preračuna ureja nov tretji odstavek tega člena.

Način preračuna določa drugi odstavek tega člena, in sicer se plača oziroma osnova, od katere plača samozaposleni prispevke za čas, ko opravlja delo ali dejavnost s krajšim delovnim časom, deli s številom ur, ki jih je prebil na delu s časom, krajšim od polnega delovnega časa. Tako dobljeni znesek se pomnoži s številom ur, ki ustreza številu ur polnega delovnega ali zavarovalnega časa za dopolnjeno zavarovalno dobo s polnim delovnim oziroma zavarovalnim časom.

S 1. 1. 2002 je pravica do dela krajšim delovnim časom zaradi nege in varstva mlajših otrok ali otrok s težko motnjo v duševnem razvoju ali težko gibalno oviranega otroka uredil Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Uradni list RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG,

10/08, 62/10 – ZUPJS, 99/13 – ZSVarPre-C in 26/14 – ZSDP-1, v nadaljnjem besedilu: ZSDP), ki je pričel veljati 1. 1. 2002. Z 29. 4. 2014 je pričel veljati ZSDP-1. Po ZDSP in ZDSP-1 ima eden od staršev zaradi nege in varstva prej navedenega otroka pravico do dela s krajšim delovnim časom. Delodajalec zagotavlja takšnemu delavcu plačo po dejanski obveznosti, RS pa mu do njegove polne delovne obveznosti plača prispevek za socialno varnost, s čimer je delavcu zagotovljen polni delovni čas (podlaga za obvezno zavarovanje iz naslova starševstva je bila določena v Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 109/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 10/08 – ZVarDod, 98/09 – ZIUZGK, 38/10 – ZUKN, 61/10 – ZSVarPre, 79/10 – ZPKDPIZ, 94/10 – ZIU, 94/11 – odl. US, 105/11 – odl. US, 110/11 – ZDIU12, 40/12 – ZUJF, 96/12 – ZPIZ-2, 9/17 – odl. US in 171/21 – odl. US; v nadaljnjem besedilu: ZPIZ-1) (23. člen ZPIZ-1) in je določena tudi v ZPIZ-2 (19. člen)). RS je prispevke za socialno varnost od 1. 1. 2002 pa do 31. 12. 2020 plačevala od minimalne plače. Z Zakonom o spremembah Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Uradni list RS, št. 185/20 - ZSDP-1D) RS plačuje prispevke od osnove iz 43. člena (osnova za posamezno vrsto nadomestila je povprečna osnova, od katere so bili obračunani prispevki za starševsko varstvo (npr. plača) v strnjenih 12 mesecih, pri čemer se kot zadnji mesec šteje osnova, od katere so bili obračunani prispevki v predpreteklem mesecu od vložitve prve vloge za dopust) in prvega odstavka 46. člena ZSDP-1 (izplačilo nadomestil, razen materinskega nadomestila, za polno odsotnost ne more biti višje od dvainpolkratnika zadnje znane povprečne bruto plače v RS za preteklo leto oziroma predpreteklo leto, če preteklo leto še ni znano, kot jo ugotovi Statistični urad Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: SURS), vendar ne manj od sorazmernega dela minimalne plače).

Glede na navedeno, se zavarovancem, ki so pravico do dela s krajšim delovnim časom zaradi starševstva pridobili od 1. 1. 2002 dalje na podlagi določb ZSDP, za ugotavljanje pokojninske osnove poleg plače oziroma osnove, od katere plačujejo prispevke, če so v zavarovanje vključeni kot samostojni zavezanci, upošteva tudi osnova, od katere jim RS plačuje prispevek za socialno varnost. Ker je ta osnova do 31. 12. 2020 bila določena v višini minimalne plače oziroma sorazmernega dela minimalne plače, posledično zavarovancem v obdobju, ko so delali s krajšim delovnim časom zaradi starševstva, mesečno povprečje osnov pade. Od 1. 1. 2021 to mesečno povprečje osnov, zaradi določene višje osnove, od katere RS obračunava prispevek za socialno varnost, ne odstopa več veliko, je pa še vedno nižje, kot pa če se plača, ki jo zavarovanec prejema v času, ko dela s krajšim delovnim časom zaradi starševstva, preračuna na polni delovni čas.

Vsled navedenega se zavarovancem iz tretjega odstavka tega člena osnova za čas, ko so delali s krajšim delovnim časom, za ugotovitev pokojninske osnove izračuna tako kot določa novi četrti odstavek, in sicer se znesek plače, ki jo je zavarovanec prejel za delo s krajšim delovnim časom zaradi varstva in nege otrok, deli s številom ur na delu. Tako dobljeni znesek se pomnoži s številom ur zavarovanja za razliko do polnega delavnega delovnega oziroma zavarovalnega časa in se upošteva kot znesek osnove, od katere so bili obračunani in plačani prispevki.

K 23. členu

Dosedanji 34. člen zakona je urejal izračun pokojninske osnove z upoštevanjem le enega prejemka, ki ga je izplačal delodajalec, pri katerem zavarovanec ni bil zavarovan do polnega delovnega časa, to je plača po pogodbi o zaposlitvi za dopolnilno delo pri drugem delodajalcu v skladu s 147. členom ZDR-1. Vendar predpisi o delovnih razmerjih in tudi upravičenja, ki izhajajo iz delovnih sporov, prinašajo tudi druge prejemke iz delovnega razmerja, ki jih ne izplača delodajalec, pri katerem je zavarovanec zavarovan do polnega delovnega časa. 34. člen zakona je zaradi navedenega preoblikovan tako, da poleg plače za dopolnilno delo ureja obveznost upoštevanja več prejemkov iz delovnega razmerja za izračun pokojninske osnove, ki jih ni izplačal delodajalec, pri katerem je delavec zavarovan do polnega delovnega časa, pod pogojem, da so od njih plačani prispevki.

Če je v delovnem sporu odločeno, da prvotno delovno razmerje ni prenehalo in še traja z vsemi pravicami in obveznostmi iz delovnega razmerja, ker je bila odpoved delovnega razmerja nezakonita, ter da mora delodajalec zavarovancu izplačati plačo v višini, kot če bi delal, ali pa mu mora izplačati razliko med plačo pri delodajalcu, pri katerem je delavec zavarovan s polnim delovnim časom v času

trajanja delovnega spora, ta delodajalec kljub obveznosti izplačila plače ne more delavca prijaviti v zavarovanje, saj zavarovanje nad polnim delovnim časom ni dovoljeno (z izjemo dopolnilnega dela). Od plač in drugih prejemkov iz delovnega razmerja, izplačanih po sodbi, sodni poravnavi ali mediaciji so plačani vsi prispevki za socialno varnost, kar pomeni, da je po prvem odstavku 30. člena zakona izpolnjen pogoj za upoštevanje v izračunu pokojninske osnove, vendar takšno izplačilo ne more biti vezano na obdobje zavarovanja. Zato je v predlagani drugi alineji prvega odstavka 34. člena zakona urejeno, da se za izračun pokojninske osnove upoštevajo tudi plača in drugi prejemki iz delovnega razmerja, priznani v delovnem sporu ali izplačani po prenehanju tega delovnega razmerja, ki se nanašajo na obdobje, ko je bil zavarovanec zavarovan s polnim delovnim časom pri drugem delodajalcu oziroma s polnim zavarovalnim časom na drugi zavarovalni podlagi.

V predlagani tretji alineji prvega odstavka 34. člena zakona je urejeno upoštevanje nadomestila zaradi konkurenčne klavzule v pokojninsko osnovo v primerih, ko je prejemnik tega nadomestila že zavarovan s polnim delovnim oziroma zavarovalnim časom in na podlagi prejemanja tega nadomestila ne nastopi zavarovanje po predlaganem petem odstavku 18. člena zakona.

Kot je že pojasnjeno v obrazložitvi k predlagani spremembi 18. člena zakona, je v 40., 41. in 42. členu ZDR-1 urejen institut konkurenčne klavzule – pogodbena prepoved opravljanja konkurenčne dejavnosti po prenehanju delovnega razmerja. Konkurenčna klavzula delavca zavezuje, da določeno obdobje po prenehanju delovnega razmerja, vendar ne dlje kot za obdobje dveh let, ne opravlja del ali sklepa poslov, pri katerih bi lahko uporabljal tehnična, proizvodna ali poslovna znanja in poslovne zveze, katere je pridobil pri delodajalcu. Delodajalec pa se zaveže, da bo v obdobju, za katero je konkurenčna klavzula dogovorjena, nekdanjemu delavcu izplačeval denarno nadomestilo, ker spoštovanje konkurenčne klavzule onemogoča pridobitev zaslužka, primerljivega delavčevi prejšnji plači.

V skladu s 144. členom ZPIZ-2 se plačajo prispevki tudi od zneska nadomestila, ki ga delodajalec izplača delavcu iz naslova konkurenčne klavzule, v skladu z 32. členom ZPIZ-2 pa se zneski nadomestila zaradi konkurenčne klavzule štejejo za izračun pokojninske osnove. V skladu s 144. člena ZPIZ-2 se prispevki prav tako plačujejo od zneska bonitet. Glede na navedeno se mora plačilo prispevkov, v skladu z zavarovalnim načelom odraziti tudi v priznanju pravic iz tega zavarovanja. Kadar je prejemnik takšnega nadomestila že vključen v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje iz drugega naslova, to je po 14. do 19. ali 25. členu ZPIZ-2, je mogoče osnove, od katerih so bili plačani prispevki za čas spoštovanja konkurenčne klavzule, skladno s splošnimi načeli obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter prvim odstavkom 30. člena ZPIZ-2 upoštevati v pokojninsko osnovo poleg osnov iz tekočega zavarovanja na drugi podlagi.

Za osebe, ki prejemajo le nadomestilo za čas spoštovanja konkurenčne klavzule, in v obdobju prejemanja tega nadomestila niso zavarovane s polnim delovnim oziroma zavarovalnim časom na drugi podlagi, ter za osebe, ki so v času prejemanja nadomestila zaradi konkurenčne klavzule zavarovane s krajšim delovnim oziroma zavarovalnim časom, je v petem odstavku 18. člena zakona urejeno obvezno zavarovanje tako, da na podlagi prejetih zneskov nadomestil iz tega naslova dopolni zavarovalno dobo in pokojninsko osnovo, kot velja za osebe v drugem pravnem razmerju.

Če pa je oseba v času prejemanja nadomestila zaradi konkurenčne klavzule obvezno zavarovana s polnim delovnim oziroma zavarovalnim časom, na podlagi navedenih prejemkov iz delovnega razmerja ne dopolni zavarovalne dobe, temveč se ji zneski nadomestila štejejo za izračun pokojninske osnove v skladu s predlaganim spremenjenim 34. členom zakona.

V predlaganem drugem odstavku 34. člena zakona je izrecno določeno, da na podlagi zavarovanja po devetem odstavku spremenjenega 14. člena zakona in na podlagi prejemkov iz prejšnjega odstavka zavarovanec ne pridobi zavarovalne dobe nad polnim delovnim oziroma zavarovalnim časom niti zavarovalne dobe za čas, ko je uživalec pokojnine, temveč se osnove, od katerih so za zavarovanje po tem členu plačani prispevki, upoštevajo le za izračun pokojninske osnove, razen za uživalce pokojnine.

K 24. členu

Člen spreminja 37. člen zakona, v katerem so določeni odmerni odstotki za odmero starostne pokojnine. Ker se tudi druge vrste pokojnin odmerijo v odvisnosti od odmernih odstotkov za starostno pokojnino, se s tem členom posredno ureja zvišanje odmernih odstotkov za odmero vseh pokojnin, s čimer se želi doseči boljša socialna varnost zavarovancev, ki se bodo upokojili po uveljavitvi tega zakona.

Spremenjeni člen vsebuje več rešitev. S prvim odstavkom se določa enotna odmerna lestvica za moške in ženske. Tudi pri tokratnih spremembah je upoštevano načelo postopnosti, zato je predvideno prehodno obdobje od 1. 1. 2028 do 31. 12. 2034, v katerem se odmerni odstotki postopno zvišujejo iz obstoječih 63,5 % na 70 %. V letu 2026 in 2027 se odmerni odstotki še ne spreminjajo.

Po koncu prehodnih obdobij bodo zavarovanci za 15 let zavarovalne dobe imeli odmerjeno starostno pokojnino v višini 30 % pokojninske osnove, za vsako nadaljnje leto vključitve v zavarovanje pa se jim bo prištelo dodatnih 1,6 %.

Nova odmerna lestvica se bo uveljavila postopoma, in sicer bo v celoti začela veljati s 1. 1. 2035, do tedaj pa se vsako leto odstotek za odmero pokojnin rahlo zviša, in sicer na način, kot je določen v tretjem do desetem odstavku novega 37. člena zakona.

Tudi z novo ureditvijo se ohranjajo spodbude za vztrajanje v zavarovanju oziroma za podaljševanje delovne aktivnosti. Drugi in dvanajsti odstavek tako določata ugodnejše vrednotenje dobe, in sicer drugi odstavek po koncu prehodnega obdobja, dvanajsti pa v prehodnem obdobju do konca leta 2034. V prehodnem obdobju od 1. 1. 2026 do 31. 12. 2034 se bo tako zavarovancu, ki bo dopolnil 40 let pokojninske dobe brez dokupa in je obvezno vključen v obvezno zavarovanje, vsako nadaljnje leto dopolnjene pokojninske dobe brez dokupa v obveznem zavarovanju v obdobju, vendar največ do treh let zavarovanja, vrednotilo v višini 1,5 % za dopolnjenih 6 mesecev pokojninske dobe brez dokupa, vendar za največ 3 dodatna leta zavarovanja. Po koncu prehodnih obdobij se bo v skladu z drugim odstavkom tega člena starostna pokojnina pri dopolnjenih 40 letih pokojninske dobe (in ne več pokojninske dobe brez dokupa) za vsako nadaljnje leto dopolnjene pokojninske dobe po 1. 1. 2035, ko je zavarovanec obvezno vključen v obvezno zavarovanje, vendar največ do treh let zavarovanja, vrednotila v višini 1,5 % za vsakih dopolnjenih šest mesecev pokojninske dobe. V skladu z navedenima odstavkoma po novi ureditvi ugodnejšega vrednotenja dobe ne bo potrebno izpolniti pogoja starosti, temveč le pogoj dopolnjene pokojninske dobe. Če je zavarovanec v različnih obdobjih upravičen do ugodnejšega vrednotenja pokojninske dobe brez dokupa po drugem odstavku tega člena in do ugodnejšega vrednotenja pokojninske dobe iz prejšnjega stavka, znaša skupno obdobje ugodnejšega vrednotenja največ tri leta vključitve v obvezno zavarovanje. Ugodneje pa se bo po drugem in dvanajstem odstavku v primerih, ko še ne bo dosežena zahtevana starost, vrednotila le dosežena doba nad 40 let pokojninske dobe brez dokupa po 1. 1. 2026 in le dosežena doba nad 40 let pokojninske dobe od 1. 1. 2035. Tako po drugem kot dvanajstem odstavku pa se bo že doseženo ugodnejše vrednotenje pokojninske dobe brez dokupa do 31. 12. 2025 ali do 31.12. 2034 upoštevalo pri določitvi skupnega ugodnejšega vrednotenja dobe. Zavarovancu se bo skupaj z ugodnejšim vrednotenjem pokojninske dobe brez dokupa oziroma pokojninske dobe po drugem ali dvanajstem odstavku, vrednotilo največ tri leta vključitve v obvezno zavarovanje.

Spreminja se ureditev višine dodatnih odmernih odstotkov za otroke, in sicer se ta bonus zvišuje iz obstoječih 1,36 % na 1,6 % za vsakega otroka za vsakega rojenega ali posvojenega otroka. Določeno je, da gre primarno za pravico žensk, ki se ji za vsakega rojenega ali posvojenega otroka (do treh otrok) pri uveljavljanju pokojnine odstotek odmere poveča za 1,6 za enega otroka oziroma največ za 4,8. Če moški izkaže, da je užival nadomestila iz naslova starševstva dlje kot ženska, se lahko dodatni odmerni odstotek upošteva zanj. V primeru posvojitve otroka so do dodatnega odmernega odstotka upravičeni posvojitelji. Do dodatnega odmernega odstotka je upravičena posvojiteljica, razen če je posvojitelj dlje časa koristil nadomestila iz naslova starševstva. Če sta oba starša nadomestila iz naslova starševstva uveljavila v enakem delu, je do dodatnega odmernega odstotka upravičena ženska.

Popolna novost je petnajsti odstavek novega 37. člena zakona, ki ureja dodatne odmerne odstotke zaradi služenja obveznega vojaškega roka. Gre za pravico, ki je namenjena tako moškim kot ženskam. Ob uveljavljanju pokojnine bodo lahko tako moški in ženske iz naslova služenja obveznega vojaškega roka pridobili dodatni odmerni odstotek, in sicer se bo odstotek odmere pokojnine povečal za 0,8 % v primeru služenja vojaškega roka v trajanju med 5 do manj kot 9 mesecev, za 1,2 %, če je služenje obveznega vojaškega roka trajalo med 9 do manj kot 12 mesecev, za 1,6 %, če je služenje obveznega vojaškega roka trajalo med 12 do manj kot 15 mesecev ter za 2 %, če je služenje obveznega vojaškega roka trajalo 15 mesecev ali več.

Šestnajsti odstavek na novo določa, da lahko zavarovanka oziroma zavarovanec za posameznega otroka uveljavi ali pravico do višjega odmernega odstotka ali pa uveljavlja znižanje starostne meje za pridobitev pravice do starostne pokojnine, ki jo sicer določa 28. člen tega zakona, v nobenem primeru pa ne more za istega otroka kombinirati obeh ugodnosti. Pomembna novost in ugodnost je, da zavarovanec, ki ima več otrok, lahko za posameznega otroka uveljavi pravico iz štirinajstega odstavka tega člena ali pa znižanje starostne meje za pridobitev pravice do starostne pokojnine v skladu s prvo alinejo prvega odstavka 28. člena zakona (npr. enega za znižanje starostne meje, dva pa za dodatni odmerni odstotek), kar po obstoječi zakonodaji ni možno. Enako velja za služenje obveznega vojaškega roka, če ga je namreč zavarovanec uporabil za dodatni odmerni odstotek, le-tega ne more več uveljaviti za znižanje starostne meje za pridobitev pravice do starostne pokojnine po 28. členu zakona oziroma obratno.

Sedemnajsti odstavek dodatno določa, da se pri uveljavljanju pravic iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja pri zavarovancu lahko posamezne otroke ali obvezno služenje vojaškega roka upošteva zgolj za enak namen kot ga je zavarovanec uveljavil ob prvem priznanju pravice iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki jo je uveljavil po 1. 1. 2026. Navedeno pomeni, da če bo nekdo, ki bo pridobil pravico npr. do starostne pokojnine po 1. 1. 2026 z upoštevanjem znižanja starostne meje na podlagi npr. otrok oziroma vojske, in se bo ponovno vključil v zavarovanje, po prenehanju zavarovanja ne bo mogel uveljavljati npr. otrok oziroma vojske za dodatni odmerni odstotek.

Osemnajsti odstavek določa, da imajo zavarovanci, ki so uveljavili prvo priznanje pravice do 31. 12. 2025 (delna pokojnina, izplačilo dela pokojnine), možnost, da od 1. 1. 2026 dalje, ko uveljavljajo pravico do pokojnine (npr. po poteku uživanja delne pokojnine ali dela pokojnine), izvedejo izbiro uveljavljanja otroka bodisi za znižanje starostne meje bodisi za dodatni odmerni odstotek.

K 25. členu

Odstotek zmanjšanja pri predčasni pokojnini je odvisen od števila manjkajočih mesecev starosti zavarovanca od dneva uveljavitve pravice do predčasne pokojnine pa do dopolnitve 67 let starosti (v povezavi s prehodnim obdobjem dviga starosti v četrtem odstavku 27. člena zakona). Če v letu 2026 in 2027 pri predčasni pokojnini še vedno velja največje možno zmanjšanje 18 %, pa se od 1. 1. 2028 do 31. 12. 2034 začne prehodno obdobje s postopnim zmanjšanjem odstotka za vsak mesec manjkajoče starosti z namenom, da se zagotovi postopen prehod do ukinitve pravice do predčasne pokojnine. V letu 2034 bo največje možno znižanje pri predčasni pokojnini samo še 1,2 % (0,1 % za manjkajoči mesec starosti). Od 1. januarja 2035 dalje se predčasna pokojnina ukine.

K 26. členu

Ker se s spremembami zakona spreminja tudi odmerni odstotek za odmero starostne pokojnine za 15 let, se ustrezno zviša tudi najnižja pokojnina, in sicer glede na odstotek, ki ga za 15 let pokojninske dobe določa novi 37. člen zakona. Višina se spreminja na način, da se zavarovancem, ki pridobijo pravico do predčasne, starostne ali invalidske pokojnine po zakonu, najnižja pokojnina v letu 2026 zagotovi v višini 30% najnižje pokojninske osnove.

V tretjem odstavku se določa tudi nova višina zagotovljene starostne ali invalidske pokojnine v višini 785 eurov, ki se zagotovi zavarovancu (moškemu in ženski), ki je pridobil pravico do starostne ali invalidske pokojnine po določbah zakona in je dopolnil 40 let pokojninske dobe.

Četrti odstavek določa novo višino zagotovljenega zneska invalidske pokojne, in sicer na način, da se zavarovancu, ki je pridobil pravico do invalidske pokojnine po določbah zakona, zagotavlja invalidska pokojnina v znesku, ki se v letu 2026 določi v višini 50 % najnižje pokojninske osnove.

Dodaja se nov enajsti odstavek, ki za zavarovance, ki po uživanju poklicne pokojnine na podlagi prvega in drugega odstavka 204. člena ne izpolnjujejo pogojev za priznanje pravice do starostne pokojnine iz 27. člena tega zakona, izpolnjujejo pa pogoje v skladu s tretjim stavkom drugega odstavka 204. člena zakona za priznanje pravice do pokojnine (pridobijo pravice do pokojnine in ne do starostne pokojnine po splošnih predpisih), določa, da ti zavarovanci niso upravičeni do zagotovljenega zneska pokojnine, saj ne gre za starostno pokojnino po splošnih predpisih.

K 27. členu

V prvem odstavku 40. člena zakona se zaradi ZDOsk-1 dodaja pravna podlaga za kandidate za oskrbovalce družinskih članov.

S spremembo drugega odstavka 40. člena zakona se dodaja pravna podlaga za izvedbo odmere delne pokojnine, vezane na obseg zavarovanja, ki ustreza sorazmernemu delu polnega delovnega oziroma zavarovalnega časa zavarovanca, ki ostane še nadalje vključen v obvezno zavarovanje kljub izpolnitvi pogojev za pridobitev pravice do predčasne ali starostne pokojnine.

Zavarovanci sporočijo spremembo obsega zavarovanja praviloma v mesecu spremembe. Smiselno je, da se novi znesek začne izplačevati z dnem spremembe in ne šele od prvega dne naslednjega meseca po spremembi obsega zavarovanja.

K 28. členu

Povezava s Finančno upravo Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: FURS) za tekoče izvajanje navedene določbe ni bila vzpostavljena, zato se navedena določba oziroma del besedila v osmem odstavku 40.a člena zakona črta. Se pa še vedno preverja plačilo prispevkov do dneva uveljavitve izplačila dela pokojnine, pri čemer se pravica ne prizna, če prispevki niso poravnani.

K 29. členu

Glede na predlagani dvig zakonsko določene najnižje upokojitvene starosti za dve leti iz 60 na 62 let ter iz 65 na 67 let je zaradi konsistentnosti celotnega sistema treba zvišati tudi starost za uveljavitev pravice do invalidske pokojnine. Tako se pogoj starosti za zavarovance iz druge, tretje in četrte alineje prvega odstavka tega člena dviguje za dve leti.

Glede na določbo 69. člena zakona so zavarovanci upravičeni do pravic na podlagi invalidnosti II. in III. kategorije le, če ob nastanku invalidnosti še niso dopolnili 67 let starosti. Posledično je zavarovanec, ki je ob nastanku invalidnosti II. in III. kategorije dopolnil 67 let starosti, upravičen le do invalidske pokojnine. Glede na to, da se v praksi pojavljajo primeri, da zavarovanci, pri katerih je bila ugotovljena II. ali III. kategorija invalidnosti pred dopolnjenim 67. letom starosti, vlagajo pri dopolnitvi starosti 67. let starosti zahtevke za priznanje pravice do invalidske pokojnine, se spreminja določba z jasno navedbo, da mora biti zavarovanec za priznanje invalidske pokojnine na dan nastanka invalidnosti star 67 let ali več (glede na prehodno lestvico).

Z novo peto alinejo se dodaja nova kategorija zavarovancev, ki bodo ob izpolnjevanju določenih pogojev pridobili pravico do invalidske pokojnine. Zavarovanec, pri katerem je bila ugotovljena invalidnost II. ali III. kategorije in ni vključen v obvezno zavarovanje, vendar je bil v zadnjih desetih letih vsaj osem let

uživalec nadomestila iz invalidskega zavarovanja kot brezposelna oseba, ter ni dopolnil 15 let zavarovalne dobe, bo pridobil pravico do invalidske pokojnine, ko bo dopolnil starost 62 let. Pri odmeri invalidske pokojnine se starost 62 let šteje za datum nastanka invalidnosti, od česar se bo računala prišteta doba po 137. členu zakona. Prišteta doba se vedno izračuna na podlagi drugega odstavka 137. člena zakona in znaša 40 mesecev. Zanje torej ne velja določba tretjega odstavka 137. člena, ki ureja izračun prištete dobe v obdobju od 1. 1. 2026 do 31. 12. 2034. V peti alineji gre za t. i. administrativno upokojitev, saj gre za zavarovance, pri katerih ni pričakovati, da bi glede na dolgotrajno brezposelnost, ki izvira iz zmanjšane delovne zmožnosti zaradi invalidnosti ter tudi glede na starost, še dobili ustrezno zaposlitev, zato je smiselno, da se invalidsko upokojijo. Navedeno se prične za vse, ki bodo v letu 2026 dopolnili 62 let starosti, izvajati že v letu 2026.

V drugem, tretjem in četrtem odstavku so določena prehodna obdobja za dvig starosti, ki so določene za posamezne kategorije zavarovancev v drugi, tretji in četrti alineji prvega odstavka tega člena. Zvišanje starosti se bo začelo uvajati postopoma, in sicer od leta 2028 dalje, starost se bo poviševala za tri mesece na leto, leta 2035 pa se bo prehodno obdobje končalo.

K 30. členu

Glede na predlagan dvig zakonsko določene najnižje upokojitvene starosti za dve leti iz 60 na 62 let ter iz 65 na 67 let se zaradi konsistentnosti celotnega sistema dviguje tudi minimalni starostni pogoj, ki se nanaša na zavarovanje ob nastanku invalidnosti in minimalne pogoje za pridobitev pravice do invalidske pokojnine. Če je invalidnost posledica poškodbe pri delu in poklicne bolezni, za pridobitev pravice do invalidske pokojnine zavarovancu ni potrebno izpolniti pogoja minimalne pokojninske dobe, če pa je invalidnost zavarovanca posledica bolezni ali poškodbe izven dela, mora zavarovanec za pridobitev pravice do invalidske pokojnine izpolnjevati minimalni pogoj pokojninske dobe do nastanka invalidnosti. Zavarovanec mora imeti tako ob nastanku invalidnosti dopolnjeno pokojninsko dobo, ki pokriva najmanj tretjino obdobja od dopolnjenega 22. leta starosti do nastanka invalidnosti.

Na novo dodan drugi odstavek določa prehodno obdobje za postopen dvig starosti, določen v drugi alineji prvega odstavka, in sicer bo zavarovanec v letu 2026 ob nastanku invalidnosti v primeru poškodbe zunaj dela ali bolezni moral dopolniti pokojninsko dobo, ki pokriva najmanj eno tretjino obdobja, šteto od dopolnjenega 21. leta starosti.
V dodanem novem tretjem odstavku je določeno, da se pogoj dopolnjene pokojninske dobe za pridobitev pravice do invalidske pokojnine ne preverja pri zavarovancih iz pete alineje prvega odstavka novega 41. člena.

K 31. členu

43. člen zakona opredeljuje ugodnejši položaj mlajših zavarovancev glede izpolnjevanja minimalnih pogojev za pridobitev pravice do invalidske pokojnine. Glede na predlagan dvig zakonsko določene najnižje upokojitvene starosti za dve leti iz 60 na 62 let ter iz 65 na 67 let ter skladno s tem predlaganimi dvigi starosti tudi v primeru uveljavljanja pravic iz invalidskega zavarovanja, se zaradi konsistentnosti celotnega sistema dviguje tudi starost mlajših zavarovancev.

Po spremenjenem prvem odstavku zavarovanec v primeru nastanka I. kategorije invalidnosti pred dopolnjenim 23. letom starosti, pridobi pravico do invalidske pokojnine zgolj na podlagi zavarovanja v času nastanka invalidnosti tako, da ni predpisanih pogojev pokojninske oziroma zavarovalne dobe, če pa zavarovanec v času nastanka invalidnosti ni vključen v obvezno zavarovanje, pa mora izpolnjevati pogoj treh mesecev zavarovalne dobe.

Po drugem odstavku morajo zavarovanci za pridobitev pravice do invalidske pokojnine dopolniti pokojninsko dobo, ki pokriva najmanj eno četrtino delovnih let, pri čemer se upošteva pogoj, da je invalidnost I. kategorije nastala med 23. in 32. letom starosti.

Dodani novi tretji odstavek ureja postopen prehod iz sedaj veljavne starosti 21. let iz prvega odstavka 43. člena zakona na način, da se za leto 2026 upošteva starost 22 let.

Dodani novi četrti odstavek ureja postopen prehod iz sedaj veljavne starostne meje za nastanek invalidnosti I. kategorije med 21. in 30. letom starosti iz drugega odstavka 43. člena zakona na način, da se za leto 2026 upoštevata starost 22 in 31 let.

K 32. členu

Naslov člena se smiselno spremeni, saj člen obsega tako izboljšanje kot poslabšanje zdravstvenega stanja. Doda se stavek, ki po izboljšanju ureja poslabšanje zdravstvenega stanja in neupoštevanje obdobja uživanja invalidske pokojnine v tem času. Navedeni člen ureja primere, ko uživalec invalidske pokojnine na podlagi kontrolnega pregleda ali na podlagi podane nove zahteve za uveljavljanje pravic iz invalidskega zavarovanja pridobi nove pravice iz naslova II. ali III. kategorije invalidnosti. Za priznanje novih pravic je treba izpolnjevati pogoj delovnih let, kar pri uživalcih invalidskih pokojnin pomeni, da iz razloga, ker niso bili vključeni v zavarovanje, velikokrat ne izpolnjujejo pogoja delovnih let. Že dosedanji 44.a člen zakona je določal, da se v ugotavljanje obdobja za določitev delovnih let ne všteva obdobje uživanja invalidske pokojnine. S tem so uživalci invalidske pokojnine izpolnili zahtevani pogoj delovnih let in so lahko pridobili pravice na podlagi nove II. ali III. kategorije invalidnosti. Na podlagi četrtega odstavka 126. člena zakona se je uživalcu invalidske pokojnine, ki se mu je zdravstveno stanje izboljšalo, invalidska pokojnina še nadalje izplačevala, če se je v 30 dneh po prejemu odločbe o prenehanju pravice prijavil pri ZRSZ. Če se je takšnemu uživalcu invalidske pokojnine zdravstveno stanje čez čas poslabšalo in je pri njem bila ponovno ugotovljena I. kategorija invalidnosti, se za delovna leta ne všteva niti obdobje uživanja invalidske pokojnine v času, ko je užival invalidsko pokojnino po četrtem odstavku 126. člena zakona.

K 33. členu

Po dosedanji določbi drugega odstavka 45. člena zakona se je invalidska pokojnina, pridobljena s krajšo zavarovalno dobo od obdobja, iz katerega se po 30. členu zakona upoštevajo osnove za izračun pokojninske osnove za odmero starostne pokojnine (24 let), odmerila od pokojninske osnove, izračunane na podlagi osnov, od katerih so bili plačani prispevki v času trajanja zavarovanja. Upoštevale so se torej tudi osnove, ki so bile dosežene za manj kot šest mesecev zavarovalne dobe (npr. 4-ih mesecev, 4-ih dni,…).

S črtanjem drugega odstavka 45. člena zakona se zagotavlja dostojnejše invalidske pokojnine, saj se za izračun pokojninske osnove ne upoštevajo obdobja, krajša od šestih mesecev, v katerih ponavadi zavarovanec prejme nizek dohodek. V primeru, da zavarovanec zaradi neupoštevanja osnov, doseženih za obdobja, krajša od šestih mesecev, ne bo imel niti enega leta zavarovanja, se bo odmera opravila v skladu z 31. členom zakona, torej od najnižje pokojninske osnove.

K 34. členu

Ker so odmerni odstotki, določeni v 37. členu zakona, enaki za moške in ženske, se v 47. členu zakona črta besedilo »za moške«. Razlikovanje odmernih odstotkov za moške in ženske je sicer bilo odpravljeno že v letu 2023, na podlagi Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 51/21; v nadaljnjem besedilu: ZPIZ-2I).

K 35. členu

Višina invalidske pokojnine v primeru invalidnosti, ki je posledica poškodbe zunaj dela ali bolezni, je odvisna od pokojninske dobe, dopolnjene do dneva nastanka invalidnosti, od prištete dobe in od starosti ob nastanku invalidnosti. Pokojnina se odmeri od pokojninske osnove v odstotku, določenem glede na dopolnjeno pokojninsko dobo na način, določen v 37. členu tega zakona.

V drugem odstavku je določeno, da se invalidska pokojnina zavarovancu, ki je postal invalid pred dopolnitvijo starosti 67 let, odmeri najmanj v višini 50 % pokojninske osnove. Dvig starosti glede na sedaj veljavno starost 65 let na 67 let je posledica uskladitve z na novo določenimi starostnimi pogoji za pridobitev pravice do starostne pokojnine. Glede na sedaj veljavno ureditev se v primerih, ko je invalidnost nastala pred dopolnitvijo starosti 67 let, spreminja odstotek odmere invalidske pokojnine iz 41 % na 50 %, prehod do končne višine odmere se izvede postopoma v obdobju od 1. 1. 2026 do 31. 12. 2028.

Četrti odstavek določa način odmere pokojnine v primeru, da je invalidnost zaradi bolezni ali poškodbe zunaj dela nastopila po dopolnitvi starosti 67 let, in sicer se invalidska pokojnina odmeri od pokojninske osnove najmanj v višini, določeni za odmero starostne pokojnine za 15 let zavarovalne dobe.

V petem odstavku je urejeno prehodno obdobje za dvig starosti, ki so določene za zavarovance v drugem in četrtem odstavku tega člena. Zvišanje starosti se bo začelo uvajati postopoma, in sicer od leta 2028 dalje, starost se bo poviševala za 3 mesece na leto, leta 2035 pa se bo prehodno obdobje končalo.

K 36. členu

Ker so odmerni odstotki, določeni v 37. členu zakona, enaki za moške in ženske, se v 49. členu zakona v drugem odstavku črta besedilo »za moškega«. Razlikovanje odmernih odstotkov za moške in ženske je sicer bilo odpravljeno že v letu 2023, na podlagi novele ZPIZ-2I.

K 37. členu

Zavarovancu, ki dejansko dopolni več kot 40 let pokojninske dobe in je posledično njegov odmerni odstotek za dopolnjeno pokojninsko dobo višji od odmernega odstotka za 40 let pokojninske dobe, določenega v 37. členu zakona, se seštevek dobljenega zneska v primeru kombiniranega vzroka ne more določiti v nižjem znesku kot zavarovancu, pri katerem invalidnost ni nastala na podlagi kombiniranega vzroka. Višji odmerni odstotek določata tako drugi odstavek 47. člena zakona kot tudi drugi odstavek 49. člena zakona.

Novi četrti odstavek je potreben zaradi ureditve pravne podlage za zavarovanca, ki ob nastanku invalidnosti, ki je posledica kombiniranega vzroka, ne izpolnjuje minimalne pokojninske dobe za priznanje pravice do invalidske pokojnine, ki je posledica bolezni ali poškodbe zunaj dela. Zavarovancu, ki ne izpolnjuje pogojev za invalidsko pokojnino, ki je posledica bolezni oziroma poškodbe zunaj dela, se invalidska pokojnina prizna samo za vzrok, ki je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, in sicer se odmeri v sorazmernem delu, ki ustreza odstotku vzroka za poškodbo pri delu ali poklicno bolezen.

K 38. členu

Člen spreminja dvig starostnega pogoja za pridobitev pravice do vdovske pokojnine v 53. členu zakona. Ker ob zadnjem dvigu pogojev za starostno pokojnino temu niso sledili pogoji za vdovsko pokojnino, je smiseln dvig starostnega pogoja za pridobitev pravice do vdovske pokojnine na 60 let s prehodnim obdobjem.

Zakonska upokojitvena starost za pridobitev vdovske pokojnine se tako zvišuje iz 58 na 60 let. Uveljavitev na novo določene starosti ni takojšnja, temveč postopna, predvideno je namreč daljše prehodno obdobje. Zvišanje starosti se bo tako začelo postopoma uvajati od leta 2028 dalje, starost se bo poviševala za 3 mesece na leto, dokler po koncu prehodnega obdobja leta 2035 ne bo dosegla 60 let.

Čeprav se starost za pridobitev pravice zvišuje, pa tako imenovana čakalna doba, določena v tretjem odstavku tega člena, ostaja nespremenjena in znaša 53 let starosti. To pomeni, da vdova, ki je ob smrti

dopolnila 53 let starosti, še ne pridobi pravice do vdovske pokojnine, ampak nastopi tako imenovano »čakalno dobo«, s katero si varuje pravico za primer smrti. Torej bo lahko pravico do vdovske pokojnine uveljavila pri starosti 60 let oziroma ob določeni starosti v prehodnem obdobju. Vdova mora sama podati zahtevo za priznanje pravice.

V izogib izigravanju zakona, da se sklepajo zakonske zveze tik pred smrtjo, se na način, kot je bilo že urejeno v ZPIZ-1, v tem členu doda nov, šesti odstavek. Če je umrli zavarovanec v času sklenitve zakonske zveze že dopolnil starost iz tretjega oziroma četrtega odstavka 27. člena zakona, pridobi vdova oziroma vdovec pravico do vdovske pokojnine le v primeru, če je imel(a) z umrlim zakoncem skupnega otroka ali če je zakonska zveza trajala nepretrgoma eno leto. Navedeno se pojavlja predvsem v zvezi z mednarodnim zavarovanjem, saj se v tujini sklepajo zakonske zveze tik pred smrtjo.

K 39. členu

Člen določa pogoje za ugotavljanje obstoja zunajzakonske skupnosti. S tem se jasno določi izvajanje posebnega ugotovitvenega postopka glede obstoja zunajzakonske skupnosti. Pri določanju elementov zunajzakonske skupnosti se je upoštevala sodna praksa. Pomembno je, da je oseba, ki uveljavlja vdovsko ali del vdovske pokojnine, seznanjena z zakonskimi določbami, ki določajo elemente, s katerimi se dokazuje obstoj zunajzakonske skupnosti. Vlagatelji pogosto zamenjujejo, da je skrb za drugo osebo v starosti ali bolezni dovoljšen element za pridobitev pravice do vdovske ali dela vdovske pokojnine. Ugotavljanje obstoja življenjske skupnosti je bilo oteženo, ker so stranke v postopku določen obstoj zveze opredeljevale kot zunajzakonsko skupnost brez dejanskega vpogleda v samo zvezo med morebitnima partnerjema.

K 40. členu

Zaradi zaščite otrok brez staršev (npr. vnuki) se dopolnjuje drugi odstavek, saj se v praksi pojavljajo primeri, ko so starši otrok sicer živi, vendar otrok dejansko ne preživljajo in zanje ne skrbijo, hkrati pa tudi ne sodelujejo v postopkih ali jih ni mogoče niti izslediti (npr. starši otrok, odvisni od narkotikov, kjer njihovo bivališče ni znano, za otroke skrbijo stari starši) in tako posledično ni mogoče podati ocene o njihovi nezmožnosti za delo. Posledično tak otrok ne bi pridobil pravice do družinske pokojnine, zato se v primerih, ko je zoper biološke starše sprožen postopek odvzema starševske skrbi, ki se zaključi z odvzemom starševske skrbi (postopek se lahko konča pred ali po smrti zavarovanca ali uživalca pravic, ki je za otroke dejansko skrbel), šteje, da so takšni otroci brez staršev in lahko pridobijo pravico do pokojnine po zavarovancu ali uživalcu pokojnine, ki jih je dejansko do svoje smrti preživljal.

Sodišče enemu ali obema od staršev odvzame starševsko skrb, če je otrok ogrožen in iz okoliščin primera izhaja, da ne kaže, da bi starša lahko ali bosta ponovno prevzela skrb za njegovo vzgojo in varstvo, zlasti če sta hudo kršila obveznosti ali zlorabila pravice, ki izhajajo iz starševske skrbi, ali sta otroka zapustila ali s svojim ravnanjem očitno pokazala, da ne bosta skrbela zanj.

K 41. členu

S spremembo člena se dviguje pogoj višine dohodkov, pridobljenih v koledarskem letu pred nastankom zavarovanega primera, ki jih še lahko prejme družinski član, da ne vplivajo na pridobitev pravice do družinske pokojnine. Cenzus znaša 30% najnižje pokojninske osnove. Isti cenzus se določa tudi v petem odstavku, in sicer ko umrli z družinskim članom, ki uveljavlja pravico do družinske pokojnine po umrlem, ni imel skupnega stalnega prebivališča.

K 42. členu

S členom se ureja izplačevanje družinske pokojnine za uživalce, ki dodiplomski oziroma podiplomski študijski program dokončajo še pred koncem študijskega leta, za katerega so pridobili status študenta, in sicer se družinska pokojnina lahko izplačuje do konca študijskega leta, vendar največ do dopolnjenega 26. leta starosti ali do obvezne vključitve v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Navedena določba ureja situacije, ko je študent zaključil študij npr. v marcu. Ker je imel status študenta do konca septembra, je upravičen do izplačila družinske pokojnine do konca septembra, ob pogoju, da še ni dopolnil 26 let starosti ali se ni vključil v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje. To je do sedaj urejal 10. člen Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o matični evidenci zavarovancev in uživalcev pravic iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja (Uradni list RS, št. 97/14 - ZMEPIZ-1A).

K 43. členu

V 58. členu zakona se s spremembo prvega odstavka dviguje starostni pogoj, ki staršem, ki jih je zavarovanec oziroma uživalec preživljal do svoje smrti, zagotavlja pridobitev pravice do družinske pokojnine. Dvig starosti za dve leti glede na sedaj veljavno starost (iz 60 na 62 let) je posledica uskladitve z na novo določenimi starostnimi pogoji za pridobitev pravice do starostne pokojnine. Zvišanje ne bo uvedeno takoj, temveč s krajšim prehodnim obdobjem na način, da bo v letu 2026 starost za pridobitev pravice do družinske pokojnine znašala 61 let, leta 2027 pa se bo dvignila na 62 let.

Posledično se v drugem odstavku iz 60 na 62 let zvišuje tudi starost, pri kateri upravičenec, ki prejema družinsko pokojnino zaradi popolne nezmožnosti za delo, lahko trajno obdrži družinsko pokojnino.

K 44. členu:

V 61. členu zakona se ureja dvig odmere vdovske pokojnine. Ker je stopnja tveganja dohodkovne revščine najvišja zlasti pri samskih upokojenkah in upokojencih, s čimer spadajo med najranljivejše družbene skupine, se bo odmera vdovske pokojnine postopno dvignila iz 70% na 80% od osnove iz 60. člena zakona. Predlagana sprememba bo vplivala na spremembo števila prejemnikov polne vdovske pokojnine in ustrezno zmanjšala število prejemnikov dela vdovske pokojnine. Višja odmera vdovske pokojnine bo namreč za več upokojencev pomenila višjo vdovsko pokojnino v primerjavi s svojo.

Z novim drugim odstavkom se določa kratko enoletno prehodno obdobje zvišanja vdovske pokojnine, in sicer se vdovska pokojnina v obdobju od 1. 1. 2026 do 31. 12. 2026 odmeri v višini 75% od osnove iz 60. člena zakona.

Višina dela vdovske pokojnine ostaja nespremenjena in znaša 15 % zneska pripadajoče vdovske pokojnine. Prav tako se ne razlikuje izplačani del vdovske pokojnine, ki lahko znaša največ 11,7 % najnižje pokojninske osnove.

V skladu z novim petim odstavkom tega člena je z zgornjo mejo omejeno skupno izplačilo dela vdovske pokojnine in lastne pokojnine, in sicer je omejitev enaka znesku starostne pokojnine (moškega ali ženske, saj imata izenačen odmerni odstotek), odmerjena od najvišje pokojninske osnove za 40 let pokojninske dobe.

K 45. členu

Osnova za odmero družinske pokojnine je znesek pokojnine, ki se je izplačevala umrlemu uživalcu pokojnine ob smrti ali pa znesek pokojnine, do katerega bi bil upravičen umrli zavarovanec ali uživalec pravic na podlagi invalidnosti.

V prvem odstavku člena je navedena osnova za odmero družinske pokojnine. Višina odstotka za odmero pokojnine je odvisna od števila in vrste družinskih članov. V tem odstavku je urejen dvig odstotka družinske pokojnine. Odmera se bo v dveh letih postopno dvignila iz 70 % na 80 % za enega družinskega člana, iz 80 % na 90 % za dva družinska člana in iz 90 % na 100 % za tri ali več družinskih članov.

Z novim drugim odstavkom se določa kratko enoletno prehodno obdobje zvišanja družinske pokojnine, in sicer se le-ta v obdobju od 1. 1. 2026 do 31. 12. 2026 odmeri v višini 75 % za enega družinskega člana, v višini 85 % za dva družinska člana in v višini 95 % za tri ali več družinskih članov.

K 46. členu

S členom se spreminja dikcija 68. člena ZPIZ-2 na način, da se v prvem odstavku pri določitvi pogojev, ki morajo biti izpolnjeni, da se zavarovančeva bolezen lahko šteje kot poklicna bolezen, črta pogoj daljšega neposrednega vpliva delovnega procesa in delovnih pogojev na določenem delovnem mestu ali pri delu, ki spada v neposredni okvir dejavnosti, na podlagi katere je oboleli zavarovan. Do poklicne bolezni lahko namreč pride tudi zaradi krajše, vendar intenzivne izpostavljenosti škodljivim vplivom delovnega procesa. Tako obstaja kar nekaj bolezni, ki nastanejo kot posledica trenutne ali kratke izpostavljenosti in se ne morejo šteti kot poškodba pri delu.

V odstavku se dodaja tudi možnost, da je bil lahko posameznik na podlagi dejavnosti, ki je vplivala na nastanek poklicne bolezni, zavarovan tudi v preteklosti, saj lahko nekdo zboli za poklicno boleznijo več let ali celo desetletij po izpostavljenosti neki snovi (predvsem poklicni raki). Velja torej zavarovanje, ki ga je zavarovanec imel takrat, ko je bil izpostavljen, zbolel pa je mogoče šele sedaj, ko je morebiti zavarovan že na drugi podlagi.

K 47. členu

Zavarovanec pridobi pravico na podlagi invalidnosti II. in III. kategorije, če ob nastanku invalidnosti še ni dopolnil starosti 67 let. Dvig starosti iz prvega odstavka tega člena je glede na sedaj veljavno starost 65 let posledica uskladitve z na novo določenimi starostnimi pogoji za pridobitev pravice do starostne pokojnine. V tretjem odstavku je urejeno prehodno obdobje za dvig starosti za zavarovance iz prvega odstavka tega člena. Zvišanje starosti se bo začelo uvajati postopoma, in sicer od leta 2028 dalje, starost se bo poviševala za 3 mesece na leto, leta 2035 pa se bo prehodno obdobje končalo.

Zavarovanci, ki imajo kljub temu, da so na dan nastanka invalidnosti vključeni v zavarovanje na podlagi 18. člena zakona, dopolnjeno dobo iz ostalega zavarovanja (npr. delovno razmerje, s.p.,..), po določbi, ki je veljala do sedaj, niso mogli pridobiti pravic na podlagi II. ali III. kategorije, če pa na dan nastanka invalidnosti ne bi bili vključeni v zavarovanje, pa bi navedene pravice pridobili. Glede na navedeno je smiselno, da pridobijo pravice na podlagi I. kategorije, v primeru razvrstitve v II. kategorijo pa pravico do poklicne rehabilitacije dobijo le tisti, ki dejansko vso dobo do nastanka invalidnosti dopolnijo na podlagi 18. člena zakona, kar določa drugi odstavek tega člena.

V četrtem odstavku tega člena se določa obseg pravic, ki jih lahko pridobijo iz naslova invalidskega zavarovanja tisti zavarovanci, ki uživajo delno pokojnino. Uživalci delne pokojnine so si že zagotovili socialno varnost, saj izpolnjujejo pogoje za starostno oziroma predčasno pokojnino, zato lahko pridobijo iz invalidskega zavarovanja le pravico do invalidske pokojnine, saj to pomeni invalidsko upokojitev. Ne morejo pa pridobiti pravic do premestitve oziroma do dela s krajšim delovnim časom, niti novih pravic iz invalidskega zavarovanja.

K 48. členu

Spremenjeni 72. člen zakona, ki ureja pogoje za pridobitev pravice do poklicne rehabilitacije, v prvem in tretjem odstavku glede na veljavno ureditev določa nova starostna pogoja za zavarovance, pri katerih je nastala II. kategorija invalidnosti. Dvig starosti za dve leti glede na sedaj veljavno starost (iz 55 na 57 let v prvem odstavku in iz 50 na 52 let v tretjem odstavku) je posledica uskladitve z na novo določenimi starostnimi pogoji za pridobitev pravice do starostne pokojnine.

V drugem in četrtem odstavku je urejeno prehodno obdobje za dvig starosti. Zvišanje starosti se bo začelo uvajati postopoma, in sicer od leta 2028 dalje, starost se bo poviševala za 3 mesece na leto, leta 2035 pa se bo prehodno obdobje končalo.

Peti odstavek dodaja možnost pridobitve pravice do poklicne rehabilitacije tudi za zavarovanca, pri katerem je nastala III. kategorija invalidnosti, ki se glede na preostalo delovno zmožnost lahko usposobi v okviru svojega poklica za drugo delo, ki ga bo opravljal s polnim delovnim časom ali s krajšim delovnim časom od polnega najmanj štiri ure dnevno oziroma 20 ur tedensko.

K 49. členu

Določba prvega odstavka 75. člena zakona ostaja nespremenjena, z novim drugim odstavkom pa se izrecno določa, da se izbira primernega ukrepa oziroma načina izvedbe poklicne rehabilitacije za zavarovanca opravi ob presoji možnosti doseganja namena poklicne rehabilitacije po vrstnem redu, kot je določen v prvem odstavku 75. člena zakona. Če se ugotovi, da predhodno naveden ukrep ni mogoč oziroma z njim namena poklicne rehabilitacije ni mogoče doseči, se poklicna rehabilitacija zagotavlja z ukrepom, ki je naveden naslednji po vrsti.

Z novim tretjim odstavkom se dodaja še možnost kombinacije ukrepov iz prvega odstavka 75. člena zakona.

K 50. členu

V petem odstavku veljavnega 77. člena zakona je za zavarovanca in izvajalca poklicne rehabilitacije določena obveznost poročanja o izvajanju in poteku poklicne rehabilitacije, in sicer se poročilo oddaja Zavodu na najmanj vsakih šest mesecev. S tem zakonom se peti odstavek 77. člena zakona dopolni še z možnostjo, da Zavod lahko zahteva poročilo kadarkoli, kar je npr. smiselno predvsem v primerih, ko se poklicna rehabilitacija izvaja z izobraževanjem, zavarovanec pa ne opravlja oziroma ne opravlja redno izobraževalnih obveznosti.

K 51. členu

S spremembo prvega odstavka 80. člena zakona se nedvoumno določi, da pripada nadomestilo za čas poklicne rehabilitacije zavarovancu iz prvega odstavka 72. člena zakona od dneva dokončnosti odločbe o priznani pravici do poklicne rehabilitacije. Tudi če se poklicna rehabilitacija začne izvajati kasneje (začetek šolskega ali študijskega leta), se zavarovanca z dnem dokončnosti odločbe o priznani pravici do poklicne rehabilitacije vključi v obvezno zavarovanje, posledično pa od navedenega dne zavarovancu pripada nadomestilo za čas poklicne rehabilitacije.

S spremembo v tretjem odstavku se popravlja sklic na ustrezni odstavek v spremenjenem 72. členu zakona.

K 52. členu

V prvem odstavku 81. člena zakona se v prvi alineji dodaja ustrezen sklic glede na novo dodano kategorijo zavarovancev, ki lahko pridobijo pravico do poklicne rehabilitacije (novi peti odstavek 72. člena zakona). V drugi alineji prvega odstavka se spreminja starost, in sicer za dve leti, iz 55 na 57 let, kar je posledica uskladitve z na novo določenimi starostnimi pogoji za pridobitev pravice do starostne pokojnine. Tako bo pravico do premestitve po končani poklicni rehabilitaciji pridobil zavarovanec, pri katerem je nastala II. kategorija invalidnosti in na dan nastanka invalidnosti še ni dopolnil 57 let starosti ter se glede na preostalo delovno zmožnost lahko usposobi za drugo delo, ki ga bo opravljal s polnim ali s krajšim delovnim časom, pravico pa bo lahko pridobil tudi zavarovanec, pri katerem je nastala III. kategorija invalidnosti in se glede na preostalo delovno zmožnost lahko usposobi v okviru svojega poklica za drugo delo, ki ga bo opravljal s polnim delovnim časom ali s krajšim delovnim časom od polnega najmanj štiri ure dnevno oziroma 20 ur tedensko.

Z novim drugim odstavkom je urejeno prehodno obdobje za dvig starosti iz prvega odstavka. Zvišanje starosti se bo začelo uvajati postopoma, in sicer od leta 2028 dalje, starost se bo poviševala za 3 mesece na leto, leta 2035 pa se bo prehodno obdobje končalo.

Sedanji drugi odstavek se ustrezno preštevilči.

K 53. členu

V prvem odstavku 82. člena zakona se spreminja starost, in sicer za dve leti, iz 55 na 57 let, kar je posledica uskladitve z na novo določenimi starostnimi pogoji za pridobitev pravice do starostne pokojnine.
Tako bo pravico do dela s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno, na drugem delu po končani poklicni rehabilitaciji pridobil zavarovanec, pri katerem je nastala II. kategorija invalidnosti in na dan nastanka invalidnosti še ni dopolnil 52 let starosti in se glede na preostalo delovno zmožnost lahko usposobi za drugo delo, ki ga bo opravljal s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno oziroma zavarovanec, pri katerem je nastala III. kategorija invalidnosti ter se glede na preostalo delovno zmožnost lahko usposobi v okviru svojega poklica za drugo delo, ki ga bo opravljal s krajšim delovnim časom od polnega najmanj štiri ure dnevno oziroma 20 ur tedensko.

Z novim četrtim odstavkom je urejeno prehodno obdobje za dvig starosti iz prvega odstavka. Zvišanje starosti se bo začelo uvajati postopoma, in sicer od leta 2028 dalje, starost se bo poviševala za 3 mesece na leto, leta 2035 pa se bo prehodno obdobje končalo.

K 54. členu

Spremenjeni 85. člen zakona poenostavlja odmero nadomestila za invalidnost. Ohranjajo se razmejitve glede na delovnopravni status, ni pa več razmejitve glede na starost. Način odmere tega nadomestila se tako poenoti z načinom odmere, ki velja za delno nadomestilo.

Z novim načinom se združujeta prva in druga alineja prvega odstavka 85. člena zakona, posledično imajo zavarovanci, ki so na dan nastanka invalidnosti brezposelni ali pa jim delovno razmerje prenehalo na podlagi pozitivnega mnenja komisije za ugotovitev podlage za odpovedi pogodbe o zaposlitvi ali neodvisno od njegove volje ali krivde enako odmero nadomestila in to ne glede na to, ali je pri njih podana II. ali III. kategorija invalidnosti. Prva tako se odpravlja razlikovanje v odmeri za zavarovance po končani poklicni rehabilitaciji in z II. kategorijo invalidnosti po dopolnjenem starostnem pogoju.

Če je pri zavarovancu nastala invalidnost III. kategorije ali II. kategorije, ni več razlikovanja glede na preostale delovnopravne statuse ob odmeri nadomestila.

Odmera nadomestila za osebe, ki so na dan nastanka invalidnosti brezposelne osebe ali pa jim delovno razmerje prenehalo na podlagi pozitivnega mnenja komisije za ugotovitev podlage za odpovedi pogodbe o zaposlitvi ali neodvisno od njegove volje ali krivde, je določena v višini 80 %, kar je enako odmeri delnega nadomestila ob enakem statusu osebe.

Če je delovno razmerje prekinjeno po lastni volji ali krivdi, se nadomestilo odmeri v višini 40 %, kar je toliko, kot znaša delno nadomestilo ob enakem statusu osebe.

K 55. členu

Osebe, ki so prostovoljno vključene v obvezno zavarovanje (25. člen zakona), so brezposelne osebe, zato imajo enako odmero delnega nadomestila kot brezposelne osebe, ki niso prostovoljno vključene v obvezno zavarovanje. Navedba 25. člena zakona se zato črta iz sedmega odstavka. Prav tako se ustrezno dopolnjuje besedilo »ni bil obvezno zavarovan« v besedilo »ni bil obvezno vključen v obvezno zavarovanje«, kar brezposelnim osebam, ki so prostovoljno vključene v obvezno zavarovanje, omogoča odmero delnega nadomestila v višini 80 %. Odmero v višini 80 % imajo tudi zavarovanci iz prvega

odstavka 19. člena zakona (podlaga zavarovanja 95), saj so to zavarovanci, ki so po prenehanju denarnega nadomestila za primer brezposelnosti upravičeni do plačila prispevkov do izpolnitve pogojev za priznanje pravice do starostne pokojnine. Tudi ti zavarovanci so glede odmere delnega nadomestila izenačeni z brezposelnimi osebami.

Zavarovancem, katerim je prenehalo delovno razmerje na podlagi lastne volje ali krivde, se dviguje odmera delnega nadomestila, pri čemer je poenotena z nadomestilom za invalidnost (40 % invalidske pokojnine).

Glede na določbo četrtega odstavka 86. člena zakona, ki določa ugodnejšo odmero za brezposelne zavarovance (80 %), se v sedmem odstavku ustrezno izloča tudi sklic na 21. člen zakona. Na ta način se enotno ureja zavarovance, ki so upravičeni do delnega nadomestila in imajo status brezposelne osebe.

Iz sedmega odstavka se izloči tudi kategorija zavarovancev iz 18. člena zakona, saj zanje odmera delnega nadomestila ne pride v poštev, ker se jim obdobje zavarovanja tvori z naslednjim koledarskim letom, na podlagi prihodkov, doseženih iz drugega pravnega razmerja. Pri delovnemu invalidu, ki prejema nadomestilo za čas brezposelnosti in med tem opravlja delo na podlagi drugega pravnega razmerja, le to ne vpliva na izplačilo nadomestila v skladu z drugim odstavkom 125. člena zakona.

V sedmem odstavku se določi, za katere kategorije zavarovancev iz 19. člena se odmeri delno nadomestilo v skladu z drugim odstavkom.

K 56. členu

Ker so odmerni odstotki, določeni v 37. členu zakona, enaki za moške in ženske, se v 87. členu v prvem in drugem odstavku črta besedilo »za moške«. Razlikovanje odmernih odstotkov za moške in ženske je sicer bilo odpravljeno že v letu 2023, na podlagi novele ZPIZ-2I.

K 57. členu

Pogoj prijave pri ZRSZ velja ob vsakokratnem prenehanju delovnega razmerja ali zavarovanja. Če je zavarovanec pred prenehanjem delovnega razmerja ali zavarovanja že bil uživalec pravice do nadomestila iz invalidskega zavarovanja, se mu v primeru, da se v roku 30 dni ne prijavi pri ZRSZ, nadomestilo iz invalidskega zavarovanja ne izplačuje. V primeru, da se zavarovanec kadarkoli po tem roku prijavi pri ZRSZ, se mu ustrezno nadomestilo prične izplačevati od dneva prijave dalje.

K 58. členu

S spremembo prvega odstavka se redakcijsko ustrezno popravljajo sklicevanja na odstavke iz 111. člena zakona, ki se smiselno uporabljajo v prvem odstavku 91. člena. Tako se črta navedba četrtega odstavka 111. člena zakona, ker ni smiseln, saj se nanaša na izplačilo družinske pokojnine. Treba pa je dodati deveti odstavek 111. člena zakona, saj ureja vrnitev izplačanega zneska nadomestila iz invalidskega zavarovanja, ki bi se izplačal po smrti uživalca pravice do nadomestila iz invalidskega zavarovanja.

V četrtem odstavku 91. člena zakona je navedeno, da nadomestilo iz drugega odstavka 89. člena zakona (začasno nadomestilo) delodajalec izplačuje enako, kot to velja za izplačilo plač. Vsa nadomestila iz invalidskega zavarovanja, ki jih odmeri Zavod, so odmerjena v neto znesku, obračun davčnih odtegljajev, ki jih mora odvesti delodajalec, pa se vedno opravi od bruto plač in drugih prejemkov delavca. Pri tem je izpostavljeno vprašanje obrutenja tega nadomestila, saj se sicer nadomestila iz invalidskega zavarovanja za potrebe obračuna prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje obrutijo s povprečno stopnjo davkov in prispevkov iz drugega odstavka 30. člena ZPIZ-2. Da se odpravi dvom, je v predlaganem novem četrtem odstavku 91. člena zakona jasno določen način obrutenja začasnega nadomestila, in sicer se mora bruto osnova za obračun davkov in prispevkov od

začasnega nadomestila izračunati tako, da neto izplačilo začasnega nadomestila po plačilu davkov in prispevkov ustreza znesku odmerjenega nadomestila. Zato se obrutenje začasnega nadomestila določa na enak način, kot v skladu z devetim odstavkom 16. člena Zakona o dohodnini (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 9/12 – odl. US, 24/12, 30/12, 40/12 – ZUJF, 75/12, 94/12, 52/13 – odl. US, 96/13, 29/14 – odl. US, 50/14, 23/15, 55/15, 63/16, 69/17, 21/19, 28/19, 66/19, 39/22, 132/22 – odl. US, 158/22, 131/23 – ZORZFS, 104/24 in 22/25 – ZZZRO-1; v nadaljnjem besedilu: ZDoh-2) velja za davčno obravnavo dohodkov, prejetih v naravi, to je povečanje s koeficientom davčnega odtegljaja. Tako izplačano nadomestilo se v pokojninsko osnovo upošteva na enak način kot plače za zavarovance v delovnem razmerju. Druga nadomestila iz invalidskega zavarovanja, ki so prav tako odmerjena v neto zneskih, izplačuje pa jih zavod ne posredno zavarovancu, se namreč za obračun prispevkov in za izračun pokojninske osnove obrutijo s povprečno stopnjo davkov in prispevkov.

Z novim petim odstavkom se izključujejo primerljive pravice iz naslova invalidnosti, kot je npr. po zakonu, ki ureja socialno vključevanje invalidov, ki že izključuje pravico iz obveznega zavarovanja s pravico do nadomestila po tem zakonu, medtem ko ZPIZ-2 do sedaj take določbe ni vseboval.

K 59. členu

S spremembo prvega odstavka 94. člena zakona se spreminja gostota obveznih kontrolnih pregledov za zavarovance, ki so že pridobili pravico na podlagi invalidnosti, in sicer se bo invalidnost ponovno ugotavljala na vsaka štiri leta. Ob tem se viša tudi starost zavarovanca, po kateri se morajo ti pregledi opravljati, in sicer pred dopolnjenim 50. letom.

Sprememba v drugem odstavku 94. člena zakona sledi spremembi v prvem odstavku. Določba novega drugega odstavka 94. člena zakona določa, da se bo kontrolni pregled lahko določil zavarovancu tudi po dopolnjenem 50. letu starosti oziroma pred ali po poteku štiriletnega roka pri zavarovancu, ki še ni dopolnil 50 let. Kontrolni pregled pa bo mogoče določiti tudi pred ali po poteku štiriletnega roka.

K 60. členu

S tem členom se zaradi uvedbe novega instituta zimskega dodatka spreminja naslov poglavja in prve točke tega poglavja.

K 61. členu

Prvi odstavek opisno določa upravičence do letnega dodatka. Pravica do letnega dodatka se zagotavlja uživalcem pokojnin in nadomestil iz invalidskega zavarovanja, h katerim sodijo tudi uživalci nadomestil iz invalidskega zavarovanja po Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 12/92, 5/94, 7/96 in 54/98), uživalci delne invalidske pokojnine po ZPIZ-1, uživalci nadomestila za čas poklicne rehabilitacije, začasnega nadomestila in nadomestila za invalidnost po ZPIZ-1 in po tem zakonu ter uživalci delnega nadomestila po tem zakonu. Mogoči upravičenci do letnega dodatka so prilagojeni uživalcem pravic, določenih s tem zakonom in s prejšnjimi predpisi ter prejemkom, ki jih te pravice zagotavljajo, obseg upravičencev pa glede na sedaj veljavno ureditev ostaja enak.

Izplačilo letnega dodatka prejemnikom nadomestil iz invalidskega zavarovanja, določenih v prvem odstavku tega člena, je po drugem odstavku tega člena odvisno od tega, ali prejemajo plačo, ali od dejstva, da niso vključeni v obvezno zavarovanje ali pa so vanj vključeni, vendar niso zdravstveno zavarovani kot uživalci pravic iz invalidskega zavarovanja. Vsebinsko se določba glede na veljavno ureditev ne spreminja.

V vseh do zdaj veljavnih ureditvah namen te pravice ni bil nikoli izrecno določen, posredno ga je opredeljevalo le poimenovanje. Sprva je bil dodatek namenjen predvsem spodbujanju rekreacije upokojencev in uživalcev določenih pravic iz invalidskega zavarovanja, njegova višina pa je bila enotna za vse upravičence. Pozneje je ta namen popolnoma izzvenel, saj ga je nadomestil socialnovarstveni namen. V zadnjih letih se je letni dodatek, ne glede na veljavni sistemski predpis, ki izplačilo letnega

dodatka določa v dveh višinah, ki sta odvisni od predpisanega odstotnega razmerja do najnižje pokojninske osnove, izplačeval v petih razredih za uživalce pokojnin oziroma treh razredih za prejemnike nadomestil iz invalidskega zavarovanja, in sicer na način, da so višje zneske letnega dodatka prejeli uživalci nižjih pokojnin oziroma nadomestil, in obratno, s čimer se je zagotavljal boljši materialni položaj prejemnikov nizkih pokojnin in nadomestil ter s tem njihova večja socialna varnost. V tretjem odstavku člena se določa način izplačila letnega dodatka za uživalce pokojnin v petih razredih in uživalce nadomestil iz invalidskega zavarovanja v treh razredih. V tem odstavku so določeni zneski letnega dodatka in mejni zneski pokojnin ter nadomestil za leto 2026, ki predstavljajo izhodišče za nadaljnje usklajevanje višine letnega dodatka in mejnih zneskov (cenzusov posameznih razredov). Usklajevanje višine letnega dodatka in mejnih zneskov ureja spremenjeni 107. člen zakona, ki določa, da se ti prejemki in cenzusi usklajujejo v skladu z zakonom, ki ureja usklajevanje transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji.

Četrti odstavek določa, da se pri višini pokojnine, od katere je odvisno, kolikšen znesek letnega dodatka bo pripadal upravičencu, upošteva tudi del vdovske pokojnine, družinska pokojnina po drugem roditelju ter znesek pokojnine, prejete od tujega nosilca pokojninskega oziroma invalidskega zavarovanja, poleg tega pa tudi dodatki in razlike pokojnin k pokojnini po drugih predpisih.

V petem odstavku se jasno določa, da se za izračun pripadajočega zneska letnega dodatka, upošteva višina zneska pokojnine oziroma nadomestila, ki ga uživalec prejme v mesecu izplačila letnega dodatka. Šesti odstavek določa način pretvorbe zneska pokojnine, ki jo upravičenec do letnega dodatka prejema v tuji valuti, pri čemer se upošteva znesek pokojnine iz meseca januarja tekočega leta, preračun v evre pa se opravi po tečaju Banke Slovenije na dan izplačila rednih pokojnin za januar tekočega leta.

V sedmem odstavku je določen način pridobivanja podatkov o znesku tuje pokojnine, ki je podlaga za določitev višine letnega dodatka. Določa se dolžnost Zavoda, da v primerih, ko uživalci pokojnine na dan 1. januarja tekočega leta prebivajo v tujini oziroma če prebivajo v RS in se jim pokojnina po določbah mednarodnih pogodb izplačuje v sorazmernem delu oziroma prebivajo v RS in po podatkih FURS poleg pokojnine prejemajo še tujo pokojnino, le-tem posreduje obvestilo o vštevanju tuje pokojnine pri ugotavljanju višine zneska pokojnine, ki jo posameznik prejema ter hkrati posreduje obrazec, ki se izpolnjen šteje kot dokazilo o višini tuje pokojnine. Hkrati je v osmem odstavku določen rok, do katerega morajo uživalci tujih pokojnin Zavodu posredovati podatek o znesku le-te.

Pridobitev pravice do letnega dodatka in izplačilo letnega dodatka sovpadata s predhodno pridobitvijo določenih pravic in na njihovi podlagi pridobljenih prejemkov iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja (pokojnina, invalidsko nadomestilo). Te pravice in njihovo izplačilo temeljijo na predhodno izdanih posamičnih aktih v upokojitvenem postopku, izvedenem za njihovo priznanje. Ker je pogoj za izplačilo letnega dodatka izplačilo prejemkov na podlagi pridobljenih pravic, izdaja posamičnega akta pri odmeri letnega dodatka ni potrebna, kar določa deveti odstavek tega člena.

K 62. členu

Prvi odstavek 96. člena zakona glede na veljavno ureditev ostaja nespremenjen in določa, da se znesek letnega dodatka uživalcem pokojnin, ki se jim pokojnina po določbah mednarodnih pogodb izplačuje v sorazmernem delu, uživalcem družinskih ali vdovskih pokojnin, ki se jim družinska in vdovska pokojnina izplačuje ločeno, uživalcem delnih pokojnin in pokojnin iz 116. člena zakona, izplača v sorazmernem delu. Sorazmerni del letnega dodatka je enak višini sorazmernega dela, v katerem je bila odmerjena pokojnina, ki jo Zavod izplačuje upravičencu in mu zagotavlja pravico do letnega dodatka.

V drugem odstavku tega člena je dodana izjema od izplačila letnega dodatka v sorazmernem delu, in sicer za prejemnike sorazmernih pokojnin v skladu z mednarodnimi predpisi, ki prejemajo pokojnino v znesku, kot je določen v prvi alineji tretjega odstavka prejšnjega člena, pri katerih se bo upošteval tako znesek pokojnine, prejete od izvajalca obveznega zavarovanja, kot tudi znesek pokojnine, prejet od tujega nosilca pokojninskega oziroma invalidskega zavarovanja. V teh primerih se bo letni dodatek izplačal v višini iz prve alineje tretjega odstavka prejšnjega člena.

K 63. členu

97. člen zakona, ki ureja sorazmerno izplačilo letnega dodatka za uživalce pokojnin in nadomestil, ki pravico do prejemka pridobijo ali se jim le-ta preneha izplačevati v tekočem letu, se vsebinsko sicer ne spreminja, v skladu z novim 95. členom zakona pa se v 97. členu zakona ustrezno popravlja le sklic na prvi odstavek v 95. členu zakona, ki opredeljuje upravičence do letnega dodatka.

K 64. členu

Novi 98. člen zakona določa roke za izplačilo letnega dodatka, in sicer se le-ta izplača skupaj z izplačilom redne pokojnine oziroma nadomestila iz invalidskega zavarovanja za mesec junij tekočega leta, če pa je pravica do pokojnine ali nadomestila priznana po tem roku, se letni dodatek upravičencem izplača skupaj z izplačilom prve pokojnine ali prvega nadomestila. Uživalcem pokojnin iz sedmega odstavka 95. člena zakona, katerim bo posredovano obvestilo ter poziv na predložitev dokazila o višini pokojnine, izplačane od tujega nosilca pokojninskega oziroma invalidskega zavarovanja, se bo letni dodatek izplačal kasneje, in sicer v rokih v odvisnosti od datuma predložitve dokazila o višini pokojnine. Tistim uživalcem, ki do roka ne predložijo dokazila o višini zneska tuje pokojnine, izplačane v januarju tekočega leta, se letni dodatek izplača v najnižji višini po peti alineji tretjega odstavka 95. člena zakona.

K 65. členu

Člen na novo določa zimski dodatek, ki se izplača vsem, ki bodo v tekočem letu prejeli letni dodatek, z namenom dodatnega zagotavljanja boljšega materialnega položaja prejemnikov nizkih pokojnin in nadomestil iz invalidskega zavarovanja in njihovi večji socialni varnosti. Ukrep je ključen za blaženje socialne stiske, ki jo prinašajo zimski meseci. Z dodatkom se odraža načelo solidarnosti in socialne pravičnosti ter poudarja, da družba kot celota skrbi za svoje najranljivejše člane in jim zagotavlja podporo. Ne gre le za finančni ukrep, temveč izraz socialne odgovornosti znotraj sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter za izraz solidarnosti.

Zimski dodatek bo izplačan vsem prejemnikom, ki bodo v tekočem letu prejeli letni dodatek oz. ki se jim za tekoče leto prizna letni dodatek. Ta dodatek se bo tako izplačeval skupaj z rednimi nakazili pokojnin oziroma nadomestil za mesec november tekočega leta oziroma v primeru naknadno priznane pravice najkasneje skupaj z izplačilom redne pokojnine in nadomestil za mesec april naslednjega leta.

Višina dodatka je enaka za vse prejemnike letnega dodatka in znaša 250 eurov, bo pa v prehodnem obdobju od uveljavitve zakona višina dodatka naraščala postopoma. Ne glede na predhodni zapis so izplačila zimskega dodatka v sorazmernem delu deležni uživalci pokojnin, ki se jim izplačuje pokojnina po določbah mednarodnih pogodb.

Sredstva za zimski letni dodatek zagotavlja Republika Slovenija iz proračuna, izplača pa ga Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, skupaj z izplačilom pokojnin in drugih prejemkom upravičencem.

Glede na to, da namen zimskega dodatka ni izguba drugih pravic iz javnih sredstev, se s predlogom tega člena določa, da se ta ne šteje v dohodek pri ugotavljanju upravičenosti do pravic iz javnih sredstev po predpisih, ki urejajo pravice iz javnih sredstev.

K 66. členu

Nova ureditev poleg rednega usklajevanja pokojnin daje možnost izvedbe izrednih uskladitev. Predlog za izredno uskladitev poda Svet Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje RS (v nadaljnjem besedilu: Svet Zavoda), le-temu pa mora podati soglasje še Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Vlada RS).

K 67. členu

Člen ureja postopno spremembo trenutno veljavne formule usklajevanja pokojnin iz razmerja 60 % rasti plač in 40 % rasti cen (inflacija) na razmerje 20 % rasti plač in 80 % rasti cen. Sprememba se uvaja postopno na način, da se v obdobju od 1. 1. 2026 do 31. 12. 2030 pokojnine uskladijo za 50 % rasti plač in 50 % rasti cen, nato pa se v obdobju od 1. 1. 2031 do 31. 12. 2039 vsako leto delež rasti plač v formuli usklajevanja zniža za 3 odstotne točke, dokler v letu 2040 ne doseže razmerja 20 % rasti plač in 80 % rasti cen.

Četrti odstavek daje podlago socialnim partnerjem, da v okviru Ekonomsko-socialnega sveta najmanj na vsakih pet let na podlagi objektivnih meril vzdržnosti sistema (Jesenske napovedi gospodarskih gibanj Urada za makroekonomske analize in razvoj, gibanje deleža izdatkov za pokojnine v BDP v posameznih letih, transfer iz državnega proračuna, realna rast pokojnin, razmerje med neto pokojninami in neto plačami) opravijo razpravo o primernosti in utemeljenosti nadaljnjega zniževanja deleža rasti plač v formuli za redno usklajevanje pokojnin.

Peti odstavek določa, da se pri izračunu uskladitve ne upošteva morebitna negativna rast povprečne bruto plače ali negativna povprečna rast cen življenjskih potrebščin. V primeru, da je kateri od posamičnih faktorjev za izračun negativen, se torej ta ne upošteva in se upošteva le pozitivnega.

K 68. členu

Člen dodaja podlago za uskladitev letnega dodatka. Ker ima letni dodatek v sistemu pokojninskega in invalidskega zavarovanja socialno varstveno funkcijo, se bosta po dopolnitvi navedenega člena cenzus za letni dodatek in njegova višina usklajevala v skladu z zakonom, ki ureja usklajevanje transferjev posameznikom in gospodinjstvom v RS, prav tako pa se bo na ta način usklajeval tudi zimski dodatek.

V skladu z osnovnimi členi, ki urejajo oba instituta, se bo letni dodatek začel usklajevati leta 2027, zimski dodatek pa leta 2031.

K 69. členu

Zaradi spremembe 25. člena zakona, s katero so uživalci družinske in vdovske pokojnine izločeni iz četrtega odstavka 25. člena zakona in je zanje možnost prostovoljnega zavarovanja sedaj urejena v petem odstavku navedenega člena, je treba tudi v drugem odstavku 108. člena zakona ustrezno urediti možnost prejemanja družinske in vdovske pokojnine ob hkratnem prostovoljnem pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

Zaradi dodanega novega drugega odstavka 18. člena zakona se ustrezno dopolnjuje določba drugega odstavka 108. člena zakona.

V novem drugem odstavku 18. člena zakona je omogočeno zavarovanje dijakov in študentov, ki so prejemniki družinske pokojnine in na podlagi študentskega dela ali dela v drugem pravnem razmerju pridobijo zavarovalno dobo z obveznim zavarovanjem po 18. členu zakona, pri čemer družinska pokojnina ne ovira pridobivanja teh dohodkov in dobe na tej podlagi. V 108. členu zakona pa se z novim četrtim odstavkom določa, da pogodbeni dohodki in dohodki iz študentskega dela ne vplivajo na uživanje družinske pokojnine.

V drugem odstavku 3. člena ZUJF-C je določeno, da obveznost zavarovanja na tej podlagi ne vpliva na priznanje ter uživanje pravice do družinske pokojnine po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Ta določba je prenesena v spremenjeni 108. člen ZPIZ-2. Določitev zavezanca za plačilo prispevkov delodajalca je iz tretjega odstavka 3. člena ZUJF-C prenesena v novi četrti odstavek 153. člena ZPIZ-2.

K 70. členu

S spremembo četrtega odstavka 109. člena zakona se pri zavarovancih, pri katerih je bila ugotovljena invalidnost, na podlagi katere pridobijo pravico do invalidske pokojnine, hkrati pa izpolnjujejo pogoje za pridobitev pravice do starostne in predčasne pokojnine, po uradni dolžnosti prizna pravica, ki je zanj ugodnejša. Do sedaj je moral zavarovanec sam uveljaviti izbirno pravico do pravnomočnosti odločbe o ugotovljeni invalidnosti, kasneje pa te izbirne pravice ni mogel več uveljaviti, razen v primeru pravice do vdovske pokojnine, če je ta zanj ugodnejša. S tem se poenostavi postopek izvajanja, zavarovancu pa se prizna pokojnina, ki je zanj ugodnejša. Odpravlja se dodatno postopanje, ki je bilo potrebno, da se je z zavarovancem uskladilo, katero pokojnino želi uveljavljati.

K 71. členu

Zavarovancu, ki izpolnjuje pogoje za starostno ali predčasno pokojnino in vloži zahtevo za priznanje pravice do delne pokojnine, se le-ta prizna od naslednjega dne po vložitvi vloge, če ima na ta dan že urejeno spremembo v obsegu zavarovanja. Če je sprememba v obsegu zavarovanja urejena kasneje, se pravica do delne pokojnine prizna in odmeri od spremembe obsega zavarovanja. V kolikor je zavarovanec spremenil obseg zavarovanja že pred podajo vloge, se mu pravica do delne pokojnine prizna in se mu delna pokojnina izplača od spremembe v obsegu zavarovanja, vendar največ od prvega dne naslednjega meseca po vložitvi zahteve in največ za šest mesecev nazaj. S tem dnem zavarovanec uveljavi pravico do delne pokojnine, zato se delna pokojnina prizna in odmeri na ta dan.

V prvi alineji četrtega odstavka 111. člena zakona se spreminja izplačilo v primeru smrti brezposelnega zavarovanca, in sicer gre izplačilo od prvega dne po smrti zavarovanca, saj se šteje, da je zavarovanec na dan smrti upravičen do dajatev (npr. pokojnina, nadomestilo,..). V drugi alineji četrtega odstavka 111. člena zakona se dodaja izplačilo v primeru, ko je bil umrli uživalec nadomestila iz invalidskega zavarovanja, saj je umrli uživalec tudi na dan smrti pravičen do izplačila nadomestila.

Uživalcu pokojnine (starostne, predčasne ali invalidske) po smrti zakonca ali partnerja se del vdovske pokojnine izplačuje od prvega dne naslednjega meseca po vložitvi zahteve. Če je zavarovanec v zavarovanju, se zavarovancu lastna pokojnina prizna in izplačuje v skladu s prvim odstavkom 111. člena tega zakona, zato mu del vdovske pokojnine pripada oziroma se mu izplačuje prav tako skladno s prvim odstavkom 111. člena tega zakona. V primeru, da oseba ob uveljavitvi lastne pokojnine in dela vdovske pokojnine ni zavarovana, se mu lastna pokojnina prizna in izplačuje v skladu z drugim odstavkom 111. člena tega zakona, zato mu del vdovske pokojnine pripada oziroma se mu izplačuje skladno s četrtim odstavkom 111. člena tega zakona. V primeru, da je oseba uživalec vdovske pokojnine, in uveljavi lastno pokojnino ter del vdovske pokojnine, ker je to zanj ugodnejše, se lastna pokojnina in del vdovske pokojnine prizna oziroma navedeno pridobi skladno z določbo tretjega odstavka 109. člena tega zakona.

K 72. členu

Določba petega odstavka 429. člena zakona ureja izpolnjevanje pogoja šolanja za otroke, ki se šolajo v RS. Z vzpostavitvijo evidenčnega analitskega informacijskega sistema za visoko šolstvo v RS (eVŠ) in Centralne evidence udeležencev vzgoje in izobraževanja (CEUVIZ) je obveznost predlaganja šolskih potrdil odpadla, s tem pa je nastala pravna praznina za tiste upravičence, ki se šolajo v tujini, zato se dopolnjuje 113. člen zakona na način, da je upravičenec do družinske pokojnine, ki se šola v tujini, po dopolnjenem 15. letu starosti dolžan vsako leto predložiti potrdilo o šolanju. Upravičencu do družinske pokojnine preneha pravica do družinske pokojnine, če ne predloži potrdila o šolanju.

K 73. členu

Zaradi predvidene spremembe ZDOsk-1, po kateri bodo kandidati za oskrbovalca družinskega člana lahko tudi uživalci starostne, predčasne, družinske in vdovske pokojnine, se dopolnjuje prvi odstavek 116. člena zakona. Dodajajo se zavarovanci iz prvega odstavka 25. člena zakona, katerim se z dnem pridobitve lastnosti zavarovanca preneha izplačevati pokojnina.

Črta se drugi odstavek 116. člena zakona zaradi drugačne ureditve trajanja zavarovanja kmetov v 17. členu in 22. členu zakona. Tako je izločena starost 63 let kot tista starost, ki je pomenila prenehanje obveznega zavarovanja.

Glede možnosti opravljanja nalog oskrbovalca družinskega člana za 4 ure dnevno oziroma 20 ur tedensko, se dodaja nov tretji odstavek, ki ureja izplačilo sorazmernega dela pokojnine za uživalca starostne, predčasne ali vdovske pokojnine, in sicer v višini 50 % pokojnine.

V četrtem in sedmem odstavku se dodajajo redakcijski popravki.

V sedmem odstavku se v zadnjem stavku, enako kot pri delni pokojnini, ustrezno spremeni začetek izplačevanja v primeru spremembe obsega zavarovanja med trajanjem ponovne vključitve v obvezno zavarovanje, in sicer gre nov znesek od dneva spremembe obsega zavarovanja.

V osmem odstavku se dodajajo zavarovanci iz četrtega odstavka 19. člena zakona, kar pomeni, da uživalec invalidske pokojnine ne mora biti oskrbovalec družinskega člana, sicer mu preneha pravica do invalidske pokojnine.

Zaradi enakega obravnavanja vseh zavarovancev, ki se zaposlijo in za to delo prejemajo plačo, se tudi za uživalce starostnih, predčasnih, vdovskih in družinskih pokojnin, ki se zaposlijo v mednarodnih organizacijah s sedežem v državi, za katero veljajo predpisi EU o koordinaciji sistemov socialne varnosti ali v institucijah EU, za katere se uporabljajo Evropski kadrovski predpisi, ali za poslance v Evropskem parlamentu, za čas zaposlitve ali opravljanja del ali opravljanja mandata ureja prenehanje izplačevanja pokojnine. Uživalec invalidske pokojnine z zaposlitvijo po tem odstavku z dnem vključitve v zavarovanje izgubi pravico do pokojnine.

Tudi uživalcu pokojnine po drugem odstavku 204. člena zakona se pokojnina ne izplačuje, ko pridobi lastnost zavarovanca po 14., 15., 16., 17. in 19. člena zakona, kar je urejeno v novem trinajstem odstavku.

K 74. členu

Zavarovancem, ki jim je bila priznana pravica do predčasne pokojnine, se pri ponovni odmeri oziroma odstotnem povečanju pokojnine manjkajoča starost ob prvem priznanju pravice do predčasne pokojnine zmanjša za toliko mesecev, kot znaša pokojninska doba v času ponovnega zavarovanja. Če bo tak zavarovanec na podlagi ponovne vključitve v zavarovanje dopolnil 40 let pokojninske dobe brez dokupa, se mu prizna starostna pokojnina, ki se odmeri na podlagi določb, ki veljajo na dan odmere, to je dan po prenehanju ponovnega zavarovanja. Če ne dopolni 40 let pokojninske dobe brez dokupa, dopolni pa toliko pokojninske dobe, kot je znašala manjkajoča starost ob prvem priznanju pravice do predčasne pokojnine, se mu prizna pravica do starostne pokojnine. Starostna pokojnina se tudi v tem primeru odmeri na podlagi določb, ki veljajo na dan odmere, to je dan po prenehanju ponovnega zavarovanja. S spremembo tretjega odstavka 117. člena zakona se jasneje določa, kdaj se zavarovancu prizna pravica do starostne pokojnine in ne več predčasna pokojnina.

Z novim šestim odstavkom 117. člena se ureja izplačilo pokojnine, ki pripada uživalcu pokojnine, ki se je ponovno vključil v obvezno zavarovanje v tujini (t.i. reaktiviranec) oziroma se je zaposlil v mednarodni organizaciji s sedežem v državi, za katero veljajo predpisi EU o koordinaciji sistemov socialne varnosti ali v institucijah EU, za katere se uporabljajo Evropski kadrovski predpisi, ali je postal poslanec v Evropskem parlamentu. Navedeni upravičenci po prenehanju ponovnega zavarovanja niso upravičeni do odstotne odmere oziroma ponovne odmere pokojnine, ampak se jim ponovno prične izplačevati usklajeni znesek že priznane pravice.

V novem sedmem odstavku 117. člena zakona se ureja tudi izplačilo po prenehanju obveznega zavarovanja uživalcem pokojnine po drugem odstavku 204. člena zakona. Navedeni upravičenci po prenehanju ponovnega zavarovanja niso upravičeni do odstotne odmere oziroma ponovne odmere

pokojnine, ampak se jim ponovno prične izplačevati usklajen znesek že priznane pravice. Če izpolnijo pogoje za starostno pokojnino, se jim prizna pravica do starostne pokojnine.

K 75. členu

Po določbi 182. člena zakona postane odločba, s katero so priznane pravice na podlagi invalidnosti II. ali III. kategorije, izvršljiva, ko postane dokončna. Glede na navedeno se ustrezno dopolni 122. člen zakona, saj v praksi delodajalci v pogodbi o zaposlitvi določajo datum nastopa dela na ustreznem delovnem mestu tudi pred dokončnostjo prej navedene odločbe. V 122. členu zakona se torej jasno določi, da se delno nadomestilo začne izplačevati šele od dneva dokončnosti odločbe, s katero so priznane pravice na podlagi invalidnosti II. ali III. kategorije.

Enako se ureja, ko gre za opravljanje dejavnosti.

K 76. členu

Zaradi spremembe 85. člena zakona se ustrezno spremeni tudi določba 123. člena zakona.

K 77. členu

Zaradi spremembe 85. člena zakona se ustrezno spremeni določba 124. člena zakona.

Po določbi 182. člena zakona postane odločba, s katero so priznane pravice na podlagi invalidnosti II. ali III. kategorije, izvršljiva, ko postane dokončna. Glede na navedeno se ustrezno dopolni tretji odstavek 124. člena zakona, saj v praksi delodajalci v pogodbi o zaposlitvi določajo datum nastopa dela na ustreznem delovnem mestu tudi pred dokončnostjo prej navedene odločbe. V tretjem odstavku 122. člena zakona se torej jasno določi, da se nadomestilo za invalidnost prične izplačevati šele od dneva dokončnosti odločbe, s katero so priznane pravice na podlagi invalidnosti II. ali III. kategorije.

Enako se ureja, ko gre za opravljanje dejavnosti v novem četrtem odstavku 124. člena zakona.

K 78. členu

125. člen zakona se spremeni tako, da se prvi in drugi odstavek redakcijsko popravita zaradi spremembe 124. člena zakona.

Tretji odstavek ureja prenehanje izplačevanja nadomestil iz invalidskega zavarovanja zaradi opravljanja dela ali dejavnosti v tujini. Z dnem vključitve v zavarovanje v tujini se zavarovancu preneha izplačevati nadomestilo za invalidnost, saj gre za spremembo delovno pravnega statusa, prav tako pa tuji delodajalec po določbi 81. in 82. člena zakona ni zavezan, da zavarovancu zagotovi pravico do premestitve oziroma do dela s krajšim delovnim časom od polnega.

K 79. členu

S spremembo tretjega odstavka 126. člena zakona se odpravlja enoletni rok za izplačilo nadomestila iz invalidskega zavarovanja zaradi dela s krajšim delovnim časom od polnega ali nadomestilo za invalidnost, kadar se pri zavarovancu zaradi sprememb v stanju invalidnosti priznajo nove omejitve ali pravica do premestitve na drugo delovno mesto, pa delodajalec delovnemu invalidu ne zagotovi ustreznega delovnega mesta, ali kadar pride do spremembe pravice do dela s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno oziroma dvajset ur tedensko.

Z novim osmim odstavkom 126. člena zakona se ureja prenehanje pravice do nadomestila iz invalidskega zavarovanja tistim zavarovancem s preostalo delovno zmožnostjo, ki so bili vključeni v obvezno zavarovanje in so uveljavili pravico do predčasne, starostne, invalidske ali delne pokojnine. S pridobitvijo pravice do predčasne, starostne, invalidske ali delne pokojnine jim namreč prenehajo pravice

iz invalidskega zavarovanja na podlagi preostale delovne zmožnosti. Posledično to pomeni, da tudi uživalec predčasne, starostne ali invalidske pokojnine, ki se ponovno vključi v obvezno zavarovanje (t.i. reaktiviranec), ne more ponovno pridobiti pravice do nadomestila iz invalidskega zavarovanja, ki ga je užival do upokojitve, saj z upokojitvijo prenehajo vse pravice iz invalidskega zavarovanja na podlagi preostale delovne zmožnosti (pravice na podlagi II. in III. kategorije invalidnosti).

K 80. členu

V drugem odstavku 130. člena zakona je določeno, da se kot polni delovni oziroma zavarovalni čas šteje tudi čas, ki ga prebije v obveznem zavarovanju s krajšim delovnim oziroma zavarovalnim časom od polnega delovni invalid s pravico do delnega nadomestila po tem zakonu ali s pravico do nadomestila plače zaradi dela s skrajšanim delovnim časom ali delne invalidske pokojnine po ZPIZ-1. Glede izvajanja navedene določbe so se izpostavila vprašanja upravičenosti do zavarovanja s polnim delovnim časom, kadar gre za delovnega invalida, zaposlenega pri delodajalcu, ki ima sistemizirano delovno mesto s krajšim delovnim časom in z delavcem ne glede na njegove pravice iz invalidskega zavarovanja in pravice iz delovnega razmerja ne želi skleniti pogodbe o zaposlitvi v skladu s 67. členom ZDR-1. Delovni invalid je tako lahko, tudi če dela na ustreznem delu in s časom, ki ustreza njegovi preostali delovni zmožnosti, prikrajšan za pravice iz delovnega razmerja, ki mu pripadajo, kot če bi delal s polnim delovnim časom, in tudi za pravice iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, saj se mu zavarovalna doba zaradi neustrezne prijave zavarovanja (le s krajšim delovnim časom) ne šteje v polnem trajanju.

Vrhovno sodišče RS je v sodbi VIII Ips 36/2020 odločilo, da mora biti zagotovljeno varstvo invalidov tako, kot to določa Ustava RS v 52. členu ter konvencija Mednarodne organizacije dela (MOD) št. 159 o poklicni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov ter Evropska socialna listina. Takšno varstvo invalidov zasleduje tudi drugi odstavek 130. člena zakona. Zato pripada zavarovancu invalidu s pravico do dela s krajšim delovnim časom, ki se zaposli za krajši delovni čas od polnega in se mu po posebnih predpisih oziroma na temelju drugega odstavka 130. člena ZPIZ-2 krajši delovni čas šteje kot polni ter ga je treba na temelju te določbe voditi kot zavarovanca za polni delovni/zavarovalni čas, lastnost zavarovanca pokojninskega in invalidskega zavarovanja za polni delovni čas 8 ur dnevno oziroma 40 ur tedensko. Drugačno stališče bi bilo v nasprotju z varstvom invalidov na podlagi Ustave RS, mednarodnih dokumentov in zakonov.

Predlagani novi tretji odstavek 130. člena zakona torej predstavlja uzakonitev načela varstva invalidov in konkretizacijo drugega odstavka 130. člena zakona v skladu z odločitvijo Vrhovnega sodišča RS.

V novem trinajstem odstavku 130. člena zakona se ureja ugotovitev zavarovalne dobe za zavarovance, ki so prejemniki nadomestila za spoštovanje konkurenčne klavzule in niso vključeni v obvezno zavarovanje ali so vključeni v obvezno zavarovanje s krajšim delovnim oziroma zavarovalnim časom, in sicer na način, kot je v šestem do dvanajstem odstavku 130. člena zakona urejena ugotovitev zavarovalne dobe za zavarovance iz 18. člena zakona.

V 40., 41. in 42. členu ZDR-1 je urejen institut konkurenčne klavzule – pogodbena prepoved opravljanja konkurenčne dejavnosti po prenehanju delovnega razmerja. Konkurenčna klavzula delavca zavezuje, da določeno obdobje po prenehanju delovnega razmerja, vendar ne dlje kot za obdobje dveh let, ne opravlja del ali sklepa posle, pri katerih bi lahko uporabljal tehnična, proizvodna ali poslovna znanja in poslovne zveze, katere je pridobil pri delodajalcu. Delodajalec pa se zaveže, da bo v obdobju, za katero je konkurenčna klavzula dogovorjena, nekdanjemu delavcu izplačeval denarno nadomestilo, ker spoštovanje konkurenčne klavzule onemogoča pridobitev zaslužka, primerljivega delavčevi prejšnji plači.

V skladu s 144. členom ZPIZ-2 se plačajo prispevki tudi od zneska nadomestila, ki ga delodajalec izplača delavcu iz naslova konkurenčne klavzule, v skladu z 34. členom ZPIZ-2 pa se zneski nadomestila zaradi konkurenčne klavzule štejejo za izračun pokojninske osnove. V skladu s 144. člena ZPIZ-2 se prav tako prispevki plačujejo od zneska bonitet.

Po veljavni zakonodaji v ZPIZ-2 ni zavarovalne podlage za vključitev v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje na podlagi statusa prejemnika nadomestila za čas spoštovanja konkurenčne klavzule, zato tekočega zavarovanja ni mogoče vzpostaviti brez spremembe oziroma dopolnitve zakonodaje, posledično zgolj na podlagi prejemanja tega dohodka ni mogoče dopolniti zavarovalne dobe. Ker pa se od nadomestila za čas spoštovanja konkurenčne klavzule obračunavajo in plačajo prispevki, se mora plačilo prispevkov v skladu z zavarovalnim načelom odraziti tudi v priznanju pravic iz tega zavarovanja. Kadar je prejemnik takšnega nadomestila že vključen v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje iz drugega naslova, to je po 14. do 19. ali 25. členu ZPIZ-2, je mogoče osnove, od katerih so bili plačani prispevki za čas spoštovanja konkurenčne klavzule, skladno s splošnimi načeli obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter prvim odstavkom 30. člena ZPIZ-2 upoštevati v pokojninsko osnovo poleg osnov iz tekočega zavarovanja na drugi podlagi.

Osebam, ki prejemajo le nadomestilo za čas spoštovanja konkurenčne klavzule in v obdobju prejemanja tega nadomestila niso zavarovane s polnim delovnim oziroma zavarovalnim časom na drugi podlagi, pa ni omogočeno zavarovanje zgolj na podlagi prejemanja tega nadomestila, posledično tudi nimajo pravic na podlagi plačanih prispevkov od navedenega prejemka. Primerna bi bila ureditev, po kateri zavarovanci, ki prejemajo nadomestilo za spoštovanje konkurenčne klavzule in niso zavarovani ali so zavarovani s krajšim delovnim oziroma zavarovalnim časom, pridobijo zavarovalno dobo na enak način kot zavarovanci iz 18. člena zakona, vendar glede na različno naravo prejemkov (nadomestilo za spoštovanje konkurenčne klavzule je prejemek iz delovnega razmerja, prejemki zavarovancev iz 18. člena zakona pa imajo drugačno pogodbeno naravo in drugačno davčno obravnavo) ni možna vključitev prejemnikov nadomestila za spoštovanje konkurenčne klavzule med zavarovance iz 18. člena zakona.

S predlagano spremembo se tako ureja le ugotovitev zavarovalne dobe za določene prejemnike nadomestila za spoštovanje konkurenčne klavzule, in sicer na način, ki po šestem do dvanajstem odstavku 130. člena zakona velja za ugotovitev zavarovalne dobe za zavarovance iz 18. člena zakona. Zato je v predlaganem novem trinajstem odstavku 130. člena zakona določeno, da se v zavarovalno dobo šteje obdobje, ki se ugotovi na podlagi letnega zneska vseh prejetih nadomestil za spoštovanje konkurenčne klavzule po zakonu, ki ureja delovna razmerja, in sicer na način, kot je s šestim do dvanajstim odstavkom tega člena določen za ugotovitev zavarovalne dobe za zavarovance iz 18. člena tega zakona. Upoštevanje osnov, od katerih so plačani prispevki v skladu prvim odstavkom 144. člena zakona, je za navedene osebe zajeto v osnovni določbi prvega odstavka 30. člena zakona, po katerem se starostna pokojnina odmeri od pokojninske osnove, ki jo tvori mesečno povprečje osnov zavarovanca za posamezno leto zavarovanja, od katerih so bili plačani prispevki.

K 81. členu

Določba neposredno ureja, da se obdobje zaposlitve pri mednarodnih organizacijah s sedežem v EU, EGP in Švici za ugotavljanje pogojev za pridobitev slovenske pokojnine mora upoštevati na podlagi sodbe Evropskega sodišča (C-233/12 – Gardella), če oseba ni mogla prenesti pokojninskih pravic.

Upoštevanje obdobja zaposlitve pri Evropski komisiji, pri njenih agencijah in organih v sestavi ter pri mednarodnih organizacijah s sedežem v EU, EGP in Švici v RS do sedaj ni bilo posebej urejeno, zato se kot pravni vir uporabljajo sodbe Evropskega sodišča (v nadaljnjem besedilu: EC). Glede na sodbo EC št. C-233/12 (sodba Gardella) je treba zavarovancu, ki se zaposli pri mednarodni organizaciji s sedežem v drugi državi članici, za ugotavljanje pogojev za pridobitev pravice do slovenske pokojnine upoštevati tudi obdobje zaposlitve pri tej mednarodni organizaciji. Gre za izenačitev položaja oseb, ki delujejo v okviru institucij EU in EGP ter bodisi nimajo možnosti prenosa pokojninskih pravic ali pa je niso pravočasno izvedli, z osebami, ki izrabijo možnost prostega pretoka delovne sile in se jim za izpolnitev pogojev za pridobitev pravice do starostne pokojnine sešteva pokojninska doba, dopolnjena v več državah članicah EU. Zaradi natančnejše ureditve instituta je določen način upoštevanja takega obdobja, to je le za izpolnitev pogojev za pridobitev pravice do pokojnine iz obveznega zavarovanja po tem zakonu, medtem ko se pri odmeri oziroma višine pravic navedena obdobja ne upoštevajo.

V enakem položaju so tudi poslanci Evropskega parlamenta, za katere se sedaj prav tako z interpretacijo sodb EC na podlagi sodbe Gardella upošteva tudi obdobje trajanja poslanskega mandata v evropskem parlamentu, saj gre pri evropskih poslancih za funkcionarje, za katere ne veljajo Kadrovski predpisi in nimajo možnosti prenosa prispevkov. Tudi trajanje poslanskega mandata v evropskem parlamentu se upošteva le, če brez upoštevanja tega obdobja niso izpolnjeni pogoji za priznanje pravic.

K 82. členu

Vsebina 132. člena zakona se črta in se prenaša v četrto alinejo 24. člena zakona, in sicer z namenom, da se doseže obveznost obračunavanja in plačevanja prispevkov za obdobje podaljšanega zavarovanja, ki velja v primerih, ko med trajanjem delovnega razmerja niso izpolnjene medsebojne pravice in obveznosti iz pogodbe o zaposlitvi, pri čemer pa delovno razmerje ne preneha. To vključuje odsotnosti z dela brez pravice do nadomestila iz različnih razlogov, kot so izredni neplačani dopust, dogovorjen med delavcem in delodajalcem ne glede na njegov namen, ter neupravičene odsotnosti, če delodajalec ne sproži postopka izredne odpovedi pogodbe o zaposlitvi. Tako ni več negotovosti, ali bo med trajanjem delovnega razmerja prišlo do dela dobe, ki ne bi bil všteven, ker prispevki niso plačani (tega Zavod tudi sedaj ni izvajal niti nadzoroval).

K 83. členu

Določba 133. člena zakona se vsebinsko ne spreminja, gre za spremembo redakcijske narave. Besedilo je preoblikovano z namenom večje razumljivosti in preglednosti predpisa, saj v drugem odstavku natančneje določa primere, v katerih se v zavarovalno dobo šteje le sorazmerni del obdobja. Gre za primere, ko je bil plačan le del obračunanih prispevkov ali ko so bili prispevki obračunani in plačani od osnov, ki so nižje od predpisanih.

Dodatno novi tretji odstavek določa, da se pri presoji upoštevanja obdobja zavarovanja in plačila prispevkov kot enota preračuna upošteva celotno obdobje pri posameznem zavezancu v koledarskem letu, kar omogoča doslednejšo in enotnejšo obravnavo primerov, ko so prispevki plačani le delno ali obračunani od prenizkih osnov.

K 84. členu

V kontekstu poenotenja dob se določa omejitev možnosti dokupa zavarovalne dobe v skupnem trajanju maksimalno treh let. Posamezniki, ki si dokupijo dobo, za to obdobje namreč niso vključeni v obvezno zavarovanje in ne plačujejo redno prispevkov, kar pomeni, da za izpolnitev pogojev ali za boljšo odmero določeno število let dokupijo za nazaj.

K 85. členu

Pri odmeri pravic na podlagi invalidnosti se s prišteto dobo nadomešča del pokojninske dobe, ki je delovni invalid zaradi invalidnosti ni mogel doseči, če na dan nastanka invalidnosti še ni dopolnil 67 let starosti. Prišteta doba je torej fiktivna pokojninska doba.

Prvi odstavek tega člena določa zvišanje upokojitvene starosti iz 65 na 67 in je posledica uskladitve z na novo določenimi starostnimi pogoji za pridobitev pravice do starostne pokojnine.

Spremenjeni drugi odstavek določa drugačno opredelitev načina izračuna prištete dobe glede na dopolnjeno zavarovančevo starost ob nastanku invalidnosti. Po spremenjenem načinu se bo prišteta doba računala tako, da bo predstavljala dve tretjini obdobja med datumom nastanka invalidnosti in datumom, pri katerem bi zavarovanec dopolnil 67 let starosti.

V tretjem odstavku je urejeno prehodno obdobje za dvig starosti. Zvišanje starosti se bo začelo uvajati postopoma, in sicer od leta 2028 dalje, starost se bo poviševala za tri mesece na leto, leta 2035 pa bi se prehodno obdobje končalo. Prehodno obdobje ne velja za zavarovance iz pete alineje prvega

odstavka 41. člena zakona. Zanje velja fiksna prišteta doba, ki se računa od starosti 62 let (datum nastanka invalidnosti je vedno starost 62 let) in do starosti 67 let in znaša 40 mesecev. Glede na to, da gre za administrativno upokojitev, se z navedenim zagotavlja vsem enaka dolžina prištete dobe.

K 86. členu

V skladu s spremenjenim šestim in novim sedmim odstavkom 140. člena zakona bo Zavod po uradni dolžnosti informacijo o pričakovanem datumu in/ali višini starostne oziroma predčasne pokojnine posredoval dvakrat, in sicer v koledarskem letu, ko zavarovanec dopolni 58 let, in ko dopolni 62 let starosti. Prvič bo Zavod zavarovancem poslal informacijo o pričakovanem datumu in višini starostne oziroma predčasne pokojnine pri starosti 62 let šele v letu 2030.

Zavarovanci vlagajo zahtevo za informacijo o pričakovanem datumu oziroma višini starostne oziroma predčasne pokojnine tudi po večkrat v istem koledarskem letu. Prednostna naloga Zavoda je priznavanje in odmerjanje pravic, ki zagotavljajo socialno varnost upravičencev, pri čemer je Zavod pri tem vezan na roke izdaje odločb po Zakonu o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10, 82/13, 175/20 – ZIUOPDVE in 3/22 – Zdeb; v nadaljnjem besedilu: ZUP). Večkratno podajanje informacij o pričakovanem datumu in/ali višini starostne oziroma predčasne pokojnine istim upravičencem povzroča zamude Zavoda pri uveljavljanju pravic, ki je temeljna naloga Zavoda, in s tem posledično nezadovoljstvo strank, ki čakajo na pravico. Glede na navedeno ta člen določa starost, pri kateri lahko zavarovanec prvič vloži zahtevo o pričakovanem datumu oziroma višini starostne oziroma predčasne pokojnine, in sicer pri starosti 55 let. Prav tako se omejuje število zahtev, ki jih lahko vložijo zavarovanci, ki želijo informacijo o pričakovanem datumu oziroma višini starostne oziroma predčasne pokojnine po dopolnitvi starosti 55 let, in sicer lahko to storijo enkrat v obdobju dveh zaporednih let.

Izpostavljamo, da imajo zavarovanci na spletni strani Zavoda na voljo Splošni informativni kalkulator in Osebni informativni pokojninski kalkulator, ki omogočata informativni izračun datuma izpolnjevanja pogojev za pridobitev pravice do starostne oziroma predčasne pokojnine ter izračun predvidene višine pokojnine. Splošni informativni kalkulator na podlagi ročnega vnosa podatkov omogoča hiter in enostaven informativni izračun datuma izpolnjevanja pogojev za pridobitev pravice do starostne oziroma predčasne pokojnine ter izračun predvidene višine pokojnine. Osebni informativni pokojninski kalkulator omogoča pridobitev informacije o predvidenih relevantnih datumih izpolnjevanja pogojev za pridobitev pravice do starostne oziroma predčasne pokojnine ter o višini pokojnine, izračunani na podlagi osebnih podatkov, ki so zapisani v informacijskem sistemu Zavoda in vplivajo na priznanje in odmero pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

K 87. členu

Prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje se ne plačujejo od nadomestil iz invalidskega zavarovanja, kar je že določeno v zadnjem stavku prvega odstavka 143. člena ZPIZ-2. Ne glede na navedeno se prispevki štejejo za plačane in se uporabljajo za izračun pokojninske osnove.

Določba se prenaša v nov drugi odstavek tega člena, hkrati pa se v tem odstavku določa še pravna podlaga za oblikovanje pravilnega zneska osnove nadomestil iz invalidskega zavarovanja, ki se potem šteje tudi za izračun pokojninske osnove, kar se v praksi že izvaja.

Nadomestila plače iz invalidskega zavarovanja, ki jih je zavarovanec prejel zaradi dela:
- na drugem delovnem mestu (nadomestilo zaradi manjše plače na drugem ustreznem delu –po ZPIZ-92, nadomestilo za invalidnost –po ZPIZ-1 in ZPIZ-2),
- nadomestila plače za čas poklicne rehabilitacije iz drugega odstavka 80. člena ZPIZ-2 (nadomestilo, ki se izplačuje zavarovancu, ki se izobražuje ob delu za drugo delo, ki ga bo opravljal s polnim delovnim časom, pripada od nastopa in do končane poklicne rehabilitacije denarno nadomestilo) in

- nadomestila plače iz invalidskega zavarovanja, ko je zavarovanec delal s krajšim delovnim časom od polnega (nadomestilo zaradi dela s krajšim delovnim časom od polnega –po ZPIZ-92, delna invalidska pokojnina-po ZPIZ-1, delno nadomestilo-po ZPIZ-2),
se zavarovancem v skladu z 32. členom ZPIZ-2 štejejo tudi za izračun pokojninske osnove, če je bil zavarovanec v času uživanja navedenih pravic obvezno vključen v pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Z novo določbo drugega odstavka se ureja, da se nadomestila iz invalidskega zavarovanja, ki jih zavarovanec prejme zaradi različnih razlogov, odmerijo v neto znesku, ki se nato za izračun pokojninske osnove poveča oziroma obruti s povprečno stopnjo davkov in prispevkov iz drugega odstavka 30. člena ZPIZ-2, saj se na tak način zagotovi pravilna osnova nadomestila, ki se potem šteje za izračun pokojninske osnove. Izjema od tega pravila so začasna nadomestila iz drugega odstavka 89. člena zakona, ki jih odmeri zavod v neto znesku, izplačuje pa jih delodajalec enako, kot to velja za izplačilo plač. Za ta nadomestila je v drugem odstavku 91. člena zakona izrecno določen način obrutenja, kot po predpisih o dohodnini velja za prejemke v naravi, in sicer s koeficientom davčnega odtegljaja. Tudi za izračun pokojninske osnove se začasna nadomestila upoštevajo enako kot plače.

Povprečno stopnjo davkov in prispevkov iz tega odstavka določi in objavi minister, pristojen za finance.

K 88. členu

S spremenjenim dosedanjim četrtim odstavkom 144. člena zakona se natančneje določa enota, v okviru katere se presoja, ali so prispevki plačani od najnižje predpisane osnove, to je mesec, saj lahko na nivoju koledarskega leta zavezanec doseže plačilo prispevkov od najnižje predpisane osnove tudi z drugimi izplačili, ki niso plača (npr. božičnica, poslovna uspešnost), ki pa so davčno lahko ugodneje obravnavani kot je plača. S spremenjeno določbo je jasneje opredeljeno, da je najnižjo predpisano osnovo treba doseči s plačo na mesečnem nivoju, sicer je delodajalec dolžan plačati prispevke od zneska razlike med izplačano plačo oziroma nadomestilom plače in najnižjo predpisano osnovo iz petega odstavka 144. člena zakona. Ta osnova velja tudi za zavarovance iz petega, sedmega in osmega odstavka 14. člena zakona, katerih delodajalec ni plačnik davka v RS, in za zavarovance iz četrtega odstavka 24. člena zakona, ki jim delodajalec plačuje prispevke zavarovanca in prispevke delodajalca v svoje breme za čas neplačane odsotnosti delavca z dela med trajanjem delovnega razmerja (osnova, določena v novem petem odstavku 144. člena zakona).

S predlaganim novim petim odstavkom se v 144. člen zakona prenaša vsebina dosedanjega 150. člena zakona, to je določitev osnove za čas neplačane odsotnosti delavca z dela med trajanjem delovnega razmerja. Vsebina dosedanjega 132. člena zakona, ki je urejal upoštevanje časa neplačane odsotnosti delavca z dela med trajanjem delovnega razmerja kot podaljšano zavarovanje, in sicer le ob pogoju plačila prispevkov. Taka ureditev je izpostavila dilemo o obveznosti plačila prispevkov, ob tem, da je bilo delovno razmerje vzpostavljeno in se ni prekinilo niti ni prenehalo. S črtanjem 132. člena zakona in prenosom njegove vsebine v predlagani četrti odstavek 24. člena zakona se odpravi dvom v obveznost plačila prispevkov – le-to je namreč obvezno. Poleg navedenega je bilo izpostavljenih tudi več vprašanj glede določitve osnove za obračun in plačilo prispevkov, kar naslavlja predlagani šesti odstavek. Še vedno je osnova za plačilo prispevkov plača zavarovanca, ki jo je imel v zadnjem mesecu pred nastopom teh primerov, ki pa se ne uskladi, temveč se le povečuje s stopnjo rasti povprečnih mesečnih plač na zaposlenega v RS. Če pri mesečnem gibanju povprečne plače pride do znižanja v primerjavi s ugotovljeno povprečno plačo za predhodni mesec, se osnova za plačilo prispevkov ne zniža. Če pa se plača povečuje, se pri obračunu prispevkov osnova poveča na raven zadnjega meseca, za katerega je SURS objavil povprečno mesečno plačo na zaposlenega v RS in je bila znana na dan, ko je nastala obveznost obračuna prispevkov. S tem je omogočeno, da se osnova določi vedno enako, in sicer tudi v primeru, ko delodajalec ne obračuna prispevkov v rokih po predpisih o delovnih razmerjih ali jih ne plača v predpisanem roku.

K 89. členu

S predlaganim novim tretjim odstavkom 149. člena zakona se ureja še nadaljnje določanje osnove za plačilo prispevkov za kmete, ki so bili do predlaganih sprememb prostovoljno vključeni v obvezno zavarovanje po petem odstavku 25. člena zakona, po predlaganih spremembah pa bodo postali zavarovanci iz novega četrtega odstavka 17. člena zakona.

V 149. členu zakona so določene osnove za zavarovance iz 25. člena zakona, ki se prostovoljno vključijo v obvezno zavarovanje. Osebe, ki opravljajo kmetijsko dejavnost in izpolnjujejo vse pogoje iz prvega in tretjega odstavka 17. člena zakona, razen pogoja dohodka, so po veljavnem ZPIZ-2 prostovoljno vključene v obvezno zavarovanje po petem odstavku 25. člena zakona, s predlagano spremembo 17. in 25. člena zakona pa bodo imele kot zavarovanci iz novega četrtega odstavka 17. člena zakona možnost vključitve v obvezno zavarovanje po lastni odločitvi. S tem so obravnavane kot delovno aktivni zavarovanci in na podlagi tega zavarovanja bodo imele enake pravice kot zavarovanci iz prvega in tretjega odstavka 17. člena zakona.

Vendar je treba upoštevati, da se prostovoljni vstop in izstop iz zavarovanja po četrtem odstavku 17. člena zakona omogoča kmetom, ki po kriteriju obdavčljivih dohodkov ne dosegajo dohodka kmetije, ki bi zadoščal za poravnavo obveznosti za vključitev v obvezna socialna zavarovanja, lahko pa ima kmetija dohodke iz drugih virov, ki to omogočajo, ter da gre za ekonomsko šibkejše kmetije. Iz opisanega razloga se osnova za plačevanje prispevka za te zavarovance še naprej določa po prvem odstavku 189. člena zakona in so zavarovanci iz četrtega odstavka 17. člena zakona izvzeti iz določanja osnov po 145. členu zakona.

K 90. členu

S členom se črta 150. člen ZPIZ-2, ki ureja osnovo za plačilo prispevkov za podaljšano zavarovanje, saj se njegova vsebina prenaša v novi šesti odstavek 144. člena zakona, pri čemer se tudi vsebina 132. člena zakona (podaljšano zavarovanje) prenaša v 4. alinejo 24. člena zakona. Čas dosedanjega podaljšanega zavarovanja, ki je bilo všteto v zavarovalno dobo le ob pogoju plačanih prispevkov, se s predlagano spremembo ureja v členu, ki govori o tem, da se delovno razmerje ne prekine zaradi taksativno navedenih okoliščin. Namen take ureditve je zagotovitev nesporne določitve obveznega obračuna in plačila prispevkov za čas, ki obstaja ves čas vključenosti v zavarovanje, pri čemer je za vsako od navedenih okoliščin, ko se zavarovanje ne prekine, v 144. členu zakona določena osnova, od katere se prispevki plačujejo, v 152. in 153. členu zakona pa so določeni zavezanci za plačilo prispevkov.

K 91. členu

S predlagano spremembo 24. člena zakona, v katerem se doda nova četrta alineja, se ukinja pojem podaljšanega zavarovanja, kot je določeno v veljavnem 132. členu zakona. V predlagani novi četrti alineji 24. člena zakona se dosedanje podaljšano zavarovanje obravnava le kot posebna oblika odsotnosti z dela med neprekinjenim trajanjem delovnega razmerja, s čimer se določa obveznost plačevanja prispevkov za ves čas odsotnosti med neprekinjenim trajanjem delovnega razmerja. Zato je treba črtati 132. člen zakona, posledično pa je treba v četrti alineji prvega odstavka 152. člena zakona s to spremembo uskladiti tudi navedbo delodajalca kot zavezanca za prispevek zavarovanca, pri čemer se dejanski položaj samih zavarovancev ne spreminja. Upoštevanje obdobja odsotnosti delavca brez pravice do nadomestila za določene oblike odsotnosti tako ne bo več vprašljivo in pogojeno s plačilom prispevkov, kar je do sedaj sprožalo dvom v obveznost plačevanja prispevkov po sedanjem 150. členu zakona, temveč bo obveznost plačevanja prispevkov s strani delodajalca nesporna.

K 92. členu

Predlagane spremembe 153. člena zakona določajo delodajalca kot zavezanca za plačilo prispevkov tudi za zavarovance iz nove četrte alineje 24. člena zakona, prenašajo ureditev iz interventnega ZUJF-C v ZPIZ-2, urejajo obveznost plačila prispevkov za osebe, katerih izplačevalec ni plačnik davka, ter

izenačujejo položaj delavcev pri domačih in tujih delodajalcih, pri čemer se omogoča, da prispevke za delavce tujih delodajalcev plača zavarovanec sam, podružnica v RS ali stalna poslovna enota.

V prvi alineji prvega odstavka 153. člena zakona je kot zavezanec za plačilo prispevkov določen delodajalec tudi za zavarovance iz nove četrte alineje 24. člena zakona, v katero je prenesena vsebina 132. člena zakona (podaljšano zavarovanje). Gre za uskladitev s spremembo 24. člena zakona in s črtanjem 132. in 150. člena zakona.

V peti in šesti alineji je določitev zavezanca za plačilo prispevka delodajalca usklajena z določbami ZDOsk-1. V skladu s prvim odstavkom 23. člena ZDOsk-1 ima oskrbovalec družinskega člana pravico do delnega plačila za izgubljeni dohodek v višini 1,2 kratnika minimalne plače v Republiki Sloveniji, ki mu ga obračunava in izplačuje ZZZS, v skladu s tretjim odstavkom 45. člena ZDOsk-1 pa ZZZS oskrbovalcu družinskega člana iz 18.člena ZDOsk-1 obračuna in izplača delno plačilo za izgubljeni dohodek do 18. v mesecu za pretekli mesec. V prvem odstavku 89. člena je določeno, da enotni informacijski sistem za dolgotrajno oskrbo je na nacionalni ravni usklajen informacijski sistem dolgotrajne oskrbe, ki zagotavlja varno upravljanje podatkov med ministrstvom, ZZZS, vstopnimi točkami, izvajalci DO in IRSSV in avtomatizirano obdelavo podatkov. Po prehodni določbi 120. člena ZDOsk-1 ministrstvo (pristojno za dolgotrajno oskrbo) vzpostavi enotni informacijski sistem iz 89. člena tega zakona v petih letih od uveljavitve tega zakona (ta rok bo glede na uveljavitev ZDOsk-1 potekel 3. 8. 2028). Na podlagi prehodne določbe sedmega odstavka 132. člena ZDOsk-1 je do vzpostavitve enotnega informacijskega sistema izplačevalec delnega plačila za izgubljeni dohodek, v katerega je vključeno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, zdravstveno zavarovanje, zavarovanje za primer brezposelnosti ter zavarovanje za starševsko varstvo in obvezno zavarovanje za DO, ministrstvo, pristojno za dolgotrajno oskrbo. V skladu s tretjim odstavkom 139. člena ZDosk-1 po vzpostavitvi enotnega informacijskega sistema iz 120. člena ZDOsk-1 in do ureditve v zakonu, ki ureja zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje, prispevke za zavarovanje za primer bolezni in poškodbe izven dela za oskrbovalca družinskega člana plačujejo zavarovanci in ZZZS. Prispevek za zavarovanje za poškodbo pri delu in poklicno bolezen za oskrbovalca družinskega člana plačuje ZZZS. Prispevek za oskrbovalce družinskega člana se plačuje od bruto osnove za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Glede na navedeno je zavezanec za plačilo prispevkov delodajalca za oskrbovalce družinskega člana ZZZS, kar je urejeno s spremenjeni peti alineji, in zavezanec za te zavarovance preneha biti Republika Slovenija, kar je urejeno v spremenjeni šesti alineji prvega odstavka 153. člena zakona. Začasna določitev ministrstva, pristojnega za dolgotrajno oskrbo, je določena v prehodni določbi tega zakona.

V tretjem odstavku 3. člena ZUJF-C je določeno, da so do ustrezne ureditve v zakonu, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje, ne glede na drugo alinejo prvega odstavka 153. člena ZPIZ-2, za plačilo prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje delodajalcev za osebe iz drugega odstavka 6.b člena Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti (Uradni list RS, št. 107/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 59/07 – ZŠtip, 51/10 – odl. US, 80/10 – ZUTD in 95/14 – ZUJF-C; v nadaljnjem besedilu; ZZZPB) zavezane organizacije oziroma delodajalci, ki posredujejo začasna in občasna dela osebam iz drugega odstavka 6.b člena ZZZPB. Prispevkov torej ne plačujejo delodajalci kot izplačevalci prejemkov neposredno, temveč po področnih predpisih izplačajo prejemek dijaka ali študenta skupaj s prispevki in davki organizaciji za posredovanje dela, ki odvede davčne odtegljaje in dijaku posreduje neto znesek plačila. Določitev zavezanca za prispevek delodajalca za pokojninsko in invalidsko zavarovanje je s predlagano novo sedmo alinejo in s spremenjeno drugo alinejo prvega odstavka 153. člena zakona iz interventnega ZUJF-C, kjer je bila določena za omejeni čas do ureditve v ZPIZ-2, prenesena v ZPIZ-2 kot pristojni področni zakon. Obenem se v novi predlagani sedmi alineji prvega odstavka 153. člena zakona upošteva tudi, da v skladu s prvim odstavkom šestega člena ZZZP začasno in občasno delo osebam iz drugega odstavka 6.b člena tega zakona posreduje tudi ZRSZ, zaradi česar je prav tako naveden kot zavezanec za plačilo prispevkov delodajalca za navedene zavarovance.

Prav tako je v predlaganem četrtem odstavku urejena določitev zavezanca za prispevek za osebe, ki so zavarovane po prvem in drugem odstavku 18. člena tega zakona, kadar pravna ali fizična oseba, ki je

izplačevalec prejemka za delo v okviru drugega pravnega razmerja, ni plačnik davka v skladu z zakonom, ki ureja davčni postopek. Ti zavarovanci so sami zavezanci za prispevek delodajalca, ureditev pa se v ZPIZ-2 kot pristojni področni zakon prenaša iz prehodne določbe prvega odstavka 114. člena ZMEPIZ-1.

K 93. členu

Spreminja se devetintrideseta alineja prvega odstavka tega člena. Vdova ali vdovec, ki je upravičen do zagotovljene vdovske pokojnine, je pred priznanjem pravice do zagotovljene vdovske pokojnine upravičen bodisi do vdovske pokojnine bodisi do lastne pokojnine in dela vdovske pokojnine (izplačuje se pravica, ki je za vdovo ali vdovca ugodnejša), zato je RS dolžna iz državnega proračuna zagotoviti le del pokojnine, ki predstavlja razliko med zgoraj navedenim zneskom pokojnine (vdovska pokojnina) oziroma seštevkom pokojnin (lastna pokojnina in del vdovske pokojnine) in zneskom zagotovljene pokojnine. Dosedanja ureditev je upoštevala del pokojnine, ki je predstavljal razliko med vdovsko pokojnino in zneskom zagotovljene pokojnine in to tudi tedaj, ko je vdova oziroma vdovec prejemal/a lastno in del vdovske pokojnine, katere seštevek je precej višji od preračunanega zneska vdovske pokojnine. Z novima 40. in 41. alinejo se dodaja podlaga za zagotavljanje sredstev iz državnega proračuna za izplačilo letnega in zimskega dodatka.

Z drugim odstavkom se natančneje ureja obveznost RS do Sklada obrtnikov in podjetnikov (v nadaljnjem besedilu: SOP) v zvezi z zagotavljanjem dela sredstev za izplačevanje pokojnin SOP iz državnega proračuna. Ta tematika je sedaj urejena v štiriintrideseti alineji prvega odstavka 161. člena ZPIZ-2. Ta odstavek ureja obveznosti, ki jih RS zagotavlja Zavodu iz državnega proračuna, zato je vsebinsko ustreznejša ureditev obveznosti do SOP v posebnem odstavku. Obveznost do SOP je zagotavljanje sredstev iz državnega proračuna skladu obrtnikov za upokojene člane sklada obrtnikov, ki so pridobili pravice do skladove pokojnine na podlagi obdobja zavarovanja od uvedbe skladovega zavarovanja pa do 1. januarja 1983 in še niso uveljavili pravice do starostne, predčasne ali invalidske pokojnine po tem zakonu, v višini celotnega zneska pokojnine, ki so jo pridobili pri skladu obrtnikov, vendar največ do zneska 26 % najnižje pokojninske osnove, določene s tem zakonom. Gre za natančnejšo definicijo obveznosti RS do SOP, ki je bila uveljavljena tudi z Zakonom o poračunavanju finančnih obveznosti Republike Slovenije iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (Uradni list RS, št. 8/16; v nadaljnjem besedilu: ZPFOPIZ-1), ki natančneje ureja izračun obveznosti RS do SOP.

K 94. členu

Po tem členu je predvideno, da Vlada RS socialne partnerje redno seznanja s stanjem finančne vzdržnosti izdatkov za pokojnine glede na opravljene simulacije, da se lahko pravočasno začnejo razprave in socialni dialog o morebitnih spremembah sistema glede na opažene trende. Z dopolnitvijo se dosega večja stopnja zaveze za ohranjanje socialnega dialoga.

K 95. členu

Uživalec predčasne in starostne pokojnine, ki se ponovno vključi v obvezno zavarovanje (t.i. reaktiviranec), ne more ponovno pridobiti pravice do nadomestila iz invalidskega zavarovanja, ki ga je užival do upokojitve, saj z upokojitvijo prenehajo vse pravice iz invalidskega zavarovanja na podlagi preostale delovne zmožnosti. Navedeno ureja novi osmi odstavek 126. člena tega zakona. Uživalec starostne ali predčasne pokojnine, ki se bo ponovno vključil v obvezno zavarovanje, bo v navedenem času lahko uveljavil samo pravico do invalidske pokojnine in ne preostalih pravic na podlagi invalidnosti.

K 96. členu

Spreminja se naslov 180. člena zakona, saj se v navedenem členu ureja izdaja začasne odločbe.

Zavod do objave valorizacijskih količnikov ne more izdati dokončne odločbe, izdaja pa začasno odločbo, za katero se v 180. členu zakona dodaja pravna podlaga. Posebna ureditev je potrebna, saj 221. člen ZUP, ki ureja začasno odločbo, določa, da se z odločbo, ki se izda po končanem postopku, razveljavi začasna odločba, ki je bila izdana med postopkom. Razveljavitev glede na 281. člen ZUP učinkuje za naprej, kar pa za odločanje Zavoda ni ustrezno, saj bi zavarovanci bili prikrajšani (pri začasni odločbi se ne upoštevajo osnove iz koledarskega leta pred letom uveljavitve pravice, ki pa pri nekaterih zavarovancih pomenijo višjo pokojninsko osnovo in posledično višjo pokojnino ali nadomestilo) ali pa bi Zavod izplačal preveč sredstev. Po objavi valorizacijskih količnikov v Uradnem listu RS, se izda odločba, s katero se nadomesti začasna odločba.

K 97. členu

Potrebe po medicinskih izvedencih so na Zavodu precejšnje (trenutno preko 200 izvedencev), saj je potrebno upoštevati zahteve ZPIZ-2 po dveh izvedencih v senatu invalidskih komisij, zahteve ZUP po izločanju izvedencev, ki so sodelovali v procesu zdravljenja zavarovancev, in naraščajoči trend potreb po obiskih na domu zavarovancev in v domovih starejših občanov. Vsebina nabora specialnosti medicinskih izvedencev je pomembna tudi zaradi potrebe po predsedovanju senatu invalidske komisije s strani izvedenca specialista za glavno bolezen ali poškodbo zavarovanca (takšne so tudi zahteve sodišč).

Na podlagi navedenega se spreminjata drugi in sedmi odstavek 181. člena zakona, ki urejata postopek imenovanja in izbire izvedencev na podlagi javnega razpisa, ne glede na ureditev v zakonu, ki ureja javno naročanje.

V tretjem odstavku 181. člena zakona se spreminja sestava senata, ki podaja izvedensko mnenje o ugotavljanju invalidnosti, in sicer lahko navedeno izvedensko mnenje poda zdravnik posameznik, na drugi stopnji pa senat v sestavi najmanj dveh izvedencev.

V četrtem odstavku 181. člena zakona se zaradi spremembe 72. člena zakona dodaja, da lahko tudi zavarovanec III. kategorije glede na peti odstavek 72. člena zakona pridobi pravico do poklicne rehabilitacije. Invalidska komisija lahko poda izvedensko mnenje tudi pri uveljavljanju izbirne pravice do poklicne rehabilitacije na podlagi 83. člena tega zakona. V navedenem odstavku je omočeno, da invalidska komisija poda izvedensko mnenje o obliki poklicne rehabilitacije sama ali na podlagi mnenja zunanje strokovne institucije s področja medicine dela in poklicne rehabilitacije.

K 98. členu

Predlog v četrtem odstavku 186. člena zakona dodaja novo nalogo Sveta Zavoda, in sicer da le-ta sklepa kolektivno pogodbo Zavoda na strani delodajalca. S tem se jasneje ureja dosedanje stanje, v katerem so delovna razmerja delavcev, zaposlenih na Zavodu, med drugim urejena tudi s kolektivno pogodbo, sklenjeno na ravni Zavoda. Ta se uporablja od 19. 3. 1993 dalje in je do 1. 8. 2008 urejala vse pravice in obveznosti iz delovnih razmerij. S 1. 8. 2008, ko se je začel za javne uslužbence uporabljati Zakon o sistemu plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 108/09 – uradno prečiščeno besedilo, 13/10, 59/10, 85/10, 107/10, 35/11 – ORZSPJS49a, 27/12 – odl. US, 40/12 – ZUJF, 46/13, 25/14 – ZFU, 50/14, 95/14 – ZUPPJS15, 82/15, 23/17 – ZDOdv, 67/17, 84/18, 204/21, 139/22, 38/24, 48/24 – odl. US in 95/24 – ZSTSPJS), se je področje delovnih mest in plač pričelo urejati s kolektivno pogodbo na ravni dejavnosti (Kolektivna pogodba za dejavnost obvezne socialne varnosti - tarifni del, Uradni list RS, št. 60/08) in s Kolektivno pogodbo za javni sektor (Uradni list RS, št. 57/08). Tudi z začetkom uporabe Zakona o skupnih temeljih sistema plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 95/24), to je s 1. 1. 2025, je urejanje področja delovnih mest in plač ostalo nespremenjeno. Medtem pa so druga področja, kot npr. letni dopust in druge odsotnosti z dela, še vedno urejena s kolektivno pogodbo, sklenjeno na ravni Zavoda. Kolektivne pogodbe na ravni dejavnosti, ki veljajo za Zavod in pri njem zaposlene delavce, teh področij ne urejajo.

Zakon o kolektivnih pogodbah (Uradni list RS, št. 43/06 in 45/08 – ZArbit; v nadaljnjem besedilu: ZKolP), ki je začel veljati 6. 5. 2006, je področje kolektivnih pogodb uredil celovito, pri čemer je v drugem odstavku 2. člena določil, da Vlada RS ali ministrstvo, ki ga pooblasti, oziroma drug, z zakonom pooblaščen organ, kot stranka na strani delodajalca sklepa kolektivne pogodbe, ki se sklepajo za zaposlene v državnih organih RS, upravah samoupravnih lokalnih skupnosti, javnih agencijah, javnih skladih, javnih zavodih, javnih gospodarskih zavodih in drugih osebah javnega prava, če so posredni uporabniki državnega proračuna ali proračuna samoupravnih lokalnih skupnosti. Glede na to je treba zaradi jasnosti poskrbeti za dopolnitev zakona, ki ureja organiziranost Zavoda, in sicer tako, da bo zakon določal, kateri organ tega zavoda je pristojen za sklepanje kolektivne pogodbe na ravni Zavoda, ki je bila v času uveljavitve ZKolP že sklenjena na podlagi predhodno veljavne pravne ureditve.

S predlagano dopolnitvijo četrtega odstavka 186. člena zakona se določa, da je za sklepanje kolektivne pogodbe na ravni Zavoda pristojen Svet Zavoda. Svet Zavoda je namreč organ upravljanja in med drugim sprejema statut Zavoda, splošne akte za izvajanje zavarovanja, splošni akt o pripravništvu in druge splošne akte Zavoda. Kolektivna pogodba ima lahko tako obligacijski kot normativni del, pri čemer se slednji nanaša na nedoločen krog naslovnikov (delavcev), zato ga s tega vidika štejemo med splošne pravne akte in je posledično najprimerneje, da kolektivno pogodbo sklepa Svet Zavoda.

K 99. členu

V spremenjenem prvem odstavku 189. člena zakona se črta del besedila, ki določa pristojnost ministra za ukrepanje v primeru ugotovljenih nepravilnosti. Navedena določba je bila v praksi zelo težko izvedljiva.

Črtan je tudi tretji odstavek, saj morajo na zakonitost sprejetih odločitev sveta Zavoda paziti vsi člani sveta Zavoda, ki jim je v okviru njihovih pristojnosti podeljena tudi določena odgovornost pri sprejemanju odločitev.

K 100. členu

S spremembo enajstega odstavka 200. člena zakona se ukinja vzpostavitev mirovanja poklicnega zavarovanja v času prejemanja nadomestila plače v breme zavarovanja za starševsko varstvo v skladu s predpisi o starševskem varstvu. Glede na pravno ureditev EU glede uresničevanju načela enakih možnosti ter enakega obravnavanja moških in žensk pri zaposlovanju in poklicnem delu, sodne prakse EU in mnenjem Zagovornika načela enakosti se določa obveznost plačila prispevkov za poklicno zavarovanje tudi za čas prejemanja nadomestila plače v breme zavarovanja za starševsko varstvo v skladu s predpisi o starševskem varstvu. Plačnik prispevkov za poklicno zavarovanje v času prejemanja nadomestila plače v breme zavarovanja za starševsko varstvo v skladu s predpisi o starševskem varstvu je delodajalec, enako kot pri plačevanju prispevkov za poklicno zavarovanje za čas prejemanja nadomestil v breme zdravstvenega zavarovanja.

Z novim osemnajstim odstavkom se določa osnova za plačilo prispevkov za poklicno zavarovanje v času prejemanja nadomestila plače v breme zavarovanja za starševsko varstvo v skladu s predpisi o starševskem varstvu.

K 101. členu

S spremembo petega odstavka 201. člena zakona se po uradni dolžnosti onemogoča uvedba postopka ugotavljanja, ali so na delovnih mestih poklicnega zavarovanja še izpolnjeni pogoji za obveznost vključitve v poklicno zavarovanje iz 199. člena zakona, če je prišlo do spremembe škodljivih vplivov ali drugih omejitev delovnega mesta, na podlagi analize posledic dela za zdravje zavarovancev iz 201.b člena zakona, ki jo je naredil Klinični institut za medicino dela, prometa in športa v okviru projekta PREMIK.

K 102. členu

Z dopolnitvijo drugega odstavka 202.a člena zakona se razširja krog upravičencev do dokupa pokojninske dobe na podlagi dodane dobe za primere, ko zavarovanci niso uveljavili poklicne pokojnine. Med upravičence do dokupa pokojninske dobe na podlagi dodane dobe se dodaja tudi uživalca pokojnine, priznane na podlagi 399. člena zakona (starostne pokojnine po posebnih predpisih). S tem se sledi ureditvi upravičencev do dokupa pokojninske dobe na podlagi dodane dobe iz prvega odstavka 202.a člena zakona, ki to pravico ureja za zavarovance, ki so uveljavili poklicno pokojnino.

K 103. členu

S spremembo 204. člena zakona se v prvi alineji tretjega odstavka spreminja višina starosti, ki se uporabi za obdobja zavarovanja, ko zavarovanec član poklicnega zavarovanja ni bil upravičen do poklicnega zavarovanja. Ostali pogoji za uveljavitev pravice do poklicne pokojnine se ne spreminjajo, kljub zvišanju pogojev za uveljavitev pravice do starostne pokojnine, kar pomeni, da bodo upravičenci dlje časa prejemali poklicno pokojnino.

Pri spremembah četrtega odstavka gre za nomotehnično uskladitev, saj peti odstavek 27. člena zakona ni relevanten.

K 104. členu

Določbe prvega odstavka 206. člena zakona zavarovancu-članu, ki je prejemnik družinske pokojnine, ne omogočajo izplačila odkupne vrednosti sredstev na računu Sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja (v nadaljnjem besedilu: SODPZ) oz. pravice do prenosa sredstev ob upokojitvi v obveznem pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Tak zavarovanec-član za časa svojega življenja tako nikoli ne bo mogel razpolagati s sredstvi, ki jih ima na računu pri SODPZ. S temi sredstvi bodo lahko razpolagali šele dediči ali upravičenci za primer smrti. Z dopolnitvijo prvega odstavka se zavarovance-člane, ki so prejemniki trajne družinske pokojnine, izenačuje z zavarovanci-člani, ki so prejemniki ostalih pokojnin, ki jih navaja prvi odstavek 206. člena ZPIZ-2, in se jim omogoča razpolaganje s sredstvi že za časa njihovega življenja.

Iz konkretnih primerov je bilo ugotovljeno, da obstaja možnost, da nekateri zavarovanci-člani, ki imajo sredstva na računu poklicnega zavarovanja, nikoli ne bodo izpolnili pogojev za upokojitev v obveznem pokojninskem in invalidskem zavarovanju, kot jih določa ZPIZ-2, in bodo lahko s temi sredstvi po njihovi smrti razpolagali šele njihovi upravičenci za primer smrti oz. dediči. Z novim drugim odstavkom se takim zavarovancem omogoča razpolaganja z lastnimi sredstvi še za časa njihovega življenja. Določeno je, da mora zavarovanec-član dopolniti starost 67 let in da še ne izpolnjuje pogojev za upokojitev v obveznem pokojninskem in invalidskem zavarovanju. S tem se omogoča možnost razpolaganja s sredstvi zavarovanca-člana še pred smrtjo.

S spremembo petega odstavka se spreminja obseg sredstev, ki se lahko izplača dedičem ali upravičencem za primer smrti v primeru smrti uživalca poklicne pokojnine. S spremembo se zvišuje ta obseg sredstev, saj se določa, da se dedičem ali upravičencem za primer smrti izplača odkupna vrednost preostalih enot premoženja na osebnem računu umrlega uživalca poklicne pokojnine. V primerih, ko nastopi smrt uživalca poklicne pokojnine, gre lahko za veliko finančno izgubo dedičev ali upravičencev za primer smrti zavarovanca-člana, še posebej v primerih, ko je bil uživalec poklicne pokojnine prejemnik poklicne pokojnine zelo kratek čas.

K 105. členu

S spremembo tretjega odstavka 210. člena ZPIZ-2 se določa, da lahko Kapitalska družba, d.d. (v nadaljnjem besedilu: KAD) po predhodnem mnenju Odbora SODPZ ob poslih iz 2. točke drugega odstavka istega člena (upravljanje premoženja SODPZ) prenese na drugo osebo, ki izpolnjuje pogoje za prenos storitve upravljanja premoženja, kot jih določa zakon, ki ureja investicijske sklade in družbe za upravljanje, tudi posle iz 3. točke drugega odstavka istega člena (administrativne storitve). Doslej je

bil možen prenos poslov iz 3. in 5. točke drugega odstavka tega člena samo na zavarovalnico, ki opravlja zavarovalne posle v zavarovalni skupini življenjskih zavarovanj v skladu z zakonom, ki ureja zavarovalništvo. Prenos storitev izplačevanja pokojnin, ki je bil določen doslej se črta, saj se zaradi spremembe sistema izplačevanja poklicnih pokojnin, te izplačujejo iz SODPZ in tako ta določba ni več ustrezna. Doslej je bil prenos administrativnih storitev in izplačevanja poklicnih pokojnin mogoč zgolj na hčerinsko družbo KAD, Modro zavarovalnico, d. d., ker druge zavarovalnice teh poslov zaradi omejitev, ki jih določa zakon, ki ureja zavarovalništvo, ne smejo opravljati.

S spremembo določbe bo upravljavcu SODPZ omogočena racionalizacija poslovanja pri opravljanju posameznih storitev upravljanja SODPZ, ob nespremenjenem tveganju za zavarovance-člane SODPZ. Obenem se bo izenačila pravna ureditev dopustnosti prenosa upravljana posameznih storitev upravljanja SODPZ z ureditvijo, ki velja za druge upravljavce pokojninskih skladov.

K 106. členu

S tem členom se črta tretji odstavek 213.b člena zakona, ki kot vir za oblikovanje nerazporejenih solidarnostnih rezerv ureja sredstva, ki v primeru smrti uživalca poklicne pokojnine ostanejo na njegovem osebnem računu, razen dela, ki se ni uporabil za izračun poklicne pokojnine in je predmet dedovanja. Glede na spremembe 206. člena zakona, ki omogočajo izplačilo preostanka sredstva, ki v primeru smrti uživalca poklicne pokojnine ostanejo na njegovem osebnem računu dedičem oz. upravičencem za primer smrti, je potrebno to določbo črtati.

Z dopolnitvijo osmega odstavka se določa, da lahko upravljavec SODPZ v primeru sprememb zakonskih predpostavk, ki vplivajo na izračun potrebnih sredstev za izplačevanje poklicne pokojnine, oblikuje dodatne razporejene solidarnostne rezerve za posameznega zavarovanca tudi po začetku izplačevanja poklicne pokojnine.

KAD tekom izvajanja poklicnega zavarovanja ugotavlja nerazporejene in nekonvertirane prispevke za poklicno zavarovanje, ki so bili s strani zavezancev vplačani na račun SODPZ brez posredovanega obračuna prispevkov ali pa so nastali zaradi neusklajenosti med obračunom prispevkov za poklicno zavarovanje in zneskom dejanskega vplačila. V teh primerih gre za preveč vplačane prispevke oz. sredstva, ki jih zavezanec glede na določila Pokojninskega načrta poklicnega zavarovanja ni bil dolžan vplačati v SODPZ. KAD take zavezance obvešča in jih poziva k posredovanju ali popravku obračuna oziroma k podaji zahtevka na podlagi 27. člena Pokojninskega načrta poklicnega zavarovanja za uveljavitev vračila preveč vplačanih prispevkov, ki še niso konvertirani. V določenih primerih odziva s strani zavezancev ni, zato te premije ostajajo nerazporejene in nekonvertirane in po poteku petih let od dneva, ko je nastopila pravica zavezanca za podajo zahtevka za vračilo, zastarajo. S predlaganim novim devetim odstavkom se tako določa prenos nerazporejenih in nekonvertiranih preveč vplačanih prispevkov v solidarnostne rezerve za tiste zneske, za katere je potekel petletni zastaralni rok za podajo zahtevka za vračilo preveč vplačanih prispevkov in zato zavezanec njihovega vračila ne more več zahtevati.

Tekom izvajanja poklicnega zavarovanja je bilo ugotovljeno, da v posameznih primerih upravičenci za primer smrti ali dediči ne uveljavijo pravice do izplačila odkupne vrednosti sredstev. Z novim desetim odstavkom se tako določa, da se te zastarane terjatve po poteku zastaralnega roka prenesejo v nerazporejene solidarnostne rezerve.

K 107. členu

Z dopolnitvijo drugega odstavka 214. člena ZPIZ-2 se jasno določa obveznost vključitve zaposlenih pri delodajalcu, ki lahko v skladu s predpisi o urejanju trga dela opravlja dejavnost zagotavljanja dela delavcev drugemu delodajalcu (agencijski delavci), da se lahko vključijo v kolektivno zavarovanje pri delodajalcu ali pri uporabniku. Navedena sprememba ima za cilj ureditev položaja agencijskih delavcev glede dodatnega pokojninskega zavarovanja. Navedeno sicer izhaja že iz splošnih določb zakona, ki

ureja delovna razmerja, saj mora uporabnik zagotavljati agencijskim delavcem enake pravice kot svojim zaposlenim delavcem.

S spremembo četrtega odstavka se posodablja naziv pokojninskega sklada, ki izvaja kolektivno dodatno pokojninsko zavarovanje za javne uslužbence.

Peti odstavek tega člena se črta, saj je bilo že izvedeno preoblikovanje Zaprtega vzajemnega pokojninskega sklada za javne uslužbence v podsklad Krovnega pokojninskega sklada javnih uslužbencev.

K 108. členu

S spremembo prvega odstavka 221. člena ZPIZ-2 se spreminja mejni znesek, ko lahko član kolektivnega zavarovanja v primeru izstopa iz zavarovanja od upravljavca zahteva izplačilo odkupne vrednosti premoženja z njegovega osebnega računa v enkratnem znesku, če je že uveljavil pravico do pokojnine iz obveznega zavarovanja. Mejni znesek sredstva na osebnem računu kolektivnega zavarovanja člana trenutno po uskladitvi v skladu z zakonom, ki ureja transferje posameznikom in gospodinjstvom, znaša 6.290,17 evrov. Ta znesek je zaradi visoke inflacije in drugačnega ekonomskega okolja, kot je bilo leta 2012, ko je bila določba sprejeta, danes prenizek in ne odraža realne meje, ko je nakup rente še smiseln, kar je posledica visokih cen rentnih zavarovanj v primerjavi z letom 2012. Doživljenjska mesečna renta, ki jo lahko danes člani, stari 65 let, z 6.000 evrov zbranimi sredstvi znaša cca 19 evrov, če pa je meja postavljena na 12.000 evrov, bi lahko z zbranimi sredstvi člani kupili mesečno rento v višini cca. 38 evrov.

S spremembo šestega odstavka se spreminja način valorizacije mejnega zneska, ko lahko član kolektivnega zavarovanja v primeru izstopa iz zavarovanja od upravljavca zahteva izplačilo odkupne vrednosti premoženja z njegovega osebnega računa v enkratnem znesku, če je že uveljavil pravico do pokojnine iz obveznega zavarovanja. Namesto dosedanjega usklajevanja v skladu z zakonom, ki ureja usklajevanje transferjev posameznikom in gospodinjstvom v RS, se določa usklajevanje s koeficientom rasti povprečne mesečne bruto plače zaposlenih v RS od januarja do oktobra leta pred letom, za katero se opravi valorizacija, glede na enako obdobje predhodnega leta. Ta način usklajevanja je uveljavljen tudi pri višini minimalnega letnega vplačila delodajalca v kolektivno zavarovanje.

Z novim sedmim odstavkom se določa izjema od splošnih pogojev, ko lahko član kolektivnega zavarovanja v primeru izstopa iz zavarovanja od upravljavca zahteva izplačilo odkupne vrednosti premoženja z njegovega osebnega računa v enkratnem znesku. Določeno je, da je enkratno izplačilo možno v primeru, če je član uveljavil invalidsko pokojnino, priznano po tem zakonu, ali če je zbolel za hudo boleznijo, ki je neozdravljiva, ali se huje poškodoval in zdravniki članu napovedujejo le še kratko obdobje življenja. O upravičenosti do izplačila odkupne vrednosti premoženja v enkratnem znesku odloča upravljavec pokojninskega sklada na podlagi dokončne odločbe o priznani pravici do invalidske pokojnine ali na podlagi mnenja zdravnika člana. Treba je omogočiti dvig privarčevanih sredstev ob izpolnitvi določenih pogojev (huda bolezen, invalidska upokojitev), kljub osnovnemu namenu dodatnega pokojninskega zavarovanja, ki je varčevanje za dodatno pokojnino, saj gre za nepričakovane in za posameznika izrazito negativne dogodke, tudi v obdobju do upokojitve. Člani v takšnih primerih potrebujejo finančna sredstva za financiranje zdravljenja in plačilo drugih stroškov, ki so s tem povezani (npr. pridobitev drugega mnenja pri tujih zdravstvenih institucijah, prilagoditev stanovanja, ipd.).

K 109. členu

Z novim 221.a členom zakona se določa možnost prenosa zapustnikovih sredstev dodatnega pokojninskega zavarovanja na račun upravičenca za primer smrti ali dediča umrlega člana. S tem se posamezniku (upravičencu za primer smrti ali dediču umrlega člana) ponudi možnost, da lahko pripadajoča sredstva po zapustniku prenese na svoj osebni račun dodatnega pokojninskega zavarovanja in s tem poveča svoja sredstva za dodatno pokojnino, namesto, da bi se ta sredstva nenamensko porabila za tekočo potrošnjo.

K 110. členu

Glede na to, da 222. člen ZPIZ-2 ureja tako pokojninske načrte varčevalnega dela kot tudi pokojninske načrte za izplačevanje pokojninskih rent, obstoječa določba sedmega odstavka 222. člena zakona velja za obe vrsti pokojninskih načrtov. Medtem ko je obstoječa rešitev za pokojninske načrte varčevalnega dela nujna (zaradi pogostih zakonodajnih sprememb in potrebe po usklajevanju pokojninskih načrtov z njimi), pa ta rešitev za pokojninski načrt za izplačevanje pokojninskih rent ni ustrezna. Ob nakupu pokojninske rente se sklene zavarovalna pogodba, ki opredeljuje vsa razmerja med strankama. V ta razmerja, ob spoštovanju načela pacta sunt servanda, načeloma ni mogoče več posegati. Seveda pa spremembe predpisov in potreba po zagotovitvi skladnosti pokojninskega načrta za izplačevanje pokojninskih rent z njimi prav tako lahko privedejo do potrebe po spremembi pokojninskega načrta za izplačevanje pokojninskih rent. Za take primere je treba opredeliti, da se te spremembe na dosedanje (obstoječe) zavarovance ne nanašajo, pač pa imajo vpliv le na nove zavarovance.

K 111. členu

Pravilnik o podrobnejših pravilih in minimalnih zahtevah, ki jih zavarovalnica ali pokojninska družba upoštevata pri izračunu pokojninske rente (Uradni list RS, št. 110/13, 94/14, 21/16 in 68/19; v nadaljnjem besedilu: Pravilnik) določa, da mora biti dobiček, ustvarjen na kritnem skladu za izplačilo rent, razdeljen med zavarovance, česar zakon ni nedvoumno določal. Ker je namen zakona in dodatnega pokojninskega zavarovanja največja korist za zavarovance in člane in zaradi jasnosti zakona, se s spremembo tega člena nedvoumno že v zakonu določi, da je dobiček kritnega sklada treba razdeliti med zavarovance.

K 112. členu

Pravilnik, ki določa podrobnejša pravila in minimalne zahteve, ki jih zavarovalnica ali pokojninska družba upoštevata pri izračunu pokojninske rente, določa, da mora biti dobiček, ustvarjen na kritnem skladu za izplačilo rent, razdeljen med zavarovance, česar zakon ni nedvoumno določal. Ker je namen zakona in dodatnega pokojninskega zavarovanja, največja korist za zavarovance in člane, in zaradi jasnosti zakona se s spremembo tega člena nedvoumno že v zakonu določa, da je dobiček kritnega sklada potrebno razdeliti med zavarovance.

K 113. členu

Skladno z določilom prve alineje prvega odstavka 232. člena zakona davčni urad iz drugega odstavka 229. člena ZPIZ-2 izbriše pokojninski načrt ali pokojninski načrt za izplačevanje pokojninske rente iz registra, če ugotovi, da pokojninski načrt ali pokojninski načrt za izplačevanje pokojninske rente ne izpolnjuje več pogojev, določenih v ZPIZ-2. Takšna ureditev ni primerna za pokojninski načrt za izplačevanje pokojninskih rent, zato se s spremembo tega člena črta del člena, ki omogoča izbris pokojninskega načrta za izplačevanje pokojninske rente iz registra davčnega urada. Ob sklenitvi rente se sklene zavarovalna pogodba, ki opredeljuje vsa razmerja med strankama. V ta razmerja, ob spoštovanju načela pacta sunt servanda, načeloma ni mogoče več posegati. Glede na dolgotrajnost produkta – doživljenjska pokojninska renta, in posledičnih sprememb pravne ureditve tega področja, že po nekaj letih določen pokojninski načrt za izplačevanje rent ne bo več v skladu s takratno verzijo zakonodaje. V takšnem primeru mora upravljavec bodisi spremeniti obstoječi pokojninski načrt za izplačevanje pokojninskih rent bodisi sprejeti nov pokojninski načrt za izplačevanje pokojninskih rent, v katerem bo upošteval spremenjene zakonske zahteve. V obeh primerih mora stari pokojninski načrt za izplačevanje rent še vedno veljati za vse zavarovance, ki so v skladu z njim sklenili zavarovalno pogodbo o nakupu pokojninske rente, saj so od tega odvisne davčne olajšave, ki jih zakonodaja priznava v sistemu dodatnega pokojninskega zavarovanja. Pokojninski načrt, v skladu s katerim je bila sklenjena zavarovalna pogodba o pokojninski renti, je sestavni del obstoječega pogodbenega razmerja med zavarovalnico in zavarovancem. Merilo za priznanje davčnih olajšav v primeru pokojninske rente tako ne more biti skladnost pokojninskega načrta z zakonodajo, ki bo v veljavi v prihodnosti, ampak le

skladnost z zakonodajo, ki je veljala v času sklepanja zavarovalne pogodbe. Zato davčni urad takšnega »starega« pokojninskega načrta za izplačevanje pokojninskih rent ne sme izbrisati iz razloga, ker le-ta ni več skladen s spremenjeno zakonodajo, saj bi s tem za nazaj posegel v pridobljene pravice zavarovancev, kar bi bilo protiustavno.

K 114. členu

S spremembo drugega odstavka tega člena se določa obveznost delodajalca, da ob vključitvi v kolektivno zavarovanje upravljavcu pokojninskega zavarovanja ob osebnih podatkih zaposlenih sporoči tudi podatke o elektronski pošti novih članov pokojninskega sklada. Podatek o elektronski pošti članov pokojninskega sklada je potreben, da je možno preglednejše obveščanje članov s pomočjo elektronskih sredstev. V primeru, da upravljavci pokojninskih skladov ne pridobijo naslova elektronske pošte člana, morajo te člane obveščati oziroma jim zagotoviti informacije v tiskani obliki, ki je manj pregledno, povzroča dodatne stroške in negativno učinkuje na okoljsko trajnost.

Z dopolnitvijo petega odstavka se članom pokojninskega sklada, ki izvaja naložbeno politiko življenjskega cikla, omogoča, da izberejo bolj tvegano naložbeno politiko, kot glede na njihovo starost predvidevajo pravila pokojninskega sklada. V pokojninske sklade so namreč vključeni tudi člani, ki želijo v večji meri prevzeti naložbena tveganja, kot je to smiselno za njihovo starost. Obseg tveganja pri naložbah je namreč povezan z možno stopnjo donosnosti. S spremembo tega odstavka se takim članom omogoča, da po tem, ko z upravljavcem opravijo svetovalni pogovor glede tveganj takšne odločitve, izberejo bolj tvegan podsklad ali kritni sklad, ki je namenjen mlajši starostni skupini. V zvezi s tem je dodana omejitev, da takšne izbire nimajo člani v najstarejši starostni skupini, ki ne morejo izbrati bolj tveganega podsklada ali kritnega sklada, ampak morajo biti vključeni v podsklad ali kritni sklad, za katerega upravljavec zagotavlja minimalno zajamčeno donosnost. Ta skupina članov je namreč pred upokojitvijo in s tem pred koriščenjem privarčevanih sredstev v okviru dodatnega pokojninskega zavarovanja. Možnost bolj tveganega nalaganja sredstev teh članov ni smiselna, saj bi se lahko v primeru slabih trendov donosnosti naložb ta sredstva znižala in pred koriščenjem ne bi bilo dovolj časa, da bi se obrnili trendi donosnosti naložb.

Z dopolnitvijo šestega odstavka se med nabor podatkov, ki jih vsebuje obvestilo o vključitvi člana, dodaja podatek o naslovu elektronske pošte člana.

K 115. členu

S členom se za delodajalce, ki imajo 1. januarja 2026 zaposlenih več kot 10 delavcev in na ta dan še nimajo vzpostavljenega kolektivnega dodatnega zavarovanja, določa obveznost, da opravijo kolektivno dogovarjanje z zaposlenimi glede vzpostavitve kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja pri tem delodajalcu. S členom je določeno, da mora biti kolektivno dogovarjanje dokončano najkasneje do 1. januarja 2028. V okviru kolektivnega dogovarjanja lahko pride do dogovora, da bo delodajalec oblikoval in financiral pokojninski načrt v skladu z določbami tega zakona (v 245. členu zakona je določeno minimalno letno vplačilo delodajalca) ali pa da do tega dogovora ne pride. Če ne pride do dogovora glede vzpostavitve kolektivnega dodatnega zavarovanja pri delodajalcu, morajo delodajalec in predstavniki zaposlenih (reprezentativni sindikat pri delodajalcu; svet delavcev, organiziran v skladu z zakonom, ki ureja sodelovanje delavcev pri upravljanju ali zaposleni neposredno na zboru delavcev ali s posebno pisno izjavo) podpisati izjavo, da ni prišlo do dogovora o sklenitvi pogodbe o oblikovanju pokojninskega načrta, ki jo delodajalec posreduje Inšpektoratu Republike Slovenije za delo.

Obveznost kolektivnega dogovarjanja velja tudi za delodajalce, ki izpolnijo pogoj več kot 10 zaposlenih delavcev zaposlenih po 1. januarju 2026. Slednji morajo obveznost iz prvega odstavka tega člena izpolniti v roku dveh let od dneva izpolnitve pogoja števila zaposlenih delavcev.

K 116. členu

240. členu zakona je dodan nov osmi odstavek, ki tudi za individualno dodatno pokojninsko zavarovanje ureja možnost izbire podsklada s strani člana. Članom pokojninskega sklada, ki izvaja naložbeno politiko

življenjskega cikla, omogoča, da izberejo bolj tvegano naložbeno politiko, kot glede na njihovo starost predvidevajo pravila pokojninskega sklada. V pokojninske sklade so namreč vključeni tudi člani, ki želijo prevzeti naložbena tveganja v večji meri, kot je to za njihovo starost smiselno. Obseg tveganja pri naložbah je namreč povezan z možno stopnjo donosnosti. S spremembo tega odstavka se takim članom omogoča, da po tem, ko z upravljavcem opravijo svetovalni pogovor glede tveganj takšne odločitve, izberejo bolj tvegan podsklad ali kritni sklad, ki je namenjen mlajši starostni skupini. V zvezi s tem je dodana omejitev, da takšne izbire nimajo člani v najstarejši starostni skupini, ki ne morejo izbrati bolj tveganega podsklada ali kritnega sklada, ampak morajo biti vključeni v podsklad ali kritni sklad, za katerega upravljavec zagotavlja minimalno zajamčeno donosnost. Ta skupina članov je namreč pred upokojitvijo in s tem pred koriščenjem privarčevanih sredstev v okviru dodatnega pokojninskega zavarovanja. Možnost bolj tveganega nalaganja sredstev teh članov ni smiselna, saj bi se lahko v primeru slabih trendov donosnosti naložb ta sredstva znižala in pred koriščenjem ne bi bilo dovolj časa, da bi se obrnili trendi donosnosti naložb.

K 117. členu

S spremembo se določa usklajena veljavna višina minimalnih letnih vplačil kolektivnega zavarovanja, ki ga za posameznega člana v posameznem koledarskem letu plača delodajalec.

K 118. členu

Z dopolnitvijo tega člena se dodaja pravna podlaga za pridobitev podatkov o članih pokojninskega sklada iz Centralnega registra prebivalstva (v nadaljnjem besedilu: CRP) s strani upravljavca sklada. To je potrebno zaradi neažurnega sporočanja sprememb osebnih podatkov s strani članov oziroma delodajalcev, zato je potrebno za uspešno obveščanje članov, da lahko upravljavci pokojninskih skladov pridobijo osebne podatke iz CRP, saj v nasprotnem primeru člani niso obveščeni. V praksi se to kaže v velikem številu nesprejetih poštnih pošiljk.

K 119. členu

Z dopolnitvijo člena je med podatke, ki jih na spletni strani ministrstva enkrat letno po stanju na dan 31. decembra prejšnjega leta najkasneje do 1. maja tekočega leta objavi minister, pristojen za delo, dodan še podatek o številu članov posameznega pokojninskega sklada, za katere je sklenjeno mirovanje dodatnega zavarovanja, in ki uveljavljajo pravico do zadržanja pravic iz dodatnega zavarovanja.

K 120. členu

Z novim 255.a členom zakona se določa obveznost priprave poročila o razvoju prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja po stanju na dan 31. december prejšnjega leta, ki ga pripravi minister, pristojen za delo, in ga predstavi na Ekonomsko-socialnem svetu. Poročilo se pripravi vsako leto do 1. junija.

K 121. členu

S spremembo člena se znižuje višina najvišje upravljavske provizije iz 1 % čiste vrednosti sklada na 0,8 % čiste vrednosti sklada. Upravljavci imajo vedno več sredstev v upravljanju, na kar vpliva višanje vplačil v dodatno pokojninsko zavarovanje, kot tudi čas od uveljavitve dodatnega pokojninskega zavarovanja. Obseg sredstev pokojninskih skladov se je od uveljavitve ZPIZ-2 leta 2013 do konca leta 2023 povečal iz 1,8 mrd evrov na 3,3 mrd evrov, torej za 83 %. Stopnja zvišanje čiste vrednosti sredstev pokojninskih skladov, od katere se obračuna upravljavska provizija, je višje od stopnje zvišanja stroškov upravljanja sredstev v istem obdobju. Iz podatkov za pokojninske družbe izhaja, da so se čisti obratovalni stroški v obdobju od 2017 do 2022 povečali za 27,8 %, medtem ko so se prihodki od provizij v istem obdobju povečali za 41,7 %. Pri tem velja poudariti, da se obratovalni stroški nanašajo na poslovanje celotne pokojninske družbe in da so prihodki od upravljavske provizije samo en del prihodkov upravljavca

pokojninskih skladov. Pri omejitvah stroškov dodatnega pokojninskega zavarovanja je treba slediti namenu tega zavarovanja, ki je zbiranje sredstev z namenom zagotoviti dodatno pokojnino članom.

K 122. členu

Pri spremembi prvega odstavka gre za nomotehničen popravek. Z dopolnitvijo drugega odstavka pa se določa, da se pri depozitih, ki so naložba pokojninskih skladov, ne zahteva pogoj možnosti odpoklica denarnega depozita. Slednje sicer že sedaj v praksi ni sporno, vendar je zaradi jasnosti to smiselno izrecno zapisati v zakonu.

K 123. členu

Predlagane spremembe člena bodo upravljavcem pokojninskih skladov dovolile nekoliko več fleksibilnosti pri nalaganju sredstev, seveda v skladu z načeli naložbene politike pokojninskega sklada iz 271. člena ZPIZ-2, saj gre za razliko od vzajemnih skladov iz zakona, ki ureja investicijske sklade in družbe za upravljanje, na katerega se zakon v tem delu sklicuje, za finančni produkt z bolj predvidljivo politiko vplačil/izplačil in zato drugačnim likvidnostnim profilom. Tako predlagani 274. člen zakona ureja podrobnejše pogoje za naložbe v enote investicijskih skladov (ne glede na obliko, tip in vrsto). Upoštevaje predlagano, glede naložb v enote KNPVP (UCITS) ni sprememb. Obstoječa generalna omejitev nalaganja v enote investicijskih skladov, ki niso UCITS, pa se s predlagano spremembo razteza na vse v predlaganem členu izrecno določene ne-UCITS sklade, in sicer SIS, enote AIS, ki jih upravlja upravljavec z dovoljenjem za opravljanje AIS v skladu z Direktivo AIFMD, enote EUVECA, EUSEF in ELTIF ter odprte investicijske sklade, oblikovane oziroma ustanovljene v tretji državi, za katere bo kot doslej Agencija za trg vrednostnih papirjev (v nadaljnjem besedilu: ATVP) v skladu z dvanajstim odstavkom 274. člena zakona predpisala dodatne pogoje v smeri, da bo šlo za ETF sklade pretežno iz ZDA in Velike Britanije, kot je to dovoljeno že sedaj. Sprostitev naložbene politike in posledična možnost doseganja potencialno donosnejših naložb bi lahko ugodno vplivala tudi na višino upravljavskih stroškov.

Tudi Direktiva (EU) 2016/2341 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2016 o dejavnostih in nadzoru institucij za poklicno pokojninsko zavarovanje (v nadaljnjem besedilu: direktiva IORP 2) v Recitalu 48 navaja: »Ta direktiva bi morala institucijam za poklicno pokojninsko zavarovanje zagotavljati ustrezno raven naložbene svobode. Kot zelo dolgoročni vlagatelji z majhnimi likvidnostnimi tveganji lahko institucije za poklicno pokojninsko zavarovanje v razumnih mejah vlagajo v nelikvidna sredstva, kot so delnice, in v druge instrumente z dolgoročno ekonomsko perspektivo, s katerimi se ne trguje na reguliranih trgih, v večstranskih sistemih trgovanja (MTF) ali organiziranih sistemih trgovanja (OTF).«.

Raziskava OECD z naslovom »Annual survey of investment regulations of pension funds 2021« izpostavlja, da se zgornji odstotek, do katerega država dovoljuje naložbe v ne-kotirajoče lastniške vrednostne papirje med evropskimi državami giblje med 10 % (Finska) in 50 % (Irska). Del nemških pokojninskih skladov omejitve sploh nima, del pa ima omejitev v višini 15 %. Nekatere države zgolj predpisujejo uporabo Načela previdne osebe (Irska). Predlog za nov, dodatni deseti odstavek še vedno sodi med bolj konservativne v evropskem prostoru.

Potrebno je tudi poudariti, da je povečanje izpostavljenosti pokojninskih skladov do nelikvidnih naložb, ob zaenkrat zelo nizki izpostavljenosti, v korist zavarovancev in ne v njihovo škodo. Za nelikvidne naložbe je na kapitalskem trgu mogoče dobiti t.i. »premijo za nelikvidnost«, hkrati se s tako naložbo likvidnosti celotnega sklada ne ogrozi, saj gre še vedno za nizke deleže. Še vedno pa ostaja v veljavi, da morajo biti tudi nelikvidne naložbe razpršene, kakor velja za vse naložbe pokojninskega sklada.

K 124. členu

V tretjem odstavku 275. člena zakona so določeni najvišji deleži, ki jih lahko posamezni pokojninski sklad pridobi v posamezni vrsti vrednostnega papirja izdajatelja, brez pridobitve pomembnega vpliva na izdajatelja. Glede na dejstvo, da je možnost vplivanja upravljavca pokojninskega sklada preko dolžniških

vrednostnih papirjev ali naložb v sklade bistveno manjša kot preko lastniških vrednostnih papirjev z glasovalno pravico, se s spremembo tretjega odstavka limit na dolžniške vrednostne papirje, na instrumente denarnega trga ter na enote posameznega odprtega investicijskega sklada zviša na 1/3 oziroma na 33,33 %. Ravno tako je položaj imetnika delnic brez glasovalne pravice večinoma povsem primerljiv z imetništvom dolžniških vrednostnih papirjev z vidika možnosti na vplivanje poslovanja izdajatelja, zato se določa dvig omejitve pri tudi pri tej točki.

Potrebno je tudi omeniti, da je glede na mnenje ATVP omejitev za lastniške vrednostne papirje z glasovalno pravico postavljena na 1/3 ali 33,33 % izdaje vrednostnega papirja. Zato je smiselno, da so tudi omejitve pri drugih naložbah z manjšim vplivom na izdajatelja vsaj enake kot pri navadnih delnicah z glasovalno pravico.

Poudariti tudi velja, da je predlagan dvig omejitev zlasti pomemben za večje pokojninske sklade kot sta Sklad obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja in krovni pokojninski sklad javnih uslužbencev (prvega upravlja KAD in drugega Modra zavarovalnica). Vsak od njiju ima trenutno preko 800 mio EUR zbranih sredstev. Veliki slovenski izdajatelji tipično izdajajo obveznice ali komercialne zapise v izdajah, manjših od 50 mio EUR, srednja in majhna podjetja pa v izdajah, manjših od 10 mio EUR. Zato omejitev 10% izdaje vrednostnega papirja po navadi pomeni, da sme sklad kupiti največ 5 mio EUR pri velikih podjetjih in največ 1 mio EUR pri ostalih podjetjih, kar pa pri omenjenih dveh skladih ne predstavlja niti 0,7% oziroma 0,2% vseh njunih sredstev. Dvig omejitve bo omogočal, da lahko tudi večji pokojninski skladi investirajo omembe vreden delež svojega premoženja v domače dolžniške vrednostne papirje in tako hkrati bistveno pripomogli k razvoju trga kapitala v Sloveniji.

K 125. členu

Upravljanje premoženja v največjo korist članov pokojninskega sklada je izključna naloga in odgovornost upravljavcev pokojninskih skladov. Za upravljavce, ki so posredno ali neposredno v državni lasti, so lahko določbe tega člena, v določenih specifičnih primerih, omejujoče. Tako se dopusti izjema za z RS povezanim upravljavcem tudi sklepanje poslov s povezanimi osebami kjer sta stranki posla znani vnaprej. Za vse posle iz tega odstavka pa potem velja, da morajo biti sklenjeni pod splošnimi tržnimi pogoji, ali pod pogoji, ki so ugodnejši za pokojninski sklad, upoštevaje stroške in provizije v zvezi s tem ter druge naložbene možnosti.

K 126. členu

Z dopolnitvijo petega odstavka se članom pokojninskega sklada, ki izvaja naložbeno politiko življenjskega cikla v okviru krovnega pokojninskega sklada, omogoča, da izberejo bolj tvegano naložbeno politiko kot glede na njihovo starost predvidevajo pravila pokojninskega sklada. V pokojninske sklade so namreč vključeni tudi člani, ki želijo v večji meri prevzeti naložbena tveganja kot je to za njihovo starost smiselno. Obseg tveganja pri naložbah je namreč povezan z možno stopnjo donosnosti. S spremembo tega odstavka se takim članom omogoča, da po tem, ko z upravljavcem opravijo svetovalni pogovor glede tveganj takšne odločitve, izberejo bolj tvegan podsklad, ki je namenjen mlajši starostni skupini. V zvezi s tem je dodana omejitev, da takšne izbire nimajo člani v najstarejši starostni skupini, ki ne morejo izbrati bolj tveganega podsklada, ampak morajo biti vključeni v podsklad za katerega upravljavec zagotavlja minimalno zajamčeno donosnost. Ta skupina članov je namreč pred upokojitvijo in s tem pred koriščenjem privarčevanih sredstev v okviru dodatnega pokojninskega zavarovanja. Možnost bolj tveganega nalaganja sredstev teh članov ni smiselna, saj bi se lahko v primeru slabih trendov donosnosti naložb ta sredstva znižala in ne bi bilo dovolj časa pred koriščenjem, da bi se obrnili trendi donosnosti naložb.

K 127. členu

Agencija za zavarovalni nadzor (v nadaljnjem besedilu: AZN) je odgovorna za nadzor nad poslovanjem vseh zavarovalnic in pokojninskih družb in mora v ta namen poznati vsa tveganja, ki jih zavarovalnice in pokojninske družbe prevzemajo. Ker se vzajemni pokojninski skladi vodijo izven bilančno in ker o

poslovanju vzajemnih pokojninskih skladov izvajalci obveščajo samo ATVP, AZN nima podatka o prevzetih tveganjih, ki izhajajo iz naslova zagotavljanja zajamčenega donosa na vplačano čisto premijo. Z dopolnitvijo tega člena se tako določa obveščanje AZN o višini rezervacije za nedoseganje zajamčene vrednosti sredstev, oblikovanih na podlagi tega člena za pokojninske družbe in zavarovalnice, ki imajo pokojninske sklade, oblikovane kot vzajemni pokojninski sklad ali kot krovni pokojninski sklad.

K 128. členu

Z ZPIZ-2 je trenutno urejena le možnost preoblikovanja vzajemnih (krovnih) pokojninskih skladov, medtem ko te možnosti za pokojninske sklade, oblikovane kot kritni skladi, ZPIZ-2 ne ureja. Za razlikovanje ni utemeljenega razloga, zato se s spremembami tega člena in novim 325.a členom zakona ureja tudi možnost preoblikovanja kritnega sklada na drug obstoječ pokojninski sklad (možnost združevanja vzajemnih (krovnih) pokojninskih skladov in kritnih skladov). S spremembo tega člena se tako ureja preoblikovanje vzajemnega pokojninskega sklada s prenosom premoženja in registra osebnih računov vseh članov pokojninskega sklada na drug že obstoječ pokojninski sklad. Za postopek preoblikovanja vzajemnih pokojninskih na drug vzajemni pokojninski sklad, se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja poslovanje investicijskih skladov in družb za upravljanje, ki veljajo za združitev vzajemnih skladov. Za postopek preoblikovanja vzajemnih pokojninskih skladov iz prvega odstavka tega člena na kritni sklad se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja zavarovalništvo, glede prenosa zavarovalnih pogodb, pri čemer naravo zavarovalne pogodbe predstavlja osebni račun člana pokojninskega sklada. O izdaji dovoljenja za preoblikovanje vzajemnega pokojninskega na drug vzajemni pokojninski sklad odloča ATVP, o izdaji dovoljenja za preoblikovanje vzajemnega pokojninskega sklada na kritni sklad pa odloča AZN ob predhodnem soglasju ATVP.

K 129. členu

Z dopolnitvijo petega odstavka se članom pokojninskega sklada, ki izvaja naložbeno politiko življenjskega cikla v okviru skupine treh kritnih skladov dodatnega zavarovanja, omogoča, da izberejo bolj tvegano naložbeno politiko, kot glede na njihovo starost predvidevajo pravila pokojninskega sklada. V pokojninske sklade so namreč vključeni tudi člani, ki želijo prevzeti naložbena tveganja v večji meri, kot je to za njihovo starost smiselno. Obseg tveganja pri naložbah je namreč povezan z možno stopnjo donosnosti. S spremembo tega odstavka se takim članom omogoča, da po tem, ko z upravljavcem opravijo svetovalni pogovor glede tveganj takšne odločitve, izberejo bolj tvegan kritni sklad, ki je namenjen mlajši starostni skupini. V zvezi s tem je dodana omejitev, da takšne izbire nimajo člani v najstarejši starostni skupini, ki ne morejo izbrati bolj tveganega kritnega sklada, ampak morajo biti vključeni v kritni sklad, za katerega upravljavec zagotavlja minimalno zajamčeno donosnost. Ta skupina članov je namreč pred upokojitvijo in s tem pred koriščenjem privarčevanih sredstev v okviru dodatnega pokojninskega zavarovanja. Možnost bolj tveganega nalaganja sredstev teh članov ni smiselna, saj bi se lahko v primeru slabih trendov donosnosti naložb ta sredstva znižala in pred koriščenjem ne bi bilo dovolj časa, da bi se obrnili trendi donosnosti naložb.

K 130. členu

Z ZPIZ-2 je trenutno urejena le možnost preoblikovanja vzajemnih (krovnih) pokojninskih skladov, medtem ko te možnosti za pokojninske sklade, oblikovane kot kritni skladi, ZPIZ-2 ne ureja. Za razlikovanje ni utemeljenega razloga, zato se s spremembami tega člena in novim 325.a členom zakona ureja tudi možnost preoblikovanja kritnega sklada na drug obstoječ pokojninski sklad (možnost združevanja vzajemnih (krovnih) pokojninskih skladov in kritnih skladov). S spremembo tega člena se tako ureja preoblikovanje kritnega sklada s prenosom premoženja in registra osebnih računov vseh članov pokojninskega sklada na drug že obstoječ pokojninski sklad. Za postopek preoblikovanja kritnih skladov na drug kritni sklad se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja zavarovalništvo, glede prenosa zavarovalnih pogodb, pri čemer naravo zavarovalne pogodbe predstavlja osebni račun člana pokojninskega sklada. Za postopek preoblikovanja kritnih skladov na vzajemni pokojninski sklad se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja poslovanje investicijskih skladov in družb za upravljanje, ki veljajo za združitev vzajemnih skladov. V primeru preoblikovanje kritnega sklada na drug obstoječi

pokojninski sklad istega upravljavca pokojninskih skladov, za preoblikovanje ni potreben sklep skupščine upravljavca udeleženih pokojninskih skladov. V primeru preoblikovanje kritnega sklada na drug obstoječi pokojninski sklad istega upravljavca pokojninskih skladov, pogodbo o prenosu premoženja in registra osebnih računov vseh članov pokojninskega sklada nadomesti sklep poslovodstva upravljavca. Vlogi za izdajo dovoljenja za prenos premoženja in registra osebnih računov vseh članov pokojninskega sklada upravljavec priloži tudi mnenje skrbnikov prenosnega in prevzemnega pokojninskega sklada. O izdaji dovoljenja za preoblikovanje kritnega sklada na drug kritni sklad odloča AZN. O izdaji dovoljenja za preoblikovanje kritnega sklada na vzajemni pokojninski sklad odloča ATVP ob predhodnem soglasju AZN.

K 131. členu

Pri poslovanju pokojninskih družb in njihovem nadzoru so se večkrat pojavile nejasnosti in je bilo treba pravno praznino zapolniti z zakonom, ki ureja zavarovalništvo. Tekom let se je izkazalo, da je za opravljanje učinkovitega nadzora in za zagotovitev pravic zavarovancev potrebna širša uporaba določb Zakona o zavarovalništvu (Uradni list RS, št. 93/15, 9/19, 102/20, 48/23, 78/23 – ZZVZZ-T in 84/24 – odl. US; v nadaljnjem besedilu: ZZavar-1). Dodatno je bila dikcija drugega odstavka z naštevanjem nejasna, saj se je lahko razumela na dva načina, in sicer, da so izključene zgolj določbe, ki se nanašajo na vzajemno delniško družbo ali tudi tiste, ki se nanašajo na upravljanje tveganj, varovanje zaupnih podatkov in nadzorom nad zavarovalnicami. Odstavek se dopolnjuje še z določbami glede postopka za odločanje ter prenosa zavarovalnih pogodb, pri katerem je še posebej izraženo varstvo zavarovancev in kar doslej z zakonom ni bilo urejeno.

K 132. členu

S predlagano spremembo se nomotehnično pravilneje prenaša v slovenski pravni red 16. člen direktive IORP 2. V skladu s tretjim odstavkom 16. člena direktive IORP 2 pristojni organi lahko dovolijo predčasno odplačilo podrejenega dolžniškega kapitala, če pokojninska družba predloži vlogo in njen razpoložljivi minimalni kapital ne pade pod zahtevano raven. Nadalje je v pod točko (iii) določeno, da je podrejeni dolžniški kapital, pri katerem rok zapadlosti ni določen, odplačljiv le s petletnim odpovednim rokom, razen če ne predstavlja več sestavine razpoložljivega minimalnega kapitala ali se za predčasno odplačilo posebej ne zahteva predhodno soglasje pristojnih organov. V takšnem primeru institucija za poklicno pokojninsko zavarovanje obvesti pristojne organe najmanj šest mesecev pred datumom nameravanega poplačila ter pri tem navede razpoložljivi in zahtevani minimalni kapital pred odplačilom in po njem. Pristojni organi dovolijo odplačilo le, če razpoložljivi minimalni kapital institucije za poklicno pokojninsko zavarovanje ne pade pod zahtevano raven. Iz tega člena izhaja pristojnost in naloga AZN, da na podlagi vloge pokojninske družbe, obravnava in dovoli predhodno odplačilo podrejenega dolga. Do sedaj je bila navedena vsebina v slovenskem pravnem redu predpisana v podzakonskem aktu, in sicer v 9. členu Sklepa o izračunu kapitala in kapitalski ustreznosti pokojninskih družb (Uradni list RS, številka: 82/2020).

Z dopolnitvijo 331.č člena ZPIZ-2 bo v luči hierarhije pravnih aktov pravilneje določena pristojnost Agencije in materialni ter procesni pogoji za izdajo dovoljenja za poplačilo podrejenega dolga pokojninske družbe. Po spremembi bo 331.č člen ZPIZ-2 predstavljal pravilno podlago za odločanje Agencije in izdajo dovoljenja ter nadaljnje urejanje s podzakonskim aktom.

K 133. členu

Zavarovalnice in pokojninske družbe izplačujejo pokojninsko rento v skladu z ZPIZ-2, zato morajo imeti enake zakonske zahtev pri bonitetnem nadzoru in posledično pri zaščiti zavarovancev. Zaradi jasnosti zakonskih določb so določene spremembe, ki nedvoumno določajo, kakšna je najmanjša višina sredstev kritnega sklada za izplačevanje rente in kako se ta višina določi.

K 134. členu

Zavarovalnice in pokojninske družbe izplačujejo pokojninsko rento v skladu z ZPIZ-2, zato morajo imeti enake zakonske zahteve pri bonitetnem nadzoru in posledično pri zaščiti zavarovancev. Zaradi jasnosti zakonskih določb v smeri večjega varstva zavarovancev so določene spremembe, ki nedvoumno določajo, kakšna je najmanjša višina sredstev kritnega sklada za izplačevanje rente in kako se ta višina določi, kar zagotavlja, da bo izvajalec sposoben poravnati obveznosti iz pokojninskih pogodb.

S spremembo sedmega in osmega odstavka se tako rešuje vprašanje pokritosti sredstev z obveznostmi, ki jo zahteva prvi odstavek 14. člena direktive IORP 2. Sprememba prispeva k povečanju varnosti zavarovancev dodatnega pokojninskega zavarovanja, pri čemer ne povečuje tveganja za nastanek finančnih težav pri izvajalcu. Kritni sklad, torej obveznosti in premoženje/naložbe (v višini oblikovanih obveznosti), morajo biti ločene od drugega poslovanja pokojninske družbe oziroma zavarovalnice, kar je dodatno zagotavlja varnost premoženja zavarovancev. Izvajalci bodo o ločeni evidenci finančnih naložb poročali v okviru kvartalnih poročil.

Vsebina dosedanjega osmega odstavka je določena v novem devetem odstavku.

Spremenjena določba v nobenem primeru ne posega na področje izračunavanja samih kapitalskih zahtev upravljavcev. Ta se za zavarovalnice izračunava v skladu s pravili Direktive Solventnost II, za pokojninske družbe pa se uporablja sistem Solventnost I, ki ga predpisuje IORP II direktiva in so v slovenski pravni red preneseno preko določb ZPIZ-2.

K 135. členu

Zahteva iz b točke drugega odstavka 14. člena Direktive IORP 2 določa, da matična država članica lahko instituciji za poklicno pokojninsko zavarovanje za omejeno obdobje dovoli, da njeno premoženje ne zadošča za kritje zavarovalno-tehničnih rezervacij. V takšnem primeru zahtevajo pristojni organi od institucije za poklicno pokojninsko zavarovanje sprejetje stvarnega in uresničljivega sanacijskega načrta s časovnico, da bi ponovno izpolnjevala zahteve iz prvega odstavka 14. člena te direktive. Pri pripravi načrta mora upoštevati likvidnostni načrt. Likvidnostni količniki v Direktivi IORP 2 niso zahtevani, zato se s tem členom črta tretji odstavek 332.e člena ZPIZ-2, ki določa, da pokojninska družba tekoče izračunava količnike likvidnosti sredstev in 7. točka 331.e člena ZPIZ-2, ki določa, da AZN predpiše podrobnejša pravila za obvladovanje tveganj pokojninskih družb, s katerimi določi podrobnejši način izračuna količnikov likvidnosti in najmanjši obseg likvidnosti. V veljavi ostanejo načela zagotavljanja likvidnosti pokojninske družbe kot celote (331a. in 332e. člena ZPIZ-2) in vsakega posameznega pokojninskega sklada (3. točka 271. člena ZPIZ- 2).

K 136. členu

Dopolnitev 6. točke prvega odstavka je potrebna zaradi prenosa Direktive (EU) 2022/2556 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2022 o spremembi direktiv 2009/65/ES, 2009/138/ES, 2011/61/EU, 2013/36/EU, 2014/59/EU, 2014/65/EU, (EU) 2015/2366 in (EU) 2016/2341 glede digitalne operativne odpornosti za finančni sektor (v nadaljnjem besedilu: direktiva DORA). Z direktivo DORA se dopolnjuje tudi 21. člen direktive IORP 2, ki se je v slovenski pravni red prenesla z ZPIZ-2. V skladu z dopolnitvijo direktive IORP 2 se dodatno določa, da mora pokojninska družba ustrezno vzpostaviti in upravljati omrežne in informacijske sisteme v skladu z Uredbo (EU) 2022/2554 Evropskega parlamenta in Sveta, s katerim se zagotavlja redno in stalno poslovanje.

K 137. členu

Z dopolnitvijo člena se sledi enaki ureditvi glede zahtevanih pogojev, ki jih mora izpolnjevati nosilec aktuarske funkcije pri zavarovalnicah in nosilec aktuarske funkcije pri pokojninskih družbah, zato je treba v ZPIZ-2 dodati zahtevo po znanju in izkušnjah, ki jih mora izpolnjevati nosilec aktuarske funkcije pri pokojninskih družbah. V 169. členu ZZavar-1 so za nosilce aktuarske funkcije predpisane dodatne zahteve glede znanja in izkušenj nosilca, ki se bodo uporabljale smiselno, po zgledu iz 329. člena ZPIZ-

2. Na ta način bo zagotovljena enaka obravnava nosilcev aktuarske funkcije v zavarovalnici in pokojninski družbi.

K 138. členu

Direktiva IORP 2 v členu 22 (Zahteve glede sposobnosti in primernosti upravljanja) med drugim določa, da države članice od institucij za poklicno pokojninsko zavarovanje zahtevajo, da zagotovijo, da osebe, ki dejansko vodijo institucijo za poklicno pokojninsko zavarovanje, pri izvajanju svojih nalog izpolnjujejo zahtevo glede sposobnosti na način, da njihove kvalifikacije, znanje in izkušnje skupaj ustrezajo za zagotovitev dobrega in preudarnega upravljanja institucije za poklicno pokojninsko zavarovanje. Nadalje člen 22 določa, da države članice poskrbijo, da lahko pristojni organi ocenijo, ali osebe, ki dejansko vodijo institucijo za poklicno pokojninsko zavarovanje, izpolnjujejo te zahteve. Nadalje opredeljuje problematiko preambula 55 k Direktivi IORP 2. Glede na navedeno se v zvezi s sestavo uprave pokojninske družbe določa, da mora biti zagotovljena ustrezna raznolikost kvalifikacij, znanja in izkušenj za profesionalno upravljanje pokojninske družbe.

K 139. členu

V skladu s 331.a členom ZPIZ-2 mora pokojninska družba vsaj enkrat letno pripraviti lastno oceno tveganj. Zahteva za poročanje o izvedeni lastni oceni tveganj je v trenutnem besedilu ZPIZ-2 izostala, zato se določa dopolnitev tega člena. AZN je primanjkljaj zahteve za poročanje reševala preko zahtev po izrednem poročanju, kar pa je začasna rešitev. Pri nadzoru pokojninskih družb, ki mora biti v skladu z drugim odstavkom 359.b člena zakona usmerjen v prihodnost in k tveganjem upravljavca pokojninskega sklada, je poročilo o lastni oceni tveganj eno izmed ključnih poročil za učinkovit nadzor pokojninskih družb. Zavarovalnice so že sedaj zavezane k poročanju lastne ocene tveganj in solventnosti, zato taka zakonodajna ureditev z novim odstavkom 338.a člena zakona simetrična glede na zakon, ki ureja zavarovalništvo.

K 140. členu

S spremembo tega člena se črta zakonska omejitev, da mora biti pokojninska renta iz dodatnega pokojninskega zavarovanja doživljenjska. Zbrana sredstva v okviru dodatnega pokojninskega zavarovanja se izplačujejo v okviru izplačila pokojninskih rent, ki jih izplačevalci (zavarovalnice ali pokojninske družbe) ponujajo na podlagi pokojninskih načrtov za izplačevanje pokojninskih rent, ki jih odobri minister, pristojen za delo. Pokojninski načrt za izplačevanje pokojninskih rent z zavarovalno tehničnimi osnovami morajo biti v skladu z ZPIZ-2 ter Pravilnikom. Z ZPIZ-2 je trenutno določeno, da se lahko ponujajo samo doživljenjske pokojninske rente, ki zagotavljajo upravičencu dodatno pokojnino do njegove smrti (ker je potrebno pri tej obliki pokojninskih rent upoštevati tveganje dolgoživosti zavarovanca, to negativno vpliva na izračunano višino pokojninske rente). S Pravilnikom pa so določene še nekatere dodatne omejitve, ki izplačevalce omejujejo pri oblikah pokojninskih rent, načinu in stroških izplačevanja, načinu izračuna pokojninskih rent, itd.

Glede na to, da je od zakonske ureditve pokojninskih rent iz sredstev dodatnega pokojninskega zavarovanja minilo že več kot 10 let, da se je v tem času trg izplačevanja pokojninskih rent v Sloveniji že nekoliko razvil ter da se v praksi izkazuje potreba po spremembah na področju urejanja pravic na podlagi privarčevanih sredstev v okviru dodatnega pokojninskega zavarovanja, bi bilo zavarovancem potrebno ponuditi več možnosti izbire pri oblikah pokojninskih rent, ki bi morale biti, ob zmanjšanju tveganj za izplačevalca, tudi stroškovno ugodnejše za zavarovance.

Odprava zahteve po doživljenjskih pokojninskih rentah je v nasprotju z namenom dodatnega pokojninskega zavarovanja, da se zavarovancem v starosti zagotavlja stalen dodaten vir dohodkov. Temu se v veliki meri že sedaj ne sledi pri izplačevanju pospešenih doživljenjskih pokojninskih rent (pri privarčevanih sredstvih nižjih od 20.000 evrov ni omejitev glede višine nizke pokojninske rente), kjer se v obdobju določenega števila let višjega izplačila izplača večina privarčevanih sredstev, nato pa se do smrti izplačuje minimalna višina pokojninske rente (30 evrov letno ali polletno). Relativno nizka višina

privarčevanih sredstev v povezavi z doživljenjskimi pokojninskimi rentami članom ne prinaša velikih koristi. Tako bo po sprejemu tega zakona predlagana sprememba Pravilnika, ki do določenega zneska privarčevanih sredstev (npr. 40.000 evrov) ne bo zahtevala, da morajo biti pokojninske rente »doživljenjske«. S tem se bo zavarovancem z nižjo višino privarčevanih sredstev omogočilo, da lahko privarčevana sredstva namenijo tudi za časovno omejene pokojninske rente.

K 141. členu

S spremembo tega člena se črta zakonska omejitev, da mora biti pokojninska renta iz dodatnega pokojninskega zavarovanja doživljenjska. Zbrana sredstva v okviru dodatnega pokojninskega zavarovanja se izplačujejo v okviru izplačila pokojninskih rent, ki jih izplačevalci (zavarovalnice ali pokojninske družbe) ponujajo na podlagi pokojninskih načrtov za izplačevanje pokojninskih rent, ki jih odobri minister, pristojen za delo. Pokojninski načrt za izplačevanje pokojninskih rent z zavarovalno tehničnimi osnovami morajo biti v skladu z ZPIZ-2 ter Pravilnikom. Z ZPIZ-2 je trenutno določeno, da se lahko ponujajo samo doživljenjske pokojninske rente, ki zagotavljajo upravičencu dodatno pokojnino do njegove smrti (ker je potrebno pri tej obliki pokojninskih rent upoštevati tveganje dolgoživosti zavarovanca, to negativno vpliva na izračunano višino pokojninske rente). S Pravilnikom pa so določene še nekatere dodatne omejitve, ki izplačevalce omejujejo pri oblikah pokojninskih rent, načinu in stroških izplačevanja, načinu izračuna pokojninskih rent, itd.

Glede na to, da je od zakonske ureditve pokojninskih rent iz sredstev dodatnega pokojninskega zavarovanja minilo že več kot 10 let, da se je v tem času trg izplačevanja pokojninskih rent v Sloveniji že nekoliko razvil ter da se v praksi izkazuje potreba po spremembah na področju urejanja pravic na podlagi privarčevanih sredstev v okviru dodatnega pokojninskega zavarovanja, bi bilo zavarovancem potrebno ponuditi več možnosti izbire pri oblikah pokojninskih rent, ki bi morale biti, ob zmanjšanju tveganj za izplačevalca, tudi stroškovno ugodnejše za zavarovance.

Odprava zahteve po doživljenjskih pokojninskih rentah je v nasprotju z namenom dodatnega pokojninskega zavarovanja, da se zavarovancem v starosti zagotavlja stalen dodaten vir dohodkov. Temu se v veliki meri že sedaj ne sledi pri izplačevanju pospešenih doživljenjskih pokojninskih rent (pri privarčevanih sredstvih nižjih od 20.000 evrov ni omejitev glede višine nizke pokojninske rente), kjer se v obdobju določenega števila let višjega izplačila izplača večina privarčevanih sredstev, nato pa se do smrti izplačuje minimalna višina pokojninske rente (30 evrov letno ali polletno). Relativno nizka višina privarčevanih sredstev v povezavi z doživljenjskimi pokojninskimi rentami članom ne prinaša velikih koristi. Tako bo po sprejemu tega zakona predlagana sprememba Pravilnika, ki do določenega zneska privarčevanih sredstev (npr. 40.000 evrov) ne bo zahtevala, da morajo biti pokojninske rente »doživljenjske«. S tem se bo zavarovancem z nižjo višino privarčevanih sredstev omogočilo, da lahko privarčevana sredstva namenijo tudi za časovno omejene pokojninske rente.

Veljavni podzakonski akt predpisuje, da morajo biti vse doživljenjske rente oblikovane tako, da zavarovanci participirajo na ustvarjenem dobičku na kritnem skladu, ki je namenjen izplačevanju pokojninskih rent. Sredstva tega kritnega sklada so sredstva, ki so jih na zahtevo zavarovancev izvajalci prenesli na ustrezen kritni sklad in vsebinsko pripadajo zavarovancem. Z dopolnitvijo četrtega odstavka se že z zakonom zahteva, da morajo biti pokojninske rente rente s pripisom dobička.

K 142. členu

Z dopolnitvijo člena se jasno določa, da je obveznost izplačevalca tudi upravljanje kritnega sklada za izplačevanje pokojninskih rent. Zaradi jasnosti, katere določbe veljajo za zavarovalnice, kot upravljavce kritnih skladov za izplačevanje pokojninskih rent, se natančneje določa sklicevanje na določbe tega zakona.

K 143. členu

S predlagano spremembo bi se za nadzor nad upravljavci, ki so pokojninske družbe in zavarovalnice, pravila glede nadzora izenačila, saj je do sedaj bil izenačen samo del, ki se je nanašal na postopek nadzora. Nadalje direktiva IORP 2 v 48. in 49 členu določa, da morajo imeti pristojni organi vsa pooblastila in mehanizme za učinkovito izvajanje nadzora nad pokojninskimi družbami, pri čemer pa morajo biti ukrepi nadzora učinkoviti, sorazmerni in odvračilni. S predlagano spremembo bo imela AZN več možnosti za izrek ukrepov nadzora.

Dodana določba bo v skladu s 329. členom ZPIZ-2, ki že uporablja referenco uporabe določb ZZavar-1. Predlagana sprememba sledi sistematiki ZZavar-1; 7. poglavje, Nadzor nad zavarovalnicami in 10. poglavje Postopki odločanja AZN v posamičnih zadevah, točka 10.3. Postopek nadzora. Po spremenjeni določbi bo AZN izvajala nadzor nad pokojninskimi skladi, po katerem lahko izreče ukrepe nadzora, kot so opredeljeni v 361. členu ZPIZ-2 in upošteva postopek odločanja AZN (po 10. poglavju ZZavar-1). Prav tako bo AZN izvajala nadzor nad poslovanjem pokojninskih družb in izpeljano iz 329. člena ZPIZ-2, izrekala ukrepe nadzora kot izhajajo iz 7. poglavja ZZavar-1, se pravi tudi priporočila in opozorila.

Ukrepi nadzora, ki so na razpolago po ZZavar-1, omogočajo izrekanje priporočil in opozoril, s katerimi lahko nadzorni organ naslavlja nesmotrnosti ali nedoslednosti pri poslovanju zavarovalnic, ki nimajo značilnosti kršitve predpisov ali pa če kršitve nimajo pomembnih učinkov. S tem bo nadzorni organ lažje naslovil tveganja in usmerjal poslovanje v prihodnosti ter izenačil obravnavo pokojninskih družb in zavarovalnic. S širšim naborom ukrepov nadzora bo AZN lažje dosegla cilj in namen nadzora; cilj varovanja pravic članov pokojninskih skladov in uživalcev dodatne pokojnine ob hkratnem zagotavljanju stabilnosti in finančne trdnosti pokojninskih družb, z namenom preverjanja zakonitosti poslovanja, usmerjenega v prihodnost.

K 144. členu

Ker invalidnine za telesno okvaro v skladu z ZPIZ-2 ne spadajo več med rizike, ki jih pokriva obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, se financiranje te pravice zagotavlja iz državnega proračuna RS.

V novem devetem odstavku se doda besedilo, da lahko Zavod na kontrolni pregled pozove tudi osebo, pri kateri je bila ugotovljena telesna okvara. Do sedaj je bilo to urejeno pri pravicah, pridobljenih na podlagi invalidnosti in pri uživalcih dodatka za pomoč in postrežbo v 94. členu zakona. Zavod ima sedaj možnost v primeru prejete prijave zunaj postopka preveriti spremembo, s čimer lahko znova sproži postopek, pri čemer pa se lahko oceni, da pregled ni potreben.

K 145. členu

Po veljavni ureditvi se lahko kmetje in člani kmetijskih gospodarstev, ki ne izpolnjujejo pogoja dohodka iz prvega odstavka 17. člena zakona za vključitev v obvezno zavarovanje, prostovoljno vključijo v obvezno zavarovanje po petem odstavku 25. člena zakona. Za zavarovance – kmete in člane kmetijskega gospodarstva iz 17. člena zakona in iz petega odstavka 25. člena zakona prispevek delodajalca plačuje RS iz proračuna na podlagi petega odstavka 407. člena zakona. Vendar se s spremembo 17. člena zakona uvaja nov četrti odstavek, v katerem bodo po uveljavitvi te spremembe lahko zavarovani zavarovanci iz sedanjega petega odstavka 25. člena zakona. To pomeni tudi, da se bo po predlogu te novele črtal peti odstavek 25. člena zakona, posledično pa je treba s temi spremembami uskladiti tudi peti odstavek 407. člena zakona. Prispevke za zavarovance, ki bodo po uveljavitvi predlaganih sprememb zavarovani po četrtem odstavku 17. člena zakona, bo še vedno plačevala RS iz proračuna na podlagi spremenjenega petega odstavka 407. člena zakona.

K 146. členu

Zaradi spremembe 27. člena tega zakona se ustrezno popravi sklicevanje na odstavke tega člena.

K 147. členu

S členom se črta osmi odstavek 430. člena zakona, ki določa možnost izredne uskladitve pokojnin. Vsebina tega odstavka je namreč z 61. členom tega zakona prenesena v nov, tretji odstavek 105. člena zakona.

K 148. členu

Zaradi poenotenja s 117. členom zakona se s posegom v prvi odstavek 125. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 75/19 - ZPIZ-2G) ureja izplačilo pokojnine, ki pripada uživalcu pokojnine, ki se je ponovno vključil v obvezno zavarovanje v tujini (t.i. reaktiviranec). Navedeni upravičenci po prenehanju ponovnega zavarovanja niso upravičeni do odstotnega povečanja oziroma ponovne odmere pokojnine, ampak se jim ponovno prične izplačevati usklajeni znesek že priznane pravice.

K 149. členu

S členom se implementira odločba Ustavnega sodišča RS, št. U-I-62/21-10 z dne 23. 11. 2023, kjer je Ustavno sodišče RS ugotovilo, da je 396. člen ZPIZ-2, kolikor se nanaša na uživalce pravic na podlagi preostale delovne zmožnosti (II. in III. kategorija invalidnosti), uveljavljenih po predpisih, ki so se uporabljali do 31. 12. 2002, ki so zaradi poslabšanja že ugotovljene invalidnosti ali nastanka nove invalidnosti pridobili pravice iz invalidskega zavarovanja po tem zakonu in jim je bilo nadomestilo iz invalidskega zavarovanja odmerjeno v nižjem znesku od zneska nadomestila iz invalidskega zavarovanja, priznanega na podlagi prej pridobljenih pravic iz invalidskega zavarovanja, v neskladju z Ustavo.

Prvi odstavek tega člena določa, da zgoraj navedeni uživalci pravic na podlagi preostale delovne zmožnosti obdržijo te pravice v nespremenjenem obsegu tudi po uveljavitvi tega zakona.

Drugi odstavek tega člena določa, da je uživalcem invalidskih nadomestil po predhodno veljavnih zakonodajah omogočeno nadaljnje prejemanje nadomestila v nespremenjenem obsegu, čeprav je pri njih nastopila nova invalidnost ali pa spremembe v stanju invalidnosti, če bi bilo nadomestilo po veljavni zakonodaji nižje od predhodnega. Ureditev torej ohranja višino predhodno pridobljenih nadomestil iz invalidskega zavarovanja ne glede na morebitne spremembe invalidnosti ali nastanka nove invalidnosti. Do nespremenjene višine nadomestila bodo tako poleg uživalcev nadomestil, pri katerih ni prišlo do sprememb v stanju invalidnosti, upravičeni tudi uživalci nadomestil, pri katerih se je poslabšalo stanje invalidnosti ali pa je nastala nova invalidnost, če bi bilo njihovo nadomestilo nižje od predhodno določenega nadomestila, če gre ob odmeri nadomestila za enakovrstno pravico in enak delovnopravni status delovnega invalida.

Tretji odstavek tega člena omogoča tistim uživalcem nadomestil iz invalidskega zavarovanja, ki so se jim skladno z veljavno zakonodajo nadomestila že odmerila v nižjem znesku zaradi poslabšanja že ugotovljene invalidnosti ali nastanka nove invalidnosti v nižji višini, kot pa jim je bila priznana v času nastanka invalidnosti, da podajo zahtevo za izplačilo prvotne višine nadomestila iz invalidskega zavarovanja. Višje nadomestilo bodo prejemali od prvega dne naslednjega meseca po podaji vloge, kar je izrecno urejeno v petem odstavku tega člena tega zakona. Člen ureja tudi, da se nadomestila iz invalidskega zavarovanja, ki so bila pridobljena na podlagi tega člena, usklajujejo enako kot pokojnine.

K 150. členu

V predlaganem spremenjenem 14. členu zakona se v novem sedmem in osmem odstavku uvajata dve novi kategoriji zavarovancev, ki morata biti vključeni v vsa obvezna socialna zavarovanja, in sicer v sedmem odstavku osebe, ki so zaposlene pri mednarodnih organizacijah s sedežem v državi, ki ni članica EU, EGP in nima sedeža v Švici, ki delo za to mednarodno organizacijo opravljajo v RS, in v osmem odstavku osebe, ki so zaposlene pri delodajalcu s sedežem v državi, ki ni članica EU ali EGP, in delo za tega delodajalca opravljajo v RS. Delodajalci teh oseb niso plačniki davka v RS, zato so skladno s spremenjenim 153. členom zakona ti zavarovanci sami zavezanci za prispevek. Zaradi enotne

ureditve vseh obveznih socialnih zavarovanj, ki se mora vzpostaviti v istem trenutku tudi za področje obveznega zdravstvenega zavarovanja, zavarovanja za dolgotrajno oskrbo, zavarovanja za starševsko varstvo in zavarovanja za primer brezposelnosti, je treba s prehodno določbo do ureditve v področnih zakonih, ki urejajo ta zavarovanja, določiti tudi obveznost vključitve navedenih zavarovancev.

Zaradi celovite enotne urejenosti vseh obveznih socialnih zavarovanj je treba s prehodno določbo do ureditve v posameznih področnih zakonih urediti tudi vključitev v obvezno zdravstveno zavarovanje, zavarovanje za dolgotrajno oskrbo, zavarovanje za starševsko varstvo in zavarovanje za primer brezposelnosti. Urediti je treba status teh zavarovancev ter določiti tudi, da so ti zavarovanci sami zavezanci za prispevek zavarovanca in prispevek delodajalca, da se ti prispevki obračunajo in plačajo od iste osnove, kot v petem odstavku 144. člena zakona velja za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, in za kakšen obseg pravic so zavarovane v obveznem zdravstvenem zavarovanju, saj tako določen obseg pravic neposredno vpliva na določitev prispevne stopnje za prispevke za obvezno zdravstveno zavarovanje.

Taka celovita ureditev vseh obveznih socialnih zavarovanj je hkrati pomembna tudi zaradi izvajanja določb 87.a do 87.c člena ZMEPIZ-1, s katerim so zavodi, ki so pristojni odločati o lastnosti zavarovanca v okviru svojega področnega zavarovanja, hkrati pridobili pristojnost tudi za odločanje o obveznosti vključitve ali o prenehanju zavarovanja za vsa druga področna obvezna socialna zavarovanja. Brez enotne ureditve za vsako pravno razmerje izvajanje navedenih določb ne bi bilo mogoče.

K 151. členu

Osebe, ki opravljajo kmetijsko dejavnost, so po dosedanji ureditvi do predlagane spremembe zavarovane v skladu s 17. členom zakona le, če poleg drugih tam določenih pogojev izpolnjujejo tudi pogoj najmanj predpisane višine dohodka. Tisti kmetje, ki ne izpolnjujejo dohodkovnega pogoja, izpolnjujejo pa vse druge pogoje, ki so predpisani za obvezno zavarovanje, se lahko prostovoljno vključijo v obvezno zavarovanje po petem odstavku 25. člena zakona. Načeloma naj bi imeli z vključitvijo v obvezno zavarovanje zagotovljeno popolnoma enako obravnavo pri priznavanju in odmeri pravic iz obveznega zavarovanja, vendar so lahko na drugih področjih (pri pravicah ali ugodnostih na drugih področjih socialnega varstva) obravnavani manj ugodno. Razlog je predvsem v tem, da je z namenom, da se njihove pravice v popolnosti izenačijo s pravicami zavarovancev, ki so že zdaj zavarovani po 17. členu zakona, tudi njihovo zavarovanje urejeno v predlaganem novem četrtem odstavku 17. člena zakona. To pomeni, da lahko še naprej sami odločijo, ali se bodo zavarovali na podlagi opravljanja kmetijske dejavnosti, če presodijo, da ekonomska zmogljivost kmetije omogoča poravnavanje vseh obveznosti iz obveznih socialnih zavarovanj (za pokojninsko in invalidsko in zdravstveno zavarovanje, zavarovanje za dolgotrajno oskrbo in zavarovanje za starševsko varstvo) kljub temu, da dohodki kmetije ne dosegajo predpisanega cenzusa. Prav tako je izstop iz zavarovanja njihova prostovoljna odločitev, v času, ko so vključeni v zavarovanje, pa imajo enake obveznosti kot zavarovanci iz prvega in tretjega odstavka 17. člena zakona.

S prvim odstavkom se ureja, da zavarovanci, ki so do uveljavitve predlaganih sprememb 17. in 25. člena zakona zavarovani po petem odstavku 25. člena zakona, po uveljavitvi predlaganih sprememb nadaljujejo zavarovanje po četrtem odstavku spremenjenega 17. člena zakona.

Na podlagi tretjega odstavka 407. člena zakona imajo sedaj kmetje, ki so po 1. 1. 2013 prostovoljno vključeni v obvezno zavarovanje po petem odstavku 25. člena zakona, na dan 31. decembra 2012 pa so bili na podlagi opravljanja kmetijske dejavnosti zavarovani po šesti alineji prvega odstavka 34. člena ZPIZ-1 še možnost, da plačujejo prispevke od osnove, od katere jim je bil obračunan prispevek za zadnji mesec pred uveljavitvijo tega zakona, to je za mesec december 2012. S tem so nekateri med prostovoljno zavarovanimi kmeti še vedno zavarovani za ožji obseg pravic in s prehodno določbo v drugem odstavku se jim omogoča nadaljevanje takšnega zavarovanja. V primeru ukinitve opisane možnosti bi lahko prišlo do nenadnega povečanja obveznosti za več kot 200 odstotkov ali celo več kot 400 odstotkov, kar bi povzročilo izstop večjega števila zavarovancev iz zavarovanja in zmanjšanje njihove socialne varnosti.

K 152. členu

V prehodnih določbah se ureja prehod uživalcev na nove zneske najnižje in zagotovljene pokojnine. Člen določa, da je ne glede na to, kdaj je bil posameznik upokojen, upravičen do najnižjih zneskov, ki so urejeni v spremenjenih prvem, tretjem in četrtem odstavku 39. člena zakona ter v drugem, petem in šestem odstavku 39. člena zakona. Zavod izvede izplačila po uradni dolžnosti brez izdaje posamičnega akta. Uživalcem pokojnin se s tem zagotavlja večja socialna varnost.

V prehodnih določbah se ureja prehod uživalcev na nove zneske najnižje in zagotovljene pokojnine. Člen določa, da je posameznik, ne glede na to, kdaj je bil upokojen, upravičen do najnižjih zneskov, ki so urejeni v spremenjenih prvem, tretjem in četrtem odstavku 39. člena zakona ter v drugem, petem in šestem odstavku 39. člena zakona. Zavod izvede izplačila po uradni dolžnosti brez izdaje posamičnega akta v roku šestih mesecev od uporabe tega zakona.

Po navedenem členu se bodo po uradni dolžnosti preračunale vse starostne, predčasne, invalidske, vdovske in družinske pokojnine, ne glede na to, po katerem zakonu so bil priznane. V okviru nadomestil za invalidnost pa se bodo preračunala le tista, ki so bila priznana po določbah ZPIZ-2, veljavnega do 31. 12. 2025.

K 153. členu

Do ustrezne ureditve v ZPFOPIZ-1 se vključuje podlaga za določitev obveznosti države Zavodu za upravičence iz dopolnjenega 161. člena zakona.

K 154. členu

Z dopolnitvijo prvega odstavka veljavnega 7., 49. in 50. člena Zakona o socialno varstvenih prejemkih (Uradni list RS, št. 61/10, 40/11, 14/13, 99/13, 90/15, 88/16, 31/18, 73/18, 196/21 – ZDOsk in 84/23 – ZDOsk-1) se predlaga, da so upravičenci do varstvenega dodatka vsi upokojenci, za katere se ne more več pričakovati, da so lahko delovno aktivni.

Predlaga se še, da se v postopku uveljavljanja pravice do varstvenega dodatka (pa tudi do denarne socialne pomoči ali pravice do plačila obveznega zdravstvenega prispevka ali pravice do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje, če je oseba, ki uveljavlja varstveni dodatek, že upravičena do teh pravic) otrokova dolžnost preživljati starše ne ugotavlja. Omenjene pravice so namreč med seboj neločljivo povezane v smislu odločanja o upravičenosti (materialni položaj se ugotavlja pri vseh štirih pravicah enako, zato se izda tudi enotna odločba).

S tem predlogom se želi pomagati materialno ogroženim starejšim osebam in invalidom, ki si sami ne morejo zagotoviti zadostnih sredstev za preživetje, hkrati pa razbremeniti njihove otroke, pri čemer se ne posega v dolžnost preživljanja staršev s strani otrok na drugih področjih (npr. pri plačilu institucionalnega varstva).

K 155. členu

Veljavni 35.a člen Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št. 62/10, 40/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 14/13, 56/13 – ZŠtip-1, 99/13, 14/15 – ZUUJFO, 57/15, 90/15, 38/16 – odl. US, 51/16 – odl. US, 88/16, 61/17 – ZUPŠ, 75/17, 77/18, 47/19, 189/20 – ZFRO, 54/22 – ZUPŠ-1, 76/23 – ZŠolPre-1B in 122/23 – ZŠtip-1C) določa, da center za socialno delo po uradni dolžnosti preveri izpolnjevanje pogojev za nadaljnje prejemanje letnih pravic. Kot dan vložitve vloge se šteje dan začetka postopka odločanja po uradni dolžnosti, vendar najpozneje zadnji dan meseca, v katerem poteče letna pravica (prvi odstavek). Če je vložena vloga za letne pravice zaradi njenega podaljšanja, se šteje, da center za socialno delo o njej odloči po prejšnjem odstavku (drugi odstavek).

Z uveljavitvijo nove socialne zakonodaje je bil varstveni dodatek izločen iz sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter je prešel med socialnovarstvene prejemke. Namenjen je tistim, ki si lastne materialne varnosti ne morejo zagotoviti zaradi okoliščin, na katere ne morejo vplivati.

Z varstvenim dodatkom se zagotavljajo sredstva za kritje življenjskih stroškov, ki nastanejo v daljšem časovnem obdobju (stroški z vzdrževanjem stanovanja, nadomeščanjem trajnih potrošnih dobrin ipd.) in niso stroški za zadovoljevanje minimalnih življenjskih potreb. Glede na navedeno »zagotavljanje materialne varnosti« pomeni zagotoviti sredstva za kritje življenjskih stroškov, ki nastanejo v daljšem časovnem obdobju.

Ob uveljavljanju varstvenega dodatka se je ugotovilo, da je lahko enotna vloga za uveljavljanje pravic za starejše osebe težavna za izpolnjevanje, ker je namenjena uveljavljanju več različnih pravic, zato je bila pripravljena poenostavljena vloga, vendar imajo starejše osebe še vedno težave z izpolnjevanjem vloge.

Zaradi dodatne poenostavitve dostopa do varstvenega dodatka se z novim tretjim odstavkom predlaga, da center za socialno delo po uradni dolžnosti preveri izpolnjevanje pogojev za nadaljnje prejemanje tudi za posebej ranljivo skupino upravičencev do pravic iz javnih sredstev, in sicer za upravičence do varstvenega dodatka. Do varstvenega dodatka so upravičene osebe, ki so trajno nezaposljive, trajno nezmožne za delo ali nezaposlene, starejše od 63 let za ženske oziroma od 65 let za moške. Predlaga se tudi, da če je oseba hkrati z varstvenim dodatkom upravičena še do denarne socialne pomoči ali pravice do plačila obveznega zdravstvenega prispevka ali pravice do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje, se preveri izpolnjevanje pogojev za nadaljnje prejemanje tudi za te pravice.
Vlogo za varstveni dodatek bo tako treba vložiti le prvič, nato pa se bo postopek preverjanja izpolnjevanje pogojev za nadaljnje prejemanje izvedel po uradni dolžnosti.

V novem četrtem odstavku se ureja primer, ko je upravičenec do varstvenega dodatka (lahko tudi skupaj z družino) po odločbi, ki se izteka, upravičen le do varstvenega dodatka, ne pa tudi do denarne socialne pomoči (ker presega cenzus), po novem pa bi bil lahko upravičen tudi do denarne socialne pomoči (ker zaradi zvišanja osnovnega zneska minimalnega dohodka cenzusa ne presega več). S predlagano določbo se omogoča dodelitev denarne socialne pomoči, ne glede na to, da po odločbi, ki se izteka do te pravice, ni upravičen.

K 156. členu

S prehodnimi določbami poklicnega zavarovanja se za upravljavca Sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja določa obveznost uskladitve pokojninskega načrta in pravil upravljanja z določbami tega zakona v roku enega leta od začetka uporabe tega zakona. Določeno je, da se do uskladitve uporabljajo trenutno veljavni pokojninski načrt in pravila upravljanja.

K 157. členu

S prehodno določbo se za ATVP in AZN določa obveznost uskladitve podzakonskih aktov v roku šestih mesecev od uveljavitve tega zakona ter veljavnost doslej veljavnih podzakonskih aktov do njihove uveljavitve predpisov, razen v delu, ki je v nasprotju z zakonom.

Za upravljavce pokojninskih skladov se določa obveznost uskladitve pokojninskih načrtov in pravil upravljanja s tem zakonom in predpisi, izdanimi na njegovi podlagi v roku enega leta od začetka uporabe tega zakona. Ob tem je določeno, da se do uskladitve pokojninskih načrtov in pravil upravljanja s tem zakonom uporabljajo veljavni pokojninski načrti in pravila upravljanja, razen v delu, ki je v nasprotju z zakonom.

K 158. členu

S prehodno določbo se določa višina najvišje upravljavske provizije za upravljavce pokojninskih skladov za leto 2026 (od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2026), ki v tem obdobju ne sme znašati več kot 0,9 % povprečne letne čiste vrednosti sredstev pokojninskega sklada v skladu z določbami 308. člena zakona.

K 159. členu

S prehodno določbo se glede spremenjenih pogojev za zasedbo funkcije notranje revizije določa prehodno obdobje petih let, v katerem morajo nosilci funkcije notranje revizije, ki ne izpolnjujejo zahtev iz spremenjenega 333.c člena zakona, so pa imeli naziv revizor ali pooblaščeni revizor in pet let delovnih izkušenj iz opravljanja nalog notranje revizije v zavarovalnici ali pokojninski družbi, pridobiti naziv preizkušeni notranji revizor ali preizkušena notranja revizorka v skladu z zakonom, ki ureja revidiranje, ali primerljiv strokovni naziv iz področja notranjega revidiranja.

K 160. členu

S to določbo se vsem upokojencem oziroma uživalcem pravic zagotavlja varstvo pridobljenih pravic. To pomeni, da se tedaj, ko se s tem zakonom določajo ostrejši pogoji za pridobitev pravic kot po prejšnjih predpisih, upravičencem še naprej zagotavljajo pravice po prejšnjih predpisih, čeprav po novih predpisih ne bi izpolnjevali pogojev. Določbe novega zakona se pri že obstoječih uživalcih pravic, pridobljenih po prejšnjih predpisih, upoštevajo le pri usklajevanju pokojnin in drugih dajatev.

K 161. členu

V tem členu so urejeni primeri, ko se je postopek za uveljavljanje pravic iz obveznega zavarovanja oziroma za ugotavljanje pokojninske dobe začel še v času veljavnosti predhodnega zakona. Določeno je, da tudi za te primere velja, da se zavarovancem zagotavljajo pravice v obsegu, določenem v predpisu, ki je veljal do uveljavitve tega zakona, pod pogojem, če so bili izpolnjeni pogoji za pridobitev pravic po prejšnjih predpisih. V primeru, ko je zavarovanec vložil zahtevek po 1. 1. 2026, vendar je bilo v postopku ugotovljeno, da je invalidnost nastala v času veljavnosti predhodnega zakona, se o priznanju pravice na podlagi invalidnosti odloča po predpisih, veljavnih na dan nastanka invalidnosti.

K 162. členu

S tem členom se zagotavlja varstvo pričakovanih pravic zavarovancem, ki že izpolnjujejo pogoje za predčasno ali starostno upokojitev oziroma ki bodo pogoje za upokojitev izpolnili do uveljavitve novega zakona. Tem zavarovancem zakon omogoča, da se bodo lahko upokojili tudi kadarkoli kasneje v času veljavnosti novega zakona, in sicer na podlagi veljavnih pogojev po prejšnjih predpisih. Pri tem pa ni pomembno, kdaj bodo te pravice uveljavili, saj se želi zavarovance spodbuditi za nadaljnje delo oziroma ostajanje v zavarovanju. Za zavarovance, ki se bodo upokojili po uveljavitvi novega zakona in pod pogoji, ki so veljali po prejšnjih predpisih, se za odmero pokojnine upošteva zavarovalna doba, dopolnjena do dneva prenehanja zavarovanja skladno z določbami ZPIZ-2. Za odmero predčasne ali starostne pokojnine se za te zavarovance upoštevajo tudi plača ali zavarovalne osnove iz tega obdobja, pri določitvi višini pokojnine pa tudi starost, kar pomeni, da se upoštevajo tako bonusi kot malusi. Varstvo pričakovanih pravic je zagotovljeno tudi zavarovancem, ki so do 31. 12. 2025 vložili zahtevo za dokup pokojninske dobe, čeprav bo o tem zahtevku odločeno šele po uveljavitvi zakona. V tem primeru se šteje, da je tak zavarovanec že izpolnil pogoj za priznanje pravic po prejšnjih predpisih.

K 163. členu

Člen ureja način ravnanja v primerih, kadar so posamezniki že uveljavili pokojnino po predpisih, ki so veljali do uveljavitve tega zakona, pa so ali še bodo znova vstopili v zavarovanje. Prehodna določba tega člena določa, da le-ti lahko zahtevajo odstotno zvišanje pokojnine glede na pokojninsko dobo, ki so jo na novo pridobili po ponovnem vstopu v zavarovanje, in sicer ob upoštevanju odmernih odstotkov za posamezno leto po tem zakonu. Kadar bi ti posamezniki želeli, da se jim skladno z novo pridobljeno

dobo pokojnina na novo preračuna, pa se pri tem za pokojninsko dobo, ki se je upoštevala pri prvotni upokojitvi, upošteva odmerni odstotek, ki so ga pridobili v času predhodne upokojitve, zvišan za odmerni odstotek, ki ga je skladno z novo dopolnjeno pokojninsko dobo pridobil na podlagi tega zakona. Taka ureditev je posledica dejstva, da so se pokojnine teh posameznikov v vmesnem času že usklajevale, poleg tega pa jih je posameznik določeno obdobje že prejemal, zato je zanje predviden poseben način ponovne odmere pokojnine.

Drugi odstavek tega člena ureja določbo za tiste posameznike, ki so že pred začetkom veljavnosti tega zakona izpolnjevali pogoje za starostno upokojitev po 27. členu zakona, in so ostali vključeni v obvezno zavarovanje za polni delovni oziroma zavarovalni čas. Da bi lahko pridobili spodbudo za podaljševanje delovne aktivnosti, pri kateri se je prej upošteval tudi izpolnjen pogoj starosti, je določena posebna prehodna določba, ki ureja, da se temu zavarovancu nadaljnja vključenost v obvezno zavarovanje vrednoti na način, kot je določen v tem zakonu. Določba je oblikovana, da se spodbudi ostajanje na trgu, saj omogoča zavarovancem na podlagi nove ureditve zaradi drugače določene spodbude za podaljševanje aktivnosti povišanje odmernega odstotka.

K 164. členu

Člen ureja administrativno upokojevanje brezposelnih delovnih invalidov, prijavljenih pri ZRSZ, ki so na dan 31. 12. 2025 uživalci nadomestil iz invalidskega zavarovanja po predpisih, ki so veljali do uveljavitve tega zakona, kot brezposelne osebe in niso vključeni v obvezno zavarovanje ter so dopolnili 62 let starosti, in so v zadnjih desetih letih vsaj osem let uživali nadomestilo iz invalidskega zavarovanja kot brezposelni delovni invalidi, prijavljeni pri ZRSZ. Navedenim kategorijam s 30. 4. 2026 prenehajo pravice iz invalidskega zavarovanja in se jim preneha izplačevati nadomestilo iz invalidskega zavarovanja. S 1. 5. 2026 pridobijo pravico do invalidske pokojnine, ki se izračuna na način, kot je določen za zavarovance iz pete alineje prvega odstavka 41. člena zakona.

K 165. členu

Člen za zavarovanca iz 140. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 12/92, 56/92 – odl. US, 43/93 – odl. US, 67/93 – odl. US, 5/94, 7/96, 29/97 – odl. US, 54/98 in 106/99 – ZPIZ-1 - ZPIZ-92) ureja prenehanje upravičenost do vštetja časa, ko je prijavljen pri ZRSZ, v pokojninsko dobo, in sicer z dnem uveljavitve tega zakona. Da se zavarovancu prej navedeno nadomestilo izplačuje, mora biti še nadalje upravičen do izplačila nadomestila za čas čakanja na razporeditev oziroma zaposlitev na drugem ustreznem delu in je še nadalje dolžan ostati prijavljen pri ZRSZ.

K 166. členu

Zavarovanci – kmetje, ki so se do predlagane spremembe prostovoljno vključili v obvezno zavarovanje po dosedanjem petem odstavku 25. člena zakona, so bili kot zavezanci za vložitev prijave v zavarovanje, odjave iz zavarovanja in prijave sprememb med zavarovanjem določeni v 35. členu ZMEPIZ-1. Zavezanec za vložitev prijave, odjave ali spremembe zavarovanja je bil vsak zavarovanec sam, ne glede na to, ali je po predpisih o kmetijstvu imel status nosilca ali člana kmetijskega gospodarstva – kmetije, zato se kot nosilci ali člani tudi evidenčno ne izkazujejo ločeno. Z ureditvijo zavarovanja teh oseb v predlaganem novem četrtem odstavku 17. člena zakona bi tudi zanje veljalo pravilo iz 33. člena ZMEPIZ-1, po katerem kmet – nosilec kmetijskega gospodarstva vlaga prijave in odjave zavarovanja zase (prvi odstavek) in za člane kmetijskega gospodarstva (drugi odstavek). Da se ohrani enaka ureditev glede zavezanosti za vlaganje prijav in odjav zavarovanja za osebe iz predlaganega novega četrtega odstavka 17. člena zakona, je treba v prehodni določbi tega zakona do ureditve v ZMEPIZ-1 same zavarovance določiti kot zavezance. Tudi v skladu s prvo alinejo prvega odstavka 152. člena zakona so vsi kmetje, obvezno ali prostovoljno zavarovani, sami zavezanci za plačilo prispevka zavarovanca, ne glede na status nosilca ali člana kmetijskega gospodarstva.

K 167. členu

Določba ureja začasno določitev Republike Slovenije (ministrstva, pristojnega za dolgotrajno oskrbo) kot zavezanca za prispevek delodajalca za oskrbovalce družinskega člana, zavarovane po četrtem odstavku 19. člena zakona. V peti in šesti alineji je določitev zavezanca za plačilo prispevka delodajalca usklajena z določbami ZDOsk-1. V skladu s prvim odstavkom 23. člena ZDOsk-1 ima oskrbovalec družinskega člana pravico do delnega plačila za izgubljeni dohodek v višini 1,2 kratnika minimalne plače v Republiki Sloveniji, ki mu ga obračunava in izplačuje ZZZS, v skladu s tretjim odstavkom 45. člena ZDOsk-1 pa ZZZS oskrbovalcu družinskega člana iz 18.člena ZDOsk-1 obračuna in izplača delno plačilo za izgubljeni dohodek do 18. v mesecu za pretekli mesec. V prvem odstavku 89. člena je določeno, da je enotni informacijski sistem za dolgotrajno oskrbo na nacionalni ravni usklajen informacijski sistem dolgotrajne oskrbe, ki zagotavlja varno upravljanje podatkov med ministrstvom, ZZZS, vstopnimi točkami, izvajalci DO in IRSSV in avtomatizirano obdelavo podatkov. Po prehodni določbi 120. člena ZDOsk-1 ministrstvo (pristojno za dolgotrajno oskrbo) vzpostavi enotni informacijski sistem iz 89. člena tega zakona v petih letih od uveljavitve tega zakona (ta rok bo glede na uveljavitev ZDOsk-1 potekel 3. 8. 2028). Na podlagi prehodne določbe sedmega odstavka 132. člena ZDOsk-1 je do vzpostavitve enotnega informacijskega sistema izplačevalec delnega plačila za izgubljeni dohodek, v katerega je vključeno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, zdravstveno zavarovanje, zavarovanje za primer brezposelnosti ter zavarovanje za starševsko varstvo in obvezno zavarovanje za DO, ministrstvo, pristojno za dolgotrajno oskrbo. V skladu s tretjim odstavkom 139. člena ZDosk-1 po vzpostavitvi enotnega informacijskega sistema iz 120. člena ZDOsk-1 in do ureditve v zakonu, ki ureja zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje, prispevke za zavarovanje za primer bolezni in poškodbe izven dela za oskrbovalca družinskega člana plačujejo zavarovanci in ZZZS. Prispevek za zavarovanje za poškodbo pri delu in poklicno bolezen za oskrbovalca družinskega člana plačuje ZZZS. Prispevek za oskrbovalce družinskega člana se plačuje od bruto osnove za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Glede na navedeno je zavezanec za plačilo prispevkov delodajalca za oskrbovalce družinskega člana ZZZS, kar je urejeno v spremenjeni peti alineji, in zavezanec za te zavarovance preneha biti Republika Slovenija, kar je urejeno v spremenjeni šesti alineji prvega odstavka 153. člena zakona.

K 168. členu

S tem členom sta določena začetek uporabe novele ter nadaljnja uporaba členov, ki se spreminjajo z novelo.

K 169. členu

Člen določa začetek uveljavitve tega zakona, in sicer petnajsti dan po objavi v Uradnem listu RS.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju – ZPIZ-2

3. člen

(pravice)

(1) Z obveznim zavarovanjem se zagotavljajo pravice do pokojnine, pravice na podlagi invalidnosti, pravica do letnega dodatka in pravica do dodatka za pomoč in postrežbo. (delno se preneha uporabljati)

(2) S poklicnim zavarovanjem se zagotavlja pravica do poklicne pokojnine.

(3) Z dodatnim zavarovanjem se zagotavljata pravica do dodatne starostne pokojnine ter pravica do predčasne dodatne pokojnine v obliki pokojninske rente.

7. člen

(pomen izrazov)

Pojmi, uporabljeni v tem zakonu, imajo naslednji pomen:

1. brezposelna ali brezposelni (v nadaljnjem besedilu: brezposelni): fizična oseba, ki po predpisih, ki urejajo trg dela, prejema denarno nadomestilo za primer brezposelnosti, ter fizična oseba, ki je do izpolnitve pogojev za pridobitev pravice do starostne pokojnine upravičena do plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje s strani Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje (v nadaljnjem besedilu: zavod za zaposlovanje);

2. čisto vplačilo: vplačilo premije dodatnega zavarovanja, zmanjšane za vstopne stroške, ki pripadajo upravljavcu;

3. delovno razmerje: pravno razmerje, ki v skladu s predpisi, ki urejajo delovna razmerja, nastane na podlagi pogodbe o zaposlitvi;

4. delna pokojnina: del starostne ali predčasne pokojnine, ki se izplačuje zavarovancu, ki ostane v zavarovanju, v višini sorazmerja s skrajšanjem ur opravljanja dela;

5. delodajalka ali delodajalec (v nadaljnjem besedilu: delodajalec): pravna oseba ali fizična oseba, za katero druga oseba opravlja delo v skladu s predpisi o delovnih razmerjih ali na drugi pravni podlagi;

6. delovni čas: tedensko število ur dela, s katerim delavka ali delavec (v nadaljnjem besedilu: delavec) po pogodbi o zaposlitvi opravlja delo;

7. delovna invalidka ali delovni invalid (v nadaljnjem besedilu: delovni invalid): zavarovanec, pri katerem je v skladu s tem zakonom ugotovljena invalidnost in je pridobil katero od pravic iz invalidskega zavarovanja;

8. dodana doba: četrtina obdobja, v katerem je bil zavarovanec vključen v obvezno dodatno zavarovanje oziroma poklicno zavarovanje, ki se šteje kot pokojninska doba brez dokupa pri ugotavljanju pogojev za pridobitev pravice iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja in se ne upošteva za izračun višine pravic;

9. dodatek za pomoč in postrežbo: denarni prejemek, ki ga upravičenec pridobi v primeru, ko ne more samostojno opravljati vseh ali večine osnovnih življenjskih potreb; (delno se preneha uporabljati)

10. dodatna pokojnina: pravica iz dodatnega zavarovanja, ki se izplačuje v obliki pokojninske rente;

11. dokupljena doba: obdobje, ki se šteje v zavarovalno dobo ob pogoju plačila prispevkov;

12. družinska pokojnina: pokojninski prejemek, ki pripada družinskim članom umrle upokojenke ali upokojenca (v nadaljnjem besedilu: upokojenec) ali zavarovanca, ki je dopolnil določeno pokojninsko dobo, če izpolnjujejo pogoje, ki jih določa ta zakon;

13. invalidska pokojnina: pokojninski prejemek, ki pripada zavarovancu ob nastanku invalidnosti, če izpolnjuje pogoje v skladu s tem zakonom;

14. kmetica ali kmet (v nadaljnjem besedilu: kmet): oseba, ki opravlja kmetijsko ali kmetijsko in gozdarsko dejavnost ali dopolnilno dejavnost na kmetiji (v nadaljevanju; kmetijska dejavnost), kot je določena s predpisi, ki urejajo kmetijstvo, in je nosilec ali član kmetije;

15. legitimacijski papir: potrdilo, ki ga upravljavec pokojninskega sklada izda članu oziroma delodajalcu, s katerim lahko član oziroma delodajalec uveljavlja pravice iz dodatnega zavarovanja;

16. najnižja pokojninska osnova: najnižji znesek, od katerega se odmeri pokojnina, če je bil zavarovanec zavarovan od osnov, od katerih se v skladu s tem zakonom plačujejo prispevki za obvezno zavarovanje, ki ne omogočajo odmere pokojnine, ki upokojencu zagotavlja ustrezno socialno varnost;

17. najvišja pokojninska osnova: najvišji znesek, od katerega se odmeri pokojnina, ne glede na višino osnov, od katerih se v skladu s tem zakonom plačujejo prispevki za obvezno zavarovanje;

18. osnova: osnova, od katere se v skladu s tem zakonom plačujejo prispevki za obvezno zavarovanje;

19. poklicna pokojnina: prejemek iz poklicnega pokojninskega zavarovanja;

20. pokojnina: redni mesečni prejemek, ki temelji na pokojninskem in invalidskem zavarovanju in uživalcu zagotavlja materialno in socialno varnost za primer starosti, invalidnosti ali smrti zavarovanca;

21. pokojninska osnova: znesek valoriziranih osnov iz določenega obdobja, iz katerega se odmeri pokojnina;

22. pokojninska doba: zavarovalna in posebna doba, glede na katero se ugotavljajo pogoji za pridobitev pravice do pokojnine in glede na katero se določi odstotek za odmero pokojnine;

23. pokojninska doba brez dokupa:

- obdobje obvezne vključitve v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje,
- obdobje prostovoljne vključitve v obvezno zavarovanje do 31. decembra 2012, če so bili za to obdobje plačani prispevki,
- obdobje prostovoljne vključitve v obvezno zavarovanje po 1. januarju 2013, če se je oseba prostovoljno vključila v obvezno zavarovanje pred 31. decembrom 2012, vendar zgolj do prve prekinitve zavarovanja in pod pogojem, da so bili za to obdobje plačani prispevki,
- dokupljena zavarovalna doba do 31. decembra 2012, če so bili za to obdobje plačani prispevki,
- obdobja opravljanja kmetijske dejavnosti,
- obdobja delovnega razmerja v tujini;

24. pokojninska družba: pravna oseba s sedežem v Republiki Sloveniji, ki ima dovoljenje za opravljanje dejavnosti dodatnega zavarovanja po tem zakonu;

25. pokojninski načrt: načrt poklicnega ali dodatnega zavarovanja, ki ureja temeljna razmerja med interesnimi skupinami v sistemu poklicnega ali dodatnega zavarovanja;

26. pokojninski načrt za izplačevanje pokojninske rente: pokojninski načrt, ki določa pogoje in način izračunavanja ter način izplačevanja pokojninske rente;

27. polni delovni čas: tedensko število ur, ki je kot polni delovni čas določeno s predpisi, ki urejajo delovna razmerja;

28. polni zavarovalni čas: tedensko število ur, ki velja za izvajanje zavarovanja oseb, ki niso v delovnem razmerju, in znaša 40 ur;

29. posebna doba: obdobja, ki se v skladu s tem zakonom štejejo v pokojninsko dobo ne glede na plačilo prispevkov, ki pa brez zakonsko določene minimalne zavarovalne dobe ne daje pravice do pokojnine;

30. predčasna dodatna pokojnina: pravica iz dodatnega zavarovanja, ki pripada članu ob dopolnitvi določene starosti, če izpolnjuje določene pogoje in ni več vključen v obvezno pokojninsko zavarovanje, in se izplačuje v obliki pokojninske rente;

31. predčasna pokojnina: pokojninski prejemek, ki pripada zavarovancu ob dopolnitvi določene starosti in pokojninske dobe, če izpolnjuje pogoje v skladu s tem zakonom in nima pravice do starostne pokojnine;

32. prenos: prenos sredstev med pokojninskimi skladi različnih upravljavcev v sistemu dodatnega zavarovanja;

33. prispevki: zneski, ki jih zavezanci za plačilo prispevkov plačajo v korist zavarovanca v obvezno ali poklicno zavarovanje in ki se upoštevajo pri določanju pravic iz zavarovanja;

34. prišteta doba: del obdobja med nastankom invalidnosti in določeno starostjo, ki se upošteva pri odmeri invalidske pokojnine kot navidezna pokojninska doba;

35. sistem dodatnega zavarovanja: sistem, ki s pomočjo davčnih olajšav omogoča članom kolektivno in individualno dodatno zavarovanje, katerega namen je pridobitev pravice do predčasne dodatne pokojnine v obliki pokojninske rente ali pravice do dodatne pokojnine;

36. starostna pokojnina: pokojninski prejemek brez odbitkov, ki pripada zavarovancu ob dopolnitvi predpisane starosti in pokojninske dobe, če izpolnjuje pogoje v skladu s tem zakonom;

37. šolanje: čas, v katerem je oseba vključena v javno priznani sistem dodiplomskega ali podiplomskega izobraževanja, vključno s srednješolskim izobraževanjem in izobraževanjem po predpisih o izobraževanju odraslih, in v katerem ne izpolnjuje pogojev za obvezno zavarovanje, lahko pa je prostovoljno vključena v obvezno zavarovanje;

38. uživalec poklicne pokojnine: zavarovanec-član, ki mu je priznana poklicna pokojnina v skladu z 204. členom tega zakona;

39. uživalec pokojnine: oseba, ki ima v skladu s tem zakonom, predpisi, ki so veljali do uveljavitve tega zakona, ali mednarodno pogodbo pravico do uživanja pokojnine iz obveznega zavarovanja;

40. vdovska pokojnina: pokojninski prejemek, ki pripada preživeli zakonski partnerici ali partnerju (v nadaljnjem besedilu: partner) po umrlem zavarovancu ali uživalcu pokojnine, ob izpolnjevanju določenih pogojev pa tudi razvezanemu zakoncu, partnerju v zunajzakonski skupnosti ali partnerju v registrirani istospolni partnerski skupnosti, če izpolnjuje pogoje, ki jih določa ta zakon;

41. vzajemni sklad: vzajemni sklad po zakonu, ki ureja investicijske sklade in družbe za upravljanje;

42. zavarovalna doba: obdobje, ko je bil zavarovanec obvezno ali prostovoljno vključen v obvezno zavarovanje, ter obdobja, za katera so bili plačani prispevki;

43. zavarovalna podlaga: pravno razmerje, ki je podlaga za nastanek zavarovalnega razmerja;

44. zavarovalni čas: tedensko število ur, s katerim je v obvezno zavarovanje vključena oseba, ki opravlja dejavnost oziroma je zavarovana na drugi podlagi; kot zavarovalni čas šteje tudi čas dela iz naslova več zavarovalnih razmerij in pomeni razliko med delovnim časom in polnim zavarovalnim časom;

45. zavarovanec: oseba, ki je v skladu s tem zakonom obvezno ali prostovoljno vključena v obvezno zavarovanje;

46. zavarovanec-član: fizična oseba, ki je v skladu s 199. členom tega zakona vključena v poklicno zavarovanje, vse dokler ji ne preneha članstvo v Skladu obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja;

47. zavezanec: pravna ali fizična oseba, ki je dolžna plačevati prispevke za obvezno oziroma poklicno zavarovanje po tem zakonu.

12. člen

(zagotavljanje podatkov za izvajanje obveznega zavarovanja)

(1) Zavod za izvajanje obveznega zavarovanja v skladu s tem zakonom in zakonom, ki ureja matično evidenco o zavarovancih in uživalcih pravic iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, pridobiva in nadalje obdeluje potrebne podatke o zavarovancih in uživalcih pravic po tem zakonu brez njihove predhodne pisne privolitve iz evidenc, ki se vodijo na podlagi zakona, vključno s podatki, ki so davčna tajnost. Zavod pridobiva podatke od naslednjih upravljavcev:

- Finančne uprave Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: finančna uprava) – podatke, ki jih vodi po zakonu, ki ureja davčni postopek, in zakonu, ki ureja finančno upravo;

- Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije − podatke, ki jih vodi v skladu z zakonom, ki ureja zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje, zakonom, ki ureja dolgotrajno oskrbo, zakonom, ki ureja čezmejno izvajanje storitev, in predpisi Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: EU), ki urejajo določitev pristojne zakonodaje v primeru napotitev in opravljanja dela oziroma dejavnosti v dveh ali več državah članicah EU, ter podatke o prijavi nezgode in poškodbe pri delu na podlagi zakona, ki ureja varnost in zdravje pri delu, ki jih v zvezi s prijavami nezgod in poškodb pri delu obdeluje v svojem informacijskem sistemu kot upravljavec ali obdelovalec;

- Zavoda za zaposlovanje Republike Slovenije – podatke, ki jih vodi v skladu z zakonom, ki ureja trg dela, in zakonom, ki ureja zaposlovanje, samozaposlovanje in delo tujcev;

- centrov za socialno delo – podatke, ki jih vodijo v skladu z zakonom, ki ureja starševsko varstvo in družinske prejemke, zakonom, ki ureja socialno varstvo, zakonom, ki ureja rejniško dejavnost in z zakonom, ki ureja dolgotrajno oskrbo;

- ministrstva, pristojnega za delo – podatke, ki jih vodi v skladu z zakonom, ki ureja starševsko varstvo in družinske prejemke;

- Inšpektorata Republike Slovenije za delo – podatke, ki jih vodi v skladu z zakonom, ki ureja inšpekcijo dela, zakonom, ki ureja delovna razmerja, in zakonom, ki ureja varnost in zdravje pri delu;

- Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJPES) – podatke, ki jih vodi v skladu z zakonom o poslovnem registru;

- upravljavca Centralnega registra prebivalstva – podatke, ki jih vodi v skladu z zakonom, ki ureja centralni register prebivalstva;

- upravljavca Registra tujcev – podatke, ki jih vodi v skladu z zakonom, ki ureja prebivanje tujcev ter zakonom, ki ureja zaposlitev, samozaposlitev in delo tujcev;

- Vrhovnega sodišča Republike Slovenije – podatke, ki jih vodi v skladu z zakonom, ki ureja finančno poslovanje, postopke zaradi insolventnosti in prisilno prenehanje;

- upravljavca Evidenčnega analitskega informacijskega sistema za visoko šolstvo v Republiki Sloveniji – podatke, ki jih vodi v skladu z zakonom, ki ureja visoko šolstvo;

- upravljavca Centralne evidence udeležencev vzgoje in izobraževanja – podatke, ki jih vodi v skladu z zakonom, ki ureja organizacijo in financiranje vzgoje in izobraževanja;

- upravljavca Registra kmetijskih gospodarstev – podatke, ki jih vodi v skladu z zakonom, ki ureja kmetijstvo;

- nosilca poklicnega zavarovanja – podatke, ki jih vodi v skladu s tem zakonom;

- upravljavcev evidenc – podatke, ki jih vodijo v skladu z zakonom, ki ureja evidence na področju dela in socialne varnosti;

- izvajalcev plačilnih storitev – podatke, ki jih vodijo na podlagi zakona, ki ureja plačilne storitve;

- ministrstva, pristojnega za upravljanje informacijskega sistema za podporo poslovnim subjektom po zakonu, ki ureja poslovni register – podatke v zvezi s prijavami, odjavami in spremembami prijav za pokojninsko in invalidsko zavarovanje in v zvezi s potrdili, izdanimi po predpisih o čezmejnem izvajanju storitev, ter podatke, ki se v zvezi z navedenimi prijavami in potrdili hranijo v centralni elektronski hrambi tega sistema.

(2) Podatke iz prejšnjega odstavka zavod pridobiva tudi o družinskih članih zavarovancev in uživalcev pravic po tem zakonu, če so ti potrebni za ugotavljanje pravic in obveznosti zavarovancev in uživalcev pravic po tem zakonu.

(3) Upravljavci uradnih in drugih evidenc so dolžni zavodu v skladu s tem zakonom in zakonom, ki ureja matično evidenco zavarovancev in uživalcev pravic iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, zahtevane podatke posredovati brezplačno. Pridobitev podatkov se lahko omogoči tudi na samodejni način.

(4) Zavod lahko evidence, ki jih vodi po tem zakonu in po zakonu, ki ureja matično evidenco zavarovancev in uživalcev pravic iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, poveže z evidencami upravljavcev iz prvega odstavka tega člena tako, da je možna samodejna pridobitev podatkov v evidencah na način, da se osebni podatki samodejno posodobijo ali da povezovanje omogoča vsaj, da se v evidencah pri osebnih podatkih določenega ali določljivega posameznika pojavi samodejno opozorilo, da je pri njegovih podatkih v drugi zbirki osebnih podatkov prišlo do spremembe. Za povezovanje se kot identifikacijska povezovalna znaka osebe uporabita osebno ime in njegova enotna matična številka občana ali njegova davčna številka.

12.a člen

(Inštitut za ekonomska raziskovanja)

(1) Inštitut za ekonomska raziskovanja na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja in z njim povezanimi vsebinami na področju trga dela, socialnih transferjev in davkov, za ministrstvo, pristojno za delo, opravlja naslednje naloge:

- izvaja vzdrževanje in posodabljanje mikrosimulacijskih modelov na področju pokojnin, trga dela in socialnih transferjev;

- pripravlja izračune, analize in ukrepe na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

(2) Sredstva za naloge iz prejšnjega odstavka se zagotavljajo v proračunu Republike Slovenije.

13. člen

(obvezno zavarovane osebe)

(1) Obvezno se zavarujejo fizične osebe, ki izpolnjujejo pogoje za zavarovanje po tem zakonu (v nadaljevanju zavarovanci).

(2) Če oseba hkrati izpolnjuje pogoje za vključitev v obvezno zavarovanje po več zavarovalnih podlagah, določenih v tem zakonu, se obvezno zavaruje po tisti zavarovalni podlagi, ki je v tem zakonu navedena pred drugimi.

(3) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka se mora zavarovanec, ki je po prednostni zavarovalni podlagi zavarovan za manj kot polni delovni čas, do polnega delovnega oziroma zavarovalnega časa zavarovati na podlagi določb, ki urejajo zavarovanje drugih zavarovalnih podlag.

(4) Ne glede na določbo drugega in tretjega odstavka tega člena oseba, ki ji je priznana pravica, na podlagi katere se obvezno vključi v zavarovanje v skladu z drugim ali četrtim odstavkom 19. člena tega zakona, pridobi in ohrani prednostno zavarovanje na podlagi z odločbo priznane pravice tudi, če je hkrati v pravnem razmerju iz 15., 16. in 17. člena tega zakona.

(5) Zavarovanci so tudi osebe, ki se prostovoljno vključijo v obvezno zavarovanje.

14. člen

(delavci v delovnem razmerju)

(1) Obvezno se zavarujejo delavci v delovnem razmerju na območju Republike Slovenije.

(2) Obvezno se zavarujejo izvoljene ali imenovane nosilke ali nosilci (v nadaljnjem besedilu: nosilec) javne ali druge funkcije v organih zakonodajne, izvršilne ali sodne oblasti v Republiki Sloveniji ali v organih lokalne samouprave, če prejemajo za to funkcijo plačo.

(3) Obvezno se zavarujejo tudi delavci, ki so v delovnem razmerju pri delodajalcu s sedežem v Republiki Sloveniji, ki so bili poslani na delo v tujino in niso obvezno zavarovani po predpisih države, v katero so bili poslani, če z mednarodno pogodbo ni drugače določeno.

(4) Obvezno se zavarujejo tudi delavci, ki so na območju Republike Slovenije v delovnem razmerju pri mednarodnih organizacijah in ustanovah, tujih diplomatskih in konzularnih predstavništvih, če posebni predpis ali mednarodna pogodba ne določa drugače.

(5) Obvezno se zavarujejo osebe, ki so zaposlene pri delodajalcu s sedežem v tujini, za katere se v skladu s predpisi Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: EU) uporablja zakonodaja Republike Slovenije.

(6) Obvezno se zavarujejo delavci v delovnem razmerju, ki pri delodajalcu izpolnjujejo pogoje za vključitev v zavarovanje tudi na podlagi 16. člena tega zakona, vendar so prednostno zavarovani na podlagi delovnega razmerja.

16. člen

(družbeniki)

(1) Obvezno se zavarujejo osebe, ki so družbenice ali družbeniki oziroma delničarji (v nadaljnjem besedilu: družbenik) gospodarskih družb, ustanovljenih v skladu s predpisi v Republiki Sloveniji oziroma ustanoviteljice ali ustanovitelji zavodov ter zadrug in so poslovodne osebe, če niso zavarovane na drugi podlagi.

(2) Osebe iz prejšnjega odstavka se zavarujejo za polni zavarovalni čas oziroma do polnega zavarovalnega časa, če so na drugi podlagi zavarovane za manj kot polni delovni čas oziroma zavarovalni čas, če ni z zakonom drugače določeno.

17. člen

(kmetje)

(1) Obvezno se zavarujejo kmetje, če imajo zdravstveno sposobnost za opravljanje kmetijske dejavnosti, ki jo ugotavlja služba medicine dela, če se ne šolajo in niso uživalci predčasne, starostne, vdovske ali invalidske pokojnine, če ob vložitvi prijave v zavarovanje dohodek kmetije iz kmetijske dejavnosti na zavarovanega člana dosega najmanj znesek, ki je primerljiv z zneskom 60 % povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec, in ga določi ministrica ali minister (v nadaljnjme besedilu: minister), pristojen za kmetijstvo.

(2) Kot dohodek iz kmetijske dejavnosti se šteje dohodek, ugotovljen po predpisih, ki urejajo dohodnino, in sicer kot seštevek dohodka osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, dohodka druge kmetijske dejavnosti in dohodka dopolnilne dejavnosti na kmetiji.

(3) Pod pogoji, ki so določeni s predpisi o morskem ribištvu, se za osebo iz prvega odstavka tega člena šteje tudi oseba, ki je vpisana v evidenco ribičev-fizičnih oseb in opravlja dejavnost gospodarskega ribolova, pri čemer se za dohodek iz kmetijske dejavnosti šteje dohodek, dosežen z gospodarskim ribolovom.

(4) Osebe iz prejšnjih odstavkov se zavarujejo za polni zavarovalni čas, če ni z zakonom drugače določeno.

18. člen

(drugo pravno razmerje)

(1) Obvezno se zavarujejo osebe, ki v okviru kakšnega drugega pravnega razmerja opravljajo delo, razen, če so uživalci pokojnine.

(2) Kot delo iz drugega pravnega razmerja iz prejšnjega odstavka se šteje delo oziroma storitev, kadar se plačilo, prejeto na podlagi tega pravnega razmerja, po zakonu, ki ureja dohodnino, šteje za dohodek, in ni oproščen plačila dohodnine ali ni drug dohodek po zakonu, ki ureja dohodnino.

(3) Ne glede na določbo drugega odstavka 13. člena tega zakona se oseba zavaruje na podlagi 18. člena tega zakona, če ni zavarovana po določbah 14. do 17. člena, 19. ali 25. člena tega zakona.

19. člen

(podlage v drugih predpisih)

(1) Obvezno se zavarujejo osebe, za katere tako določajo predpisi, ki urejajo trg dela, in sicer brezposelni, ki prejemajo denarno nadomestilo za primer brezposelnosti in osebe, ki so do izpolnitve pogojev za pridobitev pravice do starostne pokojnine upravičene do plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje pri zavodu za zaposlovanje.

(2) Obvezno se zavarujejo osebe, za katere tako določajo predpisi, ki urejajo starševsko varstvo, in sicer eden od staršev, ki je upravičenec do starševskega dodatka, če ni obvezno zavarovan na drugi podlagi; do delnega plačila za izgubljeni dohodek; do starševskega nadomestila in nima pravice do starševskega dopusta ter ni obvezno zavarovan na drugi podlagi; do plačila sorazmernega dela prispevkov in pravice do dela s krajšim delovnim časom zaradi varstva in nege otroka ali zaradi nege in varstva štirih ali več otrok za razliko do polnega delovnega časa.

(3) Obvezno se zavarujejo osebe, ki so upravičene do nadomestila zaradi začasne nezmožnosti za delo po prenehanju delovnega razmerja v skladu s predpisi, ki urejajo zdravstveno zavarovanje, če niso obvezno zavarovane na drugi podlagi.

(4) Obvezno se zavarujejo družinski pomočniki, upravičenci do delnega plačila za izgubljeni dohodek po predpisih, ki urejajo socialnovarstvene prejemke.

(5) Obvezno se zavarujejo osebe, ki izvajajo rejniško dejavnost kot poklic v skladu s predpisi, ki urejajo izvajanje rejniške dejavnosti.

(6) Obvezno se zavarujejo osebe, ki v Republiki Sloveniji opravljajo versko službo kot verski uslužbenci v skladu s predpisi, ki urejajo versko svobodo.

(7) Obvezno se zavarujejo vojaki na prostovoljnem služenju vojaškega roka in državljani med prostovoljnim usposabljanjem za zaščito in reševanje v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami in niso obvezno zavarovani na drugi podlagi.

(8) Obvezno se zavarujejo osebe, ki so upravičene do nadomestila za čas poklicne rehabilitacije po tem zakonu in niso obvezno zavarovane na drugi podlagi.

20. člen

(posebni primeri zavarovanja)

(1) Za invalidnost in smrt, ki je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, je obvezno zavarovana oseba:

- ki samostojno opravlja pridobitno ali drugo dovoljeno dejavnost, vendar ni zavarovana po 15. členu tega zakona, pri opravljanju navedene dejavnosti;

- ki v okviru drugega pravnega razmerja za plačilo opravlja delo iz 18. člena tega zakona, vendar pri opravljanju tega dela ni zavarovana na podlagi 16. ali 18. člena tega zakona.

(2) Oseba, ki opravlja kmetijsko ali gozdarsko dejavnost in ni zavarovana po 17. členu tega zakona, se lahko zavaruje za invalidnost in smrt, ki je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni pri opravljanju navedene dejavnosti.

(3) Za invalidnost in smrt, ki je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, so obvezno zavarovani:

- dijaki in študenti pri praktičnem pouku, pri opravljanju proizvodnega dela ali delovne prakse in na strokovnih ekskurzijah;

- otroci in mladostniki z motnjami v telesnem in duševnem razvoju pri praktičnem pouku v podjetjih za usposabljanje ali na obveznem praktičnem delu;

- osebe, ki so po končanem šolanju na prostovoljni praksi, ne glede na to, ali za to prakso prejemajo nagrado;

- vojaški invalidi, civilni invalidi vojne in druge invalidne osebe na poklicni rehabilitaciji oziroma usposabljanju pri praktičnih delih in vajah;

- osebe, ki se po predpisih, ki urejajo trg dela, po predpisih, ki urejajo zaposlovanje invalidov, ali po predpisih, ki urejajo socialno varstvo, usposabljajo z delom pri izvajalcu ukrepa aktivne politike zaposlovanja ali pri izvajalcu drugega ukrepa oziroma programa, razen oseb, ki opravljajo javna dela;

- osebe, ki na podlagi predpisov, ki urejajo prekrške in izvrševanje kazenskih sankcij, opravljajo določene naloge v splošno korist ali v korist lokalne skupnosti;

- osebe na prestajanju kazni zapora, ki niso obvezno zavarovane po tem zakonu, ter mladoletniki, proti katerim se izvršuje vzgojni ukrep oddaje v prevzgojni dom, pri delu, poklicnem izobraževanju in pri opravljanju dovoljenih dejavnosti v skladu z zakonom;

- osebe, ki ne glede na določbo prvega odstavka 15. člena tega zakona niso zavarovane po 15. členu tega zakona in v skladu s predpisi o gostinstvu le občasno, največ do pet mesecev v koledarskem letu, opravljajo dejavnost kot sobodajalci – fizične osebe, oziroma z osebnim delom in brez zaposlenih opravljajo rokodelstvo po predpisih, ki urejajo to dejavnost;

- (prenehala veljati).

(4) Osebe na prestajanju kazni zapora in mladoletniki, proti katerim se izvršuje vzgojni ukrep oddaje v prevzgojni dom, so pri delu, poklicnem izobraževanju in pri opravljanju dovoljenih dejavnosti v skladu s tem zakonom obvezno zavarovane tudi za primer invalidnosti, ki je posledica poškodbe zunaj dela, nastale zaradi višje sile.

(5) Za invalidnost in smrt, ki je posledica poškodbe pri delu v primerih organizirane aktivnosti, so zavarovane osebe, ki:

- sodelujejo pri organiziranih delovnih akcijah, pri reševalnih akcijah ali pri zaščiti in reševanju v primerih naravnih in drugih nesreč;

- kot udeleženci mladinskih taborov v Republiki Sloveniji sodelujejo pri opravljanju del oziroma nalog na mladinskem taboru;

- opravljajo vojaško službo v rezervni ali vojni sestavi, nadomestno civilno službo ali službo v Civilni zaščiti oziroma se usposabljajo za opravljanje teh nalog na podlagi državljanske dolžnosti ali se usposabljajo na podlagi pogodbe o službi v rezervni sestavi Slovenske vojske, pogodbe o službi v Civilni zaščiti ali se usposabljajo za opravljanje obrambnih nalog ter nalog zaščite, reševanja in pomoči;

- kot člani operativnih sestav prostovoljnih gasilskih enot oziroma gasilskih organizacij opravljajo naloge pri gašenju požarov, zaščiti, reševanju in pomoči ob naravnih in drugih nesrečah, med izvajanjem požarne straže ali zavarovanja požarno nevarnih del, mest in javnih prireditev, na vajah in drugih oblikah usposabljanja ali pri javnih nastopih in demonstracijah gasilske dejavnosti za namen poučevanja in usposabljanja prebivalstva;

- kot člani gorske reševalne službe, jamarske reševalne službe, vodniki reševalnih psov ali potapljači in drugi reševalci in pripadniki operativnih sestav za zaščito, reševanje in pomoč v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, opravljajo naloge v zvezi z zaščito, reševanjem in

pomočjo ogroženim ljudem, ali naloge v zvezi z zaščito in reševanjem premoženja, okolja in kulturne dediščine ali se organizirano usposabljajo za navedene naloge;

- pomagajo policiji in pooblaščenim uradnim osebam državnih organov pri izpolnjevanju nalog s področja varstva ustavne ureditve, osebne varnosti občanov in varnosti premoženja, vzdrževanja javnega reda in miru, pri preprečevanju in odkrivanju kaznivih dejanj ter pri odkrivanju in prijemanju storilcev in pri varovanju pred kršitvami nedotakljivosti državne meje;

- opravljajo naloge policije kot osebe v rezervnem sestavu policije;

- opravljajo na poziv državnih in drugih pooblaščenih organov javno in drugo družbeno funkcijo ali državljansko dolžnost;

- kot športniki, šahisti, trenerji ali organizatorji v okviru organizirane športne ali šahovske dejavnosti sodelujejo pri športnih ali šahovskih akcijah.

22. člen

(trajanje zavarovanja)

(1) Če ta zakon ne določa drugače, traja zavarovanje od začetka pravnega razmerja, ki je podlaga za obvezno zavarovanje, do prenehanja takšnega razmerja.

(2) Obvezno zavarovanje oseb iz 15. člena tega zakona traja od dneva vpisa v poslovni register ali v drug register oziroma evidenco, ki je predpisana za določeno dejavnost, ali od dne izdaje dovoljenja za opravljanje samostojne dejavnosti do dneva izbrisa iz registra oziroma evidence, začetka postopka osebnega stečaja, vrnitve ali odvzema takšnega dovoljenja ali z nastopom pravnomočnosti prepovedi opravljanja dejavnosti oziroma v drugih primerih od dneva začetka opravljanja samostojne dejavnosti in se zaklnuči s prenehanjem opravljanja te dejavnosti.

(3) Obvezno zavarovanje oseb iz 16. člena tega zakona traja od dneva vpisa v poslovni register ali v drug register kot družbenik in poslovodna oseba do dneva izbrisa iz takšnega registra.

(4) Obvezno zavarovanje oseb iz 17. člena tega zakona nastopi z dnem izpolnitve pogojev po tem zakonu in lahko preneha z dnem prenehanja pogojev, z uveljavitvijo pravice do pokojnine ali z dopolnitvijo starosti 63 let, ko lahko dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti presega dohodkovni pogoj, določen v prvem odstavku 17. člena tega zakona, če zavarovanec nima drugih dohodkov iz kmetijske dejavnosti ali dopolnilne dejavnosti na kmetiji.

(5) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka lahko zavarovanci iz 17. člena tega zakona ostanejo v zavarovanju, če med zavarovanjem prenehajo izpolnjevati pogoj dohodka iz prvega odstavka 17. člena tega zakona.

(6) Obvezno zavarovanje se za osebe iz 18. člena tega zakona vzpostavi po preteku koledarskega leta, ko se na podlagi podatkov finančne uprave ugotovi skupni letni znesek vseh prejemkov iz drugih pravnih razmerij in se na njegovi podlagi ter z upoštevanjem drugih obveznih zavarovanj izračuna trajanje zavarovalne dobe.

23. člen

(prekinitev obveznega zavarovanja)

(1) Obvezno zavarovanje se prekine v obdobju suspenza pogodbe o zaposlitvi, pripora, prestajanja zaporne kazni ali izrečenega vzgojnega, varnostnega ali varstvenega ukrepa, zaradi katerega zavarovanci iz 15., 16. in 17. člena tega zakona ne morejo opravljati dejavnosti ali dela.

(2) Obvezno zavarovanje se za zavarovance iz 15., 16. in 17. člena tega zakona prekine v času, ko prejemajo nadomestilo zaradi poklicne rehabilitacije in so zavarovani na podlagi osmega odstavka 19. člena tega zakona.

24. člen

(obdobja zunaj dela, ko se obvezno zavarovanje ne prekine)

Zavarovanje zaposlenih v Republiki Sloveniji, državljanov Republike Slovenije, zaposlenih v tujini, samozaposlenih, družbenikov, ki so poslovodne osebe, in kmetov se ne prekine v obdobjih, ko:

- prejemajo nadomestilo plače za čas bolezni ali nadomestilo plače zaradi nege družinskega člana;
- prejemajo starševsko nadomestilo ali starševski dodatek;
- so na vojaških vajah ali na obrambnem usposabljanju oziroma na usposabljanju za delo v rezervni sestavi vojske ali policije ali delovanju v silah za zaščito, reševanje in pomoč oziroma so vpoklicani v Civilno zaščito do 14 dni ali s soglasjem delodajalca do 30 dni.

25. člen

(prostovoljna vključitev v obvezno zavarovanje)

(1) Oseba s stalnim bivališčem v Republiki Sloveniji, ki je dopolnila 15 let starosti in ne izpolnjuje pogojev za obvezno vključitev v zavarovanje po tem zakonu, se lahko prostovoljno vključi v obvezno zavarovanje.

(2) Državljanke ali državljani (v nadaljnjem besedilu: državljani) Republike Slovenije, ki so v delovnem razmerju v tujini, se lahko prostovoljno zavarujejo če so bili neposredno pred odhodom v tujino zavarovani na ozemlju Republike Slovenije ali so imeli pred odhodom v tujino stalno prebivališče na ozemlju Republike Slovenije in niso za ta čas obvezno zavarovani pri tujem nosilcu zavarovanja ali so obvezno zavarovani, pa teh pravic ne morejo uživati zunaj te države.

(3) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena se lahko prostovoljno vključi v obvezno zavarovanje oseba v delovnem razmerju s krajšim delovnim časom, vendar le za razliko do polnega delovnega časa.

(4) Prostovoljno se lahko vključijo v obvezno zavarovanje tudi uživalci družinske oziroma vdovske pokojnine s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji ter prejemnice ali prejemniki (v nadaljnjem besedilu: prejemniki) poklicne pokojnine do uveljavitve pravice do pokojnine iz obveznega zavarovanja.

(5) Prostovoljno se lahko vključijo v obvezno zavarovanje tudi osebe, ki izpolnjujejo pogoje iz prvega in tretjega odstavka 17. člena tega zakona, razen pogoja dohodka iz prvega odstavka 17. člena tega zakona. Ne glede na prvi in tretji odstavek tega člena se osebe iz tega odstavka lahko zavarujejo tudi do polnega zavarovalnega časa, če so v delovnem razmerju z manj kot polnim delovnim časom.

(6) Prenosnik kmetijskega gospodarstva, ki za prenos prejema rento iz naslova ukrepov kmetijske politike, se lahko prostovoljno vključi v obvezno zavarovanje, če ni uživalec pokojnine.

(7) Zavod lahko osebo iz prvega odstavka tega člena pred vključitvijo v obvezno zavarovanje pošlje na predhodni zdravstveni pregled, na katerem se ugotovi, ali je zmožna za delo.

(8) Stroški pregleda iz prejšnjega odstavka bremenijo zavod.

26. člen

(pravice iz obveznega zavarovanja)

(1) Z obveznim zavarovanjem se zagotavljajo pravica do starostne, predčasne, invalidske, vdovske in dela vdovske pokojnine ter pravica do družinske in delne pokojnine.

(2) Z obveznim zavarovanjem se zagotavljajo tudi pravice na podlagi preostale delovne zmožnosti, in sicer: pravica do poklicne rehabilitacije, pravica do premestitve, pravica do dela s krajšim delovnim časom od polnega, pravica do nadomestila za čas poklicne rehabilitacije, pravica do začasnega nadomestila, pravica do nadomestila za invalidnost in pravica do delnega nadomestila.

(3) Z obveznim zavarovanjem se zagotavljata še pravica do letnega dodatka in pravica do dodatka za pomoč in postrežbo. (delno se preneha uporabljati)

27. člen

(pogoji za pridobitev pravice do starostne pokojnine)

(1) Zavarovanec (moški in ženska) pridobi pravico do starostne pokojnine pri starosti 65 let, če je dopolnil najmanj 15 let zavarovalne dobe.

(2) Ne glede na starost, določeno v prejšnjem odstavku, pridobi zavarovanec (ženska) v obdobju od leta 2013 do leta 2015 starostno pokojnino, ko dopolni starost:oooo

Leto	Leta	Meseci
2013	63	6
2014	64	0
2015	64	6

(3) V obdobju od 1. januarja 2013 do 31. decembra 2019 pridobi pravico do starostne pokojnine zavarovanec (moški in ženska), ki je dopolnil 20 let pokojninske dobe in naslednjo starost:

Leto	Starost			
	Moški		Ženska	
	Leta	Meseci	Leta	Meseci
2013	63	6	61	6
2014	64	0	62	0
2015	64	6	62	6
2016			63	0

2017			63	6
2018			64	0
2019			64	6

(4) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena, pridobi pravico do starostne pokojnine tudi zavarovanec (moški in ženska), ki je dopolnil 60 let starosti in 40 let pokojninske dobe brez dokupa dobe.

(5) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka znašata v obdobju od uveljavitve tega zakona do 31. decembra 2018 starost zavarovanca (moški in ženska) in pokojninska doba zavarovanca (ženska) brez dokupa za pridobitev pravice do starostne pokojnine:

Leto	Starost		Pokojninska doba brez dokupa (ženska)
	Moški	Ženska	
	Leta Meseci	Leta Meseci	Leta Meseci
2013	58 4	58 0	38 4
2014	58 8	58 4	38 8
2015	59 0	58 8	39 0
2016	59 4	59 0	39 4
2017	59 8	59 4	39 8
2018		59 8	

28. člen

(znižanje starostne meje za pridobitev pravice do starostne pokojnine)

(1) Starostne meje za pridobitev pravice do starostne pokojnine, določene v prejšnjem členu tega zakona, se lahko znižajo zaradi:

- skrbi za vsakega rojenega ali posvojenega otroka, za katerega je zavarovanec skrbel v prvem letu njegove starosti, ki ima državljanstvo Republike Slovenije, če ni z mednarodnim sporazumom drugače določeno, in sicer se starostna meja zniža za šest mesecev za enega otroka, za 16 mesecev za dva otroka, za 26 mesecev za tri otroke, za 36 mesecev za štiri otroke in za 48 mesecev za pet ali več otrok,

- služenja obveznega vojaškega roka za dve tretjini njegovega dejanskega trajanja in

- vstopa v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje pred dopolnjenim 18. letom starosti za ves čas trajanja obveznega zavarovanja do dopolnjenega 18. leta starosti.

(2) Do znižanja starostne meje po prvi alineji prvega odstavka tega člena je upravičena ženska, razen če je pravico do nadomestila iz naslova starševstva užival moški. Na tej podlagi se ženski oziroma moškemu, če je dopolnil 38 let pokojninske dobe brez dokupa, lahko zniža starostna meja, določena v prvem odstavku 27. člena tega zakona, največ do dopolnjenega 61. leta starosti. Če sta ženska oziroma moški dopolnila 40 let pokojninske dobe brez dokupa, pa se lahko zniža starostna meja, določena v četrtem odstavku 27. člena tega zakona, največ do dopolnjenega 56. leta starosti (ženska) oziroma do dopolnjenega 58. leta starosti (moški).

(3) Ne glede na drugi odstavek tega člena se v prehodnem obdobju, ki traja do 31. decembra 2018, ženski, ki je dopolnila pokojninsko dobo brez dokupa, določeno za posamezno koledarsko leto v petem odstavku 27. člena tega zakona oziroma moškemu, ki je dopolnil 40 let pokojninske dobe brez dokupa, zniža za pridobitev pravice do starostne pokojnine po prvi alineji prvega odstavka tega člena starostna meja, določena v petem odstavku 27. člena, vendar največ do starosti 56 let (ženska) oziroma 58 let (moški).

(4) Do znižanja starostne meje po drugi alineji prvega odstavka tega člena je upravičen moški. Če je dopolnil 38 let pokojninske dobe brez dokupa, se mu lahko zniža starostna meja, določena v prvem odstavku 27. člena tega zakona, največ do dopolnjenega 63. leta starosti. Če je dopolnil 40 let pokojninske dobe brez dokupa, pa se mu lahko zniža starostna meja, določena v četrtem odstavku 27. člena tega zakona, največ do dopolnjenega 58. leta starosti.

(5) Do znižanja starostne meje po tretji alineji prvega odstavka tega člena sta upravičena ženska in moški. Če sta dopolnila 40 let pokojninske dobe brez dokupa, se jima lahko zniža starostna meja, določena v četrtem odstavku 27. člena tega zakona, največ do dopolnjenih 57. let (ženska) oziroma 58. let starosti (moški).

(6) Ne glede na prejšnji odstavek se v prehodnem obdobju, ki traja do 31. decembra 2018, ženski, ki je dopolnila pokojninsko dobo brez dokupa, določeno za posamezno koledarsko leto v petem odstavku 27. člena tega zakona oziroma moškemu, ki je dopolnil 40 let pokojninske dobe brez dokupa, zniža za pridobitev pravice do starostne pokojnine po tretji alineji prvega odstavka tega člena starostna meja, določena v petem odstavku 27. člena, vendar največ do starosti 56 let (ženska) oziroma 58 let (moški).

(7) Če je moški upravičen do znižanja starostne meje 60 let po prvi, drugi in tretji alineji prvega odstavka tega člena, se mu starostna meja najprej zniža po petem odstavku, tako znižana starost pa nato še po drugem in četrtem odstavku tega člena. Če je ženska upravičena do znižanja starostne meje 60 let po prvi in tretji alineji prvega odstavka tega člena, se ji starostna meja najprej zniža po drugem odstavku, tako znižana starost pa nato še po petem odstavku tega člena, vendar največ do 57. leta starosti.

(8) Če je moški upravičen do znižanja starostne meje 65 let po prvi in drugi alineji prvega odstavka tega člena, se mu starostna meja najprej zniža po drugem odstavku, tako znižana starost pa nato še po četrtem odstavku tega člena, pri čemer se ne more znižati pod 63 let.

29. člen

(pogoji za pridobitev pravice do predčasne pokojnine)

(1) Zavarovanec pridobi pravico do predčasne pokojnine pri starosti 60 let, če je dopolnil 40 let pokojninske dobe.

(2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka znašata v obdobju od uveljavitve tega zakona do 31. decembra 2018 starost zavarovanca (moški in ženska) in pokojninska doba zavarovanca (ženska) za pridobitev pravice do predčasne pokojnine:

Leto	Starost	Pokojninska

			doba (ženska)
	Moški	Ženska	
	Leta Meseci	Leta Meseci	Leta Meseci
2013	58 4	58 0	38 4
2014	58 8	58 4	38 8
2015	59 0	58 8	39 0
2016	59 4	59 0	39 4
2017	59 8	59 4	39 8
2018		59 8	

30. člen

(pokojninska osnova)

(1) Starostna pokojnina se odmeri od pokojninske osnove, ki jo tvori mesečno povprečje osnov zavarovanca za posamezno leto zavarovanja, od katerih so bili plačani prispevki za obvezno zavarovanje (v nadaljnjem besedilu: pokojninska osnova).

(2) Za izračun pokojninske osnove se upoštevajo osnove iz prejšnjega odstavka, zmanjšane za davke in prispevke, ki se plačujejo od plače po povprečni stopnji v Republiki Sloveniji, iz katerihkoli zaporednih 24 let zavarovanja od 1. januarja 1970 naprej, ki so za zavarovanca najugodnejša. Povprečno stopnjo davkov in prispevkov iz tega odstavka določi in objavi minister, pristojen za finance.

(3) Za leto zavarovanja se pri izračunu pokojninske osnove upošteva koledarsko leto, v katerem so bili za najmanj šest mesecev zavarovanja plačani prispevki od osnove, zavarovanec pa je dopolnil najmanj šest mesecev zavarovalne dobe.

(4) Če so bili v posameznem koledarskem letu prispevki od osnov plačani za krajše obdobje, kot je določeno v prejšnjem odstavku, ali če obvezno zavarovanje sploh ni obstajalo oziroma če podatkov o osnovah ni mogoče pridobiti, se tako leto pri izračunu pokojninske osnove preskoči. V tem primeru se pri določitvi obdobja iz drugega odstavka tega člena upošteva prvo naslednje koledarsko leto, za katero obstajajo podatki o osnovah, od katerih so bili plačani prispevki.

(5) Za izračun pokojninske osnove se ne glede na plačilo prispevkov ne upoštevajo osnove iz koledarskega leta, v katerem zavarovanec uveljavlja pravico do pokojnine.

(6) Ne glede na drugi odstavek tega člena se za izračun pokojninske osnove ne upoštevajo osnove iz 148. in 151. člena tega zakona.

(7) Ne glede na drugi odstavek tega člena znaša v letu 2013 obračunsko obdobje za izračun pokojninske osnove 19 let in se v prehodnem obdobju z začetkom vsakega naslednjega koledarskega leta podaljša za eno leto, dokler ne doseže 24 let.

32. člen

(upoštevanje nadomestil)

(1) Za izračun pokojninske osnove se štejejo tudi:

- nadomestila plače, izplačana po predpisih o delovnih razmerjih in predpisih o urejanju trga dela;

- nadomestila plače iz invalidskega zavarovanja, ki jih je zavarovanec prejel zaradi dela na drugem delovnem mestu, nadomestila plače za čas poklicne rehabilitacije iz drugega odstavka 80. člena tega zakona in nadomestila plače iz invalidskega zavarovanja, ko je zavarovanec delal s krajšim delovnim časom od polnega po predpisih, ki so veljali oziroma se uporabljali pred uveljavitvijo oziroma začetkom uporabe Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 109/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 10/08 – ZVarDod, 98/09 – ZIUZGK, 38/10 – ZUKN, 61/10 – ZSVarPre, 79/10 – ZPKDPIZ, 94/10 – ZIU, 94/11 – odl. US, 105/11 – odl. US, 110/11 – ZDIU12, 40/12 – ZUJF, 96/12 – ZPIZ-2, 9/17 – odl. US in 171/21 – odl. US; v nadaljnjem besedilu: ZPIZ-1), če je bil v času uživanja navedenih pravic obvezno zavarovan;

- nadomestila plače za čas začasne zadržanosti z dela po predpisih o zdravstvenem zavarovanju in po predpisih o delovnih razmerjih oziroma po predpisih o urejanju trga dela, po predpisih o starševskem dopustu in nadomestila za čas poklicne rehabilitacije po prvem in tretjem odstavku 80. člena tega zakona.

(2) Zavarovancem iz tretje alineje prejšnjega odstavka se za čas prejemanja nadomestila za izračun pokojninske osnove upošteva plača oziroma osnova, od katere so bili plačani prispevki iz koledarskega leta pred začetkom prejemanja nadomestila.

(3) Kadar se v plačo za izračun pokojninske osnove všteva plača iz preteklega leta, se ta plača valorizira z istim valorizacijskim količnikom, kot bi se plača, ki je bila podlaga za izračun osnove za odmero nadomestila.

(4) Zavarovancu iz prvega odstavka tega člena, ki v koledarskem letu pred začetkom prejemanja nadomestila plače ni imel plače ali nadomestila plače iz invalidskega zavarovanja, se za izračun pokojninske osnove upošteva plača iz tekočega leta.

(5) Zavarovancem, delovnim invalidom s pravico do dela s krajšim delovnim časom od polnega, ki so pravico pridobili na podlagi tega zakona ali ZPIZ-1, se osnove za čas, ko so delali z delovnim časom, ki ustreza njihovi preostali delovni zmožnosti, in so prejemali delno nadomestilo ali delno invalidsko pokojnino, za ugotovitev pokojninske osnove preračunajo na povprečni znesek, ki ustreza osnovi za polni delovni čas.

33. člen

(preračun plače na polni delovni čas)

(1) Plača, ki jo delavec v posameznem letu zavarovanja doseže z delom v času, krajšem od polnega delovnega časa, se za ugotovitev pokojninske osnove preračuna na povprečni znesek, ki ustreza plači za polni delovni čas.

(2) Znesek, ki ustreza plači za polni delovni čas za posamezno leto zavarovanja, se izračuna tako, da se skupni znesek plače, ki se upošteva za izračun pokojninske osnove in ga je delavec prejel za leto zavarovanja, deli s številom ur, ki jih je prebil na delu s časom, krajšim od polnega delovnega časa. Tako dobljeni znesek se pomnoži s številom ur, ki ustreza številu ur polnega delovnega oziroma zavarovalnega časa za dopolnjeno zavarovalno dobo s polnim delovnim oziroma zavarovalnim časom. Preračunani znesek se vzame kot plača za leto zavarovanja, ki se upošteva za izračun pokojninske osnove.

34. člen

(vštevanje plače za dopolnilno delo)

Plača, ki jo je delavec prejel za dopolnilno delo pri drugem delodajalcu, opravljeno v skladu s predpisi, ki urejajo delovna razmerja, se za ugotovitev pokojninske osnove upošteva v celoti, če so bili od nje plačani prispevki.

37. člen

(določitev odstotka za odmero starostne pokojnine)

(1) Starostna pokojnina se odmeri od pokojninske osnove v odstotku, odvisnem od dolžine pokojninske dobe. Za 15 let zavarovalne dobe se odmeri v višini 29,5 %. Za vsako nadaljnje leto pokojninske dobe pa se prišteje 1,36 %, brez zgornje omejitve na način:

Pokojninska doba	Odmerni odstotek (v %)	Pokojninska doba	Odmerni odstotek (v %)	Pokojninska doba	Odmerni odstotek (v %)
15	29,50	25	43,10	35	56,70
16	30,86	26	44,46	36	58,06
17	32,22	27	45,82	37	59,42
18	33,58	28	47,18	38	60,78
19	34,94	29	48,54	39	62,14
20	36,30	30	49,90	40	63,50
21	37,66	31	51,26		
22	39,02	32	52,62		
23	40,38	33	53,98		
24	41,74	34	55,34		

(2) Ne glede na prvi odstavek tega člena se zavarovancem (moškim), ki starostno pokojnino uveljavijo od 1. januarja 2020 do 31. decembra 2020, pokojnina za 15 let zavarovalne dobe odmeri v višini 27 %. Za vsako nadaljnje leto pokojninske dobe pa se prišteje 1,26 %, brez zgornje omejitve na način:

Pokojninska doba	Odmerni odstotek za moške (v %)	Pokojninska doba	Odmerni odstotek za moške (v %)	Pokojninska doba	Odmerni odstotek za moške (v %)
15	27,00	25	39,60	35	52,20
16	28,26	26	40,86	36	53,46
17	29,52	27	42,12	37	54,72

18	30,78	28	43,38	38	55,98
19	32,04	29	44,64	39	57,24
20	33,30	30	45,90	40	58,50
21	34,56	31	47,16		
22	35,82	32	48,42		
23	37,08	33	49,68		
24	38,34	34	50,94		

(3) Ne glede na prvi odstavek tega člena se zavarovancem (moškim), ki starostno pokojnino uveljavijo od 1. januarja 2021 do 31. decembra 2021, pokojnina za 15 let zavarovalne dobe odmeri v višini 27,50 %. Za vsako nadaljnje leto pokojninske dobe pa se prišteje 1,28 %, brez zgornje omejitve na način:

Pokojninska doba	Odmerni odstotek za moške (v %)	Pokojninska doba	Odmerni odstotek za moške (v %)	Pokojninska doba	Odmerni odstotek za moške (v %)
15	27,50	25	40,30	35	53,10
16	28,78	26	41,58	36	54,38
17	30,06	27	42,86	37	55,66
18	31,34	28	44,14	38	56,94
19	32,62	29	45,42	39	58,22
20	33,90	30	46,70	40	59,50
21	35,18	31	47,98		
22	36,46	32	49,26		
23	37,74	33	50,54		
24	39,02	34	51,82		

(4) Ne glede na prvi odstavek tega člena se zavarovancem (moškim), ki starostno pokojnino uveljavijo od 1. januarja 2022 do 31. decembra 2022, pokojnina za 15 let zavarovalne dobe odmeri v višini 28,50 %. Za vsako nadaljnje leto pokojninske dobe pa se prišteje 1,32 %, brez zgornje omejitve na način:

Pokojninska doba	Odmerni odstotek za moške (v %)	Pokojninska doba	Odmerni odstotek za moške (v %)	Pokojninska doba	Odmerni odstotek za moške (v %)
15	28,50	25	41,70	35	54,90

16	29,82	26	43,02	36	56,22
17	31,14	27	44,34	37	57,54
18	32,46	28	45,66	38	58,86
19	33,78	29	46,98	39	60,18
20	35,10	30	48,30	40	61,50
21	36,42	31	49,62		
22	37,74	32	50,94		
23	39,06	33	52,26		
24	40,38	34	53,58		

(5) **(črtan)**

(6) **(črtan)**

(7) Če pokojninska doba ne znaša eno leto, znaša pa vsaj šest mesecev, znaša odmerni odstotek za dopolnjeno pokojninsko dobo iz prvega odstavka tega člena 0,68 %, iz drugega odstavka 0,63 %, iz tretjega odstavka 0,64 % in iz četrtega odstavka 0,66 %.

(8) Ne glede na prvi do sedmi odstavek tega člena se zavarovancu, ki izpolni pogoje iz četrtega odstavka 27. člena tega zakona in ostane vključen ali se znova vključi v obvezno zavarovanje, vsako nadaljnje leto dopolnjene pokojninske dobe brez dokupa v obveznem zavarovanju po uveljavitvi tega zakona, vendar največ do treh let zavarovanja, vrednoti na način, da se šest mesecev pokojninske dobe brez dokupa vrednoti v višini 1,5 %.

(9) K pokojninski dobi, dopolnjeni po prenehanju ugodnejšega vrednotenja, določenega v prejšnjem odstavku, se prišteje pokojninska doba, dopolnjena do izpolnitve pogojev iz prejšnjega odstavka, ki je ni bilo mogoče vrednotiti, ker je krajša od šestih mesecev.

(10) Zavarovancu, ki je izpolnil pogoje za pridobitev pravice do predčasne, starostne ali invalidske pokojnine, se zaradi skrbi za vsakega rojenega ali posvojenega otroka, ki je državljan Evropske unije in za katerega je skrbel v prvem letu njegove starosti, odstotek odmere pokojnine poveča za 1,36 %, vendar največ do višine 4,08 %. Do dodatnega odmernega odstotka je praviloma upravičena ženska, razen če je pravico do nadomestila iz naslova starševstva v trajanju vsaj 120 dni užival moški, o čemer se za vsakega posameznega otroka sporazumno dogovorita. Če ni sporazumne odločitve, je do dodatnega odmernega odstotka upravičen tisti od staršev, ki je v pretežnem delu uveljavil pravico do starševskega dopusta. Če nobeden od staršev ni bil na starševskem dopustu ali sta uveljavila pravico do starševskega dopusta v enakem delu, je do dodatnega odmernega odstotka upravičena ženska. Ob sporazumnem dogovoru lahko dodatni odmerni odstotek uveljavi moški, ne glede na pogoj uživanja nadomestila iz naslova starševstva, če ženska še ni uveljavila pravice do predčasne, starostne ali invalidske pokojnine. V primeru smrti ženske, ki ni uveljavila pravice do predčasne, starostne ali invalidske pokojnine, lahko moški uveljavi dodatni odmerni odstotek brez sporazumnega dogovora.

(11) Ne glede na prejšnji odstavek dodatnega odmernega odstotka ni mogoče priznati za otroke, ki so jih zavarovanci uveljavljali pri znižanju starostne meje za pridobitev pravice do starostne pokojnine v skladu s prvo alinejo prvega odstavka 28. člena tega zakona. Zavarovanec lahko za otroke, ne glede na njihovo število, uveljavi pravico iz prejšnjega odstavka ali pa znižanje starostne meje za pridobitev pravice do starostne pokojnine v skladu s prvo alinejo prvega odstavka 28. člena tega zakona.

38. člen

(odmera predčasne pokojnine)

(1) Predčasna pokojnina se odmeri glede na dopolnjeno pokojninsko dobo od pokojninske osnove tako kot starostna pokojnina, nato pa se za vsak mesec manjkajoče starosti do dopolnitve 65 let starosti zmanjša za 0,3 %. Zmanjšanje pokojnine po določbah tega člena je trajno.

(2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka se v obdobju od leta 2013 do 31. decembra 2015 (moški) oziroma do 31. decembra 2019 (ženska) upošteva starost, določena v tretjem odstavku 27. člena tega zakona, vendar zmanjšanje ne sme znašati več kot znaša zmanjšanje za 5 let manjkajoče starosti.

(3) Če zavarovanec, ki je uveljavil izplačilo dela predčasne pokojnine, pozneje uveljavi predčasno pokojnino, ker še ne izpolnjuje pogojev za starostno pokojnino, se mu predčasna pokojnina odmeri po prvem odstavku tega člena.

39. člen

(najnižje in zagotovljene pokojnine)

(1) Zavarovancu, ki pridobi pravico do predčasne, starostne ali invalidske pokojnine po določbah tega zakona, je zagotovljena najnižja pokojnina v znesku, ki se v letu 2021 določi v višini 29,5 % najnižje pokojninske osnove.

(2) Zavarovancu, ki pridobi pravico do predčasne, starostne ali invalidske pokojnine v sorazmernem delu po mednarodnih pogodbah, je zagotovljen najmanj sorazmerni del zneska pokojnine iz prejšnjega odstavka.

(3) Ne glede na določbe tega zakona, ki urejajo odmero starostne in invalidske pokojnine, je zavarovancu (moškemu in ženski), ki je pridobil pravico do starostne ali invalidske pokojnine po določbah tega zakona in je dopolnil pokojninsko dobo v enaki višini, kot je predpisana višina pokojninske dobe brez dokupa za pridobitev pravice do starostne pokojnine pri najnižji starosti, zagotovljena pokojnina (zagotovljena pokojnina) v višini 620 eurov.

(4) Ne glede na določbe tega zakona, ki urejajo odmero invalidske pokojnine, se zavarovancu, ki je pridobil pravico do invalidske pokojnine po določbah tega zakona, zagotavlja invalidska pokojnina v znesku, ki se v letu 2021 določi v višini 41 % najnižje pokojninske osnove.

(5) Zavarovancu iz tretjega in četrtega odstavka tega člena, ki je pridobil pravico do starostne ali invalidske pokojnine v sorazmernem delu po mednarodnih pogodbah, je zagotovljen sorazmerni del zneska pokojnine iz prejšnjega odstavka.

(6) Ne glede na določbe tega zakona, ki urejajo odmero in izplačevanje predčasne, starostne, invalidske in vdovske pokojnine, se vdovi ali vdovcu, ki je uveljavil pravico do pokojnine po določbah tega zakona in izpolnjuje pogoje za pridobitev pravice do vdovske pokojnine in pravice do starostne, predčasne ali invalidske pokojnine po določbah tega zakona, zagotavlja vdovska pokojnina (v nadaljnjem besedilu: zagotovljena vdovska pokojnina) v višini seštevka starostne, predčasne ali invalidske pokojnine ter osnove za odmero vdovske pokojnine iz prvega odstavka 60. člena tega zakona, vendar največ do višine zagotovljene pokojnine. Zagotovljena vdovska pokojnina se izplačuje od prvega dne naslednjega meseca po vložitvi zahteve za priznanje pokojnine.

(7) V seštevku iz prejšnjega odstavka se upošteva znesek pokojnine, ki jo vdova ali vdovec prejme od tujega nosilca pokojninskega oziroma invalidskega zavarovanja. Dokazilo o znesku tuje pokojnine vdova ali vdovec priloži zahtevi za priznanje vdovske pokojnine. Kot dokazilo o znesku pokojnine se upošteva dokazilo, ki ga vdova ali vdovec posreduje zavodu za priznanje pravice do

letnega dodatka. Dokazilo o znesku pokojnine uživalci zagotovljene vdovske pokojnine posredujejo zavodu za vsako posamezno leto do 30. aprila, sicer se jim zagotovljena vdovska pokojnina od julija tekočega leta dalje ne zagotavlja.

(8) Pri ugotavljanju pokojninske dobe iz tretjega odstavka tega člena se dodana doba ne upošteva.

(9) Zneski pokojnin iz prvega do šestega odstavka tega člena se usklajujejo v višini in rokih, v katerih se izvajajo uskladitve pokojnin.

(10) Znesek pokojnine iz tretjega do petega odstavka tega člena se ne zagotavlja zavarovancem iz prvega odstavka 401. člena tega zakona, zagotovljena vdovska pokojnina pa se ne zagotavlja, če je vdovi ali vdovcu ali umrlemu zavarovancu ali uživalcu pravic odmerjena pokojnina z upoštevanjem 401. člena tega zakona ali 122. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 75/19).

40. člen

(delna pokojnina)

(1) Zavarovanec iz 14., 15., 16. oziroma 17. člena tega zakona, ki je izpolnil pogoje za pridobitev pravice do predčasne ali starostne pokojnine, lahko pridobi pravico do delne pokojnine, če ostane v obveznem zavarovanju v obsegu, ki ustreza sorazmernemu delu polnega delovnega oziroma zavarovalnega časa, vendar najmanj dve uri dnevno ali 10 ur tedensko.

(2) Delna pokojnina se odmeri od predčasne ali starostne pokojnine, odmerjene na dan njene uveljavitve, v odstotku, ustreznem skrajšanju polnega delovnega časa.

(3) Zavarovancu, ki je izpolnil pogoje za pridobitev pravice do starostne pokojnine, se delna pokojnina poveča za sorazmerni del zneska, ki bi se mu izplačeval na podlagi 39.a člena tega zakona, če je obvezno vključen v obvezno zavarovanje za vsaj štiri ure dnevno oziroma 20 ur tedensko.

(4) Sorazmerni del zneska iz prejšnjega odstavka, ki se izplačuje največ tri leta, znaša:

- 20 %, kadar zavarovanec dela štiri ure dnevno ali znaša zavarovalni čas od 20 do 24 ur tedensko;
- 25 %, kadar zavarovanec dela pet ur dnevno ali znaša zavarovalni čas od 25 do 29 ur tedensko;
- 30 %, kadar zavarovanec dela šest ur dnevno ali znaša zavarovalni čas od 30 do 34 ur tedensko;
- 35 %, kadar zavarovanec dela sedem ur dnevno ali znaša zavarovalni čas od 35 do 39 ur tedensko.

(5) Sorazmerni del zneska iz tretjega odstavka po preteku obdobja treh let znaša:

- 10 %, kadar zavarovanec dela štiri ure dnevno ali znaša zavarovalni čas od 20 do 24 ur tedensko;
- 12,5 %, kadar zavarovanec dela pet ur dnevno ali znaša zavarovalni čas od 25 do 29 ur tedensko;
- 15 %, kadar zavarovanec dela šest ur dnevno ali znaša zavarovalni čas od 30 do 34 ur tedensko;
- 17,5 %, kadar zavarovanec dela sedem ur dnevno ali znaša zavarovalni čas od 35 do 39 ur tedensko.

(6) Zavarovancu se v času prejemanja delne pokojnine zaradi spremembe obsega zavarovanja iz prvega odstavka tega člena spremeni višina delne pokojnine. Novi znesek delne pokojnine se izplačuje od prvega dne naslednjega meseca po spremembi obsega zavarovanja.

(7) Po prenehanju uživanja delne pokojnine lahko zavarovanec zahteva:

- izplačilo usklajenega zneska predčasne ali starostne pokojnine, ugotovljene ob odmeri delne pokojnine ali

- odstotno povečanje predčasne ali starostne pokojnine, ugotovljene ob odmeri delne pokojnine, glede na dejansko dopolnjeno pokojninsko dobo v času prejemanja delne pokojnine in starost na dan uveljavitve odstotnega povečanja ali

- ponovno odmero predčasne ali starostne pokojnine ali odmero starostne pokojnine, ob upoštevanju osnov, od katerih so plačani prispevki, glede na dopolnjeno pokojninsko dobo in starost ob prenehanju uživanja delne pokojnine.

40.a člen

(omejitev izplačevanja dela pokojnine, višje delne pokojnine in višjega sorazmernega dela pokojnine)

(1) Če je zavarovanec v različnih časovnih obdobjih uveljavil izplačilo dela pokojnine na podlagi prvega ali drugega odstavka 39.a člena tega zakona, delno pokojnino na podlagi tretjega odstavka 40. člena tega zakona, ki je povišana za sorazmerni del izplačila 40 % starostne pokojnine oziroma sorazmerni del pokojnine na podlagi četrtega odstavka 116. člena tega zakona, ki je povišan za sorazmerni del izplačila 40 % starostne pokojnine, znaša skupno obdobje prejemanja dela pokojnine, višje delne pokojnine oziroma višjega sorazmernega dela pokojnine največ tri leta vključitve v obvezno zavarovanje.

(2) Po poteku obdobja iz prejšnjega odstavka se zavarovancu izplačuje 20 % starostne pokojnine, oziroma delna pokojnina, povišana za sorazmerni del izplačila 20 % starostne pokojnine oziroma sorazmerni del starostne pokojnine, povišan za sorazmerni del izplačila 20 % starostne pokojnine, če izpolnjuje pogoje iz četrtega odstavka 39.a člena tega zakona, tretjega odstavka 40. člena tega zakona ali četrtega odstavka 116. člena tega zakona.

(3) Izplačilo dela pokojnine, sorazmerni del zneska po tretjem odstavku 40. člena tega zakona in sorazmerni del zneska po četrtem odstavku 116. člena tega zakona se ne izplačujejo, če zavarovanec ne dela zaradi začasne zadržanosti z dela po predpisih o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, daljše od 30 delovnih dni oziroma če je na dan vložitve zahteve že odsoten z dela zaradi začasne zadržanosti z dela po predpisih o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju več kot 30 delovnih dni, pri čemer se kot tedenska delovna obveznost šteje pet delovnih dni v tednu, od ponedeljka do petka.

(4) Zavarovancu iz prejšnjega odstavka se po uradni dolžnosti prejemek začne znova izplačevati, ko začne opravljati delo.

(5) Zavod pridobi podatke o začasni zadržanosti z dela iz tretjega odstavka tega člena od Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije in po uradni dolžnosti preneha izplačevati prejemke iz tretjega odstavka tega člena.

(6) Izplačilo dela pokojnine iz 39.a člena tega zakona ne pripada zavarovancem, ki so v zavarovanje vključeni na podlagi prvega odstavka 19. člena tega zakona.

(7) Izplačilo dela pokojnine, sorazmerni del zneska po tretjem odstavku 40. člena tega zakona in sorazmerni del zneska po četrtem odstavku 116. člena tega zakona se ne izplačujejo, če zavarovanec iz šestega odstavka 14. člena ter iz 15., 16. in 17. člena tega zakona na dan uveljavitve izplačila in ves čas prejemanja nima v celoti poravnanih prispevkov za socialno varnost.

(8) Zavod pridobi podatke iz prejšnjega odstavka od finančne uprave. Zavarovancu iz prejšnjega odstavka se po uradni dolžnosti prejemek začne ponovno izplačevati s prvim dnem po plačilu prispevkov za socialno varnost v celoti.

41. člen

(pogoji za pridobitev pravice do invalidske pokojnine)

Pravico do invalidske pokojnine pridobi:

- zavarovanec, pri katerem je nastala invalidnost I. kategorije;
- zavarovanec, pri katerem je nastala invalidnost II. kategorije in ni zmožen za drugo delo s polnim delovnim časom brez poklicne rehabilitacije, ta pa mu ni zagotovljena, ker je star nad 55 let;
- zavarovanec, pri katerem je nastala invalidnost II. kategorije in ni zmožen za drugo delo s krajšim delovnim časom od polnega najmanj štiri ure dnevno brez poklicne rehabilitacije, ta pa mu ni zagotovljena, ker je star nad 50 let;
- zavarovanec, pri katerem je nastala invalidnost II. ali III. kategorije in mu ni zagotovljena ustrezna zaposlitev, ker je dopolnil 65 let starosti.

42. člen

(minimalna pokojninska doba)

Zavarovanec iz prejšnjega člena pridobi pravico do invalidske pokojnine, če je invalidnost posledica:

- poškodbe pri delu ali poklicne bolezni – ne glede na pokojninsko dobo;
- poškodbe zunaj dela ali bolezni – pod pogojem, da je ob nastanku invalidnosti dopolnil pokojninsko dobo, ki pokriva najmanj tretjino obdobja od dopolnjenega 20. leta starosti do nastanka invalidnosti (v nadaljnjem besedilu: delovna leta), šteto delovna leta kot polna leta.

43. člen

(mlajši invalid)

(1) Zavarovanec, pri katerem je nastala I. kategorija invalidnosti pred dopolnjenim 21. letom starosti, pridobi pravico do invalidske pokojnine, če je bil ob nastanku invalidnosti vključen v obvezno zavarovanje ali če je dopolnil najmanj tri mesece zavarovalne dobe.

(2) Zavarovanec, pri katerem je nastala I. kategorija invalidnosti po dopolnjenem 21. letu starosti, vendar pred dopolnjenim 30. letom starosti, pridobi pravico do invalidske pokojnine pod pogojem, da je pred nastankom invalidnosti dopolnil pokojninsko dobo, ki pokriva najmanj eno četrtino delovnih let.

44.a člen

(štetje delovnih let v primeru izboljšanja zdravstvenega stanja)

Zavarovancu, ki je bil uživalec invalidske pokojnine in se mu je zdravstveno stanje izboljšalo, se v ugotavljanje obdobja za določitev delovnih let ne všteva obdobje uživanja invalidske pokojnine.

45. člen

(pokojninska osnova za odmero invalidske pokojnine)

(1) Invalidska pokojnina se odmeri od pokojninske osnove, izračunane na enak način kot pokojninska osnova za odmero starostne pokojnine.

(2) Invalidska pokojnina, pridobljena s krajšo zavarovalno dobo od obdobja, iz katerega se po 30. členu tega zakona upoštevajo osnove za izračun pokojninske osnove za odmero starostne pokojnine, se odmeri od pokojninske osnove, izračunane na podlagi osnov, od katerih so bili plačani prispevki v času trajanja zavarovanja, razen iz koledarskega leta, v katerem je uveljavljena pravica do invalidske pokojnine.

(3) Zavarovancu, ki razen v letu, v katerem uveljavlja pravico do invalidske pokojnine, ni bil zavarovan, se invalidska pokojnina odmeri od najnižje pokojninske osnove.

47. člen

(odmera invalidske pokojnine v primeru poškodbe pri delu ali poklicne bolezni)

(1) Invalidska pokojnina za primer invalidnosti, ki je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, se odmeri od pokojninske osnove v odstotku, ki ga za moške za 40 let pokojninske dobe določa 37. člen tega zakona.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek, se invalidska pokojnina odmeri od pokojninske osnove v odstotku, določenem glede na dopolnjeno pokojninsko dobo na način, določen v 37. členu tega zakona, če je za zavarovanca ugodneje.

48. člen

(odmera invalidske pokojnine v primeru poškodbe zunaj dela ali bolezni)

(1) Invalidska pokojnina za invalidnost, ki je posledica bolezni ali poškodbe zunaj dela, se odmeri od pokojninske osnove v odstotku, določenem glede na dopolnjeno pokojninsko dobo na način, določen v 37. členu tega zakona.

(2) Invalidska pokojnina iz prejšnjega odstavka se odmeri zavarovancu, ki je postal invalid pred dopolnitvijo starosti 65 let, najmanj v višini 41 % pokojninske osnove.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek znaša najnižji odstotek za odmero invalidske pokojnine v letih:

- 2020 37 % za moške in 39 % za ženske,
- 2021 38 % za moške in 39 % za ženske,
- 2022 40 % za moške in ženske.

(4) Če je invalidnost zaradi bolezni ali poškodbe zunaj dela nastopila po dopolnitvi starosti 65 let, se invalidska pokojnina odmeri od pokojninske osnove najmanj v višini, določeni za odmero starostne pokojnine za 15 let zavarovalne dobe.

49. člen

(upoštevanje prištete pokojninske dobe)

(1) Višina odstotka za odmero invalidske pokojnine se določi ob upoštevanju dopolnjene pokojninske dobe zavarovanca in prištete pokojninske dobe, izračunane po 137. členu tega zakona.

(2) Invalidska pokojnina, odmerjena po prejšnjem odstavku za invalidnost, ki je posledica poškodbe zunaj dela ali bolezni, ne more presegati zneska pokojnine za invalidnost, ki je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, razen v primeru, če dopolnjena pokojninska doba presega 40 let oziroma če je odmerni odstotek za dopolnjeno pokojninsko dobo višji od odmernega odstotka za 40 let pokojninske dobe za moškega, določenega v 37. členu tega zakona.

51. člen

(odmera invalidske pokojnine pri kombiniranih vzrokih invalidnosti)

(1) Invalidska pokojnina, ki pripada zavarovancu po prejšnjem členu, se odmeri tako, da se posebej odmeri invalidska pokojnina, kot če bi bila skupna invalidnost posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, in posebej invalidska pokojnina, kot če bi bila skupna invalidnost posledica bolezni ali poškodbe zunaj dela.

(2) Od vsakega tako izračunanega zneska se odmeri odstotek, ki ustreza vplivu posameznega vzroka invalidnosti na skupno invalidnost. Seštevek tako dobljenih zneskov ne more biti nižji od 26 % najnižje pokojninske osnove in ne more presegati zneska pokojnine, odmerjene v višini 57,25 % od pokojninske osnove.

53. člen

(pogoji za pridobitev pravice do vdovske pokojnine)

(1) Vdovsko pokojnino lahko uveljavi vdova ali vdovec umrlega zavarovanca oziroma uživalca pravic:

- če je do njegove smrti dopolnil(a) starost 58 let;

- če je bil(a) do njegove smrti popolnoma nezmožen(a) za delo ali je to postal(a) v enem letu po njegovi smrti;

- če ji(mu) je po njegovi smrti ostal otrok ali več otrok, ki imajo pravico do družinske pokojnine po umrlem, vdova oziroma vdovec pa ima do njih dolžnost preživljanja.

(2) Če postane vdova ali vdovec med trajanjem pravice do vdovske pokojnine po tretji alineji prejšnjega odstavka tega člena popolnoma nezmožen(a) za delo, obdrži pravico do vdovske pokojnine, dokler je podana takšna nezmožnost.

(3) Če vdova ali vdovec do smrti zavarovanca oziroma uživalca pravic, določenih s tem zakonom, ni dopolnil(a) 58 let starosti, dopolnil(a) pa je 53 let starosti, pridobi pravico do vdovske pokojnine, ko dopolni 58 let starosti.

(4) Če vdova ali vdovec med trajanjem pravice do vdovske pokojnine, pridobljene ob pogojih iz druge ali tretje alineje prvega odstavka tega člena, dopolni 58 let starosti, trajno obdrži pravico do vdovske pokojnine. Če ji(mu) ta pravica preneha pred dopolnjenim 58. letom, toda po dopolnjenem 53. letu, jo lahko znova uveljavi, ko dopolni 58 let starosti.

(5) Ne glede na določbe prvega, tretjega in četrtega odstavka tega člena, znaša starostna meja za pridobitev pravice do vdovske pokojnine v obdobju od leta 2013 do leta 2021:

Leto	Starostna meja	
	Prvi, tretji in četrti odstavek	Tretji in četrti odstavek
2013	53 let in 6 mesecev	48 let in 6 mesecev

2014	54 let	49 let
2015	54 let in 6 mesecev	49 let in 6 mesecev
2016	55 let	50 let
2017	55 let in 6 mesecev	50 let in 6 mesecev
2018	56 let	51 let
2019	56 let in 6 mesecev	51 let in 6 mesecev
2020	57 let	52 let
2021	57 let in 6 mesecev	52 let in 6 mesecev

54. člen

(vdovska pokojnina v posebnih primerih)

(1) Pravico do vdovske pokojnine ima tudi:

- vdova, ki se ji je otrok umrlega zavarovanca ali uživalca pravic, določenih s tem zakonom, rodil najkasneje 300 dni po njegovi smrti, in sicer od njegove smrti naprej;

- ob pogojih iz prejšnjega člena zakonec, čigar zakon je bil razvezan, če ima po sodni odločbi oziroma po sporazumu pravico do preživnine in jo je užival do smrti zavarovanca ali uživalca pravic, določenih s tem zakonom;

- ob pogojih iz prejšnjega člena oseba, ki je zadnja tri leta pred smrtjo zavarovanca ali uživalca pravic, določenih s tem zakonom, živela z njim v življenjski skupnosti, ki je po predpisih, ki urejajo zakonsko zvezo in družinska razmerja, v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo, ali je v takšni skupnosti živela z umrlim zadnje leto pred njegovo smrtjo in je z njim kadarkoli imela skupnega otroka.

(2) V primerih iz druge alineje prvega odstavka tega člena pridobi razvezani zakonec pravico do vdovske pokojnine kot souživalec, če ima pravico do vdovske pokojnine tudi zakonec iz poznejše zakonske zveze ali zunajzakonski partner.

55. člen

(pogoji za pridobitev pravice do družinske pokojnine)

(1) Po smrti zavarovanca ali uživalca pravic, določenih s tem zakonom, pri katerem so izpolnjeni pogoji iz 52. člena tega zakona, pridobijo pravico do družinske pokojnine:

- otroci;

- pastorki, vnuki in drugi otroci brez staršev, ki jih je zavarovanec preživljal ter starši, ki jih je bil umrli zavarovanec oziroma uživalec pravice do svoje smrti dolžan preživljati v skladu s predpisi, ki urejajo zakonsko zvezo in družinska razmerja (v nadaljnjem besedilu: drugi družinski člani).

(2) V primerih iz druge alineje prejšnjega odstavka se šteje, da so brez staršev tudi vnuki oziroma drugi otroci, katerih starši so sicer živi, vendar so popolnoma nezmožni za delo v smislu 59. člena tega zakona.

56. člen

(preživljanje družinskega člana)

(1) Šteje se, da je zavarovanec ali uživalec pravice do svoje smrti preživljal družinskega člana, če:

- je do smrti imel z njim skupno stalno prebivališče in
- njegovi povprečni mesečni dohodki v zadnjem koledarskem letu pred zavarovalnim primerom niso presegli 29 % najnižje pokojninske osnove, veljavne ob nastanku zavarovalnega primera.

(2) Med dohodke družinskih članov šteje tudi katastrski dohodek in drugi dohodki, ki so po predpisih, ki urejajo dohodnino osnova za odmero dohodnine.

(3) Med dohodke družinskih članov ne šteje denarna socialna pomoč po predpisih, ki urejajo socialnovarstvene prejemke.

(4) Če sta oba starša, ki ju je zavarovanec ali uživalec pravice preživljal, še živa, se dohodki enega od roditeljev pri ugotavljanju povprečnega mesečnega dohodka iz prvega odstavka tega člena delijo na oba roditelja. Enako načelo velja tudi tedaj, kadar imata oba starša dohodek.

(5) Če družinski član iz prvega odstavka tega člena ni imel ali nima z zavarovancem ali uživalcem pravice skupnega stalnega prebivališča, izpolnjuje pa druge pogoje iz navedenega odstavka, šteje, da ga je zavarovanec preživljal, če mu je v koledarskem letu pred nastankom zavarovalnega primera redno mesečno dajal denarna sredstva najmanj v višini 29 % najnižje pokojninske osnove v tistem letu.

57. člen

(otroci)

(1) Otrok umrlega zavarovanca ali uživalca pravic ima pravico do družinske pokojnine do dopolnjenega 15. leta starosti ali do konca šolanja, vendar največ do dopolnjenega 26. leta starosti.

(2) Otrok, ki v letu izgube starša ne izpolnjuje pogojev za vpis v višji letnik šolanja, ima pravico do družinske pokojnine do konca naslednjega šolskega leta.

(3) Otrok, ki je po dopolnjenem 15. letu starosti prijavljen pri zavodu za zaposlovanje, ima pravico do družinske pokojnine najdlje do dopolnjenega 18. leta starosti pod pogojem, da je prijavljen pri zavodu za zaposlovanje in izpolnjuje obveznosti po predpisih, ki urejajo trg dela.

(4) Otrok, ki postane popolnoma nezmožen za delo do starosti, do katere mu je zagotovljena pravica do družinske pokojnine ali do konca šolanja, ima pravico do družinske pokojnine, dokler traja takšna nezmožnost.

(5) Otrok, ki postane popolnoma nezmožen za delo po starosti, do katere mu je zagotovljena pravica do družinske pokojnine ali po končanem šolanju, pridobi pravico do družinske pokojnine, če ga je zavarovanec oziroma uživalec pravic, določenih s tem zakonom, preživljal do svoje smrti.

(6) Če je otrok prekinil šolanje zaradi bolezni, nosečnosti ali poroda, pridobi oziroma obdrži pravico do družinske pokojnine tudi med boleznijo ter prekinitvijo zaradi nosečnosti ali poroda do dopolnjenega 26. leta starosti, če je šolanje nadaljeval pred dopolnjenim 26. letom starosti.

58. člen

(drugi družinski člani)

(1) Starši, ki jih je zavarovanec oziroma uživalec pravic, določenih s tem zakonom, preživljal do svoje smrti, pridobijo pravico do družinske pokojnine, če so:

- do smrti umrlega dopolnili starost 60 let ali
- bili ob smrti umrlega popolnoma nezmožni za delo.

(2) Če med trajanjem pravice do družinske pokojnine po drugi alineji prejšnjega odstavka upravičenec dopolni 60 let starosti, trajno obdrži družinsko pokojnino.

(3) Pastorki, vnuki in drugi otroci brez staršev umrlega, ki jih je ta preživljal do svoje smrti, pridobijo pravico do družinske pokojnine, če izpolnjujejo pogoje, ki so določeni za otroke.

(4) Ne glede na prvi in drugi odstavek tega člena znaša v obdobju od leta 2013 do leta 2015 za mater, za očeta pa v letu 2013, starost za pridobitev pravice do družinske pokojnine v posameznem koledarskem letu:

Leto	Starost (leta)	
	Mati	Oče
2013	57	59
2014	58	
2015	59	

61. člen

(odmera in del vdovske pokojnine)

(1) Vdovska pokojnina se odmeri v višini 70 % od osnove iz prejšnjega člena.

(2) Vdova ali vdovec, ki ima poleg pravice do vdovske pokojnine tudi pravico do predčasne, starostne ali invalidske pokojnine, lahko uživa pokojnino, ki si jo sam izbere.

(3) Ne glede na določbo drugega odstavka tega člena se lahko vdovi ali vdovcu, če je to ugodneje, poleg predčasne, starostne ali invalidske pokojnine, izplačuje tudi 15 % zneska pripadajoče vdovske pokojnine po umrlem zavarovancu oziroma uživalcu pravic, določenih s tem zakonom, vendar največ do zneska v višini 11,7 % najnižje pokojninske osnove.

(4) Skupno izplačilo lastne in dela vdovske pokojnine ne more presegati starostne pokojnine moškega, odmerjene od najvišje pokojninske osnove za 40 let pokojninske dobe.

(5) Če uveljavi izplačilo dela vdovske pokojnine le eden od zakoncev iz drugega odstavka 54. člena tega zakona, se souživalcu prizna vdovska pokojnina v višini razlike med vdovsko pokojnino, do katere sta upravičena, in izplačilom dela vdovske pokojnine.

62. člen

(odmera družinske pokojnine)

(1) Družinska pokojnina se odmeri od osnove, določene v 60. členu tega zakona, v odstotku, katerega višina je odvisna od vrste in števila družinskih članov. Za enega družinskega člana se odmeri v višini 70 %, za dva v višini 80 %, za tri v višini 90 % ter za štiri ali več v višini 100 % osnove.

(2) Če imajo pravico do družinske pokojnine samo otroci ali samo drugi družinski člani, se družinska pokojnina odmeri v višini iz prejšnjega odstavka in se razdeli na enake dele glede na število družinskih članov. Če imajo poleg otrok pravico do družinske pokojnine tudi drugi družinski člani, se odmeri otrokom družinska pokojnina v višini, določeni v prejšnjem odstavku in razdeli na enake dele glede na število družinskih članov, drugim družinskim članom pa pripada ostanek osnove za odmero družinske pokojnine, ki se razdeli na enake dele glede na število družinskih članov. Če razdelitev na enake dele ni mogoča, preostanek zneska pripada najstarejšemu družinskemu članu.

(3) Mladoletnim otrokom in drugim mladoletnim družinskim članom, ki živijo ločeno, se na njihovo zahtevo družinska pokojnina izplačuje ločeno.

(4) Če družinski člani izpolnjujejo pogoje za priznanje vdovske in družinske pokojnine, se vdovska pokojnina odmeri:

- v sorazmernem delu družinske pokojnine, odmerjene od osnove, v odstotku, določenem glede na število družinskih članov v prvem odstavku tega člena, med katere se šteje tudi vdova oziroma vdovec, če so do pokojnine upravičeni vdova oziroma vdovec in otroci, ali

- v višini, določeni v prvem odstavku 61. člena tega zakona, če so do pokojnine upravičeni vdova oziroma vdovec in drugi družinski člani; drugim družinskim članom pa pripada ostanek osnove za odmero družinske pokojnine ali

- v sorazmernem delu družinske pokojnine, odmerjene od osnove, v odstotku, določenem glede na število družinskih članov v prvem odstavku tega člena, med katere se šteje tudi vdova oziroma vdovec, če so do pokojnine upravičeni vdova oziroma vdovec in otroci; drugim družinskim članom pa pripada ostanek osnove za odmero družinske pokojnine.

(5) Otroku, ki izgubi oba starša zavarovanca oziroma uživalca pravic, določenih s tem zakonom, se odmeri družinska pokojnina po tistem od staršev, ki je ugodnejša, in sicer v višini 100 % osnove iz 60. člena tega zakona. Dvema ali več otrokom pa se v takem primeru odmerita družinski pokojnini po vsakem od umrlih staršev v višini 100 % osnove iz 60. člena tega zakona, ki se delita v enakih sorazmernih delih glede na število otrok. Če razdelitev na enake dele ni mogoča, preostanek zneska pripada najstarejšemu otroku.

68. člen

(poklicna bolezen)

(1) Poklicne bolezni po tem zakonu so bolezni, povzročene z daljšim neposrednim vplivom delovnega procesa in delovnih pogojev na določenem delovnem mestu ali na delu, ki sodi v neposredni okvir dejavnosti, na podlagi katere je oboleli zavarovan.

(2) Poklicne bolezni in dela, na katerih se pojavljajo te bolezni, pogoje, ob katerih se štejejo za poklicne bolezni, in postopek ugotavljanja, potrjevanja in prijavljanja poklicnih bolezni določi minister, pristojen za zdravje.

69. člen

(splošni pogoji za pridobitev pravic na podlagi invalidnosti)

(1) Če ni s tem zakonom določeno drugače, pridobi zavarovanec pravice na podlagi invalidnosti II. in III. kategorije, če ob nastanku invalidnosti še ni dopolnil 65 let starosti in:

- je vključen v obvezno zavarovanje – ne glede na dopolnjeno pokojninsko dobo;

- ni vključen v obvezno zavarovanje – če izpolnjuje pogoje zavarovalne oziroma pokojninske dobe, določene s tem zakonom, za pridobitev pravice do invalidske pokojnine.

(2) Zavarovanci iz 18. člena tega zakona pridobijo pravice iz invalidskega zavarovanja na podlagi I. kategorije, v primeru razvrstitve v II. kategorijo pa pravico do poklicne rehabilitacije.

72. člen

(pogoji za pridobitev pravice do poklicne rehabilitacije)

(1) Pravico do poklicne rehabilitacije pridobi zavarovanec:

- pri katerem je nastala II. kategorija invalidnosti;
- ki na dan nastanka invalidnosti še ni dopolnil 55 let starosti;
- ki se glede na preostalo delovno zmožnost lahko usposobi za drugo delo, ki ga bo opravljal s polnim delovnim časom.

(2) Pravico do poklicne rehabilitacije pridobi tudi zavarovanec:

- pri katerem je nastala II. kategorija invalidnosti;
- ki na dan nastanka invalidnosti še ni dopolnil 50 let starosti;
- ki se glede na preostalo delovno zmožnost lahko usposobi za drugo delo, ki ga bo opravljal s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno.

75. člen

(načini poklicne rehabilitacije)

Poklicna rehabilitacija se v skladu s preostalo delovno zmožnostjo zavarovanca opravi:

- s kratkotrajnim usposabljanjem in izobraževanjem;
- s praktičnim delom na ustreznem delovnem mestu pri delodajalcu oziroma v drugih oblikah delovnega usposabljanja;
- z izobraževanjem ob delu s soglasjem zavarovanca, ki se bo usposabljal za drugo delo, ki ga bo opravljal polni delovni čas;
- z izobraževanjem na ustreznih šolah in z drugimi oblikami izobraževanja.

77. člen

(pogodba o poklicni rehabilitaciji)

(1) Oblika in način poklicne rehabilitacije, roki za nastop in trajanje poklicne rehabilitacije, natančnejši pogoji za usposabljanje zavarovanca za delo, pogoji ter roki za sklenitev pogodbe o zaposlitvi po končani poklicni rehabilitaciji, se določijo v pogodbi, ki jo sklenejo zavod, delodajalec ali zavod za zaposlovanje ter zavarovanec.

(2) Pogodba iz prejšnjega odstavka se sklene, ko postane odločba o priznanju pravice do poklicne rehabilitacije dokončna.

(3) S pogodbo iz prvega odstavka tega člena se določijo tudi medsebojne pravice in obveznosti pogodbenih strank.

(4) Pri poklicni rehabilitaciji, usposabljanju in zaposlitvi zavarovancev sodelujejo organizacije za usposabljanje in zaposlovanje invalidnih oseb ter zavod za zaposlovanje.

(5) Zavarovanec in izvajalec poklicne rehabilitacije sta zavodu dolžna poročati o izvajanju in poteku poklicne rehabilitacije najmanj vsakih šest mesecev.

80. člen

(nadomestilo za čas poklicne rehabilitacije)

(1) Zavarovancu iz prvega odstavka 72. člena tega zakona, ki se ne usposablja ob delu, pripada v obdobju od pridobitve pravice do poklicne rehabilitacije pa do končane poklicne rehabilitacije denarno nadomestilo, odmerjeno v višini 130 % invalidske pokojnine, ki bi mu pripadala na dan nastanka invalidnosti.

(2) Zavarovancu, ki se izobražuje ob delu za drugo delo, ki ga bo opravljal s polnim delovnim časom, pripada od nastopa in do končane poklicne rehabilitacije denarno nadomestilo, odmerjeno v višini 40 % invalidske pokojnine, ki bi mu pripadala na dan nastanka invalidnosti.

(3) Zavarovancu iz drugega odstavka 72. člena tega zakona pripada nadomestilo po prvem odstavku tega člena.

(4) Zavarovanec izgubi pravico do nadomestila, če v 15 dneh po vročitvi ne podpiše pogodbe iz 77. člena tega zakona ali če ne izpolnjuje v njej določenih obveznosti ali če v določenem roku iz neopravičenih razlogov, ki so določeni v pogodbi iz 77. člena tega zakona, ne nastopi ali ne konča poklicne rehabilitacije.

(5) V primeru iz prejšnjega odstavka zavarovanec na podlagi iste invalidnosti ne more pridobiti nobenih pravic po tem zakonu.

81. člen

(pravica do premestitve)

(1) Pravico do premestitve pridobi zavarovanec:

- po končani poklicni rehabilitaciji po prvem odstavku 72. člena tega zakona;
- s preostalo delovno zmožnostjo, pri katerem je nastala II. kategorija invalidnosti po dopolnjenem 55. letu starosti;

- s III. kategorijo invalidnosti, če je zavarovančeva delovna zmožnost za svoj poklic zmanjšana za manj kot 50 % ali če zavarovanec še lahko dela v svojem poklicu s polnim delovnim časom, vendar pa ni zmožen za delo na delovnem mestu, na katerem dela.

(2) Zavarovancu, ki ima sklenjeno delovno razmerje v Republiki Sloveniji, zagotovi pravico do premestitve delodajalec.

82. člen

(pravica do dela s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno oziroma dvajset ur tedensko)

(1) Zavarovanec, pri katerem je podana III. kategorija invalidnosti in ni več zmožen za delo s polnim delovnim časom, ter zavarovanec, pri katerem je nastala II. kategorija invalidnosti po dopolnjenem 55. letu starosti in ima preostalo delovno zmožnost za opravljanje dela, na katerem dela, ali za drugo delo vsaj s krajšim delovnim časom od polnega, imata pravico do dela s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno oziroma najmanj 20 ur tedensko.

(2) Pravico do dela s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno, na drugem delu pridobi zavarovanec po končani poklicni rehabilitaciji po drugem odstavku 72. člena tega zakona.

(3) Zavarovancu, ki ima sklenjeno delovno razmerje v Republiki Sloveniji, zagotavlja pravico do dela s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno oziroma dvajset ur tedensko, delodajalec.

85. člen

(pravica do nadomestila za invalidnost in odmera nadomestila)

(1) Pravico do nadomestila za invalidnost ima zavarovanec s priznano pravico do premestitve po končani poklicni rehabilitaciji ter zavarovanec, pri katerem je nastala invalidnost II. kategorije po dopolnjenem 55. letu starosti ali invalidnost III. kategorije, če je zavarovančeva delovna zmožnost za njegov poklic zmanjšana za manj kot 50 % ali če zavarovanec še lahko dela v svojem poklicu s polnim delovnim časom, vendar ni zmožen za delo na delovnem mestu, na katerem dela, če:

- ob nastanku invalidnosti ni bil zaposlen ali ni bil obvezno zavarovan ali
- mu je delovno razmerje prenehalo na podlagi pozitivnega mnenja komisije za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi ali neodvisno od njegove volje ali krivde ali
- je delovno razmerje prekinil po lastni volji ali krivdi ali
- se je zaposlil na drugem delovnem mestu.

(2) Zavarovancu s priznano pravico do premestitve po končani poklicni rehabilitaciji in zavarovancu, pri katerem je nastala invalidnost II. kategorije po dopolnjenem 55. letu starosti, se nadomestilo odmeri:

- v primerih iz prve alineje prejšnjega odstavka v višini 80 % invalidske pokojnine, ki bi mu pripadala ob nastanku invalidnosti;

- v primerih iz druge alineje prejšnjega odstavka v višini 80 % invalidske pokojnine, ki bi mu pripadala ob nastanku invalidnosti;

- v primerih iz tretje alineje prejšnjega odstavka v višini 40 % invalidske pokojnine, ki bi mu pripadala ob nastanku invalidnosti, če je prekinil delovno razmerje po dopolnitvi 58 let starosti;

- v primerih iz tretje alineje prejšnjega odstavka, če zavarovanec še ni dopolnil 58 let starosti, in v primerih iz četrte alineje prejšnjega odstavka v višini 20 % invalidske pokojnine, ki bi mu pripadala ob nastanku invalidnosti.

(3) Zavarovancu, pri katerem je nastala invalidnost III. kategorije, se v primeru, ko je zavarovančeva delovna zmožnost za njegov poklic zmanjšana za manj kot 50 % ali če zavarovanec še lahko dela v svojem poklicu s polnim delovnim časom, vendar ni zmožen za delo na delovnem mestu, na katerem dela, nadomestilo odmeri:

- v primerih iz prve alineje prvega odstavka tega člena v višini 60 % invalidske pokojnine, ki bi mu pripadala ob nastanku invalidnosti;

- v primerih iz druge alineje prvega odstavka tega člena v višini 60 % invalidske pokojnine, ki bi mu pripadala ob nastanku invalidnosti;

- v primerih iz tretje alineje prvega odstavka tega člena v višini 25 % invalidske pokojnine, ki bi mu pripadala ob nastanku invalidnosti;

- v primerih iz četrte alineje prvega odstavka tega člena v višini 35 % invalidske pokojnine, ki bi mu pripadala ob nastanku invalidnosti.

86. člen

(pravica do delnega nadomestila in odmera delnega nadomestila)

(1) Pravico do delnega nadomestila ima zavarovanec s priznano pravico do dela s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno oziroma 20 ur tedensko po prvem in drugem odstavku 82. člena tega zakona.

(2) Delno nadomestilo se odmeri v odstotku, ki ustreza skrajšanju polnega delovnega časa, od invalidske pokojnine, ki bi zavarovancu pripadala na dan nastanka invalidnosti, in sicer v višini:

- 50 %, ko zavarovanec dela s krajšim delovnim časom 4 ure dnevno oziroma 20 ur tedensko;

- 37,5 %, ko zavarovanec dela s krajšim delovnim časom 5 ur dnevno oziroma 25 ur tedensko;

- 25 %, ko zavarovanec dela s krajšim delovnim časom 6 ur dnevno oziroma 30 ur tedensko;

- 12,5 %, ko zavarovanec dela s krajšim delovnim časom 7 ur dnevno oziroma 35 ur tedensko.

(3) Delno nadomestilo, odmerjeno po prejšnjem odstavku, se poveča:

- za 30 %, če zavarovanec ni več zmožen za delo na delovnem mestu, na katerem dela, in začne delati na drugem delovnem mestu;

- za 30 %, če zavarovanec po končani poklicni rehabilitaciji začne delati na drugem delu.

(4) Ne glede na drugi in tretji odstavek tega člena se delno nadomestilo odmeri v višini 80 % invalidske pokojnine, ki bi zavarovancu pripadala na dan nastanka invalidnosti, če zavarovanec izgubi

delo na podlagi pozitivnega mnenja komisije za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi ali neodvisno od njegove volje ali krivde ali če zavarovanec ob nastanku invalidnosti ni bil zaposlen ali ni bil obvezno zavarovan.

(5) V primerih iz tretjega odstavka tega člena povečano delno nadomestilo ne sme presegati 80 % invalidske pokojnine, ki bi zavarovancu pripadala na dan nastanka invalidnosti.

(6) Delno nadomestilo se zavarovancu, ki po lastni volji ali krivdi prekine delovno razmerje, odmeri v višini 25 % invalidske pokojnine, ki bi mu pripadala na dan nastanka invalidnosti.

(7) Zavarovancu iz 15., 16., 17., 18., 19., 21. in 25. člena tega zakona se delno nadomestilo odmeri v višini, določeni v drugem odstavku tega člena.

87. člen

(odmera nadomestil iz invalidskega zavarovanja)

(1) Nadomestila iz 80., 84., 85. in 86. člena tega zakona se odmerijo od osnove najmanj v odstotku najnižje pokojninske osnove, ki je za moške za 40 let pokojninske dobe določen v 37. členu tega zakona.

(2) Nadomestila iz prejšnjega odstavka se osebam, ki niso vključene v obvezno zavarovanje, odmerijo najmanj v višini najnižje pokojnine.

(3) Denarno nadomestilo iz prvega in tretjega odstavka 80. člena tega zakona se lahko odmeri največ v višini v odstotku najvišje pokojninske osnove, ki je za moške za 40 let pokojninske dobe določen v 37. členu tega zakona.

88. člen

(brezposelni delovni invalidi)

Zavarovanec, ki ob nastanku invalidnosti ni bil obvezno zavarovan, in zavarovanec, ki je izgubil delo ali po lastni krivdi prekinil delovno razmerje oziroma obvezno zavarovanje ob ali po nastanku invalidnosti, pridobi pravico do delnega nadomestila ali ustreznega denarnega nadomestila po tem zakonu, če se v roku 30 dni po dokončnosti odločbe o priznani pravici iz invalidskega zavarovanja ali po prenehanju delovnega razmerja ali zavarovanja prijavi pri zavodu za zaposlovanje.

91. člen

(izplačevanje nadomestil iz invalidskega zavarovanja)

(1) Za izplačilo nadomestila iz invalidskega zavarovanja iz 80., 84., 85. in 86. člena tega zakona se smiselno uporabljajo določbe četrtega, petega, šestega in sedmega odstavka 111. člena tega zakona.

(2) Nadomestila iz invalidskega zavarovanja iz prejšnjega odstavka, ki se po 32. členu tega zakona štejejo v pokojninsko osnovo, zavod pri izračunu pokojninske osnove upošteva tako, da jih poveča s povprečno stopnjo davkov in prispevkov.

(3) Nadomestila iz invalidskega zavarovanja, ki se ne vštevajo v pokojninsko osnovo, zavod pred izplačilom obračuna na način, kot velja za pokojnine.

(4) Nadomestilo iz drugega odstavka 89. člena tega zakona delodajalec izplačuje enako, kot to velja za izplačilo plač.

94. člen

(kontrolni pregledi)

(1) Zavarovancu, ki je pridobil pravico na podlagi invalidnosti, nastale pred dopolnjenim 45. letom starosti, se z obveznimi kontrolnimi pregledi, ki se opravijo vsakih pet let, ponovno ugotavlja invalidnost.

(2) Zavarovancu se lahko določi kontrolni pregled tudi po dopolnitvi starosti iz prejšnjega odstavka ali pred ali po preteku petletnega roka.

(3) V postopku ugotavljanja invalidnosti se lahko ugotovi, da kontrolni pregled ni potreben.

(4) Ne glede na določbe prvega, drugega in tretjega odstavka tega člena se lahko zavarovanca pozove na kontrolni pregled, na katerem se ponovno ugotovi stanje invalidnosti.

(5) Zavod lahko uživalca dodatka za pomoč in postrežbo pozove na kontrolni pregled, na katerem se preveri obseg potrebe po pomoči in postrežbi.

IX. poglavje: LETNI DODATEK IN DODATEK ZA POMOČ IN POSTREŽBO

1. Letni dodatek

95. člen

(določitev letnega dodatka)

(1) Letni dodatek se določi v dveh različnih višinah tako, da prejmejo:

- višji znesek uživalci pokojnin, katerih pokojnina z upoštevanjem dela vdovske pokojnine oziroma z upoštevanjem družinske pokojnine po drugem roditelju je v mesecu izplačila letnega dodatka enaka ali nižja od zneska 55,63 % najnižje pokojninske osnove;

- nižji znesek uživalci pokojnin, katerih pokojnina z upoštevanjem dela vdovske pokojnine oziroma z upoštevanjem družinske pokojnine po drugem roditelju v mesecu izplačila letnega dodatka presega znesek 55,63 % najnižje pokojninske osnove, uživalci delnih pokojnin in pokojnin iz 116. člena tega zakona.

(2) Do nižjega zneska letnega dodatka so upravičeni tudi uživalci nadomestil iz invalidskega zavarovanja po Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 12/92, 5/94, 7/96 in 54/98), uživalci delne invalidske pokojnine po ZPIZ-1, uživalci nadomestila za čas poklicne rehabilitacije, začasnega nadomestila in nadomestila za invalidnost po ZPIZ-1 in po tem zakonu ter uživalci delnega nadomestila po tem zakonu.

(3) Uživalcem denarnih prejemkov iz prejšnjega odstavka se letni dodatek izplača, če ne prejemajo plače ali niso vključeni v obvezno zavarovanje ali pa so vključeni v obvezno zavarovanje in so zdravstveno zavarovani kot uživalci pravice iz invalidskega zavarovanja.

(4) Znesek letnega dodatka se določi v zakonu, ki ureja izvrševanje proračuna.

96. člen

(določitev sorazmernega dela letnega dodatka)

Uživalcem pokojnin, katerim se pokojnina po določbah mednarodnih pogodb izplačuje v sorazmernem delu, uživalcem družinskih ali vdovskih pokojnin, katerim se družinska in vdovska pokojnina izplačuje ločeno, uživalcem delnih pokojnin in pokojnin iz 116. člena tega zakona, se znesek letnega dodatka, določen v prejšnjem členu, izplača v sorazmernem delu.

97. člen

(izplačilo letnega dodatka v letu uveljavitve ali prenehanja prejemkov)

(1) Uživalcem pokojnin ali nadomestil iz prvega in drugega odstavka 95. člena tega zakona, ki pravico do prejemkov pridobijo v tekočem letu, se letni dodatek izplača v sorazmernem delu (po dvanajstinah), izračunanem glede na čas trajanja pravice do pokojnine ali nadomestila v tem letu, pod pogojem, da v tem letu niso prejeli regresa za letni dopust ali so ga prejeli le v sorazmernem delu.

(2) Na enak način se izplača letni dodatek tudi upravičencem, ki jim pravica do pokojnine ali nadomestila preneha do konca meseca, v katerem se izplača letni dodatek. Kot mesec uživanja prejemka se šteje mesec, v katerem ga je upravičenec prejemal najmanj 15 dni.

98. člen

(rok za izplačilo)

(1) Letni dodatek se izplača skupaj z izplačilom redne pokojnine za mesec maj tekočega leta brez izdaje posamičnega akta. Zavod lahko s soglasjem ministra, pristojnega za finance, izplača letni dodatek v več obrokih ali kasneje.

(2) V primeru, da je pravica do pokojnine ali nadomestila priznana po roku iz prejšnjega odstavka, se letni dodatek upravičencem izplača skupaj z izplačilom prve pokojnine ali prvega nadomestila.

105. člen

(namen, podlaga, rok in osnova za izvedbo uskladitve pokojnin)

(1) Uskladitev pokojnin je namenjena ohranjanju njihove vrednosti.

(2) Uskladitev pokojnin se izvede enkrat letno na podlagi rasti povprečne mesečne bruto plače in povprečne rasti cen življenjskih potrebščin v Republiki Sloveniji, ki ju ugotovi in uradno objavi Statistični urad Republike Slovenije.

(3) Osnova za uskladitev je pokojnina, ki pripada uživalcu za mesec pred mesecem, v katerem se opravi uskladitev, ali pokojnina ob odmeri, če je opravljena v mesecu uskladitve ali pozneje v posameznem koledarskem letu.

106. člen

(način izvedbe in določitev višine uskladitve pokojnin)

(1) Uskladitev pokojnin po prejšnjem členu se opravi pri izplačilu pokojnin za mesec februar. Pokojnine se uskladijo za 60 % rasti povprečne bruto plače, izplačane za obdobje januar–december preteklega leta, v primerjavi s povprečno bruto plačo, izplačano za enako obdobje leto pred tem, in za 40 % povprečne rasti cen življenjskih potrebščin v obdobju januar–december preteklega leta v primerjavi z enakim obdobjem leto pred tem. Uskladitev pokojnin je izražena v odstotku in je seštevek obeh ugotovljenih delnih rasti.

(2) Uskladitev pokojnin po prejšnjem odstavku ne more biti nižja od ugotovljene polovične rasti cen življenjskih potrebščin.

(3) Odstotek uskladitve za posamezno leto ugotovi in objavi svet zavoda.

107. člen

(uskladitev drugih prejemkov in osnov)

(1) Na način in v rokih iz 105. in 106. člena tega zakona se usklajujejo tudi prejemki na podlagi invalidnosti.

(2) Dodatek za pomoč in postrežbo se usklajuje v skladu z zakonom, ki ureja usklajevanje transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji.

108. člen

(pridobitev pravic)

(1) Zavarovanec pridobi pravico iz obveznega zavarovanja z dnem, ko so izpolnjeni pogoji za pridobitev pravice po tem zakonu.

(2) Pogoj za pridobitev pravice do pokojnine je prenehanje obveznega zavarovanja, razen za uživalce pokojnin iz četrtega odstavka 25. člena tega zakona.

(3) Pravice iz invalidskega zavarovanja in pravico do dodatka za pomoč in postrežbo pridobi zavarovanec z dnem nastanka invalidnosti oziroma z dnem nastanka potrebe po stalni pomoči in postrežbi. (delno se preneha uporabljati)

109. člen

(izbira med pokojninami iz obveznega zavarovanja)

(1) Zavarovanec, ki izpolni pogoje za pridobitev pravice do dveh ali več pokojnin iz obveznega zavarovanja v Republiki Sloveniji, lahko uživa le eno od njih po lastni izbiri, razen če ta zakon določa drugače.

(2) Prejšnji odstavek se uporablja tudi v primeru, ko zavarovanec izpolni pogoje za pridobitev pokojnin tudi v drugih državah, če tam pridobi pravice z upoštevanjem zavarovalne dobe, dopolnjene pri zavodu, če z mednarodnimi pogodbami ni določeno drugače.

(3) Pravica do izbrane pokojnine pripada zavarovancu od prvega dne naslednjega meseca po vložitvi zahteve.

(4) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena lahko zavarovanec, ki ob nastanku invalidnosti izpolnjuje pogoje za invalidsko pokojnino in pogoje za starostno oziroma predčasno pokojnino, do pravnomočnosti odločbe o ugotovljeni invalidnosti uveljavi po svoji izbiri pravico do invalidske pokojnine ali pravico do starostne oziroma predčasne pokojnine.

111. člen

(začetek izplačevanja pokojnin in trajanje)

(1) Pokojnina se uživalcu izplačuje od prvega naslednjega dne po prenehanju zavarovanja.

(2) Osebi, ki ob uveljavitvi pravice ni zavarovana, se pokojnina izplačuje od prvega dne naslednjega meseca po vložitvi zahteve in največ za šest mesecev nazaj.

(3) Delna pokojnina se izplačuje od prvega naslednjega dne po vložitvi zahteve, vendar največ od spremembe obsega zavarovanja.

(4) Družinska oziroma vdovska pokojnina se družinskemu članu izplačuje pod pogoji iz prvega in drugega odstavka tega člena od prvega dne naslednjega meseca po vložitvi zahteve in največ za šest mesecev nazaj, vendar najdlje od:

- dneva smrti zavarovanca oziroma,
- prvega naslednjega dne po prenehanju izplačevanja starostne, predčasne ali invalidske pokojnine umrlemu uživalcu pokojnine.

(5) Pokojnine se odmerijo v mesečnih zneskih in se za posamezni mesec izplačajo najpozneje zadnji delovni dan.

(6) Zapadli mesečni zneski pokojnine, ki niso mogli biti izplačani zaradi okoliščin, ki jih je povzročil uživalec, se izplačajo največ za tri leta nazaj, računano od dneva vložitve zahteve za izplačilo.

(7) Zapadli denarni prejemki, ki ob smrti uživalca pravice oziroma zavarovanca še niso bili izplačani, se lahko podedujejo in izplačajo dedičem na podlagi ustreznih dokazil do dneva smrti.

(8) Izplačila za obdobje po smrti, do katerih umrli ni bil upravičen, se vrnejo zavodu.

113. člen

(razlogi za prenehanje pravice do vdovske ali družinske pokojnine)

(1) Vdova ali vdovec izgubi oziroma ne pridobi pravice do vdovske pokojnine, če sklene novo zakonsko zvezo pred dopolnitvijo starosti iz prvega, v prehodnem obdobju pa iz drugega odstavka 29. člena tega zakona, razen če je pravico pridobil ali obdržal zaradi popolne nezmožnosti za delo.

(2) Ob pogojih iz prejšnjega odstavka izgubi pravico do vdovske pokojnine tudi upravičenec, ki vstopi v življenjsko skupnost, ki je po zakonu, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja, v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo.

116. člen

(ponovni vstop v zavarovanje)

(1) Uživalec starostne, predčasne, vdovske in družinske pokojnine, ki na območju Republike Slovenije začne ponovno delati oziroma opravljati dejavnost, znova pridobi lastnost zavarovanca iz 14., 15., 16. in 17. člena tega zakona in se mu pokojnina v tem času ne izplačuje. Pokojnina se preneha izplačevati z dnem ponovne pridobitve lastnosti zavarovanca.

(2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka pridobi lastnost zavarovanca iz 17. člena tega zakona le zavarovanec, ki je ponovno začel opravljati drugo dejavnost ali dopolnilno dejavnost na kmetiji in njegov dohodek iz te dejavnosti, skupaj z dohodkom iz naslova osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, presega dohodkovni pogoj iz prvega odstavka 17. člena tega zakona, če na dan pridobitve lastnosti zavarovanca ni starejši od 63 let.n

(3) Uživalcu starostne, predčasne in vdovske pokojnine, ki na območju Republike Slovenije začne ponovno delati oziroma opravljati dejavnost v obsegu, ki ustreza sorazmernemu delu polnega delovnega oziroma zavarovalnega časa, vendar zavarovanci iz 14. člena tega zakona najmanj dve uri dnevno ali 10 ur tedensko in zavarovanci iz 15., 16. in 17. člena tega zakona najmanj s četrtino polnega zavarovalnega časa, se izplačuje sorazmerni del pokojnine, in sicer v višini:

- 75 %, ko zavarovanec dela dve uri dnevno ali znaša zavarovalni čas od 10 do 14 ur tedensko;

- 62,5 %, ko zavarovanec dela tri ure dnevno ali znaša zavarovalni čas od 15 do 19 ur tedensko;

- 50 %, ko zavarovanec dela štiri ure dnevno ali znaša zavarovalni čas od 20 do 24 ur tedensko;

- 37,5 %, ko zavarovanec dela pet ur dnevno ali znaša zavarovalni čas od 25 do 29 ur tedensko;

- 25 %, ko zavarovanec dela šest ur dnevno ali znaša zavarovalni čas od 30 do 34 tedensko in

- 12,5 %, ko zavarovanec dela sedem ur dnevno ali znaša zavarovalni čas od 35 do 39 ur tedensko.

Sorazmerni del pokojnine se začne izplačevati z dnem ponovne pridobitve lastnosti zavarovanca.

(4) Zavarovancu iz prejšnjega odstavka, ki je prejemal starostno pokojnino, se sorazmerni del starostne pokojnine poveča za sorazmerni del zneska, ki bi se mu izplačeval na podlagi 39.a člena tega zakona, če je obvezno vključen v obvezno zavarovanje za vsaj štiri ure dnevno oziroma 20 ur tedensko.

(5) Sorazmerni del zneska iz prejšnjega odstavka, ki se izplačuje največ tri leta, znaša:

- 20 %, kadar zavarovanec dela štiri ure dnevno ali znaša zavarovalni čas od 20 do 24 ur tedensko;

- 25 %, kadar zavarovanec dela pet ur dnevno ali znaša zavarovalni čas od 25 do 29 ur tedensko;

- 30 %, kadar zavarovanec dela šest ur dnevno ali znaša zavarovalni čas od 30 do 34 ur tedensko;

- 35 %, kadar zavarovanec dela sedem ur dnevno ali znaša zavarovalni čas od 35 do 39 ur tedensko.

(6) Sorazmerni del zneska iz četrtega odstavka tega člena po preteku obdobja treh let znaša:

- 10 %, kadar zavarovanec dela štiri ure dnevno ali znaša zavarovalni čas od 20 do 24 ur tedensko;

- 12,5 %, kadar zavarovanec dela pet ur dnevno ali znaša zavarovalni čas od 25 do 29 ur tedensko;

- 15 %, kadar zavarovanec dela šest ur dnevno ali znaša zavarovalni čas od 30 do 34 ur tedensko;

- 17,5 %, kadar zavarovanec dela sedem ur dnevno ali znaša zavarovalni čas od 35 do 39 ur tedensko.

(7) Zavarovanec iz tretjega in četrtega odstavka lahko v času izplačevanja sorazmernega dela pokojnine zahteva spremembo izplačila sorazmernega dela pokojnine zaradi spremembe števila ur dela oziroma opravljanja dejavnosti. Novi sorazmerni del pokojnine, ki se določi na novo, se izplačuje od prvega dne naslednjega meseca po spremembi obsega dela oziroma opravljanja dejavnosti.

(8) Če začne uživalec invalidske pokojnine na območju Republike Slovenije ponovno delati ali opravljati dejavnost v obsegu, ki ima za posledico ponovno pridobitev lastnosti zavarovanca iz 14., 15., 16. in 17. člena tega zakona, izgubi pravico do pokojnine z dnem vzpostavitve obveznosti zavarovanja.

(9) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka ne izgubi pravice do pokojnine uživalec invalidske pokojnine iz tega zakona, ki je kategoriziran vrhunski športnik in se zaposli v državni upravi kot športnik. Pravica do invalidske pokojnine mu miruje od dne vzpostavitve obveznosti zavarovanja do dne prenehanja delovnega razmerja iz naslova zaposlovanja vrhunskih športnikov. Po prenehanju obveznega zavarovanja na tej podlagi se upravičencu ponovno začne izplačevati znesek že priznane in odmerjene pokojnine.

(10) Uživalcu pokojnine iz prvega odstavka tega člena, ki v tujini začne ponovno delati oziroma opravljati dejavnost in je na tej podlagi v tujini vključen v obvezno pokojninsko zavarovanje, se pokojnina preneha izplačevati z dnem začetka opravljanja dela oziroma dejavnosti.

(11) Če začne uživalec invalidske pokojnine v tujini ponovno delati ali opravljati dejavnost in je na tej podlagi v tujini vključen v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, izgubi pravico do pokojnine z dnem vključitve v zavarovanje.

117. člen

(ponovna odmera pokojnine)

(1) Zavarovancu, ki se po uveljavitvi pravice do predčasne ali starostne pokojnine znova vključi v obvezno zavarovanje pri zavodu in dopolni najmanj šest mesecev pokojninske dobe v koledarskem letu ter uveljavi pravico do ponovne odmere v novem koledarskem letu, se pokojninska doba in osnove iz ponovnega zavarovanja upoštevajo pri ponovni odmeri pokojnine. Uživalcu sorazmernega dela pokojnine po mednarodnih predpisih se pokojnina po prenehanju ponovnega zavarovanja znova odmeri v sorazmernem delu.

(2) Upravičenec lahko zahteva, da se že uveljavljena pokojnina odstotno poveča glede na obdobje zavarovalne dobe, dosežene v času ponovnega zavarovanja.

(3) Pri ponovni odmeri ali odstotnem povečanju predčasne pokojnine se manjkajoča starost ob prvem priznanju pravice do predčasne pokojnine zmanjša za toliko mesecev, kot znaša pokojninska doba, dopolnjena v času ponovnega zavarovanja. Če zavarovanec v času ponovne vključitve v obvezno zavarovanje dopolni 40 let pokojninske dobe brez dokupa ali dopolni starost, pri kateri ni več manjkajoče starosti, se mu prizna pravica do starostne pokojnine.

(4) Zavarovanec iz prvega do tretjega odstavka tega člena lahko zahteva ponovno odmero pokojnine oziroma odstotno zvišanje pokojnine v primeru ponovnega zavarovanja, v katerem dopolni najmanj šest mesecev pokojninske dobe. Pri ponovni odmeri pokojnine oziroma odstotnem zvišanju pokojnine se upošteva odmerni odstotek, ki je bil upoštevan na podlagi pokojninske dobe ob predhodni uveljavitvi pravice do pokojnine. Ta odstotek se zviša za odmerni odstotek na podlagi pokojninske dobe, dopolnjene v času ponovne vključitve v zavarovanje, po določbi, ki velja v času ponovne uveljavitve pravice do pokojnine.

(5) Pravica do pokojnine, odmerjene po prvem, drugem in tretjem odstavku tega člena, gre zavarovancu od prvega dne naslednjega meseca po vložitvi zahteve in še za šest mesecev nazaj, vendar največ od naslednjega dne po prenehanju ponovnega zavarovanja.

122. člen

(izplačevanje delnega nadomestila)

(1) Delno nadomestilo se izplačuje od dneva začetka dela s krajšim delovnim časom od polnega vse dokler zavarovanec opravlja delo z delovnim časom, ki ustreza njegovi delovni zmožnosti.

(2) Za začetek dela s krajšim delovnim časom od polnega šteje dan nastopa dela, ki je dogovorjen v pogodbi o zaposlitvi s krajšim delovnim časom od polnega, na delovnem mestu, ki ustreza zavarovančevi preostali delovni zmožnost, ali če ta ni dogovorjen v pogodbi o zaposlitvi, z dnem podpisa nove pogodbe o zaposlitvi.

(3) Delno nadomestilo, odmerjeno po prvi in drugi alineji tretjega odstavka 86. člena tega zakona, se izplačuje od dneva nastopa dela, ki je dogovorjen v pogodbi o zaposlitvi s krajšim delovnim časom od polnega, na drugem delovnem mestu, ali če ta ni dogovorjen v pogodbi o zaposlitvi, z dnem podpisa nove pogodbe o zaposlitvi, vse dokler zavarovanec opravlja delo z delovnim časom, ki ustreza njegovi preostali delovni zmožnosti.

(4) Delno nadomestilo, odmerjeno po četrtem odstavku 86. člena tega zakona, se izplačuje od prvega naslednjega dne po izteku pravice iz zavarovanja za primer brezposelnosti na podlagi predpisov, ki urejajo trg dela.

(5) Delno nadomestilo, odmerjeno po šestem odstavku 86. člena tega zakona, se izplačuje od prvega naslednjega dne po prenehanju delovnega razmerja ali zavarovanja, dokler se zavarovanec ponovno ne vključi v obvezno zavarovanje.

123. člen

(izplačevanje nadomestila iz invalidskega zavarovanja brezposelnim zavarovancem)

(1) Delno nadomestilo, odmerjeno po šestem odstavku 86. člena tega zakona, in nadomestilo za invalidnost v primeru prve alineje prvega odstavka 85. člena tega zakona se izplačujeta:

- zavarovancu iz 19. člena tega zakona, ki je prejemnik denarnega nadomestila po predpisih, ki urejajo trg dela, od naslednjega prvega dne po prenehanju prejemanja tega nadomestila;

- zavarovancu iz 21. člena tega zakona od prvega dne naslednjega meseca po vložitvi zahteve za priznanje pravic iz invalidskega zavarovanja in še za šest mesecev nazaj, vendar največ od nastanka invalidnosti.

(2) Določba prejšnjega odstavka se smiselno uporablja tudi za zavarovanca, ki mu je bila odpovedana pogodba o zaposlitvi na podlagi pozitivnega mnenja komisije za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi.

124. člen

(izplačevanje nadomestila za invalidnost)

(1) Nadomestilo za invalidnost se izplačuje v primerih iz druge alineje prvega odstavka 85. člena tega zakona od prvega naslednjega dne po izteku pravice iz zavarovanja za primer brezposelnosti na podlagi predpisov, ki urejajo trg dela.

(2) Nadomestilo za invalidnost se izplačuje v primerih iz tretje alineje prvega odstavka 85. člena tega zakona od dneva prenehanja delovnega razmerja ali obveznega zavarovanja.

(3) Nadomestilo za invalidnost se izplačuje v primeru iz četrte alineje prvega odstavka 85. člena tega zakona od začetka dela na drugem delovnem mestu ali od dneva nastopa dela, ki je dogovorjen v pogodbi o zaposlitvi, na delovnem mestu, ki ustreza zavarovančevi preostali delovni zmožnosti, ali če ta ni dogovorjen v pogodbi o zaposlitvi, z dnem podpisa nove pogodbe o zaposlitvi.

(4) Zavarovancu iz 15., 16. in 17. člena tega zakona se nadomestilo za invalidnost izplačuje od prvega naslednjega dne po prenehanju opravljanja dejavnosti oziroma od prvega naslednjega dne po prenehanju prejemanja denarnega nadomestila po predpisih, ki urejajo trg dela.

125. člen

(izplačevanje nadomestil iz invalidskega zavarovanja zavarovancem, ki jim je delovno razmerje prenehalo)

(1) Delno nadomestilo in nadomestilo za invalidnost se v primeru iz četrtega in petega odstavka 122. člena, 123. člena in prvega, drugega in četrtega odstavka 124. člena tega zakona izplačujeta za čas, ko je zavarovanec prijavljen na zavodu za zaposlovanje in izpolnjuje obveznosti po predpisih, ki urejajo trg dela.

(2) Ne glede na četrti in peti odstavek 122. člena, 123. člen, prvi, drugi in četrti odstavek 124. člena tega zakona ter ne glede na prejšnji odstavek, se nadomestilo iz invalidskega zavarovanja ne preneha izplačevati upravičencu, ki pridobi lastnost zavarovanca po prvem odstavku 18. člena tega zakona.

126. člen

(trajanje pravic na podlagi invalidnosti)

(1) Na podlagi invalidnosti pridobljene pravice trajajo, dokler traja stanje invalidnosti, na podlagi katerega je bila pridobljena pravica, razen v primerih izgube ali omejitve uživanja pravic, določenih s tem zakonom.

(2) Če nastanejo v stanju invalidnosti spremembe, zaradi katerih določena pravica preneha ali se spremeni, ta pravica preneha ali se spremeni od prvega dne naslednjega meseca po nastanku spremembe.

(3) Na podlagi spremembe pravice do dela s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno oziroma dvajset ur tedensko, se nadomestilo iz invalidskega zavarovanja zaradi dela s krajšim delovnim časom od polnega še nadalje izplačuje, če delodajalec zavarovancu ne zagotovi dela s krajšim delovnim časom od polnega po odločbi o spremembi v stanju invalidnosti, vendar največ eno leto po dokončnosti odločbe o spremembi pravice do dela s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno oziroma dvajset ur tedensko. Na enak način se nadalje izplačuje tudi nadomestilo za invalidnost, kadar se pri zavarovancu zaradi sprememb v stanju invalidnosti priznajo nove omejitve ali pa pravica do premestitve na drugo delovno mesto, pa delodajalec delovnemu invalidu ne zagotovi ustreznega delovnega mesta, vendar največ eno leto po dokončnosti odločbe o spremembi v stanju invalidnosti in priznanju novih omejitev ali pa premestitve na drugo delovno mesto.

(4) Ne glede na določbo drugega odstavka tega člena se uživalcu invalidske pokojnine, ki se mu je zdravstveno stanje toliko izboljšalo, da je po mnenju invalidske komisije postal znova zmožen za delo, invalidska pokojnina izplačuje, dokler mu ni zagotovljena ustrezna zaposlitev, če se v 30. dneh po prejemu odločbe o prenehanju pravice prijavi pri zavodu za zaposlovanje.

(5) Brezposelni uživalec denarnega nadomestila iz invalidskega zavarovanja, ki se zaposli za krajši delovni čas od delovnega časa, ki ustreza njegovi preostali delovni zmožnosti, obdrži ne glede na to, da je vključen v obvezno zavarovanje, nadomestilo tudi po zaposlitvi, in sicer v sorazmernem delu. Sorazmerni del nadomestila se izračuna tako, da se pripadajoče nadomestilo v času, ko je uživalec zaposlen s krajšim delovnim časom od polnega, zmanjša za:

- 12,5 %, ko dela 1 uro na dan;
- 25 %, ko dela 2 uri na dan;
- 37,5 %, ko dela 3 ure na dan;
- 50 %, ko dela 4 ure na dan;
- 62,5 %, ko dela 5 ur na dan;
- 75 %, ko dela 6 ur na dan;
- 87,5 %, ko dela 7 ur na dan.

(6) Brezposelni, ki se v času prejemanja denarnega nadomestila po predpisih, ki urejajo trg dela, ali po prenehanju prejemanja tega nadomestila zaposli za krajši delovni čas od delovnega časa, ki ustreza njegovi preostali delovni zmožnosti, pridobi pravico do nadomestila iz invalidskega zavarovanja v sorazmernem delu. Sorazmerni del nadomestila se izračuna na enak način, kot je določeno v prejšnjem odstavku.

(7) Pravica do nadomestila iz invalidskega zavarovanja preneha zavarovancu s preostalo delovno zmožnostjo, ki ni v delovnem razmerju ali ni obvezno zavarovan na podlagi tega zakona in ni na poklicni rehabilitaciji, z dnem, ko izpolni pogoje za priznanje pravice do starostne pokojnine.

130. člen

(zavarovalna doba)

(1) V zavarovalno dobo se šteje čas, prebit v obveznem zavarovanju s polnim delovnim oziroma zavarovalnim časom.

(2) Kot polni delovni oziroma zavarovalni čas se šteje tudi čas, ki ga prebije v obveznem zavarovanju s krajšim delovnim oziroma zavarovalnim časom od polnega delovni invalid s pravico do delnega nadomestila po tem zakonu ali s pravico do nadomestila plače zaradi dela s skrajšanim delovnim časom ali delne invalidske pokojnine po ZPIZ-1, in zavarovanec, ki je pravico do dela s krajšim delovnim časom pridobil zaradi varstva in nege svojega otroka po predpisih o delovnih razmerjih, veljavnih do 31. decembra 2002.

(3) V zavarovalno dobo se šteje tudi čas, prebit v obveznem zavarovanju s krajšim delovnim oziroma zavarovalnim časom od polnega, v trajanju, ki ustreza skupnemu številu ur takšnega dela v posameznem letu, preračunanem na polni delovni oziroma zavarovalni čas.

(4) Določbi prvega in drugega odstavka tega člena se uporabljata tudi, kadar je delovni oziroma zavarovalni čas dosežen z delom v dveh ali več pravnih razmerjih, ki so podlaga za obvezno vključitev v zavarovanje.

(5) V zavarovalno dobo se šteje obdobje, ugotovljeno na podlagi skupnega letnega zneska vseh prejemkov iz drugih pravnih razmerij, ki jih je prejel zavarovanec iz 18. člena tega zakona in od katerih so bili plačani prispevki.

(6) Trajanje zavarovalne dobe se ugotovi tako, da se prizna po en mesec zavarovalne dobe za vsakih doseženih 60 % povprečne mesečne plače iz leta, za katero se opravi izračun, vendar največ

12 mesecev za posamezno koledarsko leto. Če skupni letni znesek vseh prejemkov iz drugih pravnih razmerij ne dosega 60 % povprečne mesečne plače, se ugotovi trajanje zavarovalne dobe v sorazmernem delu v skladu s 135. členom tega zakona.

(7) Obdobje zavarovanja, ugotovljeno v skladu s prejšnjim odstavkom, se začne z začetkom koledarskega leta, za katero se opravi izračun, in se zaključi z dnem, ki ustreza zadnjemu dnevu izračunanega obdobja, vendar najkasneje z 31. decembrom tega leta.

(8) Če zavarovanec iz 18. člena tega zakona v koledarskem letu, za katerega se opravi izračun, ni dopolnil 12 mesecev zavarovalne dobe z zavarovanjem na drugi podlagi, se obdobje zavarovanja iz prejšnjega odstavka začne z naslednjim dnem po prenehanju zavarovanja na drugi podlagi ali s prvim dnem, ko je bil zavarovanec zavarovan na drugi podlagi z manj kot polnim delovnim oziroma zavarovalnim časom.

(9) Če je bil zavarovanec iz 18. člena tega zakona v letu, za katero se opravi izračun, že zavarovan z manj kot polnim delovnim oziroma zavarovalnim časom, se trajanje zavarovalne dobe izračuna do polnega zavarovalnega časa, prejeti zneski plačil iz drugih pravnih razmerij pa se upoštevajo za izračun pokojninske osnove v celoti, če so od njih plačani prispevki.

(10) Če zavarovanec iz 18. člena tega zakona v letu, za katerega se opravi izračun, ni dopolnil 12 mesecev zavarovalne dobe, se trajanje zavarovalne dobe izračuna do dopolnitve 12 mesecev zavarovanja.

(11) Če je pravno razmerje iz 18. člena tega zakona nastalo v letu, v katerem zavarovanec uveljavlja pravico do pokojnine, in obdobje zavarovanja še ni bilo ugotovljeno v skladu s šestim odstavkom tega člena, se ne glede na določbo šestega odstavka tega člena trajanje zavarovalne dobe ugotovi tako, da se prizna po en mesec zavarovalne dobe za vsakih doseženih 60 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec. Če skupni letni znesek vseh prejemkov iz drugih pravnih razmerij ne dosega 60 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec, se ugotovi trajanje zavarovalne dobe v sorazmernem delu v skladu s 135. členom tega zakona.

132. člen

(podaljšano zavarovanje)

V zavarovalno dobo se ob pogoju, da je plačan prispevek, šteje tudi čas, v katerem je bil zavarovanec med trajanjem delovnega razmerja brez pravice do nadomestila plače odsoten z dela ali udeležen v stavki v skladu s predpisi, ki urejajo stavko.

133. člen

(pogoj plačila prispevkov)

(1) V zavarovalno dobo štejejo obdobja zavarovanja, če so bili za ta obdobja plačani predpisani prispevki.

(2) Če je bil za določeno obdobje zavarovanja plačan le del prispevkov, se v pokojninski dobi upošteva le sorazmerni del zavarovalne dobe.

136. člen

(dokup dobe)

Zavarovanec ali uživalec pokojnine lahko za izpolnitev pogojev ali za ugodnejšo odmero pokojnine po tem zakonu dokupi do pet let zavarovalne dobe.

137. člen

(prišteta pokojninska doba za odmero pravic na podlagi invalidnosti)

(1) Prišteta doba je fiktivna pokojninska doba, ki se upošteva zavarovancu pri odmeri pravic, če na dan nastanka invalidnosti še ni dopolnil 65 let starosti.

(2) Če je invalidnost nastopila pred dopolnjenim 60. letom starosti, predstavlja prišteto dobo:

- dve tretjini obdobja med datumom nastanka invalidnosti in datumom, pri katerem bi zavarovanec dopolnil 60 let starosti, in
- ena polovica obdobja med datumom, pri katerem bi zavarovanec dopolnil 65 let starosti, in datumom, pri katerem bi dopolnil 60 let starosti.

(3) Če je invalidnost nastopila po dopolnjenem 60. letu starosti, predstavlja prišteta doba eno polovico obdobja med datumom, pri katerem bi zavarovanec dopolnil 65 let starosti, in datumom nastanka invalidnosti.

(4) Dolžina obdobja, ki služi za določitev prištete dobe, se računa v letih in mesecih. Obdobje, daljše od 15 dni, šteje kot en mesec.

140. člen

(podatki matične evidence in informativna osebna evidenca)

(1) Pokojninska doba, plača ter druga dejstva, ki vplivajo na pridobitev in odmero pravic, se upoštevajo pri uveljavljanju pravic iz obveznega zavarovanja po podatkih iz matične evidence o zavarovancih in uživalcih pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (v nadaljnjem besedilu: matična evidenca).

(2) Podatke v smislu prejšnjega odstavka zagotavljajo v skladu s tem zakonom pravne in fizične osebe, ki so kot dajalke ali dajalci (v nadaljnjem besedilu: dajalec) podatkov in zavezanke ali zavezanci (v nadaljnjem besedilu: zavezanec) za vložitev prijav podatkov o zavarovanju opredeljeni v predpisih, ki urejajo matično evidenco.

(3) Zavod vodi za vsakega zavarovanca, ki je vključen v obvezno zavarovanje, informativno osebno evidenco obveznega zavarovanja (v nadaljevanju: informativna osebna evidenca). Informativna osebna evidenca vsebuje podatke o osnovah, od katerih so bili plačani prispevki, o obračunanih prispevkih po posameznih letih, o plačilu prispevkov po posameznih letih ter o obdobju zavarovanja. Zavod omogoči osebi elektronski vpogled v podatke, ki se o njej vodijo v informativni osebni evidenci. Zavod na podlagi podatkov informativne osebne evidence enkrat letno zavarovancem iz prvega do četrtega odstavka 14. člena tega zakona posreduje obvestilo o obračunanih prispevkih za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za preteklo leto ter o plačilu prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za preteklo leto.

(4) Prijavno-odjavno službo za pokojninsko in invalidsko zavarovanje opravlja Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (v nadaljnjem besedilu: zavod za zdravstveno zavarovanje). Povračilo stroškov za vodenje prijavno-odjavne službe se uredi s pogodbo, ki jo skleneta zavod in zavod za zdravstveno zavarovanje.

(5) Matična evidenca iz prvega odstavka tega člena se uredi s posebnim zakonom.

(6) Zavod zavarovancu, ki v koledarskem letu dopolni 58 let starosti, po uradni dolžnosti posreduje informacijo o pričakovani višini njegove predčasne oziroma starostne pokojnine, na podlagi meril, ki jih predpiše minister, pristojen za delo.

(7) Na podlagi meril iz prejšnjega odstavka zavod pošlje informacijo o pričakovanem datumu in višini starostne oziroma predčasne pokojnine tudi zavarovancu na njegovo zahtevo.

143. člen

(določitev in obračun prispevkov)

(1) Prispevki se obračunajo in plačajo od osnove za plačilo prispevkov, z izjemo prispevkov za posebne primere zavarovanja iz prve alineje prvega odstavka ter drugega, tretjega, četrtega in petega odstavka 20. člena tega zakona, ki se plačajo v pavšalnih zneskih, ki jih določi zavod. Prispevki se ne plačujejo od nadomestil iz invalidskega zavarovanja.

(2) Prispevne stopnje za obvezno zavarovanje se določijo tako, da se s pričakovanimi prihodki od prispevkov, ob upoštevanju drugih prihodkov po drugem in tretjem odstavku 141. člena tega zakona, pokrijejo pričakovani odhodki.

(3) Stopnje in višine prispevkov iz prvega in drugega odstavka tega člena se določajo z zakonom, ki ureja prispevke za socialno varnost.

(4) Stopnja prispevkov za posebne primere zavarovanja iz druge alineje prvega odstavka 20. člena tega zakona se določi po stopnji prispevka delodajalca za pokojninsko in invalidsko zavarovanje po zakonu, ki ureja prispevke za socialno varnost.

144. člen

(osnove za osebe v delovnem razmerju)

(1) Osnova za plačilo prispevkov za zavarovance iz 14. člena tega zakona je plača oziroma nadomestilo plače ter vsi drugi prejemki na podlagi delovnega razmerja, vključno z bonitetami ter povračili stroškov v zvezi z delom, izplačanimi v denarju, bonih ali v naravi.

(2) (prenehal veljati)

(3) Ne glede na prvi odstavek tega člena se prispevki plačujejo od:

- zneska jubilejne nagrade, odpravnine ob upokojitvi, solidarnostne pomoči, povračil stroškov, zneska bonitet in zneska odpravnine zaradi odpovedi pogodbe o zaposlitvi, od katerega se v skladu z zakonom, ki ureja dohodnino, plačuje dohodnina;

- zneska premije dodatnega zavarovanja, ki jo plačuje delodajalec v korist delavca v skladu z 241. členom tega zakona, in od katerega se v skladu z zakonom, ki ureja dohodnino, plačuje dohodnina in

- zneska regresa za letni dopust, ki presega 100 % zadnje znane povprečne mesečne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije; če se regres izplača v dveh ali več delih, se ob izplačilu naslednjega oziroma zadnjega dela regresa ugotovi celotna višina regresa in izvrši obračun prispevkov od posameznih delov regresa za letni dopust;e- zneska nadomestila za uporabo lastnih sredstev pri delu na domu in nadomestila za uporabo lastnega orodja, naprav in predmetov (razen osebnih vozil), potrebnih za opravljanje dela na delovnem mestu, od katerega se v skladu z zakonom, ki ureja dohodnino, plačuje dohodnina.

(4) Najnižja osnova za obračun prispevkov od plače in nadomestila plače je znesek 60 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec.

149. člen

(osnova za zavarovance, ki se prostovoljno vključijo v obvezno zavarovanje)

(1) Osnova za plačilo prispevkov za zavarovance iz 25. člena tega zakona je določena v znesku, ki je najmanj enak znesku 60 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek, je osnova za plačilo prispevka za prejemnike poklicnih pokojnin iz četrtega odstavka 25. člena določena v znesku 20 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec.

150. člen

(osnova za plačilo prispevkov za podaljšano zavarovanje)

V primerih iz 132. člena tega zakona se prispevek plača od plače zavarovanca, ki jo je imel v zadnjem mesecu pred nastopom teh primerov, valorizirane glede na gibanje povprečnih mesečnih plač na zaposlenega v Republiki Sloveniji na raven zadnjega meseca, za katerega Statistični urad Republike Slovenije objavi povprečno mesečno plačo na zaposlenega v Republiki Sloveniji.

152. člen

(zavezanci za plačilo prispevkov zavarovanca)

(1) Zavezanci za plačilo prispevkov zavarovancev za pokojninsko in invalidsko zavarovanje so:

- zavarovanci iz 14., 15., 16., 17., 18. in 25. člena tega zakona ter zavarovanci iz 19. člena tega zakona, če ni s tem zakonom določeno drugače;
- Republika Slovenija za zavarovance iz drugega odstavka 19. člena tega zakona, ki so upravičeni do starševskega dodatka po predpisih, ki urejajo starševstvo; za zaposlene, ki so po predpisih, ki urejajo starševstvo, upravičeni do plačila prispevka zaradi dela s krajšim delovnim časom od polnega, za razliko do polnega delovnega časa; za zavarovance iz petega in sedmega odstavka 19. člena tega zakona;i- zavod za zaposlovanje za zavarovance iz prvega odstavka 19. člena tega zakona, ki imajo pravico do plačila prispevkov;
- delodajalci za zavarovance iz 132. člena tega zakona.

(2) Če se prispevki plačujejo od zneska 60 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, je za zavarovance iz 14. člena tega zakona ne glede na prvo alinejo prejšnjega odstavka zavezanec za plačilo prispevka zavarovanca za pokojninsko in invalidsko zavarovanje zavarovanec za del prispevka, ki odpade na plačo ali nadomestilo plače, in delodajalec za

del prispevka, ki odpade na razliko med zneskom 60 % povprečne plače in plače ali nadomestila plače delavca.

(3) Zavezanci za plačilo prispevkov zavarovancev za dokup dobe iz 136. člena tega zakona so zavarovanci.

153. člen

(zavezanci za plačilo prispevkov delodajalcev)

(1) Zavezanci za plačilo prispevkov delodajalcev za pokojninsko in invalidsko zavarovanje so:

- delodajalci in izplačevalci nadomestil – za zavarovance iz prvega do četrtega in šestega odstavka 14. in 132. člena tega zakona;
- izplačevalci prejemkov – za zavarovance iz 18. člena tega zakona;
- zavarovanci iz petega odstavka 14. člena, 15., 16. in 17. člena, šestega odstavka 19. člena in 25. člena tega zakona, razen v primerih prejemanja nadomestil. V teh primerih je zavezanec za plačilo prispevkov delodajalca za pokojninsko in invalidsko zavarovanje izplačevalec nadomestil;
- zavod za zaposlovanje – za zavarovance iz prvega odstavka 19. člena tega zakona;
- zavod za zdravstveno zavarovanje – za osebe iz tretjega odstavka 19. člena tega zakona;
- Republika Slovenija – za zavarovance iz drugega, četrtega, petega in sedmega odstavka 19. člena tega zakona.

(2) Zavezanci za plačilo prispevkov delodajalcev za dokup dobe iz 136. člena tega zakona so zavarovanci.

(3) Za izplačevalca nadomestil po tem členu se šteje pravna oseba, ki jo bremenijo izplačana nadomestila plač oziroma dohodkov, kot so zlasti Republika Slovenija, Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, Jamstveni in preživninski sklad Republike Slovenije.

161. člen

(obveznosti državnega proračuna)

(1) Republika Slovenija zagotavlja sredstva iz državnega proračuna za pokrivanje obveznosti obveznega zavarovanja, ki nastanejo zaradi priznavanja ali odmere pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja pod posebnimi pogoji oziroma zaradi izpada prispevkov, in sicer za:

- udeležence NOB in druge vojne veterane, udeležence španske vojne, narodne heroje in nosilce Partizanske spomenice 41, družinske člane padlih oziroma umrlih borcev NOB;
- obdobje do 31. marca 1992, ki ga je uživalec pokojnine, uveljavljene pri Zavodu, prebil v zavarovanju pri nosilcih zavarovanja v drugih republikah nekdanje SFRJ;
- čas skrbi za otroka v prvem letu otrokove starosti, priznan na podlagi prve alineje 189. člena ZPIZ-1;

- čas poklicne rehabilitacije zavarovanca s preostalo delovno zmožnostjo;

- čas poklicne rehabilitacije vojaškega invalida, slepega, gluhega in naglušnega, obolelega za distrofijo in sorodnimi mišičnimi in nevromišičnimi boleznimi, paraplegijo, cerebralno in otroško paralizo ter multiplo sklerozo, ekstrapiramidnimi obolenji ali civilnega invalida vojne, ne glede na to, ali je bil pred tem zavarovan;

- čas zadržanosti od dela zaradi začasne nezmožnosti za delo ali starševskega dopusta po prenehanju delovnega razmerja ali drugega razmerja, ki je bilo podlaga za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, če je zavarovanec v tem času prejemal nadomestilo plače;n- čas, ko je duhovnik, redovnik, redovnica ali oseba v drugi verski skupnosti poklicno opravljala versko službo na območju Republike Slovenije in ji ni bilo omogočeno plačevati prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje pred 1. januarjem 1983;

- prišteto dobo v trajanju ene četrtine dobe dejanskega zavarovanja, ki se prišteje pokojninski dobi za pridobitev in odmero pravic zavarovancem s telesno okvaro najmanj 70 %, vojaškim invalidom od I. do VI. skupine, civilnim invalidom vojne od I. do VI. skupine, slepim, gluhim, obolelim za distrofijo in sorodnimi mišičnimi in nevromišičnimi boleznimi in za paraplegijo, cerebralno in otroško paralizo, multiplo sklerozo ter ekstrapiramidnimi obolenji; - dodano dobo v trajanju ene četrtine dobe dejanskega zavarovanja, ki se prišteje pokojninski dobi za pridobitev in odmero pravic zavarovancem, ki so bili vključeni v obvezno dodatno zavarovanje ali poklicno zavarovanje;

- oskrbnine;

- del pokojnine v višini razlike med pokojnino, ki bi bila zavarovancu odmerjena glede na dopolnjeno pokojninsko dobo od njegove dejanske pokojninske osnove in zneskom v višini 26 % najnižje pokojninske osnove;

- čas neupravičenega kaznovanja zaradi političnih razlogov oziroma neupravičenega odvzema prostosti;

- zavarovalno dobo v trajanju razlike do polnega delovnega časa v primerih, ki ga je zavarovanec dopolnil na delu s krajšim delovnim časom od polnega, ki se upošteva v zavarovalno dobo kot delo s polnim delovnim časom;

- pokojnine po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju bivših vojaških zavarovancev, ki jih izplačuje Zavod;

- akontacije pokojnin, ki bi jih bil dolžan izplačati nosilec zavarovanja iz katere od drugih držav, nastalih na območju nekdanje SFRJ;

- dodatke, ki jih Zavod skladno z zakonom izplačuje k pokojninam slovenskih državljanov, ki so pridobili pravico do pokojnine iz katere od drugih držav, nastalih na območju nekdanje SFRJ;

- posebne dodatke, priznane s sklepom Izvršnega sveta SRS, k družinskim pokojninam vdovam žrtev dachauskih procesov;

- žrtve vojnega nasilja;

- uživalce izjemnih pokojnin;

- uživalce administrativnih pokojnin;

- delavce Ministrstva za notranje zadeve in zavodov za izvrševanje kazenskih sankcij oziroma zavodov za prestajanje kazni zapora;

- uživalce pokojnin po zakonih o poslancih, o Vladi Republike Slovenije, o notranjih zadevah, o policiji, o izvrševanju kazenskih sankcij, o obrambi, o sodniški službi, o kazenskem postopku, o prekrških;

- upravičence do višjega zneska pokojnine na podlagi zakona o popravi krivic;

- izjemne pokojnine delavcev v premogovnikih in pri proizvodnji ter predelavi azbesta;
- preživnine bivšim zasebnim dimnikarskim obrtnikom;
- obdobje aktivne vojaške službe v nekdanji JLA;
- prispevek zavarovanca in delodajalca za zaposlene v invalidskih podjetjih in zaposlitvenih centrih;
- prispevek delodajalca za zavarovance, za katere ta prispevek plačuje Republika Slovenija;
- prispevek zavarovanca in delodajalca za upravičence do starševskega dodatka;
- prispevek delodajalca za kmete in člane kmečkih gospodarstev, ki so obvezno oziroma prostovoljno vključeni v pokojninsko in invalidsko zavarovanje;
- prispevek zavarovanca in delodajalca za kmete in člane kmečkih gospodarstev, ki jim je bil prispevek zmanjšan ali odpisan po zakonu o pogojih, pod katerimi se kmetom zmanjšani ali odpisani prispevki štejejo za plačane;
- obračunane neplačane prispevke po 74. členu Zakona o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (Uradni list RS, št. 63/04, 72/05, 100/05 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06, 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 87/11);
- v drugih primerih, če tako določa zakon;
- upokojene člane sklada obrtnikov, ki so pridobili pravice do skladove pokojnine na podlagi obdobja zavarovanja od uvedbe skladovega zavarovanja pa do 1. januarja 1983 – do zneska minimalne pokojnine;
- del pokojnine, ki je bila priznana ob upoštevanju obdobij, prebitih v invalidskih podjetjih, za katere niso bili plačani prispevki;
- del prispevkov zavarovanca in delodajalca za samozaposlene zavarovance v prvih 24 mesecih poslovanja po prvem vpisu v poslovni register ali v drug register oziroma evidenco, ki je predpisana za določeno dejavnost;
- del prispevkov delodajalca iz 156. in prvega odstavka 157. člena tega zakona;
- uživalce pokojnine iz drugega odstavka 204. člena tega zakona – za celoten znesek pokojnine, ki se odmeri v višini starostne pokojnine, kot bi jim bila priznana na dan uveljavitve pokojnine po drugem odstavku 204. člena tega zakona, če bi izpolnjevali pogoje za priznanje pravice do starostne pokojnine, in se izplačuje do izpolnitve pogojev za uveljavitev pravice do starostne pokojnine iz 27. člena tega zakona;
- del pokojnine v višini razlike med pokojnino, ki bi bila zavarovancu odmerjena glede na dopolnjeno pokojninsko dobo od najnižje pokojninske osnove ali njegove dejanske pokojninske osnove in zneskom pokojnine določene v tretjem oziroma četrtem odstavku 39. člena tega zakona;
- del pokojnine v višini razlike med pokojnino, ki bi bila odmerjena vdovi ali vdovcu z upoštevanjem določb o odmeri pokojnine in zneskom zagotovljene vdovske pokojnine.

(2) Osnove in način poračuna finančnih obveznosti iz prejšnjega odstavka določa zakon, ki ureja poračunavanje finančnih obveznosti Republike Slovenije iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

169. člen

(uveljavljanje pravic)

(1) Pravice iz obveznega zavarovanja lahko uveljavi pri zavodu oseba, ki je bila zavarovana pri zavodu, in sicer tudi tedaj, ko gre za pravice na podlagi mednarodnih pogodb.

(2) Pravice za primer invalidnosti in smrti zaradi poškodbe pri delu se uveljavljajo pri zavodu, če je bil zavarovanec v času poškodbe zavarovan pri tem zavodu.

(3) Pravice za primer invalidnosti ali smrti zaradi poklicne bolezni se uveljavljajo pri zavodu, če je bil zavarovanec zavarovan pri zavodu v času obolenja oziroma če v tem času ni bil zavarovan, vendar je bil nazadnje zavarovan pri zavodu.

(4) Pokojninska doba in plača ter druga dejstva, ki vplivajo na pridobitev in odmero pravice, se ugotavljajo po določbah tega zakona.

180. člen

(akontacija)

(1) Kadar se v postopku ugotovi, da ima zavarovanec pravico do pokojnine ali nadomestila iz invalidskega zavarovanja, njegove višine pa ni mogoče določiti ali ni mogoče dokončati postopka zaradi kakšnega predhodnega vprašanja, se mu začasno izplačuje akontacija, določena po zbranih podatkih. Akontacije se usklajujejo na enak način kot pokojnine.

(2) Akontacija se izplačuje na podlagi naloga, ki ga izda pooblaščeni delavec zavoda. Nalog za izplačilo akontacije se pošlje tudi zavarovancu.

181. člen

(izvedenski organi)

(1) Kadar je za ugotovitev pravic iz zavarovanja, ki jih uveljavljajo zavarovanci in njihovi družinski člani, potrebno izvedensko mnenje, dajejo izvedenska mnenja o invalidnosti, potrebi po stalni pomoči in postrežbi ter o nezmožnosti za delo ali nezmožnosti za delo vdove ali vdovca oziroma drugih zavarovančevih družinskih članov, izvedenski organi zavoda. (delno se preneha uporabljati)

(2) Izvedenski organi zavoda delujejo v okviru invalidskih komisij I. in II. stopnje (v nadaljnjem besedilu: invalidska komisija) in podajajo mnenja kot izvedenci zdravniki posamezniki samostojno ali v senatih najmanj dveh izvedencev. Izvedence imenuje pristojni organ zavoda.

(3) V primerih, ko se ugotavlja invalidnost, poda izvedensko mnenje senat v sestavi najmanj dveh izvedencev. V postopku pred izdajo izvedenskega mnenja ima v teh primerih pravico in dolžnost sodelovati predstavnik delodajalca.

(4) Če se v postopku ugotavljanja invalidnosti ugotovi, da je pri zavarovancu podana invalidnost II. kategorije, ali če zavarovanec III. kategorije uveljavlja izbirno pravico do poklicne rehabilitacije, poda invalidska komisija izvedensko mnenje o obliki poklicne rehabilitacije na podlagi mnenja strokovne institucije s področja medicine dela in poklicne rehabilitacije.

(5) V postopku pred izdajo izvedenskega mnenja sodelujejo izvedenski organi zavoda iz tretjega odstavka tega člena z zavarovančevim osebnim zdravnikom, imenovanim zdravnikom, službo medicine dela, specialistično službo oziroma z zavodi za usposabljanje invalidnih oseb in z delodajalci in njihovimi izvajalci medicine dela.

(6) Zavarovanec in delodajalec lahko zahtevata dopolnilno izvedensko mnenje invalidske komisije o ustreznosti ponujenega delovnega mesta ali poklicne rehabilitacije.

(7) Zavod določi organizacijo in način delovanja izvedenskih organov zavoda s splošnim aktom. S tem aktom se določi tudi seznam obvezne medicinske in delovne dokumentacije, ki je potrebna za podajo izvedenskega mnenja.

(8) Izvedenski organi iz prvega odstavka tega člena dajejo izvedenska mnenja tudi o osebnih okoliščinah iz 138. člena tega zakona, zaradi katerih je zavarovanec opravičen do prištete dobe ter vrsti in stopnji telesne okvare za namene uveljavljanja pravic po drugih predpisih.

186. člen

(svet zavoda)

(1) Zavod upravlja svet zavoda, ki ga sestavlja 27 članov, od tega:

- 7 članov imenujejo sindikalne zveze oziroma konfederacije, reprezentativne za območje države;

- 1 člana imenuje reprezentativna invalidska organizacija za delovne invalide;

- 7 članov imenujejo delodajalska združenja na ravni države;

- 7 članov imenuje Vlada Republike Slovenije;

- 1 člana imenuje Študentska organizacija Slovenije;

- 3 člane imenujejo zveze oziroma organizacije upokojencev na ravni države;

- 1 člana izvolijo delavci zavoda.

(2) Svet zavoda izmed svojih članov izvoli predsednika in namestnika predsednika.

(3) Mandat članov sveta zavoda traja štiri leta.

(4) Svet zavoda opravlja naslednje naloge:

- spremlja gmotni položaj upokojencev in delovnih invalidov;

- ugotavlja in objavlja odstotek uskladitve pokojnin in drugih prejemkov;

- določa izplačilne dneve pokojnin in drugih prejemkov;

- sprejema finančni načrt in letno poročilo zavoda;

- odloča o načinu uporabe sredstev, odpisu, prodaji in odtujitvi premoženja ter sprejema poročilo o inventuri;

- odloča o ukrepih, s katerimi se zagotavlja materialna podlaga ter možnosti za poklicno rehabilitacijo in zaposlovanje delovnih invalidov;

- imenuje in razrešuje generalno direktorico ali generalnega direktorja (v nadaljnjem besedilu: generalni direktor) zavoda;

- sprejema statut zavoda, splošne akte za izvajanje zavarovanja, splošni akt o pripravništvu in druge splošne akte zavoda;

- izvaja funkcijo skupščine nepremičninskega sklada;

- izvaja funkcijo organa nadzora v skladu z usmeritvami za državno notranje revidiranje, ki jih izdaja minister, pristojen za finance.

(5) S statutom se lahko določi možnost, da svet zavoda oblikuje ožjo skupino, ki jo sestavljajo člani sveta zavoda in katere naloga je izvajanje funkcije organa nadzora v skladu z usmeritvami za državno notranje revidiranje iz desete alineje prejšnjega odstavka.

189. člen

(nadzor)

(1) Nadzor nad zakonitostjo delovanja zavoda ter namembnostjo rabe sredstev izvaja ministrstvo, pristojno za delo. Če se pri nadzoru ugotovijo nepravilnosti, izda minister, pristojen za delo, odločbo, s katero določi ukrepe in roke za odpravo nepravilnosti.

(2) Ministrstvo, pristojno za delo, je vabljeno na vse seje sveta zavoda.

(3) Minister, pristojen za delo, s sklepom zadrži izvršitev odločitve, ki jo sprejme svet zavoda, če oceni, da ni zakonita oziroma ni skladna s finančnim načrtom zavoda in državnim proračunom in o tem obvesti Vlado Republike Slovenije.

(4) Zavod izvaja interni strokovni nadzor.

200. člen

(vključitev v poklicno zavarovanje, obračun in plačilo prispevkov, nadzor nad predlaganjem obračunov in izterjava)

(1) Zavezanci za obvezno vključitev zavarovancev v poklicno zavarovanje ter za obračun in plačilo prispevkov za poklicno zavarovanje so delodajalci in zavarovanci, ki opravljajo pridobitno ali drugo samostojno dejavnost.

(2) Zavezanec iz prejšnjega odstavka, po sklenitvi pogodbe z upravljavcem o financiranju pokojninskega načrta poklicnega zavarovanja vsakega zavarovanca iz prvega odstavka 199. člena tega zakona vključi v poklicno zavarovanje z vložitvijo prijave iz trinajstega odstavka 209. člena tega zakona na način, v skladu s prvim odstavkom 208. člena tega zakona določen v pokojninskem načrtu, v osmih dneh od dneva začetka dela na delovnem mestu iz drugega ali tretjega odstavka 199. člena tega zakona.

(3) Osnova za plačilo prispevkov za poklicno zavarovanje za zavarovanca-člana v delovnem razmerju sta plača in nadomestilo plače, za zavarovanca-člana, ki ni v delovnem razmerju, pa zavarovalna osnova, ki je s tem zakonom določena za obračun in plačilo prispevkov iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

(4) Stopnja prispevkov za poklicno zavarovanje se določi v pokojninskem načrtu iz 208. člena tega zakona na podlagi mnenja predstavnikov delodajalcev in zavarovancev.

(5) Prispevki za poklicno zavarovanje se davčno obravnavajo enako kot prispevki za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

(6) Zavezanec izračuna prispevek za poklicno zavarovanje v obračunu v skladu s tem zakonom. V obračunu prispevkov za poklicno zavarovanje mora navesti resnične, popolne in pravilne podatke. Obliko obračuna prispevkov za poklicno zavarovanje, ki mora vsebovati vse podatke, ki so potrebni za izračun in nadzor pravilnosti izračuna prispevkov za poklicno zavarovanje, določi upravljavec sklada. Zavezanec predloži obračun prispevkov za poklicno zavarovanje upravljavcu sklada. Za roke predložitve obračuna in roke plačila veljajo določbe, ki urejajo plačilo prispevkov za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

(7) Upravljavec sklada sam ugotovi obveznost glede višine prispevkov za poklicno zavarovanje, če ugotovi, da obračun prispevka za poklicno zavarovanje ni bil predložen ali da iz predloženega obračuna izhajajo nepravilnosti. Ugotovljena obveznost, ki jo ugotovi upravljavec sklada, je izvršilni naslov. Upravljavec sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja v pokojninskem načrtu poklicnega zavarovanja določi postopek ravnanja v primerih iz prvega stavka tega odstavka, pri čemer mora zagotoviti sodelovanje zavezanca v postopku ugotavljanja obveznosti.

(8) Od prispevkov za poklicno zavarovanje, ki jih zavezanec ni plačal v predpisanem roku, upravljavec sklada obračuna obresti po zakonu, ki ureja davčni postopek.

(9) Izterjavo neplačanih prispevkov za poklicno zavarovanje opravi davčni organ na predlog upravljavca sklada. Izvršilni naslov je obračun prispevkov za poklicno zavarovanje ali obračun upravljavca sklada iz sedmega odstavka tega člena z obrestmi in potrdilom o izvršljivosti, ki ga izda upravljavec sklada na podlagi nadzora nad pravilnostjo obračuna in plačila prispevkov za poklicno zavarovanje. Pri opravljanju izvršbe prispevkov za poklicno zavarovanje in ugotavljanju zastaranja pravice do izterjave se uporabljajo določbe zakona, ki ureja davčni postopek in zakona, ki ureja finančno upravo.

(10) Upravljavec sklada za namen nadzora nad pravilnostjo obračuna in plačila prispevkov za poklicno zavarovanje od davčnega organa pridobi podatke o osnovah za prispevke iz tretjega odstavka tega člena, ki jih davčni organ vodi na podlagi obračunov davčnih odtegljajev in obračunov prispevkov za socialno varnost, ki jih zavezanci predlagajo davčnemu organu v skladu z zakonom, ki ureja davčni postopek.

(11) Poklicno zavarovanje miruje v obdobju, ko se zavarovancu-članu izplačuje nadomestilo za čas poklicne rehabilitacije v skladu s predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju in nadomestilo plače v breme zavarovanja za starševsko varstvo v skladu s predpisi o starševskem varstvu ter v primeru iz desetega odstavka 202. člena tega zakona. Zavezanec iz prvega odstavka tega člena je dolžan upravljavca sklada obvestiti o mirovanju, o vzroku za vzpostavitev mirovanja poklicnega zavarovanja ter o prenehanju mirovanja poklicnega zavarovanja. Izvajanje mirovanja poklicnega zavarovanja se podrobneje uredi v pokojninskem načrtu. Rok za obvestilo je 15 dni od začetka oziroma prenehanja mirovanja poklicnega zavarovanja. Če zavezanec ne predloži ustreznih dokazil, upravljavec ne vzpostavi oziroma ne prekine mirovanja. Če upravljavec izve za okoliščine, na podlagi katerih se mirovanje vzpostavi ali preneha, zavezanec pa ni sporočil vzpostavitve ali prenehanja mirovanja, po uradni dolžnosti vzpostavi ali prekine mirovanje in o tem obvesti zavezanca.

(12) Ne glede na prejšnji odstavek lahko zavarovanec-član, ki je v obvezno zavarovanje vključen po 15., 16. ali 17. členu tega zakona, na način iz prejšnjega odstavka uveljavi mirovanje poklicnega zavarovanja v času, ko je upravičen do nadomestila po predpisih o zdravstvenem zavarovanju v breme zdravstvenega zavarovanja.

(13) Poklicno zavarovanje za zavarovanca-člana preneha v primeru prenehanja pogodbe o zaposlitvi pri zavezancu, v primeru prenehanja opravljanja dejavnosti in v primeru prenehanja opravljanja dela na delovnem mestu, za katero je obvezna sklenitev poklicnega zavarovanja. Zavezanec iz prvega odstavka tega člena mora v 15 dneh od nastopa razloga za prenehanje obveznosti poklicnega zavarovanja vložiti odjavo iz poklicnega zavarovanja zavarovanca-člana ter navesti razlog in predložiti ustrezno dokazilo. Prenehanje obveznosti in odjava iz poklicnega zavarovanja se podrobneje določita v pokojninskem načrtu. Če zavezanec ne predloži ustreznih dokazil, obveznost poklicnega zavarovanja ne preneha.

(14) V primerih iz prejšnjega odstavka in iz drugega odstavka 203. člena tega zakona zavarovanec-član zadrži pravice iz poklicnega zavarovanja.

(15) Članstvo v Skladu obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja preneha z dnem, ko zavarovanec-član nima več sredstev na osebnem računu in ni prejemnik poklicne pokojnine.

(16) Zavezanec iz prvega odstavka tega člena je dolžan upravljavcu sklada v rokih, predpisanih s tem zakonom ali s pokojninskim načrtom iz 208. člena tega zakona, sporočiti vse podatke, določene s tem zakonom ali s pokojninskim načrtom iz 208. člena tega zakona, potrebne za sklenitev pogodbe z upravljavcem sklada o financiranju pokojninskega načrta poklicnega zavarovanja, vključitev zavarovanca-člana v poklicno zavarovanje, prenehanje poklicnega zavarovanja ali mirovanje poklicnega zavarovanja zavarovanca-člana ter za plačilo prispevkov za poklicno zavarovanje in razporejanje vplačanih sredstev na osebne račune zavarovancev-članov.

(17) V primeru, ko se za osebo, ki ji je poklicno zavarovanje že prenehalo in je zato njen osebni račun zaprt, izvede naknadno plačilo prispevkov, se takšno vplačilo ne glede na prvi odstavek 309. člena tega zakona ne preračuna v število enot premoženja, ampak se takšni osebi sredstva v višini naknadnega plačila izplačajo v enkratnem znesku ali pa se na podlagi zahteve takšne osebe prenesejo v dodatno pokojninsko zavarovanje, pri čemer zavarovanec-član pridobi pravico do dodatne pokojnine. Če je bila poklicna pokojnina takšne osebe sofinancirana iz solidarnostnih rezerv, se sredstva v višini sofinanciranja prenesejo v solidarnostne rezerve, morebitna razlika do višine naknadnega plačila pa se takšni osebi izplača v enkratnem znesku.

201. člen

(postopek za določitev delovnih mest, na katerih je obvezna vključitev v poklicno zavarovanje)

(1) Komisija, ki jo imenuje minister, pristojen za delo, na podlagi meril in kriterijev iz četrtega odstavka 199. člena tega zakona:

- določi delovna mesta, za katera je obvezna vključitev v poklicno zavarovanje alič- ugotovi spremembo škodljivih vplivov ali drugih omejitev delovnega mesta ter določi uvrstitev v posamezno skupino iz petega odstavka 199. člena tega zakona ali

- ugotovi, da na delovnem mestu niso več izpolnjeni pogoji iz 199. člena in iz prvega odstavka 413. člena tega zakona in odloči o prenehanju obveznosti poklicnega zavarovanja za to delovno mesto.

(2) S posebnim zakonom se lahko poleg delovnih mest iz prejšnjega odstavka določijo nova delovna mesta, na katerih so izpolnjeni pogoji iz 199. člena tega zakona.

(3) Postopek pred komisijo iz prvega odstavka tega člena se začne na predlog združenja delodajalcev ali reprezentativnega sindikata, ki sta člana Ekonomsko socialnega sveta. Stroški postopka bremenijo predlagatelja. Če sta sopredlagatelja postopka združenje delodajalcev in reprezentativni sindikat, bremeni vsakega polovica stroškov postopka.

(4) Komisija iz prvega odstavka tega člena lahko na zahtevo ministra, pristojnega za zakon, s katerim so določena delovna mesta, izvede postopek iz druge ali tretje alineje prvega odstavka tega člena za delovna mesta, določena v skladu z drugim odstavkom tega člena. Ugotovitve posreduje ministru, pristojnemu za zakon, s katerim so bila določena delovna mesta v skladu z drugim odstavkom tega člena.

(5) Na podlagi analize posledic dela za zdravje zavarovancev iz 201.b člena tega zakona, komisija iz prvega odstavka tega člena po uradni dolžnosti uvede postopek ugotavljanja, ali so na teh delovnih mestih še izpolnjeni pogoji iz 199. člena tega zakona in iz prvega odstavka 413. člena tega zakona oziroma ali je prišlo do spremembe škodljivih vplivov ali drugih omejitev delovnega mesta.

(6) Komisija iz prvega odstavka tega člena je sestavljena iz sedmih članov:

- treh članov, ki jih imenujejo delodajalska združenja na ravni države,

- treh članov, ki jih imenujejo sindikalne zveze ali konfederacije, reprezentativne za območje države, in

- enega predstavnika, ki ga imenuje minister, pristojen za delo.

(7) Komisija iz prvega odstavka tega člena ima sedež pri ministrstvu, pristojnem za delo.

(8) Vlada Republike Slovenije podrobneje predpiše postopek za imenovanje, postopek in način dela, način financiranja ter višino stroškov dela komisije iz prvega odstavka tega člena.

(9) O odločitvi iz prvega odstavka tega člena komisija izda sklep, ki se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije in vroči predlagatelju. Zoper ta sklep ni dovoljena pritožba.

(10) Odločitve komisije iz prvega odstavka tega člena, ki se nanašajo na delovna mesta, na katerih se je štela zavarovalna doba s povečanjem do 31. decembra 1999, veljajo tudi za osebe iz prvega odstavka 398. člena tega zakona.

(11) Seznam delovnih mest, na katerih je obvezna vključitev v poklicno zavarovanje, objavi minister, pristojen za delo, na uradni spletni strani ministrstva.

(12) Na podlagi sklepov komisije iz prvega odstavka tega člena se v seznam iz prejšnjega odstavka vpisujejo tudi vse spremembe glede obveznosti poklicnega zavarovanja in spremembe škodljivosti in težavnosti obstoječih delovnih mest.

(13) Komisija iz prvega odstavka tega člena lahko za potrebe analize posledic dela za zdravje zavarovancev na predlaganem delovnem mestu v vseh postopkih, ki jih vodi po tem zakonu, od Nacionalnega inštituta za javno zdravje v skladu z zakonom, ki ureja zdravstveno dejavnost, in zakonom, ki ureja zbirke podatkov s področja zdravstvenega varstva, v anonimizirani obliki brezplačno pridobi podatke, ki jih ta vodi.

(14) Stroške postopka iz četrtega in petega odstavka tega člena krije Republika Slovenija iz državnega proračuna.

202.a člen

(dokup pokojninske dobe v obveznem zavarovanju na podlagi dodane dobe)

(1) Uživalec poklicne pokojnine, uživalec pokojnine iz drugega odstavka 204. člena tega zakona in uživalec starostne, predčasne, delne ali invalidske pokojnine, priznane po tem zakonu oziroma po predpisih iz 399. člena tega zakona, ki je pred tem uveljavil poklicno pokojnino, lahko dokupi pokojninsko dobo največ v trajanju, ki ustreza razliki med pridobljeno dodano dobo iz drugega odstavka prejšnjega člena in obdobjem prejemanja poklicne pokojnine.

(2) Oseba, ki ji preneha poklicno in obvezno zavarovanje, pa ni uveljavila poklicne pokojnine, in uživalec starostne, predčasne, delne ali invalidske pokojnine, priznane po tem zakonu, ki ni uveljavil poklicne pokojnine, lahko dokupi pokojninsko dobo v trajanju, ki ustreza pridobljeni dodani dobi iz drugega odstavka 202. člena tega zakona.

(3) Dokupljena pokojninska doba se osebam iz prvega in drugega odstavka tega člena upošteva le pri odmeri ali ponovni odmeri starostne, predčasne, delne ali invalidske pokojnine, priznane po tem zakonu. Tako dokupljena doba ne vpliva na dopolnjeno dodano dobo v okviru obveznega zavarovanja.

(4) Osnova za plačilo prispevka za dokup pokojninske dobe iz prvega in drugega odstavka tega člena je znesek 80 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec.

(5) Zavezanec za plačilo prispevka iz prejšnjega odstavka tega člena je upravičenec iz prvega ali drugega odstavka tega člena.

(6) Upravičenec iz prvega ali drugega odstavka tega člena lahko zahteva, da se prispevek ali del prispevka iz četrtega odstavka tega člena plača iz sredstev na njegovem osebnem računu. V tem primeru prispevek ali del prispevka za dokup vplača upravljavec sklada v imenu in za račun upravičenca.

(7) Ne glede na drugi odstavek 30. člena tega zakona se za izračun pokojninske osnove ne upoštevajo osnove iz četrtega odstavka tega člena.

(8) Ne glede na šesti odstavek 160. člena tega zakona je rok za plačilo prispevka iz četrtega odstavka tega člena 45 dni od prejema odločbe o odmeri prispevka.

(9) Upravičenec iz drugega odstavka tega člena, ki je dokupil pokojninsko dobo v celotnem trajanju dodane dobe, ne more uveljaviti pravice do poklicne pokojnine po tem zakonu.

204. člen

(pogoji za pridobitev pravice)

(1) Zavarovanec-član pridobi pravico do poklicne pokojnine, ko v skladu z določbami tega zakona njegova pokojninska doba, skupaj z dodano dobo, znaša 42 let in šest mesecev in če sredstva, zbrana na njegovem osebnem računu, zadoščajo za izplačevanje poklicne pokojnine.

(2) Ne glede na prvi stavek prvega odstavka prejšnjega člena za zavarovance-člane iz prejšnjega odstavka znaša obdobje prejemanja poklicne pokojnine enako kot znaša razlika med 40 leti pokojninske dobe in dejansko dopolnjeno pokojninsko dobo brez dodane dobe iz naslova vključenosti v poklicno zavarovanje, vendar ne dlje, kot do izpolnitve pogojev za pridobitev starostne pokojnine v obveznem zavarovanju. Za zavarovanca-člana, pri katerem je obdobje prejemanja poklicne pokojnine, izračunano v skladu s prejšnjim stavkom, enako ali manjše od nič, se pogoji za pridobitev pravice do poklicne pokojnine ugotavljajo na podlagi tretjega odstavka tega člena. Ne glede na določbe 27. člena tega zakona lahko zavarovanec- član iz prejšnjega odstavka, ki je bil v poklicno zavarovanje vključen najmanj 17 let, po izteku obdobja, določenega za prejemanje poklicne pokojnine, uveljavi pravico do pokojnine, ki se odmeri v višini starostne pokojnine, kot bi mu bila priznana na dan uveljavitve pokojnine po tem odstavku, če bi izpolnjeval pogoje za priznanje pravice do starostne pokojnine. Pokojnino iz tega odstavka izplačuje Zavod do izpolnitve pogojev iz 27. člena tega zakona, ko mu Zavod po uradni dolžnosti prizna in odmeri starostno pokojnino.

(3) Ne glede na določbe prvega odstavka tega člena zavarovanec-član, katerega sredstva, zbrana na njegovem osebnem računu, zadoščajo za izplačevanje poklicne pokojnine, pridobi pravico do poklicne pokojnine, ko znaša njegova pokojninska doba, skupaj z dodano dobo, najmanj 40 let in ko glede na skupino delovnega mesta doseže naslednjo starost:

- za obdobja, ko zavarovanec-član ni upravičen do poklicnega zavarovanja, starost 60 let ali starost iz četrtega ali petega odstavka 27. člena tega zakona,
- delovno mesto iz 1. skupine, starost 56 let;
- delovno mesto iz 2. skupine, starost 55 let;
- delovno mesto iz 3. skupine, starost 54 let;

- delovno mesto iz 4. skupine, starost 53 let;

- delovno mesto iz 5. skupine, starost 52 let;

(4) Pri izračunu pogoja starosti iz prejšnjega odstavka se upošteva zaokroženo tehtano povprečje starostnih mej, ki veljajo za del poklicnega zavarovanja in zavarovalne dobe, ki se šteje s povečanjem. V izračun tehtanega povprečja starostnih mej se vključijo tudi obdobja, ko zavarovanec-član ni delal na delovnih mestih, na katerih je obvezna vključitev v poklicno zavarovanje, in so všteta v njegovo skupno pokojninsko dobo. Za obdobja, ko zavarovanec-član ni delal na teh delovnih mestih, se za izračun tehtanega povprečja upošteva starost iz četrtega ali petega odstavka 27. člena tega zakona. Natančna metodologija izračuna tehtanega povprečja se določi v pokojninskem načrtu poklicnega zavarovanja.

(5) Poklicna pokojnina se odmeri glede na višino zbranih sredstev na osebnem računu zavarovanca-člana najmanj v višini starostne pokojnine, ki bi jo zavarovanec-član prejel v obveznem pokojninskem in invalidskem zavarovanju za 40 let pokojninske dobe, povečane za sredstva prispevka za zdravstveno zavarovanje in stroške upravljavca sklada, vendar največ v višini starostne pokojnine, odmerjene od najvišje pokojninske osnove, povečane za sredstva prispevka za zdravstveno zavarovanje in stroške upravljavca sklada, če za to zadoščajo sredstva na osebnem računu zavarovanca-člana. Pogoji za določitev višine sredstev na osebnem računu zavarovanca-člana, ki zadoščajo za izplačilo poklicne pokojnine, se določijo v pokojninskem načrtu. Glede morebitnega preostanka sredstev na osebnem računu zavarovanca-člana, ki se ni uporabil za izračun poklicne pokojnine, se uporabljajo določbe druge ali tretje alineje prvega odstavka 205.a člena tega zakona ali 206. člena tega zakona.

(6) Zavarovanec-član ali zavezanec lahko, najprej tri leta pred izpolnitvijo dopolnjene skupne pokojninske dobe iz prvega ali tri leta pred dopolnjeno pokojninsko dobo in starostjo iz tretjega odstavka tega člena, z vložitvijo vloge za informativni izračun pri upravljavcu sklada preveri izpolnjevanje pogoja zadostnosti sredstev iz prvega in iz tretjega odstavka tega člena. Odgovor glede izpolnjevanja pogojev iz desetega odstavka 202. člena tega zakona se posreduje zavezancu in zavarovancu-članu. Ob izpolnitvi pogoja dopolnjene pokojninske dobe in v primerih iz tretjega odstavka tega člena tudi pogoja dopolnjene starosti in pogojev iz prvega odstavka 203. člena tega zakona ter ob vložitvi zahtevka zavarovanca-člana za uveljavitev pravice do poklicne pokojnine iz osmega odstavka tega člena, upravljavec ponovno preveri izpolnjevanje pogoja zadostnosti sredstev. Podrobnejšo vsebino teh zahtevkov določa pokojninski načrt.

(7) Zavarovanec-član, ki izpolnjuje oba pogoja iz prvega odstavka tega člena ali vse pogoje iz tretjega odstavka tega člena ter pogoje iz prvega odstavka 203. člena, se odloči, ali bo uveljavil pravico do poklicne pokojnine ali bo njeno uveljavitev odložil.

(8) Zavarovanec-član, ki želi uveljaviti pravico do poklicne pokojnine, vloži pri upravljavcu sklada zahtevek. Upravljavec sklada na podlagi zahtevka iz prejšnjega stavka zavarovancu- članu posreduje informacijo o izpolnjevanju pogojev za uveljavitev pravice do poklicne pokojnine na podlagi prvega ali tretjega odstavka tega člena. Sestavni del informacije je izjava zavarovanca-člana o uveljavitvi pravice do poklicne pokojnine. Ko upravljavec prejme podpisano izjavo zavarovanca-člana o uveljavitvi pravice do poklicne pokojnine, izda potrdilo o pridobitvi pravic iz poklicnega zavarovanja, v katerem določi obdobje prejemanja poklicne pokojnine in višino mesečne poklicne pokojnine. Podrobnejši postopek in vsebino teh dokumentov določa pokojninski načrt.

(9) Če je imel zavarovanec pravico do štetja zavarovalne dobe s povečanjem ali je bil vključen v obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje po ZPIZ-1, se v zahtevano obdobje poklicnega zavarovanja iz drugega in tretjega odstavka tega člena prišteje tudi obdobje, ko je imel pravico do štetja zavarovalne dobe s povečanjem ali je bil vključen v obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje.

(10) Za zavarovanca-člana, ki je imel možnost uveljavitve pravice do poklicne pokojnine na podlagi prvega in drugega odstavka tega člena, pa je v obdobju, ko bi bil upravičen prejemati poklicno pokojnino, ni uveljavil, po izteku tega obdobja pa še ne izpolnjuje pogojev za uveljavitev pravice do poklicne pokojnine na podlagi tretjega odstavka tega člena, se obdobje prejemanja poklicne pokojnine, ne glede na drugi odstavek tega člena, določi na podlagi prvega odstavka 203. člena tega zakona.

206. člen

(prenos ali enkratno izplačilo odkupne vrednosti)

(1) Zavarovanec-član, ki je še pred uveljavitvijo pravice do poklicne pokojnine izpolnil pogoje za pridobitev pravice do starostne, predčasne ali invalidske pokojnine ali uveljavil vdovsko pokojnino, ima ob upokojitvi v obveznem zavarovanju po tem zakonu pravico do enkratnega izplačila odkupne vrednosti enot premoženja na osebnem računu, če sredstva na njegovem osebnem računu ob vložitvi popolnega zahtevka ne presegajo 5.000 eurov, ali pa zahteva, da se ta sredstva uporabijo v skladu z drugo ali tretjo alinejo prvega odstavka 205.a člena tega zakona.

(2) Na način iz prejšnjega odstavka lahko uveljavi pravico do prenosa ali izplačila odkupne vrednosti enot premoženja na osebnem računu tudi zavarovanec-član, ki je uveljavil pravico do poklicne pokojnine in so mu po poteku te pravice ostala sredstva na osebnem računu.

(3) Izplačilo iz prvega in drugega odstavka tega člena ne vpliva na dodano dobo v obveznem zavarovanju.

(4) V primeru smrti zavarovanca-člana, ki ni uveljavil poklicne pokojnine, se dedičem ali upravičencem za primer smrti izplača odkupna vrednost enot premoženja na osebnem računu umrlega zavarovanca-člana v enkratnem znesku, ne glede na višino sredstev na osebnem računu umrlega zavarovanca-člana.

(5) V primeru smrti uživalca poklicne pokojnine se dedičem ali upravičencem za primer smrti izplača tisti del odkupne vrednosti enot premoženja na osebnem računu umrlega uživalca poklicne pokojnine, ki se ni uporabil za izračun poklicne pokojnine.

(6) Odkupna vrednost enot premoženja iz prvega, drugega, četrtega, petega in sedmega odstavka tega člena se izračuna na način, določen v drugem odstavku 310. člena tega zakona.

(7) Ne glede na določbe tega zakona ima zavarovanec-član, ki je najmanj 10 let opravljal vojaško službo v Slovenski vojski, pa mu pogodba o zaposlitvi, sklenjena za določen čas z ministrstvom, pristojnim za obrambo, ni podaljšana ter ne namerava uveljavljati poklicne pokojnine, pravico zahtevati, da se mu sredstva, ki jih ima na računu pri Skladu obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja, izplačajo v enkratnem znesku ali prenesejo v dodatno zavarovanje. Enako pravico ima tudi zavarovanec-član poklicni vojak, ki se mu odpove pogodba o zaposlitvi na obrambnem področju zaradi starostne omejitve opravljanja vojaške službe ali zaradi drugih nekrivdnih razlogov. V tem primeru zavarovanec-član ni upravičen do drugih pravic iz naslova poklicnega zavarovanja.

210. člen

(upravljavec in odbor Sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja)

(1) Sklad obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja v imenu in za račun zavarovancev-članov in drugih upravičencev upravlja Kapitalska družba pokojninskega in invalidskega zavarovanja, d.d. (v nadaljnjem besedilu: Kapitalska družba), ločeno od svojega drugega premoženja.

(2) Storitve upravljanja Sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja obsegajo:

1. zbiranje prispevkov poklicnega zavarovanja, nadzor nad pravilnostjo obračuna in plačila prispevkov za poklicno zavarovanje in vodenje osebnih računov zavarovancev-članov;

2. upravljanje premoženja Sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja;

3. administrativne storitve, povezane s poslovanjem Sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja:

   - pravne storitve ter vodenje poslovnih knjig in sestavljanje poslovnih poročil Sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja;

   - odnosi z zavarovanci-člani;

   - vrednotenje sredstev in obveznosti ter izračunavanje vrednosti enot premoženja;

   - pregled usklajenosti z zakonskimi in podzakonskimi predpisi;

   - vodenje osebnih računov zavarovancev-članov;

   - administrativne storitve, povezane z vplačili in izplačili;

   - obračun in poravnave po pogodbah ter obveščanje zavarovancev-članov, delodajalcev in javnosti;

   - hrambo dokumentacije in vodenje evidenc iz 209. člena tega zakona;

   - druge administrativne zadeve, povezane z delovanjem Sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja;

4. izplačevanje odkupnih vrednosti enot premoženja;

5. izplačevanje poklicnih pokojnin in

6. oblikovanje solidarnostnih rezerv.

(3) Kapitalska družba lahko po predhodnem mnenju odbora Sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja posle iz 2. točke drugega odstavka tega člena prenese na drugo osebo, ki izpolnjuje pogoje za prenos storitve upravljanja premoženja, kot jih določa zakon, ki ureja investicijske sklade in družbe za upravljanje, in posle iz 3. in 5. točke drugega odstavka tega člena na zavarovalnico, ki opravlja zavarovalne posle v zavarovalni skupini življenjskih zavarovanj v skladu z zakonom, ki ureja zavarovalništvo. Za prenos se smiselno uporabljajo določbe 259. člena tega zakona.

(4) Sklad obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja ima odbor Sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja (v nadaljnjem besedilu: odbor sklada).

(5) Odbor sklada je strokovni organ, ki ga sestavlja 12 članov, od tega pet predstavnikov zavarovancev na predlog reprezentativnih sindikatov v Ekonomsko socialnem svetu, trije predstavniki delodajalcev na predlog reprezentativnih predstavnikov delodajalcev v Ekonomsko socialnem svetu, ki financirajo pokojninski načrt in štirje predstavniki Vlade Republike Slovenije.

(6) Odbor sklada spremlja poslovanje Sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja ter nadzoruje delo upravljavca sklada in ob nalogah, opredeljenih v 294. členu tega zakona, daje predloge in oblikuje mnenje k spremembam pokojninskega načrta Sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja.

(7) Za odbor sklada se uporabljajo določbe tretjega, četrtega, petega in šestega odstavka 293. člena tega zakona.

213.b člen

(oblikovanje solidarnostnih rezerv)

(1) Nerazporejene solidarnostne rezerve se oblikujejo, dokler z zadnjim zneskom ne dosežejo ali presežejo deleža čiste vrednosti sredstev Sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja, ki je določen v pokojninskem načrtu. Nerazporejene solidarnostne rezerve lahko znašajo največ 1,8 % čiste vrednosti sredstev Sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja.

(2) Upravljavec sklada mora v vsakem obračunskem obdobju, v katerem se oblikujejo nerazporejene solidarnostne rezerve, izračunati znesek, ki predstavlja razliko med zajamčeno vrednostjo sredstev zavarovancev-članov, izračunano z upoštevanjem zajamčene donosnosti, za katero jamči upravljavec v obdobjih, ko se nerazporejene solidarnostne rezerve ne oblikujejo in zajamčeno vrednostjo sredstev zavarovancev-članov, izračunano z upoštevanjem minimalne zajamčene donosnosti. Osnova za izračun je skupni znesek zajamčenih vrednosti sredstev vseh zavarovancev-članov na obračunski dan predhodnega obračunskega obdobja. Za izračunani znesek iz prvega stavka se v tem obračunskem obdobju oblikujejo nerazporejene solidarnostne rezerve iz prenesenega čistega poslovnega izida.

(3) Za namen oblikovanja nerazporejenih solidarnostnih rezerv se uporabijo tudi sredstva, ki v primeru smrti uživalca poklicne pokojnine iz 203. člena tega zakona ostanejo na njegovem osebnem računu, razen dela, ki se ni uporabil za izračun poklicne pokojnine in je predmet dedovanja. V tem primeru omejitev iz prvega odstavka tega člena ne velja.

(4) V primeru iz prvega, drugega, četrtega, petega in sedmega odstavka 206. člena tega zakona, ko zavarovanec-član ali upravičenec zahteva enkratno izplačilo odkupne vrednosti enot premoženja na osebnem računu, upravljavec sklada obračuna 10 % vrednosti od zneska izplačila. Ta znesek se odvede v nerazporejene solidarnostne rezerve. V tem primeru omejitev iz prvega odstavka tega člena ne velja.

(5) Ko nerazporejene solidarnostne rezerve dosežejo delež čiste vrednosti sredstev Sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja iz prvega odstavka, upravljavec preneha z njihovim oblikovanjem, ponovno pa jih začne oblikovati v prvem naslednjem obračunskem obdobju, ki sledi obračunskemu obdobju, v katerem nerazporejene solidarnostne rezerve ne dosegajo več deleža čiste vrednosti sredstev Sklada obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja iz prvega odstavka.

(6) Obračunsko obdobje in obračunski dan imata pomen, kot je določen v 209.b členu tega zakona.

(7) Razporejene solidarnostne rezerve se oblikujejo v višini zneskov, ki so potrebni za sofinanciranje poklicnih pokojnin zavarovancem-članom, ki so že uveljavili pravico do poklicne pokojnine (primanjkljaj) in so v skladu z 213.č členom tega zakona upravičeni do sofinanciranja iz solidarnostnih rezerv.

(8) Upravljavec odvede zneske iz nerazporejenih solidarnostnih rezerv v višini primanjkljaja za posameznega zavarovanca-člana v razporejene solidarnostne rezerve v istem obračunskem obdobju, kot se temu zavarovancu-članu začne izplačevati poklicno pokojnino.

214. člen

(pojem)

(1) Dodatno zavarovanje pomeni po tem zakonu zbiranje denarnih sredstev na osebnih računih zavarovancev, vključenih v to obliko zavarovanja (v nadaljnjem besedilu: člani), z namenom, da se jim ob dopolnitvi določene starosti ali v drugih primerih, določenih s pokojninskim načrtom ali s tem zakonom, zagotovi pravica do dodatne pokojnine ali druge, v tem zakonu določene pravice.

(2) Kolektivno dodatno zavarovanje je zavarovanje, v katerega se vključijo posamezniki preko svojega delodajalca, ki delno ali v celoti financira pokojninski načrt v breme lastnih sredstev (v nadaljnjem besedilu: kolektivno zavarovanje). V kolektivno zavarovanje se lahko vključijo tudi zavarovanci, ki opravljajo pridobitno ali drugo samostojno dejavnost.

(3) Individualno dodatno zavarovanje je zavarovanje, v katerega se lahko vključi samostojno vsak posameznik iz 215. člena tega zakona, ki v celoti z lastnimi sredstvi financira vplačila premije (v nadaljnjem besedilu: individualno zavarovanje).

(4) Določbe tega dela se smiselno uporabljajo tudi za:

- zaprte vzajemne pokojninske sklade, ustanovljene po Zakonu o kolektivnem dodatnem pokojninskem zavarovanju za javne uslužbence (Uradni list RS, št. 126/03; v nadaljnjem besedilu: ZKDPZ), če ni v ZKDPZ ali v Kolektivni pogodbi o oblikovanju pokojninskega načrta za javne uslužbence (Uradni list RS, št. 11/04, 34/04) določeno drugače;

- sklad obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja v obsegu, kot ga določa 212. člen zakona;

- prvi pokojninski sklad, ustanovljen na podlagi Zakona o prvem pokojninskem skladu Republike Slovenije in preoblikovanju pooblaščenih investicijskih družb (Uradni list RS, št. 50/99, 26/05 – uradno prečiščeno besedilo in 85/09; v nadaljnjem besedilu: ZPISPID), če v ZPSPID ni določeno drugače, pri čemer se po uveljavitvi tega zakona v primeru nedoseganja zajamčene vrednosti sredstev neposredno uporablja določila 313. člena tega zakona.

(5) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka se lahko določbe tega zakona, ki se nanašajo na preoblikovanje vzajemnega pokojninskega sklada v podsklad krovnega pokojninskega sklada, uporabljajo tudi za vzajemne pokojninske sklade, ustanovljene po ZKDPZ.

221. člen

(pravica do izplačila odkupne vrednosti v enkratnem znesku)

(1) Ne glede na določbe 219. in 220. člena tega zakona lahko član kolektivnega zavarovanja v primeru izstopa iz zavarovanja od upravljavca zahteva izplačilo odkupne vrednosti premoženja z njegovega osebnega računa v enkratnem znesku:

- če je že uveljavil pravico do pokojnine iz obveznega zavarovanja in

- če sredstva na njegovem osebnem računu kolektivnega zavarovanja ne presegajo 5.000 eurov.

(2) Odkupna vrednost iz prejšnjega odstavka se izračuna in izplača v skladu z določbami 310. člena tega zakona.

(3) Član individualnega zavarovanja lahko v primeru izstopa iz zavarovanja kadarkoli zahteva izplačilo odkupne vrednosti premoženja z njegovega osebnega računa v enkratnem znesku, v skladu z določbami 310. člena tega zakona.

(4) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena ima oseba, ki jo je član imenoval za upravičenca v primeru smrti, v primeru, ko dodatno zavarovanje preneha zaradi smrti zavarovanca dodatnega zavarovanja pred pridobitvijo pravic iz tega zavarovanja, pravico zahtevati od upravljavca pokojninskega sklada, da ji izplača enkratno denarno izplačilo v višini odkupne vrednosti premoženja, vpisanega na osebnem računu člana, ne glede na višino premoženja, v skladu z določbami 310. člena tega zakona.

(5) Če član ni navedel upravičenca za primer smrti, preide pravica zahtevati od upravljavca pokojninskega sklada izpolnitev obveznosti iz prejšnjega odstavka na dediče člana. Upravljavec izplača enkratno denarno izplačilo v višini odkupne vrednosti, ko zahtevo iz prejšnjega odstavka podajo upravičenci za primer smrti ali dediči člana. Dediči so v primeru vložitve zahteve dolžni vlogi priložiti pravnomočni sklep o dedovanju.

(6) Znesek iz druge alineje prvega odstavka tega člena se usklajuje v skladu z zakonom, ki ureja usklajevanje transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji.

222. člen

(pokojninski načrt)

(1) Dodatno zavarovanje iz tega poglavja se vzpostavi na podlagi odobrenega pokojninskega načrta.

(2) Pokojninske rente se izplačujejo na podlagi pokojninskega načrta za izplačevanje pokojninske rente.

(3) Pokojninski načrt kolektivnega dodatnega zavarovanja je pokojninski načrt, ki ga oblikuje delodajalec in je namenjen kolektivnemu zavarovanju.

(4) Pokojninski načrt individualnega dodatnega zavarovanja je pokojninski načrt, ki ga oblikuje upravljavec pokojninskega sklada in je namenjen individualnemu zavarovanju.

(5) Pokojninski načrt določa pogoje za pridobitev pravic iz dodatnega zavarovanja, vrsto in obseg teh pravic ter postopek za njihovo uveljavitev.

(6) Pokojninski načrt se izvaja na podlagi upravljanja pokojninskih skladov, ustanovljenih po tem zakonu.

(7) Spremembe pokojninskega načrta se uporabljajo za vse člane, tudi za tiste, ki so se v dodatno zavarovanje vključili pred temi spremembami.

223. člen

(predmet)

(1) Pokojninski načrt predstavlja splošne pogoje zavarovanja in zagotavlja dodatno zavarovanje z namenom pridobitve pravice do:

- dodatne pokojnine iz 219. člena tega zakona in
- predčasne dodatne pokojnine iz 220. člena tega zakona.

(2) Za osebo, ki je vključena v pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja, se lahko sočasno vplačujejo premije dodatnega zavarovanja samo po enem pokojninskem načrtu kolektivnega zavarovanja, ki izpolnjuje pogoje iz 225. člena tega zakona.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek se lahko osebo, ki je sklenila pogodbo o zaposlitvi za krajši delovni čas z več delodajalci in tako doseže polni delovni čas v skladu z zakonom, ki ureja delovna razmerja, vključi v pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja in se zanjo vplačujejo premije dodatnega zavarovanja pri vsakem izmed delodajalcev, pri katerem je zaposlena za krajši delovni čas.

(4) Pokojninski načrt za izplačevanje pokojninske rente določa pogoje ter način izračunavanja in izplačevanja pokojninskih rent iz dodatnega zavarovanja.

224. člen

(vsebina pokojninskega načrta)

(1) Pokojninski načrt vsebuje:

- opredelitev, ali gre za dodatno zavarovanje z naložbeno politiko življenjskega cikla ali za dodatno zavarovanje z naložbeno politiko zagotavljanja zajamčene donosnosti;
- opredelitev višine zajamčene donosnosti, ki jo zagotavlja upravljavec pokojninskega sklada;
- opredelitev oblike pokojninskega sklada, preko katerega se izvaja pokojninski načrt;
- opredelitev, ali je pokojninski načrt namenjen individualnemu ali kolektivnemu zavarovanju;
- pogoje za vključitev v kolektivno ali individualno zavarovanje;
- pogoje za prenehanje zavarovanja pred pridobitvijo pravice do dodatne pokojnine ali predčasne dodatne pokojnine in pravice člana ali upravičencev v takšnih primerih;
- pogoje za pridobitev pravice do dodatne pokojnine in predčasne dodatne pokojnine;
- določbo, da upravljavec sklenitve dodatnega zavarovanja ne pogojuje z izplačevanjem pokojninske rente;
- postopek uveljavitve dodatne pokojnine in predčasne dodatne pokojnine v obliki pokojninske rente;
- naziv pokojninskega sklada in upravljavca sklada;
- pogoje za sklenitev dogovora o mirovanju dodatnega zavarovanja.

(2) Za izplačevanje pokojninske rente, kot je urejena v drugem odstavku 340. člena tega zakona in ki se izplačuje v skladu z določbami drugega odstavka 348. člena tega zakona, izplačevalec iz prvega odstavka 348. člena tega zakona oblikuje pokojninski načrt za izplačevanje pokojninske rente, ki določa način izračunavanja pokojninske rente in ki je odobren v skladu z določbami 225. člena tega zakona.

232. člen

(izbris iz registra)

(1) Davčni urad iz drugega odstavka 229. člena tega zakona izbriše pokojninski načrt ali pokojninski načrt za izplačevanje pokojninske rente iz registra, če ugotovi:

- da pokojninski načrt ali pokojninski načrt za izplačevanje pokojninske rente ne izpolnjuje več pogojev, določenih v tem zakonu;
- da se je dodatno zavarovanje po vpisanem pokojninskem načrtu prenehalo izvajati.

(2) Davčni urad iz drugega odstavka 229. člena tega zakona izbriše pokojninski načrt ali pokojninski načrt za izplačevanje pokojninske rente iz registra tudi, če ugotovi, da je bil pokojninski načrt vpisan v register na podlagi neresničnih dejstev ali listin.

(3) Zoper odločbo o izbrisu pokojninskega načrta ali pokojninskega načrta za izplačevanje pokojninske rente iz registra je dovoljena pritožba.

(4) Za vložitev in odločanje o pritožbi iz prejšnjega odstavka se uporabljajo določbe tega zakona o vložitvi in odločanju o pritožbi zoper odločbo o vpisu v register.

(5) Posledica izbrisa pokojninskega načrta iz registra je izguba pravice do davčnih in drugih olajšav iz prejšnjega člena, posledica izbrisa pokojninskega načrta za izplačevanje pokojninske rente pa izguba pravice do posebne davčne osnove iz prejšnjega člena, in sicer od dneva pravnomočnosti odločbe o izbrisu.

238. člen

(vključitev v kolektivno zavarovanje)

(1) Zaposleni se vključi v pokojninski načrt z dnem vplačila v pokojninski sklad, na podlagi pokojninskega načrta delodajalca, ki je oblikoval pokojninski načrt, razen v primeru iz četrtega in sedmega odstavka 233. člena tega zakona. Začetek kolektivnega dodatnega zavarovanja je prvi dan meseca, za katerega je bilo vplačilo izvedeno.

(2) Delodajalec je dolžan upravljavcu pokojninskega sklada vsaj 30 dni pred vplačilom prve premije posredovati osebne podatke zaposlenih, ki se vključujejo v pokojninski načrt

(3) Upravljavec v 15 dneh pred prvim vplačilom v pokojninski sklad članu izda obvestilo o vključitvi. Obvestilu priloži:

- pokojninski načrt;
- izjavo o naložbeni politiki;
- pravila upravljanja pokojninskega sklada.

(4) Upravljavec krovnega pokojninskega sklada ali zavarovalnica ali pokojninska družba, ki dodatno zavarovanje izvaja prek kritnih skladov z različnimi naložbenimi politikami, člana vključi v podsklad ali kritni sklad ustrezno starostni skupini tega člana. Hkrati z obvestilom o vključitvi se člana obvesti o možnosti izbire med posameznimi podskladi ali kritnimi skladi z različnimi naložbenimi politikami.

(5) Član ima pravico, da enkrat letno izbere drug podsklad v okviru krovnega pokojninskega sklada ali kritni sklad, ki izvaja naložbeno politiko, ustrezno starostni skupini tega člana, ali podsklad ali kritni sklad, ki izvaja manj agresivno naložbeno politiko kot podsklad ali kritni sklad, ki ustreza starostni skupini tega člana.

(6) Obvestilo o vključitvi iz tretjega odstavka tega člena vsebuje:

- osebne podatke člana: ime, priimek, rojstne podatke, enotno matično številko občana oziroma enotno matično številko tujca, naslov stalnega oziroma začasnega prebivališča, državljanstvo, davčno številko;
- ime in sedež delodajalca, ki financira pokojninski načrt;
- višino, način in obliko plačila premije;
- informacijo o tem, ali in kako se pri izbiri naložb upoštevajo okoljski in socialni dejavniki ter dejavniki upravljanja družb;

- informacije o donosnosti pokojninskega sklada za vsaj zadnjih pet poslovnih let oziroma za vsa leta delovanja pokojninskega sklada, kadar je to obdobje krajše od petih let;

- informacije o strukturi stroškov, ki se odtegnejo iz sredstev člana in pokojninskega sklada;

- podatek o tem, kje so na voljo dodatne informacije.

(7) Upravljavec pokojninskega sklada informacije iz tretjega in četrtega odstavka tega člena zagotovi v tiskani obliki, ali, kadar so izpolnjeni pogoji iz drugega do četrtega odstavka 250.a člena tega zakona, z uporabo elektronskih sredstev, vključno z nosilcem podatkov, ki članu ali osebi, ki prejema dodatno ali predčasno dodatno pokojnino iz dodatnega zavarovanja (v nadaljnjem besedilu: uživalec dodatne pokojnine) omogoča shranjevanje podatkov, naslovljenih osebno nanj, tako da so dostopni za poznejšo uporabo, dokler je potrebno za namene teh podatkov, in nespremenjeno predvajanje shranjenih podatkov (v nadaljnjem besedilu: trajni nosilec podatkov), ali prek spletne strani.

240. člen

(vključitev v individualno zavarovanje)

(1) Oseba se vključi v individualno zavarovanje po pokojninskem načrtu individualnega zavarovanja tako, da s posebno izjavo (v nadaljnjem besedilu: pristopna izjava) pristopi k pokojninskemu načrtu, ki ga izvaja izbrani pokojninski sklad in ko izvede prvo vplačilo.

(2) Upravljavec osebo, ki se želi vključiti v individualno zavarovanje, pred vključitvijo obvesti o:

1. značilnostih pokojninskega načrta;

2. pravilih upravljanja pokojninskega sklada;

3. tem, ali in kako se pri izbiri naložb upoštevajo okoljski in socialni dejavniki ter dejavniki upravljanja družb;

4. informacijah o donosnosti pokojninskega sklada za vsaj zadnjih pet poslovnih let oziroma za vsa leta delovanja pokojninskega sklada, kadar je to obdobje krajše od petih let;

5. informacijah o strukturi stroškov, ki se odtegnejo iz sredstev člana in pokojninskega sklada;

6. tem, kje so na voljo dodatne informacije.

(3) Če se pokojninski načrt iz prvega odstavka tega člena izvaja na podlagi krovnega vzajemnega pokojninskega sklada ali skupine kritnih skladov z različnimi naložbenimi politikami, član že v pristopni izjavi izbere tudi podsklad krovnega pokojninskega sklada ali kritni sklad, v katerega želi nalagati sredstva.

(4) Če član v primeru iz prejšnjega odstavka že v pristopni izjavi ne izbere podsklada ali kritnega sklada, se šteje, da je izbral podsklad ali kritni sklad, ki izvaja naložbeno politiko, ustrezno starostni skupini člana.

(5) Pristopna izjava iz prvega odstavka tega člena vsebuje:

- osebne podatke člana: ime, priimek, rojstne podatke, enotno matično številko; občana oziroma enotno matično številko tujca, naslov stalnega oziroma začasnega prebivališča, državljanstvo, davčno številko;

- višino, način in obliko plačila premije;

- podatke o upravičencih za primer smrti: ime, priimek, enotno matično številko občana oziroma enotno matično številko tujca, naslov prebivališča, davčno številko, delež odkupne vrednosti.

(6) Podrobnejšo vsebino pristopne izjave iz prejšnjega odstavka ter izjave o izbiri iz drugega odstavka tega člena predpiše Agencija za trg vrednostnih papirjev v primeru, ko je pokojninski sklad oblikovan kot vzajemni pokojninski sklad ali kot krovni pokojninski sklad ali Agencija za zavarovalni nadzor v primeru, ko je pokojninski sklad oblikovan kot kritni sklad.

(7) Za dan začetka individualnega zavarovanja se šteje prvi dan meseca, za katerega je izvedeno vplačilo.

245. člen

(višina minimalnega vplačila)

(1) Znesek vplačil kolektivnega zavarovanja, ki ga za posameznega člana v posameznem koledarskem letu plača delodajalec, ne sme biti nižji od 300 eurov.

(2) Če zavarovanec ni bil vključen v kolektivno zavarovanje celo leto, se znesek zniža sorazmerno glede na število mesecev vključitve.

(3) Znesek iz prvega odstavka tega člena se valorizira s koeficientom rasti povprečne mesečne bruto plače zaposlenih v Republiki Sloveniji od januarja do oktobra leta pred letom, za katero se opravi valorizacija, glede na enako obdobje predhodnega leta po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije. Višina valoriziranega zneska iz prvega odstavka tega člena se objavi na spletni strani ministrstva, pristojnega za delo.

250.a člen

(načela obveščanja)

(1) Upravljavec pokojninskega sklada zagotovi, da so informacije, ki jih zagotovi v zvezi s poslovanjem pokojninskega sklada:

1. redno posodobljene;
2. jasne, jedrnate in razumljive;
3. nezavajajoče, pri čemer mora biti zagotovljena dosledna uporaba besedišča in vsebine;
4. navedene v lahko berljivi obliki;
5. na voljo v slovenskem jeziku in
6. osebam, ki so upravičene do vključitve v pokojninski načrt (v nadaljnjem besedilu: potencialni član), članom in uživalcem dodatne pokojnine brezplačno zagotovljene, z uporabo elektronskih sredstev, vključno s trajnim nosilcem podatkov, spletne strani ali v tiskani obliki.

(2) Če so informacije potencialnim članom, članom in uživalcem dodatne pokojnine zagotovijo z uporabo elektronskih sredstev, vključno s trajnim nosilcem podatkov, mora biti to izvedeno primerno okoliščinam, v katerih poteka ali bo potekalo poslovanje med upravljavcem in članom.

(3) Če se informacije potencialnim članom, članom in uživalcem dodatne pokojnine zagotovijo prek spletne strani, morajo biti izpolnjeni naslednji pogoji:

- to je izvedeno primerno okoliščinam, v katerih poteka ali bo potekalo poslovanje med upravljavcem in članom,

- član mora biti po elektronski poti obveščen o naslovu spletne strani, na kateri lahko dostopa do podatkov, in

- podatki morajo biti na navedeni spletni strani dostopni toliko časa, kot se razumno pričakuje, da jih bo potencialni član, član ali uživalec dodatne pokojnine potreboval.

(4) Za namene tega člena se zagotavljanje podatkov z uporabo elektronskih sredstev šteje kot primerno okoliščinam, v katerih poteka ali bo potekalo poslovanje med upravljavcem in članom, če je mogoče dokazati, da ima član stalen dostop do interneta. Kot dokaz za to se šteje, da član upravljavcu pokojninskega sklada zagotovi naslov elektronske pošte za navedeno poslovanje.

(5) Član lahko prekliče, da ga upravljavec pokojninskega sklada obvešča z uporabo elektronskih sredstev, vključno s trajnim nosilcem podatkov, ali prek spletne strani.

255. člen

(objava zbirnih podatkov)

Minister, pristojen za delo, na spletni strani ministrstva enkrat letno po stanju na dan 31. decembra prejšnjega leta najkasneje do 1. maja tekočega leta objavi:

- število in naziv odobrenih pokojninskih načrtov, ki so oblikovani za posamezen pokojninski sklad, ter število in naziv pokojninskih načrtov za izplačevanje pokojninske rente;

- letno stopnjo donosa posameznega pokojninskega sklada;

- višino sredstev posameznega pokojninskega sklada;

- število članov posameznega pokojninskega sklada;

- višino povprečnega mesečnega vplačila.

260. člen

(upravljavska provizija, vstopni in izstopni stroški ter stroški prenosa)

(1) Upravljavec je upravičen do povračila vstopnih in izstopnih stroškov ter do letne provizije za upravljanje pokojninskega sklada v višini, določeni v pravilih upravljanja pokojninskega sklada.

(2) Vstopni stroški se obračunajo v odstotku od zneska vplačila in ne smejo znašati več kot 3 %.

(3) Izstopni stroški se obračunajo v odstotku od zneska izplačila in ne smejo znašati več kot 1 %.

(4) Pri prenosu sredstev med pokojninskimi skladi istega upravljavca, upravljavec ni upravičen do povrnitve administrativnih stroškov prenosa in vstopnih ter izstopnih stroškov.

(5) Pri prenosu sredstev med pokojninskimi skladi različnih upravljavcev v skladu z 248. členom tega zakona, upravljavec pokojninskega sklada, od katerega se sredstva prenašajo in upravljavec pokojninskega sklada h kateremu se sredstva prenašajo, nista upravičena do vstopnih in

izstopnih stroškov. Upravljavec pokojninskega sklada, od katerega se sredstva prenašajo je upravičen samo do povračila administrativnih stroškov prenosa v višini največ 15 eurov. Ti stroški se ne smejo obračunati od sredstev, ki se prenašajo, ampak jih poravna član ob vložitvi zahteve za prenos sredstev.

(6) Letna provizija za upravljanje pokojninskega sklada se določi v odstotku od povprečne letne čiste vrednosti sredstev pokojninskega sklada v skladu z določbami 308. člena tega zakona, in upoštevaje naložbeno politiko pokojninskega sklada, ne sme znašati več kot 1 %.

(7) Upravljavec krovnega pokojninskega sklada lahko za posamezne podsklade krovnega pokojninskega sklada ali posamezne kritne sklade skupine kritnih skladov, na podlagi katerih se izvaja naložbena politika življenjskega cikla, določi različne višine vstopnih in izstopnih stroškov ter provizije za upravljanje, vendar ne višjih kot je določeno v drugem, tretjem in šestem odstavku tega člena.

(8) Znesek iz drugega stavka petega odstavka tega člena se usklajuje v skladu z zakonom, ki ureja usklajevanje transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji.

272. člen

(vrste dovoljenih naložb)

(1) Glede vrste dovoljenih naložb pokojninskega sklada se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja investicijske sklade in družbe za upravljanje, ki veljajo za vzajemni sklad, če ni s tem zakon določeno drugače.

(2) Premoženje pokojninskega sklada lahko predstavljajo denarni depoziti pri kreditnih institucijah, če so izpolnjeni pogoji iz prejšnjega odstavka razen pogoj, ki se nanaša na ročnost denarnega depozita.

(3) Upravljavec pokojninskega sklada lahko za račun pokojninskega sklada sklepa transakcije z izvedenimi finančnimi instrumenti samo kot tehniko upravljanja sredstev iz 276. člena tega zakona, in sicer za zniževanje tveganj iz naslova upravljanja premoženja pokojninskega sklada.

(4) Ne glede na prvi odstavek tega člena lahko naložbe pokojninskega sklada predstavljajo tudi nepremičnine:

- če so vpisane v zemljiški knjigi ali drugi javni knjigi v Republiki Sloveniji ali državi podpisnici Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru;
- če dajejo donos ali je v zvezi z njimi mogoče pričakovati donos;
- če je bila nakupna cena določena na podlagi cenitve cenilca pooblaščenega ocenjevalca, imenovanega v skladu z zakonom, ki ureja revidiranje;
- če je prosta vseh bremen, razen stvarnih služnosti.

(5) Ne glede na prvi odstavek tega člena so lahko naložbe pokojninskega sklada tudi:

- finančni instrumenti, ki jih izda ali za katere jamči Evropska investicijska banka v okviru Evropskega sklada za strateške naložbe;
- enote evropskih dolgoročnih investicijskih skladov, evropskih skladov za socialno podjetništvo in evropskih skladov tveganega kapitala.

(6) Ne glede na prvi odstavek tega člena lahko naložbe pokojninskega sklada predstavljajo tudi zadolžnice, ki jih je izdal izdajatelj s sedežem v državi podpisnici Sporazuma o evropskem gospodarskem prostoru ali državi članici OECD.

(7) Podrobnejša pravila glede vrste dovoljenih naložb, ki upoštevajo naravo dodatnega zavarovanja, predpiše Agencija za trg vrednostnih papirjev.

274. člen

(naložbe v enote ali delnice odprtih investicijskih skladov)

(1) Ne glede na 272. člen tega zakona ima lahko pokojninski sklad največ 10 % vrednosti sredstev naloženih v enote posameznega odprtega investicijskega sklada.

(2) Naložbe pokojninskega sklada v enote odprtih investicijskih skladov, katerih poslovanje ni usklajeno z določbami Direktive UCITS, skupaj ne smejo presegati 30 % sredstev pokojninskega sklada.

(3) Ne glede na 272. člen tega zakona ima pokojninski sklad lahko naložena sredstva v enote kateregakoli odprtega investicijskega sklada, pod pogojem, da ima ta investicijski sklad skupno največ 10 % vrednosti sredstev naloženih v enote odprtih investicijskih skladov in imajo takšno omejitev vlaganja v enote odprtih investicijskih skladov izrecno navedeno v svojih pravilih upravljanja ali v statutu.

(4) Pokojninski sklad ima lahko sredstva naložena v enote odprtih investicijskih skladov, ki jih upravlja neposredno ali posredno, s prenosom upravljanja na drugo osebo isti upravljavec, ali katerakoli druga pravna oseba, s katero je upravljavec povezan, kot je to določeno v zakonu, ki ureja investicijske sklade in družbe za upravljanje, samo pod pogojem, da za takšno nalaganje upravljavec pridobi soglasje Agencije za trg vrednostnih papirjev ali Agencije za zavarovalni nadzor.

(5) Če upravljavec pokojninskega sklada ali oseba, ki deluje v njegovem imenu, v zvezi z nalaganjem sredstev pokojninskega sklada v enote investicijskega sklada prejme provizijo ali drug denarni znesek, ga nemudoma vplača v premoženje pokojninskega sklada. Takšno vplačilo povečuje sredstva pokojninskega sklada.

(6) Za soglasje iz četrtega odstavka tega člena se šteje soglasje, ki ga Agencija za trg vrednostnih papirjev ali Agencija za zavarovalni nadzor izda k pravilom upravljanja pokojninskega sklada. Agencija za trg vrednostnih papirjev ali Agencija za zavarovalni nadzor izda takšno soglasje kadar pravila upravljanja pokojninskega sklada določajo, da pokojninski sklad, ki bo nalagal sredstva v enote odprtih investicijskih skladov, ki jih upravlja neposredno ali posredno, s prenosom upravljanja na tretje osebe, isti upravljavec, ali katerakoli druga pravna oseba, s katero je upravljavec povezan, ne bo zavezan k plačilu nobenih vstopnih in izstopnih stroškov povezanih s tovrstno naložbo.

(7) Ne glede na prvi odstavek tega člena lahko naložbe pokojninskega sklada v enote posameznega odprtega investicijskega sklada, katerega poslovanje je usklajeno z določbami Direktive UCITS, predstavljajo tudi do največ 50 % vrednosti sredstev pokojninskega sklada.

(8) Pravila upravljanja pokojninskega sklada iz prejšnjega odstavka vsebujejo izrecno navedbo o takšni naložbeni politiki ter v zvezi s tem število in lastnosti odprtih investicijskih skladov v katere bodo naložena sredstva pokojninskega sklada v deležu, ki presega omejitev iz prvega odstavka tega člena, vključno z navedbo največje višine upravljavske provizije posameznega tipa odprtega investicijskega sklada, v katerega bodo naložena sredstva pokojninskega sklada v povečanem obsegu.

(9) Letno poročilo pokojninskega sklada, ki ima v enote odprtih investicijskih skladov skupaj naloženih več kot 20 % svojih sredstev, vsebuje tudi informacijo o višini upravljavske provizije vsakega izmed odprtih investicijskih skladov, v enote katerega ima pokojninski sklad naloženih več kot 5 % svojih sredstev.

(10) Pokojninskemu skladu, katerega sredstva so naložena tudi v enote odprtih investicijskih skladov, sredstev odprtega investicijskega sklada ni treba seštevati ali upoštevati pri izračunavanju omejitev izpostavljenost iz naslova naložb pokojninskega sklada iz 273. člena tega zakona.

(11) Agencija za trg vrednostnih papirjev s podrobnejšimi pravili določi dodatne pogoje v zvezi z naložbami v enote oziroma delnice drugih investicijskih skladov.

275. člen

(prepoved pomembnega vpliva na upravljanje izdajatelja)

(1) Upravljavec za račun pokojninskih skladov, ki jih upravlja, skupno ne sme pridobiti deleža delnic z glasovalnimi pravicami, z uresničevanjem katerih bi lahko pomembneje vplival na upravljanje ali upravo izdajatelja. V ta delež se vštevajo tudi delnice z glasovalnimi pravicami, ki jih upravljavec pridobi za račun drugega premoženja, ki ga upravlja.

(2) Agencija za trg vrednostnih papirjev podrobneje določi merila za opredelitev pomembnega vpliva iz prejšnjega odstavka.

(3) Ne glede na prvi odstavek tega člena ima lahko posamezni pokojninski sklad:

1. največ 10 % vseh delnic posameznega izdajatelja brez glasovalne pravice;
2. največ 10 % vseh dolžniških vrednostnih papirjev posameznega izdajatelja;
3. največ 10 % instrumentov denarnega trga posameznega izdajatelja;
4. največ 25 % enot posameznega odprtega investicijskega sklada.

(4) Omejitve iz 2., 3. in 4. točke prejšnjega odstavka je dovoljeno prekoračiti le v času pridobitve teh finančnih instrumentov, za katere poteka postopek prve prodaje, če njihove vrednosti še ni mogoče natančno izračunati.

(5) Prvi in tretji odstavek tega člena se ne uporabljata za prenosljive vrednostne papirje in instrumente denarnega trga, ki jih izda ali za katere jamči Republika Slovenija, njena lokalna ali regionalna skupnost, država članica, njena lokalna ali regionalna skupnost, tretja država s seznama, ki ga določi Agencija za tg vrednostnih papirjev iz sedmega odstavka 272. člena tega zakona oziroma mednarodna organizacija, ki ji pripada vsaj ena država članica.

(6) Ne glede na prvi odstavek tega člena upravljavec za račun pokojninskih skladov, ki jih upravlja, pri skrbniku, ki za te pokojninske sklade opravlja skrbniške storitve, skupno ne sme pridobiti kvalificiranega deleža, ki predstavlja posredno ali neposredno imetništvo poslovnega deleža, delnic ali drugih pravic v pravni osebi na podlagi katerih imetnik pridobi:

- najmanj 10 % delež glasovalnih pravic ali najmanj 10 % delež v kapitalu te pravne osebe, ali
- delež glasovalnih pravic ali delež v kapitalu te pravne osebe, ki je manjši od 10 %, vendar mu že ta omogoča pomemben vpliv na upravljanje te pravne osebe.

278. člen

(posli z osebami povezanimi z upravljavcem pokojninskega sklada in posli s skrbnikom)

(1) Upravljavec pokojninskega sklada ne sme, če ta zakon ne določa drugače, skleniti pravnega posla, katerega predmet je ali bi postal naložba pokojninskega sklada, ki ga upravlja:

1. z osebo, ki je povezana z upravljavcem pokojninskega sklada;

2. s skrbnikom, ki za pokojninski sklad opravlja skrbniške storitve.

(2) Prepoved iz prejšnjega odstavka ne velja za:

- posle, sklenjene z Republiko Slovenijo, katerih predmet so vrednostni papirji oziroma instrumenti denarnega trga, če je njihov izdajatelj Republika Slovenija oziroma Banka Slovenije;

- posle, katerih predmet so naložbe pokojninskega sklada, sklenjene na organiziranem trgu vrednostnih papirjev pod pogojem, da stranki posla druga drugi nista bili oziroma ne moreta biti znani vnaprej;

- sprejem prevzemne ponudbe po zakonu, ki ureja prevzeme, katerih predmet so delnice, katerih imetnik je pokojninski sklad;

- posle, katerih predmet so vrednostni papirji oziroma instrumenti denarnega trga, če je njihov izdajatelj Republika Slovenija oziroma Banka Slovenije, ki jih upravljavec pokojninskega sklada za račun pokojninskega sklada sklene z osebo iz prejšnjega odstavka, ki v poslu nastopa v vlogi primarnega vpisnika oziroma vzdrževalca trga s temi finančnimi instrumenti, ti posli pa se izvedejo pod splošnimi tržnimi pogoji ali pod pogoji, ki so ugodnejši za pokojninski sklad, upoštevaje stroške in provizije v zvezi s tem ter druge naložbene možnosti.

(3) Ne glede na 1. točko prvega odstavka tega člena lahko upravljavec pokojninskega sklada z osebo, ki je z njo povezana na način, da upravljavec pokojninskega sklada in ta oseba sicer ne bi bili povezani osebi, če ne bi bila z njima povezana Republika Slovenija, sklepa:

- denarne depozite,

- posle, katerih predmet so vrednostni papirji oziroma instrumenti denarnega trga v postopku njihove prve prodaje, kot jo opredeljuje zakon o trgu finančnih instrumentov, če je njihov izdajatelj ta oseba,

če se ti depoziti ali posli izvedejo pod splošnimi tržnimi pogoji ali pod pogoji, ki so ugodnejši za pokojninski sklad, upoštevaje stroške in provizije v zvezi s tem ter druge naložbene možnosti.

(4) Ne glede na 2. točko prvega odstavka tega člena lahko upravljavec pokojninskega sklada sklepa s skrbnikom denarne depozite, posle, katerih predmet so vrednostni papirji oziroma instrumenti denarnega trga v postopku njihove prve prodaje, kot jo opredeljuje zakon o trgu finančnih instrumentov, če je njihov izdajatelj skrbnik, pod pogojem, da:

1. skrbnik pokojninskega sklada nima kvalificiranega deleža v upravljavcu, ki upravlja ta pokojninski sklad;

2. skrbnik in upravljavec sprejmeta pravila, s katerimi opredelita možne oblike nasprotja interesov v primeru takšnih naložb pokojninskega sklada ter načine omejitve teh nasprotij interesov;

3. se ti depoziti ali posli izvedejo pod splošnimi tržnimi pogoji ali pod pogoji, ki so ugodnejši za pokojninski sklad, upoštevaje stroške in provizije v zvezi s tem ter druge naložbene možnosti.

(5) Upravljavec pokojninskega sklada ob sklenitvi pogodbe o opravljanju skrbniških storitev obvesti skrbnika o osebah, ki so povezane z njim in ga tekoče obvešča o spremembah teh povezav.

(6) V letnem poročilu pokojninskega sklada mora biti razkrit odstotek sredstev pokojninskega sklada, vloženih skupaj v depozite in finančne instrumente, katerih izdajatelj je skrbnik tega pokojninskega sklada ali oseba, povezana z upravljavcem tega pokojninskega sklada.

(7) O naložbah oziroma poslih iz tega člena skrbnik pokojninskega sklada poroča Agenciji za trg vrednostnih papirjev v primeru, da je pokojninski sklad oblikovan kot vzajemni pokojninski sklad ali krovni pokojninski sklad, ali Agenciji za zavarovalni nadzor v primeru, da je pokojninski sklad oblikovan kot kritni sklad ali kot skupina kritnih skladov, na podlagi katerih se izvaja naložbena politika življenjskega cikla.

(8) Posli iz tega člena so predmet rednega letnega revizijskega pregleda poslovanja pokojninskega sklada. Revizor v svojem poročilu napiše mnenji o izpolnjenosti pogojev iz tega člena in o tem, ali sta skrbnik investicijskega sklada in upravljavec pri takšni naložbi ravnala v najboljšem interesu članov.

311. člen

(naložbena politika življenjskega cikla člana)

(1) Upravljavec, ki upravlja krovni pokojninski sklad v okviru treh podskladov, izvaja naložbeno politiko življenjskega cikla člana.

(2) Podskladi krovnega pokojninskega sklada iz prejšnjega odstavka se med seboj razlikujejo po naložbeni politiki, ki je upoštevajoč namen dodatnega zavarovanja in načela tega zakona, ustrezno prilagojena ciljni starostni skupini članov, katerim je posamezni podsklad namenjen.

(3) Upravljavec krovnega pokojninskega sklada v pravilih upravljanja krovnega pokojninskega sklada za vsakega izmed podskladov iz prvega odstavka tega člena določi ciljno starostno skupino, kateri je podsklad namenjen, in najnižji dovoljeni delež sredstev podsklada, naložen v nizko tvegane finančne instrumente.

(4) Upravljavec naložbeno politiko življenjskega cikla člana iz prvega odstavka tega člena izvaja tako, da vplačila v dobro člana, prispela na poseben denarni račun krovnega pokojninskega sklada, razporeja na posebni denarni račun podsklada iz prvega odstavka tega člena, ki je namenjen starostni skupini, v katero se član uvršča. Upravljavec prenese odkupno vrednost premoženja na osebnem računu člana v podsklad istega krovnega sklada, namenjen ustrezni višji starostni skupini članov, najkasneje v roku treh let od prvega naslednjega obračunskega dne po dnevu, ko član dopolni mejno starost starostne skupine podsklada. Upravljavec sredstva prenese v enkratnem znesku in brez stroškov za člana pri čemer pri odločitvi za prenos zasleduje cilj največje ekonomske koristi za člana. Upravljavec vsa nova vplačila v dobro člana, prejeta od dneva, ko član dopolni mejno starost starostne skupine podsklada, razporeja na denarni račun podsklada, ki je namenjen ustrezni višji starostni skupini članov, v katero se član po novem uvršča.

(5) Ne glede na prejšnji odstavek ima član posameznega podsklada iz prvega odstavka tega člena pravico, da enkrat letno izbere drug podsklad krovnega pokojninskega sklada, pri čemer pa ta podsklad ne sme biti namenjen mlajši starostni skupini članov od starostne skupine, kateri član pripada.

313. člen

(zajamčena vrednost sredstev in rezervacije za nedoseganje zajamčene vrednosti sredstev)

(1) Upravljavec, ki zagotavlja zajamčeno donosnost na čisto vplačilo dodatnega zavarovanja na vsak obračunski dan izračuna vrednost sredstev člana in zajamčeno vrednost sredstev člana na način, določen v drugem odstavku tega člena. Določbe tega člena veljajo za vzajemni pokojninski sklad in za podsklad krovnega pokojninskega sklada, za katera upravljavec zagotavlja zajamčeno vrednost sredstev.

(2) Vrednost sredstev člana vzajemnega pokojninskega sklada, vplačanih v vzajemni pokojninski sklad oziroma podsklad krovnega pokojninskega sklada, v katerem upravljavec zagotavlja

zajamčeno vrednost sredstev, je enaka zmnožku vrednosti enote premoženja in števila enot premoženja na osebnem računu člana vzajemnega pokojninskega sklada v tem skladu oziroma podskladu, po stanju na obračunski dan.

(3) Zajamčena vrednost sredstev člana je enaka vsoti njegovih čistih vplačil, vplačanih v vzajemni pokojninski sklad oziroma podsklad krovnega pokojninskega sklada, v katerem upravljavec zagotavlja zajamčeno donosnost, povečanih za zajamčeno donosnost iz drugega odstavka prejšnjega člena, od obračunskega dneva posameznega čistega vplačila do dneva, na katerega se izračunava zajamčena vrednost sredstev člana.

(4) Če je vrednost sredstev člana na obračunski dan nižja od zajamčene vrednosti njegovih sredstev, upravljavec oblikuje rezervacije oziroma vzpostavi obveznosti v višini nedoseganja zajamčene vrednosti sredstev pokojninskega sklada (v nadaljnjem besedilu: rezervacije).

(5) Rezervacije so enake vsoti vseh primanjkljajev vrednosti sredstev člana in zajamčene vrednosti sredstev člana na posamezni obračunski dan.

(6) Zajamčena vrednost sredstev ne sme presegati dejanske čiste vrednosti sredstev vzajemnega pokojninskega sklada oziroma podsklada krovnega pokojninskega sklada, v katerem upravljavec zagotavlja zajamčeno donosnost, za več kot 10 % dejanske čiste vrednosti sredstev sklada. Kadar zajamčena vrednost sredstev preseže 110 % dejanske čiste vrednosti sredstev vzajemnega pokojninskega sklada oziroma podsklada krovnega pokojninskega sklada, v katerem upravljavec zagotavlja zajamčeno donosnost, upravljavec najkasneje v 15 delovnih dneh od zadnjega obračunskega dne na denarni račun pokojninskega sklada vplača denarna sredstva v višini, ki zagotavljajo izpolnjevanje pogoja iz prejšnjega stavka.

(7) Ne glede na določbe prejšnjega odstavka, upravljavec ne vplača denarnih sredstev v primeru, ko je skupna vrednost presežka zajamčene vrednosti sredstev nad dejansko čisto vrednostjo sredstev, skupaj za vse sklade, ki jih upravlja in za katere zagotavlja zajamčeno donosnost na vplačano čisto premijo, nižja od 20 % kapitala upravljavca, namenjenega za pokrivanje kapitalskih zahtev. Kapital upravljavca, namenjenega za pokrivanje kapitalskih zahtev, se določa za pokojninsko družbo v skladu z zakonom, ki ureja prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje, za zavarovalnice v skladu z zakonom, ki ureja poslovanje zavarovalnic s sedežem v Republiki Sloveniji in za banke v skladu z zakonom, ki ureja poslovanje kreditih institucij s sedežem v Republiki Sloveniji.

(8) Upravljavec pokojninskega sklada uporabi rezervacije šele v primeru izplačila odkupne vrednosti premoženja, katerega odkupna vrednost je nižja od zajamčene vrednosti sredstev člana vzajemnega pokojninskega sklada oziroma podsklada, v katerem upravljavec zagotavlja zajamčeno donosnost. Upravljavec razliko med obema izplača v breme oblikovanih rezervacij.

(9) Upravljavec pokojninskega sklada, ki zagotavlja zajamčeno donosnost na čisto vplačilo, mora v višini rezervacij za nedoseganje zajamčene donosnosti vzpostaviti ločeno evidenco sredstev, ki po vrsti naložb ustrezajo naložbeni politiki vzajemnega pokojninskega sklada.

(10) Na premoženje rezervacij iz prejšnjega odstavka je dovoljena izvršba samo za poplačilo terjatev člana pokojninskega sklada.

(11) O višini kapitala upravljavca, o višini rezervacij in strukturi naložb iz naslova teh rezervacij mora upravljavec mesečno poročati Agenciji za trg vrednostnih papirjev oziroma Agenciji za zavarovalni nadzor. Agencija za trg vrednostnih papirjev za pokojninski sklad, oblikovan kot vzajemni pokojninski sklad ali kot krovni pokojninski sklad in Agencija za zavarovalni nadzor za pokojninski sklad, oblikovan kot kritni sklad, predpišeta podrobnejšo vsebino, način in roke poročanja upravljavca.

(12) Rezervacije so predmet pregleda pooblaščenega revizorja. Revizor pregleda rezervacije po stanju na dan 31. decembra ter po stanju na dva naključna datuma v poslovnem letu.

(13) Ne glede na določbe ZPISPID se določbe prvega do dvanajstega odstavka tega člena uporabljajo tudi za upravljanje Prvega pokojninskega sklada RS.

321. člen

(preoblikovanje vzajemnega pokojninskega sklada s prenosom premoženja)

(1) Vzajemni pokojninski sklada se preoblikuje s prenosom celotnega premoženja na drug že obstoječ vzajemni pokojninski sklad.

(2) Za postopek preoblikovanja vzajemnih pokojninskih skladov iz prejšnjega odstavka se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja poslovanje investicijskih skladov in družb za upravljanje, ki veljajo za združitev vzajemnih skladov.

324. člen

(naložbena politika življenjskega cikla člana)

(1) V primeru, da upravljavec pokojninskega sklada izvaja naložbeno politiko življenjskega cikla člana, v ta namen oblikuje skupino treh kritnih skladov dodatnega zavarovanja.

(2) Kritni skladi iz prejšnjega odstavka se med seboj razlikujejo po naložbeni politiki, ki upošteva namen dodatnega zavarovanja in načela tega zakona.

(3) Če član izbere naložbeno politiko življenjskega cikla, bo upravljavec pokojninskega sklada v skladu s pravili upravljanja in glede na starost člana vplačana sredstva v dodatno zavarovanje razporedil v sklad, ki je namenjen starostni skupini, v katero se član uvršča.

(4) Upravljavec naložbeno politiko življenjskega cikla člana iz prvega odstavka tega člena izvaja tako, da vplačila v dobro člana razporeja na denarni račun kritnega sklada iz prvega odstavka tega člena, ki je namenjen starostni skupini, v katero se član uvršča. Upravljavec prenese odkupno vrednost premoženja na osebnem računu člana v kritni sklad, namenjen ustrezni višji starostni skupini članov, najkasneje v roku treh let od prvega naslednjega obračunskega dne po dnevu, ko član dopolni mejno starost starostne skupine kritnega sklada. Upravljavec sredstva prenese v enkratnem znesku in brez stroškov za člana, pri čemer pri odločitvi za prenos zasleduje cilj največje ekonomske koristi za člana. Upravljavec vsa nova vplačila v dobro člana, prejeta od dneva, ko član dopolni mejno starost starostne skupine kritnega sklada, razporeja na denarni račun kritnega sklada, ki je namenjen ustrezni višji starostni skupini članov, v katero se član po novem uvršča.

(5) Ne glede na prejšnji odstavek ima član posameznega kritnega sklada iz prvega odstavka tega člena pravico, da enkrat letno izbere drugačno razporeditev sredstev, pri čemer pa ta ne sme biti bolj tvegana od razporeditve v skladu s politiko življenjskega cikla.

329. člen

(pravno organizacijska oblika in uporaba določb)

(1) Pokojninska družba je finančna družba, organizirana kot delniška družba.

(2) Če ni s tem zakonom drugače določeno, se za poslovanje pokojninske družbe uporablja zakon, ki ureja zavarovalništvo, in predpisi, izdani na njegovi podlagi glede kvalificiranega deleža in udeležbe, nadrejene in podrejene družbe, obvladovanja in razmerij povezanosti, statusnih določb zavarovalnice, razen določb, ki se nanašajo na vzajemno delniško družbo, upravljanja tveganj, varovanja zaupnih podatkov in nadzora nad zavarovalnicami.

331.č člen

(dodatni kapital)

(1) Pri izračunu dodatnega kapitala pokojninske družbe se upoštevajo naslednje postavke:

- vplačani osnovni kapital na podlagi kumulativnih prednostnih delnic;
- kapitalske rezerve, povezane s kumulativnimi prednostnimi delnicami;
- podrejeni dolžniški instrumenti;
- druge postavke.

(2) Postavke iz prejšnjega odstavka se pri izračunu dodatnega kapitala upoštevajo največ v obsegu, določenem s predpisom iz 331.e člena tega zakona glede na nižjega izmed zneskov kapitala pokojninske družbe iz prejšnjega člena ali zneskov minimalnega kapitala pokojninske družbe iz 331.f člena tega zakona. Med druge postavke iz četrte alineje prejšnjega odstavka se na podlagi zahteve pokojninske družbe, podprte z ustreznimi dokazili, in z dovoljenjem Agencije za zavarovalni nadzor šteje:

- vrednost matematične rezervacije, ki v izračunu ne upošteva ali delno upošteva strošek pridobivanja dodatnih pokojninskih zavarovanj iz premijskega izračuna, zmanjšana za matematično rezervacijo, ki v izračunu upošteva strošek pridobivanja dodatnih pokojninskih zavarovanj iz premijskega izračuna. Stroški pridobivanja zavarovanj v izračunu matematične rezervacije ne smejo presegati 3,5 % od zavarovalne vsote. V izračunu razlik matematičnih rezervacij se negativne vrednosti postavijo na nič;
- skrite čiste rezerve, ki izhajajo iz vrednotenja sredstev, če takšne skrite rezerve nimajo narave izjeme;
- polovica nevplačanega vpoklicanega kapitala pokojninske družbe.

(3) Podrejeni dolžniški instrumenti so vrednostni papirji in drugi finančni instrumenti, iz katerih ima imetnik v primeru stečaja oziroma likvidacije izdajatelja pravico do poplačila šele po poplačilu drugih upnikov izdajatelja ali ki so glede dospelosti in drugih lastnosti primerni za pokrivanje morebitnih izgub zaradi tveganj, ki jim je pri poslovanju izpostavljena pokojninska družba.

331.e člen

(predpis o obvladovanju tveganj)

Agencija za zavarovalni nadzor predpiše podrobnejša pravila za obvladovanje tveganj pokojninskih družb, s katerimi določi:

1. način in obseg upoštevanja posameznih postavk pri izračunu kapitala in kapitalske ustreznosti,
2. podrobnejše lastnosti in vrste postavk, ki se upoštevajo pri izračunu kapitala in kapitalske ustreznosti,
3. podrobnejše lastnosti podrejenih dolžniških instrumentov iz tretjega odstavka 331.č člena tega zakona in nelikvidnih sredstev iz drugega odstavka prejšnjega člena,
4. podrobnejša pravila za izračun minimalnega kapitala iz 331.f člena tega zakona,

5. podrobnejša pravila in minimalne standarde, lahko pa tudi metodologijo, za izračun zavarovalno-tehničnih rezervacij,

6. podrobnejše vrste in lastnosti premoženja kritnega sklada iz tretje in četrte alineje petega odstavka 332.č člena tega zakona ter podrobnejša pravila za razpršitev in omejitev teh naložb, njihovo vrednotenje in njihovo usklajenost,

7. podrobnejši način izračuna količnikov likvidnosti in najmanjši obseg likvidnosti.

332.č člen

(kritni sklad)

(1) Kritni sklad je premoženje, namenjeno kritju prihodnjih obveznosti in morebitnih izgub zaradi tveganj, ki izhajajo iz poslov dodatnih pokojninskih zavarovanj, ki jih opravlja pokojninska družba in v zvezi s katerimi je pokojninska družba dolžna izračunati zavarovalno-tehnične rezervacije.

(2) Vrednost premoženja kritnega sklada pokojninske družbe je vedno najmanj enaka višini izračunanih zavarovalno-tehničnih rezervacij.

(3) Na premoženje kritnega sklada je dovoljena izvršba samo za zavarovanje oziroma poplačilo terjatve zavarovalca, zavarovanca ali drugega upravičenca iz zavarovalne pogodbe, v zvezi s katero je bil oblikovan kritni sklad.

(4) Pokojninska družba premoženje kritnega sklada upravlja ločeno od drugega premoženja.

(5) Pokojninska družba oblikuje poseben kritni sklad za vsako od naslednjih vrst zavarovanj:

- za dodatno pokojninsko zavarovanje, pri katerem se odkupna vrednost izračunava na podlagi sorazmernega deleža zavarovanca v donosu kritnega sklada oziroma na podlagi pripisa dobička,

- za dodatno pokojninsko zavarovanje, pri katerem se odkupna vrednost izračunava glede na vrednost enot premoženja kritnega sklada, ki je razdeljeno na enote premoženja,

- za dodatno invalidsko in dodatno družinsko pokojnino,

- za izplačevanje pokojninskih rent.

(6) Kadar pokojninska družba oblikuje več kritnih skladov, se določbe tega zakona o kritnem skladu in poplačilu iz premoženja kritnega sklada uporabljajo ločeno za vsakega od kritnih skladov te družbe.

(7) Pokojninska družba ob koncu vsakega trimesečja za račun kritnega sklada pridobi dodatno premoženje, če je to potrebno zaradi uskladitve vrednosti premoženja kritnega sklada z višino izračunanih zavarovalno-tehničnih rezervacij.

(8) Ne glede na drugi in sedmi odstavek tega člena je vrednost premoženja kritnega sklada iz prve in druge alineje petega odstavka tega člena, za katerega pokojninska družba zagotavlja zajamčeno donosnost, skupaj s premoženjem, ki ga za kritje rezervacij za nedoseganje zajamčene vrednosti sredstev omenjenega kritnega sklada pokojninska družba oblikuje v skladu s 313. členom tega zakona, najmanj enaka višini zavarovalno-tehničnih rezervacij.

332.e člen

(upravljanje likvidnosti)

(1) Pokojninska družba gospodari z viri in naložbami tako, da je v vsakem trenutku sposobna izpolniti vse dospele obveznosti.

(2) Pokojninska družba za zavarovanje pred likvidnostnim tveganjem oblikuje in izvaja politiko rednega upravljanja likvidnosti, ki obsega:

- načrtovanje pričakovanih znanih in morebitnih denarnih odtokov in zadostnih denarnih pritokov zanje;
- redno spremljanje likvidnosti;
- sprejemanje ustreznih ukrepov za preprečitev oziroma odpravo vzrokov nelikvidnosti.

(3) Pokojninska družba tekoče izračunava količnike likvidnosti sredstev.

333.a člen

(trden in zanesljiv sistem upravljanja)

(1) Pokojninska družba vzpostavi in uresničuje trden in zanesljiv sistem upravljanja, ki obsega najmanj:

1. pregledno organizacijsko strukturo z natančno opredeljenimi, preglednimi in doslednimi notranjimi razmerji glede odgovornosti;
2. učinkovit sistem prenosa informacij;
3. obravnavo okoljskih in socialnih dejavnikov ter dejavnikov upravljanja, povezanimi z naložbenimi sredstvi pri naložbenih odločitvah;
4. učinkovito in v organizacijsko strukturo ter procese odločanja pokojninske družbe integrirano funkcijo upravljanja tveganj, funkcijo spremljanja skladnosti, funkcijo notranje revizije in aktuarsko funkcijo;
5. strategijo, pisna pravila, procese in postopke upravljanja tveganj;
6. ukrepe za zagotovitev rednega in stalnega poslovanja, ki so skladni z njenimi sistemi, viri in postopki, med katere spada tudi izdelava kriznega načrta.

(2) Pokojninska družba ima pisno opredeljena pravila sistema upravljanja, ki določajo najmanj način upravljanja tveganj, sistem notranjih kontrol, notranjo revizijo, aktuarsko funkcijo in izločene posle, če pokojninska družba del poslovanja prenese na drugo osebo. Pravila sistema upravljanja so pregledna in razumljiva.

(3) Pravila sistema upravljanja so predmet rednega, najmanj letnega pregleda. Pravila sistema upravljanja potrdi uprava pokojninske družbe s soglasjem nadzornega sveta pokojninske družbe.

(4) Sistem upravljanja je sorazmeren velikosti, naravi, obsegu in zahtevnosti poslov pokojninske družbe.

333.c člen

(nosilci ključnih funkcij)

(1) Nosilci ključnih funkcij pokojninske družbe so osebe, ki so odgovorne za ključne funkcije pokojninske družbe.

(2) Nosilec ključne funkcije je lahko le oseba, ki izpolnjuje naslednje pogoje:

1. je ustrezno strokovno usposobljena in ima lastnosti in izkušnje, potrebne za zanesljivo in preudarno opravljanje nalog ključne funkcije;

2. ni bila pravnomočno obsojena zaradi naklepnega kaznivega dejanja in zoper njo ni bila vložena pravnomočna obtožnica zaradi naklepnega kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti;

3. nad njo ni bil začet postopek osebnega stečaja;

4. ni oseba, ki v pokojninski družbi opravlja funkcijo člana uprave ali prokurista;

5. ni oseba, za katero je Agencija za zavarovalni nadzor v zadnjih petih letih zavarovalnici ali pokojninski družbi pravnomočno naložila odvzem pooblastila za ključno funkcijo zaradi hujše kršitve določb zakona, ki ureja zavarovalništvo, glede upravljanja tveganj ali glede nadzora, upravljanja tveganj in razkritij na ravni skupine oziroma za katero je Agencija za zavarovalni nadzor v zadnjih petih letih pokojninski družbi pravnomočno naložila razrešitev imenovanega pooblaščenega aktuarja zaradi hujše kršitve nalog pooblaščenega aktuarja, določenih v 604. členu Zakona o zavarovalništvu (Uradni list RS, št. 93/15 in 9/19) oziroma za katero je Agencija za zavarovalni nadzor v zadnjih petih letih pokojninski družbi pravnomočno naložila odvzem pooblastila za ključno funkcijo zaradi hujše kršitve nalog nosilca ključne funkcije, določenih v tem zakonu;

6. je oseba dobrega ugleda in integritete.

(3) Uprava s soglasjem nadzornega sveta pokojninske družbe pooblasti nosilce ključnih funkcij.

(4) O podelitvi pooblastila nosilcu ključne funkcije pokojninska družba v osmih dneh od podelitve pooblastila obvesti Agencijo za zavarovalni nadzor. V obvestilu poda tudi utemeljitve glede primernosti novo pooblaščenega nosilca ključne funkcije.

(5) Če v zvezi z nosilcem ključne funkcije nastopijo okoliščine, da nosilec ključne funkcije ne izpolnjuje več pogojev iz drugega odstavka tega člena, mu pokojninska družba odvzame pooblastilo za ključno funkcijo.

(6) Pokojninska družba v osmih dneh od dneva odvzema pooblastila nosilcu ključne funkcije oziroma prenehanja opravljanja nalog nosilca ključne funkcije Agencijo za zavarovalni nadzor pisno obvesti o razlogih, ki so privedli do odvzema pooblastila nosilcu ključne funkcije oziroma prenehanja opravljanja nalog nosilca ključne funkcije.

(7) Nosilec ključne funkcije v osmih dneh od dneva, ko je po lastni volji prenehal opravljati naloge ključne funkcije, obvesti Agencijo za zavarovalni nadzor o razlogih za prenehanje opravljanja nalog ključne funkcije.

(8) V primeru odvzema pooblastila nosilcu ključne funkcije oziroma prenehanja opravljanja nalog nosilca ključne funkcije pokojninska družba pooblasti novega nosilca ključne funkcije v najkrajšem možnem času, vendar najpozneje v treh mesecih od dneva odvzema pooblastila nosilcu ključne funkcije oziroma od dneva prenehanja opravljanja nalog ključne funkcije.

(9) Za ugotavljanje in nadzor nad izpolnjevanjem pogojev nosilcev ključnih funkcij Agencija za zavarovalni nadzor in pokojninska družba pridobita podatke iz 2. točke drugega odstavka tega člena od nosilca ključne funkcije ali iz kazenske evidence.

(10) Za namen ugotavljanja in nadzora izpolnjevanja pogojev nosilcev ključnih funkcij Agencija za zavarovalni nadzor in pokojninska družba pridobita podatke iz 3. točke drugega odstavka tega člena iz poslovnega registra oziroma druge evidence.

(11) Za osebe, ki niso državljani Republike Slovenije, Agencija za zavarovalni nadzor in zavarovalnica pridobita kot zadosten dokaz glede 2. in 3. točke drugega odstavka tega člena enakovredne dokumente pristojnih organov držav, v katerih je tuji državljan prebival v zadnjih desetih letih pred pooblastitvijo za nosilca ključne funkcije.

(12) Kadar pristojni organ države članice ali tretje države, v kateri ima ali je imel bivališče tuji državljan, ne zagotovi podatkov iz prejšnjega odstavka, ima enakovredno veljavo izjava tujega državljana, overjena pri notarju.

(13) Dokumenti iz enajstega in dvanajstega odstavka tega člena se predložijo v treh mesecih od njihove izdaje.

335. člen

(uprava pokojninske družbe)

(1) Uprava pokojninske družbe ima najmanj dva člana, ki pokojninsko družbo zastopata in predstavljata v pravnem prometu. Nihče izmed članov uprave te pokojninske družbe ali prokurist ne sme biti pooblaščen za samostojno zastopanje pokojninske družbe za celoten obseg storitev dejavnosti pokojninske družbe.

(2) Za člana uprave pokojninske družbe je lahko imenovana le oseba, ki na podlagi izpolnjevanja pogojev za člana uprave zavarovalne družbe po zakonu, ki ureja zavarovalništvo, pridobi dovoljenje Agencije za zavarovalni nadzor za opravljanje funkcije člana uprave pokojninske družbe.

(3) Član uprave je v pokojninski družbi v delovnem razmerju s polnim delovnim časom za nedoločen čas.

338.a člen

(lastna ocena tveganj)

(1) Del sistema upravljanja tveganj pokojninske družbe je izvedba lastne ocene tveganj, ki je povezana s poslovno strategijo pokojninske družbe. Pri izvedbi lastne ocene tveganj pokojninska družba upošteva tveganja, ki jim je izpostavljena, velikost in notranjo sestavo pokojninske družbe ter velikost, naravo, obseg in kompleksnost njene dejavnosti.

(2) Oceno tveganj je treba izvesti redno najmanj enkrat letno ali takoj po vsaki pomembni spremembi profila tveganj pokojninske družbe. Če se pomembno spremenijo samo tveganja posameznega pokojninskega sklada ali kritnega sklada, lahko pokojninska družba omeji ponovljeno oceno tveganj le na pokojninski sklad ali kritni sklad, v katerem je bila izvedena sprememba.

(3) Ocena tveganj vključuje:

1. opis, kako je lastna ocena tveganj vključena v upravljanje in odločanje pokojninske družbe;

2. oceno učinkovitosti sistema obvladovanja tveganj;

3. oceno skupne potrebe pokojninske družbe po virih financiranja, vključno z opisom načrta sanacije, kadar je to ustrezno;

4. oceno tveganj za člane in uživalce dodatne pokojnine v zvezi z izplačevanjem njihovih pokojnin in uspešnostjo popravljalnih ukrepov, ob upoštevanju, kadar je to ustrezno:

   - mehanizmov indeksacije,

   - mehanizmov za zmanjšanje upravičenj;

5. kvalitativno oceno mehanizmov za zaščito pokojnin, vključno z jamstvi, sporazumi ali drugimi vrstami finančne podpore delodajalcev, ki so za svoje zaposlene oblikovali pokojninski načrt, zavarovanjem ali pozavarovanjem ali kritjem z varovalnim pokojninskim načrtom, ki so v korist pokojninske družbe ali članov in uživalcev dodatne pokojnine;

6. kvalitativno oceno operativnih tveganj;

7. kadar se pri naložbenih odločitvah upoštevajo okoljski in socialni dejavniki ter dejavniki upravljanja, oceno novih ali nastajajočih tveganj, vključno s tveganji, povezanimi s podnebnimi spremembami, rabo virov in okoljem, socialnimi tveganji in tveganji, povezanimi z zmanjšanjem vrednosti sredstev zaradi regulativne spremembe.

(4) Pokojninska družba vzpostavi metode za opredelitev in ocenjevanje tveganj, ki jim je ali bi jim lahko bila izpostavljena v kratkoročnem in dolgoročnem obdobju ter ki bi lahko vplivala na sposobnost pokojninske družbe, da izpolnjuje svoje obveznosti. Navedene metode so sorazmerne z velikostjo, naravo, obsegom in kompleksnostjo tveganj, neločljivo povezanih z dejavnostmi pokojninske družbe. Pokojninska družba opiše uporabo teh metod v lastni oceni tveganj.

(5) Pokojninska družba zagotovi, da je lastna ocena tveganj ustrezno upoštevana pri izdelavi poslovnih načrtov in strategij.

340. člen

(redno prenehanje dodatnega zavarovanja in obveznosti izvajalca ob rednem prenehanju)

(1) Ko član uveljavi pravico do pokojninske rente po tem zakonu, upravljavec unovči odkupno vrednost premoženja tega sklada, vpisanega na osebnem računu člana, v skladu z določbo 310. člena tega zakona. Odkupna vrednost se izplača izplačevalcu pokojninske rente v enkratnem znesku.

(2) Upravljavec v imenu in za račun člana iz prejšnjega odstavka sklene zavarovanje po pokojninskem načrtu za izplačevanje pokojninskih rent, po katerem član pridobi pravico do doživljenjske pokojninske rente v višini, ki se po aktuarskih načelih izračuna tako, kot če bi bilo v enkratnem znesku vplačano čisto vplačilo v višini odkupne vrednosti iz prejšnjega odstavka.

(3) Član sklada ima pravico samostojno izbrati izplačevalca pokojninske rente, pri katerem upravljavec sklene zavarovanje iz prejšnjega odstavka.

(4) Ne glede na določbe prejšnjih odstavkov, se v primeru, da ima član sredstva pri različnih upravljavcih pokojninskih skladov, na njegovo zahtevo prenese odkupna vrednost sredstev v sklad, namenjen izplačevanju pokojninske rente, ki ga član sam izbere.

348. člen

(izplačevanje pokojninske rente)

(1) Doživljenjsko pokojninsko rento iz drugega odstavka 340. člena tega zakona lahko izplačuje:

- zavarovalnica, ki ima dovoljenje za sklepanje zavarovanj iz zavarovalne vrste življenjsko zavarovanje, po zakonu, ki ureja zavarovalništvo;

- pokojninska družba iz 330. člena tega zakona.

(2) Prejemek iz prejšnjega odstavka se lahko izplačuje v obliki mesečne, kvartalne, polletne ali letne rente.

(3) Višino pokojninske rente iz prejšnjega odstavka izračuna pokojninska družba ali zavarovalnica, ki bo rento izplačevala.

(4) Podrobnejša pravila in minimalne zahteve, ki jih zavarovalnica ali pokojninska družba upoštevata pri izračunu pokojninske rente, določi minister, pristojen za finance, v sodelovanju z ministrom, pristojnim za delo.

349. člen

(obveznosti izplačevalca pokojninske rente)

(1) Pokojninska družba ali zavarovalnica, ki izplačuje pokojninske rente iz prvega odstavka prejšnjega člena, v pokojninskem načrtu za izplačevanje pokojninske rente določi pogoje ter način izračunavanja in izplačevanja pokojninskih rent.

(2) Za izplačevanje pokojninske rente iz prejšnjega odstavka pokojninska družba ali zavarovalnica oblikuje kritni sklad v skladu s 332.č členom tega zakona.

351. člen

(pristojnost za nadzor nad upravljavcem pokojninskega sklada)

(1) Za nadzor nad upravljavci vzajemnih pokojninskih skladov in krovnih pokojninskih skladov, ki so pokojninske družbe in zavarovalnice, je pristojna Agencija za zavarovalni nadzor.

(2) Za nadzor nad upravljavci vzajemnih pokojninskih skladov in krovnih pokojninskih skladov, ki so banke, je pristojna Banka Slovenije.

(3) Za nadzor nad upravljanjem in poslovanjem vzajemnih pokojninskih skladov in krovnih pokojninskih skladov je pristojna Agencija za trg vrednostnih papirjev.

(4) Za nadzor nad upravljavci kritnih skladov ter nadzor nad upravljanjem in poslovanjem kritnih skladov je pristojna Agencija za zavarovalni nadzor.

(5) Za opravljanje nadzora po prvem in četrtem odstavku tega člena se uporabljajo določbe o postopku nadzora po zakonu, ki ureja zavarovalništvo, če ni s tem zakonom določeno drugače, za nadzor po drugem odstavku se uporabljajo določbe o postopku nadzora po zakonu, ki ureja bančništvo,

če ni s tem zakonom določeno drugače, za nadzor po tretjem odstavku pa se uporabljajo določbe o postopku nadzora po zakonu, ki ureja trg finančnih instrumentov, če ni s tem zakonom določeno drugače.

403. člen

(izvedenska mnenja o vrsti in stopnji telesne okvare)

(1) Vrste in stopnje telesnih okvar iz osmega odstavka 181. člena tega zakona določi minister, pristojen za zdravje, v sodelovanju z ministrom, pristojnim za varstvo invalidov, v roku dveh let po uveljavitvi tega zakona.

(2) Do uveljavitve novega seznama o vrstah in stopnjah telesnih okvar iz prejšnjega odstavka, se pri pripravi izvedenskih mnenj iz osmega odstavka 181. člena tega zakona uporablja Samoupravni sporazum o seznamu telesnih okvar (Uradni list SFRJ, št. 38/83 in 66/89).

(3) Do uveljavitve predpisov s področja varstva invalidov, ki bodo uredili postopke ugotavljanja vrste in stopnje telesnih okvar, lahko zavarovanci na podlagi Samoupravnega sporazuma o seznamu telesnih okvar (Uradni list SFRJ, št. 38/83 in 66/89) ali novega seznama o vrstah in stopnjah telesnih okvar iz prvega odstavka tega člena, pridobijo tudi pravico do invalidnine v skladu z določbami 143. do 145., 147. in 149. člena ZPIZ-1.

(4) Invalidnine za telesno okvaro za upravičence iz prejšnjega odstavka in za uživalce iz prvega odstavka prejšnjega člena znašajo toliko, kot so bile določene za zadnji mesec pred uveljavitvijo tega zakona. Uživalcu pokojnine, ki je pokojnino pridobil v sorazmernem delu po določbah mednarodnih pogodb o socialni varnosti, se znesek invalidnine za telesno okvaro odmeri v sorazmernem delu.

(5) Od 1. januarja 2022 dalje se invalidnine za telesno okvaro usklajujejo v skladu z zakonom, ki ureja usklajevanje transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji.

(6) Invalidnina se izplačuje od prvega dne naslednjega meseca po vložitvi zahteve in največ za šest mesecev nazaj. Invalidnina se ne izplačuje v času, ko upravičenec biva v tujini, razen v primeru, če je telesna okvara nastala kot posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni.

(7) Izvedenska mnenja o vrsti in stopnji telesne okvare iz tretjega odstavka tega člena dajejo izvedenski organi Zavoda določeni s tem zakonom.

(8) Zavarovanec, ki je bil do nastanka telesne okvare pretežni del zavarovalne dobe zavarovan za ožji obseg pravic po predpisih, veljavnih do uveljavitve tega zakona, nima pravice do invalidnine za telesno okvaro iz tretjega odstavka tega člena.

407. člen

(uskladitev določb o zavarovanju kmetov)

(1) Zavarovanci, ki so bili do uveljavitve tega zakona vključeni v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje na podlagi ukrepov kmetijske politike kot prenosniki kmetijskega gospodarstva, so od uveljavitve tega zakona zavarovani po šestem odstavku 25. člena tega zakona in plačujejo prispevke od osnove, od katere jim je bil obračunan prispevek za zadnji mesec pred uveljavitvijo tega zakona.

(2) Osnova iz prejšnjega odstavka se usklajuje s stopnjami rasti minimalne plače.

(3) Zavarovanci, ki so bili v zadnjem letu pred uveljavitvijo tega zakona vključeni v zavarovanje na podlagi šeste alineje prvega odstavka 34. člena ZPIZ-1, lahko ostanejo vključeni v zavarovanje pod enakimi pogoji tudi po uveljavitvi tega zakona, tako da plačujejo prispevke od osnove, od katere jim je bil obračunan prispevek za zadnji mesec pred uveljavitvijo tega zakona.

(4) Osnova iz prejšnjega odstavka se usklajuje na način, določen v drugem odstavku tega člena.

(5) Ne glede na določbo tretje alineje prvega odstavka 153. člena tega zakona je do ureditve v predpisih s področja kmetijstva zavezanec za plačilo prispevka delodajalca za zavarovance iz 17. člena tega zakona, iz petega in šestega odstavka 25. člena tega zakona ter za zavarovance iz prvega in tretjega odstavka tega člena Republika Slovenija.

413. člen

(prehodne določbe poklicnega zavarovanja)

(1) Delovna mesta, za katera so zavezanci ob uveljavitvi tega zakona dolžni plačevati prispevke za poklicno zavarovanje, so vsa tista, za katera se je ob uveljavitvi ZPIZ-1 štela zavarovalna doba s povečanjem.

(2) Vlada Republike Slovenije v soglasju s socialnimi partnerji določi merila in kriterije iz četrtega odstavka 199. člena tega zakona ter po posvetovanju s socialnimi partnerji v roku šestih mesecev od uveljavitve tega zakona izda uredbo, s katero se določijo merila in kriteriji za ugotavljanje delovnih mest iz prvega odstavka 199. člena tega zakona, potrebno dokumentacijo za presojo težavnosti, škodljivosti in drugih omejitev na teh delovnih mestih ter način in financiranje dela komisije iz 201. in 201.a člena tega zakona.

(3) Uživalec poklicne pokojnine se obvezno zdravstveno zavaruje na podlagi 10. točke prvega odstavka 15. člena Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 91/07, 76/08, 62/10 – ZUPJS, 87/11, 40/12 – ZUJF, 21/13 – ZUTD-A, 63/13 – ZIUPTDSV, 91/13, 99/13 – ZUPJS-C, 99/13 – ZSVarPre-C, 111/13 – ZMEPIZ-1, 95/14 – ZUJF-C in 47/15 – ZZSDT; v nadaljnjem besedilu: ZZVZZ). Ne glede na določbo druge alineje 2. točke 48. člena ZZVZZ in 2. točke 11. člena Zakona o prispevkih za socialno varnost (Uradni list RS, št. 5/96, 18/96 – ZDavP, 34/96, 87/97 – ZDavP-A, 3/98, 7/98 – odl. US, 106/99 – ZPIZ-1, 81/00 – ZPSV-C, 97/01 – ZSDP, 97/01, 40/12 – ZUJF, 96/12 – ZPIZ-2, 91/13 – ZZVZZ-M, 99/13 – ZSVarPre-C in 26/14 – ZSDP-1) prispevek za zavarovanje za primer bolezni in poškodbe izven dela plačujejo uživalci poklicne pokojnine, pri čemer plačilo prispevka v njihovem imenu in za njihov račun iz sredstev na njihovem osebnem računu izvede upravljavec sklada. Ne glede na določbo drugega odstavka 53. člena ZZVZZ je osnova za plačilo prispevka iz prejšnjega stavka poklicna pokojnina, priznana s potrdilom o pridobitvi pravic iz poklicnega zavarovanja, ki jo uživalcu poklicne pokojnine izda upravljavec sklada. Za namen urejanja obveznega zdravstvenega zavarovanja upravljavec sklada posreduje Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije podatek o datumu pridobitve in prenehanja pravice do poklicne pokojnine, ki ga vodi v evidenci zavarovanih oseb.

(4) Plačilo prispevkov iz četrtega odstavka 202. člena tega zakona se s posebnim zakonom ali kolektivno pogodbo lahko določi tudi za pripadnike Slovenske vojske, ki so pridobili pravico do poklicne pokojnine pred uveljavitvijo tega zakona.

(5) Do uskladitve Zakona o obrambi (Uradni list RS, št. 103/04 – uradno prečiščeno besedilo in 96/12 – ZPIZ-2; v nadaljnjem besedilu: ZObr) in Zakona o službi v Slovenski vojski (Uradni list RS, št. 68/07 in 58/08 – ZSPJS-I) se glede izpolnjevanja pogojev za prenehanje delovnega razmerja na obrambnem področju po enajstem odstavku 92. člena ZObr šteje, da so le-ti izpolnjeni, ko vojaška oseba izpolni pogoje za pridobitev pravice do starostne pokojnine za moške na podlagi četrtega, v prehodnem obdobju pa na podlagi petega odstavka 27. člena tega zakona, v povezavi s prvim in drugim odstavkom 398. člena tega zakona.

430. člen

(uporaba določb tega zakona)

(1) Določba 156. člena tega zakona se začne uporabljati 1. julija 2013.

(2) Določba štirinajstega odstavka 145. člena tega zakona in določba 157. člena tega zakona se začneta uporabljati 1. julija 2013.

(3) Ne glede na prvi in drugi odstavek 106. člena tega zakona in ne glede na osmi odstavek tega člena se v letu 2013 uskladitev izvede v višini stopnje rasti povprečne bruto plače, izplačane za obdobje januar-december 2012, v primerjavi s povprečno bruto plačo, izplačano za enako obdobje v letu 2011, pri čemer pa skupni znesek uskladitve pokojnin v letu 2013 ne sme presegati 50 milijonov eurov.

(4) Določba tretjega odstavka 140. člena tega zakona se začne uporabljati 1. januarja 2016.

(5) (prenehal veljati)

(6) Določbe četrtega odstavka 144. člena in 145. člena tega zakona se začnejo uporabljati 1. januarja 2014.

(7) Določbe 16. in 18. člena tega zakona se začnejo uporabljati 1. januarja 2014.

(8) Na način iz prvega in drugega odstavka 106. člena tega zakona se lahko v letu, ki sledi letu, v katerem je ugotovljena pozitivna gospodarska rast bruto domačega proizvoda ali v letu, ko je rast najnižje pokojninske osnove dve leti zaporedoma nižja od rasti cen življenjskih potrebščin v obdobju januar–december preteklega leta v primerjavi z enakim obdobjem pred tem, na predlog sveta zavoda in ob soglasju Vlade Republike Slovenije, opravi izredna uskladitev pokojnin.

(9) Do sprejema zakona, ki bo urejal poračunavanje finančnih obveznosti Republike Slovenije iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, se obveznosti državnega proračuna, določene v 161. členu tega zakona, obračunavajo na način, določen v Zakonu o poračunavanju finančnih obveznosti Republike Slovenije iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (Uradni list RS, št. 81/00).

(10) Določbe 277. člena tega zakona se v zvezi s posli z vrednostnimi papirji, ki jih izda Republika Slovenija oziroma Banka Slovenije, instrumenti denarnega trga in denarnimi depoziti, ki jih za račun pokojninskega sklada sklepa upravljavec povezan z Republiko Slovenija, začnejo uporabljati s 1. januarjem 2015.

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 75/19) - ZPIZ-2G

125. člen

(odmera pokojnine)

(1) Uživalcu pokojnine, priznane po zakonu, veljavnem do uveljavitve tega zakona, ki se je ali se bo ponovno vključil v obvezno zavarovanje, se ob prenehanju ponovnega zavarovanja lahko že uveljavljena pokojnina odstotno poveča glede na pokojninsko dobo, ki jo je zavarovanec dopolnil v času ponovne vključitve v obvezno zavarovanje ali pa se mu pokojnina ponovno odmeri. Pri tem se upošteva odmerni odstotek, ki ga je zavarovanec pridobil na podlagi pokojninske dobe, dopolnjene do predhodne uveljavitve pravice do pokojnine, povečan za odmerni odstotek, ki ga je pridobil s ponovno vključitvijo v obvezno zavarovanje. Pri ponovni odmeri oziroma odstotnem povečanju se pokojninska doba, dopolnjena do 31. 12. 2019, vrednoti po prvem do šestem odstavku 37. člena zakona, veljavnega do uveljavitve tega zakona, pokojninska doba, dopolnjena od uveljavitve tega zakona, pa po prvem do devetem odstavku spremenjenega 37. člena zakona.

(2) Zavarovancu, ki je pred uveljavitvijo tega zakona izpolnjeval pogoje za pridobitev pravice do starostne pokojnine po četrtem ali petem odstavku 27. člena zakona in je ostal vključen v obvezno zavarovanje, se vsako nadaljnje leto dopolnjene pokojninske dobe brez dokupa do uveljavitve tega zakona vrednoti po šestem odstavku 37. člena zakona, ki je veljal do uveljavitve tega zakona. Zavarovancu iz prejšnjega stavka, ki je ostal vključen v obvezno zavarovanje po uveljavitvi tega zakona, se pokojninska doba brez dokupa, dopolnjena po uveljavitvi tega zakona, vrednoti po novem osmem odstavku 37. člena zakona, pri čemer skupno obdobje ugodnejšega vrednotenja znaša največ tri leta. Pokojninska doba brez dokupa, ki jo je zavarovanec dopolnil do uveljavitve tega zakona, ki je ni bilo mogoče vrednotiti po zakonu, ki je veljal do uveljavitve tega zakona, se vrednoti na način, določen v novem osmem odstavku 37. člena zakona.

(3) Uživalcu pokojnine, priznane po predpisih, veljavnih do uveljavitve tega zakona, ki se je ali se bo znova vključil v obvezno zavarovanje, ne pripada dodatni odmerni odstotek zaradi skrbi za otroke na podlagi novega desetega odstavka 37. člena zakona.

Zakon o poračunavanju finančnih obveznosti Republike Slovenije iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (Uradni list RS, št. 8/16) - ZPFOPIZ-1

5. člen

(1) Obveznost države zavodu so izplačila prejemkov upravičencem iz desete in štirinajste do sedemnajste alineje prvega odstavka 161. člena ZPIZ-2.

(2) Obveznost države zavodu za upravičence iz enajste alineje prvega odstavka 161. člena ZPIZ-2 je del pokojnine v višini razlike med pokojnino, ki bi bila zavarovanki oziroma zavarovancu (v nadaljnjem besedilu: zavarovancu) odmerjena glede na dopolnjeno pokojninsko dobo od njegove dejanske pokojninske osnove in izplačanim zneskom pokojnine.

Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št. 62/10, 40/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 14/13, 56/13 – ZŠtip-1, 99/13, 14/15 – ZUUJFO, 57/15, 90/15, 38/16 – odl. US, 51/16 – odl. US, 88/16, 61/17 – ZUPŠ, 75/17, 77/18, 47/19, 189/20 – ZFRO, 54/22 – ZUPŠ-1, 76/23 – ZŠolPre-1B in 122/23 – ZŠtip-1C) - ZUPJS

35.a člen

(1) Ne glede na določbo prvega odstavka prejšnjega člena center za socialno delo po uradni dolžnosti preveri izpolnjevanje pogojev za nadaljnje prejemanje letnih pravic. Kot dan vložitve vloge se šteje dan začetka postopka odločanja po uradni dolžnosti, vendar najkasneje zadnji dan meseca, v katerem poteče letna pravica.

(2) Če je vložena vloga za letne pravice z namenom njenega podaljšanja, se šteje, da center za socialno delo o njej odloči po prejšnjem odstavku.

Zakon o socialno varstvenih prejemkih (Uradni list RS, št. 61/10, 40/11, 14/13, 99/13, 90/15, 88/16, 31/18, 73/18, 196/21 – ZDOsk in 84/23 – ZDOsk-1) – ZSVarPre

7. člen

(upravičenci do varstvenega dodatka)

(1) Do varstvenega dodatka so upravičene osebe, ki so:

- trajno nezaposljive
- trajno nezmožne za delo ali
- nezaposlene starejše od 63 let za ženske oziroma od 65 let za moške.

(2) Osebe iz prejšnjega odstavka so upravičene do varstvenega dodatka, če so upravičene do denarne socialne pomoči oziroma bi do nje lahko bile upravičene ali katerih lastni dohodek oziroma lastni dohodek družine, ugotovljen na način, kot velja za ugotavljanje upravičenosti do denarne socialne pomoči po tem zakonu, presega višino njihovega minimalnega dohodka oziroma seštevka minimalnih dohodkov posameznih družinskih članov družine, ugotovljenega na način, kot velja za ugotavljanje upravičenosti do denarne socialne pomoči po tem zakonu, ne presega pa višine njihovega minimalnega dohodka oziroma seštevka minimalnih dohodkov posameznih družinskih članov družine za varstveni dodatek, ter izpolnjujejo druge pogoje po tem zakonu in po zakonu, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek do varstvenega dodatka niso upravičene osebe, ki so v celodnevnem institucionalnem varstvu v socialnovarstvenem zavodu.

49. člen

(upravičenec)

(1) Zaradi zagotovitve socialne varnosti imajo pravico do varstvenega dodatka osebe, ki so trajno nezaposljive ali trajno nezmožne za delo ali so starejše od 63 let ženske oziroma od 65 let moški in:

1. so upravičene do denarne socialne pomoči oziroma bi do nje lahko bile upravičene ali
2. katerih lastni dohodek oziroma lastni dohodek družine, ugotovljen na način, kot velja za ugotavljanje upravičenosti do denarne socialne pomoči po tem zakonu, presega višino njihovega minimalnega dohodka oziroma seštevka minimalnih dohodkov posameznih družinskih članov družine, ugotovljenega na način, kot velja za ugotavljanje upravičenosti do denarne socialne pomoči po tem zakonu, in zaradi tega niso upravičene do denarne socialne pomoči, ne presega pa višine njihovega minimalnega dohodka oziroma seštevka minimalnih dohodkov, določenega na način iz 50. člena tega zakona.

(2) Osebe iz prejšnjega odstavka imajo pravico do varstvenega dodatka, če ga ne prejemajo po drugih predpisih in če izpolnjujejo ostale pogoje za upravičenost do denarne socialne pomoči po tem zakonu.

50. člen

(merila za določitev višine minimalnega dohodka za varstveni dodatek)

(1) Višina minimalnega dohodka za posameznega družinskega člana za ugotavljanje upravičenosti do varstvenega dodatka se v razmerju do osnovnega zneska minimalnega dohodka iz 8. člena tega zakona določi na enak način, kot velja za ugotavljanje upravičenosti do denarne socialne pomoči po tem zakonu.

(2) Osebi iz prejšnjega člena, ki je trajno nezaposljiva ali trajno nezmožna za delo ali nezaposlena starejša od 63 let ženska oziroma 65 let moški in pri kateri ni podan krivdni razlog iz 28. člena tega zakona, se višina minimalnega dohodka, določena v skladu s prejšnjim odstavkom, v razmerju do osnovnega zneska minimalnega dohodka iz 8. člena tega zakona poveča za:

1. 0,47 osnovnega zneska minimalnega dohodka:

- za samsko osebo,

- za edino odraslo osebo v družini in

- za odraslo osebo v družini, v kateri njen odrasli družinski član izpolnjuje pogoje iz prejšnjega člena in mu pripada nižji minimalni dohodek;

2. 0,25 osnovnega zneska minimalnega dohodka:

- za odraslo osebo v družini, v kateri njen odrasli družinski član izpolnjuje pogoje iz prejšnjega člena in mu pripada višji minimalni dohodek ali ima status aktivne osebe;

3. 0,55 osnovnega zneska minimalnega dohodka:

- za samsko osebo iz 5. točke prvega odstavka 26. člena tega zakona.

(3) Če se pri določitvi minimalnega dohodka upoštevajo tudi otroci, se seštevek minimalnih dohodkov za varstveni dodatek, ki pripadajo posameznim družinskim članom družine, poveča za 0,11 osnovnega zneska minimalnega dohodka.

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM POSTOPKU

/

VI. PRILOGE

- osnutki podzakonskih predpisov, katerih izdajo določa predlog zakona
- MSP-test.